

JONATAN VINKLER (ur.)

Primož Trubar
Noviga testamenta
pusledni deil

1577

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA • 14

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA

JONATAN VINKLER (ur.)

Primož Trubar
Noviga testamenta
pusledni deil

1577

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA • 14

*Jonatan Vinkler (ur.), Primož Trubar, Noviga testamenta pusledni deil 1577
Znanstvena monografija*

Zbirka: *Zbrana dela Primoža Trubarja, 14*

Urednik zbirke in izdaje, transkribiral, prevedel in opombe napisal: dr. Jonatan Vinkler

Spremni študiji napisala: dr. Jonatan Vinkler in mag. Geza Filo

Oblikovanje in prelom: ing. Primož Orešnik

Digitalizacija: dr. Jonatan Vinkler

Založnik: Pedagoški inštitut

Za založnika: dr. Igor Ž. Žagar

Ljubljana 2018

ISBN 978-961-270-298-4 (CD)

Naklada: 500 izvodov

ISBN 978-961-270-299-1 (pdf)

<http://www.pei.si/ISBN/978-961-270-299-1.pdf>

ISBN 978-961-270-300-4 (html)

<http://www.pei.si/ISBN/978-961-270-300-4/index.html>

DOI: <https://www.doi.org/10.32320/978-961-270-299-1>

© 2018 Pedagoški inštitut

Izid Zbranih del Primoža Trubarja 14 je podprla Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, in sicer skozi večletni projekt objave zahtevnih knjižnih del.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=298140160

ISBN 978-961-270-299-1 (pdf)

ISBN 978-961-270-300-4 (html)

VSEBINA

Noviga testamenta pusledni deil, v tim so s. Paula h tim ludom, s. Iacoba, Petra, Ianža, Iudeža listuvi inu s. Ivana Rezodivene	11		
Vsem božym Craincom inu Slovenom	12		
Vsem bogaboiečim Craincom inu Slovenom od Buga skuzi Cristusa vse dobru molim	15		
Zavolo, de le-ta papyr cilu prazen prez pisma ne ostane, sem le-te bessede perlužil	30		
Od authora, dv oli od koga ie le-ta List h tim Ebrem, tu ie h tim ludom, pissan	35		
Argument oli kratig zapopadig s. Paula listu h tim Ebrem, tu ie, h tim ludom	38		
Svetiga Pavla iogra list, pissan h tim Ebrem, tu ie, h tim ludom 44			
TA PERVI CAPITUL.	44	TA IX. CAP.	90
TA I. CAPITUL.	46	TA X. CAP.	98
TA II. CAP.	49	TA XI. CAP.	106
TA III. CAP.	55	TA XII. CAP.	116
TA IIII. CAP.	60	TA XIII. CAP.	125
TA V. CAP.	65		
TA VI. CAP.	70		
TA VII. CAP.	75		
TA VIII. CAP.	84		

Svetiga lacopa list	131		
Predguvor	131		
Argument, summa le-tiga s. lacopa listu	135		
Svetiga lacopa list	137		
TA PERVI CAP.	137	TA IIII. CAP.	155
TA II. CAP.	144	TA V. CAP.	159
TA III. CAP.	150		
Svetiga Petra dva listuva	166		
Predguvor čez Petra pervi list	166		
Argument oli summa nega perviga listu	168		
Svetiga Petra pervi list	172		
TA I. CAP.	172	TA IIII. CAP.	196
TA II. CAP.	180	TA V. CAP.	202
TA III. CAP.	188		
Ta drugi list s. Petra	207		
Argument oli summa, kratig zapopadig le-tiga drugiga listu	207		
TA PERVI CAP.	210	TA III. CAP.	222
TA II. CAP.	216		
Čez svetiga lanža pervi list	228		

Predguvor		228	
TA PERVI CAP.	233	TA IIII. CAP.	254
TA II. CAP.	237	TA V. CAP.	261
TA III. CAP.	247		
Svetiga Ianža drugi list		270	
Svetiga Ianža trety list		275	
Svetiga Iudeža list		279	
Perva predguvor čez Apocalypsim, tu ie Rezodivene s. Ianža		289	
Druga predguvor inu argumenti, tu ie, kratki zapopatki inu izlaga vsakiga capitula praviga Božyga vučeniga doctoria Martina Luteria čez le-te buqve		292	
TA I. CAP.	314	TA XII. CAP.	408
TA II. CAP.	324	TA XIII. CAP.	422
TA III. CAP.	332	TA XIV. CAP.	441
TA IV. CAP.	341	TA XV. CAP.	454
TA V. CAP.	346	TA XVI. CAP.	462
TA VI. CAP.	352	TA XVII. CAP.	479
TA VII. CAP.	361	TA XVIII. CAP.	493
TA VIII. CAP.	368	TA XIX. CAP.	504
TA IX. CAP.	376	TA XX. CAP.	517
TA X. CAP.	385	TA XXI. CAP.	530
TA XI. CAP.	392	TA XXII. CAP.	547
Zamerkane tih nervegših potrebnih ričy, navukov inu troštov	563		
Vsi pravi preroki, iogri inu pridigary so evangelisti		599	

Errata	601
Geza Filo, Cerkev v Novi zavezi in pri reformatorjih	603
Jonatan Vinkler, K 14. knjigi Zbranih del Primoža Trubarja	611
Uredniško poročilo	
Seznam krajšav svetopisemskih knjig	615
Bibliografski viri	617
Bibliografski opis	618
Popravek	620
Zahvale	621

NOVIGA TESTAMENTA

PUSLEDNI DEIL, V TIM SO S.

Paula h tim Iudom, s. Iacoba, Petra, Ian-
ža, Iudeža listuvi inu s. Ivana Rezodi-
vene, s kratkimi, zastopnimi izlagami,
druguč popravljen inu prepissan, zdai
pervič drukan, od
Primoža Tru-
beria.

Deut. 4. Psal. 119. Esai. 8. Apoc. 22.

Si quis apposuerit ad haec vel diminuerit de verbis li-
bri Prophetiae huius, apponere Deus super illum plagas
scriptas in hoc libro, & auferet partem eius è libro vitae
& ex vrbe sancta.¹

Das leist Theil des neuen
Testaments, in wölchem begriffen seind die
Episteln dess heiligen Apostels Pauli zun He-
breern, item Iacobi, Petri, Iohannis, Iude,
samt der Offenbarung, mit kurtzen
verstendigen Auss-
legungen.²

*V TIBINGI,
M. D. LXXVII.*

1| 5 Mz 4,2; Ps 119; Iz 8;

Raz 22,18-19:

»¹⁸Contester enim omni
audienti verba prophetiæ
libri hujus : si quis appo-
suerit ad haec, apponet
Deus super illum plagas
scriptas in libro isto. ¹⁹Et
si quis diminuerit de
verbis libri prophetiæ
hujus, auferet Deus
partem ejus de libro vitæ,
et de civitate sancta, et
de his quæ scripta sunt in
libro isto.«

»¹⁸Vsakomur, ki posluša
preroške besede, ki so v
tej knjigi, izjavljam: če bi
jim kdo kaj dodal, ga bo
Bog udaril z nadlogami,
ki so opisane v tej knjigi.
¹⁹Če pa bi kaj odvzel od
besed, ki so v tej preroški
knjigi, bo Bog odvzel
njegov delež pri drevesu
življenja in pri svetem
mestu, ki sta opisani v tej
knjigi.«

2| Poslednji del Novega
testamenta, v kate-
regi so vključeni Pismo
svetega apostola Pavla
Hebrejcem in tudi pisma
Jakoba, Petra, Janeza in
Juda skupaj z Razodet-
jem, s kratkimi, razum-
ljivimi razlagami.

V S E M B O Ž Y M

C R A I N C O M I N U S L O -

*venom, kir bodo le-te iogerske buq-
ve brali, pomagai
Bug.*

Osti kasnu inu odlašaie vom tukai pošlem pet iogrov pisma inu pridige, v našim ieziku tolmačene inu izložene, katere so od naših starih vuchenikov na koncu Noviga testamenta postavlene vsimu kersčanstvu k velikimu navuku inu troštu; te vi čestu zastopnu preberite, skuzi nee bote vi poterieni v ti pravi veri inu navuku tiga catechisma inu v nih bote nešli ta nebeški šac inu izvelyčane vaših duš inu pravu potroštane vseh nadlugah.

V le-taki mahini formi oli modlu, zavolo lahkiga nošena inu kupyla,³ bote tudi skorai, ie li vola Božya, iz muie dolge, težke bolezni te evangeliste s obilno izlago imeili, v tim času molite za me, koker iest za vas. Gospud Bug, Oča Jezusov Cristusov, bodi z nami, amen.

*Vaš star pas-
tyr Truber.*

Den

³|Trubar je imel v mislih format oktave ali osmerke (8°), kjer je vertikalni rob tiska meril 18–20 cm. Osmerka je bila poleg dvanajsterke (12°) največkrat rabljena knjižni format slovenskih tiskov 16. stoletja.

Den Wolgeborenen / Ed-
len Herren vnnd Jungkherren /
Herren Christophen Freyherren
zu Aursperg vnd Nadlischegk / Erbcamerer in Crein / vnd
in der Windischen Marck / Pfandtherren zu Zobelsberg /
vnd zu der zeit Verwalter der Landtshauptmanschafft in Cr-
ein / & Herren Andre von Aursperg / Herren zu Schön-
berg / Seisenburg vnd Naideck / Erbmarschalck in Crein
vnnd Windischen Marck. Jungherren Frantzen Gallen zum
Lueg vnd Gallenstein / vnd Jacoben Gallen zum Grau-
enweg vnd Gallenstein / & Gottes Gnad / Segen /
Frid vnd alles guts durch
Christum.⁴

n ä d i g e v n n d
Günstige lieben Herren
vnnd Jungkherren /
dz ich disen letsten
Theil deß newen
Testaments in vnser
gemeiner Windischen

Sprach (wölchen ich euch vnd ewern Schul-
gesellen / vor etlich jaren / noch dazumal /
da ir bey vns zu Tübingen gestudiert / zu
dedicieren versprochen) so langsam vnd
spat / in Truck geben / seind nicht allein /
daz ich die warheit bekenn / meine schwere /
langwirige Kranckheiten / das Alter / vnd
vnuermügen den Truck zu uerlegen /
a 2 sonder

Truber ist alt
vnd offt
Kranck.

4| Transkripcija in prevod
sta objavljena v: Edvard
Vrečko (ur.), Primož
Trubar: Nemški spisi 1550-
1581. Zbrana dela Primo-
ža Trubarja 11. Ljubljana
2011, 223–245.

VSEM BOGABOIE-
 ČIM CRAINCOM INU
*Slovenom od Buga skuzi Cristusa
 vse dobru molim.*

AŠ gospud inu izvelyčar Jezus
 Cristus, tiga samiga praviga
 večniga živiga Boga večni dini
 vsigamogoči Syn, v tim času,
 kadar ie v nega človestvi po tei

Iudouski deželi pridigal, te ludi s caihni inu
 z bessedami, skuzi kai inu koku mogo v ne-
 bessa prytí, vučil. Inu poprei ž nega Duhum
 skuzi te preroke inu potle skuzi suie iogre
 (Tim vernim k animu navuku inu troštu, de v
 nih težkih izkušnavah od te prave vere ne
 pado inu na Božyh oblubah v tim S. pismu,
 zuseb v tim eva[n]geliu zapopadenih, se ne
 zmotio, na nega milosti inu pomuči, na
 smerti ležoč, ne cbivlaio oli ne cagaio. Inu
 tim nevernim nepokurnim k animu pritežu
 inu strahu, de se pokore, od hūdiga na dobru
 oberno, v nega inu nega bessedom veruio, de
 tudi v nebessa, inu nekar zludiu na deil pri-
 do.) ie on vmei drugimi ričmi pravil inu pre-
 rokoval, koku inu kai se bo v tih puslednih
 časih

Slednu Bo-
 žye prero-
 kovane inu
 pismu Verne
 trošta, ne-
 vernim pri-
 ty.

XII

Predguvor.

Gvišna znamina, čudesá, de sodni dan bo skorai.

5| Žlize.

časih pred sodnim dnem na nebi, na vodah, na zemli, inu vmei ludmi, godylu. De tu sonce inu ta luna bodo gostu merkovale, zvezde iz nebes padale, te nebeske moči gibale, čudne strašne comete inu druge prikazne vidile. Na muryu bodo velike fortune, šumi inu valluvi, na vodah grozne povudne, na zemli gosti veliki tressuvi, prepodi, gorree se bodo narazen klale inu valile. Vmei ludmi bodo zliže,⁵ voiske, boy, punti, dragine, lakote inu vsa huduba, lotrya, nečistost, nezveisčina, sourastvu, nyd, golufya, linoba premagale. Ludie bodo cilu žiher, prez Božyga strahu, nepošteni, lakomni, offertni, veden pyančovali, po blagi se ženili, dobru lebali, z bozimi sylo obhaiiali, cymprali, zidali, kupčovali, prave pridigarie zašpotovali, sovražili, pre-ganeli koker v tim času tiga Noe inu Lota.

Pred sodnim dne[m] se bo spet prov pridigalu.

Inu per tim ništer mane se bo pridigal ta evangeli po vsim sveitu, tim izvolenim h timu navuku, troštu inu poterienu nih vere inu tim nevernim h timu čez pryčovanu nih nevere inu nepokure.

Anticrišti, vražy pridi-

Oli raven tiga bodo vstayeli anticrišti, falš preroki inu vučeniki, ty bodo ž nih hudičevimi caihni, zudesi,⁶ hy-navscino,

6| Čudesi.

navsčino te ludi od prave vere odpevovali, te
prave pridigarye inu vse verne preganeli, lo-
vili inu moryli. Od le-tiga vsiga očitu pišeo
pravio inu prerokuio risničnu: Dan. 7, 11;
Ezech. 16, 38; Math. 24; Mar. 13; Luc. 17, 21;
Act. 20; Rom. 16; 1. Thes. 5; 2. Thes. 1, 2; 1.
Thi. 4; 2. Thi. 3, 4; 2. Pet. 2, 3; 1. Io. 2, 4; Iude
1 inu nerveč s. Ianž v nega Rezodivenei.

Inu le-te riči vse, zuseb s teimi anticrišti,
preganenem inu martranem tih pravih ver-
nih pridigariev, so se zdaici per iogrovih ča-
sih, preden ie tu meistu Ieruzalem rezvale-
nuu inu tu iudousku kralevstvu inu farstvu
zatrenu, inu potle skuzi kecarie arrianarie,
nerveč šuzi⁸ Mahometa inu papeže zgodile
inu se še zdai gode inu se bodo do sodniga
dne dopernašale.

Iz le-tiga prerokouane ie tudi ta marin inu
perpuvid vmei ludmi vstal inu eni so pissali
tar pridigali, de pred sodnim dnem bo ta an-
ticrišt z velikimi žakli denarriev po sveitu
hodil, pridigal, caihne delal, te ludi od Cris-
tusa na suio krivo vero obračal. Inu te, kir se
nemu podado, bo z velikim blagum, čestio
inu oblastio tiga suita obdelil, kateri pag bo-
do nega vuku inu veri zubper, te iste bo
grozovitu

gary, tudi
bodo pred
Sodnim
dnem.

7| Dan 7,8.21.25; 11;
Ezk 16; 38,2–18;
Mt 24,4–5.11;
Mr 13,5–6;
Lk 17,1; 21,8;
Apd 20,29–30;
Rim 16,17;
1 Tes 5,5–6;
2 Tes 1,8–9; 2,2–12;
1 Tim 4,1–3;
2 Tim 3,1–5; 4,3–4;
2 Pet 2,1; 3,3;
1 Jn 2,18–19; 4,1–5;
Jud 1,4–16.

Arrius, Ma-
homet, pa-
peži hudi
anticrišti.

Starih pre-
prostih go-
vorivene od
prihodniga
anticrišta.

8| Scuzi ali skuzi.

XIIIIX *Predguvor.*

grozovitu martral. H puslednimu prideta Enoh inu Elias, ta bota tiga anticrišta v pekal pehnila, za teim zdaici pride ta sodni dan.

Menišku
prerokova-
ne od so-
dniga dne.

Eni tudi pišeio inu govore, de sedem leit pred sodnim dnem obena žena ne živina bo rodyla, oben sad ne žytu raslu inu drugi grozni caihni se godili. Oli tu so meniške babske basni, Cristusu inu s. Paulu zubper, kir pravita, de tedai, kadar sodni dan pride, bodo ludie žiher, prez skerbi, pyančovali, ženili, možili, v posvitnim obilei inu v vesellei prebivali. Luc. 17, 21; 1. Thess. 5.⁹

⁹| Lk 17,27–28; 21,7–11;
1 Tes 5,3.

Anticrišto-
vih oča ie ta
stari perui
Zludi.

Ampag tu pervu prerokovane inu perpuvid od anticrišta ie risničnu, oli nekar od vseh prov zastoplenu. Zakai ta anticrišt nei le en sam človik, od te Ioudouske žlahte dan, oli od ene farice, koker eni krivu menio, royen, temuč ta Lucifer, ta Hudič že nega družbo ie ta pravi viši anticrišt. Ta bessedna anti ie gerška, slovenski pomeni zubper (berite ta 12., 13. capitula Apoc. že nyu izlago).// Obtu sledni, bodi človik oli hudič, eden oli nih stu oli tysuč vkupe, kateri so timu pravimu Cristusu, nega bessedni, vuku, oblubi, zapuvidi, oblasti, postavi, opravilu, zasluženu inu česty super, so anticrišti.

Inu

Inu ta anticrišt nei stuprov v tih puslednih časih pred sodnim dnem gori vstal oli začel Cristusu biti zuper, temuč on ie začel v ne-bessih, potle na zemli, v Paradižu v ti kači, za tem v tim Caynu, v tih aydih, falš prerokih, falš cristusih, kecarih inu nerveč v tim Mahometu inu papežih, cardinalih, šcofih,¹⁰ faryh, menihih, sectirarih, spotlivcev tih s. sacramentou etc. ie sui kreg inu voiskovane zuper Cristusa inu nega verne obhaial inu dopernašal.

Obtu Moizes, preroki, Cristus inu iogri čestu ostru zapovedaio tim vernim, de se pred falš cristusi, preroki inu vučeniki varuio. S. Paul, 2. Thes. ¹¹ pravi, de tu prekletu deite, ta antichrišt, kateri ie imel pred sodnim dnem v tim Mahometu inu papežu v tim templu, tu ie, v tim kerscanstvi¹² z veliko oblastio na Božym meistu sideti, zapovedovati inu za Buga se pustiti molyti, kateriga bo Cristus ž nega vusti, tu ie, s to pridigo tiga evangelia rezodil inu pobil inu na sodni dan stuprov cilu končal, ie že per nega času skrivaie to suo hudubo začenal. S. Peter, 2. Pet. ¹³ piše, de falš preroki so poprei pred nim bili inu za nim bodo, glih taku s. Ianž, 1. Ioh. 2, 4,¹⁴ pravi, de per nega času ie dosti anticrištov b bilu,

Anticrišt ner
ta starši
Cristusev
zupernik.

10| Šcofih.

Anticrišti so
vsi, kir se
Cristuseve
česti, oblasti
pooblastuio.

11| Tes 2,3–9.

12| Kersčanstvi.

13| 2 Pt 2,1.10–19.

14| 1 Jn 2,18–28; 4,1–5.

bilu, od tih anticrištvov v nega Buqvah tiga rezodivena veliku piše.

Anticrištovi
denarij inu
meči kakovi.

Iz le-tiga prerokovane lahku zastopimo, du inu kakov ie ta anticrišt, kakovi so nega caihni, vuk, vera inu žakli z denarmi, od kot pride, kadai ie začel oli ratal anticrišt, tu ie, Cristusu biti zubper, du so Enoh inu Elias, kir ga bodo rezodeli inu pobili, inu du inu kadai ga bo cilu končal etc. De ta anticrišt ie ta nečisti hudi peklenski zludi zo vso nega družino inu služabniki, kateri ie od začetka tiga svita Božymu Synuvi Jezusu Cristusu inu vsem tim, kir s Cristusom derže, sylnu sovraž, zatu on skuzi te nega neverne, kecarie inu tyranne te verne pregane, tu nih po syli inu krivici iemle, lovī, mory inu martra, ampag tim, kir se nemu podado, malikuio, vso lotryo, hudubo dopernašaio, velike žakle z denarmi, tu ie, to čast oblast, blagu, myr, pokoi, brambo tiga svita (koker ie Cristusu na tei vissoki gori kazal inu ponuial) daie inu on tu zdai v tih puslednih časih, potehmal on vei, de ta sodni dan skorai bo, nerveč v tih Turkih inu papežnikih izkazuie. Zakai kateri kerčenik¹⁵ suo vero zatay, tursko gori vza-me inu se poturči, timu ty Turki pomagaio, kako kupčio oli drugu dellu izroče, de skorai bogat

rai bogat rata, de ima myr, pokai¹⁶ inu dober leben, inu te ene postavio, de so nih baše, agi, nih capitani, ty so huši tim kersčenikom koker ty pravi Turki. Glih taku ty papežni-ki tim suim deio, nim velike grady, bogate šcofye, debele fare, cloštare, caplanye, šen-kige inu daruve daio inu pošilaio, nee myre, v veliki časti inu oblasti derže inu branio.

Iz tiga mi tudi zastopimo, de ty pravi kersčeniki na tim sveitu pred sodnim dnem bodo malu dobriga imeili. Ty draki, levi, medvedi, kače, curbe, strašne dyviaschine, tu ie, vsi žlaht zludy inu anticrišti nih ne puste nigdir z myrom, koker od tiga s. Ianž v ne-ga Buqvhah tiga rezodivena veliku piše. Ob-tu sledni dobri kersčenik se perpravi inu obleci s teim duhovskim arnožom inu pan-ceriem, koker nas s. Paul, Ephes 6,¹⁷ lipu vuči.

Oli per tim mi imamo le-ta trošt, kir Cristus pravi, de se bo vini per tacih re-vah inu anticrištih ta evangeli po vsim sveitu pridigal. Inu koker ty eni govore. De ta Enoch inu Elias bota pridigala inu tiga anticrišta premogla etc. Tu se zdai per našim času gody, Bug ie obudil inu S. Duhum resvetil tiga Luteria inu druge zveiste, vučene pridigarie, ty tiga anti-b 2 crista¹⁸

Pravi ker-sčeniki na tim sveitu neimaio myru pred anticrišti.

16|Pokoi.

17|Ef 6,11–17.

Enoh, Elias prihodni so sadašni pravi pridigary, vučeniki, pissary.

18|Anticrišta.

XVIII *Predgovor.*

crišta v tih papežnikih inu Turkih krivo vero, vuk, malikovane inu oblast z Božyo besedo rezodevaio inu doli tareio, de tudi ty, kir papežu noge kušuo, od nega veliko čast, oblast inu blagu imaio, iz nega žegnov, odpuskov, panane, postave, zapuvidi inu prepuvidi, iz šcofov, faryev inu menihov špot delaio inu ta vegši deil ludi ga za praviga anticrišta spoznavaio inu derže.

Turska vera
inu nih kra-
levstvu se
rezydo.

Glih taku ta turska vera doli iemle inu še bo stuprov naprei manši perhaiala. Zakai ty eni baši inu Turki nih otroke skrivaie kerščuio. Inu ty eni mladi Turki v ogerski deželi (taku sta meni pred enim leitom dva studenta iz Ardelske dežele, iz Sybenburga, poveidala) se v šulah ta catehisem vuče inu ty eni očitu to vero kersčansko spoznaio, inu se puste od Turkov s kamene[m] possuti inu umoriti. Turki tudi sami prerokuio, de nih vera inu kralevstvu bo skorai konec imeilu, ampag tu kersčanstvu ostane. Pereč čez psalme piše, de ie ena stara perpuvid vmei kersčeniki, de Turki vmei sebo se bodo voiskovali, ta dva deilla bota pobyla, ta trety deil od nih bo spoznal, de ta Mahumet ie hudičev prerok inu anticrišt, natu se bodo na to kersčansko vero preobernili inu tu Tursku kralevstvu se rezide. Inu

Inu tu ie risnica, kadar se ty pravi kersčeniki pregano, love inu moree, teda se kersčanstvu rezteguie, zakai »iz sledne srage kersčanske kry en kersčenik zraste«, pravi s. Tertullianus. Inu tu vidimo inu slišimo per naših časih po vseh deželah široku inu deleč, de ty papežniki ž nih preganenem inu morienem to evangelisko vero, katerio oni lutersko imenujo, le širšo inu vegšo delaio.

Nu bi pag eden mogel misliti inu vprašati, zakai Bug perpusti tim Turkom inu papežnikom tako sylo, krivico s teimi kersčeniki obhaiati inu ž nih falš vero, vukum, hynavščino inu malikovanem tulikain ludi od prave vere odpelati inu zepelati. Ty Turki glich taku ty papeži okuli devetstu leit tu pravu kersčanstvu doli tareio inu zepelavaio. Per našim pumnenim so Turki skorai vso vogersko, slovensko, croasko inu druge dežele zaterli inu pod se perpravili, papežniki so veliku tissuč pravih kersčenikov pregnali inu grozovitu umurili. Vnuvič pred enim leitom so nom Turki našiga zveistiga iunanškiga crainškiga Gedeona inu Samsona (Iudic. 7, 14, 15, 16),¹⁹ gospudi Erbarta Aurspergaria, capitana, sred drugimi vitezi pustil/^{1/} pobiti,²⁰ nega synu raniti inu uloviti etc. Od

b 3 tiga

Kersčanstvu
pod cryžom
raste.

Zakai Bug
tim antcri-
štrom tako
sylo, oblast
dopusti.

Viteski cra-
inskni dežel-
ski

¹⁹| Sod 7, 14–16.

²⁰| Gre za Herbarta VIII. Turjaškega, kranjskega deželnega glavarja in poveljnika vojne krajine. Ta se je bil v bitki pri Budačkem 22. septembra 1575 prisiljen, zgolj s svojo predhodnico ob sebi, spoprijeti kar z glavnino sil bosenskega sandžakbega Ferhat paše Sokolovića, srečanje obej vojska pa se je za odločnega Turjačana končalo usodno. Pokopal ga je tretji superintendent oz. škof evangeličanske cerkve na Kranjskem, M. Krištof Špindler Nemški, in sicer 22. septembra istega leta. Spindler je imel tedaj tudi posmrtno pridigo za Herbartom Turjaškim, ki je nato še istega leta izšla v tiskarni Janža Mandelca. Njen naslov je *Ain christliche Leichpredig bey der Begrebnus, weyland des Wolgebornen Herr, Herrn Hörwarden, freyherrn zu Auersperg in velja poleg sorodnega spisa Jurija Khisla (Herbardi Aurspergy baronis etc. rerum domi militiaeque praeclarè gestarum gloria praestantissimi, vita et mors: ad salutem et commodum patriae transacta, et in Coruataie extremis finibus ad Budatsch kum X. Calend. Oct: in praelio aduersus Turcas, omnis memoriae crudeliss: Christianorum salutis oppugnatores, glorioissimè operita, 1575; nemška verzija je pri J. Mandelcu izšla leta 1576) pred knjigo Jacoba Andreaea o Primožu Trubarju (slovenski prevod/predelava je prišel izpod peresa Matije Trosta, 1588) za prvo (protestantsko) biografijo pomembneža s področja Kranjske.*

21| Primož Trubar, *Tiga Noviga testamenta ena dolga predguvor*, 1557, pog. LIX in LX, v: Jonatan Vinkler (ur.), *Primož Trubar, Tiga Noviga testamenta ena dolga predguvor 1557, En regišter, ena kratka postila* 1558, Zbrana dela Primoža Trubarja 8, Ljubljana 2012, 173–189.

22| Slušati.

23| 2 Tes 2,10–12.

24| 5 Mz 13,2–6;
Mt 13,24–30;
1 Kor 11,18–19;
Gal 3,1;
Ef 4,17–19;
Heb 13,9.

capitan, go-
Er. Aur-
spergar od
Turkov ub-
yen.

tiga bi bilu dosti govoriti, oli tukai v ti predguvori se ne spodobi; berite ta 59., 60. capitulo v ti naši Dolgi predguvori čez ta Novi testament,²¹ v ti bote devet uržahov, za čes volo ty verni na tim sveitu veden moraio biti pod cryžom, inu raven nih pet lipe trošte v nadlugah, nešli; s. Paul, 2. Thes. 2, od anticrišta le-ta uržah piše, kir pravi. »Potehmal ty ludie neso hoteli ta evangeli, to risnico poslušati inu sluhati,²² ie Bug dopustil, de tim anticrištom inu tim falš hudičevim caihnom inu lažom veruio.«²³

Skuzi falš
vuk se ty
verni izku-
šaio.

H drugimu: Bug tudi perpusti te anticrište, falš preroke, vučenike, caihne, zmote, secte, kecarye vstaieti inu regirati, de skuzi nee te verne izkuša inu probira, so li v ti pravi veri inu navuku stonoviti oli nekar, de se ne puste ličkakimu navuku oli pravlenu koker en ror od veitrov sem tar tam gibati inu od prave vere odpelati. Od tiga berite Deut. 13, Matth. 18, 1. Cor. 11, Gal. 3, Ephess. 4, Heb. 13.²⁴

Malikovane,
nepokura
serde Boga,
de ty ker-
sče-

H tretimu: Bug tudi perpusti te Turke anticrište, hynavce, tyranne, otroke čez nas gospodovati inu to dobro gospočino, iunaške, serčne, umeitelne viteze pobiti oli prevzgudo umreti, zavolo

volo naše nepokure inu malikovane, koker Iob 24. pravi: »Bug sturi, de ty hynavci regi-raio zavolo grehov tih ludi,«²⁶ inu Salomon, Prov. 28, Eccles. 10,²⁷ piše: »Zavolo grehov te dežele se dosti vyudov preminuio, ampag zavolo modrih inu zastopnih, so dolgu živi,« tu ie: dobra gospoščina per dobrih dolgu, per hudih kratku terpi. Esaias tudi, 3. cap.,²⁸ prerokuie, de Bug tim nepokurnim inu malikovcem odvzame redle, iunaške capitane, viteze, rihtarie, sveite, starše inu zastopne poštene ludi. S. Paul, Rom. 13,²⁹ prýčuie, de sledna huda inu dobra gospoščina (koker dragina, dobra leita, toča, dobru vreme) le od samiga Boga prideio. Koker se ty ludi pruti Bogu derže, taku Bug pruti nim. Iz tiga vsaki zastopi, de le Bug sam te Turke, pa-pežnike, anticrištove hlapce, koker druge nesreče, čez nepokurne, malikovske kersčenike daie inu pošyle etc.

Na le-te štraifinge inu serd Božy imamo čestu mi vsi (smo li papežniki oli luterski, kir se imenujemo inu hočmo biti ty pravi kersčeniki, te stare catoliske evangeliske vere inu Božy ludie) premisliți inu prov pogledati v tu S. pismu, v katerim so te zapuvidi inu postave Božye, te oblube inu navuki s. evan-

b 4 gelia,

niki bodo z
anticrithti²⁵
inu z drugimi
penami
tepeni.

25| Anticrišti.

26| Job 24,13.

27| Prg 28,2;
Sir 10,1–3.

28| Iz 3,1–3.

29| Rim 3,1–4.

Hynavski
nepokurni
luterski inu
papežniki
imaio sami
nih grehe
rezgledati,
za-

XXII *Predgovor.*

30| Ludem.

kai nas Bug
z anticrišti
tepe.

gelia, aku se po nih pruti Bogu inu Iudem³⁰ s to vero, z naši/m/i Božymi služibami, stanum, poklicanem, dianem inu lebnom deržimo. Taku mi bomo nešli, slišali inu vidili, de ta vegši deil, taku dobru tih luterskih koker papežnikovi, so nerodlivi, Bož bessedij zuper inu nepokorni. Zakai ty papežniki očetu malikuio ž nih izpačenimi mašami, odpuski, zalubami, cloštři, ordni, to Cristusevo očtu zastopno bessedo, zapuvidi, postave savražio inu tu nega čast, martro, zaslužene stavio nazai inu poteptavaio, te s. sacramente prevračaio, ž nih falš vukum inu hynavščino boge ludi ob dušo inu blagu perpravlaio. Ty luterski tudi le čedale huš nezveistiši perhaieio, v nepokuri prebivaio, malu inu skorai nikomer prave lubezni inu periazni izkažo. In summa: ty luterski glih taku koker ty papežniki, ta vegši deil od nih, v tih velikih smertnih grehih, ozgorai poprei imenovanih, od samiga Cristusa prerokovanih, do vušes stoye. Nigdar poprei od obenih ludi na sveitu ne/i/bilu slišati ne viditi take offerti, pozresčine inu mnogetere nepridne potrate, koker zdai per nas se gody/,³¹ zuseb s teim gvatrom inu gostovanem. Mi zdai te naše smerkove glave,

31| Ločilo v predlogi za transkripcijo ni bilo jasno razvidno.

Predguvor. XXIII

glave, te smerdeče trebuhe, blatne noge zgul žametom, damašcom, skarlatom, spina-tom, žydami, zlatom, srebrom, s perlami inu žlahtnimi kamini oblačimo inu na nee obes-sueimo. Nigdar poprei per nikomer, per obenim gostovanu oli povablenu, se nei tulikain dragih, slatkih, mnogeterih leidi inu ryht kmalu naprei neslu inu postavilu koker zdai, nekar le samuč per žlahtnikih, temuč tudi per purgaryh etc. Zatu se oben ne čudi, inu Bogu krivu ne dai oli persodi, kir nas taku s Turki inu z drugimi nadlugami obisče inu štraifa; berite, kai od tiga Esaias 3, §³² prerokui, de take offertne žene bodo gole, v gitlah, štriki prepasane, po blatu vlečene. Nih možye, zlahtniki³³ od meča, lakote inu žeye hud konec vzeli etc.

Oli per tim imao tudi vsi pravi pokorni kersčeniki veideiti inu le-ta dober, vessel troš/t/imeiti, de Gospud Bug s takimi penami inu šlagi te suie izvolene ne hoče končati, temuč h ti pravi pokuri, spoznanu inu gre-vingi tih grehov, terdni veri, serčni lubezni pruti Bogu inu ludem, molitvi, poštenimu trezivimu lebnu, pohlevsčini inu volnimu terplenu narediti inu perpraviti, koker od tiga sam Bug v tim 89. psalmu³⁴ pravi: »Aku b s muiga

Šlagi, pene
Božje čez
kersčenike
so materne
šybe.

32| Iz 3,16–23; 5,13–14.

33| Žlahtniki.

34| Ps 89,31–35.

XXIIII *Predguvor.*

muiga Synu synuvi (tu ie: ti kersčeniki) muie zapuvidi zapuste inu ne derže inu po muih pravdah ne bodo hodili, muie postave šturali, taku iest hočo nih grehe s to šybo inu nih hudubo s teimi žlaki obiskati, oli muio milost ne hočo od nih oberniti inu nim muio oblubo inu risničo³⁵ hočo deržati.« Natu David pravi, Psal. 118: »Ta Gospud ie mene dobru tepel, oli tei smerti me nei izdal.«³⁶ Salomon, Prov. 11, 3, Iere. 25, 1. Pet. 4, Heb. 12, 1. Cor. 12, Apoc. 3³⁷ pravio, de Bug te suie hišne, katere lubi, tepe, de s teim svitum ne bodo pogubleni.

Prava pokura, vera, lubezan, molitov, volnu terplene Božy serd utolaži, de reši od zlega.

38| Zapopaden.

39| Naš.

Obtu, kadar se mi spet h Bugi, h ti nega pravi stari kersčanski veri obernemo, nega bessedni, koker so to isto ty preroki inu iogri s Cristusom red pridigali inu zapissali, katerih pridig ie ta summa v tim catehismi zapopeden,³⁸ se s celim sercem podamo, po tei isti to našo vero, Božye službe, nas³⁹ stan, leben, poklicane deržimo inu pelamo, te s. sacramente dilimo inu iemlemo, ta cryž inu nadluge, katere Bug nom naloži, volnu, pohlevnu nossimo, na Buga po navuki Cristusevim v tim Očanašu inu S. Duha v tih psalmih kličemo inu molimo, našimu bližnemu vso mogočo dobruto izkažemo etc. Taku imamo tu gvišnu zevupane, de Gospud

35| Risnico.

36| Ps 118,18.

37| Prg 3,12; 11;
Jer 25; 1 Pt 4,12–19;
Heb 12,5–6; 1 Kor 11,32;
Raz 3,19.

Gospud Bug se tudi spet suio milostio inu pomočio k nom oberne inu nas bo pred anticrišti, Turki, papežniki, tyranni, zludiemi inu pred peklom koker to pervo suio izrael-sko cerkov v tim Egipti, v ti Cananeiski inu Bobiloniski⁴⁰ deželi (beriti te s. Buqye od ric-ttariev), tiga Iosefa očaka v ti vozi, Daniela v ti leoviski iami, nega tovariše v ti goreči apnenici, te perve inu sadašne kersčenike vmei Iudih, aydih, Turkih inu vseh žlaht očitih inu skrivnih sovražnikih čudnu obaroval inu iz nih rok, aku nekar telesnu, videče, taku vsai duhovsku, nevideče, odrešil inu nas bo po le-tim kratkim revnim lebnu v tu svitlu nebesku Ieruzalem possadil, gdi ne bode več obene žalosti, bolezni, selze ne smerti, temuč večnu neizrečenu vesselie, koker od tiga s. Ianž na koncu le-tih buqvih lipu, zastopnu piše. V tu istu prytí nom dai inu pomagai Bug Oča zavolo suiga Synu Jezusa Cristusa, gospudi inu izveličarie našiga, sred S. Duhum. Amen. Tu vom iz Derendinge, še vselei na životu bolan, pišem. V tim mescu

tiga maliga travna, v tim leitu
po Cristusevim roystvu.

M. D. LXXVII.

Vaš zveist star
pastyr Truber.

K le-tei

40| Babiloniski.

Hud glas od
mamalukov.

KLe-tei predguvori so mene ty stras-
livi marini, kir pravio, dosti kersče-
nikov se na tursko inu papesko vero
preobračujo, pergnali inu permorali. Pred
tako hudičeve izkušno, zmoto inu anticriš-
tovim vrečem z denarmi inu nega zepelanem
nas obari Jezus Cristus skuzi muč tiga S.
Duha inu nega s. evangelia. Tu bodi etc.

ZAVOLO, DE LE-

- TA PAPYR CILU PRAZEN
*prez pisma ne ostane, sem le-te
 bessede perlužil.*

Nim dostim
ne dopade,
de se tim
papežnikom
odgovarie.

IEst veim inu sam sebi prerokuiem,
de nekar le samuč tim našim zu-
pernikom, temuč tudi nakate-
rim, kir hote evangeliske vere biti, oli
so per tim boieči, se strašio zludia,
tiga višsiga anticrišta reserditi etc., ne
bo dopalu, de mi luterski vseh naših
pismih inu izlagah, zuseb v tim Rez-
odivenei s. Ianža, te papeže ž nih
družbo, cardinale, scoffe, farye
inu

inu menihe, za te prave anticri-
štove zle inu hlapce vunkai daie-
mo, reznašamo, veden inu povsod
čez nee vpyemo, vsem ludem pra-
vimo od nih kriviga navuka inu
falš Božyh službi, nemarniga, ne-
pošteniga lebna, de se tiga vsiga
varuio inu od nih beže etc.

Natu mi damo zavolo tih dobrih
preprostih le-to odguvor, de mi tu,
Bug vei, ne deimo iz sovraštva, naisi
oni nas obrupavaio, pregano, love
inu more inu bi radi nas vse kmalu
obesseli inu sežgali oli utupili, inu iz
offerti oli za našiga pryda tudi nekar,
temuč zavolo Božye inu nega lubiga
Synu česty inu izvelyčane vseh ludi.
Zakai vegšiga greha inu špota Bogu
se ne sturi, samuč kadar se nega bes-
sedom, oblubo[m], pritežo[m] inu
pryčovanu od nega Synu ne veruie
inu kadar se ta s. evangeli
krivu

Pridigary iz
lubezni inu
Božyga po-
rocbeña
anticrišto-
vim zuper
govore.

41 | Poročena.

XXVIII *Predgovor.*

krivu izлага, Cristuseve postave, zapuvidi, ty s. sacramenti prevračao inu na drugu, koker so postavljeni, obračaio. Raven tiga ty ludie bodo za le duih grehov volo zgubleni inu ferdamnani, neroprej zavolo falš vere, kriviga vuka inu malikovane, potle zavolo nepokure.

Papežniki
Boga, nega
Synu, pre-
roke inu io-
gre na laz-
sie⁴² stavio.

42| Laže ali lažee.

Onu ie pag vedeoč vsem ludem, de timu Božymu s. evangeliu, vseh prerokov inu iogrov pryczovanu, kyr pričuio, de ta sami Cristus, Božy inu Divice Marie syn, ž nega pokorsčino, martro inu zasluženem ie vsem revnim pokurnim, kir bodo v nega verovali, dobil inu zaslužil per Bugi, nega Očetu, celi popolnomi odpustig vseh grehov inu ta večni leben. Inu de obena Božya služba Bogu ne dopade, samuč katero ie on sam postavil etc. Ia, v le-timu obuymu

obuymu so ty papežniki cilu zubbper, inu kateri tu vuče inu veruio, te oni sodio inu žgo za kecarie inu puntarie. Raven tiga ie vedeoč, de so h timu s. kerstu nih ole, crižmo, sul, sline, blatu perlužili, to Jezusevo večerio izpačili; Jezus ie rekal s to čisto vodo kersčovati, tu nega s. tellu inu kry iesti inu pyti, oni tu Bogu za žive inu mertve za denarie offruio inu druge norske mali-kovske Božye službe, žegnovane, sul, vodo, sveče, cvetie, svinsku messu, iaiza inu druge fraškarye v tim kersčanstvi naredili inu per-pravili, s katerim se Bug grozzovit serdi inu ty bosi ludi bodo ob nih blagu obrupani inu nih duše zgublene.

Le-tu veliku, škodlivu, grešnu, štrašnu⁴³ zepelane inu falšya tih pa-pežov inu tih, kir ž nimi der-
že

S. Paul, 2.,
1. Thes. 2;
2. Thi. 3,⁴⁴
s. Ianž čestu

43| Strašnu.
44| 2 Tes 2,3–12;
2 Tim 3,1–7.

XXX *Predgovor.*

pravio od
rezodivena
inu zatrena
tiga anticri-
šta.

že inu nih krivi vuk inu malikovane terdio inu zagovaraio, zubper kateru sam Cristus, nega preroki inu iogri povsod vpyo inu zapovedaio vsem ludem, de se pred falš preroki, vučeniki inu anticrišti varuio. Nom pravim pridigariem k sercu gre inu kadar ie nom tudi od Buga zapovedanu inu poročenu, de imamo nuč dan čez naše ovčice cuiti,⁴⁵ pred volki varovati. Inu potehmal ie ta čas prišal, de ta anticrišt se ima rezodeti inu zatreći. Za tiga volo mi pridigary zubper anticrišta inu čez vse te, kir ž nim derže, taku vpyemo inu pišemo, vsem ludem ga daiemo na znane, de nemu na deil ne prido. Temuč de se Cristusu samimu podade, veruio inn ga slušaio, de ž nim posseđo tu večnu vesselie v nebesih. Amen.

OD AV-

45| Čuiti.

OD A U T H O -
R A , D V O L I O D K O -
*ga ie le-ta List h tim Ebreom, tu ie
h tim Iudom, pissan.*

Uoli od koga inu kadai ie le-ta list pissan, ie vmei vučenimi bilu vselei veliku dišputiranje. Ty eni so hoteli, dega ie s. Paul pissal, zavolo kir v tim 13. capituli Timotea imenuie inu v tim 10. cap. pravi, de ie v ieči, inu kir tu podpísmu pravi, de ie le-ta list pissan iz Laške dežele, inu kir nei suiga imena podpissal, tu ie on sturil zavolo tih Iudov, kir so ga sylnu sovražili, neso hoteli nega pridig poslušati, ne nega listov brati. Zatu ie on v le-tim listei tu nega ime zatayl, de bi vsai le-ta list brali, iz nega se nauvčili, kai so te Moizesove postave, te Božye službe inu offri pomeinili, inu de

A bi

Kir kuli
Cristusu
prov prycu-
ie, iz tiga S.
Duh govori.

bi Cristusa ž nega stanum inu opravilom prov spoznali. Ty eni pag ne hote, de bi le-ta list s. Paula bil, temuč eniga drugiga vučeniga iogerskiga mlaišiga, s. Lukeža oli Barnaba oli Clemena, zakai ta, kir le-ta list piše, očytu v tim drugim capituli pravi, de se ie on ta evangelium od drugih pridigariev inu caihnov navučil, tiga s. Paul ne dopusti, de bi se on ta evangeli od ludi bil navučil, temuč iz nebes inu v nebi od Jezusa Cristusa, Gal. 1, 2.

Cor. 12.⁴⁶

⁴⁶Gal 1,16–12;
2 Kor 12,1.

Le-ta list
iudovsko,
turško, pa-
peško vero,
službe,
mašova/n/e
cillu zame-
č/u/e.

Nu, piši le-ta list, dur hoče, taku ie on od vseh pravih kersčenikov vselei za en Božy, iogerski, kersčanski, vučen, kunšten, moder, risničen, pravičin, potreben inu priden list bil verovan inu deržan. Inu tu ie risnica, de bi le-ta list ne bil, bi tiga S. pisma, zuseb tiga Noviga testamenta, bilu enu veliku pomankane. Zakai on tu Cris-

Cristusevu farstvu, to nega martro, smert, ta Stari zakon oli testament, kai so ta utta oli šotor, tempel, cor, atar, tu staru farstvu inu offrovane pomeinilu, lipu inu prov izлага. Obtu sledni, kir hoče ta Stari testament, vse Moizesove vunane službe prov zastopiti, ta ima le-ta list s flissom, čestu inu zastopnostio prebrati. Inu kadar le-ta list, glich taku koker s. Paul v nega listeh, nerveč od te v vere Jezusa govori, zatu ga mi hočmo tudi za s. Paula list
imeiti inu der-
žati.

ARGUMENT OLI

*kratig zapopadig s. Paula listu
h tim Ebreom, tu ie,
h tim Iudom.*

Le-ta list
od Cristu-
seviga sta-
nu inu
opravila iz
S. pisma
modru go-
voril.

⁴⁷1 Mz 11,10-14.

⁴⁸Službe.

I.
Evangelii
ie čez to
postavo.

VLe-tim listei S. Duh skuzi s. Paula
nerveč te Ebreerie, tu ie, te Iude
(Eber ie Semov, tiga Noa synu, prevnu-
čic bil, od tiga Abraam inu vvi Iudi pri-
do, Gen. II.)⁴⁷ inu nas vse nerveč vuči;
kai inu kakovu opraviliu ie Cristusevu na
tim sveitu, de nei iz nebes k nom prisal
inu človik ratal, kir bi tukai na tim sve-
itu gospodoval, koker ty cessary, krali oli
vyudi, inu koker ty Iudi menio, temuč de
ie en offer, enu žadosti plačilu za naše
grehe postal inu tu dokonal inu dopernes-
sel, kar so te Moizesove sluše⁴⁸ pomeinile
inu kar so ty drugi preroki od nega prero-
kovali. Obtu te Moizesove službe imai
konec, ž nimi se Bogu več ne slusi.

*V tim pervim capituli zdaici rezlotig
vmei teim evangeliom inu vmei to po-
stavo*

*stavo stavi, ta evangeli, pravi on, ie rez-
odiven inu pridigan od samiga Božyga
Synu, skuzi kateriga so vse riči stvariene,
on vse riči gori derži, nemu so tudi vsi
angeli podverženi inu služio, nega molio.
Ta postava pag ie le skuzi Moižesa, Bo-
žyga hlapca dana. Obtu se ima od evan-
gelia več koker od Moižesove postave
deržati.*

*V tim drugim capituli ostru opomina
inu vely, de Žezusu veruiemo, ga slušamo,
sice bomo od Buga grozovitu štraifani.*

II.
Nevera v
Jezusa ie
nervegši
greh.

*Potehmal ty, kir neso angelom, Moižesu
inu prerokom verovali ne slušali, so bili
sbtraifani,⁴⁹ potle pravi, zakai ie Žezus
naš brat, človik ratal, umerl, zatu, de ie
nas od te večne smerti odresil. S teim nas
vabi, de se nemu raiši podamo inu de se
Iudi na nega pohlevscini inu smerti ne
zblazniooli ne zmotio, zakai oni so meni-
li inu še zdai meinio, Cristus ne bo terpel
ne umerl, temuč na tim sveitu gospodoval
inu vse suie sovražnike premogel.*

49| Štraifani.

Kratig zapopadig

III.
Jezus ie
Moizesov
Bug.

V tim trety glih tu, kar v drugim pravi, opomina, priti nevernim, inu očytu Cristusa čez Moizesa vzdiguie.

IV.
Le Jezus
sam nom
pomaga
od vse reve
inu dobru
da.

V četertim še pag ostru opomina, hočmo li h pravimu pokoyu, večnimu myru inu praznovanu priti, taku veruimo terdnu Cristusevi bessedi, zakai skuži obeno reč ne moremo vsi revi, večni smerti inu pogublenu uytí, samuč skuži to vero v Ježusa. Potle pravi od mocý inu opravila te bessede Božye, de Bug vse vei inu vidi inu de Jezus ie naš pravi scoff, bessednik inu odvetnik.

V.
Jezus sam
ie ta pravi
naš papež,
šcoff inu
far.

V petim izлага tu Cristusevu farstvu, nerpoprei vuči, kakovu ie tu nega farstvu, potle, de ie on h timu od Buga postavljen, h tretimu, de ie on vse tu, kar h timu farstvu slisi, dopernešel.⁵⁰ In summa: on tukai vuči, de skuži ta sami dini offer Cristusev ie nom dobitu odpusčane vseh grehov inu ta večni leben. Kateri tu zna inu zastopi, ta isti stuprov prov

zna

50| Dopernesel.

*zna inu zastopi, kai so vse Moizesove
vunane Božye službe inu ceremonie po-
meinile.*

*V šestim svari te Iude inu vse kersčeni-
ke žavolo, kir v ti veri gori ne iemlo, de-
se varuio pred linobo inu nemarnastio, de*

VI.
Verni ima-
io v ti veri
rasti, moč-
neši biti.

*spet od vere ne pado, zakai ty ludie, ka-
terim se veden prov pridiguie inu naprei
bere, v ti veri, v zastopnosti inu v pošte-
nei ne rasto inu gori ne iemlo, brumniši
ne rataio, bodo od Buga žaverženi koker
ta zemla, kir se gnoy, della, čez no dež gre
inu ne rody, bo prekle-ta inu zapusčena.
Potle tak nega svar omečuie, vupane
ima, de oni taki ne bodo. Na koncu sui
vuk pela, de tu staru Moizesovu farstvu
ie le ena senca *tiga prihodniga Cristusa*
*bilu.**

*V sedmim pravi od Melhizedeka, du,
kai, od koga ie royen bil, Genes. 14.⁵¹ De
ie zo vsem Cristusa pomenil, inu izлага
od nega ta 110. psalm, de Christus ie ta
pravi farr, od Buga odločen inu posta-
vlen.*

VII.
Jezus ie ta
viši far inu
Melhize-
deh.

51| 1 Mz 14,18.

Kratig zapopadig

VIII.
Vse Moi-
zesove
službe
Cristusa
pomenio.

V osmim pravi inu izлага te Moizesove vunane Božye službe, farstvu, šotor, tempel, offre, de so zgul sence bile, de so na Cristusa inu na ta pravi tempel v nebessih kazale. Inu s teim Ieremiam prerokom spryča, de bo en drugi novi testament, obtu ta stari bo doli dian.

52| Zasluzili.

IX.
Samu Cri-
stusevu
zasluhilu⁵²
naše visty
očisti inu
obesseli.

V devetim še pag le te Moizesove mnogetere čudne službe per tih altaryh, offrih, špendiah izлага inu pravi, de obene visty oli duše iznotra prov ne očyste inu ne posviče, ampag le ta sami Cristusev offer, nega kry inu smert vseh vernih visty inu duše iznotra prov očistio, posveči inu obesseli. Na koncu pravi od drugiga Cristuseviga prihoda, de se vsaki k nemu perpravi.

X.
Jezus ie tu
samu ia-
gne, ta
pravi offer
za naše
grehe.

V dessetim gliha vkupe te Moizesove službe inu offre s teim Cristusevim of from inu pravi, de ty Moizesovi offri inu službe so bili le ena senca inu pomeinenia, ampag Cristusov offer ie ta risni-

risnica. Inu de skuzi Cristusov offer so ty Moizesovi offri inu vunane službe proč inu gori vzdignene, zakai ta Cristusevi dini offer vselei terpi inu vela pred Bugom inu on ie tu pravu cilu dopernessene inu dokonane vseh vunanih Moizesovih službi. Za teim ostru te Iude inu vse ludi opomina, de v le-tiga Cristusa terdnu, stonovitu veruio inu de ga že nega offrom ne zaveržejo inu ne ferahtaio.

V enaistim pravi, kai ie ta vera, de prez vere nisce ne dopade Bogu, inu to vero vseh očakov, prerokov inu marternikov hvali inu pravi, kai ie ta vera per nih opravila. S teim hoče te Iude, aku hote nih očakov inu starisev pravi otroci inu mlaisi biti, de tudi koker oni v Cristusa inu nega evangeliu veruio.

V dvanaistim opomina vse kersčenike h timu volnimu terplenu že vere volo inu de per ni stonovitu ostano, zatu on dosti exemplov, praud inu perglih nim naprej stavi. Zakai ty kersčeniki, kir so

XI.
Prava vera
vse reve z
vesseliem
preterpi
inu pre-
more.

XII.
Verni mo-
raio od
nevernih
veliku ter-
peti.

A 5 tedai

*tedai od iudovske oli aydovske, koker
ždai od papeške, vere pali, ty so morali
povsod veliku terpeti.*

XIII.
Verni so
zveisti,
dobri lu-
die.

*V puslednim capituli tim vernim mno-
getere lipe, potrebne inu pridne navuke
daie inu na koncu za nee moli.*

SVETIGA PAV- LA IOGRA LIST, PIS- san h tim Ebreom, tu ie, h tim Iudom.

TA PERVI CAPITUL.

*Cristus ie poprei suiem Duhum skuzi
preroke, h puslednimu sam z ludmi
govuril, on ie Bogu glib, stvarnik
vseh ričy, gospud vseh angelov, zatu
nega vuk ie nervegši. I.*

Pet. I.⁵³

53 | 1 Pt 1,20.

A.
Cristus ie
ta pusledni
vučenik
inu moi-
ster, obtu
tim,

Ug ie nakadai mnogeteri-
krat inu v dostih vižah go-
vuril h tim očako[m] skuzi
te preroke, ^[2]h puslednimu
pag v le-tih dneh ie nom gov-
ril

ril skuzi tiga Synu, kateriga ie on postavil k animu erbiču čaz vse ričy, skuzi kateriga ie on tudi ta sveit sturil. ^[3]Inu kateri ie ta svitlo-

kir za nim
drugaci vu-
če, se nema
verovati.
Math. 17, 23,
Sap. 7,
Col. 1.

ba tiga gospostva inu ta ravenpild nega stanu inu on gori derži s to nega mogočo bessedo vse ričy. Inu on ie sturil skuzi sam sebe tu očysčene naših grehov inu on se ie posadil na to destnico te maiestete v ti vissokoti.

B. ^[4]Tulikain on ie bulši čez te angele ratal, kuliku ie on enu više ime mumu nee erbal. ^[5]Zakai kadai ie kei k animu angelu dial[:] »Ti si mui syn, danas sem iest tebe rodyn[?]« Inu spet: »Iest bom nega oča inu on bo mui syn.« ^[6]Inu spet, kadar noter pela tiga pervičroyeniga na ta sveit, pravi: »Inu vsi angeli Božy ga bodo molyli.« ^[7]Od angelov pag pravi: »On sturi te suie angele duhuve inu ta ogneni plamen k suim služabnikom.« ^[8]Ampag od tiga sy-

Cristusu
po tim
človeistvi
ie dana vsa
oblast, po-
prei ie
Vezhni
Bug, obtu
sledne
stvar v ne-
bi, na ze-
mli ga
imaio
molyti,⁵⁴
sluhsati.
Psal. 2, 89,
2. Reg. 7,
1./Paral.
18,
Psal. 79,
Psal. 110,
Psal. 45.

54| Slušati.

55 Prevodna rešitev »(pravi)« je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga Luthrov prevod *Biblia: das ist Die gantze heilige Schrift, D. Martin Luther*, 1545 (Luthrova biblična edicija »zadnje roke«; nadalje L1545) in *Vulgata Clementina*, 1592 (nadalje V) nimata.

L1545:

»⁸Aber von dem Son / Gott / dein stuel weret von ewigkeit zu ewigkeit / das Scepter deines Reichs ist ein richtiges Scepter.«

V: »⁸Ad Filium autem : Thronus tuus Deus in sæculum sæculi : virga æquitatis, virga regni tui.«

Psal. 102.
Psal. 110.
I. Cor. 15.
Heb. 10.

nu (pravi):⁵⁵ »O, Bug, tui stol terpy od večnusti do večnusti, ta palica tuiga kralevstva ie ena ravna palica.

[9] Ti si lubil to pravico inu krivino sovražil, obtu ie tebe, o, Bug, tui Bug žalbal s teim olem tiga vesselia čez tuie tovariše. »[10]Inu: »Ti, Gospud, si od začetka gruntal to zemlo inu ta nebessa so tu dellu tuih rok, [11]ta ista konec vzamo. Ti pag ostanеš inu vse, koker gvant staru pride [12]inu ti nee koker en gvant preminiš inu bodo preminena, ti si pag glih ta isti inu tuia leita ne zmankaio.« [13]Inu h katerimu angelu ie kadai dial: »Sedi h ti mui destnici, dotle iest položim te tuie sovražnike k animu šcamnu tuih nug[?]« [13]Neiso li vsi kmalu služabni duhuvi vunkai poslani h timu služenu zavolo tih, kir bodo erbali tu izveličane.

TA I. CAPITUL.⁵⁶

A Cilu z visokimi inu lepimi bessedam

56 Nekorigirana napaka v izvirnem številčenju poglavij; pravilno: Ta II. capitul, na kar kaže tudi pravilna raba žive page.

Cristus
večni bug,

začne le-ta list, s teim hoče vse ludi per-vabiti, de radi inu s flissom le-ta list prebero. Inu kir pravi, de ie Bug s teimi starimi očaki inu ludi čestu, mnogeteri štalti, tu ie skuzi prikazni, videne, vdi-hane, v saneh, iz ogna, iz oblaka, v vetri, skuzi angele inu preroke, govuril, s teim hoče dati na znanie, de on bo v le-tim li-stei to pravo staro Božyo vero vučil. Za-kai glich ta isti Bug, kir ie poprei skuzi te preroke h tim očakom govuril, ta isti zdai k nom tudi skuzi suiga Synu govoril inu Bug ostru zapoveda, de nemu veruiemo. Inu de ga slušamo. Inu on tukai od Cri-stuseviga stanu, oblasti, močy, rovnane žastopnu govoril inu prycuie, de Cristus ie Bug od večnusti, Bogu zo vsem glich inu raven, on ie z Bugom vse ričy stvaril inu gori derži. Per tim pravi od nega človei-stva inu opravila na tim sveitu, de le on sam, nisče drugi, ne obena reč, ie nas očystil od naših grehov z nega kryo. Inu de zdai ta celi Cristus, bug inu člo-vik,

stari inu
novi pravi,
risnični
vučenik.

vik, sidi na Božy destnici, z Bugom red gospoduje inu rovna vse ričy. S teim tudi prýcuie, de obena vera nei taku stara, od Buga skuži preroke, angele inu caihne sprýčana inu poteriena, koker ta kersčanska. Inu de po Cristusu drugim vučeniko[m] neimamo verovati. On ie od Buga postavljen k animu vučeniku inu moistru. Matth. 17, 23.⁵⁷

⁵⁷ Mt 17,5; 23.

Cristus
vseh ange-
lov inu riči
stvarnik
inu gos-
pud.

*B. Inu potehmal ty Iudi od angelov inu Davidovih psalmov veliku derže, zatu on tukai s teimi Davidovimi psalmi prýcuie, de Cristus nei le sam človik, koker zdai ty Iudi inu Turki menio, temuč de ie tudi pravi bug, zakai David očytu prýcuie, de angeli moraio Cristusa moliti, de nega kralevstvu bo vselei terpelu, de poleg Boga na destnici sidi, z Bugom red kraluie, rovna, varuie, gori derži vse ričy. Ty angeli pag so od nega stvari-
ieni inu postavleni, de ne-
mu inu vsem vernim
služio inu
strego?*

TA

TA II. CAP.

Cristusu so vse riči podveržene inu kir ie izkušen, umerl, s teim ie nas od večne smerti resil, v naših izkušnavah nom bo tudi pomagal, zatu ga imamo slušati inu pod nim ostati do konca.

OBtu mi moremo tim bule merkati na te ryči, katere smo mi slišali, de kei mumu ne izteko (koker ta voda).⁵⁸ [2] Zakai potehmal ta bessedna, kir ie bila skuzi te angele govoriena, ie bila terdna inu sledne prestoplene inu vsaka nepokorsčina ie nee pravi lon pryela. [3] Koku mi tedai vydemo, aku mi za taku izvelyčane ne bomo rodi li. Kateru ie bilupervič pravlenu skuzi tiga Gospudi, potle ie bilu od tih, kir so slišali, pruti nom poterienu [4] inu od Buga spryčanu s teimi caihni inu čudesi inu z mnogeterimi moči inu rezdilenem tiga S. Duha po tei nega voli.

[5] Zakai

A
Vsi ty, kir
evangeliu
ne veruio,
večno
Božyo
štroitingo
nase nala-
gaio.
Gen. 18, 19.

58 Prevodna rešitev »(koker ta voda)« je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata. L1545:

»¹DArumb sollen wir
deste mehr warnemen /
des worts / das wir hören
/ das wir nicht da hin
fahren.«

V: »¹Propterea abundanti-
us oportet observare nos
ea quæ audivimus, ne
forte pereffluamus.«

Stuprov na
sodni dan
bomo vi-
dili to Cri-
stusevo
čast, oblast
inu naše
izvelyčane,
zdai le ve-
rujemo.
Psal. 8, 110,
Math. 28,
I. Cor. 15.

⁵⁹|Obysčeš.

Phil. 2.

B. [5] Zakai on nei ta prihodni sve-
it, od kateriga mi govorimo, tim
angelom podvergal.^[6]Inu eden na
enim meistu pričuie inu pravi:
»Kai ie ta človik, kir ti na nega
spumniš[?] Oli syn tiga človeka,
de ga ti obysčes,⁵⁹ [7]ti si ga en mai-
hin čas manšiga sturil koker te an-
gele, ti si ga s to hvalo inu čestio
cronal inu si ga postavil čez ta del-
la tuih rok, ^[8]ti si vse riči podvergal
nega nogom.« V le-tim, kir ie ne-
mu podvergal vse riči, ništer nei
izpustil, de bi nemu podverženu
ne bilu. Oli mi še zdai ne vidimo,
de bi nemu vse riči bile podverže-
ne. ^[9]Oli ništer mane mi vidimo Je-
zusa, kir ie bil en maihen čas man-
ši sturien od tih angelov skuzi tu
terplene te smerti, de ie cronan s
to glorio inu čestio zavolo, de ie
on od te milosti Božye za vse to
smert pokussil.

Le Cristus
sam ie

C. ^[10]Zakai onu se ie spodobilu timu,
za

za kateriga volo so vse riči inu skuzi kateriga so vse riči, kir ie dosti otruk h ti večni česti perpelal, de on tiga vyuda nih izvelyčane skuzi terplene popolnoma sturi. [11] Po-tehmal ta, kir posvečuie, inu ty, kir bodo posvičeni, so vsi od eniga. Obtu se on tudi ne sramuie nee brate imenovati, [12] kir pravi: »Iest hočo oznaniti tuie ime muim bratom inu v sredi te cerqve iest hočo tebi hvalo peiti.« [13] Inu spet: »Iest se Psal. 22, 18.
hočo na nega zavupati.« Inu spet: »Pole, iest inu ty otroci, katere ie Esa. 8, 12.
meni Bug dal.«

D. [14] Inu potehmal ty otroci so diležni tiga messa inu te kry, taku on tudi ie hotel glih diležen biti, de on skuzi to smert to muč vza-me timu, kir ie to oblast te smer-ti imel, tu ie, timu zludiu, [15] inu de odreši vse te, kir so skuzi ta strah te smerti vse nih dni bili podver-ženi h timu hlapčovanu, [16] za-kai

od Buga
postavljen
k animu
vyudi inu
izvelyčariu
vseh ver-nih.

Cristus ie
to našo
naturo inu
revo
izlevssil,⁶⁰
obtu on
zna inu
hoče nom
iz vsake
nadluge
pomagati.
Ozee 13.

60| Izkusil.

I. Cor. 15.
I. Tim. 1.

kai on nigdir nei tih angelov nase vzel, temuč on tu seime Abraamovu nase vzame. [17] Obtu ie on bil dolžan zo vso ričio tim bratom glih biti zavolo, de on bo milostiv inu en zvesti višsoki far v tih ričeh, *kir* se imajo pred Bugom opraviti, de očisti te grehe tih ludi. [18] *Zakai* v tim, *kir* ie on terpil inu izkušen bil, more on tudi tim, *kir* bodo izkušeni, pomagati.

Nervegši
greh neve-
ra v Cri-
stusa.

*A. Vely inu opomina, de s flissom,
radi Cristusevo bessedo poslušamo inu
obranimo, de no ne pustimo iz serca,
koker enu rešetu oli resušena possoda to
to vodo pusti izteći. Zakai, ie li Bug
poprei te Iude inu vse žlaht ludi, kir
neso nega bessedom, katere ie on skuzi
angele, Moizesa oli druge prerroke go-
vuril, verovali inu pokorni bili, gro-
zovitu štraifal, koku veliku več zdai
ty ludie, kir tim nega bessedom, katere
ie on skuzi suiga lubiga diniga Synu,
potle*

*potle skuži te iogre govuril inu z velikimi
caihni poterdil, ne hote verovati inu po-
korni biti, bodo grozovitu štraifani inu
on tukai ta evangeli tu izvelyčana ime-
nuie, zakai le ty, kir inu veruio, bodo iz-
velyčani/,/ Rom. I. ⁶¹*

61|Rim 1,16.

*B./ Spet od Cristuseviga bogastva,
oblasti inu gospostva govor; per tim tudi
od nega ponižane, zakai ty Iudi ne hote
verovati, de bi Cristus taku bog imel biti
na tim sveitu inu umreiti, temuč de bo
vissok, mogoč inu oblasten etc. Taki iu-
dovski nezastopnosti tukai odgovarie inu
pravi, de S. pismu od Cristusa drigaci
govori, de na tim sveitu bo nizag, zaver-
žen, nikomer podoben. Esa. 53. ⁶² Oli zda-
ici po nega nizkosti, martri inu smerti bo
vekoma v veliki časti inu oblasti prebi-
val. Za teim pravi, zakai se ie Jezus po-
nižal, de za našo volo ie to smert pokussil,
s to ie nas od večne smerti odresil, de se
vže mi naprei te smerti neimamo taku
britku strašiti.*

Cristusev
pervi pri-
hod, bo
pohleven,
ta drugi bo
v veliki ča-
sti.

62|Iz 53,2–5.

63| Človík.

Cristus ie
človík ra-
tal po Bo-
žy modru-
stí inu
pravici.

Cristuseva
smert ie to
večno
smert pre-
mogla inu
končala.

*C. Pravi pag, zakai ie Ježus, skuzi inu
za kateriga volo so vse riči stvariene, ie
človíki¹³ postal, zatu, kir ie taku ta čudni
modri Božy svit, nega vola, naredba oli
ordninga inu ta pravica hotela. Bug ie
hotel Cristusa taku skuzi terplene k ani-
mu vyudu našiga izvelyčane postaviti
inu žegnati. Za teim pravi, de Cristus ie
naš brat ratal, zakai on nas za suie brate
kliče inu derži.*

*D. Zdai očytu govori, za čes volo ie
Ježus naš brat postal, naše messu inu
našo kry k sebi pervzel, zatu, de ie mo-
gel umreti inu skuzi to nega smert ie
Hudiču to nega oblast vzel inu ga ie
obrupal inu ie nas od te večne smerti
odrešil. Inu ie sturil, de ty verni se pred
no ne bodo bali, zakai oni veido inu ve-
ruio, de ie Cristus tudi umerl inu skuzi
to smert ie v to suio čast v nebessa šal
inu de oni tudi taku na sodni dan žnih
telessom puido. Inu de ty verni bulsi
trošt imajo, pravi tukai tudi, de
Bug*

Bug nigdir nei te angelske oli kake druge nevideče nature, samuč to človesko ie peruzel, obtu vsi verni v nih težkih nadlugah inu na smerti ležoč imao le h Cristusu bežati, zakai on ie počutil inu izkusil, kai človeku nadleži, zatu on bo nim tudi gvišnu pomagal.

TA III. CAP.

Sylnu opomina, de Jezusu, kir ie Moize-sev gospud, slusamo. Inu de ne bomo koker ty Iudi v pusčavi nepokorni.

ZA tiga volo vi, bratje svety,
kir ste diležni tiga nebeskiga poklicane, merkaite na tiga iogra inu vissokiga farye tiga našiga spoznane, Jezusa Cristusa, ^[2]kateri ie zveist timu, kir ga ie postavil, koker ie tudi Moizes bil v ti celi sui hyši, ^[3]ampag le-ta ie vegše česti vre-

*A
Cristus ie
bug inu
gospud,
Moizes
pag inu
preroki so
le hlapci,
obtu se
ima gos-
podariu*

B 3 den

več slušati.
Exod. 25.

den koker Moizes, potehmal to vegašo čast ima, kir to hyšo cimbra koker ta hyša. ^[4]Zakai sledna hyša bo od nekoga scymprana, ta pag, kir ie vse riči scympral, ie Bug. ^[5]Inu Moizes ie bil zveist v ti nega celi hyši koker en služabnik h pričovanu od tih ričy, kir so se imeile praviti. ^[6]Ampag Christus koker en syn čez to suio hyšo, katera hyša smo mi,aku mi tu zevupane inu to hvalo tiga vupane terdnu do konca obderžimo.

Sledni ima
Cristusa
poslušati,
nemu ve-
rovati per
ferdamna-
nu nega
duše.
Psal. 95,
Heb. 4.

B. ^[7]Obtu koker Sveti Duh praví: »Aku vi bote danas to nega štymo slišali, ^[8]taku vi ne obterdite vašiga serca koker v tim rezdraženu na ta dan te izkušnave v ti pusčavi, ^[9]gdi so ty vaši očeti mene izkušovali inu skusili ^[10]inu so vidili ta muia della štyridesseti leit, zatu sem iest le-tei žlahti bil nevulen

nevulen inu sem dial, oni vselei s teim sercom zahaieio inu neso znali tih muih potov, ^[11]obtu sem nim tudi v muim serdu persegal, de oni neimaio pryti v mui pokoi.«

C. ^[12]Gledaite, lubi bratie, de kei du vmei vami ne bo imel hudobnu, nevernu serce, kir bi stopilu od tiga živiga Boga, ^[13]temuč opominai eden drugiga vsag dan, dotle se pravi danas, de se kei du vmei vami ne obterdi skuzi goluffyo tiga greha. ^[14]Zakai mi smo Jezusa Cristusa diležni ratali, aku mi ta začeti stan do konca terdnu obderžimo.

^[15]Zuseb v tim, kir pravi: »Danas, aku vi bote slišali nega štymo, ne obterdite ta vaša serca kokēr v tim rezdravženu.« ^[16]Zakai ty eni, kadar so slišali, so ga bili rezdražili, oli nekar vsi, kir so vunkai vlekli

Evangeli
pridigova-
ne prez
vere nikogar ne iz-
velyča.

iz Egipta skuzi Moizesa. [17] Katerim pag ie bil serdit štiridesseti leit[?] Nei li tim, *kir* so grešili[?] Katerih vudi so pali v ti pusčavi; [18] katerim pag ie prisegal, de neimaio *k* nega pokoyu prytí[?] Samuč tim, *kir* neso verovali, [19] inu taku mi vidimo, de neso mogli noter puiti zavolo nevernosti.

Cristus
ie naš
gospud,
stvarnik,
bessedník,
myrnik inu
izveličar.

*A./ Lipu inu lubeznivu vse verne,
katere (koker drugdi inu ty drugi iogri) svetnike imenuio, zveistu opomina, de na Cristusa, du, kai ie on, za čes volo ie človik ratal, kai ie nom s teim dobriga sturil, s flissom merkaio. De ie nas taku *k* sebi v nebessa poklical inu de ie on naš ioger, saell inu sčoff,⁶⁴ tu ie tulikain rekoč, de ie naš zveisti vučenik, bessednik, spravlavec, myrnik pred Bugom. Inu de ie nezmasnu vegši, bulši, vredniši inu oblastniši, koker ie Moizes inu vsi pre roki,*

roki, zakai Moizes, vsi preroki inu iogri so le ty hyšni, tu ie te cerqve, vseh vernih hlapci. Ampag Cristus ie gospodar inu gospud, večni Syn Božy. Obtu, aku mi v nega hyši, v ti cerqvi stonovito vero inu s terdnim vupanem do konca ostanemo, taku bomo izvelyčani.

B. S. Duh skuži le-tiga iogra v le-tim listei hoče te Iude inu vse ludi napelati, de bi Cristusa že nega oblastio inu močio, de ie pravi večni Syn Božy, bug inu človik inu de ie on nas s to nega martro inu offrom že Bugom zmyril, prov spoznali inu de bi ga slušali, nemu verovali. Zakai kateri Cristusa posluša, nemu veruje, ta pride v ta večni pokoi, kateri pag nikar, ta bode od Buga, koker ty Iudi v ti pusčavi, štraifani inu v ta pekal žavolo nih nevere pahneni.

C. Vely, de se pred linobo inu hudičevim zepelanem varuiemo, eden drugiga opominamo, de v ti pravi veri gori iemlemo, rastemo inu naprei gremo, v ni do kon-

S. Paul nas
zveistu h
Cristusu
napelava.

Te štrai-
finge iu-
dovske v ti
pusčavi
stavi na-
prei.

ca ostanemo. Inu ta čas oli dan, kadar se nom ta S. evangeli pridiguie, ne zamudimo. Zakai skuži ta posluh tiga evangelia inu pokorsčino ratamo diležni Cristuseviga blaga. Sice skuži nepokorsčino inu nevero zgubimo vse blagu nebesku.

TA III. CAP.

Besseda Božya prez vere ne priduie. Pravi pokoi v nebessih se da tim vernim. Zakai ta besseda Božya reže na dva platu, verne izvelyča, neverne končava; Cristus ie ta pravi naš viši far, vei inu vidi vse riči, zuseb te naše nadluge.

A.
Nekar poslu-
šavci Božye
bessede, temuč
slušavci v nebu
prido.
Luc. II.

BUimo se tedai, de mi to oblubo priti v ta nega pokoi ne zamudimo inu de oben od nas odzada ne ostane. [2] Zakai onu ie nom tudi oznanenu koker nim. Oli nim ta pridigana besseda ništer nei pomagala, kadar

kadar ta vera nei bila perložena od
tih, kir so no slišali. ^[3]Zakai mi, kir
veruiemo, puidemo v ta pokoi, ko-
ker on pravi: »Iest sem v tim muim
serdu persegal, de oni v ta mui po-
koi ne puido.« Inu kadar so ta della
od začetka tiga svita bila dokona-
na, ^[4]pravi eden v enim meisti od ti-
ga sedmiga dne le-taku: »Inu Bug
ie počival na sedmi dan od vseh su-
ih dell« ^[5]inu v le-tim drugim tudi
spet: »Oni ne puido v mui pokoi.«

Psal. 95.

Gen. 2.
Deut. 4.

^[6]Inu potehmal še naprei stoy, de
eni v ta isti prido inu de ty, kate-
rim ie bilu naprei oznanenu, neso
noter k nemu prišli zavolo nih ne-
vere. ^[7]Inu on nim spet za dolgim

B.
V tu izve-
lyčane, h
timu pra-
vivmu praz-
novanu inu
pokoyu če
ty verni
prydo.

časom en drugi dan postavi naprei,
kir pravi skuzi Davida: »Danas,
kokor ie poprei pravlenu, danas,
aku vi bote nega štyma⁶⁵ slišali, ta-
ku ne obterdite ta vaša serca.«

Hebr. 3.

^[8]Zakai de bi Iozue nee bil h timu
pokoyu perpravil, on bi ne bil pot-
le

65| Štymo.

le več od eniga drugiga dne govuril. [9] Obtu ie še enu počyvane puščenu tim Božym ludem. [10] Zakai kateri ie v ta nega pokoi prišal, ta isti tudi počyva od suih dell koker Bug od suih.

c.
Božya bes-
sedá ie sto-
novita inu
opravilna.
Prov. 30.

Eccles. 15.

[11] Hitimo tedai prytí v ta isti pokoi, de kei eden v ta isti exe[m]pel te nevere ne pade. [12] Zakai ta besse-da Božya ie živa inu močna inu ie ostreši koker oben meč, kir na obej strani reiže, inu gre noter, de rezdylí dušo inu ta duh, tudi muzk inu te kosty, inu ona ie en rihtar tih missel inu naprevizetiga tiga serca. [13] Inu obena stvar nei nevideča pred nim, temuč vse ričy so nagee inu rezodivene pred nega očyma, od tiga mi govorimo.⁶⁶

Bug ž nega
šego se ne
preminuie,
vselei verne
lubi, never-
ne štraifa.

*A. Še pag ostru opomina, de Cristusu,
nega evangeliu, vsem Božym oblubom
inu prytežom terdnu veruiemo, de
nekar koker ty Iudi v ti pusčavi na Bo-
žy oblubi inu močy zvivlamo. Zakai
koker*

66| Trubar je Heb 4,14–16 pričlenil k petemu poglavju.

*koker se ie tim nevernim Iudom godilu,
de neso v to oblubeno Cananeisko deželo
zavolo nih nevere prisli. Taku tudi nom,
aku timu evangeliu ne bomo verovali,
puide, de v nebessa ne prydemo.*

B. Pravi, de ta Cananeiska dežela, Kar ie Bng
Iudom v
tim Iudom oblublena inu en čas dana, ie Egipti, v
bila le ena senca inu prykažen te prave pusčavi, v
večne nebeske dežele. Zakai v ti Cana- Canineiski
deželi do-
neiski deželi nei bil stonoviti večni po- briga sturil,
koi, myr inu praznik, temuč v nebessih tu vse ie
pomenilu
nebesko
dobruto.
bode, obtu David dolgu za Iožuem od
tiga praviga večniga myru, pokoya inu
praznika govori. Šteim vuči inu opo-
mina, koker odspreda, de Christusevim
oblubom inu bessedom terdnu veruiemo,
hočmo li v to myrno večno deželo pryti.
Vle-tim capituli od truiga pokoya go-
vorii: 1. koku ie Bug počival oli prazno-
val na sedmi dan po stvarienu vseh
ričy; 2. od iudovskiga v ti Cananeiski
deželi; 3. od tiga praviga v nebessih, inu
on tukai tudi od tiga našiga duhovskiga
praznovane, de tu naše messu morymo,
govori. C. Ka-

Besseda
Božya nei
en maryn
oli praze/n/
glass, te-
muč risni-
ca, po ni se
bo sodni
dan deržal.
Rom. 2.

*C. Kadar ie od tiga tretyga pryčovane
oli praznovane v nebessih izguvoril, natu
on vissoku opomina, de sledni gleda, de v
ta večni praznik oli pokoi skuži terdno,
stonovito vero inu pokorsčino pride. Za
teim on govoril od močy inu opravila te
Božye bessede. Bug nei žabston suio besse-
do skuži suiga Synu, očake, prerroke inu
iogre pustil pridigati, zakai ona se bo tu-
kai na tim sveitu vsakiga veisti, zuseb na
smerti inu potle na sodni dan, na tih ver-
nih inu nevernih izkazala, ty verni skuži
bessedo Božyo bodo v nih nadlugah velik
trošt, ty neverni pag grozovit strah inu
trepetane počutili inu pryeli. Na koncu
pravi, de Bug vse ričy vei, vidi, nemu
so vseh ludi serža odperta inu rezkrive-
na, obtu se vsaki varui pred
hynavscino.*

TA

TA V. CAP.

Zolihuie tu Cristusevu farstvu s teim aaroniskim oli iudovskim, de se merka, de tu Cristusevu ie vegše, inu opomina vissoku, de na Cristusa merkaio koker na tiga, kir ie sam vse verne inu pokorne izvelyčal inu ie per Bugi opravil, kar pravimu faryu slisi.

Kadar mi tedai eniga velikiga vissokiga farye Jezusa, Synu Božyga, imamo, kir ie noter skuzi nebessa šal, deržimo mi tedai le-tu spoznane.⁶⁷

Zakai mi neimamo eniga vissokiga farye, kir by ne mogel z našo šibkoto poterplene imeiti, temuč kir ie izkušen vseh ričeh glih koker mi, mumu tiga greha. [Heb 4,16] Obtu perstopymo z gvišnim zevupanem h timu stollu te gnade, de obderžimo to milost inu de naidemo to gnado na ta čas, kadar nam bo pomuči potreba.

[1] Zakai

A.
Le sam Je-
zus ie vseh
verni zvei-
sti papež,
bessednik
pred Bu-
gom.

Heb. 6, 8, 9.
Rom. 3.

67| Številčeno kot
Heb 4,15.

B.
Le Cristus
sam ie ta
pravi visši
far, kir ie
vsem ver-
nim spros-
sil inu za-
služil ta
večni le-
ben.
1. Par. 23.

Psal. 2.
Hebr. 1.
Psal. 110.
Heb. 7.

[1] Zakai sledni visši far, kir se iz tih ludi vzame, ta bo za te ludi pruti Bogu postavle[n], de offruie te daruve inu offre za te grehe, [2] kir more lahku enu poterplene imeiti s temi, kir so neumni inu zahaieio, potehmal ie on tudi s to šibkoto obdan. [3] Obtu on mora tudi koker za te ludi taku za sam sebe offrovati za te grehe. [4] Inu nisče ne vzame sam sebi to čast, temuč kateri ie poklycan od Buga koker ta Aaron. [5] Glih taku Cristus se nei sam sebe v to čast posadil, de bi on ta visši far bil, temuč ta, kir ie k nemu dial: »Ti si mui Syn, danas sem iest tebe rodyl.« [6] Inu koker drugdi pravi: »Ti si en farr vekoma po tei ordningi Melhizedevi.« [7] Kateri ie v tih dneh tiga nega messa z velikim vpitiem inu selzami te prošne inu molytve offral timu, kir ga ie mogel od smerti odrešiti. Inu on ie bil uslišan zatu, kir ie Boga poštival. [8] Inu naisi ie on

on Božy Syn bil, ništer mane se ie
on skuzi te riči, kir ie terpil, navučil
to pokorsčino. [9] Inu kadar ie bil po- Joh. 17.
svičen, ie on en urzaher tiga večni-
ga izvelyčane vsem teim, kir bodo
nemu pokorni. [10] Inu on ie bil od
Buga imenova[n] en visši far po tei
ordningi Melhizedevi.

[11] Od kateriga bi mi imeli veliku
govoriti inu se težku izložy zavolo,
kir ste liny ratali h timu poslušanu.

[12] Zakai vi bi imeli izdavnу vučeniki
biti, taku vi potrubuiete, de vas spet
te perve puštabe tih Božyh bessed
vučimo, inu ste ty ratali, kir mleku
inu nekar močno spyžo potrubuio.

[13] Zakai katerimu se mora še mleku
dati, ta isti nei izkušen v ti bessed
te pravice, zakai on ie enu deite.

[14] Tim popolnim pag sliši ta močna
spyža, tu ie tim, kir zavolo navade
imaio izkušene vume h timu rezlo-
čenu tiga dobriga inu hudiga.

c.
Verni ima-
io v veri
inu v za-
stopu Sve-
tiga pisma
rasti.

i. Cor. 14.
i. Pet. 2.

C A. Spet

Iudovsku farstvu,
nih offri so bile
senca, Cristusevu ie
risničnu inu izveličansku.

A. Spet od Cristuseviga farstva inu opravila govor i nu ga vzdiguie čez Iozua inu čez vse iudovske farye, kir pravi: Našfarr inu vyuda Cristus te suie verne ludi nekar koker Iozue v to Cananeisko deželo, temuč v nebessa pela, z Bugom spravle, za nee moli inu prossi. Inu naisi ie Cristus bug inu en velik usigamogoč gospud, taku ie on vini milostiv, zakai on ie sam izkusil, kai človekom nadleži. Ty iudovski fary ž nih offri neso mogli te ludi z Bugom spraviti. Obtu sledni, kir hoče gnado, milost per Bugi dobiti, ta se s terdno vero Cristusa derži.

Cristusevu farstvu ie cilu svetu popolnama. iudovsku grešnu inu tadlivu.

B. Zglijuie tu Cristusevu inu iudovsku farstvu, oli tu Cristusevu nerviše stavi. Zakai ty iudovski fary so morali tudi za suie grehe offrovati, Cristus pagle za grehe tih ludi, nekar zase, se ie ofral. Za teim pravi, kai ie Cristus ž nega človeistvom, messum, marstro, smertio, vpyenem, s plačom, s to nega veliko pohlevsčino inu pokorsčino na cryžu

*žu nom dobil inu opravil, gvišnu le-tu,
de ie vsem, kir bodo nemu pokorni, tu ie,
nemu verovali, dobil inu zasluzil odpu-
ščane vseh grehov inu ta večni leben.*

*C. Svary Iude inu vse te, kir prov ne
zastopio, kai ie tu iudovsku farstvu, te
mnogetere čudne Moizeseve službe po-
meinilu inu zakai ie ta postava dana.
De take vunane službe človeka ne izve-
lyčaio inu ne sture močniga v ti veri.*

*Obtu on tukai te iudovske službe imenu-
ie eno mlečno spyžo, en začetig, abece oli
puštabe, s. Peter, 1. Petr. 2.⁶⁸ ta evangeli
v enim drugim zastopu mleku imenuie.*

*S. Paul tudi 1. Corinth. 14.⁶⁹ S teim hoče
vse verne opominati, de v ti veri inu
v zastopu vsiga S. pisma imaio rasti,
gori iemati, pravi zastop tiga
S. pisma od kriviga
de znaio
ločiti.*

Iudi sada-
šni Mašni-
ki, ne za-
stopio kai
se te Iudo-
vske služ-
be inu of-
fri
pomenili.

68| 1 Pt 2,2.

69| 1 Kor 14.

TA VI. CAP.

Opomina, de v ti veri inu v tim kersčanskim navuku, rasto inu gori ie[m]lo, tim mamolukom inu nepokurnim ostrupriti, per tim te pokurne inu verne trošta inu veli Božym oblubom terdnu verovati, zakai so od Buga s persego oblublene.

A//
Strašnu,
grovovitu
grešio,
Cristusa
cryžaio inu
zašpotuo
vsi ty, kir
od prave
vere pado.

Math. 12.
2. Pet. 2.
Heb. 10.

O Btu mi hočmo zdai ta navuk od začetka tih Cristusevih ryči pustiti inu naprei h ti popolnosti puiti, mi ne hočmo spet ta grunt polagati od pokure, od tih mertvih dell inu od te vere na Buga, [2] od kersta, od navuka, od gori polagane tih rok, od gorivstaiena tih mertvih inu od večne pravde. [3] Inu tu hočmo sturiti, aku Bug per pusti. [4] Zakai onu ie nemogoče, de ty, kir so enkrat resvičeni bili inu so pokussili ta nebeški dar inu so diležni ratali Svetiga Duha [5] inu so pokusili to dobro bessedo Božyo inu moči

moči tiga prihodniga svita, ^[6]aku proč pado (inu spet sami sebi Božyga Synu križaio inu zašpotuio), de bi se spet ponuvili h ti pokuri. ^[7]

^[7]Zakai ta zemla, kir ta dež pye, kir čez no čestu pride inu pernesse pridnu zeele tim, od katerih ie udelana, ta ista prime ta žegen od Buga, ^[8]katera pag ternie inu ossat pernesse, ie nepridna inu tei prekletvi blizi, katera se h puslednimu sežge.

^[9]Mi pag, vi lubeznivi, se zevupamo, od vas bulšiga inu timu izvelyčanu bliziše, aku gлиh taku govorimo. ^[10]Zakai Bug nei krivičin, de bi on pozabil tu vaše diane inu dellu te lubezni, kateru ste izkazali pruti nega imenu v tim, kir ste služili tim svetnikom inu še zdai služite. ^[11]Mi pag želimo, de en vsaketeri iz vas ta isti flis izkaže, de tu vupane terdnu do konca obderži, ^[12]de ne bodete liny, te-

Esa. 55.

B.

Prava vera
se izkazuje
v tim vu-
panu, v lu-
bezni inu
volnim
terplenu, s
teim se
prov služi
Bogu inu v
tu izve-
lyčane pri-
de.

^[70]Trubarjev prevod v Heb 6,4–6 skupaj z rabo oklepajev dosledno sledi L1545:

»⁴DEnn es ist vmmuglich / das die / so ein mal erleuchtet sind / vnd geschmeckt haben die himliche Gaben / vnd teilhaftig worden sind des heiligen Geistes / ⁵vnd geschmeckt haben das güttige wort Gottes / vnd die kreffte der zukünfftigen Welt / ⁶wo sie abfallen (vnd widerumb jnen selbs den Son Gottes creutzigen / vnd fur spot halten) das sie solten widerumb ernewert werden zur Busse.«
V: »⁴Impossibile est enim eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cælestis, et participes facti sunt Spiritus Sancti, ⁵ gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque sæculi venturi, ⁶ et prolapsi sunt; rursus renovari ad poenitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, et ostentui habentes.«

muč postopavci tih, kir so skuzi to vero inu volnu terplene erbali to oblubo. [13] Zakai, kadar ie Bug timu Abraamu oblubil inu kadar on nei imel vegšiga, per katerim bi persegel, ie on per sam sebi persegel, [14] rekoč: »Za risnico, iest hočo tebe žegnati inu gmerati.« [15] Inu kadar ie z volnim terplenem čakal, ie on dosegel to oblubo. [16] Ty ludie persegujo per enim vegšim, koker so oni, inu kadar se ta persega h poterienu sturi, taku ie vsiga krega en konec. [17] V katerim, kadar ie Bug hotel tim erbom te oblube obilnu izkazati, de ta nega svit ie stonoviten, ie on vmeis polužil to persego, [18] zatu, de mi skuzi dvei riči, kir se ne premine (v katerih ie nemogoče, de bi Bug lagal), imamo en močan trošt, [19] mi, kir tiakai bežymo, de obderžimo tu nom naprei stavlenu vupane, katero mi deržimo koker eno žiher

Genes. 22,
12, 17.

žiher inu terdno ancoro te naše du-
še, kir gre v tu noterne tiga prede-
laniga perta, ^[20]tiakai ie noter šal za
nas ta predhodeč Jezus, kir ie sturi-
en en večni viši far po tim redu Me-
lhizedevim.

A. Še pag te verne lude inu ayde vissoku opomina, de kadar so se ta celi catehismsus, ta začetig inu grunt te vere kerščanske, kir stoy, de veido, kai ie Bug v ti S. Troyci, kai ie Cristus, kai ie ta prava pokura, vera, kerst, greh inu de bo gvišnu en pusledni sodni dan, navučili. Natu inu za teim se imao vže druge ricy v tim S. pismu, kai so te Moižesove službe, tu iudovsku farstvu etc. pomeinile, vučiti. Inu de od catehisma inu eva[n]gelia, v katerih stoy ta grunt te prave izvelyčanske vere, se nemaio nigdir ločiti, ne pasti. Zakai kateri od taciga grunta te kersčanske vere odstopio, ty isti nigdar ne mogo spet h pravi veri, ne v milost Božjo priti.

Ty, kir z
volo od
prave vere
inu pokure
stopio,
težku oli
nigdar v to
milost Bo-
žy prido.

*Inu ty isti Cristusa druguč cryžaio inu
zaspotuio. Obtu taki bodo koker ta huda
zemla, kir se veden gnøy, polyva tar vini
dobriga žita ne sadu ne rody, precleti, iz-
copani inu iz nebes zaverženi.*

V vseh težkih izkušnavah, nadlugah se imamo Božye oblube terdnu deržati, taku pri-denio h timu inu dobimo, kar nom ie Bug oblubil.

B. Spet po nih pomečuie, vabi inu trošta, de per evangeliu ostano. Inu kadar so se žlubezno pruti drugim vernim izkazali, s teim so zadosti spryčali, de per evangeliu hote obstati. Za teim opominata, de se zo vso močio flissaio v tiveri inu vupanu pruti Bogu stonovitu obstati, de koker Bug ie žnega oblubo inu persego stonoviten, de tudi oni takus to vero inu vupanem nekar šibki, temuč močni, terdni bodo. Inu de gledaion na te stare svete očake, prerroke, iogre inu na vse verne, kir so skuži terdno vero inu terplene to oblubleno erbsčimo v nebessih posseli. Inu on tukai Abraama naprei stavi, de ie Božy oblubi inu persegi terdnu veroval, na no taku dolgu čakal, de ie no dobil. Per tim pravi, zakai

zakai Bug inu ty ludie persegui. Bug za naše šibkote volo inu nevere persegui, de teim terdneš nega oblubom imamo verovati, zakai Bug ne laže. Obtu vely vsem vernim, de vseh žlaht težkih nadlugah na tim sveitu se terdnu do konca derže tih Božyh oblub, koker se te barke na muriu v tih velikih fortunah inu valuvih te ancore oli mačke derže, inu taku zevupane nas perpela skuži ta obešeni pert v tim templi v ta corr, tu ie, v nebessa, v kateri corr ie pred nami šal naš Gospud Ježus, kir ie naš ta pravi višifar, spravlavec inu besednik pred Bugom, od S. Troyce postavljen.

TA VII. CAP.

Izlaga, koku ie Melhizedeh Cristusa pomeinil, de tu iudovsku farstvu, kir nikoger nei izvelyčalu, ie skuži Cristusa gori vzdignenu inu zaverženu. Cristus ie ta pravi večni C 5 farr,

farr, s persego od Buga postavlen inu zadosti mogoč te verne izvelyčati.

A.
Melhizedeh ie ena figura oli podobnu premeine-ne Cristu-sevu. Tu iudovsku, papešku farstvu, offrovane, mašovane so skuzi Cristusa doli diane inu odveržene.
Gen. 14.

⁷¹|Raba oklepajev na tem mestu je Trubarjeva interpretacijska odločitev, prevod pa sledi L1545:
»¹Djeser Melchisedech aber war ein König zu Salem / ein Priester Gottes des Allerhöhesten / Der Abraham entgegen gieng / da er von der Könige schlacht wider kam / vnd segenet jn /
²Welchem auch Abraham gab den Zehenden aller Güter. Auffs erst / wird er verdolmetscht / ein König der gerechtigkeit / Darnach aber / ist er auch ein könig Salem / das ist / ein König desfriedes /
³On Vater / on Mutter / on Geschlecht / vnd hat weder anfang der tage noch ende des Lebens / Er ist aber vergleicht dem Son Gottes / vnd bleibt Priester in ewigkeit.«

Zakai le-ta Melhizedeh ie bil en kral v tim Salem, en fartiga nervišiga Boga (kateri ie bil Abraamu pruti prišal, kadar se ie bil povernil od poboya tih kraljev, inu ga ie žegnal, ^[2]katerimu ie Abraam tudi dessetino dal od vsiga blaga), ⁷¹ kateri nerpoprei se on tolmači en kral te pravice, potle ie on tudi en kral Salem, tu ie, en kral tiga myru, ^[3]prez očeta, prez matere, prez žlahte inu on neima začetka tih dnev inu koncna nega života, temuč on ie perglijan perglijan timu Božymu Synuvi inu ostane en far vekoma. ^[4]Gledaite pag, koku velik ie le-ta, katerimu tudi Abraam, ta

ta veliki očak, to dessetino daie od tiga obrupane [5]inu gvišnu ie, de ty otroci, kir so od Levi, kadar tu farstvu prymo, imaio eno zapuvid, de to dessetino od ludi, tu ie, od nih bratov, po tei postavi iemlo, naisi so oni tudi iz tih Abraamovih ledaviev prišli, [6]ampag ta, kateriga žlahta nei imenovana vmei nimi, iemle to dessetino od Abraama inu žegnuie tiga, kir ie oblubo imel. [7]Nu prez vsiga zupergovorjena ie timu taku, de ta manši ie žegnan od tiga vegšiga. [8]Inu tukai ty ludie, kir umerio, iemlo to dessetino, ampag tamkai ta, od kateriga se prycuie, de ie živ. [9]Inu (de iest taku govorim)⁷² ta Levi, kir to dessetino iemle, ie v tim Abrahami dessetino daial, [10]zakai on ie še tedi v tih ledavieh tiga očeta bil,
ka-

Num. 18.
Deut. 18.
Jozue 14.

72|Raba oklepajev na tem mestu je Trubarjeva interpretacijska odločitev za lažje razumevanje bibličnega besedila; prevod sledi L1545:
»⁹Vnd das ich also sage / Es ist auch Leui / der den Zehenden nimpt ...«

44 *S. Paula list h tim Iudom.*

dar ie Melhizedeh pruti nemu bil prišal.

B.

S teim Da-
vidom sp-
ryčuie, de
tu Cristu-
sevu far-
stvu ie
večnu,
Moizesovu
pa le en
čas ima
terpeti.
Psal. 110.

⁷³[Trubarjev prevod v skupaj z rabo oklepajev dosledno sledi L1545:
»¹¹Jst nu die Volkomenheit durch das Leuitische Priesterthum geschehen / (Denn vnter demselbigen hat das Volck das Gesetze empfangen) Was ist denn weiter not zu sagen / Das ein ander Priester auffkommen solle / Nach der ordenung Melchisedech / Vnd nicht nach der ordenung Aaron?«

Gen. 49.
Math. 1.

Heb. 3.
Psalm 110.

^[11]Nu ie li tedai tu dokonane skuzi tu levitisku farstvu sturienu (zakai pod tim istim ie ta folk to postavo pryel),⁷³ kai ie tedai bilu več potreba, de ie imel en drugi far pryti[?] Po tei ordningi Melhizedevi inu nekar po tei ordningi aronski[?]

^[12]Zakai kadar se tu farstvu premini, taku se ta postava mora tudi preminiti. ^[13]Zakai le-ta, od kateriga se le-tu govori, ie od ene druge žlahete, od katere nei oben nigdar timu altariu služil, ^[14]zakai očytu ie, de naš Gospud ie od te žlahete Iuda royen, h kateri žlahti Moizes od farstva ništer nei govuril. ^[15]Inu le-tu ie še očitiše: aku po tei viži Melhizedevi gori vstane en drugi far, ^[16]kateri nei po tei postavi te messene zapuvidi sturien, temuč po tei moči tiga rezločeniga lebna. ^[17]Zakai on le-ta-ku

ku prycuie: »Ti si en far vekoma po tei ordningi Melhizedevi.« [18] S tem on to predno zapuvid zamečuie zavolo nee šibkote inu nepridnosti, [19] zakai ta postava nei ništer mogla popolnoma sturiti, temuč ie bila enu napelovane k animu bulšimu vupanu, skuzi kateru se mi h Bugi perbližuiemo. [20] Inu tu ie tudi veliku, kir on nei prez persege (postavljen)⁷⁴/. Zakai oni so prez persege fary ratali, [21] ampag le-ta s to persego skuzi tiga, kir ie k nemu dial: »Ta Gospud ie persegel inu ga ne bo grevalu, ti si en far vekoma po tei ordningi Melhizedevi.« [22] Obtu ie Jezus eniga veliku bulšiga testamenta en prerok postal [23] inu nih ie veliku bilu, kir so fary sturieni zavolo, kir ta smert nih nei pustila ostati. [24] Ampag le-ta, zatu, kir vekoma ostane, ima enu večnu farstvu. [25] Od tod on premore vselei izvelyčati te, kir skuzi nega gredo h Bu-

Psal. 110.

74| Prevodna rešitev »(postavljen)« je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata.

h Bugi inu on ie vselei živ inu za
nee prossi.

c.

Le Cristus
ima ta pra-
vi, lepi no-
terni ma-
šni gvant,
v katerim
Bogu do-
pade, tih
drugih so
smerdeči.
Exod. 28,
29.
Psal. 133.

[26] Zakai onu se ie spodobilu, de mi
eniga taciga vissokiga farye imamo,
kir ie svet, nedolžen, prez madeža,
odločen od grešnikov inu ie visso-
keši, koker so ta nebessa. [27] Kateri-
mu nei potreba vsag dan koker vu-
nim vissokim faryem nerpoprei za
suie lastne grehe, potle za tih ludi
grehe offrovati, zakai on ie tu en-
krat sturil, kader ie sam sebe offral.

[28] Ta postava postavle vissoke farye
te ludi, kir šibkoto imaio, ampag ta
bessedu te persege, kir ie za to po-
stavo govoriena, postavi tiga Synu
vekoma inu popolnoma.

Tukai za-
stopnu
govori, de
tu samu
Cristusevu
farstu, offrovane
verne iz-
veli-

*A. Spet od Cristuseviga farstva inu
opravila vissoku inu veliku govoru
inu Cristusa čez Abraama inu čez vse
iudovske farye vzdiguie inu ga s tem
Melhizedehom, kir ie pred Moizesom
vegši, starisi koker Abraam inu
Moizes*

Moizes bil, zglibuie. Tu S. pismu od Melhizedeve žlahte,⁷⁵ roystva inu smerti ništer ne pravi, naisi ie royen bil inu umerl. Inu kir ie vmei budimi nevernimi aydi blizi Sodome, Gomore v Cananeiski deželi en brumen farr inu kral prebival. Glib en tak farr inu kral ie Cristus prez vsiga začetka inu konca inu nega farstvu inu kralevstvu vekoma terpi inu ostane. S teim on tu iudovsku Moizesovu farstvu, na kateru so se ty Iudi cillu žanesli, de bodo žnim inu skuži tu istu izvelyčani, ponižuie inu zamečuie inu tu Cristusevu vsem ludem stavi naprei ž dostimi bessedami inu s pričovanem, de tu istu samu vsem vernim dobi tu večnu nebesku izvelyčane. Levi ie bil Abraamov prevnučic, tiga Iacoba očaka iz tih dvanaist synov eden, inu kar ie tiga Levi synov inu od nega žlahte bilu, ty so morali fary biti. S teim spričuie, potehmal Abrahaham, vseh iudovskih fariev očak inu predid, ie Melhizedehu, kir ie

ča inu tu
papešku
offrovane,
mašovane
ie pregre-
ha.

75| Žlahte.

ie Cristusa pomenil, dessetino daial inu Melhizedeh ie Abraama žegnal. Inu ty iudovski fary eden za drugim merio, od Melhizedeve smerti tu S. pismu melči, koker de ie vselei živ, obtu ie Melhizedeh vegsi, bulši inu sveteiši, koker ie Abraam inu vsi iudovski fary. Le-te bessede imamo dobru zamerkati zubper to papeško mašo, kir pravio, koker ie Melhizedeh kruh inu vinu offroval, taku oni tudi s teim kruhom inu vinom offruio tu tellu Christusevu inu to nega kry. Nu, tukai s. Paul inu Moizes, Gen. 14,⁷⁶ ništer od offrovane ne pravita, temuč de Melhizedeh, koker en velik, brumen, dober kral inu šcoff, ie Abraaamu inu nega trudnim lakotnim hlapcem inu žolneriem kruh inu vinu naprei pernessel, nim dal ieisti inu pyti. Cristus tudi ne vely nega tellu inu kry offrovati, temuč ieisti inu pyti. Iz tiga vsaki zastopi, de ta papeška maša ie ena pregreha, koker potle več v le-tim listu bomo slišali.

B. Zdai

76|1 Mz 14,18–20.

B. *Zdai začne spet od iudovskiga farstva inu offrov disputirati, de neiso polnoma inu zadosti h timu izvelyčanu. Zakai Moizes inu David od eniga drugiga preroka inu farye pravita, Deut. 18, Psalm. 110.⁷⁷ Kir bo te Moizesove postave, službe inu offre prestavlel, doli vergal inu de bo en far nekar koker Aron, Moizesov brat, temuč koker ie Melhizedeh bil. Inu de tiga istiga samiga vuk, postave inu offer te ludi izvelyčaio. Inu de take postave od offrov, praznikov, obreže, templa etc. le do Cristuseviga prihoda imao terpeti. In summa: vse postave, zapuvidi, Božye službe so šibke, nepridne h timu izvelyčanu, kadar Christus nei per nib. Zakai Cristus sam ie ta pravi pot inu cesta v nebessa. Te Moizesove Božye službe inu zapuvidi vse so le napolovale, perganele inu vabile te ludi h Cristusu inu Cristus ie z Božyo persego k animu večnimu faryu postavljen, ty ludovski fary pag neiso s persego inu neiso*

D večni

Cristus ie
vselei bil,
ie inu bo
vseh ver-
nih
bessednik,
spravlavec,
vučenik
inu izveli-
čar.

⁷⁷|5 Mz 18,18;
Ps 110,1–4.

večni, so vsi eden za drugim umerli. Obtu le sam Christus, kir ie od smerti vstal, več ne umerie, ie en večni, vselei živ inu obstoyeći far, bessednik, prerok inn⁷⁸ izveličar vseh vernih.

78| Inu.

Kir hoče pred Buga priti, pred nim obsta- ti, ta se samiga Cri- stusa svero derži.

C. Zdai na koncu zastopnu Christusa čez vse iudovske inu druge farye stavi, de ie on sam vseh vernih ta pravi, sveti, Bogu perietni vissifar, na nega samiga svetust, offer, zaslužene inu prošne se imajo senesti, zakai ty iudovski fary so sami grešniki, nečisti. Kakovi so pag ty papežovi, se tudi vei, pred nih brumo, čistostio, offrovanem inu mašovanem usa- kiga Bug obarri, amen.

TA VIII. CAP.

Pravi inu spryčuie z Moizesem inu s teim Jeremiem, de ta Christusevi offer inu ta novi testament, ta evangeli, so veliku bulši, koker

*koker so ty iudovski offri inu te postave
Moizesove, zakai le ta offer Cristusev
inu evangeli ludi izvelyčao.*

Le-tu ie pag ta summa tih riči,
od katerih mi govorimo, de mi
imamo eniga taciga vissokiga farye,
kir sidy na destnici na tim stollu te
maiestete v nebessih [2]inu ie en fle-
gar tih svetih riči inu te prave utte,
katero ie Bug inu nekar en človik
gori naredil. [3]Zakai sledni visšifar
bo postavle[n], de on offruie daru-
ve inu offre, obtu ie potreba, de
le-ta tudi nekai ima, de on offra,
[4]zakai kadar bi on še na zemli bil,
taku bi on far ne bil, potehmal so
tukai fary, kir po tei postavi daruve
offruio, [5]kateri služio tei podob-
nosti inu senci tim nebeskim ričym,
koker ie ta Božya odguvor govorila
h timu Moizesu tedai, kadar bi
imel to vutto dokomati:⁷⁹ »Gledai,«

D 2 pravi,

A
Vse iudov-
ske Božye
službe, of-
fri, far-
stvu, ta-
bernakel
so le na
Cristusa
pomenile.
Heb. 4.

79|Dokonati.

pravi, »de ti vse ričy sturiš po tim furmi, kateri ie tebi na tei gori pokazan.«

B.
 Bug ie
 oblubil en
 drugi
 testa-
 me[n]t po
 Moizesu,
 obtu ta
 pervi nei
 popolnom,
 ampag ta
 drugi, tu
 ie, ta evan-
 geli daie
 pravi vuk h
 timu izve-
 lyčanu.
Jere. 31.
Rom. 11.
Heb. 10.

[6] Ampag zdai ie on eno bulšo službo dobil, koker ie ta, kir ie on tudi eniga bulšiga testamenta srednik inu kir na bulših oblubah stoy. [7] Zakai de bi ta pervi prez tadla bil, bi se enimu drugimu meista ne iskalu. [8] Zakai on ga tadla. Kir pravi: »Pole, dnevi pryo, pravi ta Gospud, de iest hočo čez to hišo Izraelsko inu čez to hyšo Iuda sturiti nov testament, [9] nekar po tim testamenti, kir sem ž nih očeti sturil na ta dan, na kateri sem bil nih roko pryzel inu sem nee vunkai iz Egipta izpelal, zakai oni neso obstali v muim testamentu inu iest tudi za nee nesem rodil, pravi ta Gospud. [10] Zakai le-ta ie ta testament, kateri hočo gori narediti tei hiši Izraelski po tih istih dneh, pravi ta Gospud, iest hočo dati te muie

muie postave v nih missel inu nee v
nih serce hočo zapissati inu iest ho-
čo nih Bug biti inu oni bodo moi
folk ^[11]inu nisče ne bo vučil suiga
bližniga inu oben suiga brata, re-
koč: Spoznai tiga Gospudi, zakai
vsi me bodo znali, od tiga manšiga
noter do tiga vegšiga. ^[12]Zakai iest
hočo milostiv biti nih krivini inu
nih grehom inu na nih hudubo iest
nečo več zmisiliti.« ^[13]V tim, kir pravi
en nov, ie ta pervi star sturil, tu
pag, kir ie staru inu dosti leit terpe-
lu, tu ie blizi nega konca.

*A. Dosehmal ie spryčal, de Christus
ie en pravi višifar, bulši, sveteiši, ve-
gši, koker ie Abraam, Moizes, Aaron
inu vsi iudovski fary. Zdai pag pravi,
kei Christus prebiva, kir ie nega cer-
kov oli tempel, nekar na zemli, v Ie-
ruzalemu, ta isti tempel ie nemu pre-
nižig, preožek, prezleht, se ie rezvalil,*

D 3 temuč

Cristusevu
farstvu se
zdai v ne-
bessih
opravla,
od vekoma
do vekoma
terpi.

temuč v nebessih per Bugi Očetu. Natu pravi, de Christus ie tudi koker ty drugi fary Bogu offral, oli nekar koker oni to pozemelsko živino, temuč en bulši, vegši offer, tu ie, tu suie lastnu tellu inu kry na cryžu. Obtu on nei en pozemelski far, temuč en nebeski. Zakai tu pozemelsku farstvu inu offrovane so bile le ena senca inu pomeinene tiga Cristuseviga, koker od tiga sam Moizes piše, de ie ta tabernakel, vutto oli šotor sturil inu vse Božye službe gori postavil, koker ie nemu Bug na gori pokazal inu rekal. Obtu take Moizesove Božye službe, offri, utta, tempel so zgul mineče pozemliske riči inu ena senca, ampag Cristusevu farstvu, nega offer so večne, nebeske inu risnica.

Cristus v
tim evan-
geliu daie
tim vernim
S// Duha,
de volnu,
vesselu

B. Še pag tu Cristusevu farstvu čez tu Iudovsku vsdiguie, v tim kir ž nim pred Bugom več opraula, grehe cillu popolnoma odpusče, dobiva inu zasluži vsem vernim ta večni leben, daie S. Du-

*S. Duha, s teim on vseh vernih serca pre-
deluie, ponavla, de radi, iž lubezni derže
te zapuvidi Božye, tiga tu iudovsku far-
stvu inu te nega postave ne daio inu ne
premoreio. Tu on s teim prerokom Iere-
miom spryčuie, de Bug ie tudi skuzi nega
en drugi testament oli šaft inu naredbo
gori postaviti oblubil, v tim se bodo prov,
risničnu, popolnama vsi grehi odpusčali
inu vsi verni iž cele lubezni volnu služili
Bogu, Boga prov znali inu lubili. Le-tu
vse se skuzi ta novi testament, tu ie,
skuzi to pridigo tiga S. evangelia s po-
močjo S. Duha dopernaša. Ty Iudi tedai
kokerše zdai so meinili, oni hote skuzi tu
Moizesevu farstvu inu offrovane, koker
zdai ty papeški ž nih mašovanem,
praznovanem, kadylom kropylom, v
nebu pryti inu Cristusa nazai stavio,
tiga ta ioger inu poprei ty preroki
ne hote imeiti, hote, de se
timu evangeliu veruie, s teim bodo vsi
verni izvely-
čani.*

TA IX. CAP.

80| Šotor.

*Izлага, kai so ta utta oli sothor,⁸⁰ cor
inu ta cerkovna possoda v tim iudo-
vskim templi inu iuncevi, kozlovi of-
fri, nih kry, kropylu pomenilu, de so le
na Cristusa kazale, nega pomenile,
Cristus sam ž nega kryo ie tu odreši-
tvu od vseh grehov nom vernim nesil
inu dobil.*

A.
Cristus ie ta
pravi tempel,
offer, luč,
kruh nebe-
ski, skrina
vseh nebe-
skih šacov.
Ioh. 2, 1, 8,
¹² inu s.
Paul, Co. 2.

ON ie ta tudi poprei imel te
suie pravde, Božye službe
inu to posvitno svetust. [2] Zakai
tukai ie bil ta pervi deil te utte, v
tim ie bil ta sveičnik inu ta myza
inu ty naprei položeni kruhi. Ta
isti se imenuie tu svetu. [3] Potle za
teim drugim obessenim pertom ie
bila ta utta, kir se imenuie ta ner-
sveteiši, [4] ta ie imeila ta zlati ka-
dilnik inu to skrino tiga testa-
menta,

menta, povsod okuli zlatom okovana, v ti ie bil ta pozlačeni čeber, kir ie imel ta nebeski kruh inu to šibo Aaronovo, kir se ie zelenila, inu te table tiga testamenta. [5] Ozgorai nad no pag sta bila ta kerubim tiga gospostva, kir sta to senco delala timu stolu te gnade, od katerih riči zdai nei časa od vsake zuseb govoriti.

[6] Nu kadar ie bilu taku nareienu, so ty fary vsak čas v to pervo utto hodili inu so te Božye službe do pernašali, [7] v to drugo pag ie ta višifar le enkrat v leiti notar šal nekar prez kry, katero ie zase inu za tiga folka nezastopnost offral. [8] Steim ie Sveti Duh pomeinil, de ta cesta h ti svetusti še nei rezodivena, dotle ie ta perva utta stala, [9] katera ie tedai morala biti ena pergliha, v kateri so se ty daruvi inu offri ofrovali, kateri ne mogo te visty tiga, kir offruie, sturiti popolnoma.

Exod. 26,
36, 40, 30.
Num. 16.
Levit. 16.
3. Reg. 8.
2. Paral. 5.

B.
Z messom,
s kryo, s
cerqvami,
z altary se
ne mogo
ty grehi iz
duse sprati,
tu sama
Cristuseva
kry stury,
tu pryčuo
vsi iogtri
inu proroki.
Exod. 30.
Levit. 16.

[10] Zakai take Božye službe so le v tih spižah, v pitiei, v mnogete/r/im umivanu inu v pravičnosti tiga messa, katere so bile do tiga časa tiga popravlena naložene.

C.
Le sam Cristus ie ta pravi srednik vseh vernih pred Bugom, le nega testament, kry inu smert nas prov čisty, posvečuje, nom dobiva celi odpustik inu ta večni leben, na kateriga samiga so vse Moizesove postave, offri inu službe kazale.

[11] Cristus pag ie prišal, de ie on en visšifar tih prihodnih dobrut inu on ie skuzi eno vegšo inu polnešo utto, kir nei z rokami sturiena, tu ie, kir nei le-tiga cympra, [12]on tudi nei skuzi kry tih kozlov inu tellec, temuč skuzi to suio lastno kry ie le en samkrat noter šal v to svetust INU IE ENU VEČNU ODREŠITVU ZNEŠIL. [13] Zakai,aku ta kry tih iuncov inu kozlov inu ta pepel od te iunice pokroplen čez te, kir so nečisti, očysti h ti čistosti tiga messa, [14] koku veliku več ta kry Cristuseva, kir se ie sam sebe prez vsiga madeža skuzi Svetiga Duha Bogu offral, bode očystil to našo veist od tih mertvih dell h timu šluženu timu

timu živemu Bogu[?] ^[15]Inu obtu ie on en srednik tiga noviga testamenta, de skuzi to smert, kir ie vmeis prišla, h timu odrešitvu tiga prestoplena (kir ie bil pod teim per-vim testameniom⁸¹) ty, kir so poklycani, prymo to oblubo tiga več-niga erba. ^[16]Zakai gdi ie en testament, tukai mora tudi vmeis priti ta smert tiga, kir šaffuie. ^[17]Za-kai en testament bo le-tih, kir ume-rio, poterien, sice dotle ie živ ta, kir šaffuie, ne vela. ^[18]Od tod tudi ta per-vi nei bil prez kry šiftan, ^[19]zakai ka-dar ie Moizes sledno zapuvid po tei postavi k vusimu folku izguvoril, ie on vzel to telsko inu kozlovsu kry s to vodo inu erdečo volno inu ižo-pom inu ie pokrupil te buqve inu vus folk, ^[20]rekoč: »Le-tu ie ta kry tiga testame[n]ta,« kateri ie vom Bug zapovedal, ^[21]inu on ie tudi to utto inu vso possodo, kir ie h Božy službi slišala, gлиh taku s to kryo po-krupil.

81| Testamentom.

Exod. 24.

krupil. [22] Inu skorai vse riči po tei postavi so se s to kryo očistovale inu prez prelivane te kry se ne sturi obenu odpusčane. [23] Obtu so morale te perglihe tih riči, kir so v nebessih, s takimi ričmi biti očistčene. Oli te nebeske riči se čistyo z bulšimi offri, koker so ty isti bili.

[24] Zakai Cristus nei šal v te svetusti, kir so z rokami sturiene, katere so bile ene perglihe tih risničnih riči, temuč noter v ta nebessa, de se zdai izkažuie pred Božym obličiem za nas. [25] Inu on tudi nekar, de bi sam sebe čestče offral koker ta visšifar vsaku leitu gre noter v to svetust s ptuio kryo, [26] sice on bi moral od začetka tiga svita čestče terpeiti. Ampag zdai, na koncu tiga svita, se ie on sam enkrat izkazal skuzi sui lastni offer h timu rezdianu tiga greha. [27] Inu koker ie tim ludem postavlenu, de moraio enkrat umreti inu potle za teim ta

ta pravda, [28]taku tudi Cristus ie en-
krat offran, de vzame proč te grehe
od nih dosti. H drugimu pag se bo
on prez greha izkazal tim, kir na
nega čakaio h timu izvelyčanu.

*A. Izлага tiga Stariga testamenta, kir
ie imel mnogetere službe, kai so pomeini-
le, de neso popolnome inu žadosti h timu
izvelyčanu inu de konec vzamo pod Cri-
stusom. Inu on tukai nerveč od taberna-
cula, tu ie od te utte inu templa, kai ie v
nih bilu inu kai se ie v nih godilu, govo-
ri. Tabernakel oli tempel ie bil na try
deile rezdilen. Nerpoprei odspreda ie bil
ta cor, z anem dolgim inu širokim per-
tom oli tebihom odzada zakriven, tiga so
imenovali Sanctum sanctorum, tu Ner-
sveteše, v nim so bili ta zlati kadilnik, ta
pozlačena skryna, v ti so bile te Dessel
zapuvidi, katere on tukai testament
imenuie, ozgorai nad skrino sta bila dva
kerubim, katera, pravi Iozefus,⁸² sta dva
letoča pilda, nikomer podobna bila, poleg
te*

Zgliche
to nebeško
utto ž ne
posodo s
to pozem-
lisko,
Moi-
zesovo.

82| Jožef Flavij, Židovske
starožitnosti VII, 14.9.

te skrine ie bil ta zlati čeber oli kabel, v nim ie bila ta manna, ta nebeški kruh inu ta aronska šyba. Potle za corom vsredi ie bila ta cerkov oli hiša, to so imenovali *Sanctum*, to *Svetust*, v tei so bile myže, lampe, ty sveti kruhi, v tei so ty fary vsag dan bili inu offrovali. Odžada na koncu ie bila ta veža, to so imenovali *Atrium*, v ti so ty gmain ludi veden prebivali. Le-tu vse ie le tu Cristusevu opravilu pomenilu.

Cristus ie enkrat sam sebe offral, s teim vsem vernim milost, spravo z Bugo[m] dobil.

B. *Zdai sam izлага, kai sta ta dva deilla tiga tabernakula inu templa po meinila. Inu zuseb tu, kir ie le enkrat v leiti ta vissifar v ta cor s kryo šal, dva kozla sebo noter pelal, eniga ie zaklal inu offral, tiga drugiga ie z grehi obloženiga živiga v to pusčavo izpustil, berite, Levtt. 16.⁸³ De s teim ie S. Duh te Iude vučil, de skuži nih službe Božye ne mogo h Bugu priti, temuč Cristus ie ta pravi pot h Bugi. Ioh. 14.⁸⁴ Inu de take Moizesove službe imajo le do Cristuseviga prihoda terpeti. Per tim tudi pravi, de te vunane,*

83| Levit; 3 Mz 16,2–22.

84| Jn 14,6.

*ne iudovske inu papeške, Božye službe,
offri, prazniki, prepuvidi od nakaterih
špyž, ta kropila oli tu prane nigdar ne
mogo obeno dobro veist obesseliti inu ž
Božyo milostio potroštati. Zakai greh ie
ena noterna reič v ti duši, tiga te vunane
riči ne mogo doseči ne izprati. Tu sama
kry, muč, tu zaslužene Čristusa sturi./*

*C. Zastopnu, ž dostimi bessedami pravi,
zakai so te iudovske čudne mnogete-
re Božye službe, tu farstvu, ta utta, ty
živinski offri gori postavleni, nekar de-
bi ž nimi odrešeni od vseh grehov Božyo
milost dobili. Kratku nekar, temuč Ježus
ž nega človeištvo (kateru ie ta sredni
deil tiga te[m]pla pomeinilu), kir ie v
ta nebessa šal (katera ie ta cor pomenil),
pred Buga stopil. Inu kir on tukai pravi,
de Čristus nei to živinsko kry, temuč su-
io prelil inu zaslužil vsem vernim ta
večni leben, ž nega offrom tih vernih vy-
sti inu od tih mertvih dell očistil, ž nega
offrom od nih dosti, tu ie, od vseh vere-
nih,⁸⁵ grehe proč vzel etc. Le-tu ima usa-
ki*

Cristusev
offer sam
od začetka
tiga svita
do konca
vse verne
ie inu bo
izveličal.

*ki kersčenik dobru žamerkati. Iz le-tih
bessed se lahku žastopi, de tu iudovsku,
aydovsku, papešku inu tursku offrovane,
mašovane inu vse žlaht službe za te grehe
pred Bugo[m] ništer ne velaio inu oni s
teim Cristusov offer, martro, smert inu
vse nega zaslužene zaspotuio.*

TA X. CAP.

*Ty offri tiga stariga testamenta neso
mogli obene visty očistiti, Ježus sam ž
nega offrom, en samkrat na cryžu do-
pernessenim, ie vsiga svita grehe od
vernih proč vzel. Ostru inu vissoku
opomina, de tak nega offer ne zaverže-
mo, zakai aku mi tak offer zapustimo,
taku smo ferdamnani, zakai s teim mi
to Cristusevo, Božyga Synu kry žnoga-
mi teptamo inu greišimo župer Svetiga
Duha. Na koncu opomina h stonoviti
veri inu k volnimu terplenu.*

*A.
Pričuie, de
Moize-*

Zakai ta postava ima le eno senco
tih prihodnih dobrut inu ne-
kar

kar to reč samo na sebi. Zakai s temi offri, kir veden vsaku leitu vu eni vi-ži offruio, ne mogo nidgar⁸⁶ te, kir offruio, popolnama sturiti, ^[2]sice tu offrovane bi bilu gori nehalu[,] ka-dar bi ty, kir offruio, enkrat bili očistčeni inu obene visty ne imeili od tih grehov, ^[3]temuč skuzi te iste se sturi vsaku leitu en spomin tih grehov, ^[4]zakai nemogoče ie, de bi ta kry tih iu[n]cev inu kozlov te grehe proč vzela. ^[5]Za tiga volo gredoč na ta sveit on pravi: »Ti nesi hotel offrov, ne darov, ampag tu tellu si ti meni perpravil, ^[6]ty sežgani offri inu grešni offri tebi ne dopa-do, ^[7]tedai sem rekal: Pole, iest pri-dem (v tih buqyah ie nerveč od me-ne pissanu), de sturim, o, Bug, tuio volo.« ^[8]Ozgorai ie govuril: »Of-frov inu darov, sežganih inu gre-šnih offrov ti nesi hotil inu oni te-bi ne dopado« (katere so se po tei postavi offrovale), ^[87] ^[9]tedai ie gov-u-

E ril:

sovi vsi
žlaht offri
zavolo, kir
ne mogo
nikogar od
grehov
sturiti
prostiga,
so dolj di-
ani. Obtu
le Cristu-
sev offer ie
tu vse
opravil.
Levit. 16.
Psal. 40, 1.

86|Nigdar.

87|V Heb 10,7–8 Trubarjev prevod (deloma tudi z rabo oklepajev: prvi oklepaj je Trubarjeva interpretacijska odločitev, z drugim pa sledi L1545: dosledno sledi L1545:
»⁷Da sprach ich / Sihe ich kome / Jm Buch stehet furnemlich von mir ge-schrieben / Das ich thun sol Gott deinen willen.
⁸Droben als er gesagt hatte / Opffer vnd Gaben / Brandopffer / vnd Sündopffer hastu nicht gewolt / sie gefallen dir auch nicht (welche nach dem Gesetz geopffert werden) ...«

ril: »Pole, iest pridem, de sturim, o Bug, tuio volo.« Tukai on tu pervu proč vzame, de tu drugu gori postavi, ^[10]v kateri voli smo mi posvičeni skuzi ta offer tiga telessa Jezusa Cristusa, enkrat sturieniga. ^[11]Inu sledni farr ie gori postavlen, de on vsag dan Božye službe dopernaša inu de on čestu ene glihe offre offruie, KATERI NIGDAR NE MOGO TE GREHE PROČ VZETI. ^[12]Ampag le-ta ie en sam offer za te grehe offral, kir vela vekoma, inu sidi na destnici Božy, ^[13]inu vže čaka naprei, dotle ty nega sovražniki bodo podloženi k animu podnužniku nega nug.
^[14]Zakai on ie z anim samim offrom vekoma popolnama sturil te, kir bodo posvičeni.

Psal. 110.
1. Cor. 15.

B.
Skuzi Cri-
stusev dini
offer inu
kry smo

^[15]Inu Svetu Duh nom tudi pričuie, zakai kadar ie poprei govuril: ^[16]»Le-tu ie ta testame[n]t, kateri iest hočo gori narediti po tih istih dneh, pravi

pravi ta Gospud, iest hočo dati te muie postave noter v nih serca inu noter v nih missli zapissati ^[17]inu na nih grehe inu hudubo nečo več zmisli.« ^[18]Gdi ie pag le-tih odpustig, tukai nei več offra za te grehe. ^[19]Kadar tedai, lubi bratje, imamo slobust puiti noter v to svetust skuzi to kry Jezusovo, ^[20]po tim novim inu živim potu, kateri ie on nom perpravil skuzi ta pert, tu ie, skuzi suie messu, ^[21]inu kir imamo eniga velikiga višsigafarye, postavleniga čez to hyšo Božyo.

^[22]Puidimo tedai k nemu s pravim sercem, z gvišno vero, kir smo pokropleni v naših sercih inu smo prosty od hude visty inu tu naše tellu ie oprano s čisto vodo, ^[23]deržimo terdnu tu spoznane tiga vupane inu se ne maimo, zakai ta, kir ie oblubil, ie zveist. ^[24]Inu gledaimo eden na drugiga, de se vmei sebo vabimo h ti lubezni inu h dobrim dellom ^[25]inu ne zapus-

prov po-
kropjeni
inu
očistčeni
od grehov
inu de
gremo po
pravi cesti
pred Buga.
Iere. 31.
Rom. 11.
Heb. 8.
Ioh. 14.

E 2 čamo

čamo tu naše vkupezbrane, koker nakateri deio, temuč opominaimo se vmei sebo, inu zatu veliku več, kir vidite, de ta dan se perbližuie.

Heb. 4.

C.

Zamerkai-te, vzamite k serci le-te strašne bessede vi vsi, kir ste S. evange-liu zuper oli od ne-ga padete. Deut. 17,
19. Math. 18. Ioh. 8. 2. Cor. 13.

Deut. 32.
Rom. 12.

[26] Zakai aku mi potle, kadar smo tu spoznane te risnice pryeli, z dobro volo grešimo, taku mi vže naprej neimamo obeniga offra za te grehe. [27] Temuč enu grozovitu čakane te pravde inu pečene tiga ogna, kir bo požiral te zupernike. [28] Aku kei du to Moizesovo postavo prelomi, ta isti more prez vse milosti skuzi dvei oli try pryče umreti. [29] Kai se vom zdy, koku veliku več bo vegše štraifinge vreden ta, kir tiga Božyga Synu poteptava inu to kry tiga testame[n]ta, skuzi katero ie on posvičen, za nečisto ima inu tiga duha te gnade zašpotuie[?] [30] Zakai mi znamo tiga, kir ie dial: »Muie ie tu mesčene, iest hočo poverniti, pravi ta Gospud.« Inu spet: »Ta Gospud bo sui folk sodil.« [31] Grozovitu ie v te roke

tiga živiga Boga pasti.

[32] Spumnite na te perve dni, v katerih ste vi resvičeni inu ste en velik boj tih nadlug preterpeli [33]en deil, kir ste zašpotovane[m] inu z nadlugami k animu pogledu bili postavleni, en deil pag, kir ste tovariši tih, katerim taku gre. [34] Zakai vi ste z muiemi zvezzami poterplene imeili inu ste tu obrupane tiga vasiga⁸⁸ blaga z vesselie/m/ preterpeli koker ty, kir veido, de imate enu vegše inu obstoyeče blagu v nebessih. [35] Obtu ne verzite proč tiga vašiga vupane, kateru ima en velik lon. [36] Zakai volniga terplena ie vom potreba, de kadar vi to volo Božyo sturite, primete to oblubo. [37] Zakai že čez en maihin čas ta, kir ima pryti, pryde inu se ne bo mudil. [38] Inu ta pravičin bo iz te vere živ, kateri pag se odvleče, na tim muia duša ne bo imeila dopadena. [39] Mi pag neismo od tih, kir bi se odvlekli inu pogubleni bi-

D.
Vsi, kir
prov veru-
jo, se mo-
rao h
terplenu
perpraviti.

88| Vašiga.

Habac. 2.
Rom. 2.
Gal. 3.

E 3 li,

li, temuč od tih, kir veruio inu to dušo ohranio.

Človeiska
pamet te-
sku veruie,
de Cristus
sam te
verne zve-
liča.

*A/. / Ti Iudi, koker zdai Turki inu pa-
pežniki, so se težku na to pravo karsča[n]
sko vero obračovali, s. Paula, kir ie tudi
en Iud bil, ie moral Bug po sili h pravi
veri perpraviti. Obtu le-ta ioger v le-tim
listei veliko skerb, flis inu muio ima, kir
bi rad te Iude od stare krive vere inu ne-
izvelyčanskikh Božyh službi odvlekal. Zatu
on tulekain od tih Moizesovih Božyh
službi govori, izлага, kai so pomeinile,
zuseb v le-tim capituli zastopnu govori
inu s teim štyridessetim psalmo[m] (v
katerim sam Cristus govori) spryčuie, de
Bug tih iudovskih offrov neče imeiti, ne-
so žadosti h timu izveličanu. Obtu ie Cri-
stus sam, s to suio pokorčino⁸⁹ inu offrom
za vse grehe žadosti sturil. Inu tukai vsa-
ki dobru žamerkai, kir dvakrat poredu
pravi, de smo le skuži ta sami dini offer
Cristusev posvičeni. Obtu ty mašni, pape-
ški offri za grehe tih mertvih inu živih so
eni malikovski prekleti offri, pred temi se
vsaki varui inu beiži pred nimi. Še*

⁸⁹ Pokorsčino.

B. Še pag spryčuie s teim Ieremiom pre-rokom, kar ie ozgorai govuril, de Cristus ž nega samim offrom, kir pred Hugo[m] vekoma vela, ie vse grehe vzdignil inu de ie tak offer enkrat sam sturil inu dokonal, Cristus se neima več offrovati, koker ty papežniki v nih mašah deio. Inu de Cristus sam daie tim vernim S. Duha, ty radi, ž dobro volo Božye zapuvidi derže. Za teim očitu pravi, kai so ta utta, te[m]pel, pert, kropylu, žuseb ta cor, v kateri neso ty gmain ludi šli, temuč le ta vissifar enkrat v leitu, pomeinili, de ta cor pomeini nebessa, ta pert tu nega človeistvu inu Cristus ž nega martro inu kryo ie vsem vernim nih veist očistil, nim nebessa odperl, de vže smemo serčnu, ž dobro vistio stopiti pred Buga. Potle opomina, de per pravi veri stonovitu do konca ostanemo inu de se vmei sebo lubimo, služimo prov Bogu inu de se od te prave cerque, od družbe tih vernih ne ločimo, temuč ž dobro vystio čakamo na sodni dan.

In summa:
vse S. pis-
mu, vsi
preroki
pričuio, de
Cristus
sam ie vseh
vernih
zveličar.

Ve mama-
lukom in
nevernim.

*C. Grozovitu prerokuiie inu priti vsem
mamalukom, kir od spoznane te prave
vere inu evangeliskiga vuka zavolo tre-
buha oli straha pado, na nih ie Cristuse-
va martra cilu zgublena inu ostano pod
večnim Božym serdom.*

Verni ima-
io stonovi-
ti, terpe-
žili inu
volni v na-
dlugah bi-
ti.

*D. Opomina, de kersčeniki, kir so resvi-
čeni inu druguč rojeni, do konza per
eva[n]geliu obstoy inu pod crižom ne
vležo, inu nee trošta, de za nih terplena
inu obrupane nih blaga bodo veliku več v
nebessih pryeli. Inu de taku nih terplene
na tim sveitu bo kratku terpelu, per tim
na koncu pravi, de taku volnu terplene
dobimo le skuzi to vero, kir veruieno⁹⁰
Božym oblubom, de nas vseh slaht⁹¹ na-
dlugah ne zapusti. Inu de taka vera nas
brumne inu Bogu lube sturi.*

TA XI. CAP.

*Pravi dolgu poredi, kai ie ta vera, od nee
moči inu opravila, de samuč skuzi to
isto so vsi očaki inu verni Bogu dopali,
vsi svetniki čudne riči sturili inu britke
martre preterpeli.*

Ta

⁹⁰| Veruiemo.

⁹¹| Žlaht.

TA vera pag ie enu gvišnu za-
nessene na te riči, kir se vu-
paio, inu enu izkazane tih riči, kir
se ne vidio, ^[2]inu skuzi to so ty sta-
riši pričovane dobili. ^[3]Skuzi to ve-
ro mi zastopimo, de ta sveit ie
skuzi to bessedo Božyo dokonan,
de vse tu, kar mi vidimo, ie iz ni-
česar sturienu. ^[4]Skuzi to vero ie
Abel en vegši offer offral Bogu,
koker Cain. Skuzi no ie on tu pri-
čovaneobil, de ie pravičin, kadar
ie Bug pričoval od nega darov, inu
skuzi to isto, naisi ie umerl, še zdai
govori. ^[5]Skuzi to vero ie Enoch
prenessen, de to smert nei vidil,
inu nei bil naiden, zatu Bug ga ie
bil proč vzel. zakai preden ga ie bil
proč vzel, ie on imel pričovane, de
ie Bogu dopal. ^[6]Inu prez vere ie
nemogoče, de bi gdu Bogu dopal.
Zakai kateri hoče h Bugu pryti, ta
isti mora verovati, de ie (Bug)⁹² inu
en povračnik tih, kir ga isčeio.

E 5

^[7]Skuzi

A.

Vera zna
Boga, ve-
ruje terdnu
vsem Bo-
žym besse-
dom, oblu-
bom inu
pritežom,
vidi nevi-
deče inu
prihodne
riči, člove-
ka, vse ne-
ga diane,
službe po-
svečnije.
Gen. 4.
^[2]Joh. 1.
Math. 23.
Gen. 5.
Eccle. 44.

92| Prevodna rešitev
»(Bug)« je Trubarjev
prevodni interpretati-
tivni dostavek za laže
razumevanje bibličnega
besedila, ki ga L1545 in V
nimata. L1545:

»Aber on glauben
ists vmmüglich / Gott
gefallen / Denn wer zu
Gott komen wil / der
mus gleubten / das er
sey / vnd denen / die jn
suchen / ein Vergelter
sein werde.«

V: »Sine fide autem im-
possible est placere Deo.
Credere enim oportet
accedentem ad Deum
quia est, et inquirentibus
se remunerator sit.«

Gen. 6.
Eccle. 44.

93| Arko.

[7] Skuzi to vero ie Noe Boga čestil inu ie to arho⁹³ perpravil h timu ohranenu nega hiše tedaj, kadar ie bil Božye poročene pryel od tih riči, kir se še neso vidile. Skuzi katero ie on ta sveit ferdamnal inu ie to pravico, kir skuzi to vero pryde, erbal.

B.
Pravi od moči inu opravila te vere inu de Abraam, vsi s. očaki so s to vero velike riči sturili, naisi na tim sveitu, kai ie nim Bug oblubil, neso pryeli, so le verovali inu vupali.
Gen. 12,
13, 17,
18, 21.

[8] Skuzi to vero ie Abraam, kadar ie bil poklican, bil pokoren, de ie vlekal vunkai v to deželo, katero ie on imel vzeti k ani erbsčini inu on ie vunkai vlekil inu nei veidil, kam ie šal. [9] Skuzi to vero ie on bil en ossobenik v ti oblubleni deželi koker v ti ptuy inu ie prebival s teim Izaacom inu Iacobom, ž nega ravenerbiči te iste oblube, v tih uttah. [10] Zakai on ie čakal na enu meistu, kir ima en grunt, kateriga ie Bug moister inu stvarnik. [11] Skuzi to vero ie tudi ta Sara muč pryela, de ie noseča ratala inu čez nee starosti čas rodyla, zakai

kai ona ie šacala tiga, kir ie ni bil
oblubil, za zveistiga. [12] Obtu iz eni-
ga (kir ie vže od starosti mertov
bil)⁹⁴ ie nih dosti royenu, tulikain,
kuliku ie zvezd na nebi inu tiga
peiska na kraiu tiga moria, kir se
ne more prešteti. [13] Le-ty vsi so
umerli v ti veri inu neso tih oblub
pryeli. Temuč so nee le od daleč vi-
dili inu so verovali, na tim so imeili
zadosti inu spoznali, de so gostie
inu ptui na zemli. [14] Zakai ty, kir tu
govore, daio očitu na znane, de oni
eno očino deželo isčeio. [15] Inu gvi-
šnu ie, de bi oni na to bili zmislili,
iz katere so bili vlekli, so imeili do-
bru čas se poverniti. [16] Zdai pag po
eni bulši želee, tu ie po tei nebeski.
Obtu Bug se ne sramuie biti ime-
novan nih Bug, zakai on ie nim enu
meistu perpravil. [17] Skuzi to vero ie
Abraam, kadar ie bil izkušen, of-
fral Izaaca inu tiga samoroieniga
tiakai dal vže tedai, kadar ie bil to
oblubo

Eccle. 44.
Esa. 55.

94 Prevod »(kir ie vže od
starosti mertov bil)« je
Trubarjev prevodni inter-
pretativni poseg za lažje
razumevanje bibličnega
besedila, ki ga L1545 in V
nimata.

Gen. 22.
Eccle. 44.

76 *S. Paula list h tim Iudom.*

95 | Raba oklepajev je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata.
 »¹⁷DVrch den glaufen opfferte Abraham den Jsaac / da er versucht ward / vnd gab dahin den Eingebornen / da er schon die Verheissung empfangen hatte / ¹⁸Von welchem gesagt ward / Jn Jsaac wird dir dein Same geheissen werden / ¹⁹Vnd dachte / Gott kan auch wol von den Todten erwecken / Daher er auch jn zum Furbilde wider nam.«

V: »¹⁷Fide obtulit Abraham Isaac, cum tentaretur, et unigenitum offerebat, qui suscepérat repremissiones : ¹⁸ad quem dictum est : Quia in Isaac vocabitur tibi semen : ¹⁹arbitrāns quia et a mortuis suscitare potens est Deus : unde eum et in parabolam accepit.«

Gen. 21.
Rom. 4.

Gen. 27,
48, 47, 50.

oblubo pryel ^[18](h katerimu ie bilu rečenu: »V tim Izaacu bode imenovanu tuie seime«)^[19] inu ie premislil, Bug ga more tudi od tih mertvih obuditi. Od unot ga ie on tudi spet k ani perglihi tiga gorivstanena vzel. ^[20]Skuzi to vero ie Izaac tiga Iacoba inu Ezava žegnal od prihodnih riči. ^[21]Skuzi to vero ie Iacob, kadar ie merl, obba Iozefa synu žegnal inu se poklunil pruti tei spici nega palice. ^[22]Skuzi to vero ie Iozef, kadar ie merl, govuril od vunkai vlečena tih izraelskih otruk inu ie poročil od suih kosty.

C.
 Moizes ie le iz vere velike riči delal inu dosti preterpil.
 Exod. 1, 2.
 Act. 7.

^[23]Skuzi to vero ie Moizes, kadar ie royen bil, od suih starišev try meisce skriven bil zatu, kir so vidiли, de ie enu lipu deite bilu inu se neso bali te kraleva prepuvidi. ^[24]Skuzi to vero ta Moizes, kadar ie vže velik bil, nei hotel biti več imenovan te faraonove scere syn ^[25]inu ie izvolil raiši s teim Božym folkom

kom nadluge terpeti, koker kratig
čas na tih grehih lušt imeiti ^[26]inu on
ie šacal za vegše blagu tu zašpoto-
vane Cristusa koker te Egiptove
šace, zakai on ie gledal na tu lono-
vane. ^[27]Skuzi to vero ie on to Egip-
to zapustil inu se nei bal tiga krale-
viga serda, zakai on se ie deržal
tiga, kateriga on nei vidil, koker de
bi ga vidil. ^[28]Skuzi to vero ie on to
veliko nuč inu tu prelivane te kry
deržal, de ta, kir ie te pervičroyene
končaval, se nih nei doteknil.
^[29]Skuzi to vero so oni skuzi to Er-
deče morye šli koker po suhi zemli,
tu so ty Egiptyary tudi hoteli izkus-
siti, so se vtupili. ^[30]Skuzi to vero so <sup>Jozue
2, 6.</sup>
ty zyduvi tiga Ieriha doli pali, ka-
dar so sedemkrat okuli bili obho-
yen. ^[31]Skuzi to vero nei ta curba
Raab konca vzela s teimi neverni-
mi, kir ie bila te špearie z mirom
gori vzela.

^[32]Inu kai bi imel več iest praviti[?] ^{D.}
Meni ^{Le-ta pra-}

va vera vse
žlaht težke
izkušnave
tiga messa,
svita, hu-
diča inu
nadluge
preterpi
inu pre-
more.
Jud. 4, 6,
11, 12, 13.
I. Reg. 17.
Dan. 3, 6.

Meni bi čassa zmancalu, kadar bi poredu pravil od Gedeona inu od Baraca inu od Samsona inu od Ieffta inu od Davida inu od Samuela inu od tih prerokov, [33]kateri so skuzi to vero ta kralevstva premogli, to pravico delali, te oblube dossegli, ta vusta tim levom zamášili, [34]to sylu tiga ogna ogassili, tei ostrusti tiga meča ubeižali, iz te šibkote so močni ratali, so v ti voiski močni postali, so te neznanne voiske v beg perpravili, [35]te že-
ne so nih mertve otroke skuzi to gorivstanene spet vzeli. Ty drugi pag so bili pezani inu neso rodili za odrešene, de so enu bulše gorivstanene obderžali. [36]Ty eni pag so špot inu gaižlane izkusili, per tim tudi zvezе inu ieče. [37]Ty eni so s kamenem posuti, režagani, izkušeni, s teim mečom ubyeni. Oni so hodili okuli v ovčih inu v kozyh kožah, potrebni, žalostni, revni, [38]katerih

[38]katerih ta sveit nei bil vreden, so hodili po pusčavah, po gorah, špyloviei inu po zemliskih iamah.

[39]Inu le-ti vsi so skuzi to vero tu pryčovane dobili inu to oblubo ne-so pryeli, [40]zakai Bug ie za nas ene bulše riči naprei ogledal, katere prez nas ne bodo dokonane.

*A. Vle-tim celim capituli le od te vere,
kai ie, kai per tih, kir pravo vero imai,
opravi, govori. De ty, kir no imai, na
prihodne, kir nom naprei stoye, inu ne-
videče riči, katere ie nom Bug oblubil, z
gvišnim zevupanem inu troštom, z ves-
seliem čakaio inu oni ne cvivilaio, oni
bodo te iste per pravim času, zuseb na
sodni dan prieli. Inu de le s tako vero so
vsi očaki, preroki, svetniki inu verni do-
pali Bogu inu prišli v nebessa. So volni
bili vseh nih težkih nadlugah inu so pre-
terpeli velike britke martre inu premogli
vse žlaht izkušnave, reve, beteže, žalost,
buštvu, preganene, to smert inu*

Prava vera
se na pri-
hodne
oblube z
gvišnim
zevupa-
nem inu
čakanem
zanaša.

vso

vso nesrečo. Per tim on tukai žadosti spryčuie zuper Iude, Turke inu papežnike, de ty stari očaki, Moizes, David, preroki neso žavolo nih offrov, diane, brume, temuč le žavolo te vere, kir so Božym oblubom od Cristusa verovali, Bogu dopali inu prisli v nebessa. Obtu, kateri hoče to pravo vero imeiti inu dopasti Bogu, v nebu priti, ta isti tudi Bogu, nega vsem bessedom, oblubom inu prytežom cillu terdnu verui.

Na Abraam-
mu, Izaacu
Iacobu
imamo
pravi na-
vuk inu
exempel te
vere.

B. Dosehmal ie tih pervih očakov vero hvalil, zdai tiga Abraama naprei vza- me, s katerim se ty Iudi žavolo, kir so od nega žlahte, veliku hvalio, ž nim on ž dostimi ričmi pryčuie, de zo vsem teim, kir ie Bogu pokoren bil, dobru sturil, su- iga synu hotel zaklati oli offrati, de tu vse ie le iz vere sturil, kir ie veroval Božym oblubom, naisi tih istih nei vidil ne pryel, temuč nega prevnučiči stuprov čez 400 leit so to isto oblubleno deželo noter vzeli inu uživali. Inu Abraham, Isaac, Jacob inu vsi verni očaki v ti

*v ti Canineiski deželi so se le tiga praviga
meista v tih nebessih, na smerti lezoč,
troštali zatu, kir so veidili inu verovali,
de Bug ie tudi tih mertvih en bug, nih ne
pusti v ti smerti cilu konca vzeti, temuč
nim da en bulſi leben v nebessih.*

*C. Potehmal ty Iudi tedai, koker zdai
vsi verni, so od Moizesa veliku deržali.
Zatu on tudi tukai z dostim bessedami
pryčuie, de ie le s to vero, nekar z nega
caibni, službami oli diani dopal Bogu,
inu kar ie sturil, tu ie nega le ta vera h
timu perpravila. Inu de ta vera ie tudi
to curbo Raab, koker vse pokurne gresni-
ke, ie no obarovala pred telesnim inu
večnim pogublenem. Šteim očitu daie na
znanе, de le skuži to vero v Cristusa se z
Bugom spravimo.*

*D. Tukai dolgu poredu pravi, de vsi
stari, novi, mladi inu veliki svetniki,
kir so čudessa, caihne delali, nevernike
premogli, težke britke martre preterpeli
etc. Tu vse so le skuži to vero sturili, kir
so se cilu terdnu na milost, pomuč inu ob-*

F lube

Le prava
vera sturi
te ludi Bo-
gu lube,
brumne
inu serčne.

Marterniki
so se le s
prihodni-
mi oblu-
bami tro-
štali.

lube Božye v nib martrah inu na smerti ležoč do konca zanesli. Zakai ty očaki, preroki, materniki inu sventniki tu, kar ie nim Bug žavolo Cristusa oblubil, neso na tim sveitu, temuč po smerti inu stuprov na sodni dan bodo pryeli inu prov uživali. So le terdnu verovali inu vupali Bogu inu nega risničnim inu vsigamogočim bessedom.

TA XII. CAP.

Zdai nekar le samuč s teimi exempli tih očakov, prerokov inu marternikov, temuč tudi s teim exemplum Cristusevim vse verne opomina, vuči inu trošta, de radi, volnu, serčnu inu ž vesseliem vse žlaht nadluge preterpe, timu messu inu svitu župer stoye inu de zmisslio, de Bug nee izlubezni h dobrimu take nadluge nalaga, koker ty brumni naši pozemliski očeti deio, na tu ž Božym pritežom inu žlubezno

*z lubezno vse verne opomina, de od te
prave vere v Cristusa ne odstopio.*

O Btu tudi mi, kader smo z anem taku velikim oblakom tih pryc okuli obdani, položimo od nas vsako butoro inu ta greh, kir se nas terdnu derži, inu tecimo z volnim terplenem h timu boyu, kir ie nom naprei postavlen, [2]gledaioč na Jezusa, kir ie ta začetig inu dokonavec te vere, kateri zavolo tiga vesselia, kir ie nemu bilu naprei postavlenu, ie on ta cryž preterpil, nei rodil za ta špot inu ie seidil h ti destnici na ta stol Božy. [3]Obtu spomislite prov, du ie ta, kir ie enu taku zupergovoriene zuper sebe od tih grešnikov preterpil, de vi v tih vaših mislih trudni ne ratate inu bi nehali. [4]Vi še neste zuperstali do te kry v tim boyovanu zuper ta greh [5]inu ste pozabili tiga trošta, kir q vom koker h tim otrokom go-

F 2 vori,

A.
Verni v nih
nadlugah
imaio na
Cristusa
gledati,
nee za oči-
no šybo
spoznati,
kai nim
naprei
stoy, zmi-
sliti.
Rom. 6.
Col.//3.
Ephes. 4.
1. Pet. 2, 4.

vorì: »Mui syn, ne derži za maihino reč to štraifingo tiga Gospudi inu ne cagai tedai, kadar boš od nega štraifan. [6] Zakai kateriga ta Gospud lubi, tiga on štraifa inu on tepe sledniga synu, kateriga on gori vzame.« [7] Inuaku vi to štraifingo volnu preterpite, taku Bug se vom naprei daie koker tim otrokom. Zakai kei ie en syn, kateriga ta oča ne štraifa[?] [8] Ste li vi pag prez štraifinge, katere so oni vsi bili diležni, taku vi ste oltrini inu nekar pravi synuvi. [9] Potle, kadar smo mi te naše telesne očete imeili, kir so nas vučili, inu smo nee strahom čestili, neimamo li mi veliku več biti pokorni timu Očetu tih duhov, de bomo živeli[?] [10] Inu oni so nas taku malu dni po nih voli vučili, amgag⁹⁶ le-ta nas vuči te riči, kir so nom pridne, de bomo te nega svetusti diležni. [11] Sledna štraifinga pag, kadar

dar ie tukai vpryčo, se nom ne zdi,
de bi bila vesselie, temuč žalost,
ampag potle ona da en pokoren sad
te pravice tim, kir so skuzi no izku-
šeni.

[12] **Obtu naredite gori spet te odla-**
šave roke inu ta trudna kolena [13] inu
sturite gvišne stopine s temi vašimi
nogami, de kei du klečeoč ne zaide
od potu, temuč veliku več, de bo
ozdravljen. [14] Myr zo vsemi imeite
inu to svetust, prez katere nisče bo
vidil tiga Gospudi. [15] Imeite skerb,
de kei du ne pade od Božye milosti,
de kei kak grenak koren gori ne
zraste inu nemyrie naredi inu skuzi
tu istu nih dosti omadežuie. [16] De
kei du ne bo en curbar oli neverník
koker Ezav, kir ie za eno samo ieid
prodal suie pervuroistvu.
[17] Inu vi veiste, de potle pag, kadar
ie on hotel ta žegen erbati, ie bil
odveržen. Zakai on nei nešil meista
h ti pokuri, naisi ie on no selzami
iskal.

F 3 [18] Zakai

B.

V pokuri,
veri, v sve-
tusti, v lu-
bezni ima-
mo veden
gori, nekar
doli iema-
ti.

Gen. 25, 27.

c.

Postava ie
grovovita
grešni-
kom,
evangeli
pag tim,
kir mu ve-
ruio,
lubezniv
inu vessel.
Exod. 19,
20.

[18]Zakai vi neste prišli h ti gori,
kir bi se mogla dotechniti, inu h ti-
mu gorečimu ognu inu h ti megli
inu h ti temmi inu h ti pyži [19]inu h
timu glassu te trobente inu h ti
štymi tih bessed, katero ty, kir so
slišali, so prossili, de bi se ta besse-
da nim več ne govorila. [20]Zakai kar
se ie govurilu, oni neso mogli nesti.
Inu aku bi ena zvirina se bila te go-
re dotechnila, bi se imeila s kame-
nem possuti oli z ano strelo pre-
sterliti.⁹⁷ [21]Inu ena takata strašna reič
ie bila, kir se ie vidila, de ie Moizes
dial: »Iest sem prestrašen inu
trepeče[m].« [22]Temuč vi ste prišli h
ti gori Syon inu h timu meistu tiga
živiga Boga, h timu nebeškemu Ie-
ruzalemu inu h timu čislu prez šti-
vena veliku tissuč angelov [23]inu h ti
cerqvi tih pervihroyenih, kir so za-
pissani v nebessih, inu h timu Bo-
gu, kir ie rihtar čez vse riči, inu h
tim duhum tih pravičnih inu
popol-

⁹⁷ Z vrstico 20 Trubar-
jev prevod sledi L1545;
V take formulacije na
pozna: »²⁰Denn sie
mochtens nicht ertragen
/ was da gesagt ward.
Vnd wenn ein Thier den
Berg anrärete / solte es
gesteiniget / oder mit
einem Geschos erschos-
sen werden.«

popolnovih [24]inu h timu Jezusu,
sredniku tiga noviga testamenta,
inu h ti kry tiga pokroplena, kir
bulše riči govori koker ta abelska.

Gen. 4.

[26] Gledaite tedai, de ne feržmaga-
te tiga, kir govori. Zakaiaku ty, kir
so tyga, kateri ie na zemli govuril,
feržmagali, neso ubežali, veliku
mane mi, aku timu, kir iz nebes
govori, herbet obernemo, [27]kateri-
ga štyma ie tedai to zemlo stresla.
Ampag zdai daie na znane inu pra-
vi: Še enkrat iest hočo stresti nekar
samuč to zemlo, temuč tudi tu ne-
bu. [28] Sice tu, kir on pravi še enkrat,
pomeni tu preminene tih riči, kir
so se stresle, koker te riči, kir so
sturiene, de te riči ostano, kir se ne
stressaio. [28] Obtu, kadar mi prime-
mo tu kralevstvu, kir se ne stresse,
imamo mi gnado, skuzi katero slu-
žimo Bogu, de nemu dopademo s
to čestio inu strahom. [29] Zakai naš
Bug ie en ogen, kir končava.

D.
Večno
grozovito
straifingo
bodo ter-
peli ty, kir
evangeliu
ne veruio.
Aggeus 2.

F 4 *A. Veli*

Cristus,
verni v nih
žalosti inu
martri gle-
daio na
večnu ves-
selie.

*A./ Vely inu opomina, de mi, gledaioč
inu spumneoč na te ozgorai štivene velike
pryče (per tim oblaki zastopite dosti), kir
so skuzi to vero velike riči sturili inu pre-
terpeli, se mi tudi s to vero taku deržimo,
de se grehov izvabimo inu de radi, volnu,
z vesseliem, kar nom Bug naloži, preter-
pimo. Inu de vselei gledamo na našiga
vyuda Cristusa inu de zmislimo, kai nom
naprei v nebessih po tim terplenu stoy,
zakai Cristus inu vsi svetniki v nih tež-
kih nadlugah, martrah inu izkušnavah
so se le s prihodnimi rični,⁹⁸ s teim
gorivstanene[m] od smerti inu s teim
večnim vesseliem troštali. Inu s. Jacob, 5.
cap., glib taku trošta te verne, kir pravi:
»Vi ste slisali tu Iobovu volnu terplene
inu ta konec tiga gospudi Ježusa.«⁹⁹ Per
tim pravi, de ty verni nekar se samuz¹⁰⁰
preganene, ieče, obrupane, temuč tudi to
smert zavolo Cristusa moraio preterpeti
inu de taku terplene nim Bug koker en
oča h dobrimu nalaga, de bodo brumni,
sveti inu izveličani.*

B. Opomi-

98| Ričmi.

99| Jak 5,11.

100| Samuč.

B. Opomina, de v nadlugah, v terplenju liny inu boieči v ti veri ne ratamo, temuč de prov po Božy voli inu bessedi gremo naprei inu de se ne pustimo timu cryžu oli strahu, tim luštom tiga messa inu tu vesselie tiga svita od Božye pokorscine odvleči inu odpelati. Za teim zapoveda vsem vernim, de se varui pred zdražbo, nečistostio inu pozresčino, zakai s takimi grehi se Božya milost zgubi. Inu kir tukai pravi, de Ezav s pokuro inu selzami nei per Bugi žegna inu erbscine nesil, se ima zastopiti, de Ezav nei te prave evangeliske pokure, temuč le to cainsko, faraonsko, saulosko, iškariotovo inu hudičevo imel, nei ve roval v Cristusa inu Božy oblubi, ga ie le grevalu, kir ie bil to suo čast, oblast inu žegan prodal.

Verni imajo h ter plenu per naredni biti, pred grehi se varovati.

C. Gliha vkupe to postavo s teim evangeliom. Ta postava, pravi, ie od Buga strašnu inu grozzovitu dana, ta eva[n] geli pag od Cristusa krotku inu periatlivu. Obtu ta postava vse ludi ferdam-

Evangeli ta serca obesseli, postava straši.

F 5 nuie,

nuie, evangeli pag vse, kir nemu prov veruio, izveliča, v tu nebesku, angelsku inu vseh svetnikov tovariſtvu perpraula. Žatu imamo ta eva[n]geli, Cristusev vuk, lubiti, nemu verovati, per nim do konca ostati, berite z. Cor. 3.¹⁰¹

101|2 Kor 3.

Ty, kir so Moizesovim vuku bili zubper, so štraifani bili, veliku več ty bodo, kir so Cristusu nepokorni.

D. Sylnu opomina, de Cristusev vuk s pravo vero inu pokorsčino gori vzamemo, potehmal ta Moizesov navuk ie tulikan velal, de ty, kir nemu neso bili pokorni, so ždaici grozovitu štraifani, veliku več ty, kir so evangeliu, timu nebeskemu navuku nepokorni, bodo vekoma štraifani. Žakai Moizes ie bil le en pozemliski človik, Cristus pag ie bug, Božy lubeznivi syn, ie iz nebes k nom prisal, v nega prihodu inu martri so se caihni na nebi inu na zemli izkazali. Inu ta nega styma, tu ie, ta evangeli, se nei le vmei Iudi, temuč tudi vmei aydi po usim sveitu rezglassilla, koker ie od tiga Aggeus, 2. cap.,¹⁰² prerokoval. Inu kir timu evangeliu prov veruie, ta pryme to gnado Božyo, tiga S. Duha, de volnu

Bogu

102|Ag 2,7.

Bogu služi, kir pag ne veruie, ta bo od
Buga končan.

TA XIII. CAP.

Lipe navuke vsem kersčenikom daie inu
vuči, s kakovimi dobrimi deli se Bogu
služi inu dopade. Tak vuk ima vsaki
verni volnu, z vesseliem, s celim sercem
gori vzeti inu po nim se deržati.

V Ti bratovski lubezni ostanite terdnu, ^[2]tiga erpergovane ne pozabite, zakai skuzi tu istu so eni neveideče te angele erpergovali. ^[3]Spumnite na te ietnike, koker de bi vi ž nimi red bili uieti, inu na te, kir so v nadlugah, koker ty, kir ste še tudi v tim telessu. ^[4]Ta zakon ie pošten vmei vsemi inu nih postela ie prez madeža, ampag te curbarie inu prešustnike bode Bug sodil. ^[5]Tu vaše diane bodi prez la-kom-

A.
Znamina,
šege inu
Božye
službe tih
pravih
kersčenikov.
Rom. 12.
1. Pet. 4.
Gen. 18, 19.

Jozue 1.
Psal. 18.

Math. 23.
Heb. 6.

103| Ty.

B.
Kateri
Cristusa
prov zna-
io, ry ¹⁰³ per
nega vuku
ostano, ž
nim terpe,
pridigarie
inu vse lu-
di lubio.
Apoc. 3.
Joh. 6.

nosti, imeite zadosti na tim, kar ie tukai vpryčo. Zakai on ie govuril:
»Iest tebe ne zapustim inu se tebi ne odpovem,« ^[6]taku de smemo z vupanem reči: »Ta Gospud ie mui pomočnik inu se nečo bati, kai mi more človik sturiti.« ^[7]Spumnite na vaše vučenike, kir so vom to besedo Božyo pravili, gledaite na konec nih prebivane inu deržite se s to vero koker oni.

^[8]Jezus Cristus ie včerai inu danas inu ta isti ie tudi vekoma. ^[9]Ne pu-
stite se z mnogeterimi inu ptuimi navuki okuli voditi, zakai onu ie dobru, de to serce bo poterienu s to gnado inu nekar s to spyžo, ka-
tera tim, kir so ž no okuli hodili, ništer nei nucala. ^[10]Mi imamo en altar, od kateriga ty, kir tei utti ne služio, neimaio oblasti ieisti. ^[11]Zakai ta telessa tih živin, katerih kry se od tiga višsigafarye nossi noter v to svetino, za ta greih bodo

izvuna

izvuna pred campom sežgana. [12] Za tiga volo tudi Jezus, de ie ta folk suio lastno kryo posvečil, ie on terpil izvuna pred vрати. [13] Obtu puidimo mi tudi k nemu vunkai iz tiga campa inu nossimo tu nega zašpotovane. [14] Zakai mi neimamo tukai meista, kir bi obstalu, temuč mi tu prihodnu isčemo. [15] Offruimo tedai veden skuzi nega hvaležni offer Bogu, tu ie, ta sad tih vust, kir hvalio tu nega ime. [16] Sice dobru diati inu podiliti ne pozabite, zakai taki offri dopado Bogu. [17] Bodite pokorni tim vašim vučenikom inu nee slušaite, zakai oni čuio čez te vaše dušee koker ty, kir moraio za nee raitingo dati, de oni tu z vesseliem deio inu nekar vzdihamem, zakai tu bi vom nepridnu bilu. [18] Molite za nas. Naš trost ie le-ta, de imamo eno dobro veist, inu mi želimo vmei vsemi se poštenu deržati. [19] Inu čez tu še vas več pros-

Levit. 16.
Num. 19, 6.
Joh. 19.

Math. 2.
Phil. 3.
Ozee 14.

Phil. 4.

Act. 20.

prossim, de vi tu sturite, de teim
berže bom iest vom povernen.

C.

Le-taku v
Jezusevim
imeni se
ima moliti.
Ezech. 10.
Joh. 10.
1. Pet. 5.
Deut. 8.
Philip. 2.

[20] Inu Bug tiga myru, kir ie tiga
velikiga pastyria tih ovac, našiga
Gospudi Jezusa, izpelal od te smer-
ti skuzi to kry tiga večniga testa-
menta, [21] ta vas sturi popolnoma na
vseh dobrih delih, de deite to nega
volo inu de sturi notri v vas tu, kar
ie pred nim perietnu skuzi Jezusa
Cristusa, katerimu bodi čast od ve-
koma do vekoma, amen.

D.

Verni ima-
io zgovor-
ni biti,
eden dru-
gimu vse
dobru
prossiti.

[22] Lubi bratie, iest vas prossim,
vzamite to bessedo tiga opominane
za dobru, zakai iest sem vom malu
pissal. [23] Vi imate veiditi, de naš brat
Timoteus ie spet prust, aku on sko-
rai pryde, iest hočo vas viditi.
[24] Spoveite službo vse[m] vašim vu-
čenikom inu vsem svetnikom. Ty
bratie iz Laške dežele vom zdravie
prossio. [25] Ta gnada bodi z vami zo
vsemi, amen.

104| S stavkom »le poslan
iz Laške dežele skuzi
Timotea.« Trubar sledi
L1545: »Geschrieben aus
Italia / Durch Timo-
theum.«

Ie poslan iz Laške dežele skuzi Timotea.¹⁰⁴

Vuči

*A. Vuči, koku se ty kersčeniki eden pru-
ti drugimu inu vsak suim stanum inu
lebnom imaio deržati. De se vmei sebo iz
serca lubio, radi ptuie, za te vere volo
pregnane ludi erperguio, čez nedolžne ie-
tnike zmislio, za nee molio, zakon per
vseh žlaht ludih poštui, de se varuio
pred curbario, pred lakomnostio, terdnu
vupane v Buga stavio, na prave pridiga-
rie, na nih vuk, vere,¹⁰⁵ leben inu konec
gledaio.*

Vernih
diane, stan
inu leben.

105| Vero.

*B. Cristus ie inu bo vekoma, v nega se ie
od začetka tiga svita verovalu inu ta ne-
ga evangelium vselei ostane vu eni vre-
dnusti. Obtu, kateri Cristusa prov zna
inu ie tiga nega zaslužena s to vero dile-
žin, ta isti ne potrubuie h timu izveliča-
nu iudovskih inu drugih Božyh službi, ne
zapuvid od špendie, praznikov inu of-
frov. Zakai Cristus s to nega martro pred
Ieruzale[m] ie nas inu vse zdrave špen-
die žegnal. Obtu ty Iudi inu papežniki,
kir s to špendio, de iaic, messa v petkih
inu v postu ne ieido, hote s teim služiti
Bogu,*

Špendio, s
posti, s
prazniki
po Moize-
sovi posta-
vi se ne
služi več
Bogu, te-
muč svetu-
stio, z vol-
nim
terplenem.

Bogu, taka nih služba pred Bugom ništer ne vela. Od tiga berite Rom. 14, Col. 2, Tit. 1.¹⁰⁶ Inu kir pravi: »Mi imamo en altar, od kateriga ty, kir tei utti ne služio, nemaio oblasti ieisti,« tu ie tulikain: kateri hote s temi iudovskimi offri inu službami v nebu pryti, ty isti neimao na Cristusevim offru obeniga dela. Obtu sledni zapusti take iudovske inu papeske službe inu offre inu na samiga Cristusa sui trošt postavi, ž nim red na tim sveitu terpi, ne isči dobriga lebna ne ostanka na zemli, temuč v nebessih, bvali Boga, božim dobru sturi, pravim pridigariem bodi pokoren, moli za nee inu za to cerkov, ohrani dobro veist, derži se poštenu etc. S teim se Bogu prov služi inu offruie.

Prava molitov.

C. D. Prov, iz serca moli. V ti vsaki zamerkai, koku on to Cristusevo martyro, eno kry tiga večniga testamenta imenuie, tu ie, de ta nega martra vselei, usag čas vsem vernim pride hpomenan inu nee izveliča. Na koncu vsem vernim

106 Rim 14,20;
Kol 2,16;
Tit 1,15.

vernim prossi zdravie inu službe spoveda, tu ima vsak kersčenik tudi diati, amen.

SVETIGA IA-COPA LIST.

PREDGUVOR.

KULIKU IE IACOPOV IOGOR
rov bilu, koku so umerli inu kateri ie le-ta list pissal.

Veideče inu risnica ie, de sta dva iogra s teim imenom Iacob bila, koker ty try evangelisti s. Mat. 10, Mar. 3, Luc. 6¹⁰⁷ očitu prýčuio. Ta eden ie bil s. Janža evangelista brat, s pridevkom Žebedeoov syn, timu ie ta eden Erodež kral v Ieruzalemu glavo odsekal, piše s. Lucas, Act. 12.¹⁰⁸ Timu drugimu ie bil pridevk Alfeov syn inu brat tiga Gospudi imenovan, Gal. 1.¹⁰⁹ Zatu ty eni vučeniki menio, de ie te perve Iozefove žene syn, ty eni

G pag

Dva Iacopa sta iogra bila, obba martrana.

107| Mt 10,2;
Mr 3,17;
Lk 6,14–16.

108| Apd 12,2.

109| Gal 1,19.

pag, de ie Divice Marie sestre syn. S. Ieronim piše, de ie zdaici po Cristusevim v nebessa hoienu od iogrov k animu šcoffu v Ieruzalemu bil postavljen inu ie trydesseti leit to kersčansko ieruzolimsko cerkov regiral, vina nei pyl, messa nei ieidil, nigdar se nei bril ne kopal, sukneniga gvanta nei, temuč le pertenino nossil, ie veden na nagih kolenih klečoč molil. Inu kadar ie Festus, kir ie to Iudovsko deželo inu Ieruzalem na meisti tih rimskih cessariev tedai regiral, umerl inu preden ie en drugi capitan, katerimu ie bilu Albinus ime, iz Ryma v Ieruzale[m] prišal, ie ta iudovski šcoff Ananus en concilium zbral, pred ta isti s. Iacopa poklical, nemu zapovedal, de bi Cristusa, Božyga Synu zatayl, tiga nei hotel diati, zatu ga ie rekal s kaminem possuti inu so ga iz verha tiga templa pehnili, v tim so se nemu obej koleni vlo-mile. Inu kadar ie na tleh pul živ ležal, ie roke pruti nebu deržal inu molil, rekoč: »Gospud, odpusti nim, zakai oni ne veido

*veido, kai deio.« Inu v tim ga eden z
anem farbarskim kolom na čelu udari, de
ie zdaici umerl. Iosefus piše, de ty ludi so
ga za taku svetiga inu brumniga deržali,
de so diali, za nega martre inu smerti ie
tu meistu Ieruzalem zatrenu. Inu on ie
poleg tiga templa, gdi ie ubyen, pocopan.¹¹⁰*

*Kateri s. Iacop pag oli en drugi ie le-ta
list pissal, ty vučeniki glih ne pravio. Oli
vsai ta vegši deil ga timu Alfeov perso-
duio. Ty eni pag, s. Jeronim tudi, pra-
vio, de nei obeniga iogra, temuč eniga,
katerimu ie Oblia bilu ime, ta ga ie na
meisti inu v tim imeni s. Iacopa pissal.
Ta Božy mož Martin Luter neče krat-
ku, de bi on eniga iogra bil, zakai on ci-
lu v tim drugim capituli Moizesu, Ge-
nes. 15, inu s. Paulu, Rom. 4,¹¹¹ inu
vsimu S. pismu od te vere v Cristusa, de
sama tiga človeka pred Bugom pravič-
niga ne sturi inu ne izveliča, zubper pi-
še. Inu on tudi od Cristuseviga opravila
inu zaslužena mallu oli skorai ništer ne
pisše, koker ty preroki inu drugi iogri*

G 2 deio.

S. Jacob,
Alfeov
syn, piše
le-ta list
zubper
hynavske
nepokurne
kersčen-
ke.

110 Celotna predhodna stran do konca komentiranega odstavka z opisom življenja in smrti Jakoba je prevod in preubeseditev II. poglavja (Jacobus frater Domini) iz dela *De viris illustribus*. V njem je Hieronim zbral 135 biografij avtorjev antike do konca četrtega stoletja (Hieronim je svojo zbirko življenjepisov, med katerimi je tudi njegova avtobiografija, končal leta 392 oz. 393 v Betlehemu), biografija Jakoba je druga po vrsti, začenja pa se s stavkom: »Jacobus, qui appellatur frater Domini (Galat. I, 19), cognomento Justus, ut nonnulli existimant, Joseph ex alia uxore, ut autem mihi videtur, Mariae sororis matris Domini (Joan. XIX, 25), cuius Joannes in libro suo meminit, filius, post passionem Domini statim ab Apostolis Hierosolymorum episcopus ordinatus, unam tantum scripsit Epistolam, quae de septem Catholicis est, quae et ipsa ab alio quadam sub nomine ejus edita assertur, licet paulatim tempore procedente obtinuerit auctoritatem.« Hieronim se v Jakobovi biografiji sklicuje na neohranjeni zapis o Jakobu iz dela *Hypomnemata* krščanskega zgodovinarja Hegesipa (110–180) ter na pripoved o Jakobovi smrti iz *Židovskih starožitnosti* Jožefa Flavija (XX,9,1).

111 1 Mz 15,1–5.
Rim 4,3–22.

deio. Ty pravi iogri inu pridigary raven drugiga vuka imaio tudi od Cristusa, koker Cristus pravi, Ioh. 15,¹¹² pryčovati. Inu s. Paul pravi, 1. Cor. 2,¹¹³ de drugiga ne vmei, samuč Cristusa pridigati. Obtu bodi dur bodi, kir od Cristusa prov ne govorи oli pissе, ta isti nei en ioger ne pravi pridigar. Inu on ie vzel ene bessede iz s. Petra lystov, iz tiga se zastopi, de ie po s. Petri bil inu pissal. In summa: on zuper te pissе, kir se s to vero hvalio, oli to vero z dianem ne izkažo.

Lipe na-
vuke piše.

Kadar pag le-ta list vže dosti leit, koker tudi s. Ieronim pravi, s. Iacopu Alfeu iogru persoien inu lipe, potrebne iogerske navuke v sebi derži, naisi v tim drugim capituli drigači, koker ty drugi iogri (oli se ima prov zastopiti) od te vere govori, mi ga tudi hočmo za iogerski imeiti inu deržati.

AR -

¹¹²| Jn 15,27.

¹¹³| 1 Kor 2,2.

ARGUMENT, SUM-
ma le-tiga s. Iacopa
listu.

VTim pervim capituli opamina¹¹⁴ vse
verne, de vse žlaht nadluge, kir nim
za vero volo prido, volnu inu z vesseliem
preterpe. Inu de prossio z pravo stonovito
vero Boga za modrost. Inu vuči, de ta
človeiski stan inu leben na tim sveitu
kratku terpi. Te hude gresne izkušnave
prydo od naših hudih želli, ampag kar ie
dobriga v nas, tu pride od Buga. Za teim
vely, de retku, malu, z mišlaio, prez serda
imamo govoriti, Božyo bessedo gorivzeti
inu slušati, ta nas izvelyča. Te prave
Božye službe so tim božim ludem sturiti
dobru inu brumsku se deržati.

*V*tim drugim vely, de te kersčenike,
boge inu bogate, imamo za glih deržati,
žakai Bug te boge za lubu ima. Za teim z
dostimi bessedami inu exempli prycuie,
de vera prez dobrih dell pred Bugom ne
vela, človeka ne izvelyča.

I
Verni im-
io terpeti,
moliti, hu-
dim želem
stati zub-
per, pomis-
šlaie govo-
riti, Božy
bessedri
slušati,
boge obi-
skati.

114|Opomina.

2
Verni vse
ludi glih
lubio, vero
z dobrimi
delli izka-
žo.

G 3 Vtim

³
Imamo ie-
zik vuzda-
ti, ž nim
nikomer
škoditi.

⁴
Z nikomer
se serditi,
v grehih
prebivati.

⁵
Ty nemi-
lostivi bo-
do prez
vse milosti
obsoieni.

*V tim tretym vely, de naš iezik vselei
na vuždi deržimo,aku nekar, taku sebi
inu drugim ž nim veliko škodo sturimo.
De en pošten leben pelamo, pred nydom,
sovraštrom se varuiemo, de se po nebeski
modrusti deržimo.*

*V tim četertim prepoveida vmei sebo se
kregati, eden drugiga opravlati, sovraži-
ti, hude lušte imeiti, zakai ty, kir v takih
grehih prebivaio, od Buga ništer ne
sprossio, inu de use riči imamo Bogu iz-
ročiti.*

*V tim petim pryi ostru tim bogatim,
kir s to sylo inu golufio okuli hodio, tim
bozim ne podile. Potle vely tim vernim,
de v tim terplenu bodo volni inu de se
troštaio s teim, kar nim naprei v nebessih
stoy. Za teim vuči, koku se imamo, kadar
smo zdravi, vesseli oli bolni, deržati,
inu de tih vernih molitov pred
Bugom veliku opravi
inu obderži.*

SVE-

SVETIGA IACO- pa list.

TA PERVI CAP.

Opomina, de vse žlaht nadluge inu izkušnave z vesseliem gori vzamemo inu de prossimo s to vero Boga za modrost. Potle pravi, kakov lon primemo, kadar te nadluge preterpimo, inu de te hude žeje inu misli prideio iz našiga izkaženiga messa inu kar ie dobriga, radi poslušamo inu de se ne serdimo. De imamo Božyo bessedo nekar samuč poslušati oli brati, temuč po ni se deržati. Na koncu pravi, kakove so te prave Božye službe.

Iacob, Božy inu tiga Gospudi Je-
zusa Cristusa hlapec, tim dvanaist
žlahtom, kir so sem tar tam rezkro-
pleni, zdravie prossim. [2] Mui bratie,
deržite za veliku vesselie, [3] kadar vi v
mnogetere izkušnave padete inu le-
-tu vi imaite veiditi, de takā

G 4 skuš-

*A.
Imamo z
vesseliem
terpeti,
moliti,
terdni v ti
veri biti.
Act. 8, 5.
Rim. 5.
I. Pet. 1.*

skušna te vaše vere rody tu volnu terplene, ^[4]tu volnu terplene pag ima terdnu obstati do konca, de bote popolnoma inu cily, inu de neimate obeniga pomankane.

Prov. 2.
Math. 7.
Luc. 11, 18.
Iob 14, 16.
Mar. 11.

^[5]Aku pag komu vmei vami manca modrusti, ta prossi od Buga, kir daie vsem preprostu inu nikomer oponaša inu nemu bode dana. ^[6]Oli on prossi s to vero, nekar cvivila-
oč, zakai kateri cvivila, ie on glij
tim morskim vallum, kir bodo od
veitrov goneni inu gibleni. ^[7]En tak
človik le ne missli, de bi on kai od
Buga pryel. ^[8]En človik duie missli,
ie neobstoyeč na vse suih potih.

Eccle. 14.
Esa. 40.
Luc. 12, 16.
1. Pet. 1.

^[9]En brat, kir ie nizkiga stanu, ta se hvali ž nega vissokoto, ^[10]inu kateri ie bogat, ta se hvali ž nega nizko-
stio. Zakai on se rezyde koker en
cveit te trave, ^[11]tu sonce gori gre s
to vročustio inu ta trava usahne
inu ta nee cveit doli pade inu nee
lipota konec vzame, glij taku
ta

ta bogati ž nega imeinem segnye.

[12] Izvelyčan ie ta mož, kir to izku-
šno preterpi, zakai kadar on bo iz-
kušen, bo pryel to krono tiga leb-
na, katero ie ta Gospud oblubil
nim, kir ga lubio.

Iob 5.

[13] Nisče, kadar bo izkušen, ne reci:
»Iest sem od Buga izkušen,« zakai
Bug nei en izkušnavec h timu hudi-
mu, on nikogar ne ie izkuša, [14] temuč
en vsaki bo izkušen, kadar ie od suih
lastnih luštov odvličen inu odvablen.

B.
Kar ie v
nas dobriga,
tu ie
Božie, kar
ie hudiga,
tu ie naše.

[15] Potle, kadar ie ta lušt počet, rody
ta greh, inu kadar ie ta greh doko-
nan, rody to smert. [16] Ne obnorite se,
mui lubeznivi bratje, [17] sledne dobru
darovane inu sledni popolnoma dar,
pride od ozgorai, od Očeta te luči,
per katerim nei obeniga preminena,
ne preobračena te luči inu te tem-
me. [18] On ie nas po sui lastni dobrí
voli rody skuzi to bessedo te risni-
ce, de bomo ty pervični tih nega
stvari. G 5 Obtu

Ioh. 3.

i. Cor. 4.
i. Pet. 1.

C.
Beseda
Božya se
ima v nas
okoreniti,
de sui sad
pernesse.
Prov. 17.
Eccles. 5.

115| Krotkoto.

Math. 7.
Rom. 2.

[19]Obtu, mui lubi bratie, sledni človík bodi hiter h timu poslušanu, ampag kassan h timu govorienu, inu kassan h timu serdu, [20]zakai tiga človeka serd ne dei, kar ie prov pred Bugom. [21]Za tiga volo položite od sebe vso nečistost inu obilnost te hudobe, inu primite s to krokoto¹¹⁵ to noter vas zasaieno besedo, katera more ohraniti vaše duše. [22]Bodite ty, kir deio po tei besedi, inu nekar samuč poslušaio, de sami sebe obnorite. [23]Zakai,aku du le posluša to bessedo inu po ni ne dei, ta isti ie glih enimu možu, kir tu suie oblyčie, s katerim ie rojen, notri v enim špeglu ogleda, [24]zakai potle, kadar se ie pogledal, gre proč inu zdaici pozabi, kakeršne štalti ie bil. [25]Ampag kateri prov pogleda v to popolnoma postavo te prosty inu v ni ostane inu nei en pozablivi poslušavec, temuč eden, kir tu dellu sturi, ta isti bode izveličan

veličan v suim dellu. [26] Aku pag kei du vmei vami se zdy, on služi Bogu inu ne vuzda suiga iezika, temuč zepela tu suie serce, tiga istiga Božya služba nei ništer vredna. [27] Ena čista inu prez madeža Božya služba pred Bugom inu Očetom ie le-ta te sorote inu vduve obiskati v nih revah inu sam sebe prez madeža od tiga svita se deržati.

I. Pet. 3.
Iac. 3.

*A. S. Iacop vsem kersčenikom, oli vsai
nerveck¹¹⁶ tim vernim Iudom, kir so te-
dai, koker zdai, mnogeterih deželah pre-
bivali inu kir poprei v tim celim catehi-
smi, tu ie, v ti veri kersčanski navučeni
bili, piše. Inu kadar ty pravi kersčeniki
od vseh stran, od žludia, messa inu svita
v myru inu ne v myriu moraio dosti ter-
peti. Obtu on tukai nee silnu trošta inu
pryčuie, de nadluge so tim kersčenikom
pridne, žakai te iste nee sture prov ver-
ne, volne, pohlevne, brumne, žanesli-*

Koker
Cristus na
tim sveitu
nei myru,
česti, bla-
ga imeil,
taku vsi
verni tiga
neimaio.

116| Nerveč.

ve

ve inu terpežlive. Inu taku volnu terplene, trošt inu vesselie v težkih nadlugah ie tih kersčenikov ta prava modrost, nim dana od Buga skuzi to pridigo tiga S. evangelia, obtu on vely, de za tako modrost le samiga Boga stonovito vero prossimo, inu nom oblubi, de bomo uslišani. Za teim tudi te boge, na tim sveitu za-veržene, trošta, de so vissoki, v veliki časti pred Bugom, kir so skuzi to vero synuvi Božy ratali. Ioh. 1.¹¹⁷ Ravn nih tudi tim bogatim zapoveda, de zmislio, koku tu blagu, zasth,¹¹⁸ oblast, vse naše diane, stan inu leban tiga svita cilu kratku, koker te rože inu trava, terpe. Potle zepre sui vuk od volniga terplena inu pravi, de so srečni, kir imajo dosti nadlug, kadar v tih istib¹¹⁹ v ti veri obstoye inu preterpe.

B. Dosehmal ie govuril od tih vunanih izkušnav inu nadlug, kir nom od Buga h dobrimu bodo dane, zdai pag govoril od tih naših noternih messenih izkušnav, tu ie, od tih hudih luštov, ty ne prydlo od Buga, temuč od hudiča inu od na-

¹¹⁷| Jn 1,12.

¹¹⁸| Čast.

¹¹⁹| Istih.

Vse dobru
ie od Bu-
ga, vse hu-
du ie od
vraga inu
od našiga
skaženiga
messa.

120| Izkaženiga.

*od našiga izkuženiga¹²⁰ messa, kir nas na
greh nagano. On tukai z dostimi besse-
dami zagovarie Boga, de ty grehi ne pri-
do od Buga, koker ty eni meinio, greh ie
naš, nekar Božy, Bug grehe sovraži.
Psal. 5.¹²¹ Obtu on tukai pravi, de vse do-
bru inu nekar tu hudu pride iz nebes,
Bug ie vselei dober, on se ne preminuie,
koker sam govoril: »Iest sem ta Gospud
inu iest se ne preminuiem.« Mala. 3.¹²²*

121| Ps 5,5.

122| Mal 3,6.

*Num. 23 za teim pravi koker s. Peter, 1.
Pet. 1,¹²³ de Bug nas skuži ta evangeli
druguč predeluie inu rody, de smo sveta
Božja stvar.*

123| 4 Mz 23,19;
1 Pt 1,3.

*C. Vuči, koku inu s čim imamo služiti
Bogu, hvaležni pruti nega dobruti se iz-
kazati, de imamo radi, iz serca Božyo
bessedo poslušati, po tei isti en brumen,
čist, svet leben, naš stan pelati, Bogu slu-
žiti, od Buga govoriti, božim ludem inu
vduvom dobru sturiti. Te bessede, kir
pravi »izveličan bo v suim dellu«, bomo
v tim drugim capituli izlagali.*

Prave Bo-
žye službe.

TA

TA II. CAP.

*Vuči inu vely vse ludi, taku dobru te bo-
ge, zaveržene, koker te bogate inu obla-
stne, lubiti inu poštovati, zakai Bug
več z božimi koker z bogatimi derži.
Prava lubezan vse zapuvidi derži, ka-
teri eno prelomi, ta vse prelomi. Prava
vera se izkažuie s to lubezno inu zo
vsemi dobrimi dellì, sice ta vera prez
dobrih dell ie kriva, hinavska inu
mertva.*

A
Verni bozi
so lubiši
Bogu ko-
ker never-
ni bogati
inu oblast-
ni.
Levit. 19.
Deut. 16.
Pro. 24.
Eccle. 24.
Iob. 31.

MUi bratie, ne imeite te vere
mod našiga Gospudi Jezusa
Cristusa visoku čestčeniga s teim
rezgledovanem tih ludi. [2] Zakai
aku gre noter v tu vaše vkupe
zbrane en mož z anem zlatim per-
stanom inu z anem lepim gvatom
obličen inu gre noter tudi eden z
anem gardim gvatom, [3] inu vi gle-
date na tiga, kir ima lep gvat, inu
pravite

pravite k nemu: »Ti sedi semkai, na tu bulše,« inu h timu bozimu pravite: »Stui ty tamkaie,« oli: »Sedi tukai pod ta scamen muih nug.« ^[14] Ne-iste li vi per sami sebi rezgledane sturili inu ste rihtary tih hudih mis-sel ratali[?] ^[5] Poslušaite, mui lubi bratie. Nei li Bug te boge tiga svita izvolil, de bodo bogati v ti veri inu erbiči tiga kralevstva, kateru ie on oblubil tim, kir ga lubio[?] ^[6] Vi pag za špot imate tiga boziga. Ty bogati, neso li ty, kir silo nad vami obha-
ieio inu vas pred pravde vlačio[?] ^[7] Ne šentuio li oni tu dobru ime, po katerim ste vi imenovani[?]

^[8] Aku pag vi to kraleva postavo dopolnete po tim pismi, lubi tuiga bližniga koker sam sebe, taku vi do-bru deite. ^[9] Aku pag vi imate enu rezgledovane na te ludi, taku vi gre-
šite inu bote svarieni od te postave koker ty prestopavci. ^[10] Zakai, kateri to celo postavo derži, inu le na

B.
Te
nervegše
zapuvidi
Božye so
le od
lubezni.
Levit. 19.
Math. 22,
S.
Marc. 12.
Rom. 13.
Gal. 5.

eni

eni greši, ta ie na vseh dolžan. [11] Zakai ta, kir ie dial »Ne prešuštvai«, ta isti ie tudi dial »Ne ubyai«. Aku ti ne prešuštvaš, ubyaš pag, taku si ti en prestopavec te postave. [12] Taku govorite inu taku sturite koker ty, kir imao obsoieni biti skuzi to postavo te fraynge. [13] Zakai zuper tiga, kir milosti ne sturi, se bo pravda prez milosti delala. Inu ta milost se bo hvalila zuper to pravdo.

c.

Koker ta
duša v tim
telessu s
teim gib-
lanem, ta-
ku ta vera
s to bru-
mo, lube-
zenio se
izkažuie.
Luc. 3.
Ioh. 3.

[14] Kai pomaga, lubi bratie, kadar kei eden pravi, on ima to vero, inu neima tiga diane[?] Aku taku vera ga more ohraniti[?] [15] Inu ako en brat oli sestra so nagy inu potribuio vsagdaniga užitka [16] inu kei eden izvmei vas pravi k nim: »Puidite z myrom, segreite se inu nasytite se,« inu nim ne daste, kar k nih telessu potrubuio, kai nim tu pomaga[?] [17] Glih taku tudi ta vera,aku neima diane, ie mertva sama na sebi. [18] Oli kei bi pag eden mogel reči: »Ti imaš to vero

vero inu iest imam ta deila, pokaži
ti meni tuio vero iz tuih dell, taku
iest hočo tudi tebi muio vero z
muiemi delli izkazati. [19] Ti veruieš,
de ie sam Bug[?] Ti prov deiš, ty
zludi tudi veruio inu trepečo.«

[20] Hočeš li pag veiditi, ti prazni
človik, de ta ista vera prez dell ie
mertva[?] [21] Nei li Abraam, naš oča,
iz dell pravičin sturien, kadar ie

Gen. 22.

suiga synu Izaaca na tim altariu
offroval[?] [22] Ti tukai vidiš, de ta
vera ie pomagala nega dellom inu
skuzi ta della ie ta vera popolnoma
ratala. [23] Inu ie tu pismu dopolne-

Gen. 15.
Rom. 4.
Gal. 3.

nu, kir pravi: »Abraam ie Bogu ve-
roval inu ie nemu h ti pravici per-
soienu inu ie en periatel Božy
imenovan.« [24] Nu, vi vidite, de ta
človik skuzi ta della bo pravičin
sturien inu nekar skuzi samo vero.

[25] Glih taku ta curba Raab, nei li
ona skuzi ta della pravična sturie-
na, kir ie te sle gori vzela inu ie nee

Iozue 2.
Heb. 11.

H po

po enim drugim potu vunkai pustila[?] ^[26]Zakai koker tu tellu prez duha ie mertvu, taku tudi ta vera prez dell ie mertva.

124| Koncu.

Verni, bozi
inu bogati,
so pred
Bugom
ene vred-
nusti.

A. Na konca¹²⁴ tiga perviga capitula ie vučil, de nervegše Bogu dopadeče službe so, kadar mi božim ludem, sorotom inu vduvom pomagamo inu se z našim standom inu lebnom poštenu deržimo. Natupag, kadar ie veidil inu vidil, de dosti kersčenikov se zdee, de prov veruio, naisi za boge ludi ništer ne rodio, obene lubezni ne izkažeio, v velikih, v smertnih, v neglavnih grehih inu v sramoti prebivaio, zuper te iste on tukai v le-tim capituli piše. Nerpoprei prepoveda kersčenikom, de neimaio te bogate neverne za suiga prida volo več koker te bože verne poštovati oli od nih deržati, zakai ta evangeliu[m] inu ta prava vera kersčanska bode nerveč od tih bogatih inu velakih zašpotovana, koker so ty šcoffi, fary inu oblastniki v Ieruzalemu od Cristusa govuri-

govurili, kir so diali, Ioh. 7: »Kei eden iż vyudov oli farizeio na nega veruie, samuč le ta prekleti gmain folk.«¹²⁵

125| Jn 7,48–49.

B. S to postavo Božyo spričuie, de s ta-kim rezłotkom, kir se več ty bogati koker ty bosi poštuiio, se gresi zuper vse Božye zapuvidi, zakai Bug ie zapovedal vse glih, boge inu bogate, periatile inu sovra-žnike, lubiti; kir tiga ne dei, ta ie v nemilosti Božy. Zakai Božya milost ie čez vse nega stvare inu riči, obtu tudi per nasa ima ta milost inu lubežan veliku pruti vsem ludem velati.

Grešio, kir te bogate več koker te boga poštuiio.

C. V le-tim puslednim deilu on od te vere, de človeka sama ne izveliča, vsimu S. pismu zuper inu drugači, koker Mo-izes, Gen. 15, Esa. 53, Abacuc 2, s. Ianž.

Ostru Zubper hynavskie nepokurne ialove ker-scenike¹²⁶ govori.

I, 3, 5, 6, 8, 11, 14, 20 inu s. Paul, Rom. 3, 4, 5, 10, 14, 1. Cor. 1, 2. Cor. 5, Ephe. 2 etc. pišeо. Oli on tu dei zavolo nepo-kornih, pofarbanih inu hynavskih ker-scenikov, kir so se veliku, koker eni per sadašnim času, s to vero inu s teim evangeliom hvalili, oli per nih se nei vi-

126| Kersčenike.

H 2 dilu

*dilu obena lubezan, pokura; zuper take,
kir neso obeniga sadu te vere, obeniga do-
briga della izkazali, on tukai govori. Za-
kai vsi pravi verni, koker Abraam, vsi
očaki, preroki, iogri, ia, curbe Raab,
Maria Magdalena, so naprei Bogu lubi,
pokorni, so se brumsku deržali, Bogu inu
ludem služili; risnica ie, gdi ie ta prava
vera, ona se izkažuie inu pryčuie z dobri-
mi delli. Inu de le ta sama živa, prava
vera, kir tu zaslužene inu pravico Cri-
stusevo nase perpravi, človeka izvelyča,
tu smo v tei Dolgi predguvori čez Novi
testament, v tim tretym inu četertim
deillu zadosti spryčali.¹²⁷*

TA III. CAP.

*Vely iezik za zobmi deržati, zakai
hud iezik vse hudu obudi; tak vuk
z lepimi perglijami terdi. Potle
pravi, kakove šege ie ta prava ne-
beska modrost inu kakova ta pože-
mliska.*

Mui

¹²⁷ Primož Trubar, *Tiga Noviga testamenta ena dolga predguvor*, 1557, pog. VII, v: Jonatan Vinckler (ur.), *Primož Trubar, Tiga Noviga testamenta ena dolga predguvor* 1557, En regišter, ena kratka postila 1558, Zbrana dela Primoža Trubarja 8, Ljubljana 2012, 84–163.

MUi bratie, nekar se vsaki ne podstopi moister biti inu imate veiditi, de mi teim vegšo pravdo bomo pryeli, [2] zakai mi vsi v dostih ričeh grišimo. Aku pag kei du z obeno bessedo ne griši, ta isti ie en popolnom mož, kir more tu suie cillu tellu na vuzdi deržati. [3] Pole, mi tim konem v nih vusta te berzde devamo, de nas slušaio, inu nih cillu tellu okuli obračamo. [4] Pole, te barke, naisi so taku velike inu od močnih veitrov bodo gonene, taku vsai bodo one od eniga mahiniga timona (vesla)¹²⁹ obernene, kamер hoče ta, kir no rovna. [5] Glih taku tudi ta iezike¹³⁰ /ie/en maihin vud inu velike riči naredi. Pole, en mahin ogen, kakov velik gost vužge[?] [6] Inu ta iezik ie tudi en ogen, en sveit, poln hudobe. Taku ie ta iezik vmei našimi vudi postavljen, kir omadežuie tu cillu tellu inu vužiga tu kollu našiga roistva, kadar ie

H 3 vu-

A.
Veliki grehi se z ie-
zicom stu-
re, obtu se
imu¹²⁸ vuz-
dati.
Math. 23.
Eccle. 14,
^{19, 25.}

128|Ima.

129|Raba slovenskega izraza ob tujki (timon – veslo) je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata. Sicer Trubarjevo besedilo sledi L1545:

»⁴Sihe / die Schiffe / ob sie wol so gros sind / vnd von starcken winden getrieben werden / werden sie doch gelenckt mit einem kleinen Ruder / wo der hin wil / der es regieret.«

V: »⁴Ecce et naves,
cum magnæ sint, et a
ventis validis minentur,
circumferuntur a modico
gubernaculo ubi impetus
dirigentis voluerit.«

130|Iezik.

Gen. i.

vužgan od pekla. [7] Zakai sledna natura tih diviaščin inu tih ptyc inu tih kač inu tiga morya bode vuzdana inu so vuzdane od človeiske nature, [8]ampag tiga iezika oben človik ne premore vuzdati, ie enu zlu, kir se ne more vuzdati, polnu smer-tniga strupa; [9]z nim mi hvalimo Boga, tiga Očeta, inu ž nim kalni-mo te ludi, kir so po spodobi Božy stvarieni. [10] Iz enih vust gre hvala inu kletva. Mui bratие, tu nema taku biti. [11] Zvira li en studenic iz ene iame slatko inu kisselo vodo[?] [12] Eno figovu drevu, mui bratие, more li olike, oli ena vinska terta fyge roditi[?] Glih taku en studenec ne more slano inu slatko vodo dati.

B.
Vu čem
inu s čim
se ta prava
Božya
modrost
inu kunšt
izkazuje.
Rom. 13.

[13] Du ie vmei vami moder inu kunšten[?] Ta isti izkaži ž nega poštem dobrim stanum suia del-la v ti krotkoti inu modrusti. [14] Aku vi pag grenak nyd inu kreg vašim sercei imate, taku se ne hvalite inu ne

ne lažite zuper to risnico. [15] Zakai le-taka modrost ne pryde ozgorai, temuč ona ie pozemliska, živinska, hudičeva. [16] Zakai, gdi ie nyd inu kreg, tukai ie zmešnava inu vsaku hudu dellu, [17]ampag ta modrost, kir ie od ozgorai, ie nerpoprei čista, myrnova, masna, si pusti dopovedati, polna milosti inu dobriga sаду, prez opravlane inu prez hynavščine. [18] Ta sad pag te pravice se seye v tim myru tim, kir myr delaio.

*A. V le-tim capituli ostru inu dolgu
zubper tu moistrovane, opravlane, re-
znašane inu hude iezike gorori. Zakai ty,
kir ludi rihtuio, nih diane, bessed, šib-
koto inu pomancane le na hudu izlagao,
bodo od Buga težko pravdo pryeli. Inu
kadar mi tudi čestu, v dostih ričeh krivu
deimo inu grešimo, obtu mi neimamo
našiga bližniga žavolo vsakiga tadla oli
greha opravlati, temuč nemu žanesti, ne-
ga padec zakryti. Natu on vissoku hvali*

H 4 te ludi,

Prazne,
opravlav-
ce, hvalce,
iezične
ostru svari,
veli nih ie-
zik za
zobni^[131]
deržati.

131| Zobmi.

*te ludi, kir znaio sui iezik prov rovnati,
inu pravi, de se s teim iezikom dosti hudi-
ga inu dobriga sturi, inu ga h dostim ričem
perglihuie inu svary, s teim nas vuči, de
imamo ta naš iezik na vuzdi deržati. Inu
kir pravi, de ta »iezik vužiga tu kollu na-
šiga roistva,« tu ie, ta iezik per vseh ludeh,
per otrucih, per starih, per možeh, ženah,
bozih inu bogatih, kadar ga złudi gible, ie
hud, od nega vse złu pryde. S. Martin
Luter le-te bessedede le-taku tolmečuie:
»Inu on vužiga vse naše rovnane,«¹³² tu ie,
oskruni vse naše diane. le-te bessedede imai
vsi opraulauci inu lašniki dobru samerka-
ti, kai nim od Buga naprei stoy.*

Modrost
Božya ie
krotka,
vsem prid-
na inu lu-
ba.

*B. Zuper te posvitne modre inu vučene,
kir se ž nib kunštio offertuio, iz prepro-
stih špot delaio, obene lubezni pruti bo-
žim, ne poštena izkažo inu kir nyd nos-
sio, ostru gorori. Zakai ta modrost oli
kunšt, kir človeka ne popravi, dobriga,
brumniga, pohlevniga, bogaboyečiga,
krotkiga, milostiviga, pošteniga ne sturi,
temuč offertniga, divyga, ostriga, nemi-
lostiviga,*

¹³² Jak 3,6 (L1545):
»⁶Vnd die Zunge ist auch
ein Fewer / eine Welt vol
vngerechtigkeit. Also ist
die Zunge vnter vnsern
gliedern / vnd befleckt
den gantzen Leib vnd
zündet an allen vnsern
wandel / wenn sie von
der Helle entzündet ist.«

lostiviga, nepošteniga, taka Modrost oli kunšt nei Božya, temuč ie prekleta, posvitna, pozemliska inu hudičeva. Zakai ty pravi kersčeniki so brumni, tih, zo vsemi myr imao inu derže. Le-tih besed pravo izlago imate Gal. 5.¹³³ Gdi s. Paul šteye, kakova so ta messena inu ta duhovska della.

133|Gal 5,22–23.

TA IIII. CAP.

Pravi, kakove skode¹³⁴ prido od messenih luštov, žel, nydov, kregov, offerti, opravlana, de s takimi grehi Boga ž nega milostio od sebe preženo. Obtu imao pohlevni inu pokorni biti Bogu, zludiu zubper stati inu po Božy voli se deržati.

134|Škode.

OD kod priido boii inu kregi vmei vami[?] Nei li od tod[,] iz vaših žel, kir kreg delaio v vaših vudih. [2] Vi želite inu ništer neimate, vi nidata inu sovražite inu

*A.
Hudi lušti,
opravlane,
kregi, ne-
čistost, za-
špoto-*

H s teim

vane nei-
maio per
vernih biti.

^{1.} Ioh. 2.
Gal. 1.

Gen. 6.
Rom. 8.

Prov. 3.
I. Pet. 5.
Ephe. 4.

s teim ništer ne dobite, vi se boyute
inu kregate inu s teim ništer ne ob-
deržite, zakai vi ne prossite. ^[3] Vi
prossite inu ništer ne primete, zatu,
kir vi hudu prossite, de bi v tih va-
ših luštih zadiali. ^[4] Vi, presuštniki
inu prešustnice, ne veiste li, de ta
periazen tiga svita ie sovraštvu z
Bugom? Kateri tedai hoče en peri-
atel biti tiga svita, ta bo Božy so-
vražnik. ^[5] Kai vi meinete, de tu pi-
smu zabston pravi: »Ta duh, kir
notri v vas prebiva, ^[6] žely Zubper ta
nyd,« inu on daie vegšo gnado.
Obtu pravi: »Bug tim offertnim
stoy Zubper inu tim pohlevnim da
milost.« ^[7] Bodite tedai podverženi
Bogu, ampag timu zladiu stuite
zuper inu on od vas pobeži, ^[8] per-
bližuite se h Bogu in on se bo q
vom perbližoval. Vi, grešniki, oči-
stite roke inu vi, kir ste duye misli,
sturite vaša serca čista. ^[9] Bodite rev-
ni inu klaguite inu se plačite, vaš
smeh

smeh se preoberne na plač inu vaše
vesselie na žalost. [10] Bodite pohlevni
pred Bugom, taku vas poviša. [11] Lu-
bi bratje, ne govorite hudu eden od
drugiga; kateri od suiga brata hudu
govori inu sodi suiga brata, ta isti
od te postave hudu govori inu sodi
to postavo. Ako ti pag sodiš to po-
stavo, taku ti nesi, kir bi to postavo
deržal, temuč te postave en rihtar.

1. Pet. 5.

[12] En sam ie, kir daie to postavo, ta Rom. 14.
isti more ohraniti inu pogubiti. Du
si ti, kir drugiga sodiš[?]

[13] Nu, vi, kir pravite: »Danas oli
iutri puidimo v le-tu meistu inu
undukai hočmo enu leitu biti inu
kupčovati inu dobivati,« [14] Vi, kir ne
veiste, kai zaitra bode, zakai kai ie
vaš leban[?] Ie en tomff, kir mai-
hin čas terpi inu potle pogine.

B.
Kratki,
revni so
človeiski
dnevi na
zemli.
Iob. 14.

[15] Zatu bi imeili reči: »Aku ta Gospud
bo hotel inuaku bomo živi, hočmo
le-tuoliunu sturiti.« [16] Vi se pag
hvalite

Act. 18.
1. Cor. 4.

hvalite v ti vaši offerti, sledna taka
hvala ie huda. [17] Zakai kateri zna
dobru diati inu ne dei, timu ie greh.

Mi imamo
Boga za
pridne inu
poštene
riči prossi-
ti inu mo-
liti.

*A. Še pag te falš hynavske kersčenike
ostru svari žavolo, kir se s to vero, s te-
im evangeliom hvalio, oli obene lubežni
pruti Bogu inu ludem, ne brume, ne po-
štena ne izkažo. On hoče od nih imeti,
de tim hudim luštom, tim messenim že-
lem inu timu hudiču zuper stoye inu de
enu čistu, dobru serce imaio inu de Boga
za poštene, potrebne h timu nebeskemu
izveličanu /ričy/prossio, s teim oni Boga
k sebi perpravio, de suo milost na nih
izkaže. Te bedesse,¹³⁵ kir tukai pravi:
»Ta Duh, kir notri v vas prebiva, žely
zuper ta nyd inu on daie vegšo gnado,«
tu ie tulikain, kateri serd, nyd, lako-
mnost, offert, nečistost ima, v takim nei
S. Duh, zakai gdi inu per kom ie ta S.
Duh, timu daie veliko gnado, de ie bru-
men, čist, za prave riči Boga prossi, de
ie uslišan. Za teim sylnu govorí zuper te
rezna-*

135| Bessedē.

*reznašavce inu opravlave, nim pravi, de
oni žnih reznašanem Bogu v to nega po-
stavo, pravdo inu oblast segaio.*

*B. Zubper preserne, kir se prevzamo, de
hote eno reč začeti inu sturiti, prodati
inu kupiti, tar si Bogu dopadi oli nekar,
tukai piše. Inu takimu prevzetiu stavi
naprei ta naš kratig, negvišen leben oli
život. Salomon, Pro. 27, ie tudi poprei
od tiga govuril, kir pravi: »Ne hvali se
s teim zaisteršnim dnem, zakai ti ne ve-
iš, kai se tebi more danas pergoditi.«¹³⁶*

Le dotle
Bug hoče,
se giblemo
inu živimo.

*Na koncu pravi, de ty, kir so skuži to
pridigo tiga S. evangelia h timu spozna-
nu prisli, de veido, kai Bug od nih hoče
imeiti, inu ga ne deio, bodo grozovitu
štraifani. Tu tudi Christus govorí,
Luc. 12.¹³⁷*

136| Prg 27,1.

137| Lk 12,16–20.

TA V. CAP.

*Prerokuie inu ostru prity tim bogatim,
lakomnim, kir sylo inu krivino s temi
božimi obhaieio, nim nih lon doli
tergaio.*

*tergaio. S teim tudi te boge zatrene
trošta, de take nadluge volnu terpe,
Bug nim bode iz žnih v kratkim poma-
gal; per tim vuči, koku se imao v žalo-
sti, v veselji, v lubezni inu pruti gre-
šnikom deržati.*

A.
Odertniki,
lakomni
bogati ve-
lik serd
Božy nase
nalagaio.
1. Thi. 6.
Rom. 2.

Deut. 24.
Luc. 8.

NU, vi bogati, plačite se inu tulite čez vaše reve, kir čez vas prýdo. [2] Vaše blagu ie segnilu, vaš gvant ie od molev sneden, [3] vaše zlatu inu srebru ie eryavu inu nih erya bode zuper vas pričovala inu ieilla vaše messu koker ta ogen. Vi ste zbrali en šac v tih pu-slednih dneh. [4] Pole, tih delovcev lon, kir so vaše polee poželi, kateri ste vi z golufio obderžali, ta vpye inu tih žencev vpy je prišal pred ta vušesa tiga Gospudi te voiske. [5] Vi ste dobru lebali na zemli, vi ste hočlivi^[138] bili inu pasli ta vaša serca koker na dan tiga klana.

[6] Vi

[6] Vi ste obsodili inu umurili tiga pravičniga, kir se nei vom stavil zubper.

[7] Bodite tundai, lubi bratie, volni v tim terplenu do prihoda tiga Gospudi. Pole, en orač čaka na ta žlah-tni sad te zemle inu nega čakaoč volnu terpi taku dolgu, de on pryme ta dež viutro inu v večer. [8] Obtu vi tudi volnu terpite inu poterdite ta vaša serca, zakai ta prihod tiga Gospudi se perbližuie. [9] Lubi bratie, ne vzdiži eden zubper drugiga, de ne bote ferdamnani. Pole, ta rihtar pred daurimi stoy. [10] Mui bratje, vzamite k animu exemplu tih nadlug volniga terplena te preroke, kir so govurili v tim imeni tiga Gospudi. [11] Pole, mi nee, kir so terpeli, za izvelyčane deržimo. Vi ste slišali tu volnu terplene tiga Ioba inu vi ste vidili ta konec tiga Gospudi, zakai ta Gospud ie sylnu milostiv, inu ie eden, kir se usmili.

[12] Pred

B.
Z velikim,
tezkim,^[39]
dolgim
terplenem
so vsi ver-
ni, Iezus
sam v ne-
bessa pri-
šli.
Act. 14.

Math. 18.
Math. 5.
Heb. 1.
1. Pet. 1.

139| Težkim.

C.
 Nisče ne
 presegui.
 Bolniki
 molyte,
 zdravi pui-
 te h Bogu
 etc. Gre-
 šniki se
 imao vi-
 žati.
 Math. 5.
 2. Cor. 1.
 Mar. 6.

^{3.} Reg. 17,
^{18.}
 Luc. 4.

[12] Pred vsemi ričmi pag, mui bra-
 tie, ne perseguite, ne per nebi, ne
 per zemli, ne z obeno drugo per-
 sego, ampag vaša bessededa bodi »ia«
 »ia« inu »ne« »ne«, de v to hyna-
 vsčino ne padete. [13] Aku kei du
 vmei vami ie z nadlugami obdan, ta
 moli. Ie li kei du dobre vole, ta pui
 te psalme. [14] Ie li du vmei vami bo-
 lan, ta pokliči k sebi te stariše od te
 cerqve inu pusti čez se molyti inu
 žalbati s teim olem v tim imeni tiga
 Gospudi [15] inu ta verna molytou bo
 timu bolnimu pomagala inu ta Go-
 spud ga gori vzdigne inu ie li gre-
 he sturil, bodo nemu odpusčeni;
 [16] spoznai eden drugimu suie grehe
 inu molyte ede[n] za drugiga, de
 zdravi bodete. Zakai tiga pravični-
 ga molytov, kadar ie serčna, veliku
 vela. [17] Elias ie bil en človik, glich
 tim terplenem podveržen koker
 mi inu on ie molil eno molytou,
 de bi ne dežilu, inu nei de-
 žilu

žilu čez zemlo try leita inu šest mescev ^[18]inu on ie spet molil inu nebu ie dalu dež inu ta zemla ie rodyla nee sad. ^[19]Lubi bratie,aku kei du vmei vami zaide od te ri-snice inu ga du preoberne, ^[20]ta ima veiditi, de kateri tiga grešni-ka od nega kriviga potu oberne, ta isti ie eni duši pomagal od te smerti inu on pokrye množico tih grehov.

A. Tim nevernim, lakomnim, nemilo-stivim oblastnim bogatim ludem, kir veden v lustih prebivaio, dobru lebaio, sylo z bozimi obhaieio, strašnu prerokuienim pravi, koku se nim inu nih blagei na sodni dan bo godilu. S teim te verne vuči inu opomina, de oni taki ne bodo.

Tim, kir
po krivim,
sylo blagu
zbiraio,
hudu pui-de.

B. Trošta te boge, kir sylo inu krivino od tih bogatih inu hude gospočine ter-pe, vely, de zmislio na sodni dan, kir skorai pryde, tedai Christus bo vso sylo inu krivino gori vzdignil inu grozovitu I štrai-

Zveličani
so ty, kir
sylo terpe.
Luc. 6.^[40]

140| Lk 6,22–23.

*štraifal inu tiga terplena lipee pergлиhe
inu exemple nim stavi naprei.*

Verni nei-
maio Bo-
žyga ime-
na
nepridnu
imenovati,
temuč
ede[n] za
drugiga,
zuseb v
bolezni,
moliti, s to
arznyo
perstopiti,
eden dru-
giga doli
prositi.

*C. Prepoveda persegovati inu lagati
inu vuči, koku se ty revni, kir so v na-
dlugah inu bolni inu kir so zdravi, vese-
li, imaio deržati. Inu kir tukai se vely s
teim olem mazati, tu on dei za duyh riči
volo. Per iogrowih časih ie Christus h po-
terienu tiga evangelia h takimu mazanu
inu oliu suo muč perdal, de ty bolniki so
skuzi tu mazane spet zdravi postali, ko-
ker od tiga S. Marco, 6,¹⁴¹ pisše. H dru-
gimu: v ti ludovski inu drugih deželah ie
mnogeteru žlaht ole bilu, h timu arcno-
vanu za dosti bolezan pridnu, obtu s.
Iacop vely se s teim olem za zdravie ko-
ker zano arcnyo mazati inu moliti, de
Bug timu bolniku spet zdravie poverne.
Iz tiga vsaki zastopi, de tu cupersku pa-
pesku ole, s katerim le te bolnike, kir na
smerti leže inu poiemlo, zavolo, de nim
Bug nih grehe, kir so žnih peteimi vudi
grešili, odpusti, žalbaio, nei od
Cristusa postavlenu inu tukai s. Iacob
ništer*

ništer ne govori. Skuži tu ole, od kateriga Christus pravi, so ty bolniki zdravi postali, papežniki le strašio inu moree nih bolnike, svetnike nad nimi kliceio inu nee mažeio, kadar več ne vidio, ne slišio, ne govore. Inu s. Iacop pravi, de ta verna molytov, nekar tu ole, tiga bolnika ozdravi inu nemu dobi odpustig nega grebov. Inu kir tudi sukai¹⁴² s. Iacop pravi »spoznaite« oli izpoveite te grehe eden drugimu etc. S teimi bessedami ho-te ty papežniki nih vušesno skrivno izpuvid, kir se ima od vsakiga vsaku leitu enkrat enimu faryu oli menihu sturiti, spriyčati. Oli tukai sledni prov rezgledai inu merkai na te bessede, aku s. Iacob od take izpuvidi govori inuaku le-tei dvei bessedi »eden drugimu« farie inu meni-he pomenio, aku se per tih dveyu besse-domu fary inu menihi imaio zatopiti;¹⁴³ taku le ty fary inu menihi, ti gmain ludi nekar, se imaio eden drugimu izpovedati. Obtu taka izлага inu zastop ie kriv inu falš. S. Iacob hoče, de ty kersče-

Papešku s.
ole ie cu-
pernia inu
malikova-
ne.

I 2 niki,

142| Tukai.

143| Zastopiti.

niki, zuseb bolniki, imaio eden drugiga doli prossiti, odpustiti, spraviti inu eden si drugiga iz serca inu lubezni molyti, koker Christus, Matth./. /¹⁴⁴ s, ¹⁴⁴ tudi taku zapoveda.

¹⁴⁴ Mt 5,22–24.

Konec.

S V E T I G A P E T R A D V A listuva.

¹⁴⁵ Čez.

*P R E D G U V O R Z E S S¹⁴⁵
P E T R A P E R V I L I S T, D U O L I
kai ie s. Peter bil, terpil, kei inu koku
umerl, kai ie pissal.*

S. Peter s pridevkom ie zveistu vučil, pis-sal, veliku terpil, na ko[n]cu chrižan.

*Vetimu Petru ie poprei
Simon ime bilu inu nemu
ie Christus, naš Gospud,
sam ta pridevik Cefas po
ludovskim ieziku, po gerskim Petrus,
po latinskim Lapis, po slovenskim
Kamen perdal. On ie roien inu skoyen
v ti Galileiski deželi, v ti vassei Bet-
saida, nega očetu ie Ioanna bilu
ime,*

ime, nega bratu Andreas inu sta obba rybiča bila, sta pervič s. Ianža Kerstnika pridiguoč poslušala, potle sta obba kma- lu od Christusa h timu iogerstvu poklica- na inu postavlena. Od le-tiga písseta s. Ianž 1. inu s. Matevž 4. cap.¹⁴⁶ Inu naš Gospud Ježus Christus ie S. Petra sylnu lubil, nemu dosti riči mumu inu čež dru- ge pustil viditi. Koku se ie on pag per Christusu pred nega marstro inu potle deržal, kai ie pridigal inu koku ie v Ie- ruzalemu dvakrat uiet inu enkrat tepen bil, tu vsi štyri evangelisti inu zuseb s. Lucas v nega tih drugih buqvah, Act. 2, 3, 4, 5, 10, 12, 15,¹⁴⁷ zastopnu píšeо. Za teim ie on koker ty drugi iogri po sveitu okuli hodil, pridigal, vse žlaht nadluge zavolo tiga evangelia terpal. S. Ieronim pisše, de ie en čas v tim velikim meistru Antiohy prebival, potle ie vlekal v Rym, tiga Simona, eniga kunſtniga cupernika, preganat, undukai ie petinudvasseti leit bil, potle ie od Nerona cessarye z nogami

I 3 v vysík

146 Jn 1,40–42;
Mt 4,18.

147 Apd 2,14–36;
3,12–26;
4,3; 5,18–40; 10,34–43;
12,3–19; 15,7–11.

v vysik inu z glavo doli cryžan, nei hotel koker Cristus, nega moister inu gospud, z glavo gori cryžan biti. Ty eni pag pravio, de nei v Rym prisel. On ie dva listu pis-sal, le-ta pervi ie gvišnu nega, na tim drugim ty eni cbivilaio, oli on ie vsai prov inu priden. S. Marco ie iz ž nega vusta evangelium spissal, kar se več pisma nemu persoiuie, tu nei nega.

ARGUMENT OLI

summa nega pervi-
ga listu.

Le-ta list
pridne riči
vuči, zatu
se ima od
vseh čestu
prebrati.

S. Peter le-ta list vsem kersčenikom
(naisi v nim le ta ena meista imenu-
ie), kir so po vsim sveitu vmei neverniki
rezkropleni inu rezpoieni, pisše. On ima
le pet capitolov, malu bessed, oli on ie bo-
gat z vissokimi, s potrebnimi inu s pri-
dnimi navuki inu trošti. On ie nakuliku
taman, v nekaterih meistih se težku za-
stopi žavolo, kir te bessede inu navuke
deleč narazen postavla inu kir z vissoki-
mi bes-

*mi bessedami vuči inu pissé. Oli kadar ga
eden le čestu inu s flissom prebere, ga po-
tle dobru inu lahku zastopi.*

*On v tim nega pervim listei vse verne
nerveč opomina, de se timu svitu, tim
messenim želem inu posvitnim lústom
odpoveido inu zuper stoye, de vse žlaht
izkusnave promogo,¹⁴⁸ de želee po nebeskim
kralevstvu, de bodo močni, stonoviti inu
volni v tim terplenu. Obtu on zdaici v
tim začetku z dostimi bessedami to veli-
ko gnado inu milost Božyo, v Cristusu
nom izkažano, visoku hvali inu pridigu-
ie inu vuči, de mi tudi od Cristusa, kir ie
umerl, od smerti vstal inu ie v tim več-
nim lebni, bomo ta večni lebe[n] pryeli
inu kadar ty kersčeniki za vere volo mo-
raio na tim sveitu veliku terpeti, zatu on
nim pravi, kakov konec, nuc inu prid v
nebessih bodo imeili. Potle pravi, de od
te Cristuseve martre, od nega česti inu
gorivstanena so ty preroki iždavna po-
prei prerokovali inu pissali. Za teim nee
opomina, de en svet, čist, pošten leben*

I 4 pelaio

I.
Hvali vis-
soku mi-
lost Bož-
yo, v
Cristusu
izkažano,
skuzi ka-
tero bomo
zveličani.

148| Izkušnave premoga.

pelaio žavolo, kir so skuzi Cristusevo kry odrešeni inu skuzi to bessedo Božyo druguč rojeni inu ponovleni.

^{2.}
Verni imajo prez vse hude kunštisti stono-viti¹⁴⁹ Boga čestiti, više poštovati, v nadlugah volni biti.

V tim drugim capituli vuči, de ty ker-sceniki imaio otročio šego imeiti, tu ie, prez vse hudobe inu nyda biti. De se na Cristusu, koker ty Iudi inu neverniki, ne žmotio. Potle pravi, de ty verni so fary inu krali pred Bugom, de imaio duhovske offre offrovati Bogu, en brumen, pošten leben vmei aidi pelati, de po risnici od nih ništer hudiga ne mogo govoriti. Za teim velj tim kraljem, vsi žlaht gospoščini, gospodariem, dobrim inu budim, biti pokorni. Inu on h timu Cristusa k animu exemplu tiga terplena od hude krive gospoščine stavi naprei, de volneše vso žlaht revo preterpe.

^{3.}
Zakonice imaio biti tihe, po-hlevne pruti može[m], možy

V tim tretym velj, de te verne žene nih neverne možie ne ferathtaio,¹⁵⁰ temuč de ž nih tihoto, poštemim lebnom inu s pokorsčino nee na kersčanstvu preoberno, de možie nih ženom zaneso.

Potle

149| Stonovitu.

150| Ferahtaio.

Potle vsem vely, de se iz serca vmei sebo
lubio, pravico, pohlevsčino derže, zatu
nim oblubuie, de bodo srečo, dolg život

nim zene-
sti, vsaki
suiga bli-
žniga lubi-
ti.

imeili. Per tim zuseb vely, de neimaio
odgovoriati, kleti, nikomer hudu reči, h
timu še pag Cristusa stavi k animu
exemplu inu navuku.

V tim četertim vuči, de tu naše hočlivu
messu s to trezivostio, s čuvanem, z mas-
so, z molitvo moistrimo inu vuždamo inu
v tib nadlugah s Cristuseuo martro se
troštamo inu to vero terdimos. Potle vuči,
de na pridigi se ima zgul sama čista Bo-
žya besseda govoriti inu de vsak suiem
darum eden drugimu služi. Za teim še
pag vuči, koku se v nadlugah imamo der-
žati, s čim se trošati. Na koncu tim, kir
timu evangeliu ne hote biti pokorni inu
verovati, grozovitu priti.

Vely, de tu
naše messu
z masno
spižo inu s
trezivostio
morimo,
risnico
pridigni-
mo inu s
teim več-
nim leb-
nom troš-
stamo.¹⁵¹

151| Troštamo.

V tim petim inu puslednjim capituli
vuči inu opomina vse šcoffe, pridigarie
inu farmoštare, koku se v nih službah
imaio deržati, de neimaio čez ludi

Vuči vse
pridigarie,
koku se
imaio z nih
vukum inu

I 5 gospo-

lebnom
deržati,
inu de ty
mladi te
stare imao
slušati,
pred zlu-
diem se
varovati.

*gospodovati, temuč zabston, z dobro volo
nih ovčice pasti, zatu bodo od Cristusa
na sodni dan velik lon pryeli. Za teim
tim mladim vely te stare slušat, inu de
se pred offertio, pred hudičem varuio,
zveistu veden molio inu v trezivosti ču-
io, de ta złudi nee ne obnori inu ne zepe-
la. Potle ta list dokona inu zepre. Ie en
lep priden list, mnogetere riči vuči, ner-
več od te vere v Cristusa, od brumniga
nedolžniga lebna inu od volniga terplena
zavolo te vere inu pravice. V ti Babilo-
nij, gdi ie dosti Iudov inu aydov na ker-
sčansko vero preobernil, ie le-ta list pis-
sal inu per Silvanu okuli posilal.*

SVETIGA PETRA pervi list.

TA I. CAP.

*Vissoku vzdiguiie inu hvali to milost
Božyo, v Cristusu nom izkazano, kir
smo h timu pravimu večnimu blagu
poklicani, kateru blagu mi s to
vero*

*vero primemo inu s teim vupanem
ohranimo, od kateriga so tudi ty prero-
ki pravili, ty angeli se ga vesselili. Na-
tu opomina, de se vsem hudim želem,
starimu, gardimu lebnu odpovemo inu
naprei en sveit leben, koker Božym
otrokom sliši, pelamo.*

PEtrus, en ioger Jezusov Cri-
stusov, tim izvolenim, ptu-
im, rezkroplenum po Ponti, Ga-
lacii, Capadocii, Azii inu Bitinii,
[2] po tim napreividem Bog
Očeta, skuzi tu posvičene tiga
Duha h ti pokorsčini inu pokro-
plenu te kry Jezusa Cristusa,
gnada inu myr se vom pobulšai.
[3] Zahvalen bodi Bug inu Oča na-
šiga Gospudi Jezusa Cristusa, kir
ie nas po tei nega veliki milosti
spet druguč rodyl h timu živimu
vupanu skuzi tu gorivstanene Je-
zusa Cristusa od tih mertvih,
[4] h ti erbsčini, kir ne strohni,
ie

A.

Tih vernih
erbsčina se
nim v ne-
bessih
hrani, s to
se v nadlu-
gah tro-
štajo.
Act. 8.
Heb. 9, 10.
2. Cor. 1.
Ephe. 1.

1. Cor. 15.
Rom. 8.
Phil. 3.

ie prez madeža inu ne segnie, kir
ie ohranena v nebessih vom, ^[5]kir
iz te moči Božye skuzi to vero bo-
te obarovani h timu izvelyčanu,
kateru ie h timu perpravlenu, de
se bo rezodelu v tim puslednim
času, ^[6]v katerim se bote vesselili
vi, kir zdai en maihin čas (aku bo
potreba) mnogeterih iskušnavah
žaluiete, ^[7]de ta iskušnava te vaše
vere bo žlahniši koker tu zlatu
(kir konec vzame inu vsai bo skuzi
ogen izkušenu)^[8] naidena h ti česti,
hvali inu h poštenu tedai, kadar
Jezus Cristus bo rezodiven, ^[8]kate-
riga vi neste vidili inu ga lubite
inu vi zdai na nega veruiete, naisi
ga ne vidite, inu se vesselite z
anem neizrečenim inu gosposkim
vesseliem ^[9]inu bote proč nesli ta
konec te vaše vere, tu izveličane
vaših duš.

*B.
Preroki so*

^[10]Po katerim izveličanu so iskali
inu vprašali ty preroki, kir so
od

152 Raba oklepajev v vr-
sticah 6 in 7 sledi L1545:
»⁶Jn welcher jr euch
frewen werdet / die jr jtzt
eine kleine zeit (wo es
sein sol) trawrig seid in
mancherley anfechtun-
gen / ⁷Auff das ewer Gla-
ube rechtschaffen vnd
viel köstlicher erfunden
werde / denn das vergen-
gliche Gold (das durchs
fewer beweret wird) Zu
lobe / preis vnd ehren /
wenn nu offenbaret wird
Jhesus Christus.«

od te prihodne gnade čez vas pre-rokovali ^[1]inu so izvprašovali, v katerim oli v kakovim času bi pomnil ta duh Cristusev, kir ie v nih bil inu kir ie pričoval ta terplena, preden so se godila, kir so na Cristusa prišla, inu te česty, kir so potle za nimi nemu došle, ^[12]katerim ie bilu tu istu rezodivenu, oli oni neso sami sebi, temuč nom šlužili s temi ričmi, kir so vom zdai oznanene skuzi te, kir so vom pridigali ta evangelium skuzi Svetiga Duha, poslaniga iz nebes, v katere riči tudi ty angeli želete gledati.

izdavna
poprei
pred iogri
od Cristu-
seviga
opravila
pravili.
Gen. 49.
Dan. 2, 7,
^{9.}
Aggei 1.
Zah. 2.

Act. 4.
Luc. 2, 15.

^[13]Za tiga volo oppašite vaše led- uie te vaše misli, bodite trezivi inu postavite vaše vupane cillu na to gnado, katera se vom naprei nesse v tim, kir se vom Jezus Cristus rez- odeva. ^[14]Inu koker ty pokorni otroci ne deržite se glih tim luštom koker poprei, kadar neste še Cristusa znali, ^[15]temuč koker ta, kir ie

C.
Imamo v ti
veri inu v
tim vup-
nu stono-
viti biti,
svet leben
pelati.
Luc. 12.

Luc. 1.
Levit. 11, 19,
20.
Devt. 10.
2. Paral. 19.
Rom. 2.
Gal. 2.

ie vas poklical, ie svet, taku tudi vi, bodite svety zo vsem vašim prebivanem; ^[16]za tiga volo ie pissanu: »Bodite svety, zakai iest sem svet.«

^[17]Inuaku vi za očeta kličete tiga, kir prez rezgledane tih ludi sodi vsakiga diane, taku pelaite vaš stan ta čas vašiga rumane strahom, ^[18]kar dar vi veiste, de neste s teimi ričmi, kir se rezydo, koker zlatom oli srebrom, odrešeni od vašiga nepridniga prebivane, koker ste se od očetov navučili, ^[19]temuč s to žlahtno

i. Cor. 6, 7.
Heb. 9.
i. Iohan. 1.
Apoc. 3.
Esa. 9.
Luc. 2.

kryo Cristusevo koker tiga nedolžniga inu prez madeža iagneta, ^[20]kateri ie bil h timu odločen poprei, preden ie ta sveit stvarien, oli on ie rezodiven v tih puslednih časih za vašo volo, ^[21]kir skuzi nega veruiete v Buga, kir ie nega obudil od te smerti inu ie nemu dal tu gospostvu, de to vero inu vupane v Buga imate.

Phil. 2.

D.
Zatu smo

^[22]Sturite vaše dušee čiste s to pokors-

pokorsčino tei risnici skuzi tiga Duha inu s to bratovsko lubezno prez vse hynavscine inu se vmei se-bo iz čistiga serca sylnu lubite [23]ko-ker ty, kir ste druguč rojeni, nekar iz semena, kir se rezyde, temuč kir ne rezyde, skuzi to živo bessedo Božyo, kir ostane vekoma. [24]Zakai vse messu ie koker trava inu vsaku gospostvu tiga človeka ie koker te trave cveit; ta trava ie usahnila inu nee cveit ie doli padel, [25]ampag ta besseda tiga Gospudi ostane veko-ma. Inu le-ta besseda ie ta, katera ie vmei vami oznanena.

*A. Začne sui list glih koker s. Paul.
Piše vsem izvolenim, kir so posvičeni,
tu ie, tim, kir so se s to vero Cristusu
podali, ty so od nih grehov očisceni, tim
od Buga prossi, de bi le čedale bule v
Božy milosti močnesi inu terdnesi bili.
Ža teim hvali Boga inu pravi, kakovo
dobruto vsi verni skuzi to smert inu go-
riustanene*

od S. Du-ha skuzi bessedo druguč ro-yeni, de imamo prez hu-dobe v svetusti ži-veiti.
Act. 15.
Esai. 40.
Eccle. 14.
Iac. 1.

Naše vere
lon bomo
stuprov
cillu na so-
dni dan
pryeli.

rivstanene Cristusevu prymo, de bodo druguč rojeni, imaio gvišnu vupane tiga večniga lebna, bodo imeili to pravo, čisto, vselei zeleno, kir nigdar konca ne vzame, erbsčino per Bugi v nebessih, ta ista erb-sčina se bo stuprov na sodni dan vidila inu dilila, zdai no le s to vero inu vupanem imaio. Potle vissoku hvali to pravo kerčansko vero, žavolo, kir veruie tu, kar se zdai ne vidi, inu kir sturi tiga človeka vseh žlaht nadlugah vesseliga inu serčniga inu kir se s to vero dobi tu večnu izvelyčane.

S. Duh ie skuzi pre-roke inu iogre inu viži od Cristusa pissal inu govuril.

B. Pravi, de od tiga izvelyčane v Cristusu, od nega martre, zaspotovane inu od nega gorivstanena, velike česti so tudi preroki izdavna poprei iz S. Duha prero-kovali inu tu istu so nom h dobrimu stu-rili, oni nas s teim v ti naši veri terdio inu žagvišujo, de prov veruiemo, zakai oni glib tu istu od Cristusa, kar zdai potle ty evangelisti inu iogri, pišeio inu govore, ty preroki inu iogri so eniga S. Duha imeili, ta isti ie eno reič od Cristusa sku-zj nee

zi nee govuril inu pissal. Inu on tukai ta evangeli inu Cristusevu opravilu vissoku hvali, kir pravi, de ty angeli so želeti tu Cristusevu diane na zemli viditi, obtu so se nega roystva vesselili inu se zdai sele, kadar en grešnik v pravo celo pokuro stopi. Luc. 2, 15.¹⁵³

153| Lk 2,13–14;
15,4–7.8–10.11–32.

C. Zlepimi, vissokimi inu z dostimi bessedami vse verne opomina h pošteni-mu lebnu, h trezivosti, h svetusti, zakai oni so Cristusa spoznali, Božy otroci ratali, dragu s kryo Cristusevo odrešeni, bodo od nih diane inu lebna Bogu daiali raitingo, obtu se spodobi, de brumni ostanemo. Inu kir tukai pravi, Cristus ie nas z nega kryo od našiga nepridniga oli ličkakiga prebivane (tu ie: od krive vere, malikovane, od grehov) odrešil, katero vero smo se od naših očetovoli starisev navučili, se mi vučimo, de vse stare vere neso prov, ne Božye. Glih taku David, Psalm 45, inu Ezehiel 20¹⁵⁴ vučita. Za teim še pag lipu zastopnu, koker s. Paul, od Cristuseviga opravila govoril.

Verni so
svety, zatu
imaio v
sveitusti
prebivati.

Vere stare
neso vse
prov.

154| Ps 45;
Ezk 20,7.

K D. Svet

Verni imao iznotra,
na duši,
inu izvuna,
s telessom,
čisti biti.

*D. Spet vse verne opomina, de nih
duse, misli čiste derže, dobro veist obra-
nio, pred hudimi lušti inu želami se va-
ruio, de tei risnici, tu ie S. evangeliu, s
pomočio S. Duba veruio inu slušaio, de
se iz serža prov vmei sebo lubio zavolo,
kir so drugi ludie ratali, so skuzi to več-
no bessedo Božyo predelani inu premine-
ni, so ta večni leben dobili. Obtu se spo-
dobiti, de vže naprei nebesku, po voli Božy
živimo.*

TA II. CAP.

*Verni imaio preprosti, prez vse hudobe,
nyda inu offerti, koker ty mladi otroci
biti, zakai oni so ta živa Božya cerkov
inu fary, kir s to pridigo od Cristusa
veden offruio, zatu so Bogu lubi. Potle
vely, de se derže od hudih luštov, de en
pošten leben Bogu na čast pelaio inu de
vsi žlaht gospoščini, hudi inu dobri, inu
nih pravim postavem. Inu ty
hlapci*

hlapci nib gospodariem bodo zveisti inu pokorni. Na koncu de imao, kadar se nim syla inu krivica gody, volnu terpeti, nekar odmermrovati oli kolniti, po Cristusevim exempli.

POLOŽITE TEDAI OD SEBE VSO HU-
DUBO INU VSO GOLUFYO INU HI-
NAVSCINE INU NYDE INU VSE Opra-
VLANE [2]INU ŽELITE PO TIM ZASTOPNIM
ČISTIM MLEKI KOKER TY ZDAI ROYENI
OTROCI, DE SKUZI TU ISTU VI GORI RA-
STETE, [3]POTEHMAL STE POKUSILI, DE
TA GOSPUĐI IE PERIAZNIV, [4]H KATERI-
MU STE VI PRIŠLI KOKER H TIMU ŽIVI-
MU KAMENU, KIR IE OD TIH LUDI ZA-
VERŽEN, AMPAG PER BUGI IE DRAG
INU IZVOLE[n]. [5]INU VI TUDI, KOKER
TY ŽIVI KAMENI, SE GORIZIDATE K ANI
DUHOVSKI HIŠI INU K ANIMU SVETIMU
FARSTVU, H TIMU OFFROVANU DUHO-
VSKE OFFRE, KIR BODO PERIETNI BO-
GU SKUZI JEZUSA CRISTUSA.
[6]OBTU TUDI V TIM PISMI STOY: »POLE,

A.
Verni so ta
izvoleni,
žlahtni
Božy folk,
obtu imao
Božyo
bessedo
lubitи,
brumni bi-
ti, Bugi
veden slu-
žiti.
Ephe. 4:
Col. 3:
Rom. 6:
Heh.^[5] 12.

155 | Heb.

Apoc. 1.

K 2 iest

Math. 21.
Act. 4.
Rom. 9.

156| Paq.

Exod. 19.
Osee. 2.
Rom. 9.

iest položim v tim Syonu en izvolen, drag vogelski kamen inu kateri bo na nega veroval, ta isti ne bo zasromovan.« ^[7] Vom pap, ¹⁵⁶ kir veruete, ie lub inu drag. Sice tim, kir ne veruio, ie en kamen, kateriga so ty zydarí zaverigli, ta isti ie en glavni vogelski kamen ratal, ^[8] on ie en kamen tiga opotaknena inu ena skala tiga zblaznena tim, kir se opotakno na tei bessedi inu ne veruio na tu, h katerimu so bili postavleni. ^[9] Vi pag ste ta izvolena žlahta, tu kralevu farstvu, ta sveti folk, ta folk te lastyne, de oznanuite te moči tiga, kir ie vas poklical iz tih temnic h ti nega čudni luči. ^[10] Vi nakadai neste bili en folk, zdai pag ste ta folk Božy, inu kir nakadai neste v milosti bili, zdai pag ste v ti milosti.

B.
Verni so
fray od

^[11] Lubeznivi, iest vas prossim koker te ptuie inu popotnike, zderžite se od tih messenih luštov, kateri

teri zubper to dušo voiskuio, ^[12]vaše
diane, stan, rounane imeite pošte-
nu vmei aydi, de ty, kir od vas hu-
du govore koker od tih, kir hudu
deio, vidio vaša dobra della inu
hvalio Boga na ta dan tiga obiska-
ne. ^[13]Zatu bodite pokorni sledni
človeiski postavi zavolo tiga Go-
spudi, bodi timu kralu koker timu
višimu ^[14]oli tim altmonom koker
tim, kir so od nega poslani k ma-
ščovanu čez te, kir hudu store, h ti
časti pag tim, kir prov deio. ^[15]Za-
kai taku ie ta vola Božya, de dobru
delaioč zamašyte vusta tim nor-
skim inu nezastopnim ludem ^[16]ko-
ker ty, kir so fray inu nekar koker
bi imeili to frayngo k animu po-
krivalu h ti hudobi, temuč koker ty
hlapci Božy; ^[17]vsakiga poštuite,
bratovsčino lubite, Boga se buite,
krala poštuite.

^[18]Vi hlapci, bodite pokorni zo
vsem strahum tim gospudom, ne-

Rom. 13.
Gal. 5.
1 Pet. 3.
Math. 5.

C.
Po Cristu-
sevim na-

K 3 kar

157 Raba slovenskega izraza ob tujki (gnada – hvala) je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata. Sicer Trubarjevo besedilo sledi L1545:
 »¹⁹Denn das ist gnade / so jemand vmb des Gewissens willen zu Gott / das vbel vertreget / vnd leidet das vnrecht.«

vuki so
služabniki,
kmeti, ia,
vsi verni
dolžni
sylo, krivi-
no terpeti.
Ephe. 6.
Col. 3.
Tit. 2.
Esa. 53.

Esa. 53.

kar samuč le tim dobrim inu peri-
atlivim, temuč tudi tim čudnim.

[19] **Zakai tu ie gnada (hvala),**¹⁵⁷ aku kei du zavolo te visty pruti Bogu tu zlu nesse inu nedolžnu terpi.

[20] **Zakai kakova ie ta hvala,** kadar vi zavolo hudiga diane žlako ter-
pite[?] Ampag kadar vi dobru sturite inu za tu žlake terpite, tu ie gnada per Bugi. [21] **Zakai h timu** ste vi poklicani, potehmal tudi Christus ie za nas terpil inu ie nom en exemplel za sebo pustil, de imamo po nega stopinah hodi-
ti, [22] kir nei obeniga greha sturil inu se nei nešla golufya v nega vustih, [23] kir nei nazai hudu rekal, kadar ie nemu hudu bilu rečenu, nei pritil, kadar ie terpel, temuč on ie izročil timu, kir prov sodi, [24] kateri sam ie te naše grehe nossil na suim telessu gori na tim drivessu, de mi tim grehom umeriemo inu tei pravici živimo, skuzi katere rane

ste

ste vi zdravi postali. [25] Zakai vi ste bili koker te ovce, kir so zešle, ampag vi ste se zdai obernili h timu pastyriu inu šcoffu vaših duš.

A. Vuči, koku se vsi verni, kir so vže druguč iz S. Duha skuži ta evangeli rojeni inu ena nova stvar ratali, imajo deržati, de koker ty otroci prez vse budobe, golufye, nyda inu sovraštva veden po Božy bessedi koker po maternim mleki želeti. Inu v ti zastopnosti tiga evangelia rasti inu gori iemati. Per tim hvali koker David, Psalm 34,¹⁵⁸ to dobruto, milost inu lubezno Božyo, nom v Cristusu izkazano. Za teim lipu iz stariga S. pisma, Esa. 28, Psalm. 118,¹⁵⁹ v perglijah od Cristusa inu vseh vernih govorи. De Cristus ie ta živi kamen, skala, vogal oli grunt tiga templa oli cerqve. Ty verni so te cerqve živu kamene, ty zdary so vučeniki. S teim te verne terdi v ti veri inu trošta, de se ne zblaznio

Verni so
prez želči,
čisti, lubi
vudi Bož-
ye cerqve,
offruio
veden inu
služio Bo-
gu.

158| Ps 34,1–7.

159| Iz 28,16;
Ps 118,22–23.

K 4 zavolo,

zavolo, kir ty eni vučeniki inu drugi oblastniki so Cristusu zubper, tu ie poprei od Buga poveidanu. Cristus sam, Math. 21, inu Šimeon, Luc. 2,¹⁶⁰ sta tu istu pravila. S teim on tudi izlaga, kai ie ta iudovski tempel v Ieruzalemu pomeinil, le Cristusa inu to nega kersčansko cerkov, inu on tukai vsem vernim lepa imena daie, kir nee imenuie »tu svetu kralevu farstu«, »en svet folk«, »en lastni folk« inu »erb, kir offruio duhovske offre.« S teim daie tudi na znane, de tu iudovsku farstvu ž nega offri inu vunanimi službami ie gori vzdignenu, de gdi kuli ty kersčeniki prov pridiguo, pridige poslušao, te svete zácramente prov dilee inu iemlo, molio, almožno daio, vmei sebo lubio, poštenu se derže inu nih stan po Božy voli inu bessedi pelaio, s teim oni Bogu offruio inu služio. H timu on vse kersčenike ž le-teimi lepimi bessedami vabi inu nagane.

Verni se zo
vsem pruti
višim,

B. Natu očytu, zastopnimi bessedami vuči inu govorí, kar ie poprei s perglibami

¹⁶⁰ Mt 21,33–43;
Lk 2,34.

*hami govuril, de se pred budimi lušti,
nepoštenim dianem varuio zavolo, de ty
neverniki Božy iz Cristusa inu iz te
kerszanske¹⁶¹ vere ne bodo špota delali.*

nizkim
zveisti inu
pohlevni,
brumni iz-
kažo.

*Obtu on tudi vely dobri inu hudi, veliki
inu mali gospoščini inu vsem nih pra-
vičnim postavom inu zapouvidom po-
kornim biti inu se kratku s to kersčansko
vero, skuži katero smo otroci, krali, ces-
sary, vyudi, sveti, Bogu lubi postalji,
neimamo od te pokorsčine pruti vsaki
vern inu neverni gospoščini v spodob-
nih ričeh, kir Bogu, nega bessedi neso
zuper, odvleči.*

161| Kersčanske.

*C. Vse verne hlapce lipu vuči, koku se
imaio v nih službi deržati, nee inu
vse verne, kadar se nim syla, krivina
v nih službi, v tlaki, v ieči gody, lipu
trošta inu de neimaio, koker ty ludi
čestu, tei gospoščini biti zubper. Inu
de tak nega vuk bo močnesi, postavi
tukai Cristusa k nega vuku inu h timu
volnimu terplenu k animu exemplu.*

Hlapci,
kmeti, de-
lovci imao
zvesti, po-
korni biti,
sylo pre-
terpeti.

TA III. CAP.

Verne žakonice se imajo pruti nih hudi nevernih možeh z brumo, tiboto lipe inu dobre delati. Ty možye nim žanesti. Za teim vsem vely, de zo vsemi myr, periazen derže, nikogar ne opravleio, s teim sebi dober dolg čas inu Božyo milost dobée. Per tim še pag vely v nadlugah, krivini, de terpe volnu, s teim služjo Bogu. Na koncu pravi, de tudi tim mertvim ie ta evangeli pridigan inu tu terplene Cristusevu ie nim oznanenu, natu od prýda tiga kersta lipu govorí.

A.
Ženska ti-
hota, po-
hlevnost,
moška krot-
kota, zana-
šane, verne
molytve do-

GLih taku vi zakonice, bodite podveržene tim vašim lastnim možem, de tudi ty, kir nesotei bessedij pokorni, se prez besede skuzi tu diane inu rovnane tih žeën dobée, ^[2]kadar bodo vidili tu vaše čistu diane inu rovnane v tim

v tim strahu. ^[3]Katerih lipu oblači-
lu neima biti izvuna, s teim sple-
tanem tih las inu s teim nase obe-
šanem od zlata oli s teim gvatnim
oblačilom, ^[4]temuč de ta skriveni
človik tiga serca se ne premakne,
de bo krotkiga inu pokorniga du-
ha; tak duh ie ena draga reič pred
Bugom, ^[5]zakai taku so se nakadai
te svete žene, kir so nih vupane v
Buga stavile inu nih možem po-
korne bile, lipe delale, ^[6]koker ta
Sara ie Abraamu bila pokorna, kir
ga ie gospud imenovala, katere
ste vi sčere ratale,aku dobru deite
inu se ne buite pred obenim stra-
šenem. ^[7]Glih taku vi, možye, pre-
bivaite per nih s to zastopnostio
inu daite tim ženom koker tei šib-
keši possodi nih čast, kir so tudi
ravenerbiči te gnade tiga lebna,
de te vaše molitve ne bodo
zamuiene.

^[8]In summa, bodite vsi ene misli,
terpi

pado Bogu.

I. Cor. 11.

Ephe. 5.

Col. 3.

I. Thim. 2.

Gen. 18.

I. Cor. 7.

I. Thes. 4.

162|Imeite.

Vuči, koku
se ty verni
vmei sebo
inu pruti
nih sovraž-
nikom ima-
io deržati.

terpi eden z drugim, imeiti¹⁶² bra-
tovsko lubezan vmei sebo, bodite
milostivi inu zgovorni. [9] Ne povra-
čuite hudu za hudu, za zlo besse-
do, temuč nazai dobru recite ko-
ker ty, kir veiste, de ste h timu
poklicani, de imate ta žegen skuzi
to erbsčino possesti. [10] Zakai kateri
ta leben lubi inu hoče dobre dni
viditi, ta derži sui iezik od hudiga
inu ta suia vusta, de golufyo ne
govore. [11] On se oberni od hudiga
inu sturi dobru, isči myru inu sledi
za nim. [12] Zakai te očy tiga Gospu-
di gledaio na te pravične inu nega
vušessa na nih molitov. Ampag ta
obraz obraz tiga Gospudi gleda na
te, kir hudu deio. [13] Inu du ie ta, kir
bi vom kai žaliga sturil[,] aku bote
po dobrim hodili[?] [14] Inu aku vi
tudi terpite za pravice volo, taku
ste izvelyčani. Sice pred nih gro-
zenem ne buite se inu ne zmotite
se, [15]temuč svetyte Gospudi Boga
vaših

vaših sercih. Inu bodite vselei pernaredni h ti odguvori vsakimu, kir vas bo vprašal za ta grunt tiga vupane, kir ie notri v vas, ^[16]s to krotkotio inu strahom. Inu imeite eno dobro veist, de v tim ty, kir od vas hudu, koker od lotrov, govore inu kir zašpotuio tu vaše dobru ravnanie v Cristusu, bodo zasromovani. ^[17]Zakai onu ie bulše, ie li Božya vola, de vi terpite zavolo dobriga diana koker za hudu diane, ^[18]po-tehmal tudi Cristus ie enkrat za naših grehov volo terpil, ta pravični za te krive, de nas h Bugu pепela inu on ie umorien po teim messei, ampak on ie živ sturien po tim duhei.

^[19]V tim istim ie on tudi šal inu ie pridigal tim duhuvom, kir so v ieči bili, ^[20]kateri so nakadai bili neverni, kadar ie Bug enkrat čakal inu zanašal v tih dneh tiga Noe, kadar se ie ta arca perpravlala, v kateri

C.
Ta smert
inu vstanene Cri-
stusa ie tu-
di tim
mertvím
oznanenu.

kateri mallu, tu ie ossem duš, so bile ohranene skuzi to vodo, [21] katera zdai nas tudi izveliča v tim kerstu, kir ie skuzi no pomeinila. Nekar kir se ta nečistost od messa proč deva, temuč kir pryčovane daie, de imamo eno dobro veist pruti Bogu skuzi tu gorivstanene Jezusa Cristusa, [22] kateri ie šal v nebessa, ie na destnici Božy inu so nemu podverženi ty angeli inu ty oblastniki inu te moči.

Zakon ie
en stan Bo-
žy, zatu ga
Cristus,
Moízes, vsi
iogri po-
štuo inu
povišuio,
od nun ni-
sther¹⁶³ ne
govori.

*A. Lipu, žastopnu vse verne žakonike
vuči, koku žnih dianem inu rovnanem
inuaku glib kei eden ima enu čudnu,
nevernu druže, se imaio deržati. Tu-
kai tudi vsaki žamerkai, de s. Peter,
Moízes nerveč v nega Peruib buqvah,
Christus, preroki inu iogri le tim žako-
nikom, vduvom inu dečlom pridigui
inu pišeio, od menibov¹⁶⁴ inu nun ništer
ne pravio. Inu kir pravi, te žene se ne-
imaio ličkake riči bati, s teim nee
v ti*

163| Ništer.

164| Menihov.

v ti veri terdi, hoče, de s cuprom inu že-gnovanem otrokom inu živini, sebi ne drugim imaio pomagati

*B. Gmain navuki, kir vse ludi tičeio.
On, koker Christus, iogri inu preroki,
hoče od vernih imeiti, de se vmei sebo
inu tudi nih sovražnike¹⁶⁵ lubio zavolo,
kir so od Buga izvoleni inu poklicani, de
imaio tu večnu vesselie erbatí, inu kir
Bug na nee vselei inu povsod gleda, va-
ruie, zatu neimaio nikomer hudu reči ne
sturiti, temuč vse žlaht nadluge volnu
preterpeti, nikogar priteža za vere volo
se batí, od nih vere lipu, tihu, zastopnu,
z dobro vystio, s poštenem, z Božym
strahom govoriti, praviti iov¹⁶⁶ druge
vučiti inu nekar per vini serdom oli šra-
iom za vere volo se disputirati. Za teim
vely, de vse nih riči po Božy bessedí rov-
naio, s teim oni dobro veist ohranio, tim
sovražnikom inu spotlivcem te vere ker-
sčanske vusta zamašo inu zasramuio.
Inu de nekar za lotrye oli budobe
volo, temuč zavolo prave vere inu
risnice*

Vsakiga
prov služit
Bug vuči.

165| Sovražnike.

166| Ino.

167| Gre za antifono *Cum rex gloriae Christus*, imenovano tudi *Canticum triumphale* z naslednjim besedilom: »*Cum rex gloriae, Christus, infernum debellatus intraret, et chorus angelicus ante faciem eius portas principum tolli præcipiterat sanctorum populus qui tenebatur in morte captivus, voce lacrimabili clamaverat: Advenisti desiderabilis quem expectabamus in tenebris, ut educeres hac nocte vinculatos de claustris. Te nostra vocabant suspiria, te larga requirebant lamenta. Tu factus es spes desperatis, magna consolatio in tormentis. Alleluja.*« »Ko je kralj slave, Kristus, šel v (pred)pekel, da bi ga premagal, in je zbor angelov zaukazal, da se pred njegovim obličjem vrata veljakov vržejo s tečajev, je ljudstvo svetih, ki je bilo v ječi smrti, s presunljivim glasom kričalo: Prišel si, o zaželeni, ki smo te v tmini pričakovali, da bi osvobodil to noč jetnike njihovih verig. Tebe so klicala naša vzdihovanja, po tebi so koprnele naše tožbe. Ti si postal upanje obupanim, največja uteha v mukah. Alleluja.« (Prevedel Ivan Florjanc.)

Raziskovalci te antifone so si praktično enotni (G. Baroffio, K. Gschwend, A. De Santi, G. Pressacco), da je to besedilo nastalo v Ogleju ali v njegovem kulturno-liturgičnem okolju.

Besedilo in melodija sta navzoča v ogleskih liturgičnih priročnikih (*Processionale*) v tesni zvezi z dramatiziranimi vstajenskimi obredji velikonočnega jutra (antfona *Cum rex gloriae Christus* je tvorila uvod v vstajensko procesijo na velikonočno jutro), ki so znani tudi v slovenskem prostoru; slednji je bil do 15. stol. pod močnim cerkvenoupravnim vplivom Ogleja. Iz Ogleja se je antifona hitro razširila po vsem evropskem prostoru, bila umeščena v zelo različne bogoslužne in izvenliturgične (npr. *Vistitatio sepulchri*) priložnosti, vendar vedno v velikonočnem času, postala pa je tudi podlaga za številne tropuse, zlasti osrednji del besedila antifone »Advenisti desiderabilis«, ki je pobuda za številne polifone skladbe v renesansi in baroku. Mogoče je misliti, da se je Trubar srečal z antifono pri škofu Bonomu v Trstu, če ne že v Salzburgu (glej Ivan Florjanc, Riba Faronika na freskah sv. Krištofa – Razmislek ob 500-letnici potresa v Škofji Logi, v: *Loški razgledi* 58, Škofja Loka, 2012, 182–200).

Med reformatorji se je z eksgezeo komentirane latinske antifone kot eden prvih spropijel Urbanus Henricus Rhegius (Urban Rieger, 1489–1541), in sicer v knjigi *Der Vier und Zwanzigst Psalm, sampt de Ostergesang Cum Rex gloriae Christus* (Wittenberg, 1533), v kateri vsebino povezuje s simbolično interpretacijo Ps 24.

168| Mt 27,52–53.

169| Ps 107,16.

Temne sole-te besede, se v mnogeteri viži izkladajo.

C. Le-te bessede, kir pravi: »*V tim istim oli v katerim, žastopi duhei, ie on tiakai šal inu pridigal tim dubum v ti ieči, kir so v tim času tiga Noe neverni bili etc.,« *so temne, nezastopne, tacih v tim celim S. pismi nei, obtu bodo v mnogeteri viži izlagane inu zastoplene. Ty eni hote, koker v ti peismi Cum Rex glorie¹⁶⁷ etc. poio, de Cristus ždaici po nega smerti, kadar ie nega tellu v grobu ležalu, ie ž nega Bogastvum inu dušo pred ta vrata tiga pekla, katera limbus imenuio, šal, pred nim so sli ty angeli inu so na ta peglenska vrata klukali. V tim so ty verni očaki, kir so pod to postavo inu pred Cristusevim človeistvom umerli bili, ty so Cristusa z vesseliem pryeli, te iste ie on vunkai sebo izpelal inu nih telessa so s Cristusom red od smerti vstala, Matth. 27.¹⁶⁸ Inu tu spryčuio z Davidom iz tiga 107. psalma, kir pravi: »Ti si ta kuffrasta vrata inu te železne rygle rezbil,*«¹⁶⁹*

resbil, « inu s teim Zahariom prerokom, iz tiga 9. capitula, kir pravi: » Ti resiš te ietnike iz te iame, kir neima vode. »¹⁷⁰

170| Zah 9,11.

Oli David od tih ietnikov povsod na zemli govori inu Zaharias od te babilonske ieče inu nekar od vyc, pekla oli limba. Inu de bi tih verni/b/ očakov duše do Cristuseve smerti v pekli bile, tu ie S. pismu zubper, zakai Enoh, Moizes, Elias so z dušo inu s telessom pred Cristusevo smertio v nebu vzeti, Moizes, Elias, sta s Cristusom iz nebes govurila, David inu Salomon pravita, de tih vernih duše so v Božyh rokah, nekar v hudičevih. Abram ie v vesseliu prebival, Luc. 16.¹⁷¹ Obtu ty eni le-te bessede zastopio inu izlagao, de ta Cristuseva martra inu smert ie tudi tim mertvim zdaici rezglassena, na katero so oni že v nih životu z vesseliem čakali inu ž no v nih nadlugah inu na smerti lezoč se troštali. Mi moremo tudi zastopiti, de s. Peter tukai vse žive ludi mertve žavolo tiga greha imenuie, te iste že zdai Cristus ž nega Duhum,

L tu ie,

171| Lk 16,22.

tu ie, že nega močio skuži to pridigo iz te ieče, iz pekla izpelava. Inu koker v tim času tiga Noe ie malu ludi timu Nou verovalu, taku glib zdai malu ludi veruio timu evangeliu, oli zatu ty verni se neimaio zblazniti, zakai koker ty verni per tim čassu tiga Noe so v ti arki bili ohraneni, glib taku zdai ty verni bodo skuži ta kerst izveličani. Tukai lipu od s. kersta gavori, de skuži ta kerst bomo iznotra od grehov očistčeni inu dobro veist pred Bugom dobimo, zakai s teim kerstom nas Bug zagvišuie, de smo nega lubi otroci. Za teim na koncu od Cristuseve oblasti lippu govori.

TA IIII. CAP.

172| Volnimu.

Še pag nas opomina k volnimi¹⁷² terplenu, h kregu s teim grehi, h ti lubezni inu de zmislimo, de vseh riči bo skorai konec, bomo li ta kratig čas s Cristusom terpeli, taku že nim bomo

*bomo vekoma vesseli, zakai tu terplene
ie nerveč tim vernim dobrim naloženu,
de ty neverni inu nepokorni per tim
zmislio, de nih huduba ne bo prez stra-
ifinge.*

Kadar ie tedai Cristus v tim messei za nas terpil, taku se vi tudi s to isto misselio orožite, zakai kateri na messei terpi, ta neha od grehov, [2] de vže naprei ta čas, kir ima v tim messei živeiti, ne živi tim človeiskim luštom, temuč tei voli Božy. [3] Zakai onu ie zadosti, de smo mi ta čas tiga lebna, kir ie minil, po tei aydovski voli dopernesli, kadar smo prebivali v tih hočlivostih, luštih, v pyančovanu, v pozresčini, v prevelikim pitiei inu v tih nespodobnih maličkovihi službah. [4] Inu tu se nim neznanu zdy inu šentuio, kir ne tečete že nimi v to isto nemarno hočlico zmešnavo, [5] kateri bodo

L 2 raitin-

A.
Koker
Cristus
glava, taku
ty vudi
moraio na
tim sveitu
terpeti,
biti brum-
ni, molyti,
čuiti, lubiti
vmei sebo.
Rom. 6.
i. Ioh. 2.
Ephe. 4, 6.

raitingo dali timu, kir ie perpravlen sodyti te žyve inu te mertve.

^{1.} Pet. 3.
^{1.} Ioh. 2.

^{2.} Pet. 3.
^{1.} Ioh. 2.
Luc. 21.
Pro. 10.

Rom. 12.
Heb. 13.
^{2.} Cor. 8.
Phil. 2.

[6] Zakai zatu ie tudi tim mertvim ta evangeli pridigan, de bodo soyeni koker drugi ludie po tim messei, ampag po tim duhei so živi Bogu. [7] Sice ta konec vseh riči ie blizi. Bodite tedai trezivi inu čuite v tih molitvah. [8] Inu čez vse riči imeite silno lubezan vmei sebo, zakai ta lubezan zakrye to množico tih grehov. [9] Erperguite eden drugiga prez mermrane [10] inu služite eden drugimu, vsaketeri po nega perietnim darum, koker ty Božy šafary te mnogetere gnade Božye. [11] Aku gdu govori, taku on govori to bessedo Božyo. Aku gdu ima eno službo, taku on služi, koker iz te moči, kir Bug da, de vseh ričeh bode česčen Bug skuzi Jezusa Cristusa, katerimu bodi čast inu oblast od vekoma do vekoma, amen.

Vi

[12] Vi lubeznivi, ne čudite se, koker de bi se vom kai noviga pergudilu, kadar vi bote skuzi ta ogen izkušeni, kateru se vom k ani izkušni sturi, [13] temuč vesselite se, de vi s Cristusem terpite, de vi tudi v tim času tiga rezodivena nega gospo- stva se bote silnu inu vissoku ves- selili. [14] Aku vi zavolo Cristuseviga imena zašpotovane terpite, taku ste vi izveličani, zakai tu gospo- stvu inu ta duh Božy nad vami po- čiva. Per nih ie šentovan, per vas pag ie čestčen. [15] Nisče vmei vami ne terpi koker en razboinik oli tat oli en hud loter oli kir bi po eniga drugiga ričeh želil. [16] Am- pag aku terpi koker en kersče- nik, taku se ne sramui, on česti s teim Boga. [17] Zakai ta čas ie tukai, de ta pravda se začne v ti Božy hyši, inuaku se nerpoprei ned¹⁷³ nami začne, kakov konec bode tih, kir timu evangeliu Božymu

L 3 ne

B.
Verni sku-
zi cryž bo-
do izkuše-
ni, rataio
Cristusevi
tovariši,
česte Bo-
ga, radi
umerio.
Luc. 12.
1. Cor. 3.
1. Pet. 1.
2. Thi. 2.
Math. 5.

ne veruio[?] [18] Inuaku kumai ta pravični bo ohranen, kei se ta neverniki inu grešnik hoče izkazati. [19] Obtukai terpe po Božy voli, ty isti nemu nih duše izročite h timu ohranenu, koker timu zveistimu stvarniku z dobrimi delli.

174| Naš.

Cristus ie nah¹⁷⁴ ohra-
nenik,
exempel
inu navuk,
na nega
gledajoč
imamo
grehe v sebi
moriti,
brumni biti
inu ž nega
vstane-
-ne[m] se
troštati.

A. Spet od cryža, tu ie, terplena, inu od pošteniga lebna tih kersčenikov v le-tim capituli govor. Inu on tukai koker poprei k animu exemplu obuiga tiga cryža inu tiga poštena cristuseviga naprei stavi. Zakai tu S. pismu nom Cristusa za try riči naprei derži. Nerpoprei za eniga daru, zavolo, kir ie nom dan od Buga zo vsem nega blagum, dinanem inu zasluženem, skuzi inu zavolo nega imamo milost Božyo, odpustig vseh grehov, odrešitvu od hudiča inu pekla inu ta večui¹⁷⁵ leben. H drugimu nom ie tudi Cristus od Buga Očeta dan k animu exemplu tiga terplena, de tudi mi koker on vse žlaht nadluge volnu preter-

175| Večni.

preterpimo, sovražnike lubimo, za nee prossimo. H tretymu: de imamo tak stan inu leben, koker on, deržati, tim grehom umreiti, v sebi ne pustiti gospodovati. Inu on tukai od pusledniga exempla govori, s teim vse kersčenike vuči inu opomina, de nih hudu izkaženu messu, kir ie polnu ličkakib nespodobnih luštov inu žely, imao moryti inu vže naprei vsem nevernikom klubí en pošten stan pelati. Za teim trošta vse verne, de so te smerti ne boie, zakai Cristuseva smert ie tudi tim mertvím oznanena, obtu Cristus bo tih mertvih duše žive ohranil. Per tim vely, de zmislimo na ta kratki posvitni leben inu na sodni dan; tu ima vsakiga pergnati h pravi serčni lubežni, de en vsaki, s čim premore, služi suimu bližnimu inu on tu dei le Bogu na čast inu ne hvalo.

B. Vely, de zavolo nadlug inu cryža, kir tukai ogeu¹⁷⁷ imenuie, se neimaio v ti veri zblazniti, zakai od začetka tiga svita so ty verni na tim sveitu morali

L 4 dosti

Kadar nas
ogen, ta
criž peče,
se v ti veri
neimamo

176| Na.

177| Ogen.

zmotiti, za-
kai ty verni
moraio na
tim sveitu
terpeti.

*dosti preterpeti. Inu s teim cryžom Bug
nih vero, ie li prava, stonovita, izkuša
inu ž nim nee Cristusu perdružuie. Obtu
v tih nadlugah imamo zmislići, kakova
večna čast inu tu večnu vesselie nom na-
prei stoy. Inu Bug, pravi, ima to šego, de
te suie verne več inu nerpoprei na tim
sveitu štraifa inu tepe inu ž velikim,
težkim terplenem moraio v nebu puitu.
Iz tiga se imaio ty neverniki vučiti, de
nim nih lotrya, nevera gvišnu ne bo šen-
kana, na sodni dan bodo v sramoti osta-
li. Le-te pusledne bessede vsaki dobru
preraitai inu prebivai v pokuri inu v
Božym strahu.*

TA V. CAP.

*Farmoštre inu pridigarie vuči, de nih
ovčice zveistu, ž lubezonio s to bessedo
inu s poštenim lebnom passo, zatu bodo
pryeli na sodni dan velig lon, inu te ov-
čice inu farmane vuči, de nih pastyriem
bodo pokorni inu de se vmei sebo lubio,
ponižui,*

*ponižuo, de čuio inu se varuio pred hu-
dičem, de nemu s terdno vero stoye zú-
per inu Bug bo nim vselei pomagal inu
stal na strani.*

TE stariše, kir so vmei vami, ko-
ker ta, kir sem tudi star inu
priča tiga Cristuseviga terplena inu
sem deležen tiga gospostva, kir se
ima rezodeti, [2] prossim, passyte tu
kardelu Cristusevu, kir ie vom po-
ročenu, imeite čez nee skerb, nekar
permoraioč, temuč volnu, nekar
zavolo merzkiga dobitka, temuč iz
pernaredne misli [3] inu nekar koker
de bi hoteli gospodovati čez te far-
mane, temuč bodite tiga kardela
eni naprei postavleni pildi. [4] Inu ka-
dar se ta vyuda tih pastyriev izkaže,
bote pryeli to crono te česti, kir ni-
gdar ne uvene.

[5] Glih taku vi, mlaiši, bodite
podverženi tim starišem, taku de
vsi eden drugimu bodete pod-

L § verže-

A.
Šcoffi, fa-
ry imao
ovčice pa-
sti, nekar
dreti oli
klati.
Act. 5, 20.
Ioh. 10, 21.
Esa. 40.
Iere. 23.
Ezech. 34.
Luc. 21.
Tis. 178 2.

^{1.} Cor. 9.
^{2.} Thim. 4.

B.
Verni ima-
io biti sta-
rim po-
kor-

178 | Tit.

ni, pohlev-
ni, trezivi, v
nadlugah
serčni, zlu-
diu zubper.
Pro. 11.
Math. 6, 11.
Iac. 4.
Rom. 12.
Psal. 54.
Sap. 12.

verženi inu v tim izkažite pravo po-
hlevščino, zakai Bug tim offertnim
stoy zubper, ampag tim pohlevnim
daie gnado. [6] Obtu bodite pohlevni
pod to močno roko Božyo, de vas
poviša per nega času. [7] Vso vašo
skerb verzite na nega, zakai on
skerbi za vas. [8] Bodite trezivi inu
čuite, zakai vsah zupernih,¹⁷⁹ ta hu-
dič hodi okuli koker en eryoč lev
inu isče, koga bi požerl; [9] timu stu-
ite zubper terdni v ti veri inu imate
veiditi, de glih te iste nadluge se
dopolnuio v tim tovarištvi vaših
bratov, kir so na sveitu. [10] Oli ta Bug
vse gnade, kir ie nas poklical h timu
nega večnimu gospostvu skuzi Je-
zusa Cristusa, ta isti bo vas, kir tu-
kai en maihin čas terpyte, dokonal,
podperl, močne sturil inu poterdil.
[11] Timu istimu bodi čast inu oblast
od vekoma do vekoma, amen. [12] Per
Sylvanu, kir ie vom, koker iest me-
nim,

¹⁷⁹ Vaš zupernik.

nim, en zveist brat, sem vom kratku pissal, opominaioč inu pričuioč, de ie le-ta ta prava gnada Božya, v kateri vi stoyte. [13] Vom vse dobru prossi ta Cerkou, kir ie v Babilony, kir ie z vami izvolena, inu mui syn Marcus, [14] prossi eden drugimu vse dobru s teim pušovanem te lubezni. Myr bodi vom vsem, kir ste v Cristusu Jezusu, amen.

A. Pravim šcofom, pridigariem inu farmoštrom. Lipu ime daie, kir nee stariše imenuie, s teim imenom oli pridevkom vse pridigarie vuči inu opomina, de koker ty stari ludie so brumni, možati, modri, žastopni, v dostih ričeh vučeni inu izkušeni, de tim glib imaio vsi pridigary biti. Per tim nim pravi, kai ie nih diane inu služba. De imaio zveistu pričovati od Cristuseve martre, pasti nih ovce, pohlevnu vučiti, svariti, opominti, troštati, inu tu vse volnu, izlubezni, skerbio inu nekar zavola¹⁸¹ suiga pryda

Pravu diane
vsem šcof-
fom inu
pridigariem
naprei piše,
tukai ništer
od pepežo-
viga¹⁸⁰ žeg-
novane inu
cupra ne ne
govori.

180| Papežoviga.

181| Zavolo.

pryda oli dobitka oli de bi hoteli čez nee gospodovati, ž nimi silo obhaiati, žgati, topiti, obešati, moryti, temuč de nih ovčicom s poštenim lebnom, ž dianem, ž navukom naprei gredo. Žatu bodo pryeli od Christusa, koker od tiga višiga šcoffa, to čast tiga večniga lebna.

Vsem ludem to če-
terto zapu-
vid derži
naprei.

182|Inu.

*B. Vsem ludem pridne inu potrebne na-
vuke daie. De ty mladi te starše poštuo
inu slusaio, de sledni eden drugimu služj,
de se varuio pred offertio, pyanstvom, de
se Bogu podveržejo, nemu vse riči izroče,
zludiu iuu¹⁸² nega izkušnavom s to vero
žubper stoye. Inu per tim te, kir so v na-
dlugah, trošta, kir pravi, de tudi ty dru-
gi bratje, kir so po vsem sveitu, moraio
terpeti, inu Bug bo v nadlugah per nih,
nee troštal inu ohranil. Na koncu pravi,
per kom ie le-ta kratig list poslal, inu
nim od sebe inu od drugih službo spoveda,
tu ie, vse dobru od Buga prossi.*

Svetiga Petra pervaiga listu

konec.

TA

TA DRUGI LIST s. Petra.

ARGUMENT OLI SUM -

ma, kratig zapopadig le-tiga
drugiga listu s.
Petra.

S. Peter nega drugi list piše h tim, h ka-
terim ta pervi, inu v nega starosti,
koker on sam v le-tim liste, v tim drugim
inu pervim capituli prycuie. Inu on v tim
capituli nerpoprei vissoku hvali to milost
Božyo, kir ie nas v to nega družbo, v ta
nebessa vzel. Natu vse verne opomina, de
nih vero izkažo svetustio, s poštenem, z
modrustio, z guvorom, z dobrim dianem, z
volnim terplenem, zakai kateri se s to vero
hvali inu to isto z brumo inu z lubezno
pruti vsem ludem ne izkaže, tiga istiga
vera ie falš, kriva, hinauska, pred Bugom
ne vela inu v težkih izkušnavah ne obstoy.
Za teim od nega starosti inu /s/merti pra-
vi, s teim hoče, de te nega pridige inu pis-
ma imao za en velik šac inu za nega
smertni testament. Potle sui vuk
inu

Vissoku vse
verne opo-
mina, de
nih vero z
dobrimi
delli izkažo
inu poter-
dio, slovu
od nih iem-
le, spričuie,
de nega
vuk ie prov
inu risničin.

*inu to vero kersčansko terdi inu žagvi-
štie, de ie prov, risničin, Božy, zakai
on ie Boga slišal s Cristusem govoreč,
kar ie Cristus govuril oli dial, tu ie on
vidil inu slišal. Inu tu so tudi poprei
vsi preroki iz S. Duha pissali inu pre-
rokovali.*

Cerkov
Božya ie
inu bo vse-
lei imeila
duie soyra-
stnike:¹⁸³
tyranne inu
falš vučeni-
ke.

183] Sovražnike.

*V tim drugim capituli prerokuie od
falš prerokov, de gvišnu prydo; s teim
vse verne opomina, de na nee gledao
inu se pred nimi varuio. Inu on te pa-
peže, sadašne šcoffe, farye, menihe, vse
krive pridigarye prov, zastopnu doli
mala, nih šego, diane, rovnane, tu ie,
nih falš vuk, nih falš, malikovske Božye
službe, žavolo dobitka gori perpravlene,
nih hudo kunšt, golufyo, lakomnost, hi-
navscino, prossane, curbaryo, offert
rezodeva. S teim tudi daie na znane
inu vuči, de ty pravi kersčeniki na tim
sveitu nigdar ne bodo imeili myru ne
pokoie pred zludiem, nega tovarišem,
temuč de bodo veden od falš vučenikov
oli od tiranov martrani. Obtu
imaio*

*imaio veden s teim duhovskim arnažom
biti obličeni. Ephe. 6.¹⁸⁴*

184| Ef 6,12–18.

*V tretym pravi od sodniga dne, de ie
blizi, zakai per Bugi nei obeniga časa,
pred nim tavžent leit ie koker en dan.*

Vsa znami-
na so zdai
pred roka-
mi, de so-
dni dan nei
delec.

*Inu prerokuie, de pred sodnim dnem se
bodo nešli eni špotlivci, neverni, hudi
epicurary, kir ne bodo verieli, de sodni
dan bo inu de bi ty mertvi od smerti
vstali, zatu taki bodo žiher, nerodlivci,
nuč tar dan pyančovali inu suimu smer-
dečimu trebuhu stregli. Per tim pravi,
kai inu koku se bode na sodni dan godilu,
de zemla, nebu bodo gorela inu taiala.
Natu vse ludi opomina, de veden, na
sledno uro z dobro vystio, s pravo vero, v
pokuri, v svetusti čakaio na sodni dan.*

Na koncu s. Paula pismu hvali.

*In summa: v tim pervim capituli
pravi, koku tu kersčanstvu tedař, kadar
se prov ta evangeli pridiguie, bo stalu.*

Zopopa-
dig¹⁸⁵ vsiga
listu.

*V tim drugim pravi, koku v tim času,
kadar ta krivi vuk, papež inu nega-
družina bodo v tim kersčanstvi gospo-
dovali*

185| Zapopadig.

dovali inu premagali. V tim tretym de ty ludie v poslednih časib bodo iz tiga evangelia inu iz sodniga dne spot delali, koker se tu istu zdai gody, dotle Cristus v nega glory pride.

TA PERVI CAP.

Zveistu opomina vse verne, potehmal so od Buga vse dobru pryeli inu Božye nature diležni ratali, de zatu se Bogu brumni, hvaležni¹⁸⁶ izkažo inu nih vero terdio inu pobulšavaio. Potle praví, de nim tu piše zavolo, kir se bo skorai od nih ločil, de po nega smerti na nega pridige zmislio inu de take nega pridige za risnične derže, zakai on nim nei basni oli prazne marine pravil, temuč tu, kar ie vidil inu slišal, kar ie Sveti Duh skuži prerroke govuril.

186| Hvaležni.

A.
Verni pri-

Simon Peter, en hlapec inu ioger Je-zusov Cristusov, tim kir so z na-mi

mi red to drago vero dobili, v ti pravici, katero naš Bug inu izve-ličar Jezus Cristus daie. [2] Bug vom dai dosti gnade inu myru skuzi tu spoznane Božye inu Jezusa Cri-stusa, Gospudi našiga. [3] Potehmal

ta nega Božya muč ie nom vse ri-či, kir h timu lebnu inu bogaboi-ečimu rovnanu sliši, dala skuzi tu spoznane tiga, kir ie nas poklical, skuzi to nega čast inu muč, [4] skuzi keteru so nom te drage inu ner-vegše oblube darovane, de vi sku-zi tu istu bote te Božye nature diležni,aku bote beižali pred te-imi hitru minečimi lušti tiga svita.

[5] H timu vi vus vas¹⁸⁷ fliss perložite inu izkažite v ti vaši veri vso šlaht brumo inu v taki brumi to vmeital, v ti vmeitolsti to zmasso,

mo večnu
blagu, zatu
se imao z
brumo, z
lub/e/zno
hvaležni iz-
kazati, nih
vero terditi.
i. Pet. 1.

Ioh. 1.
Col. 2.

[6] v ti zmassi tu volnu terplene, v tim volnim terplenu te prave Bo-žye službe, [7] v tih pravih Božyh službah to bratovsko periazen,

M v ti

187|Vaš.

i. Cor. 8.

v ti bratovski periazni to lubezan.
 [8] Zakai kadar le-te riči bodo obilnu per vas, taku vas nekar prazne inu prez sadu bodo sturile v tim spo-znanu našiga Gospudi Jezusa Cri-stusa. [9] Ampag per katerim le-tih riči nei, ta isti ie slep inu z roko typa ta pot, ie pozabil, de ie od su-ih starih grehov očistčen. [10] Obtu, lubi bratie, imeite vegši flis, de tu vaše poklicane inu izvolene terdnu sturite, zakaiaku vi le-te riči sturi-te, taku vi nigdar ne padete [11] inu vom bo obilnu danu tu noter hoye-ne v tu večnu kralevstvu našiga Gospudi inu izveličarie Jezusa Cri-stusa.

B.
 Pridigary
 veden, zu-
 seb v nih
 starosti,
 imao nih
 ovčice h
 brumi
 opominati.

[12] Obtu iest nečo zamuditi vas vselei opominati od le-tih riči, naisi vi te iste veiste inu ste poterieni v ti go-tovi risnici. [13] Oli meni se prov zdi, de dotle sem v le-tei utti, de vas gori obudim inu opominam, [14] potehmal iest veim, de v kratkim bom to muio

muio utto doli polagal, koker ie tu
meni naš Gospud Jezus Cristus
rezodil. [15] Obtu iest se hoču flissati,
de vselei tudi po mui smerti na
le-te riči zmislite.

[16] Zakai mi nesmo vom na znane
dali to muč inu prihod našiga Go-
spudi Jezusa Cristusa iz tih iz
kunšti zloženih basnih, temuč ko-
ker ty, kir smo z našimi lastnimi
oči gledali to nega maiesteto [17] te-
dai, kadar ie on pruel od Buga
Očeta to čast inu glorio skuzi eno
štymo, kir ie k nemu bila sturiena
od tiga velika gospostva, le-taku:
»Le-tu ie mui lubeznivi Syn, v ka-
terim imam iest dobru dopadene.«

[18] Inu mi smo le-to štymo šlišali iz
nebes prideioč tedai, kadar smo ž
nim red bili na tei sveiti gorri.

[19] Inu mi imamo tudi eno terdnešo
preroksko bessedo inu vi prov de-
ite, de vi na no merkaite koker na
eno luč, kir v enim temnim

Luc. 22.
2. Cor. 5.
Ioh. 12.
2. Tht. 188 4.

188 | Thi. ali Thim.

c.

Iogersku
preroksku
pismu, nih
vuk ie Bo-
žy, gvišen,
risničin.
Ioh. 1.
1. Ioh. 1.
Matt. 17.

Psal. 19, 119.
2. Cor. 4.

M 2 krayu

krayu sveiti, dotle se ta dan resveiti
inu ta zaria gori zyde v tih vaših
sercih. [20] Inu le-tu imate nerpoprei
veiditi, de obenu prerokovane tiga
pisma se ne sturi iz lastne izlage.

Dan. 9.
2. Thi. 3.

Zah. 7.

[21] Zakai obenu prerokovane nei ni-
gdar iz človeiske vole naprei per-
nessenu, temuč ty sveti Božy ludie
so govurili, pergnani od Svetiga
Duha.

Bug ie pre-
veliko do-
bruto v ne-
ga Synu
vsem
lude[m]
izkazal inu
ponudil, to
isto imamo
s pravo ve-
ro pryeti
inu z bru-
mo zahvali-
ti.

*A. V začetki pravi, du inu komu le-ta
list piše. De ga piše en služabnik inu sal
Cristusev vsem kersčenikom, kir so iz
milosti Božye skuži to vero to Cristusevo
pravico, s katero pred Bugom obstoye,
nase koker ty iogri perpravili. Tim is-
tim vse dobru na dusi inu na telessu,
pobulšane te vere inu tiga Božyga spo-
znane prossi. Natu nim derži naprei,
kokovu velikou, žlahtnu, dobru blagu so
skuži tu pravu spoznane Božye inu nega
Synu iz milosti dobili, de imamo vse tu,
kar h timu večnimu lebnu sliši, de so
Božye*

Božye nature, tu ie, de bodo per Bugi ve-koma živi,aku se bodo naprei zderžali od grehov inu varovali pred budimi želami inu lušti inu flissali to nih vero izkažati inu terditi z brumo, s poštenem, z masso, zastopnostio oli modrustio, z volnim ter-plenem inu s pravo lubezno pruti vsem ludem. Kateri pag tiga ne dei, ta isti ne-imava prave vere inu v tu večnu ladane ne pryde.

B. Nim tudi pravi, zakai le-ta lyst pysé, de ie potreba v tim kersčanstvi ne-kar samuč vučiti, temuč tudi opominati inu troštati. Inu on le-ta list tudi pise zavolo, kir ie star, de skorai umerie, po Cristusevim prerokovanu, inu on tukai lipu pergliha ta človeiski stan na tim sveitu k ani pastyrski utti oli hišici, de koker ty pastyry v nih uttah dolgu ne pre-bivaio inu se lahku tar hitru rezvale, ta-ku tudi mi inu naša telessa.

C. Te verne terdi inu zagvišuie v nega navuku, de ie prov, risničin, Božy inu izveličanski, nega vuk neso

Zveistim
pastiriem,
zuseb tim
starim, sliši
te nih ovči-
ce h dobrí-
mu opomi-
nati.

Od vere
kersčanske
Bug s temi
prero-

ki inu iogri
pričuie.

*zmiſlene basni. Zakai on ga ie od Božyga
Synu inu od Buga samiga iz nebes pryel
inu ie poprei od tih prerokov piſan, pri-
digan inu spričan.*

TA II. CAP.

*Prerokuie, de v tim kersčanstvi bodo
vselei falš vučeniki dosti ludi zepelali,
nee naprei mala, od nih šege, budube,
lotrye inu ſtraifinge z dostimi exempli
pravi, de tim, kir bodo od nih prave
vere na krivo zepelani, na koncu budu
puide.*

A.
V le-tim
capituli
govori,
kakove še-
ge, nature,
miſli, dia-
ne so falš
preroki,
kir so bili
inu bodo,
inu

Inu ty falš preroki so bili vmei te-
lim folkom, koker vmei vami bo-
do tudi falš vučeniki, kir skrivaie
bodo noter pelali ordne tiga poguble-
na inu bodo zatayli tiga Gospu-
di, kir ie nee odkupil, inu sami čez
sebe perpelaio enu naglu poguble-
ne. ²Inu nih dosti puide po nih po-
gublenem, skuzi te iste bo ta pot
te ris-

te risnice šentovan. [3] Inu skuzi nih lakomnost, s teimi iz kunšti zmišlenimi bessedami, bodo na vas kupčovali, katerih pravda se vže izdavna ne mudi inu nih poguble-ne ne spy. [4] Zakaiaku Bug tih angelov, kir so grešili, se nei šonal, temuč ie nee s ketinami te temnice v pekal pehnil inu ie nee izdal, de bodo ohraneni h ti pravdi. [5] Inu se nei šonal tiga stariga svita, temuč on ie tiga Noe, pridigarie te pravice, samo osmiga ohranil inu ie to povudno perpelal čez ta sveit tih nevernikov. [6] Inu on ie ta meista Sodomo inu Gomoro h pepelu sturil, okuli vergal inu ferdamal. Inu ie nee k animu exemplu postavil tim, kir bodo potle nevernu dalali. [7] Inu on ie tiga pravičniga Lota, katerimu so ty nesramni ludie vse zlu ž nih nepoštenim dianem nagaiali, odrešil. [8] Zakai kadar ie on sujemi oči inu vušesi pravi-

od nih grozovite štrafinge.
Math. 7, 24.
Act. 20.
1. Thi. 4.
Iuda 4.
Iob 4.
Apoc. 20.
Esa. 14.
Gen. 7.

čin bil inu ie vmei nimi prebival, so oni to nega pravično dušo ž nimi krivimi delli vsag dan martrali.

I. Cor. 14.

[9] Oli ta Gospud zna te prov verne iz te izkušnave odrešiti, te krive pag ohraniti h ti štraiffingi na ta dan te pravde, [10] nerveč le-te, kir po tim messei hodio inu v ti nečisti, hočlivosti prebivaio, kir iz te gosposcine špot delaio, so prešerni, suie vole inu se ne boye te maiestete tih viših kleti. [11] Kadar še ty angeli, kir so s to močio inu oblastio vegši, ne daio pred teim Gospudom zuper nee prekleto pravdo. [12] Ampag oni so koker ta nezastopna zvirina, kir ie po naturi h timu rojen, de bo ulovlena inu zaklana, preklinaio te riči, katerih ne zastopio, v nih pogublenu konec vzamo [13] inu prymo ta lon te krivice. Oni imajo za velik lušt tu posvitnu dobru lebane, oni so ta gardust inu madeži, prangaio od vase

Papežovi,
duhovski
ne hote
deželski
gosposcini
biti pod-
verženi.
Iud. 1.

še almožne, dobru lebaio od tiga
vašiga, [14]oči imaio polne prešu-
štva, ne znaio od grešena nehati,
vabio k sebi te neobstoyeče duše,
imaio enu pregnanu serce s to la-
komnostio, so eni prekleti otro-
ci, [15]kir so ta ravni pot zapustili,
so zašli inu gredo po tim potu ti-
ga Baalama, Bosora synu, kir ie ^{Num. 22,}
lubil ta lon te krivice, [16]oli on ie ^{23, 24.}
bil svarien zavolo nega hudobe
od ene butoroske mutaste živine,
kir ie s to človeisko štymo govo-
rila inu ie branila tei norosti tiga
preroka. [17]Le-ty so studenci prez ^{Iud. 1.}
vode inu oblaki od vethra gone-
ni, katerim ie ta megla te tem-
nice vekoma ohranena. [18]Zakai
oni govore offertne bessede, kir
ništer ne velajo, inu vabio skuzi
nečistost h ti messeni hočlivosti
te, kir v tim zepelanu prebivaio,
[19]nim oblubio, de bodo fray, inu ^{Ioh. 8.}
oni sami so eni hlapci ti- ^{/Rom. 6./}

M ga

Luc. 9.
Heb. 8, 10.
Math. 12.

Act. 5.

Prover. 26.

189| Izbluval.

190| Našim.

ga pogublena. Zakai od kateriga ie eden premagan, tiga istiga ie hlapec ratal. [20] Zakai potehmal so oni skuzi tu spoznane tiga gospudi inu ohranenika Jezusa Cristusa ubežali tei gardusti tiga svita, oli oni so se spet v to isto vpleli inu so premagani, ie tu pusledne ž nimi huiše koker tu pervu ratalu. [21] Obtu bi nim bulše bilu, de bi nigdar ne bili spoznali ta pot te pravice, koker potle, kir so spoznali inu so se obernili od te svete zapuvidi, kir ie nim bila dana. [22] Oli nim se ie po tei risnični perpuvidi pergudilu, kir pravio: »Ta pes spetiei, kar ie izpluval,«¹⁸⁹ inu: »Ta svina po tim opranu se spet v tim blatu vala.«

V le-tim
capituli
prerokované ie za-
stopnu,
zakai per
našin¹⁹⁰

*A. Pravi, de vselei, gdi se ie prov pri-
digalu, verovalu, Bogu služilu, undukai
ie zludi skuzi suie hynavske inu kunštne
hlapce pravi vuk inu Božye službe preo-
bernil, glich taku bo v tim kers-
čanstvi*

*čanstvi do sodniga dne delal. Per tim
take zepelavce ž nih šego, naturo, dia-
nem inu rovnanem naprei mala, de nee
en vsaki mora lahku spoznati. Oni bodo
secte, ordne, regule, ločitve, rezdilene v ti-
veri začenali, mnogetere čudne Božye
službe le zavolo dobi/t/ka inu denariev
gori perpravlali, s temi bodo tu Cristus/e/
vu zaslužene zataili inu zaterli inu bodo
vseh žlaht messenih nečistih luštih inu
hočlivosti¹⁹¹ prebivali, le po curbary inu
presuštv¹⁹² gledali, za Buga, za nega za-
puvidi inu prepuvidi, za gospočino ni-
šter rodili, nikomer koker oblaki prez
vode ne bodo k nucu. In summa: on tukai
očitu inu zastopnu od papežov, od šcof-
fov, od faryev inu menihov, od nih or-
dnov, mašovane, malíkovane, od nih
offerti, de za nekogar, za Buga, ne za
ludi, ne rodio, de vsi lottery, v nečistosti,
v pyanstvi, v nydu prebivaio, neso nikomer
k nuci, temuč le h ti škodi, nuč tar
dan žro inu pyo, prerokuie. Oli per tim
nim tudi od nih štraifinge pravi, de
bodo*

času se ie
doperneslu
inu se do-
pernaša;
vsaki gle-
dai na te
papežove
duhovske
više inu
nizke, taku
bode vidil,
de ie s. Pe-
ter prov od
nih prero-
koval.

191| Hočlivosti.

192| Prešustvi.

*bodo zo vsemi hudiči inu sodomitary
vekoma v tim peklu goreli.*

TA III. CAP.

*Pravi, zakai nim druguč piše, inu prero-
kuie, de pred sodnim dnem bodo ty lu-
die iz sodniga dne špot delali, ne vero-
vali, de bi Cristus druguč z veliko
oblastio inu čestio k nom prišal, per tim
pravi, kai se tedai bo s temi nebessi inu
s to zemlo godylu, inu vse ludi opomina,
de čakamo pernaredni vsako uro na ta
prihod Cristusev. Na koncu s. Paula
pismu vissoku hvali.*

*A.
K navuku
slíši opo-
minane.*

VI, lubeznivi, le-tu ie ta dru-
gi list, kir vom pišem, v ka-
terim iest gori budim inu opo-
minam to vašo čisto missal,
[2]de vi zmislite na te bessede,
katere so vom poprei od tih
prerokov povedane, inu na našo
zapuvid, kir smo iogri tiga Gos-
pudi

pudi inu ohranenika.

[3] Inu nerpoprei imate veiditi, de v
tih puslednih dneh prido špotlivci,
kir bodo po nih lastnih luštih hodi-
li [4] inu diali: »Kei ie ta obluba nega
prihoda[?] Zakai od tiga časa, kar
so ty očaki zaspali, ostano vse riči,
koker so od začetka tiga stvariene
bile.« [5] Oli oni tu istu iz suie lastne
vole ne hote veiditi, de ta nebessa
so tudi en dolg čas bila, inu ta ze-
mla iz te vode inu ie v ti vodi ostala
skuzi to bessedo Božyo, [6] oli vini
tedai ie ta sveit skuzi to isto s to
povudno končan. [7] Ta nebessa pag
inu ta zemla, kir so zdai, so skuzi to
isto bessedo odločeni, de bodo
ohraneni h timu ognu na ta dan te
pravde inu ferdamnena tih never-
nih ludi.

[8] Enu pag, mui lubeznivi, ne bo-
di vom zataienu, de en dan pred
tim Gospudom ie koker tyssuč le-
it inu tyssuč leit koker en dan. [9] Ta
Gospud,

B.
Ty, kir ne
vervio, de
sodni dan
bo, imao
zmisiliti na
povudno
vsiga svita.
1. Thi. 4.
2. Thi. 3.
Iud. 1.
Ezech. 12.
2. Thes. 2.
Gen. 1. 7.

Eccle. 16.
2. Thes. 1.

C.
V večnusti
nei časa,
na sodni
dan bodo
vse ri-

či premi-
nene.
Psal. 89.
Rom. 2.
Ezech. 18.

Math. 2.
I. Thes. 5.
Apoc. 3, 16.

Esa. 65.
Apoc. 21.

D.
Cristus,

Gospud, kir ie oblubil, nei kassan,
koker ty eni menio, de ie kassan,
temuč on z nami poterplene ima
inu ne hoče, de bi gdu bil pogu-
blen, temuč de se vsaki h ti pokuri
oberne. ^[10] Ta dan pag tiga Gospudi
pryde koker en tat ponoči, na ka-
terim se bodo ta nebessa rešla z
velikim pokanem, ty elementi pag
bodo od vročusti taieli inu ta ze-
mla inu ta della, kir so v ni, bodo
zgorela. ^[11] Nu kadar le-tu vse se
ima rezyti, kakovi tedai imate vi
biti v tih svetih bogaboyečih ričeh
inu dianih^[?] ^[12] De vi čakate inu
hytite h timu prihodu tiga dne tiga
Gospudi, za kateriga volo se ta
nebessa vužgo inu rezydo inu ty
elementi pred vročustio se reztaio.

^[13] Mi pag po nega oblubi čakamo
na nova nebessa inu na novo ze-
mlo, v katerih bo ta pravica prebi-
vala.

^[14] Obtu vi, lubeznivi, kadar vi ča-
kate

kate na take riči, daite vaš flis, de bote pred nim prez madeža inu prez tadla v tim myru naideni. ^[15] Inu tu dolgu zanašane našiga Gospudi Jezusa Cristusa imeite vi za vaše izveličane, koker tudi ta naš lubi brat Paulus po tei nemu dani modrusti ie vom pissal ^[16] inu koker on v tih nega vseh listeh od tiga govori, v katerih se nekatere riči težku zastopio; te iste ty eni nezastopni inu neobstoyeči preobračuio koker tudi ta druga pisma k nih lastnimu pogublenu. ^[17] Vi pag, mui lubeznivi, kadar vi tu poprei veiste, taku varuite se, de skuzi tu nih zahaiane tih neumnih ludi ž nimi red ne bote zepelani inu padete od vaše lastne terdnusti. ^[18] Ampag rastyte v ti gaudi inu spoznanu našiga Gospudi inu ohranenika Jezusa Cristusa, timu istimu bodi čast zdai inu na ta dan te večnusti, amen.

iogri, pre-roki vele,
de s h timu
sodnimu
dnevi per-pravimo.
Luc. 21.
Rom. 2.

Zakai ty
iogri so
pissali.

193| Pustiti.

Ta vegši
deil ne ve-
rue, de bi
kadai so-
dni dan
bil.

Pravi, za-
kai Bug

*A. Pravi, de le-ta dva nega listi ie
zatu pissal, de hoče za sebo en spomin
inu opominane vsem vernim pustiii,¹⁹³ de
per pravi veri, v poštenim lebnu do kon-
ca ostano inu de se varuio pred falš vu-
čeniki.*

*B. Še pag prerokuie, kakovi ludie bodo
pred sodnim dnem, de nih dosti bodo iž
sodniga dne špot delali, ne bodo verovali,
de bi le-ta sveit kadai konec vzel oli se
premenil, bodo govurili: »Ta sveit ie
vselei bil inu bode inu koker ty stari oča-
ki neso dosehmal od smerti ustali, glih
taku tudi mi, inu ty, kir bodo za nami,
od smerti ne ustano.« Takim špotlivcem
inu nevernikom tukai lipu poredu odgo-
varie inu pravi, potehmal ta sveit ie od
Buga skuži to nega bessedo iž te vode
stvarien, na vodi stoy inu potle s to vodo
ie bil končan, glih taku Bug bo to zemlo
inu tu nebu s temi neverniki red s teim
ogne[m] končaval.*

*C. Te verne žagvišuie, de bo gvišnu
sodni dan, naisi Bug ž nim odlaša.*

Bug

Bug ima druge časse, ure, dni, leita,
tissuč leit per Bugi so koker per nas ena
ura oli en dan. Obtu neimamo žvivlati
na sodnim dnevi, aku glib ždaici ne
pryde. Kir pag Bug s teim sodnim dnem

sodnim
dnem od-
vlači inu
de tedi
bodo vse
riči pono-
vlene.

taku dolgu odlasa, tu on dei za tiga vo-
lo, kir hoče, de bi se v tim času ty ludie
preobernili, pokuro sturili inu izveliča-
ni postali. Za teim pravi, kadai, v ka-
kovi štalti pryde ta sodni dan, tedi,
kadar bodo ty ludie neržibriši inu huisi.
Tedi bo ta zemla inu tu nebu gorelu
inu taialu. Natu opomina vse verne, de
se očistio od vseh grehov, v svetusti inu
v poštenu čakaio na sodni dan. Po-
tehmal tu nebu, kir ie poprei čistu, mo-
ra se še bule očistiti, obtu ie potreba, de
mi tudi čisti na sodni dan bomo naide-
ni, inu kir v tih novih nebessih inu na
novi zemli ne bode obena krivica, ne
oben grešnik več prebival, nih stan bodo
v pekli imeili.

D. Še pag opomina vse verne, de
čakaio s pravo vero, v pokuri, Luc. 12, 21,¹⁹⁴

Veli vsem
ludem v
pokuri

N v tim

¹⁹⁵ Mt 22,2–13;
Mt 24,42–44;
25,1–13.

¹⁹⁶ Vseh.

¹⁹⁷ Špotlivci.

*v tim ohcaitnim gwantu, Math. 22, z
gorečimi lampami inu faglami, Math.
24, 25,¹⁹⁵ na ta sodni dan, od kateriga so
vsi preroki, iogri, zuseb s. Paul, pissali.
Per tim s. Paula pisma, de so prov, ri-
snična, Božya, vissoku hvali inu nega,
vseb¹⁹⁶ prerokov inu iogrov pisma zago-
varie, de neso žnih pismi dolžni na nih
neveri inu pogublenu, temuč nih ne-
rezum inu nezastopnost. Na konca zve-
istu opomina vse kersčenike, de se pred
spotlivci¹⁹⁷ iz sodniga dne, pred falš vu-
čeniki varuio.*

Svetiga Petra drugiga listu konec.

ČEZ SVETI- GA IANŽA pervi list. PREDGUVOR.

Od s. Ian-
ža pišeio
vsi eva[n]-
gelisti.

*V inu kai ie s. Ianž ioger
inu evangelist bil inu koku
veliku, vissoku inu vrednu ie
tu ne-*

tu nega pismu šacanu inu deržanu, od tiga on sam inu ty drugi evangelisti. Potle tudi ty stari inu sadašni vučeniki pravio inu pričuio. Inu od nega smo mi tudi odspreda čez nega evangelium nakuliku govurili. Inu de le-ta list ie on sam pissal, na tim per vernih nei obeniga cbivila.

KAI, KOMU INU ZA ČES
volo ie s. Ianž le-ta list
pissal.

S. Ianž v le-tim listei ta celi potrebni kersčanski navuk, kir h timu izveličanu slisi, s kratkimi bessedami vkupe zapopade. Inu on ga piše tim kersčenikom, tu ie, tim, kir so poprei v ti pravi veri bili poduvčeni. Oli tedai tudi, koker zdai inu vselei, so ty eni kersčeniki hynavci inu prez pokure bili, v velikih, gardih grehih prebivali, nepoštenu živeli, nikomer dobriga diali, obene lubezni izkazali inu so se vini povsod s to vero hvalili. Raven tiga so tudi vmei nimi

S teimi
hynavci,
nepokur-
niki, ke-
carmi, ze-
pelavci,
imaio vsi
pravi pri-
digary do-
sti muiue.

N 2 bili

bili falš vučeniki, falš preroki inu kecary, ty neso dopustili, de bi Cristus pravi Bug inu večni Božy Syn bil inu de bi on sam žnega marstro inu služenem vse verne izvelyčal. Takim duiem ludem, hynavcem, nepokurnim inu tim kezariem, falš vučenikom tukaie v tim listei odgovarie inu te verne zagvišuie, de Cristus ie ta pravi Bug inu večni Syn Božy inu de le skuzi nega zašlužene samu mi, kir v nega veruiemo, imamo ta večni leben. Zakai on sam ie ta leben inu on sam ie nas žnega kryo očistil inu opral od vseh grehov. Inu ty, kir tako pravo vero imao, ty isti se vže naprei brumsku, poštenu, čistu derže, pred grehi varuio inu suimu bližnimu vse dobru deio inu izkažo. Tym hynavcem inu nepokurnim, kir v tih grehib, kir so tei visty žubper, prebivaio, lubenzi ne periazni nikomer ne izkažo inu tim kecariem, falš vučenikom, katere anticrište imenuie, priti s teim večnim pogublenem inu pred nimi vely vsem

*vsem vernim se varovati. Obtu on tukai
v tim začetku tiga perviga capitula zda-
ici tu Cristusevu Bogastvu inu opravilu
s kratkimi bessedami naprei stavi. Za
teim opomina vse verne, de se per taki
veri čistu, tu ie, brumsku inu poštenu
derže.*

*V tim drugim capituli trošta te verne,
kir iz šibkote ne mogo cilu prez grehov bi-
ti, nim stavi naprei tiga praviga odve-
tnika, spravlavca inu bessedniga¹⁹⁸ Ježu-
sa Cristusa. Natu vuči, de kir ie tu
pravu spoznane Božye, undu ie tudi sve-
tust, bruma inu pravica. Za teim piše
mladim inu starim, s teim bi rad vse h
pravi veri perpravil. Per tim vely, de se
pred posvitnimi messenimi hudi lušti,
kir hitru s to žalastio konec vzamo, inu
pred kezary inu falš vučeniki, koker pred
anticristi, varuiemo.*

*V tretym hvali to preveliko dobruto
Božyo, kir ie nas za syni gori vzel inu k
veliki časti izvolil, de bomo raven nega
Synu v nebessih vekoma prebivali.*

N 3 Natu

Vmei Bu-
gom inu
vmei ludmi
ie en sam
odvetnik.

198| Bessednika.

Verni na
tim sveitu
se ne vi-
dio, kai v
nebessih
bodeio.

Natu vse verne opomina, de se vmei sebo nekar le z lepimi, slatkimi bessedami inu z vusti, temuč iz serca, z risnico inu z di-anem lubio.

Nekar vsi
prov ne
vuče.

199| Kersčanske.

V četertim vely varovati se pred anticrišti, tu ie, pred falš pridigarmi inu kecarmi, kir tu Cristusevu Bogastvu inu človeistvu inu tu nega zaslužene taie, doli taro inu zamečuio. Za teim spet od te prave kerszanske¹⁹⁹ lubezni govorí inu pravi, zakai smo dolžni se vmei sebo lubiti.

Verni vsih
žlaht na-
dlugah so
serčni.

V petim veliku govorí od te moči inu dobrute te vere, kaie ie inu v čem stoy, de per ni imamo stonovitu obstati. Potle vely s pravo vero inu v pokuri klicati na Buga. Na koncu zapoveda vsem kersčenikom, de se pred malikovanem vanem varuio. In summa: le-ta list ie lep, priden inu h timu našimu sadašnímu času silnu po-treben.

TA

TA PERVI CAP.

Risničnu pričuie, de ta Božya večna besseda, Ježus Cristus ie ta pravi naš leben, luč inu izveličane inu de skuzi nega pridemo v Božye tovarištvu. Aku se naprei brumsku po nega voli bomo deržali, grehov verovali. Inu kadar se za gresnike spoznamo, za milost prossimo, taku nas ta kry Ježusova očisti inu pred Bugom pravičnesturi.

TU, kar ie bilu od začetka, tu, kar smo slišali, tu, kar smo z našimi očy vidili, tu, kar smo rezgledali inu te naše roke tipale od te bessede tiga lebna [2] inu ta leben se ie rezodil inu mi smo ga vidili inu mi pričuiemo inu oznaniemo vom ta leben, kir ie večni, kateri ie bil per tim Očetu inu se ie nom rezodil. [3] Tu, kar smo vidi-

*A.
Iogerski
vuk ie star,
gvišen,
vessel, v
nebešku
tovarištvu
perpravi.
Ioh. 1, 20,
17, 8, 6.
2. Pet. 1.*

N 4 li inu

li inu slišali, tu mi vom oznanu-
iemo, de vi tudi bote z nami red
imeili tu tovarištvo. Inu tu naše
tovarištvo bode s teim Očom
inu že nega Synom Jezusom Cri-
stusom ^[4]inu le-tu mi vom piše-
mo, de tu vaše vesselie polnu
bode.

B.
Nepokur-
niki,
hynavci,
samopra-
vičary ne
slišio v ne-
besku to-
varištvo.
Ioh. 8.
Heb. 9.
1. Pet. 1.
Apoc. 1.
3. Reg. 8.
2. Paral. 6
Pro. 20.
Eccle. 7.
Psal. 32.

^[5]Inu le-tu ie ta obluba, katero
smo mi od nega slišali inu vom
oznanuiemo, de Bug ie ena luč inu
v nim nei obene temme, ^[6]inu aku
mi pravimo, de mi že nim tovarištvo
imamo, inu mi v ti temmi hodimo,
taku mi lažemo inu ne deimo to ri-
snico. ^[7]Ampag aku mi v ti luči ho-
dimo, koker ie on v ti luči, taku mi
imamo tovarištvo vmei sebo inu ta
kry Jezusa Cristusa, nega Synu, nas
očisti od vsakiga greha. ^[8]Aku mi
pravimo, mi neimamo obeniga gre-
ha, taku mi sami sebe obnorimo inu
ta rismica nei v nas. ^[9]Aku mi pag
spo-

spoznamo te naše grehe, taku ie on zveist inu pravičin, de nom odpusti te naše grehe inu nas očisti od vsake hudobe. [10] Aku mi pravimo, de nesmo grešili, taku mi nega k animu lažniku stavimo inu nega beseda nei v nas.

A. Pravi v tim začetku, de ta nega inu vseh iogrov navuk oli pismu nei od novih, nepridnih oli negvišnih, temuč od starih, potrebnih inu gvišnih riči. Zakai Cristus, od kateriga oni pridiguio, pišeio inu prycuio, de le on sam ie vseh vernih izvelyčar inu ta večni leben, nei nov, temuč on ie od večnosti. Od tiga so tudi ty očaki inu preroki pravili inu on se ie potle v tim cloveistvi tim nega iogrom pu-stil viditi, gledati, slišati inu tipati. Obtu tu nega inu vseh iogrov vuk inu pismu ie risničnu. Inu le ta iogerski na-vuk ludi odresi od večne smerti inu per-pravi v nebesku tovarištvu, žalostne

Logerski
vuk ie star,
večni, pri-
den, gvi-
šen, sam
verne iz-
veliča.

N 5 visty

visty vseh žlaht nadlugah obesseli.

Pridiga s.
evangelia
te verne
brumne
sturi, ne
dopusti,
de bi na-
prei v
smerdečih
grehih, nih
visty zub-
per, prebi-
vali.

*B. Vle-tim drugim deilu le-tiga capi-
tula zubper nepokurnike, falškersčenike,
hynavce inu samopravičarie govor. Inu
on tukai ta eua[n]geli to oblubo Božyo
imenuie, zakai v tim evangeliu se vsem
vernim vse dobru od Buga žavolo Cri-
stusa oblubuie. Inu potehmal naš Gospud
Bug, kir nom take nebeske riči oblubuie,
ie svital, čist inu svet, obtu, kir so take
oblube diležni, imaio tudi čisti, svitli
inu svety biti, tu ie, pred grehi se varo-
vati. Per tim tudi te pokurne strašne
šibke kersčenike trošta, kir taku sami se-
bo mislio inu govore: »Du hoče na tim
sveitu taku čist inu svet biti koker Bug?«
Natu nim odgovori inu pravi: »Ia, ri-
snica ie, de oben z brumo inu čistostio na
tim sveitu ne bodo Bogu glih, oli kadar
se le flissamo zo uso močio po Božy voli
živeiti, taku Bug od nas to dobro volo
inu missal za diane gori vzame.« Inu mi
s to očistostio te kry Ježusove inu nekar
z našo svetustio bomo pred Bu-
gom*

gom obstali. Natu on začne zubper te samopravičarie, kir menio že nih brumo prez Cristuseviga zaslužena pred Bugom obstati, govoriti inu pravi: »Kateri človik Božje milosti inu Cristuseviga zaslužena ne potrubiie, ta isti ie en lažnik, hynavec inu preklet pred Bugom.« Ampag ty, kir se spoznaio že grešnike, prossio Boga že odpustig, tim istim Bug zavolo suiga Synu, gospudi inu odrešenika našiga, odpusti vse grehe.

TA II. CAP.

Pričuie, de per Bugi vsi ludie eniga samiga bessednika inu odvetnika Jezusa imaio. Ty pravi verni se spoznaio, kadar Božy vuk ohranio. Ta evangeli mladim inu starim slisi, de vsaki Boga, nega zapuvuidi²⁰⁰ lubi, nekar te posvitne riči, kir kratig čas terpe. Du so ty anticrišti, vely pred nimi se varovati inu per tei risnični Božy bessedni

200| Zapuvidi.

A.
Cristus sam
ie nom od
Buga per-
iazen dobil;
kir tu zna,
ie Bogu iz
serca peria-
tel inu po-
koren.

Rom. 3.
Heb. 4./7.
Ioh. 4.
Ioh. 13, 15..

MUi synkuvi, iest vom le-te ri-
či pišem, de ne grešite. Inu
aku pag gdu greši, taku imamo mi
eniga bessednika per tim Očetu,
Jezusa Cristusa, kir ie pravičin.

[2] Inu on ie ta milostna sprava za te
naše grehe inu nekar le samuč za te
naše, temuč tudi za vsiga svita. [3] Inu
na tim mi veimo, de smo ga spo-
znali, aku mi te nega zapuvidi der-
žimo. [4] Kateri pag pravi: »Iest ga
znam« inu te nega zapuvidi ne der-
ži, ta isti ie en lažnik inu v takim nei
obena risnica. [5] Ampag kateri to
nega bessedo ohrani, v tim istim ie
risničnu ta lubezan Božya popol-
noma, na tim mi spoznamo, de smo
mi v nim, [6] kateri tedai pravi, de on
v nim ostane, ta ima tudi taku hodi-
ti, koker ie on hodil.

B.
Evangeli

[7] Bratje, iest vom ne pišem eno
novo zapuvid, temuč to staro za-
puvid,

puvid, katero ste od začetka imeili,
ta stara zapuvid ie ta bessedna, ka-
tero ste vi od začetka slišali. [8] Spet
vom pišem eno novo zapuvid, kir
ie risnična v nim inu v nas, zakai te
temnice so minile inu ta prava luč
zdai sveiti. [9] Kateri pravi, de ie v ti
luči, inusovraži suiga brata, ta ie
še dosehmal v ti temmi. [10] Kateri
pag lubi suiga brata, ta isti ostane
v ti luči inu per nim nei obeniga
zblaznena. [11] Kateri pag sovraži
suiga brata, ta isti ie v ti temmi inu
hodi v ti temmi inu on ne vei, kam
gre, zakai ta temma ie oslipila te
nega očy.

ie star, oli
človeka
noviga
sturi.
Ioh. 13, 15.

I. Ioh. 3.

[12] Otročiči, iest vom pišem, de
vom bodo ty grehi odpusčeni,
[13] zavolo nega imena iest vom
očetom pišem, zakai vi ste spo-
znali tiga, kir ie od začetka. Iest
pišem vom hlapčičem, zakai vi
ste premogli tiga hudiga. [14] Otro-
čiči, iest vom pišem, zakai vi ste
spoznali

c.
Evangeli,
odpuščane
grehov
vsaki sta-
rosti sliši,
vsaki se
varui pred
messenimi
lušti.

Luc. 24.
Act. 4, 10.
Psal. 89.
Esa. 40.
1. Cor. 7.
Ioh. 8.
1. Thes. 4.

spoznali tiga Očeta. Očeti, iest sem vom pissal, zakai vi ste spoznali tiga, kir ie od začetka. Iest sem vom hlapčičem pissal, zakai vi ste močni inu ta bessedna Božya ostane per vas inu ste tiga hudiga premogli. [15] Ne lubite ta sveit inu te riči, kir so na sveitu. Aku gdu lubi ta sveit, v tim istim nei lubezni tiga Očeta. [16] Zakai vse tu, kar ie na sveitu (koker so ty lušti tiga messa inu ty lušti tih oči inu ta offertni život),²⁰¹ neso od Očeta, temuč od tiga svita. [17] Inu ta sveit inu ty nega lušti minee, kateri pag dei to volo Božyo, ta isti vekoma ostane.

D.
Falš vuk,
nepokura
ludi
ferdam-
nuio, pred
obema se
varimo.
Math. 24.

[18] Otročiči, ta pusledni čas ie tukai inu koker ste slišali, de ta anticrišt pride, inu zdai ie začelu dosti anticrištov biti inu od unot mi veimo, de ta pusledni čas ie tukai. [19] Oni so od nas vunkai šli, oli oni neso bili od nas, zakai de bi oni

²⁰¹ Raba oklepajev in pomenska struktura sledi L1545: »¹⁶Denn alles was in der Welt ist / (nemlich des Fleisches lust¹ / vnd der Augen lust / vnd hoffertiges Leben) ist nicht vom Vater / sondern von der welt.«

oni bili od nas, taku bi oni, ia, bili per nas ostali, ampag (tu ie sturienu),²⁰² de bodo rezodiveni, de neso vsi od nas. [20] Ampag vi imate to žalbo od tiga svetiga inu znate vse riči.

Ioh. 5, 13.
Act. 20.
1. Cor. 1.

[21] Iest vom nesem pissal, koker de bi vi ne znali to risnico, temuč koker tim, kir no znate inu veiste, de obena laža nei iz te risnice. [22] Du ie en lažnik[,] samuč le-ta, kir tay, de Jezus nei Cristus. Ta isti ie ta anticišt, kir tay tiga Očeta inu tiga Synu. [23] Kateri kuli tay tiga Synu, ta isti tudi tiga Očeta neima.

Heb. 1.

[24] Obtu, kar ste vi slišali od začetka, tu ostani per vas. Aku tu, kar ste slišali od začetka, ostane per vas, taku vi bote tudi per tim Synuvi inu Očetu ostali. [25] Inu le-ta ie ta obluba, katero ie nom oblubil, ta večni leben. [26] Le-tu sem iest vom pissal od tih, kir vas zepelavaio. [27] Inu ta žalba, katero ste vi od nega pryeli, ostane per vas. Inu vi ne potrubuite,

E.
Le ta stara
vera, kate-
ro S. Duh
skuzi pre-
toke,²⁰³
iogre vuči,
izveliča.

Esa. 54.
Ioh. 6, 14,
16.

202 Raba oklepajev »(tu ie sturienu)« je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata. Trubarjev prevod sledi L1545.

L 1545: »¹⁹Sie sind von vns ausgegangen / Aber sie waren nicht von vns / Denn wo sie von vns gewesen waren / so weren sie ja bey vns blieben / Aber auff das sie offenbar würden / das sie nicht alle von vns sind.« V: »¹⁹Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis, nam, si fuissent ex nobis, permansisset utique nobiscum : sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis.«

203 Prroke.

buite, de bi vas gdu vučil, temuč koker ona ta žalba vas vuči vse riči, taku ie risnica inu nei laža. Inu koker ie ona vas vučila, taku ostanite per tim istim. [28] Inu zdai vi, otročiči, ostanite per nim, de kadar se on prikaže, de imamo zevupane inu de ne bomo zasromovani od nega v tim nega prihodu. [29] Inu aku vi veiste, de ie on pravičin, taku vi tudi veiste, de kateri prov sturi, ta isti ie od nega royen.

Kersčeniki
neso v tim
životu cilu
prez gre-
ha, zatu
oni potru-
buio vsag-
daniga od-
puska, oli
timu gre-
hu zo vso
močio sto-
ie zubper.

*A. Še pag te prave kersčenike, kir
bi radi po voli Božy živelji, oli oni
še vselei v sebi veliko šibkoto, hude
lušte inu grebe počutuio,²⁰⁴ trošta inu
vuči inu pravi: »Risnica ie, lubi
otroci Božy, de Gospud Bug povsod
prepoveda gresiti inu iest tudi, oli
dotle smo v tim messei na sveitu, ne
moremo biti cilu prez grehov,« ko-
ker od tiga tudi s. Paul od sam sebe
govori. Rom. 7.²⁰⁵ Oli zatu ne-
imamo*

204| Počutio.

205| Rim 7,14–23.

imamo na milosti inu pomuči Božy cagati inu od molitve, od dobrih dell, ne pravih Božyh službeh pustiti. Zakai mi verni imamo per Bugi eniga dobriga, zveistiga bessednika, spravlavca inu odvetnika Ježusa Cristusa. Ta isti nas pred Bugom zagovarie, on ie na našim meistu vse Božye zapuvidi popolnoma dopernessel, za naše grehe že nega marto inu offrom na cryžu sturil žadosti inu plačal inu ie nas z Bugom spravil inu zmyril. Za teim spet te verne h ti Božy pokorsčini vabi inu pravi, de taku vedene od Cristusa inu tu pravu spoznane Božye tiga človeka sturi, de ie vže naprei Bogu pokoren, se flissa, ie volan po Božyh zapuvidah živeiti, po nega voli nemu služiti, sui stan inu leben pelati. En človik, kir pravo vero ima v Cristusa, ta se očitu zo vsem nega dianem izkaže, de ie syn Božy, Boga za lubu ima inu de v nim S. Duh prebiva.

S. evangeli
ie star,

*B. Odgovarie inu zagovarie ta evangeliski vuk, kir vuči v Cristusa vere
O rovati,*

večni, oli
te ludi stu-
ri nove,
brumne
inu lube-
znive.

*rovati, lubiti Boga inu suiga bližniga,
deržati Božye zapuvidi, de nei nov, te-
muč de ie star, od Buga od večnosti odlo-
čen inu postavljen. Zakai taku se ie Ada-
mu, Abrahamu inu vsem ludem vselei
pridigalu, de imao biti Bogu pokorni,
brumni inu v Cristusa verovati. Oli on
per tim tudi perpusti, de ta evangeliski
navuk se more tudi nov imenovati zavo-
lo, kir te verne iznotra s to pravo vero
inu S. Duhum ponovi inu druge sturi, de
več v temmi, tu ie, v grehib, v neveri, v
nečistosti, temuč po Božy voli v svitlobi,
v čistosti inu v sveitosti prebivaio inu se
vmei sebo lubio. Per tim očitu govori, gdi
ie pravi evangeli v serci, undukai ie tudi
bratovska lubezan.*

Svetu pis-
mu se ima
od vseh
ludi, žen
inu otruk
brati, za-
kai vse ludi
modre

*C. Pravi, de ta evangeliski vuk inu S.
pismu slisi vsem ludem, starim, mladim
inu otročičem; v nim se vsem zlaht²⁰⁶ lu-
dem oznanuie odpusčane vseh grehov za-
volo Cristusa. Inu skuzi ta isti bodo ty
stari prov modri, kir Boga prov
spoznaio.*

206] Žlaht.

spoznaio. Ty mladi bodo prov močni, redle inu serčni, de mogo s teim złudiem, suiem messum inu sveitom se voiskovati inu premoči. Ty otročiči praviga očeta v nebessih dobe. Natu vsem mladim inu starim zapoveda, de tu diane tiga svita ne lubio, tu ie, de se varuio pred budimi messenimi lušti inu grehi. Zakai vse posvitne riči, s katerimi ta vegši deil tih ludi okuli hodi, vesselie, lušti, hočlivost tiga messa, offert hitru konec vzamo inu so Bogu zubper. Lušti tiga messa ie curbarya, lušti tih oči ie blagu inu lakomnost, offerten leben, ta prazna čast, hvala inu oblast tiga svita.

D. Pravi, koker Cristus, Math. 24,²⁰⁷ s. Paul, 2. Thes. 2, 1. Thi. 4, inu s. Peter, 2. Petri 2, od anticrištovih hlapcev inu fals vučenikov, kir imaio v tim kersčanstvi pred sodnim dnem gorivasti, skuzi te iste bodo ty verni rezodiveni, so li stonoviti v ti veri. Za teim se spet dober dela pruti tim pravim, zastop O 2 nim

sturi, anticrišt pre-
poviduje.

Prerokuije
od anticri-
štov, pravi,
kai ie nih
vuk inu
kakove so
šege.

207] Mt 24,11;
2 Tes 2,3–4;
1 Tim 4,1–2;
2 Pt 2,1–3.

nim kersčenikom, de nemu za zlu ne vzamo, kir nim od falš vučenikov pravi, koker de bi oni sami od nih poprei ne veidili. Inu on tukai tiga S. Duha to žalbo imenuie, kateriga vsi ty, kir v Cristusa prov veruio, imaio. Natu te falš vučenike malla inu pravi, du so ty nerskodlivisi lažniki inu anticrišti, tu so ty, kir ne hote, de bi Ježus ta pravi Cristus bil. Taki so truy: ty pervi so Iudi; le-ty ne hote, de bi Ježus Divice Marye syn, kir ie pod Ponciom Pilatom cryžan, ta pravi Cristus bil, temuč oni še na eniga drugiga čakaio. Ty drugi so ty kecary Kerintus, Ebion inu vsi Turki; ty ne hote, de bi Ježus Bug inu večni Božy Syn bil: Iudi pravio, de ie en řepelavec, Turki, de ie le en prerok bil. Ty trety so ty papežovi pridigary, kateri ne hote, de bi le Ježus sam tih pravih vernih izveličar bil. Temuč de nih malikovske maše, rimski papežovi odpustki, kadilu, kropilu, rumane, nih dobra della tudi te ludi v nebessa perpravlaio.

E. Opo-

*E. Opomina vse verne, de per tei pravi,
stari veri, katero so ty s. očaki imeili, io-
gri, preroki, sam Cristus vučili, kir ie v
tim catehismi zapopadena, do konca
ostano, aku tu deio, taku oni per Bugi
Očeti inu nega Synu ostano, tu ie, so v
Božy milosti inu bodo imeili po Božy
oblubi ta večni leben. Za teim vse verne
trošta inu zagvišuie, de ta žalba, tu ie,
S. Duh per nih ostane, ta isti bo nee per
taki risnični veri ohranil, nee vižal, tro-
štal inu ne dopustil, de bi nee te laže, hu-
dič, fals preroki zepelali inu na sodni dan
ne bodo zasromovani. Per tim na koncu
opomina, de ostano brumni, potehmal
veido, de Bug ie pravičin inu pravico lu-
bi, s teim se izkažo, de so druguč prov od
Buga skuži nega bessedo rojeni inu pono-
vleni.*

Vely, de v
tim Bo-
žym spo-
znanu do
konca
ostano, ti-
ga S. Duha
od sebe ne
odpahno,
ta bo nee
troštal inu
opominal
h dobrimu.

TA III. CAP.

*Pravi, de ty verni so otroci Božy,
naisi tu zdai se na nih ne vidi inu
O 3 ludem*

*ludem ne zdi, stuprov na sodni dan se
bo vidilu, zatu se imamo čisti deržati,
grehov varovati, zakai ta greh ie hudi-
čevu dellu, inu de se vmei sebo lubimo,
skuži tu se damo na znane, de smo v
pravi veri, de lubimo Boga inu prov
molimo.*

A.
Verni so
otroci Bo-
žy, čisti,
brumni,
grehom
koker zlu-
diu sovraž.
Luc. 20.
Rom. 8.
1. Cor. 15.
Col. 3.
Esa. 53.
1. Thi. 1.
Tit. 2.
1. Pet. 2.

G Ledaite, kakovo lubezan ie nom ta Oča dal, de bomo Božy synuvi imenovani, obtu ta sveit vas ne zna, zakai on nega ne zna. [2] Lubeznivi, mi smo vže zdai otroci Božy inu se še nei izkazalu, kai mi bomo, ampag mi veimo, kadar se on bo izkazal, de bomo nemu glih, zakai mi ga bomo vidili, koker ie. [3] Inu en vsaketeri, kir ima v nega le-tu vupane, ta se očisti, koker ie on čist. [4] Vsaketeri, kir greh sturi, ta tudi krivino sturi, inu ta greh ie krivica. [5] Inu vi veiste, de se ie on prikazal, de naše grehe proč vzame, inu v nim nei obeniga

ga greha. [6] Sledni, kir v nim ostane, ta ne greši, sledni pag, kir greši, ta ga nei vidil inu ga nei spoznal. [7] Otročiči, nisče vas ne ^{Rom. 2.} zepelai, kateri prov dei, ta ie pravičin, glich koker ie on pravičin.

[8] Kateri greh sturi, ta ie od zludia, ^{Ioh. 8.} zakai ta zludi od začetka greši. H timu se ie ta Syn Božy izkazal, de ta della tiga zludia rezdei. [9] Kateri ^{I. Ioh. 5.} ie iz Buga royen, ta greha ne stu- ^{I. Pet. 1.} ri, zakai tu nega seime per nim ostane inu on ne more grešiti, za- ^{Ioh. 13, 15.} kai on ie iz Buga royen. [10] V le-tim so rezodiveni ty otroci tiga hudiča, kateri prov ne dei inu ne lubi suiga brata, ta isti nei iz Buga.

[11] Zakai le-tu ie tu selstvu, kateru ^{Gen. 4.} ste vi od začetka slišali, de se vmei sebo lubimo. [12] Nekar koker Cain, kir ie iz tiga hudiča bil, inu ie ubil suiga brata. Inu za čes volo ga ie ubil[?] Zatu, kir so nega della hu- da bila, nega brata pag pravična.

O 4

[13] Ne

B.
 Šega inu
 znamina
 pravih
 kersčeni-
 kov so ter-
 plene, lu-
 bezan,
 dobra
 veist,
 molytov.
 Ioh. 15.
 Math. 5.
 Levit. 19.

Deut. 15.
 Iac. 2.

[13] Ne čudite se, mui bratie, aku
 vas ta sveitsovraži, [14] mi veimo, de
 smo iz te smerti v ta leben prišli,
 zakai mi lubimo brate; kateri ne
 lubi tiga brata, ta ostane v ti smerti.
 [15] Vsaki, kir sovraži suiga brata, ie
 en uboinik inu vi veiste, de sledni
 uboinik neima tiga večniga lebna v
 sebi prebivačiga. [16] V le-tim smo mi
 to lubezan spoznali, kir ie on dal
 za nas sui leben, inu mi imamo tudi
 ta leben za te brate dati. [17] Sice ka-
 teri tu blagu tiga svita ima inu vidi
 suiga brata potrebniga inu zepre tu
 suie serce pred nim, koku ta lube-
 zan Božya per nim ostane[?] [18] Mui
 otročiči, ne lubimo le s to bessedo
 inu s teim iezikom, temuč z dianem
 inu s to risnico. [19] Inu skuzi le-tu mi
 spoznamo, de smo iz te risnice inu
 ta naša serca so utolažena pred
 nim, [20] aku pag tu naše serce nas
 ferdamnuie, taku Bug ie vegši,
 koker ie tu naše serce, inu on

zna

zna vse riči. [21] Lubeznivi,aku tu na-
še serce nas ne ferdamnuie, taku
imamo enu zevupane pruti Bogu
[22] inu kar ga bomo prossili, tu bomo
od nega pryeli, zakai mi ohranimo
te nega zapuvidi inu sturimo tu, kar
nemu pred nim dopade. [23] Inu le-tu
ie ta nega zapuvid, de veruiemo ti-
mu imenu nega Synu Jezusu Cri-
stusu inu de se vmei sebo lubimo,
koker ie on nom to zapuvid dal.
[24] Inu kateri te nega zapuvidi ohra-
ni, ta isti ostane v nim inu on v nim.
Inu skuzi le-tu mi veimo, de on
notri v nas prebiva iz tiga Duha,
kateriga ie on nom dal.

Ioh. 15.
I. Ioh. 5.
Iac. 4.

Ioh. 5, 6,
13, 14, 15.

I. Ioh. 4.

*A. S. Ianž ſe pag Zubper te falſ, byna-
vske, nepokurne kersčenike v le-tim ca-
pituli govorí inu pravi, potehmal smo
mi verni skuzi to kry Cristusevo od vseh
nasih grehov očistčeni inu smo otroci
Božy postali, koker se tu bo na sodni
dan očitu vidilu. Obtu imamo Bo-*

Kersčeniki
na tim
sveitu neso
angeli, tu
ie, cilu
prez gre-
ha. Oni
tudi neso
zladievi,

O s g u

kir bi z
dobro volo
v smertnih
grehih
prebivali.

*gu z brumo, svetustio inu čistostio se
glihati, pred grehi varovati inu našiga
bližniga prov iz serca lubiti. Kateri pag
z dobro volo gresi, prez Božya straha,
pres pokure v velikih grehih, kir so naši
lastni visty zubper, od Buga ostru pre-
povedani, prebiva (v taki viži se ima
tukai ta greh zastopiti: ty veliki grozo-
viti smertni grehi, koker so malikovane,
šentovane, razboi, curbarya, tatvina,
lažee etc.), ta isti nei syn Božy, temuč
enu hudičevu deite, koker ie Cain bil,
kir ie suiga brata ubil. Ta bessedna greh
se ima tukai prov zastopiti. Zakai le-tu
ie risnica inu veideče, de verni pravi
kersčeniki inu neverni, dotle so na tim
sveitu, gresio. Oli vmei nimi ie en velik
rezlotik. Ty verni, kadar iz slabosti inu
zepelane tiga zludia, messa oli svita
gresio, taku oni zdaici nih grehe žaluijo,
Boga za odpustig prossio, se naprei zo
vsem flisom grehov varujo, de več Boga
ne reserde. Neverniki pag neimaio obe-
ne prave grevinge čez nih grehe, vol-*

nu

nu inu z vesseliem v grehih prebivaio; od obuih Salomon, Pro. 24, le-taku govoris:
»Ta pravičin sedemkrat na dan pade, oli spet gori vstane.«²⁰⁸ Ampag ta neverni le čedale globokeši pada v tu budu.

208| Prg 24,16.

B. Trošta vse verne, kir moraio od nevernih, koker Abel od Caina, na tim sveitu veliku terpeti, de se v tih nadluga gah v ti veri ne zmotio inu ne zblazno, temuč de se s teim troštaio inu tiga ves sele, kir so skuži Cristusa od večne smerti odrešeni inu v ta večni leben postavleni. Inu kir tako nih vero s to pravo bratovsko lubezenio ižkažuo, s teim so zagvišani, de to pravo izveličansko vero imajo, zakai ta prava lubezen pruti bližnemu ie vsakiga kersčenika enu gvišnu znamine, de on prov v Buga inu v nega Synu veruie. »Zakai per kateri veri,« pravi s. Augustin, »nei lubezni, ta ista nei Božya, temuč hudičeva vera.« Vmei inu per tim tukai s. Ianž zastopnu govoris, de vsi ty, kir suiga bližniga, tu ie, kakersniga človeka, sovražio, suiga života

Vera prez
lubezni ie
vražia, ve-
ra, kir se s
to lubezno
vsak čas
izkaže, ie
prava inu
Božya.

vota zavolo suiga bližniga ne hote vagati, suiga blaga z bozimi podiliti, vsakimu človeku iz serca z dianem inu z dobro volo sturiti dobru, ty isti so uboniki, te Božye lubezni pruti nom neso prov spoznali, neimaio dobre visty pruti Bogu, nih serce, missel inu veist nim pravio, de stoye v ti ferdamnosti, nih prošne inu molitve Bogu neso perietne, neimaio obezniga praviga zevupane v težkih nadluggah pruti Bogu, ne sture tu, kar Bug hoče. Zakai Bug obuie zapoveda, de imamo v nega Synu verovati inu vsakiga človeka lubiti. Inu kateri taku veruie, suo vero s to lubezno pruti vsem ludem izkaže, Božye zapuvidi ohrani; v tim inu per tim istim Bug suo gnado inu S. Duhum prebiva.

TA IIII. CAP.

*Vely te duhe pravih inu krivih pridigari-
ev probirati inu koku te iste imamo
spoznati inu narazen ločiti. Še*

*ti. Še pag vely, de se vmei sebo prov
lubimo žavolo, kir ie nas Bug lubil
inu suiga Synu nom dal k animu od-
rešeniku inu izveličariu, zatu imamo
pruti Bogu terdnu ževupane inu pru-
ti našimu bližnemu celo lubezen
imeiti.*

VI, lubeznivi, ne veruite vsaki-
mu duhu, temuč skussite te
duhe, so li od Buga, zakai veliku
falš prerokov ie vunkai šlu na ta
sveit. ^[2]V le-tim pag spoznaite tiga
Božyga duha. Sledni duh, kir spo-
zna, de Jezus Cristus ie prišal v tu
messu, ta ie od Buga. ^[3]Inu sledni
duh, kir ne spozna, de bi Jezus
Cristus bil v tu messu prišal, ta nei
od Buga inu le-tu ie ta duh tiga
anticrišta, od kateriga ste vi slišali,
de ima prytí inu ie vže zdai na tim
sveitu.

^[4]Vi, otročiči, ste od Buga inu ste
nee premogli, zakai ta, kir ie not-

A.

Ty, kir
Cristusevu
Bogastvu
inu zaslú-
žene taye,
so anticri-
šti.
3. Reg. 22.
Iudit. 8.
Math. 7.
1. Ioh. 2.
2. Ioh. 1.

B.

Hynavci,
ri

Neverniki
Boga ne
znaio, pra-
vih pridi-
gariev ne
poslušao,
bližniga ne
lubio.
Ioh. 8.

Ioh. 3.
Rom. 5.

2. Cor. 5.
Col. 1.

Exod. 33.
Deut. 4.

ri v vas, ie vegši koker ta, kir ie na sveitu. [5] Oni so od tiga svita, obtu govore od tiga svita inu ta sveit nee posluša. [6] Mi smo od Buga inu kateri Boga zna, ta nas posluša, kateri pag nei od Buga, ta nas ne posluša. Iz tiga mi spoznamo tiga duha te risnice inu tiga duha tiga zabloienia. [7] Lubeznivi, lubimo se vmei sebo, zakai ta lubezan ie od Buga inu sledni, kir lubi, ta ie royen od Buga inu zna Boga. [8] Kateri ne lubi, ta ne zna Boga, zakai Bug ie ta lubezen. [9] V le-tim pag se ie ta lubezen Božya izkazala pruti nom, kir ie suiga diniga Synu poslal na ta sveit, de skuzi nega bomo živi. [10] V le-tim ie ta lubezen, nekar de bi mi Boga bili lubili, temuč kir ie on nas lubil inu poslal suiga Synu k ani spravi za naše grehe. [11] Lubeznivi, ie li nas Bug taku lubil, taku se mi imamo tudi vmei sebo lubiti, [12] Boga nisče nigdar nei vidil.

dil. Aku se mi vmei sebo lubimo,
taku Bug ostane notri v nas inu ta
nega lubezen ie notri v nas popol-
noma. [13] Iz le-tiga mi spoznamo, de
mi v nim ostanemo inu on notri v
nas, kir ie on nom dal od suiga Du-
ha. [14] Inu mi smo vidili inu pričuie-
mo, de ta Oča ie poslal tiga Synu k
animu izvelyčariu tiga svita. [15] Kate-
ri tedai spozna, de Jezus ie Syn Bo-
žy, v tim istim Bug ostane inu on v
Bugi. [16] Inu mi smo spoznali inu ve-
rovali to lubezen, katero Bug ima
pruti nom. Bug ie ta lubezen inu
kateri ostane v ti lubezni, ta v Bugi
ostane inu Bug v nim. [17] V le-tim ie
ta lubezen per nas popolnoma, de
imamo zavupane na ta dan te prav-
de, de koker ie on, taki smo tudi mi
na sveitu. [18] Strah nei v ti lubezni,
temuč ta popolnoma lubezen ta
strah unkai ižene, zakai ta strah ima
marter, kateri pag se boy, ta isti nei
popolnom v ti lubezni. [19] Lubimo
ga

Ioh. 1, 6.
I. Thi. 6.
I. Ioh. 3.

Ioh. 2.

Levit. 19.
Ioh. 13.15.
Ephes. 5.

ga tedai mi, zakai on ie nas poprei lubil. [20] Aku gdu pravi: »Iest lubim Boga« inu suiga brata sovraži, ta ie en lažnik, zakai kateri suiga brata, kateriga on vidi, ne lubi, koku on more Boga, kateriga ne vidi, lubiti[?] [21] Inu mi imamo od nega le-to zapuvid, de kateri lubi Boga, ta isti tudi lubi suiga brata.

Spet pravi
od pravih
inu krivih
vučenikov,
s čim inu
koku se
spoznaio.

*A. Še pag, koker poprei Cristus, prero-
ki inu iogri, vely vsem vernim varova-
ti se pred falš vučeniki, kir se S. Du-
hum, s to staro vero hvalio, oli oni s
teim te ludi od te prave vere v Cristusa
inu od te kersčanske lubezni odpelavaio.
Per tim pravi, koku, s čim, skuzi kai, s
kakovimi znamini se mogo spoznati inu
ločiti ty pravi pridigary od tib falš inu
krivih, kateri pridiguio, de Cristus ie
prišal v tu messu, tu ie, kateri veruio
inu vuče, de Cristus ie od večnusti z
Bugom red bil inu ie potle v tim odloče-
nim času zavolo našiga izveličane na ta
sveit*

sveit prišal inu tu človeistvu k sebi peruzel, s teim ie on nas odresil od večne smerti inu ie nom dobil inu zaslužil tu nebesku večnu izveličane. Le-ty so ty pravi Božy pridigary. Kateri pag taye, de Cristus nei od večnusti en Bug inu de on sam ž nega človeistvom inu martro nas nei popolnoma izvelyčal, de imamo tudi drugdi odpustkov iskati oli mi sami ž našimi službami ta nebessa zaslužiti, le-ty isti so zepelavci, anticrišti inu fals preroki, pred katerimi vsaki se vari.

B. Spet te verne trošta, de se pred takimi zepelavci, kir so Cristusevi sovražniki, neimaio bati, zakai Cristus ž nega Duhum inu pomočio ie per nih, ta isti boskuži nee te nega sovražnike inu ta celi hudi sveit ž nega sveitom, modrustio inu oblastio premogel po oblubi Cristusevi, kir pravi: »Na tim sveitu bote nadluge imeili, oli imeite vupane, iest sem premogel ta sveit.« Ioh. 16.²⁰⁹ Za teim pravi, de ta sveit, tu ie, ta vegši deil ludi, kir

Anticri-
štovi ne is-
čeio per
samim
Cristusu
Božye mi-
losti inu te
prave ver-
ne sovra-
žio, fratu-
io,
pregano,
love, mo-
ree, obene
lubezni ne
izkažo.

²⁰⁹Jn 16,33.

P. S. Du-

*S. Duha inu te prave vere neimaio,
take falš vučenike radi poslušaio inu ž
nimi derže. Oli per tim se tudi rezode-
vaio, de neimaio prave vere, zakai per
tacih se ne vidi obena prava serčna lu-
bezen. Za teim zastopnu, lipu inu obilnu
govori od te prevelike lubezni Božye
pruti nom, katero ie on izkazal s teim,
kir ie zavolo našiga izveličane suiga la-
stniga Synu na ta hudi sveit v tako revo
inu martro poslal. Inu on s tako Božyo
lubezno vse verne opomina, vuči inu
pergane, de se vmei sebo prov iž serca
imaio lubiti, eden drugimu dobru sturi-
ti. Zakai kateri suiga ravenkersčenika
ne lubi, ta daie na znanе, de neima pra-
ve vere, ne zna Boga, Boga ne lubi, se ga
inu sodniga dne sylnu boy, nei zo obeno
ričio Bogu glib, temuč zludiu zo vsemi
nega dellи. Zakai Gospud Bug obuie
zapoveda, v Cristusa verovati,
sebe inu suiga bližniga
inu brata
lubiti.*

TA

TA V. CAP.

*Kateri v Cristusa prov veruie, Božye
zapuvidi prov obrani, suiga bližni-
ga lubi, ta ie Božy syn, iz Buga ro-
yen, s tako vero Božye zapuvidi
lahku obrani inu ta sveit že nega lu-
šti premaga. Pryčuie s teim kerstom,
s teim obhaylom inu S. Troyco, de
Jezus ie pravi Syn Božy inu v nim
samim s to vero imamo ta večni le-
ben inu zavolo nega so naše molitve
uslišane.*

Sledni, kir veruie, de Jezus ie ta
Cristus, ta isti ie royen od Buga.
Inu sledni, kir lubi tiga, kir ga ie
rodył, ta isti tudi lubi tiga, kir ie od
nega royen. ^[2]V le-tim mi spozna-
mo, de mi lubimo Božye otroke,
kadar mi Boga lubimo inu nega za-
puvidi deržimo. ^[3]Zakai ta lubezen
Božya ie le-ta, de mi te nega zapu-
P 2 vidi

A.
Vera, lu-
bezen, po-
korsčina
daio prave
preroyene
kersckeni-
ke^[10] na
znane.
Math. 11,
^{16.}
Ioh. 1, 14
^{16.}
1. Cor. 15.

210| Kersčenike.

vidi deržimo, inu nega zapuvidi ne-so teške. [4] Zakai vse tu, kar ie od Buga royenu, premaga ta sveit, inu naša vera ie tu premagane, [5] katera ta sveit premaga. Du ie pag ta, kir ta sveit premaga[,] samuč ta, kir veruie, de Jezus ie Syn Božy[?]

B.
Cristusu,
de ie prišal
na ta sveit,
de ie Syn
Božy, de
ie vseh
vernih iz-
velyčar,
pryčuo S.
Troyca, S.
Duh s pís-
mom pre-
rokskim,
iogerskim,
s. kerst,
nega veče-
ria inu
martra.
Math. 3,
^{17.}
Ioh. 1, 12,
^{3:}
Rom. 8.
Rom. 4.

[6] Inu le-tu ie ta Jezus Cristus, kir ie imel prytis to vodo inu kryo, nekar samuč s to vodo, temuč s to vodo inu kryo. Inu ta duh ie ta, kir pričuie, zakai ta duh ie ta ri-snica. [7] Zakai oni try so, kir v nebi pričuio, ta Oča, ta Bessedu inu S. Duh, inu le-ty try so enu. Inu try so tudi na zemli, kir pričuio, [8] ta Duh, ta voda inu ta kry, inu le-ty try so enu. [9] Ako mi tih ludi pričovane gorivzamemo, tu pryčovane Božye ie vegše inu le-tu ie tu pričovane Božye, kateru ie on pričoval od nega Synu. [10] Kateri veruie na Božyga Synu, ta ima tu Božye pričovane per sebi, ka-
teri

teri Bogu ne veruie, ta ga ie k animu lažniku sturil, zakai on nei ve-roval timu pričovanu, kir ie Bug pričoval od nega Synu. [11] Inu tu pri-čovane ie le-tu, de Bug ie nom dal ta večni leben inu le-ta leben ie v nega Synuvi. [12] Kateri ima tiga Božya Synu, ta isti ima ta leben, ka-teri pag neima tiga Božya Synu, ta isti neima tiga lebna. [13] Inu le-tu sem vom, kir veruiete na tu ime ti-ga Božya Synu, pissal, de bote veidili, de imate ta večni leben, inu ^{Ioh. 6.} de vi veruiete na tu ime tiga Božya Synu. [14] Inu le-tu ie tu zevu-pane, kir mi imamo pruti Bogu, de aku ga mi kai prossimo po nega voli, de nas usliši. [15] Inu kadar mi ^{Ioh. 16.}
^{1. Ioh. 3.} veimo, de karkuli ga prossimo, de nas usliši, taku mi veimo, de smo te prošne, kir smo prossil/i/, obder-žali.

[16] Aku kei eden vidi suiga brata Za slabe
 grešiti en greh, kir nei h ti smer-

P 3 ti,

C.

nezastop-
ne grešni-
ke se ima
prossiti.
Ier. 7.
Math. 12.
Ioh. 8.
1. Ioh. 3.

D.
Verni so
inu neso
grešniki;
grehu,
zladiu so
zubper,
zatu Cris-
tus nih
grehe za-
kriva.
Luc. 24.

ti, ta prossi Boga inu nemu bo dal
ta leben tim, kir ne grešio h ti
smerti. Ie li pag en greh h ti smerti,
za ta isti iest ne pravim, de prosiš.

[17] Sledna krivica ie greh inu ie en
greh nekar h ti smerti.

[18] Mi veimo, de sledni, kir ie od Bu-
ga royen, ne greši, temuč kateri ie
od Buga royen, ta sam sebe varuie
inu ta hudi se ga ne dotakne. [19] Mi
veimo, de smo od Buga, inu ta celi
sveit leži v ti hudobi. [20] Inu mi veimo,
de ta Syn Božy ie prišal inu ie nom
dal razum, de znamo tiga Risnični-
ga inu smo v tim Risničnim, v tim
nega Synuvi Jezusu Cristusu, le-ta
ie risnični Bug inu ta večni leben.

[21] Otročiči, varuite se pred temi ma-
liki. Amen

Verni Bo-
ga inu vse,
katere
Bug

*A. V začetku le-tiga capitula še pag
zubper te kezarie, Iude inu Turke, kir
ne hote, de bi Jezus, Divice Marye
syn,*

*syn, ta pravi Cristus bil, inu zubper
bynavce, falš kersčenike, kir suimu bli-
žnimu ništer dobriga ne deio, tukai go-
vori. Obtu on pravi, vsi ty, kir veruio, de
ie Ježus Cristus, inu lubio te verne otroke
Božye, suimu bližnimu vse dobru izkažo,
se po Božyh zapuvidah derže, so od Buga
royeni, imao S. Duha inu to pravo vero.
Inu per tim pravi, de tim, kir pravo vero
imao, so te Božye zapuvidi lahke, zakai
s pravo vero, s poštenim lebnom ležei ko-
ker z malikovanem inu z lotryo imao
inu prebivaio inu vse žlaht izkušnave ti-
ga messa, svita inu hudiča premagaio.*

*B. Še pag terdi to vero kersčansko inu
pričuie s tem kerstom inu s caihni, kir so
se per Cristusevim kerstu godili, s to ne-
ga marstro inu s kryo, kir ie iz nega mer-
tviga telessa na cryžu s to vodo red tekla,
Ioh. 19,²¹¹ inu S. Duhum, kir od Cristusa
skuzi preroke inu iogre pričuie, inu s to
celo S. Troyzo, zuseb ta Oča nebeski, de
Cristus ie gvišnu inu risničnu pri-*

S. Troyza,
Cristusevi
caihni, ne-
ga martra,
S. Kerst,
pričuio
Cristusu,
de ie on ta
pravi Syn
Božy.

211 Jn 19,34.

šal na ta sveit inu ie opravil inu dokonal vse tu, kar ie od nega bilu prerokovanu inu slišalu k našimu izveličanu. Obtu na obeniga drugiga Cristusa nemamo čakati, ne drugdi odpustkov inu naših duš izvelyčane iskati. Inu kateri tu deio, ty isti Boga imao za risničniga, nih prosne so uslišane, kir pag nekar, ty Boga stavio na laže inu tiga večniga lebna nigdar ne bodo imeili, nih molytve ne dopado Bogu.

Vernih
prošne per
Bugi velike riči
opravio,
sprossio,
de grešni-
ki se preo-
berno, ko-
ker s.
Steffan s.
Paulu ie
izprossil.

²¹² 2 Mz 14,13–27;
17,4–6; 32,7–14;
4 Mz 12,1–14;
1 Kr 17,1–16;
2 Kr 4,8–37;
Apd 9,36–41; 20,7–12;
27,13–37.

C. To pravo vero v Cristusa hvali inu povišuie, kir pravi, de ty verni nekar le samuč nim samim, temuč tudi drugim tar grešnikom sprossio od Buga posvitno inu večno dobruto, koker Moizes, Exod. 14, 17, 32, Num. 12, Elias, 3. Reg. 17, Elizeus, 4. Reg. 4, s. Peter, Act. 9, s. Paul, Act. 20, 27, ²¹² so milost, pomuč, život inu zdravie sprossili. Kir pag pravi, de za te ludi, kir smertnu oli h ti smerti grešio, se nema molyti, tu ie, za te, kir ne hote sami sebe, suie grehe spoznati, žalovati, od nih pustiti, prave poku-

pokure diati, v Cristusa verovati, koker so Cain, Saul, Išcariot bili, kir pag suie grehe spozna, žaluie, zapusti, pravo pokuro dei, milost, odpustig per Cristusu isče, ta isti naide inu dobi milost inu odpustig vseh grehov, kokerkuli veliki, nagglavni inu smertni so, koker David, Manasses, s. Peter, žahar, Maria Magdalena, s. Paul etc. S. Avguštin pravi, de ta smertni ferdamnanioli, koker ty stari Crainci pravio, tag naglavni greh, ie finalis imponitentia,²¹³ tu ie, stonovitna, prez konca nepokura, kadar en človik pred nega smertio suie grehe ne žaluie, ne greva, Boga za milost ne prossi, v Cristusa ne veruie, en tak, dotle ie živ, Bogu ne dopade, h puslednimu mora v peklu ve-koma prebivati.

D. Tukai koker v tim pervim 3. capi-tuli koker David inu s. Paul te grehe inu gresnike narazen loči. V tim 1. capi-tuli pravi, aku mi pravimo, de neima-mo obeniga greha, taku sami sebe zepe-lamo inu ta risnica nei v nas. Tukai

P 5 pag

Kateri so sto vero v Jezusa zasaeni oli vpelcani, ty isti nebodo zgubleni,aku

213| Finalis imponitentia, blasfemija, kletev proti Svetemu Duhu; Avguštin, *Sermones ad populum*, sermo 71, v: J. P. Migne, *Patrologiae cursus completus, series latina* 38, 455, 456, 464. Isto mesto razлага tudi Tomaž Akvinski, *Summa theologiae* 3a.86,2.

po tim du-
hei inu ne-
kar po tim
messei ho-
dio.
Rom. 8.

*pag pravi, de ty, kir so od Buga rojeni,
tu ie, h pravi veri prisli, ty isti ne gresio.
Inu on v tim pervim capituli, koker v le-
-tim, od vernih govor, obtu ty grehi tih
vernih inu nevernih se moraio po vuki s.
Davida, Paula, s. Ianža inu po pravim
zastopu usiga S. pisma rezločiti. Vsi ver-
ni inu svetniki, dotle so v ti stari hudi
izkaženi koži na tim sveitu, neso inu ne
mogo biti prez grehov, Rom. 6, 7, 8.²¹⁴
Božym zapuvidom neso popolnoma po-
korni, hude želete, nespodobni lušti v nih
tiče. Oli oni taki nemarnosti, budim mi-
slom stoye žubper, z Davidom red Psal.
119 veden molio, Bogu oblubuio inu pra-
vio: »O, de bi muy poti šli inu deržali se
po tei pravdi Božy, iest sem tuie bessede
skril v tu mui/e/ serce, de tebi ne gresim,
iest sem persegel inu cillu naprei vzél
deržati to pravdo tuie pravice.«²¹⁵
Le-takim nih grehi bodo od Buga zavolo
Cristusa zakriveni, pregledani, aku glih
časi padeio, de le spet vstano, v pokuro
stopio. Ampag tim nevernikom, nepo-
kurnim,*

²¹⁴| Rim 6,11–14; 7,14–21;
8,10.

²¹⁵| Ps 119,5.11.

*kurnim, kir tim grehom nih volo, lušt
inu uždo oli beržde puste, takim bodo
nih grehi žaderžani, na sodni dan vsem
ludem rezodiveni. Za teim te verne za-
gvišvie, de so Božy, bodo izvelyčani,
ampag ta sveit, ta vegsi deil ludi, kir v
neveri, v nepokuri, vsi žlaht hudobi
inu v lottery prebivaio, ie hudičev, bo
gvišnu ferdamnan. Na koncu lipu, za-
stopnu od Cristuseviga stantu, diane
inu opravila govori, de ie ta pravi Bug,
naš ohranenik inu večni leben. Ioh.*

*14.²¹⁶ De ie nas vučene, modre sturil, kir
ie nom suiga Očeta skrivno, čudno volo
rezodil. Natu ostru vsem kersčenikom
žapoveda, de se pred maliki, tu ie, pred
falš Božymi službami, s katerimi hote
ty eni ludie milost Božyo dobiti,
nebessa zaslužiti inu vsimu
žlegu ubežati,
varuio.*

216 Jn 14,6.

Konec tiga perviga s. Ianža listu.

SVETIGA IANŽA drugi list.

PREDGUVOR ČEZ
ta drugi list s. Ianža.

Le-ty try
listuvi so s.
Ianža.

*Ni vučeniki ne hote, de bi
le-ta dva pusledna listu s.
Ianža iogra bila, temuč
eniga drugiga s. Ianža, ka-
terimu ie pridevik Presbyter, tu ie, ta
Starisci ime bilu. Ta vegši deil pag
imaio tudi le-ta oba listu za s. Ianža
iogra listuve, zakai v nima se glib tu,
kar v tim nega pervim inu v nega
evangeliu inu kar ty drugi iogri, vuči
inu piše.*

Brumne,
verne žene
so Bogu,
angelom
inu vsem
svetnikom
lube.

*On piše le-ta list eni gospei, kateri ie
lohki Electa, tu ie, Izvolena bilu ime;
ta se ie suiemi otruki prov brumsku per
pravi veri stonovitu deržala inu se nei
pustila od falš vučenikov zepelati. Zatu
on no hvali inu opomina, de taku do
konca*

*konca ostane, de se derži po Božy zapu-
vidi inu bessedi inu de izkaže lubezen
pruti vsem vernim. Inu kateri ne veru-
ie, de Ježus ie ta pravi Cristus inu Syn
Božy inu de ie na ta sveit prišal, tiga
neima erpergovati, ž nim obeniga tova-
rištva imeiti. Eni pag hote per tei izvo-
leni to kersčansko cerkov zastopiti, oli
krivu.*

*Piše eni plemeniti ženi, kir ie pokorne,
verne otroke imeila, no opomina, de v
taki veri inu lubezni ž nimi ostane inu
de se varuie pred fals' vučeniki, ž nimi
obeniga tovarištva ne zguvora neima.*

TA stariši tei izvoleni gospei
inu nee otrokom, katere iest
lubim v ti risnici inu nekar iest
sam, temuč vsi ty, kir so to risnico
spoznali, ^[2]zavolo te risnice, kate-
ra notri v nas ostane inu bo per
nas vekoma, ^[3]bodi z vami gnada,
milost, myr od Buga Očeta inu
Gosp-

*A.
Prave vere
stari, mladi
so Bogu,
vsem ver-
nim lubi.*

Gospudi Jezusa Cristusa, od Synu tiga Očeta v ti risnici inu v ti lubezni.

B.
Kadar se tu kers-čanstu rezteguie, prov služi Bogu, tiga se verni veselle.
Math. 17.
1. Ioh. 2.
Iob 13, 15.

[4] Iest sem se sylnu obesselil, de sem nešel vmei tuimi otruki, kir v ti risnici hodio, koker smo to zapuvid pryeli od Očeta, [5] inu vže zdai, go-spa, te prossim (nekar koker de bi tebi pissal eno novo zapuvid, temuč to, kir smo imeili od začetka),²¹⁷ de se vmei sebe lubimo. [6] Inu le-ta ie ta lubezen, de hodimo po nega zapuvidi. Le-ta ie pag ta zapuvid, koker ste od začetka slišali, de vi v ti isti hodite. [7] Zakai dosti zepelavcev ie prišlu na ta sveit, kateri ne hote spoznati, de bi Jezus Cristus bil v tu messu prišel, en le-tak ie en zepe-lavec inu anticrišt. [8] Gledaite sami nase, de ne zgubimo, kar smo per-delali, temuč de polni lon primemo.

C.
Pred ke-
[9] Sledni, kir prestopi inu ne ob-stoy v tim Cristusevim navuku, ta isti

²¹⁷ Raba oklepajev »(nekar koker de bi tebi pissal eno novo zapuvid, temuč to, kir smo imeili od začetka)« je Trubarjev prevodni interpretativni dostavek za lažje razumevanje bibličnega besedila, ki ga L1545 in V nimata. Trubarjev prevod sledi L1545: »⁵Vnd nu bitte ich dich / Fraw / nicht als ein new Gebot schreibe ich dir / sondern das wir gehabt haben von anfang / Das wir vns vnterander lieben. ⁶Vnd das ist die Liebe / das wir wandeln nach seinem Gebot.«

isti neima Boga, kateri pag obstoy
v tim navuku Cristusevim, ta isti
ima tiga Očeta inu tiga Synu.

cary, an-
ticrišti se
imamo va-
rovati.
2. Thes. 3.
Rom. 16.

^[10]Aku kei gdu k vom pride inu le-
-tiga vuka ne pernesse, tiga ne
vzamite v to hyšo inu ne ricite k
nemu »Pomagai Bug«, ^[11]ta isti se
diležen sturi nega hudih dell. ^[12]Iest
bi imel vom dosti pissati, oli iest
nesem hotel skuzi papyr inu tinto,
temuč iest vupam k vom pryti inu
vpryčo z vusti z vami govoriti, de
tu naše vesselie bo polnu. ^[13]Tuie
sestre izvolene otroci tebi službo
spovedaio, amen.

Ioh. 16.
1. Ioh. 1.

*A. S. Ianž sam sebe starisiga imenuie
inu ty drugi iogri inu pridigary bodo
starisi imenovani, 1. Petri 5, Tit. 1,
Act. 15, ²¹⁸žavolo nih starosti inu kir nih
ovčice, koker očeti nih otroke, passo, va-
ruio, vuče inu na vse dobru vižaio. Inu
kir on piše eni ženi inu otrokom, s teim
daie na znane, de pridigary imajo
za vse*

Pridigary
imajo oči-
nu serce
pruti nih
ovčicam
imeiti, za
nee sker-
beti inu
zveistu pa-
sti.

218| 1 Pt 5,1;
Tit 1,5–6;
Apd 15,4.22.

*za vse žlaht ludi skerbeti, nim s pridigo
inu s pismom služiti. To risnico tukai ta
s. evangeli inu bessedo Božyo, koker Cri-
stus, Ioh. 14, 17,²¹⁹ imenuie. Inu risnica ie
vse tu, kar ie prov, Božye, stonovitu, prez
falsye, hynavscine inu nei ležnivu ne že-
pelavski. Lubezen pag ie vse tu, kar oli s
čim se bližnimu, vsakimu človeku dobru
sturi.*

Verni far-
mani se
imaio če-
stu opo-
minati h
dobrimu.

*B. Pravi, za čes volo ni le-ta list pi-
še, kar ie zveidil, de ona inu nee otroci
stonovitu stoye per risnici, tu ie, per
navuku tiga s. evangelia, inu de na-
prei bodo še volnesi pokorni Bogu, inu
de se varuio pred kezary, falš vučeniki,
de ne zgube, kar so skuži to pravo vero
dobili, temuč de prymo nih vere lon v
nebessih.*

Falš vuče-
niki se ne-
ima obeni-
ga
tovarikh-
tya²²⁰ imei-
ti.

*C. Očitu inu ostru govori, de prez
vere v Cristusa obena vera, Božya
služba, molitov, oben človik ž nega
dianem ne dopade Bogu, obtu vsaki
človik se varui pred falš vero inu pred
falš vučeniki. Na koncu oblubuie sam
vpryčo*

²¹⁹| Jn 14,6; 17,17.

²²⁰| Tovarišta.

vpryčo z gospo govoriti inu ni od nee se-
stričev službo spoveda.

SVETIGA
IANŽA
trety list.

PREDGUVOR ČEZ

ta trety list s. Ianža.

*Le-tim listu hvali tiga
Gaia (od nega berite
Rom. 16, 1. Cor. 1),²²¹ kir
ie tim ptuim pregna-
nim bozim kersčenikom*

S. Ianž dva
prava
kersčenika
inu eniga
hynavskie
ga tukai
nom ne-
prei stavi k
navuku.

221| Rim 16,23.
1 Kor 1,14.

*vso dobruto izkažal, nee erpergoval, da-
roval, s ceringo omislil, vučil, opominal
inu troštal. S teim vse verne opokmina,
de oni tudi taku deio, vsem ludem služio,
s čim premoreio. Za teim tiga Diotrefa,
falš hynavskiga kersčenika, groznu tadla
inu svari, kir ie te prave predigarie re-
znašal, vernim ništer dobriga sturil inu
ie branil nim dobru sturiti. S teim vuči,*

Q de se

de se pred nepokuro, hynavscino imamo varovati, potle Demetria hvali, kir se ie zo vso ričio dobru deržal, s teim bi rad vse kersčenike tudi h timu perpravil.

Hvali Gaia, kir ie vsim vernim dobru sturil, zatu nemu vse dobru prossi inu pričuie, de ie nega vera prov inu risnična. Toži čez Diotrefa, kir nikomer nei dobriga sturil inu branil drugim vernim dobru sturiti. Demetria hvali inu ga vsem vernim poroči.

A.
Eniga pravga ker-
sčenika
hvali dru-
gim k ani-
mu exem-
plu.
Rom. 16.
1. Cor. 1.

TA stariši, Gaiu timu lubimu, kateriga iest lubim v ti risnici. [2] Mui lubi, iest želim, de bi tebi v seh ričeh dobru šlu inu de bi zdrav bil, koker tui duši dobru gre. [3] Iest sem se sylnu obesselil, kadar so ty bratje bili prišli inu so pričovali od tuie risnice, koker tudi ty hodiš po risnici. [4] Iest neimam vegšiga vesselia, samuč de slišim, de muy

muy otroci hodio po risnici. [5] Mui
lubi, ti zveistu delaš, karkuli sturiš
na tih bratih inu na ptuih, [6] kateri
so vpričo te cerqve od tuie lubezni
pričovali, inu ti si dobru sturil, de
si nee odpravil vrednu pred Bu-
gom. [7] Zakai oni so za nega ime-
na vunkai vlekli inu so od aydov
ništer vzeli. [8] Obtu take imamo
mi gorivzeti, de tei risnici
pomagamo.

1. Cor. 9.
2. Cor. 11.
Math. 10.

[9] Iest sem tei cerqvi pissal, ampag
Diotrefes, kir hoče vmei nimi ta
pervi biti, ta nas gori ne vzame.
[10] Obtu, aku iest pridem, hočo izka-
zati tu nega dellu, kir on della, ko-
ku on mermra ž nega hudimi bes-
sedami Zubper nas, inu on neima na
tim samim zadosti, kir on sam ne
vzame gori te brate, temuč on tudi
tim, kir nee hote gorivzeti, brani
inu nee iz te cerqve pehuio. [11] Mui
lubi, ne hodi za teim hudim, temuč
po tim d/o/b/r/im, kateri dobru

B.
Papeži,
šcöffi, fa-
ry, menihu
so Diotre-
fu glih.

Psal. 34.

Q_2 dei,

dei, ta ie od Buga, kateri pag hudu
dei, ta ne vidi Boga.

c.

Demetrius
ie brumen,
po nim se
imaio der-
žati.

^[12] Demetrius ima od vseh pričo-
vane inu od te same risnice. Inu mi
pričuiemo tudi inu vi veiste, de tu
naše pričovane ie risničnu. ^[13] Iest bi
imel dosti pissati, oli iest nečo
skuzi tinto inu perut tebi pissati,
^[14] iest vupam tebe v kratkim viditi,
tedai hočva z vusti vpryčo vkupe
govoriti, ^[15] myr bodi s tebo. Ty pe-
riateli tebi službo spovedaio, spo-
vei službo tim periatelom per
imeni.

Le ty verni
so lubi
Bogu.

*A. Le-ta Gaius ie en pravi kersčenik
bil, ie suo vero š poštenem inu ž lubežno
pruti vsem vernim izkažal, žatu ie nemu
s. Ianž bil periatel, ga bvali, de hodi po
risnici, tu ie, de se derži s to vero, ž Bo-
žymi službami, ž nega stanum inu leb-
nom po Božy bessedì.*

Tih Dio-
trefov ie
zdai pov-
sod dosti.

*D.²²² Čez Diotrefa, kir ie en bud klapar,
opravljavec, reznašavec, offerten inu ne-
milostiv bil, toži inu nemu priti, de ne-
ga*

²²²| B. Izvirno nekorigirano označevanje vrstnega reda komentarjev.

ga lotryo hoče rezodeiti.

C. Demetria hvali, hoče, de bi vsi verni
koker on se deržali. Natu pravi, zakai ie
le-ta list kratig, hoče sam list biti. Potle
službe spoveida.

Konec s. Ianža dveyu lystov.

SVETI GA I U D E Ž A list.

PREDGUVOR.

Ristus Ježus, naš gospud inu
izveličar, ie dva iogra s teim
imenom Iudas imel, timu
enimu ie bilu pridevik Isča-
riot, ta ie Cristusa fratol, se ie obessil inu
rezpočil. Timu drugimu pag ie bilu ime
Lebbeus, s teim pridevkom Taddeus, ne-
ga brata sta bila Iacobus, Alfeov syn, inu
Simon Cananaeus, nih mati ie bila, koker
s. Marcus ²²³ pričuie, Maria Cleofe oli

Q 3 Iacobi,

Cristus ie
dva iogra s
teim ime
nom Iudas
imel.

223| Mr 6,3.

Iacobi, Divice Marie sestra.

Tudi le-ta
list ie io-
gerski.

Le-ta list tudi ty eni stari inu novi vučeniki ne hote ga imeiti za en iogerski list zavolo, kir ima s. Petra drugiga listu bessede, mi pag, kadar v le-tim listei ni-šter S. pismu zubper ne piše, ga mi hočmo imeiti za en pravi iogerski list.

Zdaici per iogrovih čassih so bili hudi, hynavski, nepokurni kersčeniki.

On ie po vseh iogrov, koker S. Ianž Evangelist, dolgu šiv bil, ie vidil, de ta vegsi deil kersčenikov se neso prov po Božy bessedi inu nega strahu deržali, so se od falš vučenikov, kir so nim vso lotryo dopustili, pustili zepelati. Zubper take falš, hynavske nepokurne inu pridigarie le-ta oster list piše. V nim vse verne zvezistu opomina, de do konca ostano per pravi veri, brumsku derže, pred kecary se varuio.

S. I U D E Ž A L I S T .

Iudas koker Cristus, iogri inu preroki vse verne opomina, de se vario pred fas²²⁴ vučeniki, špotlivci inu epicurary, zakai taki bodo od Buga grozovitu štraifani, koker ty hu-dici

dici inu Sodomitary; pravi tudi, koku se ie zludi zavolo Moizesoviga tellessa kregal. Per tim vely, de per pravi veri inu v lubezni do konca ostano.

Iudas, en hlapec Jezusa Cristusa inu brat Iacopov, tim poklicanim, kir so posvičeni v Bugi Očeti inu ohraneni v Jezusu Cristusu. [2] Milost, myr inu lubezen vom se pobulšai. [3] Mui lubi, potehmal sem iest mui vus flis perlužil vom pissati, od tiga gmain izvelyčane ie bilu meni potreba vom pissati inu opominati, de vi zavole vere, katera ie enkrat dana tim svetnikom, se štritaite. [4] Zakai ty eni ludie so poleg perlezli, kir so neverniki, kateri so bili poprei zapissani k le-timu ferdamnanu, kir to gnado našiga Boga prenašaio na hočlivost inu zataiuio Boga inu našiga Gospudi Jezusa Cristu-

*A.
Nei zadostti h timu izveličanu začeti pokuro inu prov verovati, temuč do konca v takim ostatim.
2. Pet. 2.*

Gal. 5.

Q 4 sa,

sa, kir ie sam en Gospud. [5] Iest ho-
čo pag vas spumniti, potehmal vi
enkrat le-tu veiste, de ta Gospud,
kadar ie bil timu folku iz te Egip-

Num. 14. tove dežele pomagal, ie on potle
spet te, kir neso verovali, končal.

Esai. 14. [6] Inu te angele, kir neso suiga
vyudstva ohranili, temuč so nih
prebivalisče zapustili, ie on nee
zvezane s teimi večnimi zvezavi
pod to temnico h ti pravdi tiga ve-

Gen. 19. likiga dne ohranil. [7] Koker tudi
Sodoma, Gomorra inu poleg nih
lezeča meista, katera so glih taku
koker onee curbale inu so po enim
drugim messei hodile, so postavle-
ne h timu exemplu inu terpe to
martro tiga večniga ogna. [8] Glih
taku so le-ty, kir so od saineh ob-
norieni, kir tu messu omadežuio,
gospoščino zažmaguio inu te veli-
ke oblasti šentuio.

*B.
Angeli,* [9] Mihael pag, ta viši angel, kadar
se ie s teim zludiem kregal inu
dišpu-

dišputiral od Moizesoviga telessa,
nei smil to sodbo tiga šentovane iz-
reči, temuč ie dial: »Bug te svari.«

[10] Le-ty pag tim ričem, katere ne
znaio, hudu reko, kar po naturi ko-
ker ta nezastopna živina znaio, v
tim istim oni konec vzamo. [11] V
enim, zakai oni so na ta cainski pot
stopili inu so zašli v tu zahaiane tiga
Baalama zavolo tiga lona inu so v
tim zupergovorienu tiga Cora kon-
čani. [12] Le-tu so ty madeži, kir do-
bru lebaio od vaše almožne, prez
skerbi, oni sami sebe passo. Oni so
oblaki prez vode, kir bodo od ve-
itrov okuli goneni, drivessa, kir so
iessen segnyla, prez sadu, dvakrat
umoriene inu s kurenom izderte,
[13] divy morski valluvi, kir nih lastne
sramote vunkai penio, zahaiave
zvezda,²²⁵ katerim ie ta magla te te-
mnice vekoma ohranena. [14] Od le-
-tih ie tudi Enoh, ta sedmi od Ada-
ma, prerokoval, kir ie dial: »Pole, ta

Q 5 Gospud

verni z Bo-
žym imenom
ne šentuo,
Bogu ne od-
mermravaio.
Zah. 3.
2. Pet. 2.
Gen. 4, 24.
Num. 16.

2. Pet. 2.

225| Zvezde.

Apo. 1.
Esa. 3.

Gospud pryde suiemi svetniki. Tih bo veliku tyssuč, [15] bo pravdo deržal zubper sledniga inu bo štraifal vse, kir so vmei nimi neverniki zavolo nih vseh neverniških dell, kir so nevernišku delali, inu zavolo nih ostrih bessed, kir so ty neverniški grešniki zuper nega govurili.« [16] Le-ty so ty odmermravci, kir veden tožio inu po nih luštih hodio inu nih vusta offertne riči govore inu te ene ludi za veliku derže zavolo tiga pryda.

c.
Pred kecary se varuimo, v pravi veri se terdim, v lubezni de prebivamo, poštenu živimo, molymo.
1. Thi. 4.
2. Thi. 3.
2. Pet. 3.

226| Špotlivci.

[17] Vi pag, mui lubeznivi, spumnite na te bessede, katere so poprei govoriene od tih iogrov našiga Gospudi Jezusa Cristusa, [18] kir so vom pravili, de v tim puslednim času bodo spotlivci, [226] kir bodo po silih lastnih neverniških luštih hodili. [19] Le-ty so ty, kir se ločio, so živinski, neimaio tiga Duha. [20] Vi pag, mui lubeznivi, zidaite vi sami sebe na to nersveteišo vero skuzi Svetiga

tiga Duha, molyte inu ^[21]deržite se v ti lubezni Božy inu čakaite na to milost našiga Gospudi Jezusa Cri-stusa h timu večnimu lebnu. ^[22]Inu deržite le-ta rezlotig, de se vi čez te usmilite, ^[23]te ene pag s teim strahum izvelyčate inu izderite nee iz ogna inu sovražite to sukno, kir ie madežova od tiga messa. ^[24]Timu pag, kir more vas ohraniti prez greha inu postaviti prez tadla z velikim vesseliem pred tu obličie suiga gospostva, ^[25]timu Bogu, kir ie sam moder, našimu izveličariu bodi čast inu maiesteta, gospostvu inu oblast zdai, vselei inu vekoma, amen.

A. V začetku try Božye dobrute vsem vernim derži naprei; ta perva ie, kir so od Buga skuži evangelium h pravi veri poklicani. Ta druga ie, kir so skuži S. Duha posvičeni, tretya, de so skuži Cristusa h timu večnimu lebnu ohrane-ni.

Božya mi-lost nas ne vuči v gre-hih ostati, temuč pred grehi se naprei varovati.

ni. Za teim nim vse dobru od Buga prosi, nim pravi, de ty fals vučeniki so nega k le-timu pismu pergnali, kir so pridigali, de en kersčenik, kadar on skuži to vero v Cristusa inu te s. zacramente odpusčane vseh grehov, milost Božyo inu ta večni leben ie dobil, more naprei žiher, prez serda inu štraifinge Božye, gresiti, v messenih luštih prebivati etc. Takim fals vučenikom inu kerčenikom te Iude, hudiče, Sodomitarie stavi naprei, kir so tudi poprei bili v Božy milosti, oli skuži nih nepokuro so v Božy serd inu štraifingo pali.

Zludi povsod zo vso kunštio isče inu na reie, de bi te ludi od prave vere stopili inu malikovali.

B. Od s. Mihela inu zludia voiskovane inu od Enohoviga prerokovane tu staru S. pismu ništer ne govori. Zatu ty eni le-ta list zamečuio. S. Judas pag ie lohki od tiga krega inu prerokovane od starih brumnih Iudov slišaloli v kakih starih buqvah sam bral. Kir ie pag ta zludi tu mertvu tellu Moižesovu, kateru ie sam Bug skrivaie pokopal, Deut. 34,²²⁷ hotel rezodeiti zavolo, de bi ty Iudi

227|5 Mz 34,6.

Iudi taku tellu za eno papeško svetino deržali, čestili, molili, nemu cerque zdali inu per nim odpustkov iskali etc. Takimu malikovanu ie s. Mihel bil zubper. Inu kir pravi, de s. Mihael nei zludia klel, preklev, ne Šentoval, s teim nas inu vse ludi vuči, de neimamo nikomer hudu reči, nikogar kleti, koker ty neumni, zuseb papežniki, deio; ty drugiga ne umeio, samuč ta naš vuk kleti, fer-damnati inu nas panati inu žgati, inu oni ne veido inu ne zastopio, kai mi veruiemo inu kai mi vućimo. Take opravlavce perglijuhie timu sovražniku Čainu inu timu cuperniku Baalamu inu timu puntaryu inu zdražniku Coru. Inu on tukai nim oznanuie, de bodo koker oni šraifani.²²⁸ Za teim take nepridne vučenike, zepelavce inu falš hynavske kersčenike malla, kakovo šego imao, kai ie nih diane, de radi od drugih blaga dobru lebaio, so perlizavci, nikomer, samuč sebi so k nucu, kar se po nih voli ne sturi oli gody, zubper tu istu mermraio inu tožio.

228| Straifani.

*žio. Od tacih, pravi, ie še per starim per-
vim sveitu ta Enoh prerokoval.*

Vselei
imamo
gledati na
falš vuče-
nike, pred
nimi, pred
grehi se
varovati,
slabe v ti
veri pod-
preti, te
prešerne
ostru sna-
riti.²²⁹

229| Svariti.

*C. Vely inu opomina se varovati pred
falš vučeniki inu zepelavci, kir secte, tu ie,
zdražbe, ločene inu rezdilene v tim ker-
sčanstui delaio. Per tim zveistu prossi, de
v ti sveti, tu ie izveličanski veri od dan
do dne gori iemlo inu rasto inu de prov, iz
serca, izperganena S. Duba molio, v Bo-
žy inu v bližni lubezni prebivaio, volnu, z
vesseli[m] na ta večni lebe[n], kir nim iz
milosti zavolo Cristusa bo dan, čakaio. Za
teim lipu vuči, koku se ima slabimi ker-
sčeniki inu grešniki deržati inu ž nimi
okuli hoditi, de ty eni se imao s poterple-
nem inu žlepimi bessedami, ty eni pag s
pritežom, strašnimi bessedami spet na
pravi pot, h ti pokuri inu h pravi veri na-
pelati inu perpraviti inu iz tiga večniga
ogna izdreti, inu de neimamo tiga
človeka, samuč ta greh, budubo,
lotryo sovražiti. Na koncu
lipu moli inu
hvali Boga.*

PER-

APOCALYPSIS.

PERVA PRED-
GUVOR ČEZ APO -
calypsim, tu ie Rezodivene
s. Ianža.

E-te buqve so gerski imenuio Apocalypsis, latinski Revelatio, nemški Offenbarung, slovenski Rezodivene, zakai v le-tih buqvah so ene čudne skrivne riči, katere ie Bug suimu Synu rezodil, te ie Syn Boži s. Ianžu skuži eniga angela dal na znane, koker od tiga ta začetig v le-tih buqvah zastopnu pryčuie.

Kakova le-
-ta besse-
da apoca-
lypsis.

Od authora, du ie le-te buqve pissal, ty vučeniki glib ne pravio. Eni hote, de so od s. Ianža iogra. Ty eni pag, de so od eniga drugiga s. Ianža, Theologa, stari- ga pridigarie, pissane. Oli kadar v le-tih buqvah S. Duh glib tu, kar ty preroki inu iogri, od vseh articulov te naše prave

Od koga
so v le-te
buqve pis-
sane.

²⁵⁶ *Predguvor, argument*

prave stare vere piše, koker od Cristusevi-ga opravila inu nega dobrute očitu zastopnimi bessedami govorí, kir pravi, cap. 1:
»**JEZVS CRISTVS** ie nas lubil inu ie nas opral skuzi to suo kry inu ie nas sturil, de smo fary inu erbiči našiga Bo-ga,«²³⁰ inu cap. 5: »*Ti si tu zaklanu lagne. Inu ti si nas odresil skuzi tuio kry od vse žlahte inu si nas sturil, de smo fary tui.*«²³¹ *Per tim tudi pravi lipu od pokure inu de ty, kir iz slabusti v grehe padu, bo-doo spet v Božyo gnado vzeti. Od tiga v tim 2. inu v tim 3. cap. piše inu koku s to vero ta greh inu to smert skuzi odpuščane tih grehov premoremo. Cap. 2 inu cap. 14, kir pravi: »Bodi zveistu etc.«²³² Inu: »Iz-veličani so ty mertvi, kateri umerio v tim Gospudi.«²³³ Inu cap. 12: »Oni so pre-mogli tiga hudiča skuzi to kry tiga Iagneta.«²³⁴ Inu od te nove pokorscine cap. 2. pravi: »Iest znam tuia della inu tuo težkust inu tuie volnu terplene.«²³⁵ Inu od sodniga dne inu vstanena tih mertvih v le-tih buqvhah taku zastopnu pi-šę,*

230| Raz 1,5.

231| Raz 5,9–10.

232| Raz 2,10.

233| Raz 14,13.

234| Raz 12,11.

235| Jn 2,2.

še, de kumai drugdi taku, od anticrišta,
papeža, falš vučenikov inu hynavcev, od
nadlug te prave cerque, kai kersčeniki na
tim sveitu bodo terpeli, v kakovi časti
bodo od smerti vstaieli, kakov lon, vesse-
lie bodo potle v nebessih vekoma imeili,
očitu pravi. Poleg tiga tudi pravi, kai ty
anticrištovi, papežniki terpeli bodo v pe-
kli etc., lipu, zastopnu, čestu govorit inu
piše. Inu kadar s. Ieronim pravi v ti
predgovori čez to Biblio, de kuliku ie bes-
sed v le-tih buqvah, tuliku ie v nih Bo-
žyh skrivenust, inu kadar sledne preroko-
vane, preden se dokona, ie temnu, kadar
pag tu prerokovane v le-tih buqvah ie
dopernessenu, zatut se lažeji zastopi.

Obtu mi hočmo le-te buqve z
drugimi dostimi za s. Ianža
iogra pismu imeti, deržati
inu nim terdnu ve-
rovati.

R DRU-

DRUGA PREDGU-

guvor inu argumenti, tu ie, kratki zapopatki inu izлага vsakiga capitula praviga Božy-ga vuečeniga doctoria Martina Luteria čez le-te buqve.

V dostih vižah se prerokuie, pridigarstvu ie nerpridniše.

²³⁶ 1 Kor 12,4–10; 14,2–19.

Mnogeteru prerokovane se v ti cerqvi, tu ie, v ti gmaini Božy, naide. Eni prerokuio, de zgul tu S. pismu izlagao. Od le-tiga prerokovane inu izlage s. Paul, Cor. 12, 14²³⁶ inu drugdi govari. Le-tu prerokovane ie nerpotrebniše, se more veden imeiti, zakai taku prerokovane vuči to čisto bessedo Božyo, ta pravi grunt te vere kersčanske polaga, to vero terdi inu zagovarie; in summa: taku prerokovane postavla, rovna, derži inu opravla tu pridigarstvu.

Od prihodnih riči truie prerokovane.

Ty eni pag prerokuio od prihodnih riči, kir neso poprei v tim S. pismu bile zapissane, inu taku prerokovane ie truie. Tu pervu ie očitu, zastopnu prez pil-dov inu figur, koker ie tu Moizesovu, Davidovu inu nim glib prerokov, kir so očitu

*očitu, zastopnu od Cristusa prerokovali.
Inu koker Čristus, ty iogri so zastopnu od
falš prerokov inu anticrišta govurili. Ty
drugi pag prerokuio s teimi pildi, prika-
zni inu sainami, oli oni take pilde, pri-
kazne inu saine sami očitu inu zastopnu
izlagao, koker Iožef inu Daniel nih pri-
kazne inu saine. Ty trety prerokuio prez
bessede, pridige inu prez izlage, zgul s
pildi inu s figurami. Taku prerokovane
ie v le-tih s. Ianža, Ezehiela inu v dru-
gih buqvah, kir so saine, čudne pilde,
zviryne inu prikazni vidili, oli nih neso
izlagali. Od tih s. Peter iz preroka Ioela,
Act. 2, govorí, kir pravi: »Vasi synuwy
inu scere bodo prerokovali inu vasi mla-
isi prikazne vidili inu vasi starisi saine
sainali.«²³⁷ Inu dotle taku prerokovne prez
gvišne zastopne izlage ostane, ie enu
skrivnu, mutastu, nepridnu prerokovane,
ništer ne nuca timu kersčanstvu. Koker se
ie le-timu s. Ianžu prerokovanu godylu,
zakai nih dosti so se čez le-te buqve moi-*

R 2 strili,

237| Apd 2,17.

strili, oli neiso ništer gvišniga naprei pernesli.

Ty stari so tudi na le-tih buq-vah, so li s. Ianža, cblali.

Za take negvišne izlage inu skrivniga zastopa volo smo mi tudi le-te buqve do-sehmal prez izlage pustil tečati. Inu zuseb za tiga volo, kir ty eni stari vučeniki le-te buqve neso za s. Ianža buqve imeili, ne deržali, koker od tiga Eusebius v ti Cerkovni croni, lib. 3, cap. 25,²³⁸ piše, v takim cbivli mi le-te buqve tudi pustimo. Oli mi per tim nikomer ne branimo inu ne prepovedamo nee za s. Ianža buqveoli koker on hoče, deržati.

Reve, nadluge, katere so se v ti cerqvi godile, izlagaio le-te buqve.

Kadar bi mi pag eno gvišno izlago inu pravi zastop, kai pomenio, imeli, hočmo mi tukai drugim inu višim duhum uržah dati h timu rezmišlovanu inu te naše misli tudi na dan inu naprei dati. Le-taku, potehmal le-te buqve so enu prerokovane inu rezodivene prihodnih riči inu zuseb od prihodnih žalost inu velikih, težkih nadlug, kir so imeile priti čez tu kersčanstvu. Taku mi šacamо,

²³⁸| Evzebij,
Historia ecclesiastica
3.25.2.

camo, de bulše, gvišniše izlage inu praviga zastopa čez le-te buqve ne moremo nai-ti, samuč mi gledamo na te stare historiae inu croniKE, kai se ie od iogerskiga čassa dosehmal v tim kersčanstvi godylu, kai ie terpelu inu prestalu. Inu te iste reve, nadluge inu diane de se z le-temi pil-di inu bessedami zglihaio inu preraitaio. Inu kadar se le-tih buqvi bessedede inu pil-di oli prikazni s teimi diani inu nadluggami, kir so dosehmal šle čez tu kersča[n]-stvu, zglihaio, taku imamo pravi zastop inu gvišno izlago čez le-te buqve.

Obtu mi deržimo, koker tudi ta text zastopnu daie na znane, de ty pervi try capituli, kir od tih sedem gmain oli cerkov inu od tih angelov v ti Azy govore, drugiga v sebi ne derže, samuč s preprostimi bessedami daio na znane inu pravio, koku so se tedai te iste cerqve v ti Azy deržale inu kai se ie nim godilu. Inu bodo opominane, de v pokuri, per pravi veri, v brumnim, poštenim lebnu osta-

V kersčanstvi ie vselei več hudihi, zatu ostriga svara potrubuie.

no, gori iemlo inu de se pobulšaio. Inu per tei bessedni angel imamo zastopiti te šcofe inu vučenike v tim kersčanstvi. De ty eni bodo brumni, dobri inu zvesti, koker so ty pervi stari očaki, svety inu vučeni šcoffi inu pridigary bili. Ty eni pag hudi, zepelavci, koker so ty kecary, falš, hynavski vučeniki, inu od le-tih hudih več koker od dobrib le-te buqve govore.

Kai ty²⁴. stari, kir so veden pred Bugom, po-menio.

V tim 4. inu 5. capituli bode naprei mallanu tu cilu kersčanstvu, kir ie imeilu te prihodne žalosti inu nadluge preterpeti. Tukai so štyri inu dvaisseti starisi pred Bugom (ty so vsi šcoffi inu vučeniki, kir so ene misli inu vere) s to vero kronani, ty isti Cristusa, tu Iagne Božye, s temi arfami inu s temi kadilniki hvalio, tu ie, očitu od Cristusa pridiguo, nemu zveistu služio inu veden iz serca z an-dohtio molio. Inu tu vse se gody h troštu vsem kersčenikom, de imao veiditi, de tu kersčanstvu²³⁹ ima vini v takih prihodnih žalostih inu v težkih nadlugah ostati.

V tim

*V tim 6. se začno te prihodne žalosti
inu uadluge²⁴¹ rezodevati. Inu ner poprei
te telesne, koker so tu preganene, lovlene,
ieče, umoriene inu britke martre. Od te
deželske gospoščine, nim naložene. Te
iste pomenio tiga crananiga sčitnika oli
iezdeca s teim lokom na belim konu, po-
tle voiske inu kry, te pomenio tiga iez-
deca s teim močom²⁴² na tim erdečimu
koynu. Potle ie dragina inu lakota, ta
ista ie ta ieizdeč s to vago na tim čer-
nim ko inu. Potle so kuge inu žlizee na
tim bledim konu s teim mertvaškim pil-
dom. Inu le-te štyri štraifinge raven
drugih, koker tu preminene inu zatrene
tih kralevstov inu gospoščin, vselei gvi-
šnu prido, kadar se iz Božje bessede špot
della inu se ni ne sluša, koker od tiga v
le-tim capituli na koncu zastopnu govo-
ri. Inu h taki štraifingi Boga perpravio
ty, kir te prave pridigarie inu kersčenike
preganeio inu moree, zakai nih kry nuč
ter dan vpye pruti Bogu.*

*V le-tim 7. inu 8. se začne tu rezodi-
vene*

duhovske
nadluge.

Štyri štraifinge, ka-
tere čez te
sovražnike
inu spo-
tlivce²⁴⁰ te
bessede
Božye pri-
do.

241| Nadluge.

240| Špotlivce.

242| Mečom.

264 *Predguvor, argument*

vene od tih duhovskih žalost inu nadlug,
tu ie, od mnogeterih kecariev. Oli per tim
ie še pag en troštliv pild postavlen v tim,
kir ta angel te kersčenike znamenuie inu
tim štyrim hudim angelom brani. S teim
te kersčenike zagvišuie, de tu kersčan-
stvu, ty brumni angeli, tu ie, ty pravi
vučeniki inu ta čista besseda Božya,
ostano tudi vmei kecary. Inu ta angel s
teim kadilnikom, tu ie, s to molytvo tudi
tu istu pričuie; taki dobri angeli so bili ty
dobri pravi stari vučeniki, koker so bili
Spiridion, Atanazius, Hilarius, ta ni-
ceniski concili inu tim glib.

Dobri an-
geli.

Ta pervi hudi angel ie ta kecar Tacianus
ž nega encratiti, kateri so ta žakon
prepovedovali, inu ty, kir so ž nih la-
stnimi dobrimi dell hoteli pred Bugom
brumni inu pravični biti, koker ty Iudi
inu Turki. Žakai ta krivi zepelavni vuk
od dobrih dell ie moral ta pervi biti ti-
mu evangeliu zuper inu on ostane tudi
ta pusledni do sodniga dne inu on ima
vselei

Tacianus
inu samo-
pravičary.

čez s. Ianža Rezodivene. 265

vselei suie nove z drugimi imeni vučenike, koker so bili ty pelagiani inu zdai ty papežniki etc.

Ta drugi ie ta Marcion z nega cataf- Marcion.
rygi, manihei, montani etc., kir so se z
nih duhi oli duhovscino čez v/s/e S. pismu
hvalili inu so letali koker le-ta goreča
gorra vmei nebom inu vmei zemlo inu
koker per našim času ta Myncar inu te
čudne neobstoyeče švermeriske glave.

Ta trety hudi angel ie Origenes, kir ie Origenes.
skuzi filozofyo inu suo zastopnostio tu S.
pismu grenku sturil inu izkazil koker per
nas te velike šule.

Ta četerti ie Novatus z nega katari, Novatus,
donatisti.
ty so to pokuro zametovali inu so se za
te nerčistiše inu sveteiše deržali. Take
šege so bili potle tudi ty donatisti. Ty
naši sadašni duhovski so z le-teimi
vsemi štirimi kecary omadeženi. Ty
vučeni, kateri so te stare hystorie bra-
li, bodo le-te riči dobru mogli prerai-
tati, prešteti inu zglibati, zakai tukai

R 5 vse

266 *Predguvor, argument*

vse riči poredu zapissati inu praviti bi predolgu bilu.

duhovske
inu telesne
reve.

243| Duhovske.

V le-tim 9. inu 10. se začno stuprov te prave reve inu nadluge. Zakai te telesne inu duhoske²⁴³ nadluge, katere so dosehmal bile, so le en šerc inu iegra pruti tim, katere so potle imeile pryti, koker od tiga sam ta angel na koncu tiga 8. capitula govorí, kir pravi, de imaio try »ve« oli »io« pryti, katera »ve« imaio ty drugi try angeli, ta peti, šesti inu sedmi, opraviti, inu timu svitu en konec. Inu tukai prydo try nadluge, duhovske inu telesne vkupe, ta perva bo velika, ta druga še vegše, ta tretia cilu velika.

Tu pervu
»ve« ie
Arius.

Ta pervi »ve« oli »io« ie ta peti hudi angel, tu ie ta velik kecar Arius inu nega tovarisi, ty so tu kersčanstvu po vsim sveitu grozovitu martrali, preganali inu morali, koker od tiga tukai ta text govorí, kir pravi, de ty brumni ludie bili raisi umerli, koker de so tako revo morali viditi inu preterpeti. Ia, on pravi, de ta angel iz pekla, katerimu ie

Končavec

čez s. Ianža Rezodivene. 267

*Končavež ime, ie nih kralj, koker bi hotel
reči, ta žludi sam nee iezdi, žakai oni
neso le samuč duhovsku, s falš vukuvi,
temuč tudi telesnu, s teim mečom, te prave
kersčenike preganali inu morili. Berite to historio inu tu diane od tih ariane-
riu, taku bote le-to prikazen oli pild inu
bessede dobru zastopili.*

*Tu drugu »ve« ie ta šesti angel, ta
hudi, prekleti Mahomet ž nega tovari-
ši, s teimi Saraceni, kir ž nih falš vu-
kum inu mečom so timu kersčanstvu
veliko revo naluzili. Poleg inu s teim
istim angelom, de taku »ve« bo vegše,
pride k nemu ta močni angel s to mavro
inu s temi grenkimi buqvami, tu ie, tu
svetu papeštvu ž nega duhovsko hyna-
vščino inu malikovanem, ty merio, za-
popadejo inu vežejo ta cor inu nareiaio
eno šemavo cerkov inu eno vunano lič-
kako svetust.*

*V tim 11. inu 12. vmei takimi »ve« inu
revami bota dva trošt pilda postavlena.
Eden od dveyu pridigariev inu ed-
en*

Tu drugu
»ve« ie
Mahomet
inu papeži.

Dva trošt-
liva pilda.

*en od te nosseče ženee, kir eniga hlap-
čiča timu draku oli lintvornu klubu
rody. S teim daie na znane, de vmei
teima dveima »ve« inu vmei teim pri-
hodnim vini nekateri brumni kersče-
niki inu vučeniki na zemli ostano. Inu
ta dva pusledna »ve« tečeta vkupe inu
obba kmallu popadata tu kersčanstvu,
s teim ta zludi hoče tu kersčanstvu cilu
zatreći.*

Papež ces-
sar posta-
ne.

*Za teim v tim 13. capituli prude (na
tu trobentane tiga pusledniga vmei te-
mi sedmimi angela, kir v začetku tiga
12. capitula trobenta) tiga istiga sed-
miga opravilu, tu tretie »ve«, tu ie, tu
papeštvo kralevstvu inu cessarsku pape-
štvo. Inu tukai tu papeštvo dobi inu
perpravi tudi ta deželski meč v suo
oblasci inu regira inu gospoduie nekar le
samuč s teimi buqvami v tim drugim
»ve«, temuč tudi s teim mečom v tim
tretym »ve«, koker sami papeži se hva-
lio, de imajo obba meča, deželski inu
duhovski.*

Le-tukai

Le-tukai ste dvei žvirini, ta ena ie tu cessarstvu, ta druga s dveima rogama ie tu papeštvu, kateru ie tudi na zemli enu kralevstvu ratalu s teim napreidaienem inu imenom, de ie Cristusov služabnik.

Zakai ta papež ie tu zatrenu Rymsku kralevstvu spet gorivždignil inu od tih Gerkov na Nemce perpravil. Oli le-tu kralevstvu ie le en pild inu nekar tu pravu tellu od tiga Rimskiga kralevstva, koker ie poprei bilu. Oli on vini takimu pildu inu kralevstvu daie inu possoduie tiga duha inu ta leben žavolo, kir ima te suie stanuve, pravde, vyude, oblasti inu tu nega rovnane inu opravilu. Le-tu ie ta pild oli prikazen, kir ie bil ranen inu spet ždrav postal.

Kakova²⁴⁴ revo, škodo, zlu inu »ve« ie le-tu cesarsku papeštvu sturilu, se tukai ne more zdai prešteti. Zakai ž nega grenkimi buqvami ie tu kersčanstvu po vsim sveitu ž malikovanem, s falš Božymi službami, s temi cloštri, štifti, svetniki, rumanem, vycami, odpustki, s prepo-

Prerokui,
de tu pa-
peštvu bo
enu ces-
sarstvu.

244| Kakovo.

Veliku zlu
ie tu pape-
štvu v ker-
sčanstvi
naredilu.

s prepovedanem tiga zakona inu spyže, ž nečloveiskimi vuki inu delli napolnil. H drugimu: Du more prešteti, kuliku nedolžne kry so ty papeži inu ty, kir ž nimi derže, prelyli, brumne, vučene ludi umurili, velike, dolge krege, voiske vmei cesary, Kraili inu vyudi obudili inu naredili?

Gog, Magog, ta
očiti inu
skrivni an-
ticrišt.

245| Gog.

246| Kersčanstvu.

Tukai gre inu teče vkupe tiga zludia pusledni serd, od Iutroviga tu drugu »ve«, Mahomet inu Saraceni, od večeri papeštvu inu cesarstvu s teim tretym »ve«, k nim prydo h pomočiu ty Turki, God²⁴⁵ inu Magog, koker od tiga v tim 20. capituli bomo več slišali. De tu bogu kerscanstvu²⁴⁶ po vsim sveitu inu od vseh stran ie s falš vukum inu s kregi, s teimi grenkimi buqvami inu ž mečom grozovitu inu nemilostivu martranu inu ž velikimi revami obdanu inu le-tu ie ta nervegša inu pusledna nadluga. Natu gredo vže ty troštlivi pildi inu prikazne, de taku »ve« inu reve bodo konec imeile

V tim

Predguvor, argument 271

V tim 14. cap. začne Cristus nerpo-prei s teim Duhum nega vust, koker s. Paul, 2. Thes. 2,²⁴⁷ govorí, anticrišta moriti inu en angel pride s teim evangeliom zubper te grenke buqve tiga močniga angela. Inu ty svetniki inu dečle spet stoye okuli Iagneta inu pridiguo prov. Inu za teim evangeliom gre tiga drugiga angela štyma inu vpy, de tu meistu Babilon ima doli pasti, tu ie, tu duhovsku papežbtvu²⁴⁸ biti žatrenu inu rezdianu.

Za teim pravi, de ta žetov bo deržana inu ty, kir s papežom timu evangeliu zubper bodo deržali, bodo iz tiga meista Cristuseviga v to prešo Božyga serda verženi, tu ie, skuži to pridigo tiga evangelia bodo od kersčanstva ločeni inu obsoieni h timu Božymu serdu, keterih bo veliku žavolo, kir ta preša da veliku kry. Oli lohki tu pomeni, de ena velika štraifinga inu sodba čez nas pride za našiga²⁴⁹ velikih žrelih grehov volo.

Papeštvu,
Türki pred
sodnim
dnem bo-
do rezdia-
ne.

247| 2 Tes 2,8.

248| Papeštvu.

Papežníci,
kir so
evangeliu
zubper, v
Božym
serdu pre-
bivaio.

249| Naših.

Potle

250 Johann Faber (1478–1541), vplivni katoliški teolog, ki je bil v svojem času znan predvsem po antiluteranskih (npr. *Opus aduersus nova quaedam dogmata Martini Lutheri*, 1523) in protiprekrščevalskih polemikah. Johann Maier von Eck (1486–1534), vplivni katoliški teolog, biblični prevajalec, papeški protonator in inkvizitor, ki je bil eden poglavitnih Luthrovih nasprotnikov (leipziška disputacija 1519, državni zbor v Wormsu 1521 ...).

Hieronim Emser (1477–1527), humanist in katoliški teolog, znan zlasti po polemičnem nasprotovanju Luthrovemu poslanici *Krščanskemu plemstvu nemškega rodu o izboljšanju krščanskih razmer* (1520).

Friedrich Staphylus (1512–1564), nemški teolog, ki je najprej sprejel luteranstvo ter nato opravil rekonvezijo. Z Luthrovo teologijo se je polemično ukvarjal zlasti v spisu *Theologiae Martini Lutheri Trimembris Epitome* (1558).

Martin Eisengrein (1535–1578), katoliški teolog, polemik, prošt in svetovales rektorja univerze v Ingolstadtu, ki je konvertiral iz protestantizma v katolicizem.

Objavil je spis o Mariji *Unser liebe Frau zu Alt-Oeting* (1571).

Anton Lauterbach (1502–1569), luteranski teolog in reformator, študent Martina Luthra. Znan je bil po osebnem in korespondenčnem sporu z Luthrom zastran teoloških vprašanj. Lauterbach je v svojem dnevniku (1538/1539) ohranil številne pomembne informacije o Luthrovih »govorih pri mizu«, kjer je bil prisoten; ti podatki so eden pomembnejših virov za biografijo Martina Luthra.

Kokerkulity anticrišti čeziemlo, taku vini pod nimi vselej se pravi pridigary naido.

*Potle v tim 15. inu 16. capituli prydosedem angeli sedmemi kupami, tukai ta evangeli goriiemle skuzi vučene, brumne pridigarye inu tu papeštvu šturmaio, to žvyrino, ta papežovi stol inu oblast, temno, nesrečno inu sromotnodelaio. Oli papežniki so za tu serditi, se sylnu branio, obtu gredo semkai try žabe, nečisti duhuvi iz te žvyrine vust, drastio te krale inu vyude žubper ta evangeli. Oli oni s teim ništer ne opravio, nih boi inu voiskovane se gody v tim Armageddon. Nih žabe so ty sofisti Faber, Eck, Emser, Stafilus, Osius, Aysengrein, Lauterpah, brat Nass oli Moker;*²⁵⁰ *le-ty inu nim glih dosti žubper evangeli reglaio, oli oni ništer nedobe, ostane žabe.*

V tim 17. ie tu cessarsku papeštvu inu tu papesku cessarstvu cilu od začetka do konca v en pild vkupe zapopadenu inu glih v eni summi naprei postavlenu. De ništer nei (žakai tu staru Rimsku cessarstvu se ie zdavnu rešlu). Inu ie vsai (soše

Papeštvu
bo zatre-
nu.

(so še ene dežele inu meistu Rym tukiae).

En tak pild oli prikazen bode tukai naprej postavljen, glih koker eniga tatu oli razbonika očitu pred to pravdo postavio, de bo obsoien, inu očitu se ta pranda²⁵¹ čez nega reče, de se vei, de le-ta zvyrina ima biti skorai ferdamnana. Inu koker s. Paul, 2. Thes. 2,²⁵² pravi, de skuži to prikazno tiga prihoda našiga Gospudi bo rezdiana inu zatrena, inu taku zatrene tiga papeštva bode, koker ta text tukai govorji, sturieno od tih, kir bi imeili tu papeštvo braniti; tu se zdai povsod vidi, de ty fary, menihi od nih papeške gospoščine bodo taku braneni, de bodo skorai nagi hodili.

V tim 18. taku zatrene inu ta velika pompa inu offart vže gre ka dnu inu tih štiffit razboiniki inu tih caplany tatie inu ty dvorniki vzamo konec. Obtu tudi ta Rym ie moral zatu biti obrupan skuži nega lastne odvetnike inu varihe²⁵³ k animu znam inu inu začetku, de na koncu botu papeštvu cilu rezdianu inu zatrenu.

S Oli

Papeštvo,
Rym bo
od periatelov
obrupanu.

251| Pravda.

252| 2 Tes 2,8.

253| Trubar ima v mislih plenitev Rima 1527., ki se je zgodila s strani čet katoliškega cesarja Karla V.

Papežniki
nih mali-
kovane z
mečom
branio,
kadar z
Božyo
bessedo
več ne
mogo.

*Oli oni ty papežniki se ne hote vdati, ne
nehati od nih napreivzetia, se troštaio
vmei sebo, h brambi se perpravlaio, koker
od tiga le-ta 19. cap. govor. Inu kadar
oni s teim S. pismom inu ž buqvami ne
mogo naprei, nih žabe so izraglale, taku
oni ž nih modrustio inu serdom spravla-
io krale, vyude h timu boyu, oli oni s teim
zateko, zakai ta, kateri na belim konu
sidi, kateri ie imenovan Besseda Božya,
ta dobiva inu premaga taku dolgu, de ta
žvyrina inu prerok bota uieta inu v ta
pekal veržena.*

Turki pred
sodnim
dnem tudi
pogyno.

*V tim, kadar le-tu gre naprei, pride v
tim 20. cap. tu pusledne vpytie, ta Gog
inu Magog, tu ie, ty Turki inu erdeči
Iudi, katere ta hudič, kir ie poprei tysuč
leit v ieči bil inu spet tissuč leit prust
ratal, perpela, oli oni tudi moraio sko-
rai v ta goreči pekal. Zakai mi meini-
mo, de le-ta pild oli prikazen ie, koker
en drugi od tih pervih, žavolo Turkov
naprei postavlena. Inu ty tissuč leit se
imaio začeti, v tim čassu, kadar so le-te
buqve*

*buqve pissane, inu v tim istim čassu ie
tudi ta złudi zvezan bil. Oli le-ta rai-
tinga vini ne more powsod glih żadeiti.
Ża teimi Turki na koncu le-tiga capitul-
la pryde żdaici sodni dan, koker od tiga
Daniel, 7. cap.,²⁵⁴ tudi govori.*

254| Dan 7.

*Na koncu, v tyu 21. inu 22. capitulih,
bode ta pusledni večni trošt pildan, mal-
lan inu naprei postavlen, de tu svetu
meistu bode cilu popolnoma nareieniu inu
koker ena neveista h ti večni ohcaiti pe-
lanu. V tim bo Cristus sam gospud inu
vsi neverniki inu nepokurniki zo vsemi
złudy puido v ta pekal.*

Vernim bo
vselei do-
bru etc.

*Po le-tei izlagi moremo mi sebi le-te
buqve k nucu inu h pridu sturiti inu te
iste sebi inu drugim s prydom brati.
Nerpoprei: nom so le-te buqve k animu
velikimu trostu k nucu, kir se mi iż żnih
koker iż drugih svetih bukov vućimo,
zastopimo, veimo inu terdnu veruiemo,
de obena oblast, ne laže, ne modrost, ne
svetust, ne żalost, ne reva, ne nadluga
ne bodo tu kersčanstvu zaterle, temuč*

Kersčan-
stvu, ta
prava cer-
kov bo
ostala inu
na koncu
dobivala.

S 2 onu

onu bo na koncu dobivalu inu vse sovraž-nike premagalu.

V cerqvi
so vselei
zmote
bile.

H drugimu: nom le-te buqve nucaio k animu varovanu inu poduvku zubper te velike, mnogetere zmote, zblaznene inu zmešnave, katere se v tim kersčanstvi godee. Zakai potehmal take velike mogoče oblasti, cessary, krali, vyudi, papeži, šcoffi, modri vučeni ludie, so tei pravi cerqvi zubper inu ta cerkov, ty pravi kersčeniki so prez vse oblasti, branena, moći inu vunaniga videna v velikih revah, žalostih inu nadlugah, vmei kecaryh inu budih ludeh prebivaio inu skrivnu se gori derže. Le-tu vse ie tei naturi inu človeski zastopnosti inu modrusti nemogoče prov zastopiti inu iz tiga to cerkov, tu kersčanstvu spoznati. Obtu ty ludie od praviga kersčanstva ništer ne derže, se na nim zmotio inu zblazno, padeio proc, sovražio to pravo cerkov, te kersčenike za kecarie, kecarie za verne deržee. Inu taku zgube inu zapuste ta articul, kir pravimo: »Iest veruio eno kersčan-

kersčansko cerkov.«²⁵⁵ *Koker zdai ty Turki, papežniki inu Iudi te luterske, prave verne za neverne šachaio²⁵⁶ inu deržee.*

Inu zdai, per sadašnim čassu so eni preveč modri inu svety, kir pravio inu sodio, potehmal mnogetere kecarye, zmote, zdražbe per nas inu v ti naši cerqvi vstaieio, dosti pomancane vidio, de fals, hynavski, nepokurni, nezveisti ludie vmei nami prebivaio, na tu oni zdaici sodio inu pravio, de per nas inu vmei takimi ludmi nei obeniga kersčanstva.

Le-ti pag bi imeili le-te buqve brati inu vučiti se tu kersčanstvu²⁵⁷ z drugimi očimi, nekar s to človeisko zastopnostio rezgledati inu prov pogledati. Zakai le-te buqve (koker se meni zdy) zadosti kažeio inu pravio, kakove grozovite velike strašne zvirine inu kakovi hudi sovražni angeli inu kakove velike težke reve inu nadluge so inu bodo v tim kersčanstvi. Raven tiga ie tudi v tim

Kriva
pravda inu
sodba od
te cerqve.

255 Navedek iz Apostolske (oz. Nikejsko-carigrajske) veroizpovedi: »Credo /.../ Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.«

256 Šacaio.

Tu ker-
ščanstvu se
neima za-
stopnostio
gledati, ne
soditi.

257 Kersčanstvu.

*kersčanstvi vselei dosti nepokurnih, hudi-
dih gresnih ludi inu veliku pomankane
bilu, de po tei človeiski zastopnosti nei
obeniga praviga kersčenika na sveitu
bilu viditi. Mi tukai svitlu vidimo,
kokovu pomankane inu kakove velike
grozovite zmote inu kecarye so v tim
kersčanstvi pred našim čassom bile, kir
smo mi meinili, de ie cilu dobru stalu,
de ta sadašni naš čass, kadar se k uni-
mu pergliha, ie zgul zlat; kai se tebi sdy:
Nei li so se tudi tedai ty aydi na tim
kersčanstvu zmotili inu zblaznili, ka-
dar so take garde, sromotne grehe, keca-
rye, zdražbe per inu vmei kersčeniki
vidili?*

Cerkov
Božya ie
na tim
sveitu
skrivena.

*Le-ta štuk oli articul te naše vere,
kir pravimo »Iest veruio eno sveto
kersčansko cerkov«, ie taku dobru en
articul te vere koker ty drugi. Obtu to
cerkov obena človeska zastopnost, de bi
glih vse glaže na oči postavila, ne mo-
re viditi ne spoznati, ta hudič more no
dobru zmotami, zdražbami, sectami
zakriti*

*zakriti oli zavdati, de se ty ludie na ni
zmotio inu zblaznio. Inu Gospud Bug
more tudi no s pomankanem inu zo vse-
mi žlaht tadli skriti, de ti na ni k ani-
mu norcu rataš inu eno krivo pravdo čez
no rečeš. Ona ne hoče biti videča, temuč
verovana, ta vera ie pag ena nevideča
reč, pravi s. Paul, Heb. 11.²⁵⁸ Inu ona po-
ye ž nee gospudom tudi le-to peisen
»Dobru ie timu, kir se ne zmoti nad
meno« inu en kersčenik ie tudi sam sebi
skriven, de sam sebe ne vidi, on to suo
svetust inu brumo na sebi ne vidi, temuč
žgul grehe inu nečistost. Inu ti debeli,
preveč modri, hočeš s tuio lipo zastopno-
stio inu ž nečistimi očy tu kersčanstvu
viditi?*

*In summa: naša bruma, svetust ie, Psal.
45, v nebessih, gdi ie Cristus, inu nei na
sweitu pred očima koker ena krama v sta-
cuni oli na tergi. Obtu, ti mui lubi kersče-
nik, pusti zmote, kecarye, secte, žmešnave,
ždražbe, vse žlaht grehe inu lotryo v tim
kersča[n]stvi, za le-tih riči vo-*

S 4 lo se

Cerkovna
lipota inu
bruma ie
iznotra
skrivena.

*lo se te²⁵⁹ v ti pravi kersčanski veri ne
zmoti, de le ta S. evangeli, ta čista besse-
da Božja per nas inu vmei nami ostane
inu mi to isto za lubu inu za dragu ima-
mo, taku neimamo cbivlati, Cristus ie z
nami inu per nas, aku glih kersčenikom
hudu gree, koker v le-tih buqvah povsod
vidimo, de Cristus skuzi inu čez vse rove,
nadluge, zvyrine, te hude angele ie pre-
mogel, dobival inu per suih vernih inu
svetnikih stal.*

TA I. CAP.

*Pravi Iohannes, od koga on ima poročene
te riči, v tih buqvah zapissane, tim
sedmim cerqvom dati na znane, tu ie
od samiga Čristusa, za teim pravi, kai
ie vidil inu slišal, cristusa v nega mai-
esteti inu de te zvezde inu svečniki po-
menio te angele inu sedem cerqve.*

*A.
Kai inu*

LE-tu ie tu rezodivene Jezusa
Čristusa, kateru ie Bug nemu
dal,

dal, de da tim suim hlapcem na zna-
ne te riči, kir se imao v kratkim go-
diti. Inu ie nee pomeinil inu poslal
skuzi suiga angela suimu hlapcu Io-
annežu, ^[2]kir ie pričoval od te besse-
de Božye, inu tu ie pričoval od Je-
zusa Cristusa inu vse tu, kar ie on
vidil; ^[3]dobru ie timu, kir tu bere,
inu dobru ie tim, kir poslušaio te ^{Apoc. 22.}
bessedede tiga prerokovane inu ohra-
nio tu, kar ie v nih pissanu, zakai ta
čas ie blizi.

^[4]Ioannes tim sedmim gmainom,
kir so v ti Azy, gnada inu myr vom
od tiga, kir ie inu kir ie bil inu kir
ima priti inu od tih sedem duhov,
kir so pred nega stolom, ^[5]inu od
Jezusa Cristusa, kateri ie ta zvei-
sta pryča, pavoroyen od tih mer-
tvih inu en vyuda tih kralev na ze-
mli inu kir ie nas lubil inu nas
opral od grehov s to suio kryo ^[6] ^{1. Pet. 1.}
inu ie nas pred Bugom inu nega
Očetom h kanim kralem inu far-

s čemu so
le-te
buqve.
Iob. 15.

B.
Verni so
krali inu
fary /p/red
Bugom.
Exod. 3.
Col. 1.
1. Cor. 15.
Heb. 9.
Ioh. 1.

S 5 yem

Esa. 3.
Math. 24.
Zach. 12.
Ioh. 19.

yem sturil, timu istimu bodi čast
inu oblast od vekoma do vekoma,
amen. [7] Pole, on prude s temi oblaki
inu ga bo vidilu sledne oku inu ty,
kir so ga boli, inu se bodo čez nega
iokali vse žlahte na zemli, timu ie
taku, amen. [8] Iest sem Alfa inu O,²⁶⁰
začetig inu konec, pravi ta Gospud,
kir ie inu kir ie bil inu kir prude, ta
Vsigtamogoči.

C.
Začne
praviti,
kei, kadai,
kakove
prikazne
ie vidil.

Esa./.44.
Apoc. 22.

[9] Iest, Ioannes, vaš brat inu kir
sem diležen tih nadlug, tiga krale-
vstva inu volniga terplena Jezusa
Cristusa, sem bil v ti insuli, kir se
imenuje Patmos, [10] zavolo te besse-
de Božye inu pričovane od Jezusa
Cristusa. Iest sem bil v tim duhei
na ta dan tiga Gospudi inu sem sli-
šal odzada za meno eno veliko
štymo, koker ene probente, [11] ta ie
diala: »Iest sem ta A inu ta O, ta
Pervi inu ta Pusledni inu kar ti vi-
diš, zapiši vu ene buqvi inu pošli
nee tim sedmim cerqvom, ka-
tere

tere so v ti Azy, v to Efezo inu v to Smyrno inu v to Pergamo inu v to Tyatiro inu v to Sardis inu v to Filadelfo inu v to Laodico.« ^[12]Inu kadar sem se okuli obernil, de bi to štymo, kir ie z meno govorila, vidil, inu kadar sem se bil obernil, sem vidil sedem zlatee svečnike ^[13]inu vsredi tih zlatih svečnikov eniga, kir ie bil glih timu Synuvi ^{Dan. 7, 10.} tiga človeka, ta isti ie bil obličen z anim dolgim gwantom do nug inu ie bil okuli pers opassan z anim zlatim passum. ^[14]Nega glava inu nega lassye so bili beili koker beila volna inu koker ta sneg. Inu nega oči koker ogenski plamen ^[15]inu nega noge so bile glih enimu svitlimu kuffru, koker de bi v eni peči gorele, inu nega štyma koker ena velika šumeča voda ^[16]inu ie imel v nega desni roki sedem zvezd. Inu iz nega vust ie šal en meč, na obeyu strani oster, inu nega oblyčie

284 *Rezodivene s. Ianža.*

Math. 21. ie ie sveitilu koker tu svitlu sonce.

D.
Cristus ie
strašan inu
troščliv,
kakeršno
vero človik
ima.

[17] Inu kadar sem ga bil zagledal,
sem bil doli padel pred nega no-
gee koker mertov inu on name
položi suo desno roko inu ie dial
k meni: »Ne bui se, iest sem ta
Pervi inu ta Pusledni, [18]iest sem ta,
kir sem živ, kir sem bil mertov inu
, pole, iest sem živ od vekoma do
vekom. Amen, inu imam te kluče
od tiga pekla inu od te smerti,
[19]zapiši le-te riči, katere si vidil,
te, kir so, inu katere se imaio po-
tle godyti. [20]Ta skrivnust tih se-
dem zvezd, katere si ti vidil v mui
desni roki, inu ty sedem zlati sveč-
niki. Te sedem zvezde so ty ange-
li tih sedem gmain inu ty sedem
svečniki, katere si ti vidil, so te se-
dem gmaine.«

261| Časi.

Cristus
čsasi²⁶¹ go-
vorí po tim
člo-

*A. V začetku pravi, kakove so le-te
buqve, de od skrivnih prihodnih riči
pravio. Inu de take riči so od Buga, ne-
ga*

ga Synu (Zastopi: po nega človeistvi, za-kai po Bogastvi Božy Syn že nega Očetom vse vei, stvari inu rovna, obtu ie dial h tim Maryom po nega gorivstanenu: »Iest grem k muimu očetu po tim Bogastvi inu k muimu Bogu po tim človeistvi.«) Cri-stusu rezodivene inu Christus potle ie skuži eniga angela s. Ianžu dal na zpane. Inu kateri bo le-te buqve bral, zastopil, po nih dial, timu bo dobru, bo izveličan. Zakai skuži taku brane inu zastop spo-znaio tiga anticrišta inu falš vučenike, de veido pred nimi se varovati.

B. Pravi, du inu komu le-ta list piše, tim sedem cerqvom oli gmainom, tu ie vsem vernim po vsim sveitu, vse dobru od celiga Bogastva v ti S. Troyci, prosi S. Duha, nih sedem tukai imenuie žavolo nega mnogeterih darov, za teim pravi, du ie Cristus, kai ie nom že nega martro dobriga sturil inu s čemu odrešil. S teim ie nas pred Bugom krale inu farye, tu ie, nebeske erbiče sturil inu de imamo hvaliti vselei Boga. Potle s Cristusovim

veistvi, de vseh Božih riči ne vei, koker Mar. 13 od sodniga dne.

Verni so svety, s Cristusovo kryo od grehov oprani.

tusovim s čestnim inu gosposkim prihodom na sodni dan inu ž nega vsigamogočio vse verne, kir so na tim sveitu pod cryžom, trošta, te neverne pag straši, nim prity, s teim bi rad nee h pokuri inu h pravi veri perpravil.

Jezus suo
cerkov
sylnu lubi,
no inu nee
pridigarie
viža inu
trošta,
brani inu
varuie, ta
evangeli-
u[m] na-
prei pori-
va.

C. Pravi, de v ti insuli Patmos (V to isto ie bil od cessaria Domiciana žavolo tiga evangelia pregnan, piše Esebius, lib. 3, cap. 18.)²⁶² ie vidil le-te prikazne na eno nedelo (to nedelo so ty stari kersčeniki imenovali ta dan tiga Gospudi žavolo, kir na ta isti dan ie Cristus od smerti vstal) inu kadar ie molil inu ž Bugom govuril, ie žaslišal eno glosno štymo tiga Vsigamogočiga, Večniga Bo- ga. Ta isti ie nemu rekal tim sedmim cerqvom, tu ie, tim kersčenikom, kir so v tih meistih v ti Mansi Azy, v katerih ie tudi s. Paul inu drugi iogri pridigali, prebivali, pissati. Kai pag ty sedem svečniki oli laihtery pomenio, te iste Cristus sam na koncu le-tiga capitula izlaga. Kir Cristus vsredi le-tih svečnikov stoy,

262| Evzebij,
Historia ecclesiastica
3.18.3.

*stoy, pomeini inu daie na znanе, de
Cris-tus sam te suie cerque vse verne va-
ruie, viža, rovna, trošta inu ohrani h
timu večnimu lebnu, koker ie on sam
vsem vernim oblubil, Math. 28.²⁶³ De per
nih hoče biti do konca tiga svita. Inu kir
ie z anim zlatim passum čez perse opas-
san, pomeini, de Cristus, Božy Syn, se
veden s temi sovražniki nega cerque vo-
iskuie inu nee premaga. Zakai take passi
so ty stari žolnery koker zdai te pancarie
okuli arnože nossili. Inu kir goreče oči
ima, pomeni, de Cristus ie te nega cerque
sovražnikom sylnu sovraž koker od tiga
vsi preroki, nerveč David, prerokuio.
Inu kir ima nogee od čistiga gorečiga
kuf-fra, pomeni to preveliko lubezan, kir
on ima pruti sui cerqvi, ta ie nega vesse-
liga inu pernaredniga sturila h ti martri
inu smerti za našo volo. Inu kir ima
glos-no štymo, pomeni, de ta nega besse-
da, ta evangelium, so močne riči, se bodo
reglassile po vsim sveitu. Te sedem zve-
izde v nega rokah pomenio vse prave pri-
digarie*

263| Mt 28,20.

288 *Rezodivene s. Ianža.*

digarie inu vučenike, ty sveituiο ž nih vukum inu lebnom, pravi Daniel, 12. cap.,²⁶⁴ koker te nebeške luči inu te večne zvezde; te iste Cristus v sui desnici derži, tu ie, on nee regira, suo muč k nih pridigi daie, nee varuie, brani, nih predige ne pusti zatreti, koker h timu Ieremiū, cap. 1, inu s. Paul, Act. 18,²⁶⁵ ie govuril. Nega vusta so ty preroki, iogri inu vsi pravi pridigary, Math. 10. Nega muč ie ta nega bessedā, Luc. 12, Eph. 6.²⁶⁶ Nega svitlu obliče ie ta vera, tu pravu nega spožnane, de ga imamo za naši- ga odvetnika, odrešenika inu izvelyčarie. Obtu vsi verni ž Davidom red molio, Psal. 4: »Vždigni čez nas to luč tuiga obliče.«²⁶⁷

Jezus ie
tudi časi
tim vernim
strašan,
stuprovi
bode ne-
vernikiom
na sodni
dan gro-
zovit.

D. Kír tukai s. Ianž od straha pred Cristusom doli pade inu pul mertov rata, s teim se daie na žpane, de človeiska šib- kota raven inu poleg Božye glorie, maie- stete, česti inu gospostva, ia, ty angeli tudi nekar, ne mogo obstati; ty angeli nih obliče skrivaio s perutmi pred Bož-

yo

²⁶⁴| Dan 12,3.

²⁶⁵| Jer 1,18–19;
Apd 18,10.

²⁶⁶| Mt 10,7;
Lk 12;
Ef 6,17.

²⁶⁷| Ps 4,7.

yo maiesteto, Esa. 6. Inu glib taku se ie godilu Maneu, Iudi. 13, Esayu, 6, Ezeh. 1, Daniel, 10.²⁶⁸ Tim iogrom na gorri Tabor. Math. 17. Inu kadar so rybe lovili. Tim žolneriem, kir so Cristusov grob varovali. Na le-tu imao vsi neverniki inu nepokurni zmisliti, kadar ty angeli, preroki inu iogri, brumni inu sveti ludie, kadar Bug milostivu ž nimi govoril oli se nim perkaže, se taku boie inu prestrašio pred nega obličiem, koku bodo ty grešniki pred nega serdom na soudni dan obstali? Natu Christus nega roko na Ioanneža položi, s to ga zagvijuje, de hoče nega inu vseh vernih pomičnik inu varih biti. Per tim se rezodava, de ie on ta pravi Cristus, kir ie enkrat umerl inu ie vekoma živ, on ie s to nega smertio vse verne od večne smerti, hudiča inu pekla odrešil inu on ima vso oblast v nebi inu na zemli inu čez ta pekal. Potle Cristus sam to prikazen inu ta pild izлага. Tukai ty sedem angeli so vsi zveisti pridigary, koker v tim

T drugim

268 Iz 6,2;
Sod 13,6.20;
Ezk 1,4–28;
Dan 10,5–6;
Mt 17,2.

*drugim capituli vsaki labku zastopi, kir
tudi nim vely pokuro diati inu popraviti.
Ty pravi angeli ne gresio. Cerkov bo sveč-
nikom perglohana zavolo, kir v ni Cristus
ž nega vukum skuzi te nega pridigarie
sveiti inu te ludi resvečuie, h pravi veri
inu h pokuri perpravla.*

TA II. CAP.

*Cristus pravi, kai Iohanes ima tim šti-
rim cerqvom inu nih pastyriem pissati
inu povedati, kakove grehe vmei sebo
imaio, te iste štraifati, od nih pustiti,
per tim ta dobra della hvali inu te ver-
ne trošta, vely pred złudiem, curbario se
varovati.*

A.
V ker-
sća[n]-
stvi so vse-
lei dobrí,
pravi, hu-
di, liny,
odlažnivi
ludie.

PIši timu angelu te Efeziske cerqve: »Le-tu pravi ta, kir te sedem zvezde v suj desnici derži, kateri hodi vsredi tih sedem zlatih svečnikov. ^[2] Iest veim tuie diane inu tuie dellu inu tuie volnu terplene inu

inu de ne moreš te hude terpeti
 inu si izkusil tee, kir pravio, de so
 iogri inu neso, inu si nee lažnike
 nešil [3] inu si preterpil inu terpiš
 volnu inu ti delaš zavolo muiga
 imena inu se nesi utrudil. [4] Oli iest
 imam le-tu Zubper te, kir si to tuio
 pervo lubezen zapustili. [5] Obtu spo-
 misli, od koga si ti padel, inu sturi
 pokuro inu delai ta perva della,
 aku nekar, taku iest skorai h tebi
 pridem inu čo tui svečnik od nega
 meista premakniti, aku ne boš po-
 kuro dial. [6] Ampag le-tu ti imaš,
 kir sovražiš ta della tih nicolaiteri-
 ev, katera iest tudi sovražim. [7] Ka-
 teri ima vušessa, ta poslušai, kai ta
 Duh tim cerqvom pravi. Kateri bo
 premogel, timu iest hočo dati ieisti
 od tiga drevia tiga lebna, kir ie
 vsredi tiga Božyga paradiža.«

Mal. 2.
2. Cor. 11.

Luc. 13.
Act. 6.

Gen. 2.

[8] Inu tim angelu te cerqve v ti
 Smyrni piši: »Le-tu pravi ta Pervi
 inu ta Pusledni, kateri ie bil mer-

B.
 Verni se na
 tim sveitu
 veden

T 2 tov

292 *Rezodivene s. Ianža.*

s tem Zlu-
diem voi-
skuio.
Esai. 41.

269 Trubarjev prevod skupaj z rabo oklepajev dosledno sledi L1545:
»Jch weis deine werck vnd deine trübsal / vnd deine armut (du bist aber reich) vnd die lesterung von denen / die da sagen / Sie sind Jüden / vnd sind nicht / sondern sind des Satans schule.«

tov inu ie živ ratal. [9] Iest veim tuia della inu tuio revo inu tuie buštvu (oli ti si bogat)²⁶⁹ inu tu šentovane od tih, kateri pravio, de so Iudi, inu neiso, temuč so tiga zludia šula. [10] Ne bui sse ništer od tih riči, katere imaš terpeti, pole, ta zludi bo nakatere od vas vergal v to iečo, de bote izkušeni inu bote nadlugo imeili desset dni. Bodi zveist do smerti, taku iest hočo tebi dati to crono tiga lebna; [11] kateri vušessa ima, ta poslušai, kai pravi ta Duh h tim cerqvom. Kateri bo premogel, timu se ne bo ništer žaliga sturilu od te druge smerti.«

C.
Hudič
nerveč z
malikova-
ne[m], s
pozreči-
no²⁷⁰ inu
curbaryo
te ludi ze-
pelave.

270 Pozresčino.

271 Deržiš.

[12] Piši tudi timu angelu te cerqve, kateri ie v tim Pergamu: »Le-tu pravi ta, kateri ima ta meč od obeiu platu oster, [13] iest veim, kar delaš inu kei prebivaš, gdi ie ta hudičev stol, inu ti derziš²⁷¹ tu muie ime inu muio vero nessi zatail tudi

tudi v tih muih dneh, v katerih ie ^{Heb. 4.} ta Antipas, muia zveista pryča, per vas ubyen, gdi ta zludi prebiva. ^[14]Oli iest imam nakatere maihene riči zuper te, zakai ti imaš undukai, kateri derže tiga Balaa-
ma navuk, kateri ie vučil tiga Ba- ^{Num. 25,}
laca zblaznene gorinarediti poleg ^{31.}
tih izraelskih otruk, de so ieili od
tih malikovskih offrov inu de so
curbali. ^[15]Glih taku ti tudi imaš,
kateri ta vuk tih nicolaiteriev
derže, ^[16]tu iestsovražim, dei po-
kuro,aku nekar,taku iest skorai
h tebi pridem inu se hočo ž nimi
biti s teim mečom muih vust;
^[17]kateri ima vuhu, ta poslušai, kai
ta Duh tim cerqvom pravi, kateri
bo premogel, timu hočo dati ieisti
od tiga skrivniga nebeškiga
kruha inu nemu hočo dati en beil
kamen inu na kamenu enu novu
ime zapissanu, kateru nisče ne
zna, samuč kir nee pryme.«

T 3

[18] Inu

294 *Rezodivene s. Ianža.*

D.
Dobru
bode ve-
koma, ka-
teri pred
falš vero,
vukum,
malikova-
ne[m],
curbario
so se varo-
vali.
Apoc. 1, 19.

272| Koker.

273| Raba oklepajev na tem mestu je Trubarjeva interpretacijska odločitev za lažje razumevanje bibličnega besedila; prevod sledi L1545:
»²⁰Aber ich habe ein kleines wider dich / das du lessest das weib Jesabel / die da spricht sie sey eine Prophetin / leren vnd verfüren meine Knechte / Hurerey treiben / vnd Götzenopffer essen.«

3. Reg. 16.
4. Reg. 9.

Ier. 17.

[18] Inu timu angelu te cerqve v ti Tyatiri piši: »Le-tu pravi ta Syn Božy, kateri ima oči koker plamenski ogen inu nega nogee glih timu čistimu kuffru. [19] Iest veim tuia della inu tuio lubezan inu tuio službo inu tuio vero inu tuie volnu terplene inu tuie diane inu ta posledna več hoker²⁷² ta perva. [20] Oli iest imam nakatere mahine riči zubper te, kir pustiš to ženo Izabelo (katera pravi, de ie ena prerokina)²⁷³ vučiti inu zepelati muie hlapce, de curbaio inu ieido od tih malikovskih offrov. Inu iest sem ni dal čas, de bi od nee kurbarye pokuro sturila inu se nei pokorila. [22] Pole, iest no veržem vu eno postelo inu kir so ž no prešuštvali, v veliko nadlugo,aku ne bodo diali pokuro od nih diane, [23] inu nih otroke hoco v smerti ubiti inu bodo spoznale vse cerqve, de sem ta, kir obysti inu serce izvprašuiem, inu bom

bom dal vsaketerimu vmei vami po
Psal. 7.

nega dellih. [24] Ampag vom iest pravim inu tim drugim, kir so v tim Tyatiri, vsem tim, kir neimaio le-tiga vuka inu kir neso spoznali to globosčino tiga hudiča (koker oni pravio).²⁷⁴ Iest ne bom na vas nalagal drugo butoro, [25]oli vsai kar imate, tu deržite, dotle iest pridem. [26] Inu kir bo premogel inu bo ohranil ta muia della do konca, timu iest hočo dati to oblast čez te ayde [27] inu on bo nee passel z ano železno šibo inu on bo nee rezbil koker eniga lončaria possodo. [28] Koker sem iest tudi pryel od muiga Očeta inu hočo nemu dati to iutrovo zvezdo. [29] Kateri ima vuesssa, ta poslušai, kai ta Duh tim cerqvom pravi.«

A. Vle-tim inu v tim tretym capituli sam Cristus v ti pervi prikazni s. Ianžu vely tim sednim²⁷⁵ angelom, tu ie, vsim šcoffom inu pridigariem povsod

Psal. 2.
Apoc. 19:

Cristus
hoče zve-
ste pa-
styrie, ko-
ker ie on
zveist,
imeti.

274| Trubarjev prevod skupaj z rabo oklepajev dosledno sledi L1545:
»²⁴Ech aber sage ich vnd den andern / die zu Thyatira sind / die nicht haben solche lere / vnd die nicht erkand haben die tieffe des Satans (als sie sagen) ich wil nicht auff euch werffen eine andere last /«

275| Sedmim.

T 4 (zakai)

296 *Rezodivene s. Ianža.*

276| Mt 18,21–22.

(*zakai sedem v tim S. pismu ie enu štive ne prez čisla, Math. 18*)²⁷⁶ *pissati inu nerpoprei timu pridigariu v tim meistu Efezu. Inu od le-tiga efeziskiga šcoffa inu pridigaria ž nega ovčicami zavolo, kir so za te prave kersčanske vere dosti preterpeli inu per taki veri stonovitu obstali, falš pridigariem bili žubper inu te nicolaiterske kecarye, kir so nih žene za gmain deržali, sovražili, vissoku hvali, oli per tim opomina, de se s pravo, živo vero inu s pokuro, ž lubežno popravio.*

277| Smyrni.

Verni morao na tim sveitu veliku terpeti, zatu bodo pryeli v nebessih velik lon.

B. V tim meisti Šmyrni²⁷⁷ so bili pravi kersčeniki, so za vere volo dosti nadlug, preganene, obrupane inu martre, zuseb od Iudov, kir hote prave vere inu Božy folk biti, preterpeli, zatu nee Christus hvali, trošta nim prerokui, de bodoše več morali terpeti, oliaku v takih nadlugah per veri do konca ostano, bodo ta večni lebenimeili inu v pekal ne prydo. V le-tim meistu ie potle ta svesti brumni vučeni Polycarpus, s.

Ianža

Ianža šular, šcoff inu marternik bil.

*C. V tim meisti Pergami so tudi ty
eni brumni, stonoviti kersčeniki bili,
zuseb ta Antipas, nih zveisti pridigar.
Oli oni so okuli sebe imeili sylne, močne
sovražnike, ty so nee rupali, lovili, byli
inu morili inu per tim vso žlaht lotryo,
nečistost tribali, z malikovane^[m]
okuli hodili. Glib koker zdai v Rymi
inu v tih meistih, v katerih ie dosti
faryev inu menihov, v tih istih ty pra-
vi kersžkeniki ne smeio psalmov peiti,
S. pisma brati, od vere, od s. eva^[n]
gelia govoriti, zakaiaku tu deio, taku
bodo od fariev inu menihov pregnani,
lovleni inu sežgani, sice usa žlaht lot-
rya inu nečistost se v takih meistih
prez vse gosposke štraifinge dopernaša.
Takim tukai Cristus z nega ostrim
mečom prity. Inu per takih se tudi falš,
nepokurni inu hynavski kersženiki,²⁷⁸
kir hote prave vere biti, naideio, ty s
temi aydi inu papežniki aydovske ma-
likove offre ieido, k nih mašom hodio,*

T s z nimi

Cerkov
Božya ima
povsod
okuli sebe
inu v sebi
velike so-
vražnike,
lotre inu
hynavce.

298 *Rezodivene s. Ianža.*

*ž nimi tovarištvu imao zavolo trebuha.
Take bo Cristus tudi štraifal, ampag
tim stonovitim vernim Christus bo dal
ta nebeski kruh, veliku ime inu to večno
čast; od Balaama berite Num. 22, 23,*

24, 25, 31. ²⁷⁹

V cerqvi so
vselei
hynavci,
kir Bogu
inu mali-
kom za
myru inu
trebuha
služio//

*D. Tyatriski šcoff inu te ene nega ov-
ćice so tudi te prave vere bili inu so nih
vero ž mogeterimi dobrimi delli, ž lube-
zenio, žveiscino inu ž volnim terplenem
izkažali. Oli vmei nimi so eni bili, kir
curbario, malikovane, inu na aydovska
žegnane hoditi, od malikovskih offrov
ieisti neiso za greh imeili, glih koker
ždai ty eni luterski hynavci; takim tu-
kai sam Cristus prity ž naglo hudo smer-
tio inu ž drugimi težkimi nadlugami,
aku se ne pokure. Tim pag, kir stonovitu
per evangeliu ostano, oblubuie dati muč
inu čast.*

TA III. CAP.

*Še pag Ježus vely tryem cerqvom Io-
hanežu*

*hanežu pissati, te pokurne verne hvali,
vse dobru oblubuie, te nepokurne
hynavce ostru svari inu nim prity,aku
se ne popravio.*

INu timu angelu te cerqve v tim Sardis piši: »Le-tu pravi ta, kateri ima te sede[m] Duhe Božye inu te sede[m] zvezde. Iest veim tuia della, ti imaš tu ime, de si živ, inu si mertov. [2] Bodi čuieč inu poterdi te druge riči, katere imaio umreti. Zakai iest ne naidem, de bi tuia della polna bila pred Bugom. [3] Obtu spomish li, koku si pryel inu poslušal, inu derži taku inu dei pokuro. Aku pag ne boš čul, taku iest h tebi pridem koker en tat inu ne boš veidil, v kateri vuri h tebi pridem. [4] Ti imaš še malo imen v tei Sardis, kateri neiso nih gvanta oma-dežili, inu oni bodo z meno hodili v beilim gvantu, zakai oni so ga vredni. [5] Kateri bo premogel, ta bo obličen

A.

Hynavci,
nepokurni
so mertvi
pred Bu-
gom.
1. Thi. 5.
Apoc. 2,
16.

Math. 24.
1. Thes. 5.
2. Pet. 3.

obličen z belim gwantom inu nega imena nečo izbrissati iz tih bukov tiga lebna inu hočo tu nega ime spoznati pred muim Očetom inu pred nega angeli. [6] Kateri ima vuhessa, ta poslušai, kai ta Duh pravi tim cerqvom.«

B.
Cristus ie vseh vernih dobrini, zveisti, vsigamogoci varih, nim daie nebeško purgarsčino.
Esa. 22.
Iob 12.
Apoc. 1.

[7] Piši tudi timu angelu te cerqve vti Filadelfy. »Le-tu pravi ta Svety inu Risnični, ta, kateri ima Davidov kluč, kir odpre inu nisče ne zapre, zepre inu nisče ne odpre. [8] Iest veim tuia della, pole, iest sem tebi naprei dal ene odperte dauri inu nee ne more nisče zapreti, zakai ti imaš eno maihino muč inu si ohranil muio bessedo inu neisi zatail muie ime. [9] Pole, iest te dam iz te zludieve šule, kateri pravio, de so Iudi, inu neiso, temuč lažeio. Pole, iest hočo nim sturiti, de moraio priti inu molyti pred tuiemi nogami inu spoznati, de sem iest tebe lubil. [10] Potehmal si ti ohranil to bessedo

bessedo od muiga volniga terplena,
taku iest hočo tudi tebe ohraniti
pred to uro te izkušnave, katera
ima priti čez vus sveit izkušati te,
kateri prebivaio na zemli. [11] Pole,
iest pridem skorai, derži tu, kar
imaš, de nisče ne vzame to tuio cro-
no. [12] Kateri bo premogel, tiga hočo
sturiti k animu stebru v tim templi
muiga Boga inu ne puide več vun-
kaie. Inu hočo na nega zapissati tu
ime muiga Boga inu tu ime te nove
Ieruzalem, tiga meista muiga Boga,
kateru ie doli iz nebes prišlu od
muiga Boga inu od muiga noviga
imena. [13] Kateri ima vušessa, ta po-
slušai, kai ta Duh tim cerqvom pra-
vi.«

[14] Inu timu angelu te Laodicenske
cerqve piši. »Le-te riči pravi
Amen, ta zveista inu risnična
pryča, ta začetik te stvari Božye.
[15] Iest veim tuia della, de neisi mer-
zal ne gorak, Bug hotel, de bi ti bil
merzal

c.
Hynavce,
nepokurne
Bug so-
vraži, am-
pag kateri
nega bes-
sedo

poslušao
inu slušaio,
te lubi, rad
per sebi
ima.
Ioh. 12.
Gen. 1.
Eccle. 24.

Prov. 3.
Heb. 12.

merzal oli gorak. [16] Obtu, kadar si mlačin inu neisi merzal ne gorak, iest tebo izbluiem iz muih vust [17] inu kir praviš: »Iest sem bogat ratal inu ne potrubuiem obene riči« inu ti ne veiš, de si dini inu revni inu bog, slep inu nag. [18] Iest tebi svetuiem, kupi od mene zlatu, v tim ognu očisčenu, de boš bogat, inu beli gvant, de se obleičeš, de se ne bo vidila ta sramota tuie nagote, inu namaži tuie oči s to očino žalbo, de boš vidil. [19] Iest vsakiga, kateriga lubim, svarim inu štraifam, bodi tedai naprei bule flissig inu dei pokuro. [20] Pole, iest stoym pred daurih inu klučkam, aku du bo muio štymo poslušal inu te dauri odperl, h timu iest noter puidem inu bom ž nim večerial inu on z meno. [21] Inu kateri bo dobil, timu hočo dati sideiti na muim stolu, koker sem iest dobil inu sem seidel z muiem Očetom

tom na nega stol. [22] Kateri ima vuše-sa, ta poslušai, kai ta Duh tim cerqvom pravi.«

A. V tim meisti Sardis po s. Ianža smerti so bili eni dobri šcoffi inu marniki, vmei temi ie bil s. Meliton, koker Eusebius inu s. Ieronim pišeta.²⁸⁰ Ampag per čassu s. Ianža ie v tim Sardis dosti hynavskih inu nepokurnih ker-sčenikov bilu, ty so se zdeili inu hvalili, de prov veruio inu služio Bogu, oli ka-dar neso prov, cilu /i/nu terdnu v Cri-stusa verovali, v Božy pokorsčini prebi-vali, so tei večni smerti bili podverženi. Zakai le Christus sam ie vseh vernih život inu ta večni leben, koker Cristus čestu govorji, Ioh. 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12.

²⁸¹ *Inu s. Ianž Kerstnik pravi, Ioh. 3: »Ta oča ima tiga Synu za lubu inu ie vse riči v nega roke dal; kateri v tiga Synu veruie, ta ima ta večni leben, ka-teri pag v tiga Synu ne veruie, ta isti tiga lebna ne bode vidil, temuč ta serd*

Božy

Cristus
hoče od
suih vernih
raven te
vere bru-
mo inu lu-
bezan
imeiti.

280 | Evzebij,
Historia ecclesiastica
4.26.1.
Hieronim, *De viris il-lustribus* 24, ki zadenvi
zapis začenja s stavkom:
»Melito Asianus, Sarden-sis episcopus, librum
imperatori M. Antonino
Vero, qui Frontonis
oratoris discipulus fuit,
pro Christiano dogmate
dedit.«

281 | Jn 3,16–17; 5,21.24;
6,27; 8,12.51; 12,25.

282| Jn 3,35–36.

Božy ostane na nim.«²⁸² Obtu tukai Cristus zapoveda, de prov, stonovitu v nega veruimo, to vero s pokorsčino inu z lubezno pruti Bogu inu ludem izkažemo, zakai Cristus ie hynavcem, nepokurnim sovraž, on ta serca gleda inu vidi, ludie pag le izvuna tiga cloveka vidio. Ludie so Saulusa vidili, de ie en kral bil, Davida pervič nekar, Bug ie Davida že tedai, kadar ie passel, za suiga praviga krala deržal. Beli čisti gwant pomeini čistost, brumo, nedolžnost, vesselie inu tovarištvo nebesku.

283| Vsigamogoč.

Cristuseva besseda ie oblastna inu močna, že no te verne šibke močne sturi, neverne preoberne.

B. Cristusše pag daie na znane, de ie svet, risničin inu vsigamoc,²⁸³ kluči posmenio celo oblast. Obtu, komu on nebessa odpre oli zapre, timu nišče ne bo odperloli zaperl. Inu gdi on hoče, de se ta evangeli pridiguie, s katerim se ta nebessa odperio, tiga undukai nišče ne premore ubraniti inu naisi so ty pridigary inu kersčeniki nizki, šibki inu za-verženi na tim sveitu. Oli Cristus hoče skuzi nee, kadar stonoviti inu očiti v ti

*v ti veri ostano, tudi nih sovražnike,
Iude, ayde h ti kersčanski veri perpraviti. Koker ie s. Paula, sylniga sovražnika vsiga kersčanstva, perpravil, de ie tiga pridigarie Anania čestil inu slušal, Act. 9.²⁸⁴ Glib taku te iudovske ene farye, Act. 6.²⁸⁵ Inu tiga beriča, kateri ie s. Paula v kehi deržal, de ie pred s. Paula doli padel, prossil inu vprašal, koku bi mogel pryti v nebessa. Act. 16.²⁸⁶ Inu ty Galatery so s. Paula za angela gori vzeli. Inu per nas zdai se tudi taku gody, de dosti papežnikov, kateri so nas poprei sovražili, k naši veri stopio, naše pridige radi poslušaio. Za teim prerokuie, de ty pravi kersčeniki usag čas, zuseb pred sodnim dnem, bodo od nevernih hynavskih ludi dosti terpeli, olim bo Cristus na strani stal, per veri obderžal, nebeski šapel dal, v ti veri koker te stebre Božye cerque terdil, de skuži nee ty preprosti šibki bodo v ti veri poterieni, vseh žlaht izkušnavah inu nadlugah potroštani.*

V C. Cristus

284 Apd 9,1–18.

285 Apd 6,7.

286 Apd 16,29–33.

Kersčeniki, ki neso terdni v veri, v pokorčini, so gnušni pred Bogom.

C. Cristus se čestu Amen, tu ie, Risičin inu Zveist imenuie, tu on dei žavolo, de mi na nega bessedi inu oblibi neimamo cbivlati. Inu kir on vei inu vidi sledniga serce, misli inu diane, obtu ga imamo veden pred očima imeiti, po nega voli se deržati, zakai sledniga greh, naisi en čas ie žakriven, pride naprei na sveitlu, koker Caynov, Rubenov, Davidov etc. Inu on tukai te klecavce, cagove, nestonovitne, strašne inu boyeče v ti veri inu te hynavce, samopravičarie, nepokurne, kateri se žde inu hvalio s to vero inu milostio Božyo, perglihuie k ani mlačni vodi, katero, kadar se viutro na tesče pye, taku sturi, de človik meče inu se mu gnussi. Glib taku Bug na tacih fals kersčenikih gnussato ima. Obtu Cristus vely od sebe čistu žlatu kupiti inu te oči žalbati, tu ie, s pravo, terdno vero per nim samim odpusčane vseh grehov, milost Božyo iskatи, skuzi tu bodo z belim gwantom, s to ohcaitno sukno obličeni. Za teim nim pravi,

*pravi, de nee iż lubezni taku svari, hoče,
de bi dvari, tu serce nemu odperli, nega
bessedo poslušali inu slušali, pravo poku-
ro diali inu de bi potle ž nim v nebessih
večeriali, per Bugi Očetu vekoma prebi-
vali/,/ amen.*

TA IIII. CAP.

*Enu drugu videne oli prikazen tiga
Božyga gospostva inu te nega maie-
stete, katero štyri zvyrine inu štiri
inu dvaisseti štarišev veden česte inu
hvalio.*

INu pole, potle sem iest vidil ena
vrata odperta v nebessih inu ta
perva štyma, katero sem slišal, ie bi-
la koker ena probenta, z meno go-
voreč, ta ie diala: »Stopi sem gori,
iest hočo tebi pokazati, kai se ima
za le-tim goditi.« [2] Inu zdaici sem
bil v tim Duhei. Inu pole, en stol ie
bil v nebessih postavljen inu na

V 2 tim

A.

Ta velika
čast,
oblast,
muč, do-
bruta Cri-
stuseva se
ima od nas
prov spo-
znati, če-
stisti, pridi-
gati inu
hvaliti.

Apoc. 2.

tim stolu ie eden sidil ^[3] inu ta, kateri ie sidel, se ie glih vidil timu kamenu iaspis inu sardis inu ta nebeška mavra ie bila okuli stola, ta se ie glih vidila enimu smaragdu. ^[4] Inu okuli tiga stola ie bilu štiri inu dvaisseti stolov inu sem vidil na tih stoleh sideč štiri inu dvaisseti starišev, z belim gvan-
tom obličeni inu so imeili na nih glavah zlate crone, ^[5] inu od tiga stola ie šlu bliskane inu garmeine inu štyme inu pred stolom so bile sedem goreče bakle, katere so ty sedem Božy duhuvi. ^[6] Inu pred teim stolom ie bilu koker enu glaževu morye, glih timu krištalu, inu vsredi tiga stola so bile štiri zvirine, polne s teimi oči od-
spreda inu odzada. ^[7] Inu ta perva zvyr ie bila podobna enimu livu inu ta druga zvyr ie bila podobna enimu telletu inu ta tretya zvyr ie imeila en obraz koker en člo-
vik

Ezech. 2.

vik inu ta četerta zvyr ie bila po-dobna enimu letečimu orlu. [8] Inu le-te štiri zvyrine, ena vsaketera ie imeila šest peruti okuli sebe inu iznotra so bile polne s teimi oči inu neiso pokoya imeile nuč inu Esa. 6. dan inu so diale: »Svet, svet, svet ie ta Gospud Bug, ta Vsigamogo-či, kir ie bil inu kir ie inu kir pride.« [9] Inu kadar so te zvyrine to čast, hvalo inu zahvalene timu, kateri ie sidil na stolu, inu timu, kateri ie živ od vekoma do veko-ma, dali, [10] so ty štiri nudvaisseti stariši doli pali pred teim, kateri ie na stollu sidil, inu so molili tiga, kateri ie živ od vekoma do veko-ma. Inu so vergli nih crone pred ta stol inu so diali: [11] »Gospud, ti si vreden vzeti to glorio inu to čast inu to muč, zakai ti si vse riči stva-ril inu skuzi tuio volo so inu so sturiene.«

A. V le-tim capituli se daie na zna- Cristuseva
V 3 ne

inu tiga
evangelia
muč,
oblast,
rovnanie
inu čast se
daie na
znane.

*ne tu Bogastvu inu veliku gospostvu, ta
muč, oblast inu čast našiga Gospudi Je-
zusa Cristusa, katerimu vsi duhuvi,
angeli inu verni v ti večnusti persodio
inu daio, pravio inu pridiguo, de le od
nega dobrute vse imao, od inu skuzi
nega so vse riči stvariene inu gredo po
nega voli. Inu kir Cristus na takim
kralevim stolu sidi, s teim na znane
daie, de ie on sam ta pravi rihter čez
žive inu mertve, od celiga Bogastva po-
stavljen. Act. 10.²⁸⁷ Pred teim ty hudi,
nepokurni, neverni bodo trepetali inu
bežali. Ty žlahtni kameni, iaspis ima
voden farbo, sardis ogneno, smaragdus
ciliu zeleno, pomenio to maiesteto Cri-
stusevo, mavra okuli nega pomeni, de ty
verni žavolo Cristusa imao myr inu
spravo z Bugom. Gen. 9.²⁸⁸ Ty 24. starí-
ši na stoleh sedoč pomenio vse verne
očake, krale, prerroke, iogre, martyrnike,
pridigarie inu vse prave kersčenike, ty
bodo na sodni dan inu vekoma Ježusevi
pravdi inu sodbi prov dali, te hude ne-
verne*

287| Apd 10,42.

288| 1 Mz 9,12–17.

*verne kleli, te verne brumne hvalili.
Gen. 7. Heb. 11. Math. 19. 1. Cor. 6.
Tu bliskane, garmene inu štyme pomenio tu pridigarstvu, s teim se ty nepokurni strašio s teim peklom, ty verni troštaio. Te goreče lampe pomenio te daruve S. Duha, ta te verne resvečuie, de Boga žnega Synum prov spoznaio.
Tu crištalovu morie pomeni ta kerst, zakai ta kerst te verne pred Bugom beile, čiste dela. Te štiri žvyrine, polne oči, tu ie, kir so velike žastopnosti inu moči, mnogetere riči pomenio. Ty eni vučeni pravio, de pomenio ta velika močna kardela tih angelov, kateri se imenuio Kerubim, koker ta Ezehiel, 10. cap., izlaga. Inu Esa. 6.²⁸⁹ Inu tukai s. Ianž sam od tiga govorita. Inu kir veden pravio »svet, svet, svet« inu nih crone pred Cristusa doli mečejo, s tem S. Troyco hvalio nom k animu exemplu, de mi tudi taku žnimi red imamo od Božje moči inu dobrute povsod vsem ludem praviti, rezglasiti inu Boga hvaliti.*

V 4 Ty

289| Ezk 10,2–21.
Iz 6,2.

*Ty eni pag pravio, de pomenio Cristusa,
zakai on ie royen od Divice Marie koker
en človik, terpil inu umerl koker enu
telle, kateru se offruie, od smerti vstal,
s teim ie suo muč inu oblast izkazal
koker en lew, v nebessa šal koker en orel.*

*Ty stari nee perglihuio tim štyrim
evangelistom, tiga človeka s. Mathe-
vžu, lewa s. Marcu, telle s. Lucasu,
orla s. Ianžu.*

TA V. CAP.

*Enu drugu videne: ene buqve iznotra inu
izvuna pissane, zapečatene sedmemi
pečati, te iste ie samu tu Iagne, kir ie
imeilu sedem rogov inu sedem oči, od-
perlu inu bralu. Le-timu Iagnetu so
vse stvare peile, molile, čast inu hvalo
daiale.*

A.
Le-te
buqve se²⁹⁰
skrivenusti
Bož-

INu iest sem vidil v ti desnici tiga,
kateri ie na tim stolu sidil, ene
buqve iznotra inu izvuna pissane,
zapeča-

zapečatene sedmemi pečati. ^[2] Inu iest sem vidil eniga močniga angela, ta ie z močno štymo pridigal: »Du ie vreden odpreti te buqve inu te pečate rezlomiti[?]« ^[3] Inu nisče, ne v nebi, ne na zemli, ne pod zemlo, nei mogel te buqve odpreiti ne noter v ne pogledati. ^[4] Inu iest sem se sylnu plakal, de se nihče nei znešil vreden te buqve odpreiti inu brati inu nee viditi.

^[5] Inu eden od tih starišev reče k meni: »Ne plači se, pole, ta liv od te žlahte Iuda, ta kore[n] Davidov ie premogel, de odpre te buqve inu de rezlomi te nega sedem pečate.«

^[6] Inu pole, tedai sem vidil vsredi tiga stola inu tih štirih zvirin inu vsredi tih starišev enu Iagne, koker bi bilu ubienu, stoieče, tu ie imeilu sedem rogov inu sedem oči, kateri so ty sedem duhuvi Božy, kateri so poslani po vsim sveitu.

^[7] Inu on pride inu vzame te buq-
V s ve

ye, katere so
se skuži
Cristusa
rezodele.
Ezech. 2.

B.
Le boga-
boyecim se
Cristus ž
nega bes-
sedo daie
na znane.
Gen. 49.
Esa. 11, 53.

C.
Cristus ie

ta dini of-
fer, za ka-
teriga volo
smo Božy
erbiči, za-
tu ga ima-
mo na ze-
mli inu v
nebessih
veden hva-
liti.

Apoc. 7, 1.
Heb. 9.
1. Pet. 1.
Dan. 7.

Heb. 9.
1. Pet. 1.
1. Ioh. 1.
Apoc. 1.

Dan. 7.
Apoc. 4.

ve iz te desnice tiga, kateri ie na stolu sidil, [8]inu kadar vzame te buqve, taku te štiri zviryne inu ty štiri inu dvaisseti stariši pado doli pred tu Iagne inu en vsaketeri ie imel arffe inu zlate skudele, polne žlahtniga kadila, katere so te molitve tih svetnikov, [9] inu so peili eno novo peissem inu so diali: »Ti si vrednu vzeti te buqve inu odpreiti nega pečati, zakai ti si bilu ubienu inu si nas odrešil Bogu s tuio kryo iz vsake žlahete inu iezička inu folka inu dežele [10]inu si nas sturilu, de smo našimu Bogu krali inu fary inu bomo kralovali na zemli,« [11]inu sem vidil inu sem slišal eno štymo, dosti angelov okuli tiga stola inu okuli tih zviryn inu okuli tih starišev inu nih ie bilu veliku tissuč. [12]Ty so diali z veliko štymo: »Tu iagne, kateru ie ubyen, ie vrednu, de vzame to muč inu tu bogastvu inu to modrost

modrost inu to kripnust²⁹¹ inu to čast inu to glorio inu to hvalo.«
 [13] Inu sledna stvar, katera ie v nebessih inu na zemli inu pod zemlo inu v tim moriei inu vse riči, katere so v nih, sem iest slišal, de so diali h timu, kateri ie na stolu sidil, inu h timu Iagnetu: »Hvala inu čast inu gloria inu oblast od vekoma do vekoma.« [14] Inu te štiri zvirine so diale: »Amen.« Inu ty štiri inu dvaissesti stariši so doli pali na nih obličie inu molili tiga, kateri ie živ od vekoma do vekoma.

*A. V le-tim capituli se nerveč pravi,
 de le Cristus sam ta²⁹² skrivno volo Bo-
 žyo, katera ie potle v te bibiske buque
 skuži preroke inu iogre zapissana, tim
 ludem rezodeva. Inu de le on sam tu S.
 pismu tim izvolenim skuži S. Duha
 daie prov zastopiti, koker tu na Iudih,
 kecarieh, samopravičaryh, hynavskih
 papežnikih, kateri tudi tu S. pismu ve-
 den bero, oli ga prov ne zastocio, vidi-*

S. pismu ie
 tim vuče-
 nim pre-
 modru,
 prevuče-
 nu, tim
 prepro-
 stim pag ie
 preprostu
 inu
 zastopno.

316 *Rezodivene s. Ianža.*

293| Ps 119,20.27.

mo. Obtu David inu žnim vsi verni veden, zuseb v tim 119. psalmu,²⁹³ molio za zastopnost te Božye bessedede. Cristus tudi pravi, de te skrivenisti Božye v tih nega bessedah neiso vseim rezodivene, Math.

294| Mt 11,25; 13,11.

11, 13.²⁹⁴ Tu pismu, v tih buqvah iznotra piſsanu, ie ta Stari testament, zakai v nim se od Cristusa temnu inu skrivenu, ta Novi pag očitu od S. Troyce inu od Cristuseviga stanu inu opravila govorci. Ta angel, kateri vpye, de bi se te buqve odperle, pomeni vsakiga zvestiga pridigarie, ty imajo te skrivenosti, katere so v tih Božyh buqvah, tim ludem rezglassiti. S. Ianža plač pomeni vse ludi, kateri nučtar dan želee po pravih pridigah, de bi h pravi veri, v milost Božyo inu v nebessa prišli.

Cristus ie ta sami offer za naše grehe, vei, vidi vse naše riči, pridigarie po-

B. Le-ta stari pomeni vse s. očake, prroke inu iogre, koker smo odspreda izlagali. Le-ty Cristusa tukai koker poprei enu Iagne, Esa. 53, Gen. 49, inu eniga leva imenuio. Zakai on ie tu pravu iagne Božye, kateru ie ž nega poblevscino

*levscino inu offrom naše grehe plačalu,
nas z Bugom spravilu inu on ie tudi en
lev zavolo, kir ie nas z nega močio inu
oblastio od večne smerti odresil. Inu tu
Iagne ima sedem okov oli oči, pomeni,
de Cristus ie poln vse modrusti, vse rici
vei, rovna inu vidi, trošta skuzi pridi-
garie, vse verne brani inu varuie to su-
io cerkov, de taku tim dobrim sercom da
inu pošle prave pridigarie, skuzi te pry-
do h pravi veri. Ty sedem duhuvi po-
menio vse dobre pridigarie po vsim sve-
itu inu te daruve, katere ty verni od
Buga primo. Inu kir tu Iagne Cristus
vzame te buqve iz te desnice, kateri ie
sidil na stolu, pomeni, de Cristusev vuk
inu nega bessedalie Božya, koker sam
Cristus pravi: »Mui vuk nei mui, te-
muč tiga kateri ie mene poslal.« Inu:
»Kar sem slišal od muiga Očeta, tu iest
govorim./« Ioh. 7, 8.²⁹⁵*

šile, S.
D/u/ha
daie.

295| Jn 7,16; 8,40.

*C. Kir pag te štiri zvirine oli divia-
šcine inu ty štiri inu dvasseti starisi,
kadar tu Iagne Cristus te buqve
vzame*

Vsi verni
imaio Je-
zusa nuč
tar dan

hvaliti, kir
ie nas h
pravi veri
perpravil.

*vzame inu odpre, zdaici doli pad,
kadee, molio zo vsemi angeli, poyo,
hvalio Boga inu tu Iagne, se od nih
vučimo, de imamo na milost inu do-
bruto Božyo inu nega Synu zmisliti
inu prov preraitati, kir ie nas Cristus
ž nega kryo inu marstro rešil od pekla,
ž Bugom spravil, h pravim vernim fa-
ryem inu kralem v nebessih sturil. Inu
kir ie nom te buqe rezodil, pustil to
nega bessedo zastopnu pridigovati,
skuži to smo h pravi veri prisli, žatu
imamo nega nuč tar dan hvaliti inu
čestiti, amen.*

TA VI. CAP.

*Tu Iagne Cristus odpre te šest pečate tih
odspreda prikaznih buqvih, ža kateri-
mi se izkažejo poboy, lakote, žlize,
tresuve inu mnogetere prikazni na
nebi inu te tožbe tih svetnikov, kir so
ža te vere inu pričovane od Cristusa
umorieni.*

Inu

INu iest sem vidil, kadar ie tu Iagne ta pervi pečat odperlu inu sem od tih štyrih zviryn eno slišal, katera ie diala koker z ano garmečo štymo: »Pridi inu gledai.« ^[2] Inu iest sem vidil inu pole, en beil kon inu ta, kateri ie na nim sedil, ie imel en lok inu nemu ie bilu dana ena crona inu ie vlekal vunkai en premaga- več²⁹⁶ inu de ima premoči.

^[3] Inu kadar onu ta drugi pečat odpre, sem to drugo zvyrino slišal, katera ie diala: »Pridi inu gledai.« ^[4] Tedai gre vunkai en erdeč kon inu timu, kateri ie na nim sidil, ie bilu danu ta myr od te zemle proč vzeti inu de se vmei sebo ubyaio inu nemu ie bil dan en velik meč.

^[5] Inu kadar onu ta trety pečat odpre, sem iest slišal to tretio zvyrino, ta ie diala: »Pridi inu gledai.« Inu iest sem gledal inu pole, en čern kon ina ta, kateri ie na nim sidil,

A.
Ta perva
reva čez
cerkov:
preganene
od tyra-
nov.

B.
Druga re-
va: kregi
inu boy.

C.
Tretia reva
čez kers-
čanstvu:
dragina
inu lakota.

296| Premagavec.

sidil, ie imel eno vago v nega roki.

[6] Inu iest sem slišal eno štymo vsredi tih štirih zviryn, ta ie diala: »Ena mera pšenice za en denar inu timu v inu inu olu ne sturi obene škode.«

D.
4. reva:
žlizee inu
pomor.

[7] Inu kadar onu ta četerti pečat gori dei, sem iest slišal to štymo te četerte zvyrine, ta ie diala: »Pridi inu gledai.« [8] Inu iest sem gledal inu pole, en bleid kon inu timu, kateri ie na nim sidil, ie bilu ime Smert inu ta pekal ie šal za nim inu nemu ie bila dana oblast umoriti ta četerti deil na zemli s teim mečom inu s to lakoto inu s to smertio inu skuzi te dyviasčine na zemli.

E.
Trošta vse
verne v tih
nadlugah.
4. Esd. 15.
Dan. 12.

[9] Inu kadar onu ta peti pečat odpre, sem iest vidil pod teim altarium te duše tih, kateri so ubyeni zavolo te bessede Božye inu zavolo tiga pričovane, kateru so oni

oni imeili. [10] Inu one so vpyle z veliko štymo inu so diale: »Gospud, ti sveti inu risnični, koku dolgu ne sodiš inu ne mastiš to našo kry na tih, kateri na zemli prebivaio[?]«

[11] Inu nim ie bil dan, eni vsaketeri, en beil, dolg gvant inu ie bilu k nim rečenu, de počivaio še en maihin čas, dotle nih ravenhlapci inu bratje bodo dopolneni, kateri imaio še tudi ubieni biti glih koker oni.

[12] Inu sem vidil, kadar ie ta šesti pečat odperlu, inu pole, se ie stu-
ril en velik tres inu tu sonce ie černu ratalu koker en žimasti ža-
kel inu ta cella luna ie rattala ko-
ker kry [13] inu te zvezde so padale
iz nebes na zemlo, glih koker enu

figovu drevu, kadar se od velikiga
veitra gible, te nega fyge od sebe
meče. [14] Inu tu nebu ie odstopilu
koker ene okuli obyte buqve inu
sledna gorra inu ty otoki so

X se iz

/E./

Cristusev
velik serd,
ostra prav-
da zubper
neverne,
nepokur-
ne.
Math. 24,
27.
Esa. 2.

322 *Rezodivene s. Ianža.*

se iz nih meist ganyli. [15] Inu ty kralli na zemli inu ty vyudi inu ti bogati inu ty capitani inu ty oblastniki inu vsi hlapci inu vsi fray so se skrili v tu špelovie inu vmei skalovie tih gurr [16] inu so diali h tim gorom inu h tim skalom: »Padiite čez nas inu skrite nas pred teim obličiem tiga, kateri sidi na tim stolu, inu pred serdom tiga Iagneta, [17] zakai ta veliki dan nega serda ie prišal inu du bo mogel obstati.«

Osee 10.
Luc. 23.
Apoc. 9.

Verni imao sylne
sovražnike
na sveitu,
Cristus
nee brani.

A. Mi hočmo per tei pervi luterski izlagi, katero smo odspreda v ti predgovori čez le-ta šesti capitul zapissali, ostati, da ta ieizdec s tem lokom pomeni tih kersčenikov preganene inu tu vunane terplene od tih tyranov. Ty eni hote, de ta ieizdec na belim konu pomeni Cristusa, nega iogre inu vse zveiste pridigarie, s teimi se ta hudič, ta sveit inu vsi tyrani te cerqve strelaio inu preganeio.

B. Ta

*B. Ta drugi kon, kateri ie erdeč, po-
meni te tyranne, kateri so moryli inu še
ždai moree te prave kersčenike, inu
žludi nee ieizdi, nagana h takimu del-
lu.*

Hudič
tyranne
nagane čez
verne.

*C. Ta ieždic s to vago na černim konu
pomeni vse kecarie, falš vučenike, ty ž
nih vukum, pismum te boge ludi slipee,
temne sture, zatu inu za tacih hyna-
vskih, falš, nepokurnih kersčenikov volo
prido lakote, dragine inu vse žlaht reve,
oli v takih nadlugah bodo ty verni s te-
im olem inu vinom, tu ie, s telesno po-
trebo čudnu obderžani, de od lakote ne
umerio.*

Vernim so
tudi keca-
ry, falš vu-
čeniki
zubper.

*D. Ta bleidi oli plavi kon, na kate-
rim ta Smert ieizdi, pomeni vse
bynavce, nepokurne, kecarske, turske,
papeske inu živinske ludi inu nih vuče-
nike, tih ie veliku, oli vsi taki slišio v
ta pekal inu v to drugo večno smert.
Luter pravi, de pomeni te žlizee inu
pomor.*

Vsi, kir so
vernim
zubper,
slišio v pe-
kal.

E. Žle-tim videnem inu žle-to prikaz- Vseh ver-
X 2 no,

324 *Rezodivene s. Ianža.*

nih duše v
nebessih
vpio po
sodnim
dnevi.

*no, kir tih marternikov duše pod enim
altariem so v nebessih per Bugi inu kir
želee po sodnim dnevi, vse verne, kateri
za vere volo so inu bodo umorieni, lipu,
zastopnu trošta, de nih duše so žive per
Bugi, so z belim gwantom obličene, Boga
hvalio (ne spee, koker eni krivu menio), so
ta pravi altar inu offer Božy, z vesseliem
čakaio na sodni dan, tedai tudi nih tellu
k nim pride inu bodo na suihsovražnikih
žadosti masčeni.*

Velike ke-
carie,
oblastni
sovražniki
so inu bo-
do vstajeli
zubper to
cerkov
Božyo.

*F. Prerokuie, kakove velike, grozovite
štrafinje prydo čez vse nevernike, nepo-
kurne, kecarie inu Sovražnike tiga s.
eva[n]gelia. De tu sonce, luna, zvezde
ne bodo hoteile več sveititi, zemla nossiti
inu Cristus, tu pohlevnu Iagne, bo na nih
sui strašan serd izkažal. Inu ty grozni
tressuvi so se zdaici po iogrovih smerti v
dostih meistih po Azy inu Grecy, koker ie
v ti Tripartiti hystory, lib. 7, cap. 15,
22,²⁹⁷ piſsanu, izkažali. Ta meista Anti-
ochia, Nicomedia, Nicea, Laodicea,
Colosse, Ierapolis, Tripolis, Damas-
kus,*

²⁹⁷ Casiodor, Historia ecclesiastica tripartita, v:
v: J. P. Migne, Patrologiae cursus completus, series latina 69, 1080-81 (308D)
in 1085, 1086 (311A).

*cus, potle v ti Sicily tu meistu Contana
inu v tim 1336. leitu so v Nemški deželi tudi veliki tressuvi, koker v ti Bassilei inu v Straspurgi bili, dosti ludi pobili, hiše poderle, de ty ludie so pod nebom na puli prebivali. V tim 1382.
leitu ie bil en tress po usim sveitu. Inu taki tressuvi tudi pomenio inu prerokuo ta Božy serd inu to nega grozno štrafingo, kir ima priti čez ta hudi sveit,
inu de ta pravi evangeliski vuk, ta stara izveličanska vera inu mnogetera kralevstva bodo preminena, izpačena inu zatrena. Inu po tacih tressuvih ie ta prekleti veliki kecar Arrius, kateri ie tu Bogastvu Cristusevu, koker sadašni Iudi inu Turki, tayl, gorivstal inu raven nega inu za nim tudi drugi kecary, koker so bili Sabellius, Manicheus, Marcion, Fotinus, Samosatenus, Nestorius, Novatus, Diodorus, Appollinaris, Pelagius inu nim glib kecary, falš vučeniki. Za nimi ty papeži žnih cardinali, scoffi, fary inu menihi. Le-ty*

X 3 vsi

298| Kersčansko.

*vsi so to pravo vero kersckansko²⁹⁸ ž nih
 falš vukum inu ž Božymi ličkakimi
 službami taku preobernili, izpačili inu
 zaterli, de skorai oben človik nei veidil,
 de le Cristus sam ž nega martro, smertio
 inu gorivstanenem te pokurne inu verne
 izveliča. Ravn nih so tudi ty Scyte,
 Vuni, Gotti, Vandali, Analı inu ty
 Turki tu kersčanstvu skorai povsod za-
 terli. Per našim čassu, v tim 1547.
 lei-tu, zuseb v Crainski deželi, ie bilu
 tudi veliku tressov. Za takimi tressuvi
 zdaici v tim istim inu v tim drugim,
 tretym leitu so bili ty evangelski nemški
 vyudi inu gospudi inu ty pridigary
 (vmei katerimi ie tudi bil gospud Paul
 Biener inu iest, crainska pridigaria)
 ujeti inu pregnani inu ta prekleti inte-
 rim, ta anticrištova, papežova kriva
 vera inu falš Božya služba posyli spet
 gori nareiena inu poteriena. Obtu, ka-
 dar so tressuvi, sonce, luna merkneio, se
 imao ty verni h pokuri inu h terplenu
 perpraviti.*

TA

TA VII. CAP.

*Tim štirim angelom ie prepovedanu,
de neimaio tim vernim, kir so od Bu-
ga s teim s. kerstom znaminovani,
skoditi,²⁹⁹ ne sturiti žaliga, inu koku
ty isti zo vsemi marterniki Boga inu
nega Synu česte inu hvalio z vesseli-
em.*

299| Škoditi.

INu potle sem vidil štiri angele, stoyeče na tih štirih vogleh te zemle, inu ty so deržali te štiri veitre te zemle, de bi oben veiter ne pihal čez to zemlo, ne čez muri, ne čez obenu drevu. [2] Inu iest sem vidil eniga drugiga angela gori gredoč, od koder tu sonce gori gre, ta ie imeil ta pečat tiga živiga Boga inu ie vpyl z veliku štymo h tim štirim angelom, ka- terim ie bilu danu škodo sturiti tei zemli inu timu moryu, [3] inu ie dial: »Ne sturite škode tei zemli,

*A.
Cristus ne
dopusti
vučenikom
te izvolene
zepelati.*

Apoc. 9.

X 4 ne

ne moryu, ne tim dreviem, dotle
ne znaminemo te hlapce našiga
Boga na nih čelih.«

B.
Cristus vse
žlaht ludi
po vsem
sveitu sku-
zi suie pri-
digarie h
pravi veri,
h Božy
šlužbi inu
česty per-
pravi.

[4] Inu iest sem slišal tu čisu tih
znaminovanih stu inu štiri inu
štiridesset tissuč, kateri so bili
znamenovani od tih izraelskih
otruk. [5] Od te žlahte Iuda ie bilu
dvanaist tissuč znamenovanih,
od te žlahte Ruben ie bilo dva-
naist tissuč znamenovanih. Od te
žlahte Gad ie bilu dvanaist tissuč
znamenovanih. [6] Od te žlahte
Aser ie bilu dvanaist tissuč zna-
menovanih. Od te žlahte Neffta-
lim ie bilu dvanaist tissuč zname-
novanih. Od te žlahte Manasse ie
bilu dvanaist tissuč znamenova-
nih. [7] Od te žlahte Simeon ie bilu
dvanaist tissuč znamenovanih.
Od te žlahte Levi ie bilu dvana-
ist tissuč znamenovanih. Od te
žlahte Isahar ie bilu dvanaist tis-
suč znamenovanih. [8] Od te žlah-
te

te Zabulon ie bilu dvanaist tissuč znamenovanih. Od te žlahte Iožef ie bilu dvanaist tissuč znamenovanih. Od te žlahte Beniamin ie bilu dvanaist tissuč znamenovanih.

[9] Potle sem vidil inu pole, ena velika množica, katere nisče nei mogel prešteiti, od vseh aydov inu iudovskih žlaht inu folka inu iezikov, ty so stali pred teim stolom inu pred teim Iagnetom inu so bili obličeni z dolgim beilim gwantom inu so imeili te palme v nih rokah [10] inu so vpyli z veliko štymo inu so diali: »Izveličane bodi timu, kateri na stolu sidi, našimu Bogu, inu timu Iagnetu.«

[11] Inu vsi angeli so stali okuli tega stola inu okuli tih staršev inu okuli tih zvirin inu so pali doli pred ta stol na nih obliče inu so molili Boga, rekoč: [12] »Amen, hvala inu gloria inu modrost inu zahvala inu čast inu oblast inu muč budi

X 5 naši-

330 *Rezodivene s. Ianža.*

našimu Bogu od vekoma do veko-
ma, amen.«

[13] Inu eden od tih starišev odgo-
vori inu pravi k meni: »Du so le-
-ty, kateri so s teim beilim dolgim
gvantom obličeni[?] Inu od kod
so prišli[?]« [14] Inu iest sem k nemu
dial: »Gospud, ti veiš.« Inu on
pravi k meni: »Le-ty so, kir so pri-
šli iz velike nadluge inu so nih
dolgi gvant oprali inu ubeilili v ty
kry tiga Iagneta. [15] Obtu so oni
pred teim Božym stolom inu slu-
žio nemu nuč tar dan v tim nega
templi. Inu ta, kir na tim stolu si-
di, bo v nih prebival. [16] Oni ne bo-
do več lačni, ne žeini inu čez nee
ne pade več tu sonce inu obena
vročust. [17] Zakai tu Iagne, kir ie
vsreidi tiga stola, bode nee paslu
inu pelalu h tim živim vodenim
studencom inu Bug bode izbrissal
vse selze od nih oči.«

Esa. 49.

Esa. 25.
Apoc. 21.

Tukai se

*A. Le-ta celi capitul nas vissoku
vuči*

*vuči inu trošta, de oben złudi zo vsemi
 nega pomočniki, koker so ty tyranni, bu-
 trihi, hynavci, falš kunštni modri pri-
 digary inu oblastniki, nigdar ne bodo
 mogli to cerkov, te verne ž nih pravo
 vero zatreti inu končati. Le-ty štiri
 angeli, kateri branio timu veitru, de bi
 povsod ne pihal, so ty złudy inu nih to-
 varisi, Iudi, Turki, kecary, papežniki,
 kateri ne hote, de bi S. Duh skuzi te
 pridigarie ta evangeli povsod, per vseh
 žlaht ludeh prov, očitu pridigal, prepo-
 viduio inu žgo te evangeliske buqve.
 Takim złudiem inusovražnikom tiga s.
 evangelia ta drugi angel, kateri ie Cri-
 stus sam, kateri ie, od kod tu sonce gori
 gre, tu ie, iż nebes, od suiga Očeta k nom
 prišal, stoy zubper inu z velikim glas-
 sum, tu ie, s teim s. evangeliom inu ž
 nega oblastio zapoveda inu brani, de
 tim vernim, kateri so S. Duhum, ker-
 stom inu s pravo vero obdani inu zna-
 minovani, ne smeio inu ne mogo kai
 žaliga sturiti.*

pravi, de
 te cerqve
 obena
 vražia muč
 ne z me-
 čom ne
 falš vukum
 ne zatare,
 zakai Cri-
 stus ni stoy
 na strani.

B. Glib

332 *Rezodivene s. Ianža.*

Obluba
Božya, h
timu
Abraamu
sturiena,
de nega
otruk ni-
sče ne pre-
šteie, ne
bo lagala.

*B. Glih taku s teim znaminovanem inu
štivenem tih vernih, kateri so S. Du-
hum inu s pravo vero obdileni, de ie nih
od te iudovske žlahte tulikain tavžent
inu aydov iz vseh dežel inu iezikov tu-
liku, de se ne mogo prešteti, vse kersče-
nike trošta, de neimaio cbivlati, Bug bo
po sui oblubi, h timu Abraamu govori-
eni, tulikain vernih otruk, kuliku ie
zvezd inu peiska, dal inu sturil. Obtu
tu kersčanstvu bo povsod gori iemalu,
nai vsi złudy inu ludie, deželski tar du-
hovski, so inu bodo nemu zubper. Inu
kir on te žlahte Dan tukai ne imenuie
inu ne šteye, tu on dei, pravio eni vuče-
niki, za tiga volo, kir iz te iste žlahte
ima ta antichrišt priti, potehmal ta s.
očak lacob, Gen. 49, ie od nega le-taku
prerokoval: »Ta Dan bo en rihtar vmei
nega folkom koker ta druga žlahta v tim
Izraelu. Dan bo ena kača na tim potu
inu en rogati madras na tei stezi.«³⁰⁰
Inu ta bessedna rihtar se dobru s pape-
žom gliha inu raima, zakai papež ie
dosehmal*

300| 1 Mz 49,16–17.

*dosehmal čez vse ludi sodil, čez se pag nei
pustil nikomer soditi. Distinc. 40: »Si
Papa etc.«³⁰¹*

*C. Zdai zastopnu vse verne, kateri so
kai za vere volo preterpeli, lipu trošta,
nim pravi, kakova dobruta nim napre-
istoy, de bodo od vsiga zlega, od reve
inu žalosti rešeni inu večniga vesselia
per Cristusu uživali, zo vsemi angeli
veden Boga čestili inu hvalili. Inu tako
Božyo službo oni že na tim sveitu začno,
veden molio »Posvičenu bodi tuie ime
etc.« inu povsod pravio inu pridiguo od
Božye moći, milosti inu od Cristuseviga
opravila. Inu tukai vsaki zamerkai,
kei, koku, skuzi kai so vsi marterniki
inu svetniki lipi, čisti, beili, sveti pred
Bugom postali. Nikar ž nih brumo oli
martro, temuč le s to kryo Cristusevo.
Koker od tiga tudi drugdi govori, 1.
Ioh. 1, kir pravi: »Ta kry našiga Go-
spudi Jezusa Cristusa ie nas očystila od
vseh naših grehov.«³⁰² Obtu ty papeški,
cardinalski inu šcoffli odpustki, kir za-
volo*

Po kregu
bo myr, po
toči vedru,
po žalost
vesselie.

301 | *Decretum Gratiani*, I,
distinkcija 40,6:

»Si Papa suae et fraternae
salutis negligens reprehendit
utilis et remissus in
operibus suis, et insuper
a bono taciturnus, quod
magis officit sibi et omnibus,
nichilominus innumerabiles
populos cateruatim secum
ducit, primo mancipio gehennae
cum ipso plagis multis
in eternum uapulaturus.
Huius culpas istic redargueret
presumit mortalium nullus,
quia cunctos ipse iudicaturus
a nemine est iudicandus, nisi
deprehendatur a fide deuius;
prò cuius perpetuo statu
uniuersitas fidelium tanto
instantius orat, quanto suam
salutem post Deum ex ilhus
incolumitate animaduertunt
propensius pendere.« (*Corpus
iuris canonici, pars prior:
Decretum magistri Gratiani*,
Graz 1959, 146). Dekret je bil
del kanonskega prava tudi v
potridentinski cerkvji; prim.
izdajo iz leta 1582, dostopno
na: <http://digital.library.ucla.edu/canonlaw/>

302 | *Jn 1,7.*

*volo tih marternikov martre inu zaslu-
žena nih odpustke daio, so zgul golufia
inu zašpotovane te Cristuseve martre.*

TA VIII. CAP.

*Tu Iagne odpre ta sedmi pečat inu offru-
je s kadilom te molitve tih svetnikov.
Štiri angeli probentajo, za teimi se gro-
zovite riči zgodne na zemli, na muriu
inu na nebi.*

A.
Verni s
pridigo, z
molitvo
kerarie
inu tyran-
ne premo-
go, cerkov
reztegno.

INu kadar onu odpre ta sedmi pečat, ie tihu v nebessih ratalu okuli ene pul ure. [2] Inu iest sem vidil sedem angelov stoyeče pred Bugom inu nim so bile sedem probente dane. [3] Potle pride en drugi angel inu ie stal pred altariem inu ie imel en zlat kadilnik inu nemu ie bilu danu dosti kadyla, de bi tu dal h tim molytvom vseh svetnikov na ta zlateni altar, kateri ie bil pred teim stolom. [4] Inu ta dim od tiga kadila,

dila od molitov tih svetnikov, ie ^{Tob. 12.}
 šal gori od tih rok tiga angela
 pred Buga. ^[5] Potle ta angel vzame
 ta kadilnik inu ga napolni s teim
 ognem od altarie inu ga verže na
 zemlo inu so se sturile štyme inu
 garmene inu bliskane inu tressu-
 vi.

^[6] Inu ty sedem angeli s temi sedem
 trobentami so se perpravili h timu
 trobentanu. ^[7] Inu ta pervi angel ie
 trobental inu rata toča inu ogen,
 zmešana s to kryo, inu so bili ver-
 ženi na zemlo inu ta trety deil od
 drevia ie zgorelu inu vsa zelena tra-
 va ie zgorela.

^[8] Inu ta drugi angel trobenta inu
 koker ena velika goreča gorra ie
 bila veržena v tu morie inu ta
 trety deil moria kry rata ^[9] inu ta
 trety deil tih živih stvari, kir so
 duše imeili v tim moriei, so
 umerle inu ta trety deil čolnov so
 konec vzeli.

^[10] Potle

B.
 Za volo
 nevere
 prido vse
 žlaht na-
 dluge inu
 kecarie.

C.
 Tyranni
 bodo cer-
 kov morili
 inu prega-
 nali.

D.
Kecary ž
nih slatki-
mi besse-
dami dosti
ludem
zavdade.

[10] Potle trobenta ta trety angel inu
pade doli iz neba ena velika zvez-
da, ta ie gorela koker ena bakla inu
pade na ta trety deil tih reck inu na
vodene studence [11] inu tu ime te
zvezde se ie dialu Pelin inu ta trety
deil ie ratalu pelin inu dosti ludi ie
umerlu od tih vod, katere so bile
grenke ratale.

E.
Arrius,
Mahomet,
papeži,
šcoffi bo-
do to pra-
vo vero v
Cristusa
zaterli.

[12] Inu ta četerti angel ie trobental
inu ie bil byen ta trety deil tiga
sonca inu ta trety deil te lune inu ta
trety deil tih zvezd, taku de nih ta
trety deil ie bil temman, de trety
deil tiga dne nei sveitilu inu pono-
či glih taku. [13] Potle sem vidil inu
slišal eniga angela, letečiga skuzi
sredo tih nebes, kateri ie dial z ve-
liko štymo (pred temi drugimi šti-
mami te trobente tih trieh angelov,
kateri so še imeili trobentati):³⁰³ »Io,
io, io tim, kateri prebivaio na ze-
mli.«

Cristus

*A. V le-tim capituli, pravi Luter,
nerpoprei*

303 Raba oklepajev
»(pred temi drugimi
štimmami te trobente tih
trieh angelov, kateri so
še imeili trobentati)« na
tem mestu je Trubarjeva
interpretacijska odločitev
za laže razumevanje bi-
bličnega besedila; L1545
in V enake tekstacije ne
poznata.

L1545: »¹³Vnd ich sahe
/ vnd höret einem Engel
fliegen mitten durch den
Himmel / vnd sagen mit
grosser stimme / Weh /
weh / weh / denen die
auff Erden wonen / fur
den andern stimmen der
Posaunen der dreier En-
gel / die noch posaunen
sollen.«

V: »¹³Et vidi, et audiui
vocem unius aquilae
volantis per medium caeli
dicentis voce magna : Vae,
vae, vae habitantibus in
terra de ceteris vocibus
trium angelorum, qui
erant tuba canituri.«

*nerpoprei od dobrih pridigariev, kir
prov molio inu vuče, govori. Potle od
tih budih kecariev; berite odspreda le-
-tiga capitula argument oli to summo.
Eni pag hote, de s. Ianž tukai govori od
sodniga dne, kateri dan bo tim vernim
lub, vessel inu tih, tim nevernim pag
inu nepokurnim bo strašan inu žalo-
sten, zakai na ta isti dan se bo Christus
stuprov usimu svitu že nega čestio, močio
inu oblastio rezodil inu pustil viditi.
Inu tukai bo cilu tihu v nebessih, tu ie,
ta pravi celi myr, polna lubezan vmei
vsemi izvolenimi, angeli inu vmei Bu-
gom, inu ty hudiči, vsi sovražniki te
cerqve Božye bodo verženi inu odpahne-
ni v ta pekal. Ty sedem angeli, kateri
pred Bugom s temi trobentami stoye,
pomenio vse zveiste pridigarie, koker
Esaias 58³⁰⁴ izлага, kir vely tim pridiga-
riem nih štymo koker eno trobento vzdi-
gniti inu tim ludem nih budobo ozna-
niti. Inu ta drugi angel s kadilom,
kateri molitve tih svetnikov pred Bu-*

vernih
molitve
inu službe
Bogu pe-
rijetne dela
inu skuzi
pridigarie
velike riči
opravi, vse
kecarie, te
cerqve so-
vražnike
premaga.

304 Iz 58,1.

X ga nossi,

ga nossi, ie Cristus sam, zakai on sam sturi, de tih vernih molitve inu prave službe Božye so perietne Bogu. Inu kir ie ogen na zemlo vergal, tu ie, on da tim zveistim pridigariem skuzi S. Duha, de žnih pridigo garme, vpyo, bliskaio, tresso, tu ie, velike riči na tim sveitu sture inu opravio, vse žlaht ludi preobračaio na pravo vero, naisi takimu nih pridigovanu ie ta vegši deil ludi, cessary, krali, vyudi, meista, papeži, šcoffi, fary inu menihi zubper, taku vini ty pridigary nim vsem dobivaio, zakai Božya beseda, katera ie ta cela risnica, reže inu premaga vsa serca,/ Heb. 4.³⁰⁵ Iz te so ty preprosti vučenesi koker ty velaki inu modri.

Gdi se evangeli pridiguie inu ne veruie, prido velike štrafinge.

305|Heb 4,12.

306|Mr 16,20.

B. Ty sedem angeli pomenio te zveiste pridigarie, zakai ty so koker ty angeli vselei perpravleni inu volni tim nevernim inu nepokurnim to ostro Božyo pravdo oznanovati. Koker tu s. Marco 16³⁰⁶ od iogrov pričuie, kir pravi, de so povsod okuli hodili inu pridigali ta evangeliū,

evangelium, ta isti s caihni poterovали etc. Inu kir ie po tim trobentanu тига perviga angela toča inu ogen s tokryo ratala inu ie ta trava zgorela, pomeni, de po tim pridiganu тига evangelia, kadar se gori ne vzame inu nemu ne veruie, velike štraifinge prido od Buga.

C. Ta velika goreča gorra, katera ie вту morie veržena, pomeni, de ta velika oblastna kralevstva, ty velaki, krali inu vyudi bodo timu evangeliu silnu zubper, oli oni per tim konec vzamo, bodo potopljeni, evangeli Ѿ nega pridigary ostane. Inu kir ie ta trety deil moria kry ratalu inu te žive stvare, katere so duše imeile, umerle, pomeni, de taki tyranni bodo dosti nedolžne kry prelili inu tih vernih umurili. Inu te barke oli čolnuvi pomenio te kersčanske gmaine inu cerque, te bodo od tacih kralev inu tyrannov, ko ker so ty Turki inu papežniki, pregnane inu zatrene.

D. Ta goreča zvezda, katera ie Kecariov
Y 2 pala

Evangeli
bo imel
oblastne
zubperni-
ke, bodo
te verne
premagali.

vuk se vidi
sladak, oli
v nim ie
zgulstrup.

*pala v te studence inu vode, so grenke inu
peleinove ratale, pomeni te velike vučene
kecarie, koker so bili Simon Cupernik,
Maniheus, Novatus, Arrius inu Pelagi-
us; le-ty vsi so poprei prov verovali inu
vučili, so nebeški ludie bili, oli potle iz
velike offerti so od prave vere pali, tu S.
pismu krivu izlagali inu s takim nih kri-
vim vukum koker z anim slatkim stru-
pom, kir so vučili, kar ie človeiskimu za-
stopu dopalu, so dostim ludem zavdali,
nih dušo inu tellu umurili v tu večnu
pogublene. Od tacih kecariev so tudi Cri-
stus inu ty iogri čestu prerokovali. Math.
24. Act. 20. 2. Thes. 2. Thi. 4. 2. Thi.
4. 2. Pet. 2. 1./Ioh. 2.³⁰⁷*

³⁰⁷ Mt 24,5.24;
Apd 20,29–30;
2 Tes 2,3–12;
2 Tim 4,3–4;
2 Pt 2,1;
1 Jn 2,18.22–23.

Kakovi
kecary bo-
do po tih
iogrih go-
rivstaieli
inu v ti ve-
ri zmoto
delali.

*E. Christus v tim S. pismu bo čestu
sonce, ta nega cerkov luna, ty pridigary
te zvezde imenovani, obtu le-tu videne
inu prikazen tulikain pravi inu prero-
kuie, kai se bo po iogrovih smerti na tim
sveitu s to cerkovio godilu. De Cristus
per tih enih kersčenikih bo cilu merknen,
čern, temman v tim kersčanstvi
od*

od kecariev, papežov inu Turkov sturen, tu ie, oni ne bodo prov od Christuseviga stanu, od obeyu natur, koker Arrius inu Turki, kateri nega Bogastvu taye, inu od nega opravila, de on sam ž nega smertio vse verne iz milosti, zabston iz veliča, koker Pelagius inu papežniki so verovali, vučili, pissali inu pridigovali. Skuzi take kecarie bo Cristus ž nega čestio, oblastio inu zasluženem nazai postavljen inu zaveržen. Luna, ta cerkov, glib taku bo zmotena inu zblaznena, obeniga praviga trošta na smerti lezoč, ne obene prave Božye službe imeila. Te zvezde, tu ie, ty pridigary sami ne bodo veidili, kai veruio oli pridigio, tu se ie vže, koker vsaki vei, skuzi ozgorai imenovane kecarie, papeže, farie inu menihe v tim kersčanstvi zgudilu. Obtu čakaimo ž dobro vistio inu ž vesseliem na sodnidan. Inu od taciga grozovitiga zlega, kateru se ima pred sodnim dnem zgoditi, tukai ta leteći angel, kateri ie vpil: »Io, io, io,« tudi prerokuie.

TA IX. CAP.

*Ta peti angel trobenta, na tu prido ško-
dive strupovite kobilice, ta šesti angel
ž nega trobentanem perpela čudne iez-
dice, ty končao ta hude, neverne,
hynavske ludi.*

A.
Ta veliki,
hudi kecar
Arrius ie
Cristusa
zaterl, to
cerkov
rezderl,
zavdal,
končal,
glih taku
ty papeži ž
nih mali-
kovskimi
postavami.

INu ta peti angel ie trobental
inu iest sem vidil eno zvezdo
padaioč iz nebes na zemlo inu ni
ie bil dan ta kluč h ti žušterni tiga
predpoda. [2] Inu ona odpre to žu-
šterno tiga predpoda inu ie iz te
žušterne gori šal en dim koker en
dim iz te velike pečy inu od tiga
dima te žušterne so tu sonce inu
ta lufft temne postale. [3] Inu iz ti-
ga dima so vunkai šle kobilice na
zemlo inu nim ie bila dana oblast,
koker ty scorpioni imaio oblast
na zemli. [4] Inu nim ie bilu poroče-
nu, de neimaio škoditi tei tra-
vi

vi na zemli, ne obenimu zelennu,
ne obenimu drivessu, temuč samuč
tim ludem, kateri neimaio Božyga
znamina na nih čelih. [5] Inu nim ie
bilu danu, de nih neimaio umoriti,
temuč de martrario pet mesecev
dolgu inu nih martra ie bila koker
ena martra od scorpiana, kadar
eniga človeka vpyči. [6] Inu v tih is-
tih dneh bodo nešli inu bodo že-
li umreiti inu ta smert bo od nih
bežala.

[7] Inu te kobilice so bile podobne
tim konem, kateri so h timu boyu
perpravleni, inu na nih glavah so
bile koker krone, timu zlatu po-
dobne, inu nih obraz ie bil koker
obraz tih človeikov [8] inu so imeile
lassie koker ženske lassie. Inu nih
zobee so bili koker levov. [9] Inu so
imele pancarie koker železne pan-
carie inu v nih peruti šum koker
ta šum od vozov, kadar dos-

Apoc. 6.
Esa. 2.
Osee 10.
Luc. 23.
Sap. 16.

B.
Falš pridi-
gary ž nih
vukum
blagu po-
žiraio, du-
še koker
scorpiani
moree
strupon. ³⁰⁸

308| Strupom.

ti kun vkupe teko h timu boyu.
 [10] Inu so imeile reppe glih tih scor-pianom inu na nih repih so bili žel-luvi inu nih oblast ie bila tim ludem škoditi pet mescev dolgu. [11] Inu one imao čez se eniga krala, eniga an-gela iz tega predpoda, kateriga ime ie po iudovsku Abaddon inu po gerškim ie nemu ime Appollyon, tu ie Končavec. [12] Tu enu »io« ie mini-lo inu pole, še dvei »io« prido za le-teim.

C.
 Kecariev,
 vernih so-vražnikov,
 ie veliku,
 so obla-stni, serdi-ti, perli-zavci,
 nemilosti-vi.

[13] Inu ta šesti angeli ie trobental, iest sem slišal eno štimo od tih štirih kraiev tiga zlatiga altarie, kateri ie pred Božyma očima, [14] ta ie diala h timu šestimu angelu, ka-teri ie to trobento imel: »Odveži te štiri angele, kateri so pervezani v ti veliki reki Euffrati.« [15] Inu ty štiri angeli so bili odvezani, kate-ri so bili perpravleni na eno uro inu na en dan inu na en messec inu na enu leitu, de bi pobyli ta

ta trety deil ludi. [16] Inu tu čisu te ieizdeče voiske ie bilu veliku tis-sučkrat tissuč. Inu iest sem nih štivene slišal. [17] Inu taku sem vidil te kone v tim videnu inu ty, kateri so na nih sideli, so ime/i/li ognene, gele³⁰⁹ inu žveplene pancarie inu nih koni te glave koker te glave tih levov inu iz žnih vust ie vun šlu ogen inu dim inu zveplu.³¹⁰ [18] Od le-tih tryeh ričeh, od ogna, dima inu žvepla, katere so iz nih vust šle, ie bilu umorienu ta trety deil tih ludi, [19] zakai nih muč ie bila v nih vustih inu nih reppi so bili tim kačovim glih inu so imeili glave inu s teimi so škodo delali.

[20] Inu ty drugi ludie, kateri neso od le-tih žlakov ubyeni inu neiso pokure sturili od tih dell nih rok, de bi ne molili te zludie inu te zlatee inu sreberne inu kuffraste inu kamenate inu lessene pilde, kateri
Y s ne

D.
Ty, kir
prave po-
kure ne
deio, bodo
s kecary
goreli v
peklí.
Psalm 115.

309| Hijacintne.

310| Žveplu.

346 *Rezodivene s. Ianža.*

ne mogo ne viditi, ne šlišati, ne hoditi. [21] Inu neso pokure diali od nih mordane³¹¹ inu cupernye inu od nih curbarye inu od nih tatvine.

311| Umorov.

312| Dan 12,3.

Od vseh žlaht ke-
cariev, zu-
seb papež-
nikov
prerokuię,
kir bodo
Cristusa
čast, oblast
inu zaslu-
žene za-
krivali,
bodo v ti
cerqvi ve-
liko zmo-
to, težke,
žalostne
vysti dela-
li.

*A. Le-tiga capitula pravo celo izlago
imamo odspreda v ti luterski predguvo-
ri. Ta zvezda koker drugdi, Dan. 12,³¹²
pomeni te velike pridigarie. Kir so pag
od nebess pali, pomeni, de taki pridiga-
ry so od te prave cerqve stopili inu keca-
ry postali. Inu ta kluč pomeni veliko
oblast, ta žušterna inu predpod pomeni
pekal, ta dim pomeni tu zavdane inu
strup, tu sonce pomeni Cristusa, ta lufft
to cerkov, te kobilice farye inu menihe,
tu ie tulikain, skuzi le-to prikazen ie s.
Ianžu rezodivenu inu na znane danu,
de po iogrovih smerti bodo v tim ker-
sčanstvi vučeni, kunštni, lepoiezični,
slatkovustni, hynavski falš pridigary,
kecary, papeži, ſcoffi, fary inu menihi
gorivstaieli, veliko oblast inu pokorsčino
od vseh žlaht ludi imeili. Ty bo-
do*

*do tu sonce, Cristusa, černiga, temniga delali, nega čast, oblast inu dobruto doli terli, to cerkov s temi ličkakimi človeiskimi službami inu malikovanem napolnilo, s. zacramento izpačili, te boge, žalostne visty ž nih izpuvidio, pokuro, vicami martrali, strasili, žalostne inu cagove delali, prez usiga trošta pustili, de taki ludie bi raisi mertvi koker šivi bili etc. Le-tu vse smo v ti papeški krivi veri izkusili inu vididi.*³¹³

313|Vidili.

B. Le čedale bule inu očitiše rezodeva te anticrištove hlapce, de so kobilice, k boyu perpravlene, le zdražbo, kreg, umoriene zubper te verne v tim kerščanstvi gori nareiaio inu nastavlajo, ne passo, temuč le končavaio te boge ovčice, imao crone na glavah, velike, široke obrivene plate, se vidio nih crone, koker de bi zlate bile, oli neso, hote s takimi platami veliko svetust izkažati, oli ie zgul hynavscina. Imao človeiski obraz, ty falš pridigary se znaio h tim ludem perlizovati, brumni, dobri se delati,

Tukai tih kecariev dellu, naturo na-prei daie.

*delati, imaio ženske lassee, so curbary
inu sodomitary inu koker curbe slatkimi
bessedami te pube k sebi pervabio, taku
ž nih falš Božymi službami, dosti duš
zepelaio. Imaio levske žobee, vseh žlaht
ludi blagu, život inu dušo požiraio inu
končavaio. Imaio železni pancar, nih
serca so terda pruti Bogu inu ludem, ne
veruio Božy bessedi, obeniga človeika
prov ne lubio, oni s peruti vkupe luskaio
inu vpyo, timu s. evangeliu inu pravim
pridigariem so vselei žubper, povsod, v
cerqvi, po hišah ž nih pridigo inu pi-
smom čez nee kričee, se vozio inu derče
okuli, nareiaio gosposčino, de bi ta pra-
vi evangeliski vuk zaterli, imaio scor-
pianove repe, nih vuk, Božye službe ie
žgulstrup tih bozih duš. Inu tacih falš
pridigariev, papežov, šcoffov, faryev
inu menihov kral ie Abaddon inu
Appollyon, tu ie ta hudi skodliv³¹⁴ pe-
klenki rogati Zludi. Obtu taki nemu ž
lažami, ž boiem inu poboiom služio. S
le-teimi kobilicami tu enu »io«, ta
ena*

314| Škodlivci.

ena velika nadluga v tim kersčanstvi konec vzame. Še dva »io« naprei stoyta.

C. Ta štyma, kir gre od tih štirih kraljev tiga zlatiga ataria, kateri ie pred Božymi oči, pomeni vse prave zveiste pridigarie, kateri vsi glih iz tih štirih evangelistov vuče inu tiga antichrišta žnega hlapci, vse žlaht vučenike rezode-

Glih taku pravi, kar poprej od tih papežnikov inu od nih planov,³¹⁵ kokovo, škodo v ti cerqvi delajo.

vaio. Ty štiri angeli, kateri so v ti veliki reki Euffrati pervezani, pomenio vse oblastne duhovske inu deželske sotražnike tiga s. evangelia; tim Bug do eniga čassa te ludi, kateri ne hote Božy risnici verovati, perpusti zapelovati inu te verne, so li stonoviti, umoriti. Inu tacih sovražnikov bo vselei sveit poln, ieizdo na kunih veliku stu tavšent, inu milariev. Nevernih ludi, Turkov, papežnikov ie vselei več koker tih vernih inu oni so veden pernaredni, volni inu želni te verne končovati. Inu so železom obličeni, ieizdo na grozovitih kunih, tu ie, oni so v veliki oblasti,videnu, sylni, serditi, neusmileni, strašni

315| Kakovo.

316 Johann Cochläus (Dobneck, 1479–1552), nemški humanist in polemik. Cochläus je bila zlasti znamenit po svojih protiluteranskih polemikah. Topogledno zgodovinsko trajno živa je njegova knjiga *Sieben köppfe Martini Luthers* iz leta 1529, v kateri Cochläus polemizira z Lutherom razumevanjem Gospodove večerja, sama izdaja pa je postala znamenita po naslovnem listu Hansa Brosamerja, ki Luther prikazuje kot sedemglavo hidro herezije in Luther tako umesča v likovni imaginarij krivovercev (Jonatan Vinkler, Ali je mogoče o Lutheru pisati enako kot v preteklosti? Imaginarij Luther skozi čas – razmerje do historiografskih paradigm, *Stati inu obstatij XIV. št. 27* (2018), 27–50).

Hieronymus Osius (1530–1575), nemški humanist in pesnik. Po študiju v Erfurtu in Wittenbergu je v slednjem predaval poetiko. Leta 1558 je bil s strani danskega kralja Kristjana III. kronan za kralja pesnikov (poeta laureatus). Predaval je še v Jeni, Regensburgu in Gradcu, kjer je bil tudi ubit. Osieva delo so v njegovem času pogosto tiskali, med njimi *Carmen de natali Christi* (1557) in latinsko priredbo parodije na Ilijado *Batrachomyomachia* (*Pugna ranarum et murium*).

Johannes Nas (tudi Nasus, Nass oz. Nase, 1534–1590), frančiškan, protireformacijski pridigar, polemik in pisatelj, po letu 1580 pomožni škof Briksenške škofije. Nas, ki se je rodil v evangeličanstvu naklonjeni družini, je bil plodovit avtor, znamenit pa je po polemičnih bojih zoper Formulo concordiae, npr. po spisih *Examen chartaceae Lutherae Concordiae* (1581) in *Concordia Alter unnd newer, guter, auch böser Glaubens strittiger Lehren, verglichne beschreibung* (1583).

Pravi, ko
ku takim
inu vsim
nepokur-
nim na so-
dni dan
puide.

*strašni inu grozoviti pruti vsim vernim,
žveplu, gard smrad iz nih vust gre, kar
govore, pišeio inu vuče, tu vse gre iz hu-
dičeviga garla, ž nih pridigo, ž dianem
inu lebnom ta trety deil tih božih, pre-
prostih ludi pelaio v pekal. Inu oni ima-
io kačie reppe, na reppih kačie glave, tu
ie, ty papeži inu šcoffi imajo nih capla-
ne, farie, menihe, iezubiderie inu docto-
rie, koker so Eckius, Faber, Cohleus,
Stafilus, Osius, Nass³¹⁶ inu taki nih to-
varisi, ty na nih plat inu stran pridigu-
jo, pišeio, govore inu falš vuk, maliko-
vane, odpustke, curbaryo inu lotryo
zagovarieio. Le-ty vsi imajo strup, gard
duh v nih garlu, te boge, preproste na
duši inu na telessu moree inu te verne
preganeio inu martraio.*

*D. Zuper te nepokurne, falš, hynavske
kersčenike, kateri v velikih grehih zu-
bper nih veist prebivaio, govori; ty tudi,
koker ty, kateri so od tih antichrištovih
zepelani, s Turki inu s Papežniki puido
v pekal. Obtu vsaki stui vselei v po-
kuri,*

*kuri, v Božy pokorsčini, v brumi inu v
svetusti.*

TA X. CAP.

*En drugi angel, obličen z oblakom,
svitlim obličiem, deržeč ene
buqvice v rokah, se izkaže, vpye
glasnu inu ta angel govori od s
odniga dne inu s. Ianž te buqvice
požre, te so v ustih bile slatke, v
trebuhi grenke.*

INu iest sem vidil eniga drugi-
ga močniga angela, gredočiga
doli iz nebes, ta ie bil obličen z
anem oblakom inu na nega glavi
ie bila ta deževa mavra inu nega
obliče ie bilu koker tu sonce inu
nega noge koker ogneni stebri.
[2] Inu on ie imel v sui roki ene od-
perte buqvice inu ie postavil to
suio desno nogo na tu morie inu
to levo na to zemlo [3] inu on ie vpyl
z veliko

A.
Cristus
sam to su-
io cerkov v
težkih
nadlugah
S. pismom
trošta inu
brani.

352 *Rezodivene s. Ianža.*

z veliko štymo, koker kadar en lev eriove. Inu kadar ie vpyl, so sedem garmena govurila nih štymo.

[4] Inu kadar so te sedem garmena govurila nih štyme, sem hotel nee zapissati, oli iest sem slišal eno štymo iz nebes, ta ie diala k meni: »Zapečati te riči, katere so sedem gramena govorila, inu nih ne piši.«

Dan. 12.

B.
Cristus s
persego
zagvišuie,
de sodni
dan bo
skorai.

[5] Inu ta angel, kateriga sem vidil stoiečiga na muriu inu na zemli, ie vzdignil suio roko gori k nebu [6] inu ie persegel per tim, kateri ie od vekoma do vekoma živ, kateri ie stvaril nebu inu kar ie v nim, inu to zemlo inu kar ie v ni, inu to morie inu kar ie v nim, de naprej ne bo več časa, [7] temuč v tih dneh te štyme tiga sedmiga angela, kadar on bo začel trobentati, se bo dokonala ta skrivnust Božya, koker ie on oznanil tim prerokom, suim hlapcem.

[8] Inu

[8] Inu ta štyma, katero sem slišal iz nebes, ie spet z meno govorila inu ie diala: »Puidi inu vzami te odperte buqvice iz te roke tiga angela, kateri na tim moriei inu na tei zemli stoy.« [9] Inu iest sem šal h timu angelu inu sem dial k nemu: »Dai meni te buqvice.« Inu on pravi k meni: »Vzemi te buqvice inu nee požri inu one bodo grenkoto v tuim trebuhi sturile, ampag v tuih vustih bodo slatke koker ta med.« [10] Inu iest sem vzel te buqvice iz te roke tiga angela inu sem nee požerl inu v muih vustih so bile slatke koker med, ampag kadar sem nee požerl, ie mui trebuh grenak postal, [11] inu on ie k meni dial: »Ti moraš spet prerokovati timu folku inu tim aydom inu tim iezikom inu dostim kralem.«

*A. V le-tim capituli se prerokuie,
de ta čista prava pridiga inu navuk ti-*

Z ga

C.
 Cristus
 daie za-
 stop tiga S.
 pisma tim
 pridigari-
 em, de
 Zubper
 anticrišta
 pridignio.
 Ezech. 3
 4. Esd. 14.

geli pod
anticriš-
tom z mo-
čio tiga
angela se
bo pridigal
inu puide
naprei po
širokim
inu de tim
vernim bo
ta evangeli
slodak,
tim never-
nim gre-
nak.

*ga s. evangelia se ima spet pod anticri-
štom inu pred sodnim dnem rezodeti,
očitu, zastopnu pridigati. Inu de ty pri-
digary bodo serčni, prez straha tiga an-
ticrišta ž nega tovariši, s falš vukum, ž
malikovimi mašami inu krivimi Bo-
žymi službami očitu s teim evangeliom
rezodevali inu vsem ludem daiali na
znane. Inu Cristus sam bo per takih nih
pridigah suio močio inu duhum, de take
nih pridige puido naprei, dosti ludi od
papeža oberno, na pravo vero perpravla-
io inu perpelaio. Tu se zdai per našim
čassu gody. Ty mladi otroci iz catehisma
veido inu zastopio, de ty papeži, scoffi,
fary inu menihi ž nih falš vukum, ž
mašami, odpustki, vigiliemi, vicami,
ruromanem, s prepovedanem tiga zakona
inu spendie so nas deleč od s. evangelia
odpelali inu de so ty pravi anticrištovi
hlapci. Le-ta močni angel ie naš Gospud
Ježus Cristus sam, le-timu ta anticrišt
ne oben nega hlapetz, ia, ta Zludi inu
vsu peklenjska oblast ne mogo
zubper*

zubper stati. Zakai on ie ta mogoči inu močni gospud v ti voiski inu boyu, pravi David, Psal. 24.³¹⁷ »Nemu se moraio usa kolena pokloniti.« Phil. 2.³¹⁸ On sam to suio cerkov brani, brani inu gori derži. Inu on v le-tei štalti, koker tukai s. Ianž pravi, v tim oblaki pride na sodni dan. Math. 26. Act. 1.³¹⁹ Ta nebeski lok oli mavra pomeni, de pruti vernim bo dober, Gen. 9,³²⁰ inu svital, lubeznivi, koker ie bil pruti iogrom na gorri Tabor. Luc. 9. Math. 17.³²¹ Ampag tim nevernim inu nepokurnim bo strašan, goreči ogen, nee bo v ta večni ogen metal. Inu Cristus sam ima te buqve v suih rokah, tu ie, nega vuk ie prov, risničin, on sam v ti nega bessedi nom daie to čudno skrivno volo Božyo inu katera služba dopade Bogu, na znane. Inu on sam nom daie tiga S. Duha, ta nom tu S. pismu prov izlaga inu ta naša serca naklana, de timu S. pismu veruiemo. Inu stoy na muriu inu na zemli tar glosnu vpye, tu ie, tu nega kralevstvu bo široku inu ta nega evan-

Z 2 geli

317 | Ps 24,2.

318 | Flp 2,10.

319 | Mt 26,64;
Apd 1,9.

320 | 1 Mz 9,9–16.

321 | Lk 9,29;
Mt 17,2.

356 *Rezodivene s. Ianža.*

*evangeli se bo po vsim sveitu rezglassil,
koker se tu zdai godi, de skuzi pridigo,
tolmačene inu drukane se ta s. evangeli
po cili Evropi očitu pridiguie. Zakai ta
besseda Božya inu tu pridigarstvu ie
strašnu tim nevernim koker eniga leva
eriovene, pravi Amos 1, 3. cap.³²² Tim
prestrašenim pag ie ta evangeli troštiv
inu obej pridigi gredo noter v tu serce.
Kir pag prepoveda, kai so ta sedem gar-
mena govorili, zapissati, pomeni, de obe-
niga pridigarie besseda oli izлага se nei-
ma h ti Božy bessedi glibati, perložiti oli
od nee kai vzeti. Inu tu S. pismu ie v tim
enim, koker sadašním Iudom inu pape-
žnikom, skrivnu, težku inu nezastopnu.
Inu Bug sam tu istu, kadar inu komu on
hoče, rezodei inu da prov zapostiti.³²³*

³²² Am 1,2; 3,8.

³²³ Zastopiti.

³²⁴ Zavolo.

³²⁵ Bodo.

Cristus tu-
kai inu
drugdi če-
stu suio
bessedo s
persegó
poterdu-
ie//

*B. Cristus tukai inu drugdi čestu perse-
guie zavole³²⁴ te naše nevere inu cbivlane,
kir težku veruiemo inu cbivlamo,aku
kadai bo konec tiga svita inu, sodni dan,
boda³²⁵ li kadai ty verni od vse*

reve

reve inu nadluge rešeni inu uživali tiga
večniga vesselia inuaku ty hudi neverni
bodo štraifani. Obtu Cristus s to nega
persego nas zagvišuie, de gvišnu h timu
pride, kar ie pissanu inu prerokovanu
skuzi Cristusa, iogre inu prroke od so-
dniga dne, od izveličane tih vernih inu
terplena tih nevernih inu nepokurnih.
Inu de turska inu papežova vera, nyu
kralevstva, muč inu oblast konec vzamo.
Enu taku prerokovane imamo tudi mi
Danielis 12.³²⁶

326| Dan 12,1.

C. Bug iż nebes veli vsem pridigariem
te odperte buqve, tu ie, ta pravi zastop
vsiga S. pisma le od Cristusa vzeti. Inu
Christus nim veli te buqve požreti, tu ie,
volnu, z vesseliem, iż serca inu z andab-
tio vedan brati inu iż nih vsem ludem
pridigati. Inu kir so v tih vustih slatke,
v trebubi pag grenke, pomeni, de tu S.
pismu, bessed Božya tu serce, to strah-
no, ³²⁷ žalostno veist, to dušo obessele, am-
pag kadar se po Božy bessedi prov veruie,
živi, služi Bogu inu očitu pri-

Besseda
Božya ie
tim slabim
vystim
slatka inu
perietna,
ampag
tim, kir no
pridiguo,
ie grenka;
moraio za
nee volo
cryž nositi.

327| Strašno.

Z 3 digue,

358 *Rezodivene s. Ianža.*

*diguie, taku grenke prido, tu ie, ta
cryž, vse žlaht nadluge inu preganene
na tim sveitu sebo pernesse inu hočlive
hude lušte v tim našim messei doli tla-
či inu mory, tu timu našimu izkaženi-
mu messu težku dei, se nemu grenku
ždy etc. Od le-tiga tudi Ezechiel. 3³²⁸
pisē.*

328| Ezk 3,1-8.

TA XI. CAP.

*Ta veliki angel Cristus veli ta tempel
premeriti inu dva preroka obudi, ta sta
od te zvyrine rezderta, nyu nisče ne po-
copa, Bug nyu od smerti obudi, v ne-
bessa vzame, tiga se neverniki prestra-
šo. Potle ta sedmi angel s trobento
oznanuie ta sodni dan inu tu gorivsta-
nene tih mertvih.*

A.
Božya
bessedá
rezodeva
inu ločí

Potle ie bil meni en terst dan, ta
ie bil eni šybi podoben inu ie
bilu k meni rečenu: »Vstani gori inu
premeri ta tempel Božy inu
ta

ta altar inu te, kateri v nim molio, [2] ampag ta noterni tempelski cor verzi ga vunkai inu ga ne meri. Za- kai on ie dan tim aydom inu bodo tu svetu meistu poteptovali dva inu štiridesseti mescev.

prave inu
falš ker-
sčenike.
Ezech. 40,
41, 42, 43.

[3] Inu iest hočo dati muima dveima pričama, de bota prerokovala tissuč dveistu inu šestdeset dni inu bota z žakli obličena. [4] Le-ta sta dvei oliko inu ta dva svečnika, kateri stoye pred obličiem tiga Boga te zemle. [5] Inuaku gdu nima bo hotel škoditi, taku ogen gre vunkai iz nyu vust inu požre nyu sovražnike. Inuaku gdu nima hoče kai žaliga sturiti, ta more taku ubyen biti. [6] Le-ta imata oblast tu nebu zapreti, de ne dežy v tih dneh nyu prerokovane, inu imata oblast čez te vodee preminiti na to kry inu to zemlo udariti zo vso žlaht revo, kulikukrat bodo hoteili.

B.
Ta dva te-
stamenta
se bota
zubper
anticrišta z
velikim
pridom
pridigala.
Zach. 4.

C.

Anticrišt
bo te pri-
digarie tyu
dveiu te-
stamentov
moryl inu
tu S. pismu
en čas z
nogami
potepta-
val.
Dan. 7.
Apoc. 13.

[7] Inu kadar ona dva nyu prero-
kovane dokonata, taku ta zviryna,
katera iz tiga predpoda gori gre,
se bode že nima voiskovala inu bo-
de nyu premogla inu nyu bode
ubyla. [8] Inu nyu telessa bodo leža-
la na vulicah tiga velikiga meista,
kateru se duhovsku imenuie So-
doma inu Egiptus, gdi ie tudi naš
Gospud cryžan. [9] Inu nyu telessa
bodo eni od tih žlaht, od folkov
inu od iezikov inu od aydov try
dni inu pul gledali inu nih telessa
ne pustili v grobe položiti [10] inu
ty, kateri na zemli prebivaio, se
bodo čez nyu vesselili inu dobru
lebali inu eden drugimu daruve
pošilali, zakai le-ta dva preroka
sta martrala te, kateri prebivaio
na zemli.

D.

Spet tu
pridigova-
ne S. pisma
bo gori

[11] Ampag potle po tryh dneh inu
eniga pul puide od Buga ta duh ti-
ga lebna v nyu inu bota stala ravnou
gori na nyu nogah inu en ve-
lik

lik strah pade čez te, kateri bodo nyu gledali. [12] Inu ona sta slišala eno veliku štymu iz nebes, ta ie k nima diala: »Puidita semkai gori,« inu ona sta šla v nebu vu enim oblaku inu tu so nyu sovražniki vidili [13] inu v ti isti uri se ie sturil en velik tress inu ta desseti deil tiga meista ie dolli pal inu v tim tressu ie ubieno sedem tissuč ludi. Ty drugi pag so se prestrašili inu so dali čast timu nebeškemu Bogu. [14] Tu drugu »ve« ie proč šlu inu, pole, tu tretye ve skorai pride.

[15] Inu ta sedmi angel zatrobenta, na tu so se v nebessih velike štyme sturile, te so diale: »Kralevstva tiga svita so ratala našiga Gospudi inu nega Cristusa inu on bo kraloval od vekoma do vekoma, amen.« [16] Inu ty štiri inu dvaisseti stariši, kateri so pred Bugom na tih stoleh sideli, so pali doli na nih obličeje inu molili Boga, rekoč:

Z 5 [17] »Mi tebe,

vstalu inu
tiga an-
ticeršta
premoglu.
Dan. 11, 12.

E.
Tu sedmu
trobentane ie sed-
mi dan,
tedaj bodo
vse riči
očitu Cri-
stusu pod-
veržene.
I. Cor. 15.
Psal. 110.

329| Aydy.

[17]»Mi tebe, vsigamogočiga Go-spudi Boga zahvalimo, kir si inu kir si bil inu kir boš, zakai ti si pr-yel to tuio veliko muč inu si kraloval. [18]Inu ty audy³²⁹ so serditi inu tui serd ie prišal inu ta čas tih mertvih, de bodo obsoieni inu de boš dal tim tuim hlapcem, prerokom, svetnikom inu tim, kir se boye tuiga imena, malim inu velikim, nih lon inu boš končal te, kir to zemlo končavaio.« [19]Inu tedai se ie ta tempel Božy v nebessih odperl inu ta arca nega testamenta se ie vidila v tim templi inu štyme inu garmena inu tressuvi inu ena velika toča.

Le-tu
preroko-
vane se per
našim čas-
su doko-
nava, tu S.
pismu se

A. Vle-tim capituli pravi od dveyu cer-kov, de ta prava bo to krivo, hudo, katera ie Cristusu inu nega bessedijubper, pano-vala; potle pravi, de dva pridigaria, tu ie, nih mallu, bodo iz Stariga inu Novi-ga

*ga testamenta zubper anticrišta, papeža
inu Mahometa pridigala, na koncu pre-
rokuie od sodniga dne. Cristus, ta močni*

prov izla-
ga, tu pa-
pežniki ne
mogo ter-
peti.

*angel tukai vely s to palico oli šibo, tu ie,
s to bessedo Božyo (Zakai David to bes-
sedo Božyo imenuie palico, Psalm 45,³³⁰
kir pravi: »Ta palica tuiga kralevstva
ie ena ravna palica.«) to nega pravo
cerkov regirat inu pasti inu krivo, hudo,
falš, hynavsko sodyti, ločiti inu ta no-
teršni cor oli vežo, v katerim ty papeži,
kardinali, šcoffi, appati, fary inu meni-
hi poleg tiga altaria stoye, vunkai vre-
iči, tu ie, vsim ludem povedati, rezodeti
inu oznaniti, de nih Božye službe, vera,
stan inu leben ie aydovski, Bogu inu ne-
ga bessedi zubper, koker se tu zdai gody
od nas, evangeliskih pridigariev, kir z
Božyo bessedo, s teim catehismom priču-
jemo, de ta papeška vera, stan, leben ie
S. pismu cilu zubper. Per tim prerokuie,
de ta prava sveta kersčanska cerkov, ty
evangelis̄ ludie, bodo mnogetera leita od
papež-*

330| Ps 45,7.

Vselei od iogroviga čassa so se vselei pridigary koker malu, kir so iz stariga pisma tim anticrištvim zubper stali, te verne per pravi veri obderžali, te anticrištové hlapce rezodeli inu z risnico premoigli.

papežnikov inu Turkov dosti terpeli.

B. Le-ty dvei pryči pomenio, de pod anticrištom iz tiga Stariga inu Noviga testamenta, kateri se tudi v tih anticrištovih, papeških inu turskih cerqvah bero, poio inu bero, bo malu pravih pridigariev, kateri bodo serčnu, očitu zubper anticrišta, papeža inu Turka govurili, pissali inu očitu pridigali, koker so s. Augustin, s. Bernhard bili, ampag fals prerokov inu pridigariev nesli, faryev inu menihov bo povsod polnu, koker per čassu tiga Elia inu Mihea; berite 3.

Reg. 18, 19, 22.³³¹ Ty eni pag hote, de te dvei pryči pomenio ta Stari inu Novi testament, ta se ie tudi v tih anticrištovih cerqvah bral inu peil, iz tiga so ty izvoleni vselei zubper papeže inu Turke pissali inu govurili, koker so s. Bernhard, s. Gregor, s. Augustin, s. Ieronim inu s. Ambrož bili. Ty eni pag hote, de tukai od Enoha inu Elia govorí, katera sta obba s telessom v nebessa vzeta, de ona spet videča s telessom na ta

³³¹ 1 Kr 18,19; 19,1-2;
22,12.22.

ta sveit pred sodnim dnem prideta, bota pridigala inu bota od anticrišta umoriena. Oli tak zastop sam Cristus žamečuie, Math. 17,³³² kir pravi de Ioannes Kerstnik ie ta isti Elias, kateri ie imel na ta sveit priti. Inu Enoh, pravio sadašni vučeniki, ie doctor Mart inu s Luther, žakai on ie tiga anticrišta papeža rezodil. Inu kir pravio, de bota s temi žakli obličena, tu ie, ty pravi pridigary ne hodio v žameti ne offertnim gwantu, temuč žleht, preprostu, v kamelskih dlahkah, koker Elias, Kerstnik inu drugi preroki inu iogri so hodili. Inu tako pridigarie perglibuie koker Zaharias³³³ h tim olikom inu svečnikom, žakai oni to pravo luč, tu ie, Cristusa, v nih pridigah okuli nossio inu s teim olem, tu ie, S. Duhum inu S. pismom, podnetuio. Inu kir nih sovražnike s teim ognem požiratio, pomeni, de ty pridigary žnih pridigo, žrisnico inu S. pismom te sovražnike Božye bessedede premagaio, nih vysti ž Božym serdom inu pritežom strašio inu

332 Mt 17,12–13.

333 Zah 4,11–14.

334 | 2 Kor 2,15–16.

inu moree, zakai ta evangeli ie enim,
 tu ie, tim vernim inu pokurnim, ta
 večni leben, tim enim pag, tu ie, tim
 nevernim inu nepokurnim, ta večna
 smert, pravi s. Paul, 2. Cor. 2.³³⁴ Inu kir
 ta dva preroka imata oblast tu nebu za-
 preti, de ne dežy, inu to vodo na kry
 preminiti, pomeni, de ty pravi pridiga-
 ry ž nih evangelisko pridigo gvišnu tar
 risničnu vsem ludem, kateri nih pridigo
 gori vzamo, veruio, pokuro deio, de tim
 istim nebu gvišnu odpro, tim pag, kir
 nih pridigo zamečuio, zepro tu nebu inu
 čez nee prido vse žlaht posvitne inu več-
 ne nadluge inu štraifinge, koker se ie per
 tim čassu Elia, kir pulčetertu leitu nei
 dežilu, inu per Moizesu v tim Aegiptu
 godilu. Ty neverni inu nežastopni pag,
 kadar se prov pridiguie inu per tim la-
 kota, dragina, voiska inu druge nadlu-
 ge inu reve gorivstaieio, taku tim pri-
 digariem dolg daio, ne zmislio, de per
 čassu Noe, Abraama, Iacopa, Elia,
 Eliasa, tih iogrov so velike lakote, voi-
 ske

ske inu druge reve bile, na tih ty pridigary neiso bili krivi oli dolžni, temuč tih ludi nevera, huduba inu nepokornost. Inu kir pravi »kulikukrat bodo hoteli etc.«, se ima prov zastopiti. Ty pridigary neimaio oblasti od Buga, koker papež sam sebi sodi, de bi oni ludi panali oli svete delali po nih voli, temuč le tim ver nim pokurnim imaio oznanovati, de zavolo Cristusa so nim gvišnu nebessa od perta, tim nevernim pag inu nepokurnim povedati očitu, de bodo ferdamnani.

C. Le-ta diviasčina oli zvyrina, katera iz tiga predpoda oli pekla gre inu se krega s teima prerokoma, nyu premaga inu mory inu nih telessa ne pusti pocopati, tiga so dosti ludi vesseli, pomeni, pravio vsi vučeniki inu sadašne diane inu rovnane tih papežnikov, tiga anticrista, papeža v Rymi, pričuio. Zakai ty papeži inu nih tovariši, cardinali, šcoffi, fary inu menihi, preganeio, love inu moree vse prave pridigarie, kateri iz Stariga inu Noviga Testamenta

Le-tu
preroko-
vane sada-
šni čas imu
te riči, kir
se zdai go-
de, prero-
kuie.

335 Girolamo Savonarola (1452–1498), italijanski reformator in pridigar. M. Jan Hus (1396–1415), češki teolog, profesor, pridigar in reformator, ki je bil zavoljo reformnih nazorov, katere ni želet preklicati, 6. julija 1415 sežgan pred koncilom v Konstanci. Martin

Luther je Husa eksplisitno štel za svojega predhodnika, 1520. je namreč zapisal: »Kurz, wir alle sind unbewußt Hussiten. Ja, Paulus und Augustin sind aufs Wort Hussiten.« (Prim. Jonatan Vinkler, Jonatan Vinkler, Češki bratje – 560 let, I: Med nedovršenim husitskim prelomom z Rimom, *Stati inu obstatii XIII.*, št. 25 (2018), 9–34.)

Hieronim Praški (1379–1416), češki humanist in govornik; eden najpopembnejših zgodnjih privzencev M. Jana Husa, ki je s svojim vzornikom delil tudi podobno življenjsko usodo.

Pod obsodbo herezije so ga 30. maja 1416 sežgali pred koncilom v Konstanci.

336 Trubar je imel tukaj najverjetneje v mislih usodo saškega elektorja, kneza Johanna Friedricha I. (1503–1544) v šmalkadski vojni (1546–1547). Po porazu v bitki pri Mühlbergu (24. april 1547), ko se je branil pred bratrcem, vojvodo Moricem Saškim, ki se je bojeval na katoliški strani, je bil namreč od cesarja Karla V. ujet in poslan

Worms. Obsojen je bil sicer na smrt, toda ker je podpisal wittenberško kapitulacijo (19. maj 1547), pomiloščen, prenehal pa je biti elektor. Zavoljo poraza pri Mühlbergu je bil od Karla V. zaprt tudi voditelj šmalkaldske lige, Filip I., mejni grof hessenski (1504–1564).

menta, tu ie, iz S. pisma, zubper nih živinski, curbarski, nemaren leben inu zubper nih malikovane, ličkake norske Božye službe inu odpustke pridiguio, te preproste na pravo vero vižaio, inu taku nih hudičevu serce pruti pravim pridigariem so izkažali na tih brunnih zvestib pridigaryh Ieronimu Savanorolu, Ioanežu Ussu, Ieronimu iz Prague, Ilidenu iz Ayslebna³³⁵ pred stu leit inu per sadašnim čassu na dostih tissuč evangeliskih kersčenikov, katere so po vsei Evropi umurili. Le-ta dva preroka moreta tudi pomeniti ta dva vyuda, saxo-niska inu essoviga,³³⁶ per našim čassu za vere volo ulovlena. Inu on tukai ta Rym perglihuie h ti Sodomi, Egiptu inu Ieruzalemu zavolo, kir se v Rymi vsa žlaht huduba, lotrya, sylla, nečistost tryba inu kir te vude Cristuseve žgo, davio, topee, obesaio, pokopati v nih bri-toffih prepovedaio. Tiga se vsi bosi, sli-pi papežniki veselle, eden drugiga gostee, se hvalio žnih krivo vero, de so te prave pridigarie,

*pridigarie, kateri nih malikovane, lotryo
inu budubo rezodevaio, kir s teim nee
križeo inu martraio, premogli inu umu-
rili.*

*D. Kir sta pag le-ta dva preroka spet
od smerti vstala, se ima duhovsku žasto-
piti. Onu ie, ia, risnica, de bodo telesnu
na sodni dan od smerti vstali vsi ludie
inu ty hudi neverniki bodo pred vernimi
trepatali. Sap. §.³³⁷ Oli mi imamo tukai
tu zastopiti, de že³³⁸ pravimi pregnanimi
inu martranimi pridigarmi spet drugi
na nih meistu nim glib gorivstano. Ty s.
očaki, preroki, iogri, vučeniki so vselei
eden za drugim pridigali. Inu per našim
čassu ie za Ioanesom Ussom gorivstal
doctor Martin Luter, za Luteriem nih
veliku po vseh deželah, za meno, kir sem
tretyč³³⁹ pregnan, so zdaici v Krainski
deželi drugi pridigary, hvala Bogu, na
muim meistu stopili; pred nimi ty pape-
žniki trepečo, se boye inu govore, de ie
nim nemogoče vse luterske pridigarie
pregnati inu končati, zakai aku*

Aa nih

Marterni-
kov kry ie
tu pravu
seime tiga
kerschan-
stva: iz
sledne sra-
ge en
kersčenik
zraste.

337| Mdr 5,15–23.

338| Za.

339| Pojasniti.

340| Zašpotovani.

341| Trubar najverjetneje aludira na husitske vojne, ki so prve velike evropske verske vojne, povezane z željo po reformi rimske cerkve. Te trajajo od prve praške defenestracije 30. julija 1419, ko Jan Žižka, Jan Želivský in tovarši skozi okno rotovža na Novem mestu praškem zadegajo sedem katoliških članov mestnega sveta in jih pri tem ubijejo, do 5. julija 1436, ko so na glavnem trgu v češki Jihlavi slavnostno razglašeni jihlavski kompaktati med Čehi, cesarjem Sigismundom Luksemburškim in rimsko cerkvijo (Jonatan Vinkler, Češki bratje – 560 let, I: Med nedovršenim husitskim prelomom z Rimom, *Stati inu obstati* XIII., št. 25 (2017), 9–34). Husitske vojne so povzročile tudi znatno upoštenje dotedanje gotske sakralne arhitekture, zato je pogled na to obdobje v matični češki historiografiji že več stoletij deljen; znameniti enooki husitski general Jan Žižka s Trocnova pri Čeških Budejovicah je razumljen v enaki meri kot narodni junak in kot požigalec. Temeljno histgoriografsko delo o zadevnem obdobju je František Šmahel, *Husitská revoluce* 1–4, Praha 1996.

nih več more, več nih gorivstaie inu kir sta ta dva preroka šla v nebu, pomeni, de ty marterniki inu pravi vučeniki, kateri so na tim sveitu žaspatovani³⁴⁰ inu umorieni, so v nebessih v veliki časti, tu bodo nih sovražniki vidili inu pred nimi trepetali na sodni dan. Inu kir ie od tiga tressa ta desseti deil tiga Sodomiskiga meista doli pal inu sedem tissuč imenitih ludi ie ta tress pobil, ty eni pag so se prestrasili inu na tu čestili Boga etc., pomeni, de gdi inu kadarkuli se začne ta evangeli prov očitu pridigati, taku vselei kreigi, poboy vmei ludmi vstano. Inu naisi ty neverniki te verne zo vso silo pregano, love inu moree, taku vsai na koncu, nekar le samuč na sodni dan, temuč tudi čestu na tim sveitu odžolai leže, koker se ie po Ussevi smerti inu per našim čassu godilu. Ty Peami žavolo Ussa, nih zveistiga pridigarie, so te farye inu menihe, kateri so Ussa fratali, dolgu klali inu morili.³⁴¹ Per našim čassu ie Rym ž nega cardinali

dinali inu šcoffi obrupan³⁴² inu za nimi so v tih nemških deželah nih tovarisi od erzoga Moryca inu margrava tudi dobru castigani.³⁴³ Inu raven taciga krega inu potle se ie tudi dosti dežel, meist inu vyudov skuži pridigo tiga evangelia od papeža, od te krive vere inu malikovane h ti naši pravi stari veri preobernilu. Inu zdai z nami molio, česte in hvalio Boga. Inu kir pravi, de tu drugu »ve« ie minilu, tu tretye »ve« skorai pride. Ozgorai v tim osmim capituli na koncu ie ta četerti angel prerokoval, de try »ve« poredu bodo, tu ie, de velike nadluge pred sodnim dnem čez ludi prydo, koker od nih zdai v tim devetim capituli gorori.

E. Le-ta sedmi angel pravi od sodniga dne, na ta isti bo Cristus vsa kralevstva inu gospostva gorivzdignil, rezidal, rezterl inu bo sam suiemi izvolenimi v nebessih kraloval. Inu tedai stuprov bo Cristus to suo veliko muč inu oblast izkažal, hudiča, smert, anticrišta, vso hudo gospočino, vse Turke, Iude,

Aa 2 fals

Na sodni dan se bo Christus suo oblastio inu čestio inu suiemi vernimi izkazal inu te neverne od suie

³⁴²Oplenitev Rima (sacco di Roma), maj 1527. Italijanski renesančni zgodovinar Francesco Giuccardini svojem delu *Storia d'Italia* (XVIII,8) poroča: »Udivansi per tutto infiniti lamenti di quegli che erano miserabilmente tormentati ; tutte le cose sacre, i sacramenti, e le reliquie de' santi, delle quali erano piene tutte le chiese, spogliate de' loro ornamenti, erano gittate per terra; aggiungendovi la barbaria tedesca infiniti vilipendi.« Poveljnik nemških lansknechtov v tej najemniški vojski Georg von Frundsberg st. (1473–1528) je na nek način povezan tudi s slovensko književnostjo: njegov osebni tajnik biograf Adam Reusner (*Historia Herrn Georgen und Hr. Caspari von Frundsberg, Vater und Sohn, beyder Herrn zu Mindelheim*) je tudi avtor predlog za pesmi po slovenskih protestantskih kancionalih (*Uporniki, »hudi farji« in Hudicevi soldatje*, Ljubljana 2011, 216, <http://www.pei.si/ISBN/978-961-270-095-9/index.html>).

³⁴³Gre za zaplembro premoženja rimske cerkve s strani saškega vojvode, meissenskega mejnega grofa in elektorja Morica Saškega (1521–1553). M. Saški je leta 1543 na podlagi *Nove deželne postave* (*Neue Landesordnung*) iz zaplenjenega premoženja organiziral knežje šole (*Fürstenschulen*) v Schulpforti (v razpuščenem cistercijanskem samostanu, 100 mest za šolajoče), Grimmī (70 mest) in Meissenu (60 mest).

gmaine
ločil.

*falš kersčenike, hynavce inu nepokurne
bo v ta pekal pehnil, koker od tiga tu S.
pismu čestu pričuie; berite Dan. 2, 12;
Psalm. 110; Math. 24, 25, 28; 1. Cor.
15; 1. Thes. 4. Tiga se bodo ty 24. sta-
risi, tu ie, vsi preroki, iogri, zveisti pri-
digary inu vsi pravi kersčeniki, vesselili,
veden inu vekoma tiga Boga, kateri ie
vselei bil, ie inu bo, čestili inu hvalili.
Inu tedai se bo tudi ta serd Božy na tih
aydih, tu ie, na tih nevernih inu nepo-
kurnih, kateri so se s temi vernimi na
tim sveitu serdili inu kregali, očitu iz-
kazal. Inu tedai bodo tudi vsi mertvi
prov obsoieni, pravo pravdo imeili, ty
pravi, zveisti pridigary inu vsi bogabo-
ieči zavolo Cristusa, kateriga so spozna-
li inu pridigovali, bodo pryeli nih velik
lon v nebessih, ty aydi pag, tu ie, vsi ne-
verniki inu nepokurni, kateri so to zemlo
končovali, tu ie, te ludi morili, vsem lu-
dem k veliki škodi, nikomer h pridu bili,
bodo v tu večnu pogublene pahnjeni. Inu
kir se ie ta tempel (oli cerkov) v nebi
odperl*

odperl inu ta arca oli skryna Božya se ie v nim vidila inu kir se ie bliskalu, garmelu, treslu inu toča šla etc., pomeni, de skuži to pridigo tiga evangelia se odpre, rezodei inu reztegne tu kralevstvu, v tim se ta arca, tu ie Cristus, Syn Božy, vidi inu spozna. Inu za take pridige volo obuy ludie, verni inu neverni, bliskaio, treskaio inu vmei sebo se serde. Ty neverni branio zo vso nih sylo inu brambo, de bi se ta evangeli prov ne pridigal, ty verni pag ne depuste³⁴⁴ tiga evangelia inu te s. zacramente prov dati inu vzeti sebi prepovedati oli branići, oni se branio z Božyo bessedo, postavo, oblubo, prepoviduio inu zapoviduio s to vero, očitim spoznanem, inu z volumnim terplenem. Inu le-tu videne pomeni tudi, de gvišnu inu risničnu vsi kersceniki inu pravi pridigary bodo Cristusa v nebessih vidili, ty neverni inu nepokurni pag bodo gvišnu Božy serd na sodni dan na sebi počutili inu imeili.

344| Dopuste.

TA XII. CAP.

*Ena žena, obličena soncem inu s to luno,
ta ie bila noseča, ie imeila roditi eniga
synu, tiga ie ta drak sred to ženo hotel
požreti, tei ženi pride h pomočan ta
angel Mihael inu ta zemla, na tu se ta
drak serdi inu se zo vsemi svetniki vo-
iskuie.*

A.
Cerkov,
naiso Zlu-
di ž nega
anticrišti
zuper no
dyvia, ni-
šter mane
rody, dosti
ludi h pra-
vi veri per-
pravi.

INu en velik caihen se ie izkazal
na nebi: Ena žena, s teim son-
cem obličena inu ta luna ie bila
pod nee nogami inu na nee glavi ie
bila ena crona od dvanaist zveizd, [2]
inu ona ie bila nosseča inu ie vpyla,
ie imeila porodne beteže inu ie
imeila velik marter h timu porodu.
[3]Inu en drugi caihen se ie vidil na
nebi inu pole, en velik erdeč drak,
ta ie imel sedem glav inu dessed
rogov inu na suih glaveh sedem
kron [4]inu ta nega rep ie vlekil ta
trety

trety deil tih zveizd iz nebes, te ie on doli metal na to zemlo, inu ta drak ie stal pred to ženo, kir ie imeila roditi, de kadar bi bila rodyla, bi požerl nee synu moškiga spolu, ^[5]kateri ie imel regirati vse ayde s to železno palico, inu ne syn ie bil maknen v nebessa h Bugi inu k nega stollu. ^[6]Ta žena pag ie beižala v to pusčavo, gdi ie imeila en kot perpravlen od Buga, de ie undu billa reiena tissuč dveistu inu šestdeset dni.

^[7]Inu en velik boi se sturi v nebi, Mihael inu nega angeli so se byli steim drakom inu ta drak ž nega angeli se ie boyoval. ^[8]Oli oni neso premogli inu nih meistu nei bilu več naidenu v nebi. ^[9]Inu ie bil veržen ta veliki drak, ta stara kača, kateri ie ime Zludi inu Satanas, kir zepalava vus sveit, inu ie bil verže[n]a to zemlo inu ty nega ange-

Aa 4 li

Dan. 11.

B.
Le-ta Mi-
hael ie
Cristus,
kir ie tei
kači glavo
zmenkal, ž
nega
družbo v
pekal peh-
nil.
Esa. 14.
Luc. 10.

li so bili ž nim red tiakai verženi.

C.

Vsi mar-
terniki so
le s Cri-
stusevo
pomočio,
oblubo inu
vero tiga
Zludia
premogli.

[10] Inu tedai sem iest slišal eno veliku štymo, rekoč: »Nu, zdai ie v nebi sturienu tu izveličane inu ta muč inu tu kralevstvu našiga Boga inu ta oblast tiga našiga Cristusa, zakai ta zatožnik, kir ie te naše brate nuč ter dan zatožoval pred Bugom, ie doli veržen. [11] Inu oni so ga premogli skuzi to kry tiga Iagneta inu skuzi to bessedo tiga suiga pričovane inu neiso lubili suiga života noter do te smerti. [12] Obtu vesselite se vi, nebessa, inu vi, kir v nih prebivate. Ampag »ve« tim, kir na tei zemli inu na muriu prebivaio, zakai ta Zludi ie doli k vom prišal inu ima en velik serd inu on vei, de ima en maihin čass.«

D.

Ta cerkov,
ty verni
beižo pred
sem

[13] Kadar ie pag ta drak vidil, de ie zaveržen bil na to zemlo, ie on to ženo, katera ie bila rodila tiga hlapčiča, podil. [14] Ampag tei ženni so bile

so bile dvei peruti dane, koker eniga velikiga orla, de ie leteila pred teim obličiem te kače v to pusčavo na sui krai, undukai se ie živila en čas inu ene časse inu pul čassa. [15] Inu ta kača ie vlila iz suih vust za to ženo eno vodo, koker eno veliko reko, de bi ona no s to reko potopila. [16] Ampag ta zemla ie pomagala tei ženi inu ie odperla suia vusta inu ie požerla to reko, katero ie ta drak izlil iz suih vust. [17] Inu ta drak ie bil serdit čez to ženo inu ie šal tiakai, de bi vojskoval s teimi drugimi od nee semena, kir ohranio te zapuvidi Božye inu kir imao tu pričovane Jezusa Cristusa.

tar tam
pred
Žludievimi
hlapci inu
bodo čud-
nu ohra-
neni.
Dan. 7.

*A. Le-ta capitul inu prikazen še pag
več inu zastopnu pravi, koku se tei
cerqvi od čassa tih iogrov do sodniga
dne bo godilu. Inu tukai on tu pravu
kersčanstvu, to cerkov Božyo, k ani*

Anticrišt,
ta huda
kača zo
vso kun-
stho,
³⁴⁵modrustio
inu močio,
slat-

345| Kunštio.

Aa 5 ženi

kimi oblubami, z grenkimi priteži te verne prebane, lovi inu mory, oli nee Cristus čudnu brani, varuje inu na sveitu obderži.

ženi, katera ie s teim soncem obličena inu kir ima dvanaist zvezd na glavi inu to luno pod nogami, inu tiga Zludia inu nega hlapca anticrišta k animu draku oli lintvornu perglihuie. Zakai koker ta kača, ta Zludi, ie to pervo ženo, to Evo, zepelal inu ž no red vse ludi vse reve inu v tu večnu pogublene perpravil, taku potle, zdai inu naprei do sodniga dne to cerkov, vsakiga verniga zuseb, na vse zlu inu na nepokorsčino pruti Bogu naklana, slatkimi bessedami inu s priteži pregovarie inu te, kir nega ne hote slušati, skuzi te suie anticrište levi,³⁴⁶ mory inu končava. Oli ta cerkov, vsi verni so obličeni s teim soncem, tu ie, s to terdno, pravo, stonovito vero v Cristusa, tiga so v tim s. kerstu oblekili, oni imajo tudi na glavi dvanaist zvezd, tu ie, ta navuk tih dvanaist iogrov inu vseh prerokov, s teim se vseh žlaht nadlugah gorri derže, troštaio inu branio. Inu imajo to luno pod nogami, tu ie, nih ie čassi malu, čassi veliku na sveitu, tu kersčanstvu

*čanstvu gori tar doli iemle, široku tar
vozku koker ta luna perhaie, čassi do-
leč³⁴⁷ slove, ie v veliki časti, čassi pag ie
cilu zatrena inu zaveržena. Inu ty ver-
ni, ta cerkov vse posvitne, neobstoieče,
hitru premineče riči, katere ta sveit za
veliku derži inu lubi, za ništer ima, z
nogami poteptava inu le tu nebesku
večnu blagu derži inu ima za lubu. Inu
ta cerkov ie nosseča, veden tezku³⁴⁸ rody,
tu ie, ona za prave vere v Cristusa inu
očitiga spoznana veliku terpi na sveitu
inu veden želi inu bi rada vidila, de bi
to nee vero vsi ludie gorivzeli inu izve-
ličani ratali. Inu de bi se povsod široku
na tim sveitu reztegnila. Takimu cer-
kovnimu roistvu, veri inu Cristusu ie
ta eriava, erdeča kača, ta hudič, kir ie
poln nedolžne tih vernih kry, stoy pru-
ti, bi rad Cristusa ž nega cerkovio po-
žerl, končal inu cilu pogubil. Inu on
ima crono na glavi, tu ie, ta papež an-
ticrišt v Rymi bo imel dosti kralevst
pod sebo, ia, ta celi sveit skorai
bo*

347| Deleč.

348| Težku.

bo ž nim deržal. Inu ž nega repom bo tudi ta vegši deil zvezd na tla metal, tu ie, ta kača, hudič ž nega hudo kunštio bo ta vegši deil vseh žlaht ludi, krale, vyude inu vučene, modre, brumne ludi, kir so poprei prov verovali, pridigali inu pissali, po sebi na te pozemliske riči, lušte, čast inu blagu tiga messa inu svita preobernil, de žavolo pozemliskiga kratkiga myru inu dobriga lebna bodo ta s. evangeli žatayli, od prave vere odstopili, te verne sovražili, tim bo tudi ta hudič v pekli lonoval. Inu kir ta drak pred to porodno ženo, kir ie imeila eniga synu roditi, stoy inu hoče tu deite požreiti, pomeni, de ta Zludi suiem anticrištom vselei inu povsod zo vso nega kunštio inu močio isče, koku bi to cerkov Božyo, to pravo pridigo tiga s. evangelia žaterl inu pogubil inu de bi te nove, mlade, preproste kersčenike s posvitnimi lušti, ž nega lažnivimi oblubami oli s priteži od te vere odpelal, od Božye pokorsčine perpravil. Oli on naredi,

naredi, de ta gospoščina te prave pridi-garie preženo, dobre buqve žgo, prepo-vedaio te s. buqve tolmačiti, brati inu pravih pridig poslušati. Le-tu vse ta huda kača skuži te suie hlapce anticri-šte, papeže, šcoffe, farie inu menihe zveistu per našim čassu dopernaša. Oli ta cerkov vini rody eniga moskiga, tu ie, močniga redliga synu, kir s to že-lezno palico kraluie, tu ie, ta cerkov vini ima na sui plat Cristusa, ima serčne pridigarie, te ta drak ne more požreti, bodo v nebu zamakneni, tu ie, čudnu od Buga zubper tu dyviana³⁴⁹ tih anti-críštov inu papežnikov ohraneni, gori deržani inu braneni na tim sveitu inu Cristus s to železno palico te ludi regi-ra, tu ie, on pusti vsem ludem to posta-vu inu pokuro pridigati, s teim te ludi perpravi pod Božy strah inu pokorsčino, inu on tudi te cerqve sovražnike grozo-vitu štraifa. Inu kir ta žena, tu ie, ta cerkov v to pusčavo pobegne, tu se ie vselei godilu inu bo, de ty verni čestu moraio

349| Dyviane.

382 *Rezodivene s. Ianža.*

*moraio tei syli tih nevernikov se vganiti,
v druge, naznane dežele beižati. Oli Bug
nee v ptuih deželah tudi čudnu passe inu
ohrani do praviga čassa. Taku so beižali
Moizes, Exod. 2; David, 1. Reg. 19;
Elias ž nega tovariši, 2. Reg. 18, Heb.
11. ³⁵⁰ Inu ty pravi kersčeniki, Eusebius,
lib. II, cap. 4. ³⁵¹ Inu per našim čassu nih
dosti. Oli skuži nih beg ie Bug suj cerqui
vselei dosti dobriga sturil.*

*B. Tu ime Mihael po našim ieziku ie
tulikain »du ie Bug« oli »Bug udari«.
Zatu le-ta Mihael koker per Danielu
preroku, Dan. 10, 12, ³⁵² nei en angel, te-
muč sam Syn Božy, ta isti sred nega an-
geli, pridigary inu vernimi s to kačo ve-
den, sylnu inu dolgu, od začetka tiga
svita do sodniga dne voskuie. ³⁵³ Inu koker
ie tiga Zludia ž nega tovariši pervič iz
tih guranih nebess v ta pekal pehnil, 2.
Pet. 2. ³⁵⁴ Glib taku zdai ga goni inu meče
s teim s. evangeliom iz tih dulanih nebes,
iz cerque, iz tih vernih serc, koker od tiga
sam Cristus govorí, Luc. 10, ³⁵⁵ kir pravi:
»Iest*

350| 2 Mz 2,15;
1 Sam 19,1–12.

351| Evzebij,
Historia ecclesiastica 2.4.2.

352| Dan 10,5–21;
12,5–7.

Christus
ž nega
evan-
geliu[m]
Zludia
ž nega an-
ticristi iz
te cerque
na zemli
pregane.

353| Voiskuie.

354| 2 Pt 2,4.

355| Lk 10,18.

»Iest sem vidil tiga Satana padeioč iz
nebes koker ta blisk.« Le-te bessede ie
Cristus tedai govuril, kadar so nega iogri
nemu pravili, de so ž nih pridigo inu ca-
ihni dosti ludi na pravo vero preobernili,
hudiče preganeli. Inu Cristus ž nega mar-
tro inu smertio ga ie stuprov cilu premo-
gel, žatu ie dial kratku pred suo smertio,
Ioh. 14, 16, 12: »Ta Velika³⁵⁶ tiga svita ie
obsoien inu ie vunkai veržen.«³⁵⁷

C. V nebi, tu ie, v ti cerqvi, ie veliku
duhovsku vesselie inu hvala Bogu, ka-
dar ty nee hudi sovražniki, tyranni ž
nih preganenem inu morienem moraio
nazai stati inu ta cerkov myr ima, koku
se ie godilu per tim cessariu Constant
inu, kir ie bil te aydovske cessarie inu
krale, kir so te kersčenike martrali, pobil
inu premogel, tim kersčenikom myr Šaf-
fal. Inu per našim čassu ty nemški vyudi
so ta interim,³⁵⁸ papeža ž nega vero bili
pregnali, ie per vseh vernih bilu veliku
vesselie inu hvala pruti Bogu, žakai
skuzi dobro gospoščino inu myr tu izve-
ličane,

Kadar ty
verni skuzi
dobro go-
sposčino
myr imao,
de se ta
evangeli
široku pri-
digue,
hvalio Bo-
ga. Hudič
ž nega to-
variši te
verne pred
Bugom
inu pred
gospošči-
no zato-
žuie,

356| Veliki.

357| Jn 12,31–32;
14,30–31; 16,11.

358| Razložiti.

oli oni se s
Crištusevo
pomočio
branio inu
zagovario.

*ličane, tu ie, ta prava pridiga tiga
evangelia inu vera kersčanska se rezte-
guie, vsim ludem pridiguie inu ponuie
inu tu kralevstvu Cristusevu inu ta ne-
ga oblast inu muč se rezodeva, de tu ker-
sčanstvu vegše perhaie. Inu tukai vsaki
zamerkai inu se vuči, de s. Ianž tiga
Zludia imenuie eniga zatožnika tih
vernih inu od tiga zatožena tu S. pismu
drugdi pravi, koker od s. Ioba, kateriga
ie ta Zludi zatožoval pruti Bogu, de ne-
mu iz lubezni ne služi, temuč le zavolo
pozemelskiga blaga. Inu ta Zludi ie ta-
ku nesramen, de on te s. ludi, ia, tudi
pred Bugom, kir vseh serca zna, zatožu-
ie. Glih taku tudi ty nega služabniki
deio. Ty neverni Iudi so Christusa pred
Pilatusom zatožovali, on avštrio, punt
začena, Boga šentuie, kecaryo vuči. Glih
taku potle s. Stefana, on pridiguie Bogu,
Moizesu inu templu zubper. Glih taku
zdai ti naši zuperniki, papežniki, pov-
sod pred cessary, krali inu pred prepro-
stimi tožjo. Per tim pravi, skuzi kai inu
koku*

koku ty verni tiga Zludia premogo, skuzi
 obeno drugo reič, samuč skuzi to kry, tu
 ie, martro Cristusevo, kadar oni terdnu
 veruio nega pričovanu, tu ie, timu evan-
 geliu, inu de so pernaredni žavolo tiga
 evangelia umreiti inu vse zlu preterpeti.
 Tukai vsaki žamerkai, de ta Zludi se ne
 prezene inu ne premore s to žegnano vo-
 do, s kadylom inu s kropilom, temuč le s
 to vero v Cristusa, koker od tiga s. Ianž v
 nega pervim listei na petim capituli. Inu
 s. Peter, 1. Pet. 5, inu s. Paul, Ephe. 6,
³⁵⁹ pišeio. Inu kadar ty verni taku s teim
 hudičem inu z greihi voiskuio inu pre-
 mogo, tiga se vsa nebeska družina ves-
 seli. Tim nevernim pag inu kir le po pozem-
 liskih ričih mislio inu v velikih grehih
 prebivaio, tim bo »ve«, žakai ta Zludi
 bo nih gospud, čez nee s temi tyranni, ke-
 cary, s falš vučeniki, z malikovanem, zo
 vso lotryo inu budobo gospodoval inu re-
 giral. Inu on tu bo le čedale bule nagaial
 žavolo tiga skorai prihodniga sodniga
 dne. Žakai po sodnim dne-

Bb

vi

359| 1 Jn 5,4;
 1 Pt 5,9;
 Ef 6,16.

*ui ne bo mogel več nikomer žaliga sturiti,
bo v pekli vekoma na ketinah prebival.*

Zludi
okuli tih
vernih ko-
ker en lev
veden ho-
di, isče,
koku inu s
čim bi nee
v te suie
krample
oli nohti
perpravil
inu rez-
derl//.
i. Pet. 5.
Oli Cristus
nee čudnu
varuie.

*D. Ta Zludi ie hud, vseih hudih
kunſti poln, naisi on bo čestu zasromo-
van, premagan inu odpahnen, taku on
ždai z drugo kunſtio te verne od Buga,
od prave vere odpelovati, v te greihe
perpraviti začne, koker ie s Cristusom v
ti pusčavi delal, naisi ga ie Cristus
premogel inu od sebe odegнал, taku ga
ie le en čas zmahom pustil inu taku
dolgu s teimi Iudi okuli nega hodil, de
ga ie na kryž perpravil. Glih taku potle
ie s to cerkovio, kir hlapčiče rodi (tu ie,
močne, redle, serčne kersčenike skuži te
zacramento inu prave pridige dela,
rody inu koy), delal, pervič ie to cerkov
s temi tyranni preganal, moril inu do-
li terl, oli kadar s teim ie malu opravil,
taku ie kecarie, falš vučenike, papeže,
šcoffe inu farie gori obudil, ty so ž nih
falš službami inu z malikovanem pravi
vuk Božy inu službe Božye preobernili
inu so to pravo staro vero zapustili,*
kokter

koker so od tiga s. Paul, Act. 20, Rom. 16, 2. Cor. 11, inu s. Peter, 2. Pet. 2, inu Iudas³⁶⁰ v nega listei prerokovali. Ta že-na žne ditetom pomeni to cerkov s temi vernimi, to ta Zludi veden isče, koku bi no mogel požreiti, zatreći, s temi velikimi vodami, tu ie, s teškimi nadlugami, potopiti, čez takо sylo vsi verni v tim 124. psalmi tožio. Oli Bug nim daie peruti, tu ie, on no brani, varuie, koy koker ena kokalnica suia pisčeta. Inu taka nee nadluga od Zludia kratig čas terpi. Inu kir ta zemla ie tei ženi pomagala, tiga draka vodo požerla, pomeni, de čestu ty pozemliski, messenski neverni ludie prydo tim kersčenikom h pomočan, koker Cristusu ty modri žnih daruvi, Egiptery v nega begu, tim iogram so ty aydi, Felix, Festus, Agrippa inu Nero pomagali, zdai pod Turki kersčeniki imaio myr, pred papežom nekar. Nemški, barbariski ludie iz vseh dežel verne, kir so pregnani, per sebi derže inu žive. Na koncu pravi, zakai ta kača,

Bb 2

hudič

360| Apd 20,29–30;
Rim 16,17–18;
2 Pt 2,1–19;
Jud 1,4–13.

budič skuži tyranne, hynavce inu papežnike to ženo inu nee seime, tu ie, to pravo Božyo cerkov, kir s to bessedo Božyo inu s temi s. zacramenti otroke Bogu rody inu koy, pregana, lovi inu mory. Za drugiga volo nekar, temuč kir ta cerkov suiemi otruki se flissa v Ježusa prov verovati inu kir prycuie, de Ježus Cristus ie pravi večni bug inu pravi človik inu de le on sam ž nega smertio ie nom zaslužil inu dobil ta večni leben, od pekla inu hudiča odresil, inu služi Bogu, te s. zacramente dili inu iemle, moli, sui stan derži inu pela po Božy postavi inu zapuvidi, ne rodi, za ništer derži te človeiske postave, kir so Božy bessedи zuper. Zatu ie Zludi tim vernim sovraž.

TA XIII. CAP.

Pravi od te velike, ž dostimi glavami rogate beštie, anticrišta, ž ne oblastio, kir ie ni bila dana od draka, tu ie, od tiga Vissiga Zludia, ta isti Boga šentuie inu nega svetnike

nike mory, to ta vegši deil ludi od straha moli, per tim ena druga bestia z velikimi caihni te ludi od vere odpelava, de so ni pokorni.

INu iest sem stal na peisku tiga moria^[361] [1] inu sem vidil eno zvirino, gredoč gori iz tiga moria, ta ie imeila sede[m] glav inu desset rogov inu na nee rogeh desset cron inu na nee glavah tu ime tiga šentovane. [2] Inu ta ista zvirina, katero sem iest vidil, ie bila podobna enimu pardu inu nee noge koker eniga medveda nogee inu nega vusta koker eniga leva. Inu ta drak ie nemu dal suio muč inu sui stol inu veliko oblast. [3] Inu sem vidil od nega glave eno, koker de bi bila do smerti ranena inu nee smertna rana ie bila ozdravlena. Inu ta cela ze[m]la se ie začudila inu ie šla za to zvirino [4] inu so molili tiga draka, kateri ie tako oblast tei zverini bil dal,

Bb 3 inu

A.
Anticrištima to suo oblast, muč inu kunšt od Zludia iz pekla.

361| Zadevno vrstico navaja kot Raz 12,13, L1545 pa kot Raz 13,1.

inu so molili to zvirino inu so diali:
 »Du ie tei zvirini glih, da se more ž
 no boyovati[?]«

B.
 Anticrišt
 šentuie
 Boga, ne-
 ga ime inu
 službe,
 svetnike
 mory.

[5] Inu ni so bila dana vusta h go-
 vorienu velike riči inu šentovane
 inu ni ie bila dana oblast h dianu
 dva inu styridesset mescev. [6] Inu
 ona odpre sua vusta h timu šento-
 vanu Zubper Boga, h timu šento-
 vanu nega ime inu to nega utto inu
 te, kir v nebi prebivaio. [7] Inu ni ie
 bilu danu voikovati s temi svetniki
 inu nee premoči. Inu ni ie bila da-
 na oblast čez vse žlahte inu folke
 inu iezike inu ayde [8] inu no bodo
 molili vsi ty, kir na zemli prebiva-
 io, katerih imena neso zapissana v
 tih živih buqyah tiga Iagneta, kir
 ie ubyenu od začetka tiga svita.
 [9] Aku gdu ima vušesa, ta poslušai,
 [10] kateri v to iečo pela, ta gre v to
 iečo, kateri mory s teim mečom,
 ta mora s teim mečom umorien-
 biti. Tukai ie tu volnu terp-
 lene

lene inu vera tih svetnikov.

[11] Inu iest sem vidil eno drugo beštio, gori gredoč od te zemle inu ie imela dva roga, glih koker tu ia-gne inu ie govorila koker ta drak.

[12] Inu ona ie izkazala pred nim vso muč te perve beštie inu della, de ta zemla inu ty, kir na ni prebivaio, molio to pervo beštio, kateri ie ta smertna rana bila ozdravlena. [13] Inu ona dela velika čudessa, taku de ona sturi, de ta ogen iz nebes gre vpryčo tih ludi. [14] Inu ona zepelava te, kir na zemli prebivaio, zavolo tih caihnov, kir so ni bili dani, de ima sturiti pred to beštio inu pravim, kir na zemli prebivaio, de imao ti bešty, katera ie to rano od meča imeila, inu ie oživila, en pild sturiti.

[15] Inu ni ie bilu danu, de ie timu pildu te beštie ta duh dala, de ta pild te beštie ie govuril inu de sturi, de vsi ty, kir ne bodo ta pild te

Bb 4 beštie

C.

Ta druga
beštia, ta
papež bo ž
nega mali-
kovanim
dosti ludi
zepelal.

D.

Anticrišta
moraio vsi
moliti inu
slu-

392 *Rezodivene s. Ianža.*

šati oli
umreiti.

beštie molili, bodo ubyeni, [16] inu de sturi, de vsi mali inu veliki, bogati inu bozi, slobotni inu služabniki vzamo enu znamine v nih destno roko oli na nih čelu. [17] Inu de nisče ne more kupiti oli prodati, samuč ta, kateri ima tu znamine oli tu ime te beštie oli tu štivene nega imena. [18] Le-tukai ie ta modrost, kateri ima to zastopnost, ta štei tu štivene te beštie. Zakai onu ie enu štivene eniga človeika inu nega štivene ie šeststu šest inu šedeset.

Drak, ta
Zludi, daje
tei zvirini,
tim anti-
crištom
suio oblast
inu muč.

A. V le-tim capituli, pravio stari vucheniki, ie četveru prerokovane od tiga Zludia, kateriga tu S. pismu h tim kacom, drakom, ltvornom, pardom,levom, medvedom, groznim, strašnim, zobatim, glavatim bestiom inu divym zvirinom perglihuie, de on skuži te perve inu pusledne rimske neverne cessarie inu krale inu raven nih skuži te nega anticrište, Mahometa, Turke, papeže,farie

farie inu menihe v tim kersčanstvi ve-
liko škodo bo sturil, ta vegši deil vseh
žlaht ludi zepelaval. Inu le-tu preroko-
vane se gliha s teim Danielom prero-
kom, 7. cap.,³⁶² od te četerte zobate beštie,
katera ie tu Rimsku cessarstvu pomeni-
la, zakai ty neverni aydovski cessary inu
krali so povsod te verne lovili, preganeli
inu morili, glih taku za nimi ty Turki,
cessary inu papeži. Inu še zdai ty pape-
žovi kralli inu vyudi te prave vere ludi
sovražio inu nemilostivu moree, zatu tu
S. pismu take tyranne h takim grozovi-
tim beštiom, kir tako oblast čez te verne
od Zludia skuzi tu Božye perpusčene do
eniga čassa imaio (zakai Bug hoče suio
cerkov na tim sveitu pod cryžom imei-
ti), perglihuie. Inu taki tyranni inu pa-
pežniki Boga inu nega Synu šentuio, kir
nega bessedo nazai stavo, nega postave
inu službe prestavlo, s teim se čez Buga
vzdiguijo, koker vsi anticrišti deio,
od tiga tudi s. Paul, 2. Thes. 2,³⁶³
piše. Inu kir pravi, de ie vidil,

Bb 5 de

362| Dan 7,7.

363| 2 Tes 2,3–4.

*de tei zvirini ie ta ena nee glava bila
do smerti ranena inu ta nee rana ie bi-
la spet ozdravlena, pomeni, de tu Rim-
sku cessarstvu ima biti od Mahometa,
Turkov inu od papeža rezdianu inu
zatrenu, koker tu zdai vidimo, oli ta
bestia, Zludieva zvyrina, ta anticrišt ž
nega malikovanem, s falš vero inu s
krivimi Božimi službami skuzi papeže,
Turke, farye inu menihe ie spet ozdra-
vlena, deleč tar široku po vsim sveitu,
koker ty pervi aydovski cessary, regira.
Inu kir pravi, de za to bestio ie po vsei
zemli bilu enu veliku začudene inu so
tiga draka molili, se ga bali inu za
močniga deržali, tu ie, ta Zludi bo tiga
anticrišta v tih papežih, faryh, menihih
inu Turkih taku velikiga oblastniga
sturil, de tudi ty preprosti, nežastopni
kersčeniki bodo tiga draka, Zludia v
tih fals malikovskih Božyh službah tih
imenovanih anticristovih hlapcih mo-
lili, čestili, bali inu po nega voli diali,
od tiga stariga kersčanstva za-
volo*

*volo, kir ie vselei maihinu inu pod cryžom,
stopili inu to pravo vero zatayli.*

*B. Z*le-teim videnem oli prikazni Bug
očitu timu kersčanstvu prerokui inu
rezodeva, kai ta anticrišt, drakov inu
Zludieu blapež v tih pervih aydovskih

Du, kai so
ty anticri-
šti, nih di-
ane, se tu-
kai dolgu,
zastopnu
piše.

rimskih cessaryh, kralih, vyudih inu v
papežih zuper Boga inu te prave verne
bo začenal inu dokonal; tukai ie potreba
zavolo tih preprostih, de se spet zastopnu
inu obilnu povei inu izloši, kai inu du so
ty anticristi; »anti« ie ena gerska besse-
da, tei mi pravimo zubper, koker so vsi
kecary, sadašni Iudi inu Turki, kir ne
hote inu ne veruio, de bi Cristus pravi
Božy Syn inu večni Bug bil, z Bugom
ene moći, oblasti inu česti, ga le za eniga
preroka imaio inu derže. Papeži, scoffi,
fary inu menibi inu vsi, kir z nimi der-
že, veruio z nami red, de Cristus ie večni
Bug inu stvarnik inu de ie v tim čassu
tu človeistvu k sebi pervzel, oli oni ne
dopuste inu ne veruio, de on sam vse te,
kir v nega prov veruio, poku-

ro

ro deio, ie že nega martro z Bugom spravil, od pekla odresil, nim zašlužil inu dobil tu večnu vesselie v nebessih, temuč hote, de te nih človeiske postave, zapuvidi, kriva mašovane, malikovske, ličkake, norske, od nih zmišlene, nareiene Božye službe, nih odpustki za denarie, rumane, nepričnu praznovane, menihstvu, nunsku diane etc. tudi izveličao; le-tu vse ie Cristusevimu, nega prerokov inu iogrov vuku cilu zubper, zakai Cristus pravi, de ie on sam ta risnica, ta pot v nebessa, on sam daie ta večni leben inu de le skuzi nega pridimo k nega Očetu. Ioh. 14.³⁶⁴ Inu s. Peter, Act. 10,³⁶⁵ pravi, de vsi preroki, iogri inu svetniki pričujo, de le skuzi nega ime, tu ie, zašlužene, dobimo odpuščane vseh naših grehov. Per tim so ty papeži že nih fary inu menihi te Cristuseve zapuvidi, prepupidi, postave preobrnili, zavergli inu nazaj postavili, koker to nega s. večerio, per kateri ie Cristus zapovedal ieisti tu nega tellu inu pyti to nega kry. Pa-peži

³⁶⁴| Jn 14,6.
³⁶⁵| Apd 10,43.

peži so to kry proč diali inu prepovedali
tim gmani ludem. Cristus pravi, de obe-
na zdrava spiža, s to hvalo inu z masso
vzeta, človeka ne omadežui, Math. 15,
1. Thi. 4, Col. 2, Tit 1,³⁶⁶ papeži pag so
prepovedali v petik, v soboto, v posti
messu, iaica, maslu iesti; Cristus ie za-
povedal na samiga Boga klicati, Očanaš,
te Davidove psalme moliti, papeži za-
poviduio klicati na vse žlaht svetnike za
vse žlaht duhovske inu telesne nadluge,
Avo Mario, Salve Regina, Marie, ma-
ter gratiae inu tim glih miniške molitve
moliti inu te, kir tacib nih malikovskih
molitov ne hote moliti, na svetnike kli-
cati, te iste oni žgo inu obešaio. Cristus
ie dopustil vsem možem poročene žene
inu ženom možye imeiti, Math. 19, 1.
Cor. 7,³⁶⁷ papeži so pag vsem fariem, me-
nihom inu nunom zakon prepovedali.
Curbaryo pag nim dopusčaio inu ty pu-
sledni papeži so se čez Buga vzdignili,
nih človeske malikovske postave, krive
službe čez Cristuseve postavili koker
ty

366 | Mt 15,11;
1 Tim 4,3–4;
Kol 2,16;
Tit 1,15.

367 | Mt 19,3–9;
1 Kor 7,2–15.

ty zuperniki Božy inu nega Synu, koker Daniel 7, 11 inu s. Paul, 2. Thes. 2, 1. Thi. 4, s. Peter, 2. Pet. 2,³⁶⁸ so prero-kovali. Zakai oni od sebe derže inu pi-šeio, de mogo Božye postave po nih voli postaviti, preoberniti, tim angelom inu žludiem, cessariem inu kralem, vsem cardinalom, šcoffom, fariem, menihom inu nunom, ia, vsem ludem na sveitu zapovedati, nee ferdamnati inu izve-ličati, svetnike sturiti, vsakiga od ne-ga oblasti odstaviti oli k ni perstaviti. Zatu cessary, krali, vyudi inu vsi žlaht ludi moraio te papeže za Buga moliti, nih noge klečoč kušovati, od nih nebessa kupovati. Inu papeži v nih pravdah očitu pišeio, naisi en papež dosti duš sebo v pekal zapela, taku ga zatu nisče neima svariti. Zakai on ima oblast vse ludi svariti, ampag nega nisče etc.³⁶⁹ Du hoče nih vso žlaht lotryo, offart, golufio prešteiti inu vkupe zraitati. Obtu ty preroki, Cristus inu iogri take papeže, Turke inu vse žlaht ke-carie,

368 Dan 7,8;
2 Tes 2,3-4;
1 Tim 4,1-3;
2 Pt 2,1.

369 *Decretum Gratiani*, I,
distinkcija 40,6: Si Papa.

*carie, anticrište, tiga draka inu strašne
 kače, tu ie, tiga rogatiga Zludia hlapce,
 h tim grozovitim beštiom inu zvirinom
 pergлиhuie, zakai taki Boga inu nega
 Synu, to Božyo utto, tu ie, to pravo sta-
 ro cerkov, te prave svetnike na zemli
 inu na nebi šentuio, za kecarie šacaio,
 moree, love inu pregano. Oli tu ne bo
 vselei terpelu; tim anticrištom, pape-
 žom, Turkom so eni mesci, tu ie, en
 čass, dopuščen, nih tyrannia, lotria, syla
 inu golufia bode skuži to čisto, očito,
 zastopno pridigo tiga s. evangelia rezо-
 divena, zaspotovana, zavershana inu
 zatrena, koker zdai, per našim času,
 hvala Bogu, se gody, de vsi žlaht Božy
 zastopni ludie Turke inu papeže za te
 anticrište so spoznali, imao inu derže,
 iz ž nega postav, zapuvidi, službe inu
 offerti očitu špot delaio. Inu kir tukai s.
 Ianž pravi, de to beštio vsi ty, kir na
 zemli prebivaio, katerih imena neso v
 tih živih buqvah tiga Iagneta zapissa-
 na, bodo molili, tu se ie vže zgudilu
 skuzi*

400 *Rezodivene s. Ianža.*

skuži papeže inu Mahometa, zakai ta Mahomet tim Turkom, papeži tim kersčenikom so take hynavske Božye službe naprei zapissali, de vsi žlaht ludie, kir se neso tiga s. evangelia, S. pisma inu catehisma deržali inu prov

370|Papežove.

Papeže³⁷⁰
Božye
službe se
tim ludem
lipe inu
dobre
zdee, s te-
mi so ta
vegši deil
kersčeni-
kov zepe-
lali.

*zastopili, so menili, tih papežov inu Turkov vera ie prov, nih Božye službe Bogu dopado. Zakai ty papeži so ž nih hinavskimi offertnimi mnogeterimi čudnimi Božymi službami, ordni, me-
niji, nunami inu nerveč s teim krivim malikovskim mašovanem, per katerim se tu iudovsku farsku oblačilu od złata, srebra, žameta inu vseh žlaht žid, ve-
liku sveič, zgonene, orglane, petye, cri-
žovane, poklečovane, kropilu, kadilu,
altarie, pozlačene pilde, table, male,
velike cerqve, žegnovane nucali, s teim so ty preprosti, ³⁷¹ nevučene inu nezasto-
pne v tim S. pismu boge ludi od prave izveličanske Božye vere na nih anticri-
stovo, złudievo, malikovsko perpravili.
Poprei, preden ie doctor Martin*

Luter

371|Preproste.

Luter začel to staro vero pridigati, ta s. evangelium inu ta celi catehismus prov izlagati, so vsi ludie, mali tar veliki, duhovski tar deželski, papeža za pul Boga, šcoffe,³⁷² farie, menihe inu nune za velike svetnike deržali inu mi vsi smo menili, de oni ž nih službami, ordni, molitvami nas izveličao inu vse dobru od Buga dobee, zuseb te bossee menihe smo za brumne, svete ludi imeili. Ampag vže per tei nebeski luči tiga s. evangelia smo mi nee spoznali, de so vsi taki ty pravi hlapci tiga draka inu nega anticrišta, inu tu se zdai vidi nekar le samuč v nih malikovskih Božyh službah inu na nih necistim, curbarskim, pyanim, offertnim lebnu, temuč veliku več inu očitise v nih nydu, so-vraštvu timu s. evangeliu inu kir taku povsod te prave evangeliske brumne ludi nemilostivu moree; kar ie spet ta stara prava vera na dan skuži Luteria inu druge brumne vučene ludi gori prišla, od tiga časa, v tih pet inu šest-

Cc desset

372| Šcoffe.

*desset leit, so veliku tavžent kersčenikov
umurili, utopili, sežgali inu obessili.
Zuseb pred tryemi leiti na s. Ierneia dan
v tim Franskim kralevstvi se ie ta drak
inu ta beštia v tih anticrištih, papežih,
cardinalih, šcoffih inu kralih očitu rez-*

Turske falš
Božye
službe tudi
dosti ludi v
ti veri osli-
pe.

*odil inu dal na znane.³⁷³ Glib taku Ma-
homet inu Turki, nih fary inu menihi
imaio izvuna lipe videče, andohtlive
Božye službe, oni usag dan petkrat mo-
lio, viutro, obpuldan, ob večernici, ka-
dar sonce zahaie inu po večery, kadar leč
gredo, pred nih molenem se umiyo, so
bossy, na tleh leže, nih praznike inu po-
ste ostru derže, eden drugiga h brumi
opominaio, velike špitale, studence za
ptuie popotne ludi v meistih inu per ce-
stah delaio, velike almožne daio, gostu
rumaio, gdi nih prerok Mahomet leži
pocapan, nigdar vina ne pyo, se ne obžro,
na malim žive.³⁷⁴ Nih menihi veliku po-
steneši, treziviši inu čistiši koker pape-
žovi se derže inu caihne delaio; ty Tur-
ki, kar eden drugimu oblubi, kupi,
proda,*

373 Prvi slovenski odziv na šentjerješko noč 24. avgusta 1572, ki se je nadaljevala v pobjoju številnih hugenotov (historiografija stavi najvišje število umrlih v tem verskem poboju na 30000). Komentirana pasaža daje tudi oporno točko (*terminus ante quem*) za datacijo nastanka pretežnega dela *Tega poslednjega deila tiga Noviga testamenta*. Trubar svojega prevoda ni končal pred poletjem 1575.

374 Prvi zapis, ki v slovenskem jeziku omenja izvajanje namaza ali salata, muslimanske obredne molitve; enako prvi zapis v slovenskem jeziku, kjer je eksplicitno omenjen hadž v Meko.

*proda, obdelži,³⁷⁵ tu zveistu prez pisma
inu pečatov risničnu deržee. Nih žene
doma, na potu, v cerqui ta obrazz se ne
puste viditi, se zakryo s pečo,³⁷⁶ v cerqui
imaio nih stan zuseb od mož, ne gredo
na plac prodaiatoli kupovat. Vsi Turki
nih cessariu veliko čast, zvesčino, lube-
zan inu pokorsčino povsod izkažo, kadar
nim na vuisko reče, so vesseli nih vero
terditi, gredo na boy, koker de bi sli na
ohzait etc. S teim oni dosti preprostih
kersčenikov na nih anticrištovo vero
preoberno, kir vidio, de Turkom po sre-
či gre,³⁷⁷ kersčenike premagaio, obtu me-
nio, turska vera ie tudi prov, zatu s.
Ianž tukai pravi, de vsi, kir na zemli
prebivaio, tu ie, pozemliski messeni lu-
die, kir neimaio S. Duha, neso druguč
royeni, molio to bethtio,³⁷⁸ tiga anticri-
šta, papeža inu Turka. Inu kir tukai
inu odspreda s. Ianž inu čestu Cristus v
nega evangeliu pravita »Du ima vušes-
sa, ta poslušai«, s temi bessedami hočta,
de na nyu pridige inu prerokovane*

Cc 2 imaio

Turške že-
ne so sro-
motlive.

Turška ve-
lika po-
korsčina
pruti nih
cessariu.

375| Obderži.

376| Prvi slovenski opis muslimanske navade ženskega pokrivanja z ruto (peča je najstarejše znano slovensko žensko pokrivalo v obliki rute, prvič omenjena pri zgodovinarju Francescu di Toppu, 1334), ki onstran razumnega dvoma izključuje misel o pokrivanju celotnega telesa (burka ipd.). Srednjeevropski avtorji so upodabljali z ruto pokrite in v celoti odkrite ženske; za topogledno likovno informacijo glej delo Melchiorja Lorck *Wolgerissene und geschnittene Figuren in Kupffer und Holz*. Gre za edinstven likovni vir, ki prikazuje bitje in žitje Osmanskega imperija, in sicer tako, kot ga je Lorck videl v letih 1555 do 1559, ko je bil prideljen diplomatski posadki Ferdinanda I. pri Visoki porti in Carigradu. Takrat so nastale risbe za lesoreze, ki jih je avtor izdeloval do leta 1570 naprej. Tako je v naslednjih letih nastalo 128 lesorezov, kot jih v Lorckovi knjigi »turških podob« poznamo danes. Glej <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b2000133k>. Slovenska objava v: Jonatan Vinkler, *Uporniki, »hudi farjie« in Hudicevi soldati*, Ljubljana 2011, <http://www.pei.si/ISBN/978-961-270-095-9/index.html>.

377| Vprašanje »Alahovih kristjanov«, ki ga tukaj izpostavlja Trubar, zadeva zgodovino migracij na ozemlje Visoke porte ter vzroke zanje in za spreobrnitve v islam. Natančnejše ocene doslej ni bilo mogoče podati, ker ne obstaja velika sinteza, ki bi primerjalno »utežila« dognanja tako evropske kot osmanske zgodovine v zvezi s tem vprašanjem. Mogoče pa je reči, da so bili primarni vzroki za prostovoljne migracije kristjanov v Osmansko cesarstvo in spreobrnitve v islam naslednji: 1) vojne med krščanskimi deželami in Visoko porto, 2) delovanje Osmanov v deželah, ki so jih nameravali zasesti (propaganda, napadanje ključnih plemiških družin), 3) predvsem pa ekonomski razlogi oz. boljše možnosti za preživetje pod Osmanom kot pod krščanskimi vladarji. Osmanski podložniki so imeli namreč v 15. in 16. stoletju občutno manj obveznosti do svojih fevdalnih gospodov in do države, kot je to ponavadi veljalo za tretji stan na krščanski strani, zato so npr. z beneškega ozemlja številni kmetje prebegnili na področja pod osmansko upravo. Topogledno so se npr. kranjski deželnici stanovi večkrat pritoževali nad kmeti, ki da pravijo, kako bi jim bilo bolje pod Turki, kjer je mir in se ne plačuje toliko davkov. Eden od razlogov za prestop v islam je bila tudi možnost vojaškega in družbenega vzpona v osmanski hierarhiji (mameluki). Temeljno slovensko delo o zadevnem vprašanju, na podlagi katerega je napisan tudi pričujoči komentar, je: Klemen Pust, *Vpliv vojaških spopadov med Beneško republiko in Osmanskim cesarstvom na migracije na območju zgornjega Jadranu v 16. stoletju*, doktorska disertacija, Koper 2009, 347–431. V evropskem merilu je eno ključnih del knjiga Bartolome Bennassar in Lucile Bennasar, *Le Chrétiens d'Allah. L'histoire extraordinaire des renegats XVIe-XVIIe siècles*, Paris 2001.

378| Beštio.

404 *Rezodivene s. Ianža.*

*imaio vsi ludie dobru merkati, prov za-
stopiti, k sercu vzeti, nim terdnu vero-
vati, zakai kar govorita oli prerokuieta,
se bo gvišnu godilu. Inu kir pravi »cate-
ri v iečo pela, gre v to iečo etc.« S teim te
verne trošta, kir od anticrištov veliku
terpe, inu nim Bug, koker Cristus, Gen.
9, Esa. 33, Math. 26, 2. Thes. 1, Jude*

*1, ³⁷⁹ prerokuiie inu prytí, de koker ty an-
ticrištovi hlapci tim vernim deio, taku se
bode nim spet nazai povernilu, bodo ve-
koma v pekli v ieči inu s to večno smertio
umorieni. Oli ty verni moraio per tim
poprei veliku terpeti inu močni, terdni v
ti veri do konca ostatei.*

*C. Le-ta druga bestia, kir iz te zemle,
inu nekar koker ta perva, iz muria, gori
gre inu kir dva roga koker enu iagne
ima, oli govorí koker drak, velike caihne
dela etc. Gvišnu pomeni to cello papežo-
vo oblast. Zakai papeži se za iagneta
pišeio, de so hlapci vseh Božyh hlapcev,
oli lažeio, govore koker ta drak, tu ie,
koker ta Zludi. Oni tu pismu koker
hudič,*

Tim an-
ticiřstovim
se bo nih
dellu po-
vračal.

³⁷⁹ 1 Mz 9,5–6;
Iz 33,1;
Mt 26,24,53;
2 Tes 1,6;
Jud 1,14–15.

Papežovu
královstvu,
huda hina-
vska bestia
krivu S.
písmu
izлага.

hudič, kadar ie Cristusa v pusčavi izkušal, krivu izлагаio, kir pravio, de Cristus ie le nim te kluče od nebes dal inu te papeže čez vse druge šcoffe inu čez cessarie postavil zavolo, kir ie Cristus s. Peteru trykrat dial: »Passi muie ovce,« Ioh. 21.³⁸⁰ Inu kir ie s. Peter dial v tim vertu: »Pole, dva meča sta tukai,«³⁸¹ de le oni imajo obba meča,³⁸² duhovski inu deželski, imajo oblast čez cessarie, krale, šcoffe postaviti, prestaviti, poterditi inu odvreči. Oli per tim Cristuseve zapuvidi inu postave rezdi-raio, prestavlo inu doli tareio, te, kir ne gresio, koker zakonike, fardamnuio, te gresnike, koker so ty curbary, za svetnike derže, koker smo od tiga odspreda žadosti spričali. Ty papeži ž nega fary inu menihi so tudi dosti skuži Zludia inu nega hlapce falš caihnov sturili, rumane h tim pil-dom naredili, vice zmislili, s teim so skorai vse kersčanstvu zepelali, de so to beshtio, te papeže molili, nee čez Buga čestili, nih panna več koker Boga bali inu

Cc 3

nim

³⁸⁰| Jn 21,15–17.³⁸¹| Lk 22,38.

³⁸²| Prva slovenska omemba cerkvenopolitične teorije dveh mečev. Za temeljito pojasnitev glej: Tomaž Jurca, *Dva meča: novo razmerje moči med Cerkvijo in državo*, Ljubljana 2010, 75–96.

*nim služili, od nih odpustkov več koker
od Cristuseviga zaslužena deržali.*

Anticri-
štovi to
suio vero s
falš caihni
inu z me-
čom terdio
inu branio.

*D. Tukai prerokui, de ty papeži bodo
veliki cuperniki, koker te croniKE od nih
tudi pričuio; ty bodo sturili, de ty lis-
ni pildi Divice Marie inu drugih sve-
tnikov bodo govurili, selzili se, presta-
vlali inu caihne delali, inu kateri ne
bodo v ne verovali, bodo umorieni; tu
se ie vse zgudilu v dostih meistih skuzi
pomuč inu hudo kunšt tih fariev, me-
nihov inu starih cuperskih bab. Inu ob-
ba anticrišta, Turki inu papeži, nih
krivo vero le z mečom inu z morienem
terdio inu branio, zakai S. pismom ne
moreio. Inu tukai moremo tudi zasto-
piti, de ty fary, menihi, doctary, velike
šule, cessary inu krali bodo te papeže s
falš pismom inu caihni, s krivimi pri-
digami zagovariali, terdili inu branili,
tu se ie vže zgudilu inu se gody, zakai
vsi cardinali, scoffi, fary, menihi, doc-
tary, velike šule, cessary inu krali mo-
raio papežovu znamine, plate na gla-*

vi imeiti, nega službe obderžati, z desno roko perseči timu anticrištu, tim papežom, de hote te papeže zo vso močjo zago variati inu braniti, inu kateri tiga ne dei, ta isti ne smeji kupiti ne prodati, tu ie, nigdir nei suiga života žiher. Per tim, kir pravi »Le-tukai ie ta modrost, kateri ima to zastopnost, ta štei etc.« S teim vse ludi opomina, de gledaio zveistu na anticrišta, kir bo eniga človeka starost imel, tu ie, on bo en človik, nekar večni Bug, on inu nega kralevstvu, naisi ie veliku, široku, oblastnu, se rezyde, konec vzame,aku glih 666 leit bo terpelu, oli vsai bo skuzi prave pridige tiga s. evangelia inu pisma rezodivenu, zatrenu inu na sodni dan pogublenu.

TA XIII. CAP.

*Tu Iagne Cristus stoy na gorri Sion
suiemi svetniki. Ta en angel ozna-
nuie ta evangeli, ta drugi prero-
kuie, de Babilon, anticrištovu*

Cc 4 kralev-

kralevstvu, bo zatrenu, ta trety opominia se varovati pred to beštio inu pravi, de ty, kir v ti veri v Cristusa umerio, so zveličani. Za teim Cristus posle sui serp na zemlo žeti inu grozduvie tergati.

A.
Naisi anticrišt ž nega beštio dyvia,
taku vini Cristus temi suie-
mi ostane inu ga premore.

INu iest sem vidil inu pole, enu Iagne ie stalu na tei gorri Syon inu ž nim stu štiri inu štiridesset tissuč, ty so imeili tu ime nega Očeta na nih čeleh zapissanu. ^[2]Inu sem slišal eno štymo iz nebes, koker eno štymo ene velike vode inu koker eno štymo eniga velikiga garmena inu sem slišal eno štymo, koker tih, kir na arffe byo, kir arffaio na nih arffah, ^[3]inu so peili koker eno novo peisen pred teim stolom inu pred štirimi zvirinami inu starishi inu nisče se nei mogel te peisni navučiti, samuč ty stu štiri inu štiridesseti tissuč, kir so kupleni od te zemle.

le. [4] Le-ty so, kir se neiso s temi ženami omadežili, zakai oni so dečle inu gredo za teim Iagnetom, kamer onu gre. Le-ty so odkupleni od tih ludi h tim pervičnim Bogu inu timu Iagnetu [5] inu v nih vustih se nei obena goluffia znešla, zakai oni so prez dolga pred teim stolom Božym.

[6] Inu iest sem vidil potle eniga drugiga angela, letočiga po sredi tih nebes, ta ie imel en večni evangelium, de ga ima pridigovati tim, kir na zemli prebivaio, inu vsem aydom inu žlahtom inu iezikom inu folkom. [7] Inu ie dial z veliko štymo: »Buite se Boga inu daite nemu to čast, zakai ta ura nega pravde ie prišla, inu molite tiga, kir ie sturil zemlo inu nebu, tu more inu te vodene studence.« [8] Inu en drugi angel ie za nim šal inu ie dial: »Doli ie pala, doli ie pala ta Babilonia, tu veliku meistu, zakai

B.
Vsi pravi
pridigary
pred so-
dnim
dnem bo-
do pokuro
inu vero
pridigali,
anticrišta
rezodevali,
vse ludi
zveistu
opominali,
de se pred
papežovo
vero,aku
ne hote v
pekal priti,
varuijo, tu
se

Cc ſ ona

410 *Rezodivene s. Ianža.*

zdai gody.
Ier. 51.

ona ie s teim vinom tiga serda te
nee curbarye napaiala vse ayde.«
[9] Inu za nima gre ta trety angel, ta
ie dial z veliko štymo: »Aku gdu
bode to beštio inu nee pild molil
inu vzame nee znamene na suie
čellu oli v suie roke, [10]ta isti bode
pyl od tiga vina tiga Božyga serda,
kateru ie nalitu inu čistu v tim ke-
lihu nega serda, inu bode martran
s teim ognem inu žveplom pred
temi svetemi angeli inu pred teim
Iagnetom. [11] Inu ta dim od nih ter-
plena bo gori šal od vekoma do
vekoma inu oni, kir so to beštio
inu nee pild molili inu kateri ie tu
znamine nee imena vzel, ty isti ne
bodo pokoaia podnevi inu ponoči
imeili.

c.
Anticri-
štovi nig-
dar te ver-
ne z
mahom ne
puste, ob-
tu

[12] Le-tukai ie tu volnu terplene tih
svetnikov, le-tukai so ty, kir ohra-
nio te zapuvidi Božye inu to vero
od Jezusa.« [13] Inu iest sem slišal eno
štymo iz nebes, rekoč k meni:
»Zapiši,

»Zapiši, izveličani so ty mertvi, kir odsehmal naprei zavolo tiga Go-spudi umerio. Inu, ia, pravi ta Duh, de počivaio od nih truda inu nih della puido za nimi.«

moraio
volni nih
sylo pre-
terpeti.

[14] Inu iest sem vidil inu pole, en beil oblak inu na tim oblaku ie eden sidil, podoben timu Synuvi tiga človeka, ta ie imel na glavi eno zlato crono inu v nega roki en oster serp. [15] Inu en drugi angel gre vunkai iz tiga templa, ta ie vpil z veliko štymo h timu, kir ie na tim oblaku sidel: »Pusti doli tui serp inu žeini, zakai ta ura ie prišla, de žeaneš, zakai ta žetev te zemle ie suha.« [16] Inu ta, kir ie na tim oblaku sidel, pusti doli sui serp na to zemlo inu ta zemla ie bila požeta. [17] Inu en drugi angel gre vunkai iz tiga templa, kir ie v nebesih, ta isti ie tudi imel en oster serp. [18] Inu en drugi angel gre vunkai od altarie, ta ie imel oblast čez oge[n] inu ie vpyl

D.

Prerokui
od konca
inu od so-
dniga dne
inu večni-
ga terple-
na tih an-
ticrištovih.

v pyl z veliko štimo h timu, kir ie imel ta oster serp, rekoč: »Pusti doli tui oster serp inu reži doli grozduvie na zemli, zakai tu grozdje ie zrelu,« [19] inu ta angel doli pusti sui oster serp na zemlo inu reže doli ta vinograd te zemle inu ga ie utrgal v to veliko prešo tiga Božyga serda. [20] Inu ta preša ie bila prešana izvuna tiga meista inu iz te preše ie tekla kry noter do vusd tih konev čez tyssuč šestu laških myl.³⁸³

383 Italijanska milja je bila kot merska enota naslednica antične rimske milje (mille passus); običajno je merila 1486 metrov, toda po posameznih italijanskih krajih je imela enota lahko tudi druge vrednosti, npr. pri beneški (1507 m), torinski (1296 m), bolonjski (1646,6 m) in toskanski (1527,2 m) milji.

Cerkov Božya na sveitu, v kateri so prave vere, brumni, sveti inu pokorni, kir gredo inu ostano per Cristusu, bo do pod anticrištom,

A. Od tryeh riči le-ta capitul pravi, nerpoprei od Cristuseve moći inu oblasti, de bode vekoma kraloval, de ta nega cerkov vselei bo inu ostane, naisi ty dvei besty, Turk inu papež, tu ie, ta anticrišt, ta vegsi deil ludi bo pod sebo imel. Potle pravi, de ta pridiga s. evangelia bo spet ponovlena inu ta anticrišt bo rezodiven. H tretymu: govori od sondniga dne, na tiga ty verni z vesseliem

*iem čakaio, ampag tim nevernim budu
tedai puide, s teim s. Ianž tu kersčan-
stvu lipu trošta, de pod anticriſtom ne
cagaio, inu ty verni veido, de nekar vsi
od Buga inu od prave vere ne pado, ko-
ker ie nekadai Elias tudi menil, 3. Reg.
19. Rom. II.³⁸⁴ V tim pervim deilu tiga
cepitula³⁸⁵ pravi, naisi ta anticriſt skuži
Turke inu papeže dyuia, bo zloban,
oblasten, ta vegſi deil ludi pod suio
oblastio imel, te verne premagal inu
moril, taku niſter mane bo Cristus tudi
na zemli v ti sui cerqvi te suie ludi imel,
kir bodo ž nim deržali, očytu ga spozna-
li, čestili inu hvalili. Tu Iagne ie Cri-
stus, Syon ie ta cerkov, gmaina inu
družina Božya, ty 144. tyssuč so vsi
verni pravi kersčeniki prez čisla, kir oči-
tu koker tu čellu ž iezikom, ž lebnom inu
žo vsem dianem se izkažo, de so ty pravi
Božy otroci. Inu vernim ie ta pridiga
s. evangelia enu vesselu petie, tim ne-
vernim pag ie enu strašnu garmene inu
velika povudna, koker s. Paul, 2. Cor. 2,
pravi,*

Turki inu
papeži ču-
dnu oba-
rovani inu
ohraneni.

384| 1 Kr 19,10;
Rim 11,2–4.

385| Capitula.

414 *Rezodivene s. Ianža.*

*pravi, de »ta evangeli ie enim en duh h
timu večnimu lebnu, tim enim pag ta
duh h ti smerti«.³⁸⁶ Inu ty verni bodo
peili pred sodnim dnem eno novo peis-
sen, koker se zdai gody, de vseh žlaht ie-
zikih se pridiguiie inu poye ta čisti evan-
gelium, vsi štuki te izveličanske vere;
tiga ty neverniki, papežniki ne hote ter-
peti inu ne mogo prov zastopiti, zakai
nih serce ie okornu, terdu inu oslipleno.
Inu ty neverni, kir neso kupleni od te
zemle, tu ie, kir neso izvoleni inu odlo-
čeni od tiga svita, S. Duhum obdileni,
druguč skuzi to bessedo Božyo rojeni,
preoberneni na to pravo vero, ty ne mogo
inu ne hote obene pridige tiga s. evange-
lia oli catehisma zaslíšati inu zastopiti.
Te deče, kir za teim Iagnetom, tu ie, za
Cristusom, gredo inu kir so kupleni od
ludi inu neso golufi ne lažníki, so vsi
pravi verni, pokurni kersčeniki, zakai
oni so skuzi to kry Ježusevo, na cryžu
prelita,³⁸⁷ očisčeni, oprani, posvičeni, i.
Cor. 6. i. Ioh. i. ³⁸⁸ Inu oni nih tellu, nih
život*

³⁸⁶| 2 Kor 2,15–16.

³⁸⁷| Prelito.

³⁸⁸| 1 Kor 6,11;
1 Jn 1,7.

život koker to cerkov S. Duha čisto der-
že, 1. Thes. 4.³⁸⁹ Zakon ie čist, svet, po-
šten stan, koker s. Paul prycuie, de te
zakonice v ti svetusti stoye, 1. Thi. 2.³⁹⁰
Inu Heb. 13 pravi: »Tih zakonikov po-
stela ie prez madeža.«³⁹¹ Obtu on pravi,
2. Cor. 11,³⁹² de on te kersčenike koker či-
ste divice Cristusu h timu zakonu daie.
Inu taki pravi kersčeniki gredo za teim
Iagnetom, Cristusa v tim zlei inu v do-
brim, z iezikom inu s poštenim lebnom
očitu spoznaio. Zakai oni so od zemle
inu ludi, od sveita odkupleni, tu ie, od
Buga izvoleni, skuzi tu Cristusevu za-
služene na cryžu odrešeni od hudiča, pe-
kla inu od vsiga zlega, odločeni inu po-
stavleni v nebessa pred ta stoll Božy inu
Cristusev.

B. Le-ty try angeli pomenio vse zve-
iste, risnične pridigarie per tim čassu
tiga anticrišta inu pred sodnim dnem.
Zakai ty pridigary bodo čestu od pre-
rokov angeli imenovani. Ta pervi an-
gel inu pridigar ima ta večni evan-

Ta s.
eva[n]-
gelium,
perpuvid
od Jezusa,
ie večni
inu te ver-
ne h ti
večni dob-

ge-

389| 1 Tes 4,3–5.

390| 1 Tim 2,9–10.

391| Heb 13,4.

392| 2 Kor 11,2.

416 *Rezodivene s. Ianža.*

ruti per-
pravi, zatu
pred sod-
nim
dne[m],
bode dosti
pridigariev
zubper
anticrišta
vstaielu.

*gelium, tu ie, ta s. evangelium ie od Bu-
ga v ti večnusti odločen inu v tim para-
dizu rezodiven, potle ie od s. očakov inu
skuzi prroke oznanen, za nimi ga ie
Cristus sam, potle nega iogri inu se ie do-
sehmal inu naprei bo do sodniga dne pri-
digal, zakai ta evangeli ie enu perpuvid
od Cristusa, Cristus pag ie vselei bil inu
bo, koker s. Paul, Heb. 13, pravi: »Jezus
Cristus ie včerai inu danas«³⁹³ inu ta isti
ie tudi vekoma inu ta večni evangeli se
tudi tukai imenuie žavolo, kir daie tim
vernim tu večnu blagu v nebessih. Inu on
pridiguije vsem ludem to pokuro, to vero,
od klicane na Buga inu sodniga dne. Inu
kir vpye, tu ie, ta evangeli se ima glosnu,
očitu pridigati, nekar po krayh oli mol-
čeč, koker Cristus suim iogrom žapoveda,
kir pravi: »Kar iest vom v temi pra-
vim, poveite to vi podnevi, kar zdai
ž vušessi slišite, tu pridiguite na stre-
hab,« Math. 10.³⁹⁴ Inu kir pravi:
»Buite se Boga inu ga čestite,« s teim
žapoveda, de sledni³⁹⁵ človik zo vso
ričio*

393| Heb 13,8.

394| Mt 10,27.

395| Sledi.

ričio ima le samimu Bogu, nekar mali-kom, tim anticrištom prov slušiti, de bo na sodni dan pred Bugom obstal inu izveliča[n]. Ta druga dva angela, kir gresta za teim pervim, pomenita, de pred sodnim dnem inu per čassu tiga anticrišta bodo eni pridigary za drugimi gorivstaieli inu bodo s to pridigo inu s pismom tiga anticrišta rezodevali, doli tlačili, nega oblast inu tim ludem brani-li, de tiga anticrišta ne šlušaio, zakai kateri tiga anticrišta molio, k nega službam hodio, se ga boye, od straha deio, kar on hoče, ty isti Božy serd nase vzamo, bodo vekoma notri v pekli goreli, grozovito marto terpeli. Ta Babilonia, veliku meistu, moremo zastopiti ta Rym, v katerim ta papež regira, gdi se velika lotria inu vse žlaht malikovane godi inu doper-naša, inu per tim moremo tudi zastopiti vse anticrištovu kralevstvu pod papežom inu pod Turkom, le-tu obuie kralevstvu mora se rezyti, zatrenu biti inu rezdreti, ampag Cristusevu bode ostalu

Dd inu

396 John Wycliffe (1331–1384), angleški teolog, univerzitetni profesor in bibličist. M. Jan Hus in Martin Luther sta Wycliffea štela za predhodnika, »starega očeta« lastnega teološkega razmišljanja (zlasti o vprašanju Cerkve) ter se nanj eksplisitno tudi sklicevala, predvsem na njegov traktat *De Ecclesia* (Hus; prim. Jonatan Vinkler, Tekst in kontekst: *De Ecclesia* – fatalno besedilo M. Jana Husa in njegovo zgodovinsko »sobesedilo«, *Stati inu obstati* XI, št. 21–22 (2015), 12–40), oz. ga (Luther, ki se je naslanjal na Husovo recepcijo Wycliffa) za razliko od koncila v Konstanci,

kjer so bili spisi angleškega teologa anatemizirani kot krivoverski, štela za povsem pravovernega krščanskega avtorja. Na trditev Johanna Maierja Ecka na leipziški disputaciji julija 1519: »Hinc inter damnatos et pestiforous errores lohanis Wikleff damnatus est et ille: Non est de necessitate salutis credere Romanam ecclesiam esse supremam inter alias. Sic inter pestilentes lohannis Hus errores ille quoque connumeratur: Petrus non est nec fuit capitul Romane ecclesie sancte catholice,« je Luther reagiral z naslednjimi besedami: »Secundo et hoc certum est, inter articulos lohannis Huß vel Bohemorum multos esse plane Christianissimos et Evangelicos ...«

397 Sežig M. Jana Husa (6. julij 1415) in Hieronima Praškega (30. maj 1416) pred koncilom v Konstanci.

inu terpelu vekoma. Od te Babilonie obilno izlago naidete ozdolai, v tim 18. capituli.

Zveisti
pridigary
bodo od
anticrišto-
vih umori-
eni, oli
nim bo v
nebessih
vselei do-
bru.

*C. Potehmal s. Ianž ie prerokoval, de h
puslednimu čassu bo ta anticrišt, papež
inu Turk ž nib krivo malikovsko vero
inu ž nib falš, hinavskimi Božymi služ-
bami rezodiven inu zatren skuži prave
pridigarie, koker skuži Ivana Ussa,
Bikleffa,³⁹⁶ obba Peama, kir sta pred pul
drugu stu leit v Cošnici od papeža sežga-
na,³⁹⁷ potle skuži Luteria, za nimi skuži
dosti pridigariev po vseh deželah inu
iezikih. Per tim inu za tem zdai pravi,
de taki pridigary inu kersčeniki, kir se
bodo anticrištu zubper stavili, bodo mor-
rali od nega veliku terpeti. Obtu morao
volnu preterpeti vse žlaht težke nadluge
inu močni, terdni v ti veri do smerti ob-
stati, Ježusa inu nega bessedo ne za-
tayti. Natu on vse prave kersčenike,
zuseb te pridigarie, kir zavolo prave ve-
re umerio inu martrani bodo, silnu tro-
šta, de taki so gvišnu izveličani, nim
bo*

bo vekoma dobru, bodo v nebessih zavolo
nih martre velik lon pryeli, koker od tiga
tudi Cristus govori, Math. 5, 19.³⁹⁸ Pape-
žniki le-te bessede v nih izpačenih mašah
bero inu tihu žalostnu poyo, ž nimi hote,
de so vice, spričati inu tim dušem iz vic
pomagati, taku so ty boži papežniki osli-
pleni, zepalani, de obeniga praviga za-
stopa tiga S. pisma neimaio.

D. Ždai od sodniga dne ž dveima per-
glihama, od žetve inu vinske tergatve,
govori. S teim te verne trošta, de tedai
od vsiga anticrištoviga zlega bodo cillu
odrešeni, inu tim anticrištovim hlap-
cem inu služabnikom grozovitu priti, de
bodo tlačeni s to prešo tiga Božyga ser-
da, de nih kry, koker se v tih velikih vo-
iskah inu boyh godi, bode iz te preše te-
kla konem do glave, tu ie, bodo vekoma
v pekli groznu terpeli. Ta Syn tiga člo-
veka ie Cristus, bug inu človik, ima
zlato crono na glavi inu na tih oblakih
sydi, tu ie, nemu ie dana popolnoma od
nega Očeta usa oblast, Dan. 7.³⁹⁹

Koku se
na sodni
dan s temi
vernimi
inu an-
ticrištovi-
mi bo go-
dilu.

398| Mt 5,10; 19,29.

399| Dan 7,13–14.

Dd 2 Math.

420 *Rezodivene s. Ianža.*

400| Mt 28,18.

401| Mt 26,64;
Apd 1,9.

402| Mt 13,24–30;
25,31–46;
Jn 5,29;
2 Tes 1,6–7.

403| Mt 3,10–12;
13,24–30.

404| Mt 19,28;
1 Kor 6,2–3.

Math. 28.⁴⁰⁰ V oblaku pride spet soditi ta žive inu te mertve, Math. 26. Act. 1.⁴⁰¹ Te verne bo požel inu vindimal h timu večnimu lebnu, te neverne pag v to prešo, tu ie, v ta pekal, koker sam Cristus zastopnu govori, Math. 13, 25; Ioh. 5; 2. Thes. 1.⁴⁰² S. Ianž Kerstnik inu Cristus, Math. 3, 13,⁴⁰³ imenujeta ta sodni dan eno žetov. Ta ostri serp pomeni to ostro pravično sodbo Cristusevo, pred katero se ne bo oben človik mogel izgovoriti oli ubežati. Inu h ti Cristusevi sodbi bodo vsi angeli, tu ie, pridigary inu verni perlužili inu prov dali, Math. 19, 1. Cor. 6.⁴⁰⁴

TA XV. CAP.

Sedem angeli ž nih šcudelami, polne Božyga serda, kir so se imeile preliti čez te anticrištove. Ty verni, kir so to bestio premogli, hvalio s petiem Boga z veiliko čestio.

Inu

INu iest sem vidil en drugi zaihen na nebi, velik inu čuden: sedem angelov, ty so imeili te pusledne sedem štraifinge, zakai v nih ie dokonan ta serd Božy. [2] Inu iest sem vidil koker enu glaževu morie, s teim ognem zmešanu, inu te, kir so premogli to beštio inu ta nega pild inu tu nega znamine inu tu štivene nega imena, de so stali na tim glaževim moriei inu so imeili te arffe Božye [3] inu so peili to peissen Moizesovo, tiga Božya hlapca, inu to peissen tiga Iagneta, rekoč: »Velika inu čudna so tuia della, Gospud, vsigamogoči Bug, pravični inu risnični so tui poti, ty kral tih svetnikov. [4] Du bi se tebe ne bal, Gospud[?] Inu bi tuie ime za veliku nedržal[?] Zakai ti sam si svet, zakai vsi aydi prido inu bodo molili pred tebo, zakai tuie pravde so rezodivenе.«

[5] Inu potle sem vidil inu pole, ta B.
Te štrai-
Dd 3 tem-

A.
Ty pridi-gary bodo
tiga an-ticrišta,
papeža,
Turka,
rezodeli
inu zaterli,
zatu Boga
zo vsemi
vernimi
hvalio.

finige čez
anticrišta
inu nega
služabnike
se per-
pravleio.

tempel te utte tiga pričovana v
tim nebessu se ie odperl ^[6] inu so
vunkai šli iz tiga tempela ty sedem
angeli, kir so imeili te sedem štra-
ifinge, ty so bili obličeni s čistim
inu z belim platnom inu so bili
opassani nih perssi z zlatimi pa-
smi ^[7] inu ena od tih štirih zvirin ie
dala tim sedem angelom sedem
bocalov od zlata, polne serda Bo-
žyga, kir ie živ od vekoma do ve-
koma. ^[8] Inu ta tempel ie ratal poln
dima od tiga gospostva Božyga
inu od nega moči inu nisče nei
mogel v ta tempel puiti taku dol-
gu, de so te sedem štraifinge bile
dopernessene.

Verni, kir
neso tiga
anticrišta
na tim
sveitu slu-
šali, temuč
stali zub-

*A. Vle-tim inu potle v tih šestih capi-
tulih ie izлага tih sprednih §., 13., 14.
capitulov. Tukai pravi, de ty stonoviti
verni, kir tiga anticrišta v Turkih inu v
papežih neso molili ne slušali, Boga hva-
lio inu opominaio vse stare h Božy hvali
inu*

*inu koker ie v tim sprednim capituli,
vsem tim, kir so to beštio inu draka mo-
lili, slušali, pritil z Božym serdom, ta*

per, bodo
v nebi ves-
seli inu
hvalili Bo-
ga.

*isti serd ie zdai tukai rezdelil na sedem
peen oli štraifinge. Ty sedem angeli so
vsi pravi pridigary, ty z nih preprosto
nizko pridigo od Cristuseviga Bogastva
to grozovito beštio, pred katero so se sko-
rai vsi ludie poklanali, bali, slušali, mo-
lili inu čestili, koker ie v tim 13. capitu-
li zapissanu, rezodevaio, doli tarro inu
te beštie služabnikom oznanuio tu večnu
terplene, tim stonovitim vernim inu
marternikom tu večnu vesselie inu koku
bodo Boga vselei hvalili. Inu kir pravi,
de ty, kir se s teim anticrištom kregajo
inu ga premagaio, stoye na enim glaže-
vim moriei, s teim ognem zmešanim,
pomeni, de na tim sveitu dosti vallov,
vse žlaht matre inu nadluge od anticri-
štovih hlapcev morao preterpeti, koker
od tiga ty verni govore inu tožio Bogu v
tim 66. psalmi,⁴⁰⁵ kir le-taku pravio:
»Ti Bug si pustil te ludi čez naše gla-*

405 | Ps 66,12.

Dd 4 ve

424 *Rezodivene s. Ianža.*

*ve voziti inu smo v ta ogen inu v to vodo
prišli, oli ti si nas izpelal na hlad, « tu ie,
ti si tim tyrannom dopustil čez nas regi-
rati, de smo v veliki nadlugi, oli nee si
koncal,⁴⁰⁶ nas si pag od nih odresil. Zatu
oni godo, poyo inu Bogu česte inu hvalio
koker so ty Iudi, kadar so tu Erdeče mo-
rie prešli inu ty Egipťary potopleni bili,
peili inu bobnali, Exod. 15.⁴⁰⁷ Inu opomi-
naio, de vsi ludie imaio se batí Boga, tu
ie, nemu prov služiti inu ga čestiti, zakai
on sam ie usigamoč, moder, dober, svet
gospud inu kral vseh vernih inu čez vse
riči.*

Ta prava
utta oli sk-
ryna, iz
katere ie
Bug h tim
Iudom v ti
pusčavi
govuril, ie
Cristus ž
nega
eva[n]-
geliom inu
iogri; ty
nom Boga
ž nega

*B. Ta tempel inu utta pomenio Cri-
stusa, kir sidi na destnici Božy, ie ž
Bugom, nega Očetom ene oblasti, moči
inu česti, inu koker per tei stari cerqvi,
tim Iudom inu Moizesu, ie Bug iz ut-
te inu templa odgovor daial inu pravil,
koku se imaio ty ludi zo vso ričio der-
žati inu Bogu služiti, glib taku potle ie
Cristus sam na sveitu to čudno volo su-
iga Očeta inu celiga Bogastva, koku
inu*

406| Končal.

407| 2 Mz 15,1–18.

inu skuži kai mogo ty ludie izveličani
biti, Bogu prov služiti, zo vso ričio se
deržati, govuril, vučil inu vse riči, kir
slišio h timu izveličanu, očitu pridigal
inu to nega pridigo s čaihni⁴⁰⁸ spričal inu
poterđil inu še zdai ž nega evangelium
skuži te suie angele, tu ie, zveiste pridi-
garie rezodeva; ty so ž belim čistim
gvantom obličeni inu zlatimi pasmi
opassani, tu ie, oni imaio to sveto čisto-
bessedo Božyo, se brumsku derže, risnič-
nu vuče. To Božyo bessedo čestu David
h timu sedem spusčenimu zlatu inu h
tim zlahtnim⁴⁰⁹ kamenem inu h ti luči
perglibuie. Inu Esaias 52 inu s. Paul,
Rəm. 10,⁴¹⁰ pravita, de ty pridigary, kir
nom ta Božy myr oznanuio, imaio lipe
noge. Ta ena od tih štirih zvirin, kir
tim sedmim angelom ie dala sedem bo-
calov od zlata, polne Božyga serda etc.
Pomeni, de ty pravi pridigary bodo le iž
tih štirih evangelistov vučili, čistu, za-
stopnu, prez vse golufye, koker ie tu zla-
tu. Inu kir v nih skledeb, kernicah

volo daio
prov na
znane,
rezodeva-
io, prema-
gaio tiga
anticrišta ž
nega kri-
vim vu-
kum.

408| Caihni.

409| Žlahtnim.

410| Iz 52,7;
Rim 10,15.

Dd 5 oli

426 *Rezodivene s. Ianža.*

*oli v bocalib Božy serd imai, pomeni, de
ty Božy pridigary tim nevernim, nepo-
kurnim inu anticrištovim hlapce[m]
Božy serd oznanuio, pred nimi tu nebu
žapiraio, nih lotryo, hude misli inu sve-
ite rezodevaio, nazai stavio. Obtu s.
Paul, kadar on od suie oblasti, kir ie ne-
mu inu vsem pridigariem od Buga da-
na, 2. Cor. 10 le-taku govori: »Ta oro-
žia našiga voiskovane neso messena,
temuč mogoča od Buga, s temi mi rezde-
remo te terdne brambe oli gradi, s temi
orožy mi rezderemo te sveite inu sledno
vissokust, kir se vzdigno žubper tu Božye
spoznane, inu mi v iečo vzamemo vsako
missal, pod to pokorsčino Cristusevo, inu
mi imamo pred rokami tu mesčovane
žubper sledno nepokorsčino, kadar ie va-
ša pokorsčina depolnena.«⁴¹¹ Obtu oben
človik Božy večni inu telesni štraifingi
ne vuyde, kateri Božym oblubom, ne pri-
težom ne veruie, za nee ne rodi, špot iz ž
nega pridigariev della, sovrahi,⁴¹² prega-
ne inu mory; Gospud Bug ie tudi te suie
angele*

⁴¹¹ 2 Kor 10,4–6.

⁴¹² Sovraži.

angele, te sovražnike nega cerque čestu grozovitu štraifal, te Egiptarie perveroyene, Exod. 12. Tiga krala Senaheriba pred Ieruzalem, 4. Reg. 19. Tiga Erodeža, Act. 12,⁴¹³ ie skuži te angele pobil inu kir pravi »ta serd ie tiga vselei živečiga Boga«, s teim hoče vse ludi perpraviti, de se Boga prov boye, zakai te anticrištove hlapce bo vekoma ferdmal. Inu kir ie ta tempel poln dima bil od te maiestete inu moči Božye, pomeni, de se Cristus pruti tim nevernikom serdit bo izkažal, zakai Moizes pravi, de Bug, kadar se reserdi, ie en ogen, kir vse konča, Deut. 4.⁴¹⁴ Per tim se tudi zastopi, de Cristus že nega Bogastvum, oblastio, močjo inu opravilom ie tim nevernim teman, neznan, zakriven, dotle se na nih te štraifinge ne dopernesso. Ta bogati nei znal ne vidil tiga Lazarusa, temuč stuprov, kadar ie v pekli goril, tedaie ie vže Lazarusa znal, vidil inu od nega petlal. Taku tudi ty neverniki bodo pruti tim vernim govurili na sodni

413| 2 Mz 12,29;
2 Kr 19,35;
Apd 12,23.

414| 5 Mz 4,24.

428 *Rezodivene s. Ianža.*
415| Mdr 5,1–4.
*ni dan, de nih neso znali. Sap. 5.*⁴¹⁵

TA XVI. CAP.

416| Bokal je bil
tekočinska prostorninska
enota, meril je 1/40 vedra
oz. 1,415 litra.

*Ty sedem angel ižlyo nih bocale⁴¹⁶ oli
verče tiga Božyga serda čez te an-
ticrištove malikovske ludi, kir so to
beštio molili inu slušali, zatu so
grozovitu štraifani z velikimi bete-
ži, oli oni neso diali pokure ne česti-
li Boga, temuč grozovitu kleli inu
šentovali.*

A.
Zdai mno-
getere
štraifinge
se izlivao
čez an-
ticrištove
zavolo, kir
so vernih
kry prelili.

INu iest sem slišal eno veliko štymo iz tiga templja, ta ie dialah tim sedem angelom: »Puidite inu izlite te sedem verče tiga Božyga serda na zemlo.« [2] Inu ta pervi angel ie šal inu ie izlil sui verč na zemlo. Inu se ie sturil en hud inu škodliv turr na tih ludeh, kir so imeili tu znamine te beštie, inu na tih, kir so ne pild molili. [3] Inu ta drugi angel ie izlil ta sui verč v tu morie

morie inu se ie sturilu kry koker
eniga mertviga inu kar ie v tim
moriei živu bilu, ie umerlu. [4] Inu ta
trety angel izlye sui verč v te reke
inu v te vodene studence inu so kry
ratali. [5] Inu iest sem slišal tiga an-
gela te vode, rekočiga: »Gospud,
ti si pravičen, kir si inu kir si bil,
inu si svet zavolo, kir si le-te riči
obsodil. [6] Zakai oni so to kry tih
svetnikov inu prerokov prelili inu ti
si nim tudi dal to kry piti, zakai oni
so vredni.« [7] Inu iest sem slišal eniga
drugiga angela iz tiga altarie, reko-
čiga: »Ia, Gospud, vsigamogoči
Bug, tuie pravde so risnične inu
pravične.«

[8] Inu ta četerti angel ie izlil sui
verč na tu sonce inu nemu ie bilu
danu vroče sturiti tim ludem s te-
im ognem [9] inu tim ludem ie bilu
vroče od velike vročusti inu oni
so kleli tu ime Božye, kir ima
oblast čez le-te štraifinge, inu
oni

B.
Anticri-
štovi te vi-
sty le žgo,
ne hlade.

43° *Rezodivene s. Ianža.*

oni se neso pokurili, kir bi nemu to
čast dali.

C.
Anticri-
štovi so v
temi, kri-
čo, kolno
Boga.

417| Žvečili.

[10] Inu ta peti angel ie izlil sui verč
na ta stol te beštie inu nee kralev-
stvu ie temnu ratalu inu oni so dve-
čili⁴¹⁷ nih iezike od beteža [11] inu so
kleli Boga nebeškiga zavolo nih
betežov inu torrov inu neso pokure
sturili od nih della.

D.
Anticri-
štovi iz
Zludia go-
vore, caih-
ne delaio,
nih sle h
kralem
pošilaio, s
teim k sebi
dosti ludi
naklanaio.

[12] Inu ta šesti angel ie izlil ta sui
verč v to veliko reko Eufraten inu
nee voda ie posehla, de se ta pot
perpravi tim kralem, od kod tu
sonce gori gre. [13] Inu iest sem vidil
iz vust tiga draka inu iz vust te
beštie inu iz vust tiga falš preroka
try nečiste duhuve vunkai grede,
ty so tym žabom bili podobni. [14]
Zakai oni so duhuvi tih zludiev,
kir caihne delaio, inu gredo vun-
kai h tim kralem na zemli inu po
vsih krayh tiga svita nee vkupez-
birati h timu boyu na ta dan
tiga

tiga velikiga Boga vsigamogočiga.
 [15] Pole, iest pridem koker en tat. Iz-
 veličan ie ta, kir čuie inu hrani sui
 gvant, de on nag ne hodi inu de se
 nega sram ne vidi. [16] Inu on ie nee
 vkupezbral na en krai, kir se iudo-
 sku imenuie Armageddon.

[17] Inu ta sedmi angel ie izlil sui
 verč (oli bocal)⁴¹⁸ v ta lufft inu ie šla
 ena velika štyma iz tiga templi
 nebeškiga od te strane tiga stola,
 ta ie diala: »Onu ie sturienu.« [18]

Inu so se sturile štyme inu garme-
 ne inu bliskane inu ie bil en velik
 tress; takov nei bil, kar so ludie na
 zemli, tak velik tress. [19] Inu iz tiga
 velikiga meista so se try deili stu-
 rili inu ta meista tih aydov so doli
 pale. Inu Babilonia, ta velika, ie
 bila spumnena pred Bugom, de ie
 ni dal ta pehar s teim vinom nega
 zlobniga serda. [20] Inu vsi otoki so
 beižali inu te gorre se neso nešle
 [21] inu ena velika toča koker en

cent

E.
 Anticri-
 štovi bodo
 strahom,
 prez bega,
 s kletvo
 cilu po-
 gubleni.

418 Raba oklepajev »(oli
 bokal)« je Trubarjev
 prevodni interpreta-
 tivni dostavek za lažje
 razumevanje bibličnega
 besedila, ki ga L1545 in V
 nimata. Trubarjev prevod
 sledi L1545:

»¹⁷VND der siebend
 Engel gos aus seine
 Schale in die Lufft / Vnd
 es gieng aus eine stim
 vom Himmel aus dem
 Stuel / die sprach / Es ist
 geschehen.«

432 *Rezodivene s. Ianža.*

cent ie pala iz nebes na te ludi inu ty ludie so kleli Boga zavolo te štraifinge te toče, zakai nega štrai- finga ie bila cilu velika.

419| Bodo.

Sovražni-
kom te
Božye
cerqve
gvisna
strašna
grovovita
štraifinge
naprei
stoy, ko-
ker se tu-
kai v le-ti
izlagi pravi
inu priču-
ie.

A. Summa le-tiga vsiga capitula. Ty neverniki, anticrištovi služabniki za Božye štraifinge ništer ne rodio, bodo le čedale huiši, taku dolgu, de bobo⁴¹⁹ od Božyga serda cilu končani. Ampag ty verni Bogu nega čast daio inu nega pravde vissoku hvalio. Inu tukai šteie sedem peen oli štraifinge čez anticrištove službanike, te so tim, katere ie Bug čez te Egiptarie skuzi Moizesa bil poslal, z nakaterimi glih. Zakai ty Egiptary z nib kramem faraonem so glih taku te verne, to cerkov Božyo, koker zdai ty anticrištovi te prave kersčenike, zuseb te pridigarie, martrali inu morili, zatu ie Bug te Egiptarie z desetemi grozovitimi štraifingi obiskal, nib vode ie na kry obernil, nib deželo žabami, stenicami, z muhami napolnil,
potle

potle žlizee, toruve, točo, kobilice, temmo čez nee poslal, h puslednimu nih vse perveroyene od ludi inu od živine pobil inu pomuril, glih taku Bug te anticrištove še zdai duhovsku inu telesnu štraifuie. Ta štima iz tempela ie Jezuseva, kir vse riči rovna inu sodi, ta vely tim angelom, tu ie, vsem pridigariem, de tim nevernikom inu zupernikom ta evangeli oznanuio, de bodo na duši torruvi, smerdeči, gnušni inu slipi, se bodo živinsku inu cilu gardu deržali, koker tu s. Paul, Rom. I.⁴²⁰ govori, de Bug te nevernike pusti v nesramne grehe, od katerih se poštenu ne more govoriti, pašti. Inu čez te anticrištove šcoffe, farie inu čez nih tovariše tudi čestu telesni torruvi, tu ie francoži, raki, angliski put⁴²¹ inu druge čudne bolezni prydo. Inu kir tu morie inu studenci so se na kry obernili, pomeni, de ty papeški doctary, pissary, pridigary, šcoffi, fary inu menihi tu S. pismu (kateru samu na sebi ie lipu, svitlu koker voda oli studenci,

Ee čistu

420 Rim 1,22–25.

421 Prva omembna *sudor anglicus* (English sweat ali English sweating sickness) v slovenski književnosti. Šlo je za bolezen epidemičnih razsežnosti, ki se je iz neznanega vzroka pojavila v Angliji (moderne razlage omenjajo kot morebitni vzrok neznano vrsto hantavirusa). Epidemije le-tam so bile 1485, 1508, 1517, 1528, zadnja pa 1551, nakar se bolezen ni več pojavila. V kontinentalni Evropi je bolezen žela v letih 1528 in 1529, ko so bili prizadeti Hamburg, Nizozemska, del Skandinavije, Poljska, Litva in Rusija. Bolezen je zaznamovala visoka umrljivost, njen prvi celovit opis pa je najti v knjigi Johna Caiusa *A Boke or Counseill Against the Disease Commonly Called the Sweate, or Sweatyng Sicknesse* (1552), ki jo je zdravnik napisal po zadnji epidemiji 1551., pri kateri je bil prisoten. Prvi simptomi angleškega potu, kot bolezen poimenuje Trubar, so bili vrtoglavica, glavobol in huda občutljivost. Po eni do treh urah od pojava le-teh je prišlo do močnega znojenja ob povisanem srčnem utripu in močnem glavobolu. Smrt je nastopila v treh do osemnajstih urah po pojavi prvih simptomov. Če je bolnik preživel prvih 24 ur od prvih bolezenskih znakov, je veljal za ozdravljenega.

422 Trubar prioveduje o magdeburškem nadškofu in knez Friedrichu (1530–1552) in njegovem polbratu Sigismundu Brandenburškem (1538–1566), ki je Friedricha nasledil. O Friedrichovem dvoru je najti podatek, da je tam vladalo razkošje (Trubar govorí o »offert«) in da je le-to v slabega pol leta Friedrichovega nadškofovanja vzel kar 20.000 goldinarjev. Od tod naprej pa do omembe Francesca Spiere na strani Ee3 gre za protiimaginarij dobre smrti (ars bene moriendi) oz. za prikaz, kako slab kristjan ali nekristajan slabo konča (že na tem svetu). Prvo polno slovensko ubeseditev imaginarija dobre krščanske, zlasti pridigarjeve smrti je najti v Matija Trost, *Ena leipa inu pridna prediga per pogrebi tiga vrejdniča inu višsoku vučeniga gospud Primoža Trubarja*, Tübingen 1588, in sicer ob popisu smrti Primoža Trubarja.

423 Felix grof von Werdenberg (1480–junij 1530). Grof von Werdenberg je v protestantski pamfletni literaturi obveljal za prototip nasprotnika »prave vere krščanske«. Na državnem zboru v Ausburgu je preminil nepričakovano, in sicer, kot se zdi, zaradi možganske kapi.

Crainski
šcoffi, fary
inu meni-
hi, kir so S.
evange-

*čistu koker złatu) preobračuio že nib fals
izlago, temnu, nezastopnu delaio. Inu kir
ta dva angela Boga hvalita inu pravita,
za čes volo Bug te nevernike štraifa, za-
tu, kir so te verne morili, nedolžno kry
prelili, s teim oznanuieta tim sovražni-
kom te cerqve, de Bug bo nee na tim sve-
itu inu vekoma štraifal, koker per našim
času se ie nim dostim zgudilu; pred dva-
isseti leiti ie madepurki šcoff²² tudi tu
istu meistu pomagal obleči, voiskovati
inu dobiti inu kadar ie offertnu noter v
tu meistu ieizdil, v tim istim ieizdenu
ga ie kervava griža zapopala, de ie zda-
ici umerl, nega brat, kir ie za nim šcoff
ratal, ie tudi v kratkim konec vzel. Pred
pet inu štirideseti leit ie v tim Augspur-
gi en velik knez bil, nemu ie bilu ime Fe-
lix od Barteperg,⁴²³ ta ie v enih gosteh
ostru tim luterskim pritol, de hoče v nib
kry do ostrog ieizditi, oli to isto nuč ga ie
nega lastna kry speciga zadušila. Mi tu-
di veimo inu pumnimo, koku se ie lu-
blanskimu šcoffu Urba-*

nu

nu Texteriu oli Kalžu, kir ie te naše pridigarie inu prave kersčenike preganel, lovil (inu koker ty eni pravio, enimu šcoffu iz Noviga meista per Dunaiu inu šulmoštru tih avstriskih deželanov strupom zavdal), tim luterskim v Lublani ostru prytil, godilu, de si ie viutro zgudo na tesče v Ionaberti⁴²⁴ vrat ulomil.⁴²⁵ Inu ta šcoff, kir ie za nim bil, Peter Seepaher, ie tudi eniga crovaškiga pridigarie, gospud Gregoria Lahoviča⁴²⁶ v velikim mrazu uluvil, zvezal, v iečo vergal, de ie na rokah inu na nogah taku ozebel, de ie še zdai krulov na rokah, ta isti ie tudi na božični večer, per večery sedoč, z naglo smertio umerl, koku se ie tudi Primožu Šcoffiču, Andreiu Stamiceriu, lublanskim corariem, glih taku Iuriu Dragulču, v Černomlu farmoštru, kir so od straha, zavolo blaga od prave vere stopili, zatayli inu vernim sovraž postali, zgu-dilu; Šcoffic se ie tudi vrat ulomil, Stamicer ie hotel iz kebla vodo piti, ie per

Ee 2 nim

liu bili zubper, so hud konec vzeli.

424 Donauwörth.

425 Smrt škofa Urbana Tekstorja (1491–1558) je bila že v Trubarjevem času predmet katoliško-protestantske kontroverze. Katoliki so namigovali, da so protestanti škofu polili stopnice, te so zmrznile, vladika je padel in se ubil, toda zgodovinopisje meni, da si je zlomil vrat zaradi predhodne kapi; pokopan je v Gornjem Gradu. Škof Tekstor je bil prvi izmed ljubljanskih škofov, ki je deloval v smeri katoliške verske reforme, kot je bila začrtana na tridentinskem koncilu. Bil je tudi prvi med škofi Ljubljanske škofije, ki si je sistematično prizadeval za prihod jezuitov v Ljubljano, v korespondenčnem stiku pa je bil celo z ustanoviteljem redu Ignacijem Loyolskim in njegovim tesnim sodelavcem Petrom Kanizijem. Trubar Tekstorjevo smrt omenja že v pismu Heinrichu Bullingerju, 1. februarja 1559 (Edvard Vrečko (ur.), *Primož Trubar: Pisma, Zbrana dela Primoža Trubarja 10*. Ljubljana 2011,34–36); isti dogodek omenja tudi Matija Trost v navedenem delu, in sicer na str. 111.

426 Gregor Vlahovič (1523–1581), slovenski protestantski pridigar. Vlahovič je bil sprva katoliški duhovnik, nato pa pastor evangeličanske gmajne v Metliku (po letu 1562 je tam pridigal poleg Janža Tulščaka, Mihaela Matičiča, Nikolaja Tuškančica in Petra Vokmaniča). Pridigal je tudi v Novem mestu, v Savinjski dolini (1561: takrat ga je dal ljubljanski škof Peter pl. Seebach v Gornjem Gradu zapreti za tri tedne, o čemer pripoveduje v komentiranem odlomku Primož Trubar), Brežicah, Semiču in Radečah. Vlahovič je slovel dober govornik, kot poznavalec slovenske in hrvaške ljudske govorice, predvsem pa kot odločen spoznavalec evangeličanskih naukov. Predlagal je tudi prevod Svetega pisma v turščino.

427 Eden od Trubarjevih tovarišev v kanonikatu jubljanske stolne cerkve sv. Nikolaja, ki ga je dal škof Urban Tekstor leta 1547 zapreti in preiskati zavoljo reformnih nazorov. Glej Lilijana Žnidaršič, Ljubljanska stolna duhovščina in protestantska reformacija do škofa Konrada Glušiča (1571–1578), *Zgodovinski časopis* 52, št. 2 (1998), 159–173.

Isti dogodek omenja tudi Matija Trost v navedenem delu, in sicer na str. 110–111: »Zatu ie taisti škof v tem 1547. leiti od tiga narvisokeše hvale inu krščanskiga spomina vredniga poprej rimskega kralja, potle cesaria Ferdinanda skrivši befelihe ali listi dobil, de bi gospud Primoža inu dva niega raven brata, gospud Paula Wieneria, koreria, inu luria Dragoliča, vicaria, imel uloviti. Kakor sta tudi ta imenovana niega dva ravenbrata v iečo vržena bila inu še en drugi stari inu na podagri bolni mož, gospud Leinhart Merklinc, vicarius generalis inu korer, v pan dian inu od vseh svojih službi odpahnen, le za tiga volo, ker ie on, ie on bil svojo kuharco, naisi nikar očitu, temuč le skrivši k zakoni vzel; kateri vsi trye so pustili gospud Primoža opomeniti, de nei v iečo prišal, temuč taistikrat ubežal.«

Papežniki
tu sonce,
tu ie, Cri-
stusa, ž nih
falš vukum
temniga
delao, de
ty

*nim doli pal inu zdaici umerl, Drako-
lič⁴²⁷ ie vpyoč, norčast inu v cagovanu
konec vzel. In summa: vsi tyranni,
mamaluki, kir te prave kersčenike so
sovražili, preganeli, martrali inu mo-
rili od začetka tiga svita, so hud konec
vzeli. Obtu so prov diali ty stari kersče-
niki: »Ne ygrai oli ne šercai se svetni-
ki, de te hudič ne osserie,« tu ie, ne de-
lai špota iz pravih kersčenikov (zakai
vsi pravi kersčeniki so svetniki, koker
smo tu odspreda v listeh s. Paula žado-
sti spričali) inu nih ne sovraži, sice
Zludi bo tebi hud lon dal. Natu ty an-
geli tukai pravio: »O, Bug, ti si pravi-
čen, kir daies tim, kir tih svetnikov kry
prelivaio, tudi kry piti.«*

*B. Tiga četertiga angela štraifingo,
kir ie vlita na tu sonce, ty eni izlagajo,
de pomeni te falš papeske vučenike, kir
od Cristusa, kateri ie tu pravu sonce
vseh vernih, prov ne pridiguo, de vsi
ludie, kir pokuro deio inu v nega prov
veruio, bodo pred Bugom pravič-
ni*

čni, brumni, Bogu lubi, nega otroci inu erbiči, tiga ty papežniki ne vuče, temuč te boge visty vižaio na človeiske postave inu službe, obtu ty boži ludie nigdar, na smerti tudi nekar, neimaio obene dobre pokoinje inu⁴²⁸ visty inu serca pruti Bogu, nim ie tu sonce, Cristus, vselei teman, nim se serdit vidi, en oster rihtar, nekar en izveličar. Zatu takim ludem ie vselei v serci vroče, se Boga koker Zludia boie, bi radi, de bi Boga ne bili, nigdar pred nega prišli, ga šentui, so mu sovraž inu h pravi pokuri inu veri v Jezusa ne prido, sovražio Boga koker Zludi vekoma. Inu v takim cagovanu na pomuči inu milosti Božy so per našim čassu nekateri vučeni papežniki vmerli, koker ta menih Offmeister, Latomus, Franciscus de Spiera⁴²⁹ inu drugi. Ty eni pag hote, de tu sonce tukai samiga papeža pomeni, ta te boge ludi ž nega odpustki, postavami, s krivo pokuro martra, žaluie inu cagove dela, v pekal, v te nega vice perpravle, de nih

Ee 3

bozi ludie na nim le žalost, nekar veselle oli troštimaio.

428|Vessele.

429|Sebastian Hofmeister (1476–1533), s pseudonimom Oeconomus, je bil ena vodilnih figur na začetku verske reforme v Švici. Pot je začel kot frančiškanski redovnik, nanj je občutno vplival Ulrich Zwingli, pomembno mesto je zavzemal zlasti kot poglavitni predstavnik reformacije v Schaffhausenu. Napisal je več manjših del in bil Luthrov korespondent.

Jacobus Latomus (Jacques Masson, 1475–1544), flamski katoliški teolog, profesor in rektor univerze v Leuvenu. V svojem času je bil Latomus znan kot polemik s protestanti (Luther, Melanchthon, v: *Articulorum doctrinae fratris M. Lutheri per theologos Lovanienses damnatorum ratio ex sacris literis et veteribus tractatoribus*, 1521), toda tudi kot svetovalec inkvizicije ter nasprotnik angleškega reformatorja in bibličista Williama Tyndalea (*Confutationum adversus Guillimum Tindalum*, 1542). Zbrana dela J. Latomusa je izdal njegov nečak, in sicer leta 1550 (*Opera omnia*, Leuven).

Francesco Spiera (1502–1548), italijanski pravnik in zagovornik protestantizma. Zaradi svojih reformnih nazorov se je Spiera znašel pred inkvizicijo v Benetkah. Proces je potekal med 24. majem in 20. junijem 1548. Po procesu se je Spiera javno slavnostno odrekel svojim »zmotam«, toda psihični konflikt, ki ga je to povzročilo, je rezultiral v totalnem skrhanju Spierovega psihičnega in fizičnega zdravja. Taku mu na koncu niso mogli pomoči niti zdravniki v Padovi, kamor je bil prepeljan. Vir, ki priponuje o teh dogodkih, je napisal Spierov prijatelj Peter Pavel Vergerij ml. (*La historia di Francesco Spiera, il quale per hauere in vari modi negata la conosciuta verita dell' evangelio, casco in una misera desperatione, 1550*), tradicija, da si je Spiera zavoljo rekantacije sodil sam, pa se je začela uveljavljati nedolgo po njegovi smrti.

serce nigdar nei bladnu, vselei gory etc.

Le-tei obej izlagi so prov.

Papešku,
Turšku
kralevstvu
ie temnu,
bogu inu
obeniga
articula te
prave vere
ne zna inu
ne zastopi.

*C. Ta stol te bestie ie tu anticrištovu
papešku inu Turšku kralevstvu; ie te-
mnu inu černu, zakai vsi ty, kir s pape-
žom inu s Turkı, kir so tiga anticrišta
hlapci, derže, nih vero imaio, žagovario
inu branio, ty veliki černi, debeli tem-
mi (koker nekadai ty Egiptary, de so no
tipali, ampag ty Izraeliti so svitlobo
imeili, Exod. 10)⁴³⁰ leže inu prebivaio.*

*Oni neimaio obeniga praviga spožnane
tiga Božyga stanu v ti S. Troici, ne
nega vole pruti ludem, ne veido, kai ie
nom Syn Božy ž nega človeistvom inu ž
martro dobriga sturil, cbivlaio na Božy
milosti inu pomuči, zatu ie nih veist
vselei temna, černa, žalostna; ta
temna⁴³¹ v tim S. pismi se pravi inu
pomeni nežastopnost v ti veri, žalost
v tim sercu, prebivane v velikih
smertnih grebih, ta luč pag ie tu pravu
Božye spožnane, prava vera, vessela
veist, trošt, dobru serce pruti Bogu
inu*

430| 2 Mz 10,21–23.

431| Temma.

inu kir pravi, de ty anticrištovi služabniki suie iežike grizeio, šentuio Boga zavolo nih beteža inu torrov, pomeni, de ty anticrištovi služabniki, kir vseh pravih pridigariev inu kersčenikov, kateri v ti Božy luči prebivaio, prov verui, Bogu služio, imao dobro, vesselo veist, ne mogo žatreti inu pogubiti, tu nim težku dei, zobi na nee škripaio, bi nee radi zobmi rezderli inu kadar Bug čez nee kako štrafingo, žleže, voiske, lakoto oli druge bolezni zavolo nih grehov posle, s temi nee Bug h pokuri opomina, taku on/i/ dolže le te verne, de so oni ž nih vero inu vukum na tim dolžni, s teim oni Boga inu nega sveto bessedo prez straha inu grevinge šentuio.

D. Ta Eufraten ie ena velika reka, koker Sava oli Lublanica, ta ie tekla skuzi Babilonio, to so Cyrus inu Darius krala prekopala inu pošušila inu statku po suhim inu ponoci to Babilonio dobila, koker od tiga prerok Ieremias, 51. cap.,⁴³³ inu ty aydovski piſsa-

Pred sondnim dnem obuie anticrištovu kralevstvu, papešku inu Turšku, bo od Cristusa⁴³²

432| Manjka nadaljevanje povedi.

433| Jer 51,27–33.

44° *Rezodivene s. Ianža.*

434 | Herodot, *Zgodbe*
I, 185–191.

*ry pišeio,⁴³⁴ glih taku tu anticrištovu močnu oblastnu kralevstvu bode od tih duhovskih kralevih Cristusevih žlone-
iev, tu ie, pridigariev, od vseh stran voiskovanu, rezdianu, zatrenu inu se ne bo moglu ubraniti, koker tu mi zdai, hvala Bogu, vidimo, de skorai po vseh deželah inu iezikih se zubper papeže, cardinale, šcoffe, farie inu menihe, kir s teim anticrištom derže, te verne love inu moree, pridiguie, piše, malla inu poye, inu skuži tu ta papežova oblast inu muč pada inu doli iemle. Ty try nečisti duhuvi, tu ie, žludievi, so tiga anticrišta v Rymi sli, legati a latere,⁴³⁵ bessedniki inu nega falš pridigary, cardinali, šcoffi, fary inu menihi, ty se h tim cessariem, kralem, vyudom inu k nih ratom perlizuo, velike dari inu debele pfrvende,⁴³⁶ šcoffye, corarye, farre, cloštare inu caplanye, denarie šenku-
io, papeža zagovarieio, de ie svet, do-
bru hoče tei stari materi cerqvi, inu te velake nastavlajo, de te luterske ke-
carie*

435 | *Legatus a latere*,
papeški legat je bil kardinal s funkcijo diplomata,
ki ga je papež poslal na posebno misijo in z enakimi pooblastili, kot bi jih izvajal sam.

436 | Prebende.

*carie pomagaio papežu pomoriti, zakai
ty luterski, pravio oni, so dolžni, de
Turki nas premagaio inu de taku budu
zdai na sveitu stoy, koker so vnuvič
Franski deželi naredili, de so te luterske,
tu ie, te prave stare vere brumne ludi,
taku fratarsku, nečlovesku po zludievi
voli pomurili.⁴³⁷ Oli taki, kir timu papežu
s takim mordanem inu kregom pomaga-
io, ty voiskuio zubper tiga velikiga Vsi-
gamogociga Boga. Obtu gledaite, koku
nim puide na koncu, Cristus ie nim mo-
goč zadosti. On bo te anticristove hlapce
inu pomagavce vkupežbral inu perpravil
v ta dull Armageddon, tu ie, h timu
pobyenimu campu inu h ti prekleti voi-
ski, kir vekoma v pekli prebivaio. Inu
kir tukai vmeis pravi: »Pole, iest pridem
koker en tat etc.« Tu s. Ianž na Cristu-
sevim meisti govorí, Cristus sam ta nega
drugi prihod inu sledniga človeka
smert perglibuie k animu tatu.
Math. 24, 25. Luc. 12 inu s. Paul,
Thes. 5. S. Peter, 2. Pet. 3.⁴³⁸ Inu oni zapo-*

Ee 5 vedao,

437 Drugi odziv na šentjernejsko noč.

438 Mt 24,36–44;
Lk 12,35–40;
1 Tes 5,1;
2 Pt 3,10.

vedaio, de ty verni imaio veden čuti, de se neimaio pustiti tim anticristovim žnih morienem inu z obľubami zepelati inu de nekar nagy inu nesramni, temuč obličeni, tu ie, veden v pravi pokuri, v živi veri, v poštenim lebnu, v risnični lubežni pruti vsakimu človeiku, v volním terplenu inu z dobro vistio na sodni dan čakaio, taku nim bo vselei dobru v nebes- sib.

Na sodni
dan bodo
vse riči
postavlene
na sui pra-
vi stan, ty
hudi v tu-
zlu, ty do-
bri v to
dobruto.

E. Tiga sedmiga angela štraifinga ie ta posledna, kir gre čez te žludie inu čez nega hlapce anticrište, nevernike inu nepokurnike, zakai ty hudiči do sodni- ga dne nad nami, v tim luffti, inu okuli nas prebivaio, koker od tiga s.

Paul, Ephes. 6,⁴³⁹ pričuie, berite ta isti capitul. Ta velika štyma iz tempa v nebessih ie Ježuseva na sodni dan, za- kai tedai bo v nega maiesteti rekal: »Zdai ie sturienu,« tu ie, vse riči so dokonane, hk animu koncu prišle, vsaka reč bode na sui pravi stan postavlena, ty hudiči z nega služabniki bodo verže- ni

439| Ef 6,12.

ni v ta pekal, ty verni pag bodo vzeti v nebessa, undu bodo imeili večni myr inu pokoi. Inu ta isti sodni dan bode tim hudičem inu vsem anticrištom inu nevernikom en strašan, grozovit inu žalosten dan, veliku strašneše, koker ie bil tim Sodomitariem, kadar ie ogen inu žveplu iz nebes čez nee dežilu. Gen. 19.⁴⁴⁰ Inu koker ty Egiptery, kadar ie čez nee grozna toča padala, Exod. 9.⁴⁴¹ Inu koker ty Iudi v ti pusčavi, kadar ie Bug nim z grozovitim bliskanem, treskanem inu garmenem te Dessel zapuvidi dai-al, Exod. 19.⁴⁴² Inu tim Amariteriem, kadar ie tudi toča čez nee šla, Iozue 10.⁴⁴³ Obtu tukai s. Ianž govori od grozovitiga tressa, bliskane, garmena, toče, de en točni kamen ie en centnar⁴⁴⁴ težal⁴⁴⁵ inu vagal; tedai, pravita s. Paul inu S. Peter, 2. Thes. 2, 2. Pet. 3,⁴⁴⁶ bodo nebu inu zemla, lufft, voda inu kar ie v nih gorelu, taielu inu rezpusčalu; na le-ta veliki grozni dan, na le-ta Božy serd inu nega pravdo bi imeili vsi neverniki

440 1 Mz 19,24.

441 2 Mz 9,23.

442 2 Mz 19,18–19.

443 Joz 10,11.

444 56 kilogramov; moderni cent tehta 100 kg.

445 Težak.

446 2 Tes 2; 2 Pt 3,12.

niki inu nepokurni, sovražniki tiga s.
evangelia inu te prave cerqve Božye
zmisliti, koku nim tedai puide. Inu
spumnite, koku se vsi ludie zdai na ze-
mli, kadar začne bliskati, garmeti, tre-
skati, toča yti, se strašio inu boie, veli-
ku več na sodni dan se bo le-tu godilu.
Oli taki anticrišti inu neverniki bodo
od Božyh štraifing inu pravih pridig le
huiši, Boga inu te verne sovražio inu
šentuio. Tu veliku meistu, na try dela
rezdilenu, ty eni zastopio try vere, kir
vstaieio, kadar se ta evangeli pridigue:
ty eni ga sovražio, ty eni hynavci, keca-
ry rataio, ta trety inu ta mansi deil ne-
mu prov veruio inu se po nim derže. Ty
eni pag menio, de pomeni te neverne
Iude, Turke inu ayde, ty žnih krivo
vero, meisto inu oblastio bodo skuzi to
pridigo tiga s. evangelia rezdiani, za-
treni, en deil se bode na pravo vero pre-
obernil, ty drugi pag, zuseb ty, kir
v ti Babylonu side, tu ie, pod anticri-
štom v Rymu, gdi se usa žlaht lotrya
inu

*inu malikovane dopernaša inu me-
nio, de Bug nih lotrye ne vidi oli ne
spumni, ty isti bodo z velikim, tež-
kim Božym serdom obdani inu štrai-
fani. Inu taki anticrištovi se ne bodo
mogli pred Božyo sodbo, serdom inu
štraifingo v oben otok, dull oli gorre,
koker časi v tih voiskah, skriti oli
ubežasi.*⁴⁴⁷

447| Ubežati.

TA XVII. CAP.

*Tukai pravi od te velike curbe, matere
vsiga malikovane, s katero so curbali
krali, vyudi inu ž no malikovali, te
verne morili. Izлага, kai ie ta beštia,
kir no nossi, nee konec. Od tiga Ia-
gneta premagane inu dobivane.*

Potle pride eden od tih sedem
angelov, kir so imeili te sedem
verče, ta ie govuril z meno inu ie
dial k meni: »Pridi, iest hočo tebi
pokazati tu pogublene te velike
curbe,

A.
Tukai na-
prei malla
tiga očiti-
ga inu
skrivniga

446 *Rezodivene s. Ianža.*

anticrišta,
Mahometa
inu pape-
ža.

curve, kir sedi na dosti vodah,
[2]S katero so ty krali na zemli cur-
 bali inu ty, kir prebivaio na zemli,
 so pyani ratali od vina nee curba-
 rye, « [3]inu on ie mene pernessil v
 tim duhei v to pusčavo. Inu iest
 sem vidil eno ženo, sidečo na eni
 šcarlatovi bešty, polno tih imen
 tiga kletva inu ie imeila sedem
 glac inu desset rogov. [4]Inu ta žena
 ie bila obličena s to purpuro inu
 šcarlatom inu ie bila pozlačena s
 teim zlatum inu žlahtnim kame-
 nem inu s perlami inu ie imeila v
 ni roki en kelih od zlata, poln
 prekletve inu nečistosti nee cur-
 barye. [5]Inu na nee čellu pissanu tu
 ime, skrivnust: »Ta velika Babi-
 lon, mati te curbarye inu prekle-
 tve na zemli« [6]inu iest sem vidil to
 ženo, pyano od kry tih svetnikov
 inu od kry tih maternikov Jezuso-
 vih, inu iest sem se čudil, kadar
 sem no vidil z velikim čudessom.

[7]Inu

^[7] Inu ta angel ie dial k meni:
 »Zakai se ti čudiš[?] Iest hočo te-
 bi povedati to skrivnust od te že-
 ne inu od te beštie, kir no nossi,
 katera ima sedem glav inu desset
 rogov. ^[8] Ta beštia, katero si ti vi-
 dil, ie bila inu nee nei več inu spet
 pride iz tiga predpoda inu puide v
 tu pogublene inu ty, kir na zemli
 prebivaio (katerih imena neso za-
 pißana v tih buqvah tiga lebna od
 začetka tiga svita), ⁴⁴⁸ se bodo za-
 čudili, videoč to beštio, katera ie
 bila inu ie nei, naisi ie še. ^[9] Inu
 le-tukai ie ta missal, kir ima to
 modrost.

Te sedem glave so sedem gorre,
 na katerih ta žena sidi, inu so se-
 dem krali. ^[10] Pet so pali inu eden ie
 inu ta drugi še nei prišal inu kadar
 prude, more en kratig čas ostati.
^[11] Inu ta beštia, kir ie bila inu nei, ta
 isti ie ta osmi inu ie eden od tih se-
 dem inu on gre v tu poguble-
 ne.

B.
 Izлага, kai
 ta bestia
 inu curba
 pomenita.

C.
 V Rymi so
 sedem hri-
 bi inu gra-
 di, na tih
 žena sydi
 inu regira.

448| Raba oklepajev na
 tem mestu je Trubarjeva
 interpretacijska odločitev
 za lažje razumevanje
 bibličnega besedila;
 prevod sledi L1545:
 »Das Thier / das du ge-
 sehen hast / ist gewesen
 / vnd ist nicht / vnd wird
 wider kommen aus dem
 Abgrund / vnd wird faren
 ins Verdammis / Vnd
 werden sich verwundern
 / die auff Erden wonen /
 der namen nicht geschri-
 eben stehien in dem buch
 des Lebens von anfang
 der Welt / wenn sie sehen
 das Thier / das es gewe-
 sen ist / vnd nicht ist /
 wiewol es doch ist.«

ne. [12] Inu ty desset rogi, katere si ti vidil, so ty desset krali, kateri še neso tu kralevstvu pryeli, oli oni bodo pryeli oblast koker krali v eni uri s to beštio, [13] le-ti imaio en svit inu bodo dali nih muč inu oblast tei bešty. [14] Ty se bodo bo-yovali s tem Iagnetom inu tu Iag-ne bode nee premoglu, zakai onu ie en gospud vseh gospudov inu en kral čez krale inu ž nim red, kir so poklicani inu izvoleni inu verni.«

D.
Tukai izla-
ga, du ie ta
curba obl-
stna inu de
na koncu
od tih kra-
lev bo
končana.

[15] Potle ie k meni dial: »Te vode, katere si ti vidil, gdi ta curba sidi, so ty folki inu množice inu aydi inu ieziki [16] inu ty desset rogi, katere si ti vidil na tei bešty, ti bodo sovražili to curbo inu no bodo stu-rili pusto inu nago inu bodo nee messu ieili inu no z ognem sežgali. [17] Zakai Bug ie nim dal v nih serce, de sture, kar nemu dopade, inu de eno volo sture inu de dado nih kralev-

kralevstvu ty bešty, dotle se doper-
nesso te bessede Božye. [18] Inu ta že-
na, katero si ti vidil, ie tu veliku
meistu, kateru ima tu kralevstvu
čez vse krale na zemli.«

A. V le-tim capituli pravi, de tu anticrištovu kralevstvu se bode izuv-na taku lipu vidilu, de ty krali, vyu-di, ta vegši deil vseh žlaht ludi se bodo nemu podali inu podvergli inu per tim bodo zo vso lotryo, goluffio inu mali-kovanem obdani inu zepelani. Oli vini-ty izvoleni inu verni bodo pred koncom tiga svita od anticrišta rešeni. Le-ta velika curba, žena inu veliku meistu pomenio to anticristovo tursko inu pa-peško cerkov, v kateri se malikuie, kir se ie od Buga Očeta inu nega Synu bessede, zapuvidi, postave inu pokor-sćine, koker ena curba oli prešušnica od suiga moža, obernila, ga zaverгла inu zapustila. Obtu S. pismu čestu tu malikovane, krive, falš Božye službe cur-

Ff baryo

Obilna za-stopna izлага, kai tu duho-vsku pre-šuštvu inu curbaria v le-tih buqvalh inu v tim S. pi-smi pome-ni, koku tu malikova-ne inu vse falš Božye službe ie ena gro-zovita pregreha pred Bu-gom, ka-tera se tim ludem ne zdy, obtu od taciga

450 Rezodivene s. Ianža.

449| Sod 8,27.

greha taku
gostu tu S.
pismu go-
vori.

baryo inu prešustvu imenuie, koker v tih
buqvhah Iud. 8⁴⁴⁹ beremo, ty Izraeliti so se
obernili inu so curbali po tim Baalim
inu so tiga Baala sebi sturili k animu
bogu inu neso spumnili na tiga Gospudi
Boga, kir ie nee od vseh nih sovražnikov
odrešil. Inu Esa. 1⁴⁵⁰ pravi, koku ie tu
meistu Ieruzalem, kir ie bilu poprei zve-
istu, pravičnu, brumnu, ie k ani curbi
ratalu, se ie od Buga obernili. Inu Iere.
2⁴⁵¹ pravi: »Na slednim vissokim hribu
inu pod slednim zelenim drivessom si se
curbala,« tukai inu drugdi čestu vsi
preroki te falš, od ludi zmišlene inu na-
reiene Božye službe, te hribske, pulske
inu goždenske cerqve, capele inu pilde
duhovsku curbane inu žrebsko nečistost
imenuio. Inu le-ta duhovska curba (tu
ie: ta anticrišt, Mahomet, ty pusledni
papeži, scoffi, fary inu menihi) ie upya-
nila cessarie, krale, vyude inu skorai vse
ludi na sveitu, de so ž no curbali, tu ie
vse žlaht malikovane dopernašali, lič-
kake norske izpačene Božye služ-
be,

450| Iz 1,21.

451| Jer 2,20.

be koker ty pyani, kir pameti neimaio,
katere ie nim ta curba naprei stavila,
gori vzeli, veliku od nih deržali, hvali-
li, čestili inu branili, koker to krivo iz-
pačeno mašo; to so vsi velaki inu gmain
ludie po usim kersčanstvi za to nerve-
gšo, bulšo inu pridnišo službo Božyo
deržali, s to so hoteli sebe inu druge, ia,
tudi te mertve v tih vicah izveličati,
vse dobru, myr, zdravie, dobro letino,
blagu, veliku gospostvu od Buga dobiti
inu zaslužiti prez vere inu pokure. Ob-
tu za take maše volo so ty clostri, nun-
ski inu meniski, šcoffye, corrarye inu
caplanye od velakov inu gmain ludi
štiffane, sezidane inu z velikim bla-
gum obdilene inu bogate postale. Zdai
pag, hvala Bogu, per sadašnim čassu
mi smo iz tiga catehisma, iz tih evan-
gelistov inu s. Paula pisma spoznali, de
ta papeška maša ie ena prekleta mali-
kovska reič pred Bugom, inu kir ie taka
maša gori prisla, ie Bug dopustil te
Turke čez nas kralovati. Glih taku

Ff 2 smo

452 *Rezodivene s. Ianža.*

452 | Klicane.

smo vse druge papežove službe, koker kličane⁴⁵² na svetnike, odpustke, rumane, ta farski nečisti sta[n], od te spiže prepuvidi etc., spoznali, de ie tu vse Bogu zubper inu tu očitu malikovane. Inu tiga se mi prov inu spodobnu čudimo tim velakom inu kir so pred nami bili, de so se pustili taki duhovski curbi upyaniti inu zepelati od te prave stare vere, de neso merkali na Božy vuk, kateri ie vsem ludem dan skuzi očake, preroke, nega Synu inu iogre, koku inu skuzi kai mogo vsi ludie Božyo milost dobiti, v nebu priti inu Bogu prov služiti; na tim vsem ie ta curba v tim Mahometi inu v papežih po le-tim prerokovanu dožna,⁴⁵³ kir ie nee oslipila. Za tiga volo se ie ta curba zlatom, srebrom, žlahtnim kamenem lepa delala, škarlatom, žametom oblačila. Tu vse smo per tih mašah vidiли, s teim ie ta curba že nee lastnim peharom inu kelihom te cessarie, krale, vyude, vse žlaht ludi opoyla, nore v ti veri sturila inu zepelala. Inu ta

453 | Dolžna.

nee erdeči šcarlatovi gwant pomeni to nedolžno kry tih pravih vernih, kir ie ta curba, z lažami, sylo inu s frataryo po vsem sveitu grozovitu skuži te neverne cessarie, krale, vyude, meista prelila, koker se ie povsod per naših čassih inu vnuvič v Franski deželi zgudilu. Ty stari vučeniki s. Petra bessede izлагаio, kir pravi, i. Pet. 5: »Ta babilonska cerkov vom službo spoveda,«⁴⁵⁴ pravio, de s. Peter ta Rym to Babilonio imenuie. Zakai glib taku v tim Rymi koker v Babilony so ty pravi verni inu služabniki Božy veliku preterpeli.

B. Zdai ta angel izлага, kai ie ta zvyrina inu ta curba, ta bestia, koker Dan. ⁴⁵⁵ tudi pravi, pomeni. Tu pervu veliku, široku inu oblastnu tar grozovitu Rymsku cessarstvu. Tu se ie rezdialu, manše perslu, rezdelilu, de nei več taku oblastnu inu veliku. Na nega meisti inu poleg tiga šibkiga cessarstva ie enu iz predpoda, tu ie, iz pekla, tu anticrištovu papešku inu tur-

Papeško,
tursko ve-
ro ty ludie
iz suie pa-
meti ne
mogo
spoznati,
de ie kriva,
h timu sliši
S. Duh.

454| 1 Pet 5,13.

455| Dan 7,19–26.

sku gori prislu, tu istu ie odločenu h timu pogublenu. Oli na takim kralevstvi tiga anticrišta, papeža inu Turka, se bodo ty neverni, kir v nebessa h timu večnimu ne slisio, sylnu čudili, za veliku inu svetu deržali, kir bodo bestio, tiga anticrišta ž nega službami vidili, tar naisi nei nih kralevstvu več koker poprei oblastnu, doli iemle, oli vsai še nakuliku ie močnu inu to bestio, Turka inu papeža, ž nih krivo vero inu malikovanem prov spoznati, de sta hudičeva, slisi vum, velik zastop inu prava modrost.

Prerokuije
očitu, de
ta nervegši
anticrišt
bode v
Rymi go-
spodoval,
timu se
bodo dosti
kralev inu
ludi pod-
verglu, ž
nim

C. V Rymi okuli meista inu zydov so sedem hribi, na tih so stali terdni gradi, ty so tu meistu terdili inu branili, obtu le-tu prerokovane gvišnu sam Rym tiče, zakai nigdir od obeniga meista se ne piše, kir bi sedem hribov v sebi oli okuli sebe imeilu, koker ta Rym. V tim ta duhovska curba nervegše malikovane inu vso žlaht lotryo, hudobo inu nesramno nečistost dopernaša. Te sedem gla-

ve

*ve inu ty desset roguvi pomenio te
 mnogetera kralevstva, vyude inu te
 velike, bogate patriarche, cardinale,
 šcoffe inu appate, kir veliku gospostvu
 inu dvore koker krali derže inu gospo-
 duio, kir so s to beštio, s teim papežom
 red, veliku gospostvu inu blagu s falš
 kunštio inu hynavscino dobili, nase
 perpravili inu iž tih kralev so ty eni
 zatreni, ty drugi pag, koker vogerski,
 peamski, polanski, litvaniski, šwen-
 denski, danski, angliski, franski, šo-
 tenski inu ispaniski raven tih ozgorai
 imenovanih prelatih inu vyudih, so vsi
 dosehmal bili timu papežu, anticrišto-
 vimu hlapcu, podverženi, ž nim der-
 žali, nega branili inu nemu h službi te
 verne morili. Inu tu ie nom vse vedeče,
 de ty cardinali, patriarchi, šcoffi ž nih
 pissary, fary inu menihi so pridigali
 inu pissali, de papež ie od Buga posta-
 vlen na s. Petra meisti, de on ima klu-
 če k nebessom inu oblast te ludi izveli-
 čati inu ferdamnati, te cessarye, kra-*

deržali,
 nega
 oblast bra-
 nili inu
 terdili.

456 *Rezodivene s. Ianža.*

456| Preminiti.

*le poterditi oli odvreći, Božye zapuvidi
inu postave prestaviti, perminiti⁴⁵⁶ inu
drugači oberniti, koker ie s to večerio
Cristusevo, s teim farskim zakonom,
spižo inu z drugimi velikimi ričmi tei
Božy zapuvidi zubper sturil. Inu le-tu
vse, kar ie papež Cristusevi bessedi zu-
bper postavil, tu ty cardinali, patriar-
hi, šcoffi, fary inu menihi koker nega
iogri poterduio, pričuio, de tiga papeža
zapuvidi so prov inu Božye, kir te der-
že inu so nim pokorni, ty bodo izveli-
čani. Takimu vuku, pridigom inu pri-
čovanu so ty krali, vyudi inu skorai vsi
ludie po tim kersčanstvi verovali, z
nimi deržali, nee branili, bogate z nih
štifftami sturili, nih roke inu noge ku-
šovali inu nim zo vsem se podali; tu ie,
koker tukai angel ie prerokoval: so tei
bešty, timu anticrištu vso nih muč,
oblast čez dali inu z nim zubper tu Ia-
gne, to Cristusevo cerkov, zubper te lu-
di, kir so te prave vere bili, voiskovali,
preganeli, lovili, martrali inu
morili,*

*morili, oli vini h puslednimu bodo ty
kersčeniki dobili inu obstali, zakai tu Ia-
gne, kir ie en gospud čez vse gospude, stoy
na nih strani.*

*D. Tukai ta angel izlaga, kai te vo-
de, na katerih ta curba sidi, pomenio:
vse žlaht ludi inu dežele, zakai timu
papežu neso le samuč te laške, temuč
tudi vse nemške, franske, angliske, pol-
niske, vogerske, crovaške inu slovenske
dežele služile, nemu verovale inu po-
korne bile. Inu ty desset roguvi, tu ie,
krali, naisi ie bilu od Buga perpuščenu
inu danu v nih serce (zakai kadar ludie
ne hote Božy risnici verovati, de Bug
nim perpusti, de lažom veruio, pravi s.*

*Paul, 2. Thes. 2.),⁴⁵⁷ de so kmalu inu z
volo nih kralevstvu inu oblast timu
papežu podvergli. Oli ništer mane oni
bodo, kadar Božy čas pride, de se bo
spet prov ta s. evangelium pridigal, de
taki krali, bodo to curbo (ena curba ie
bila dvei leiti papež),⁴⁵⁸ tiga papeža spet
božiga inu nagiga delali, za-
Ff 5 pusčali,*

Papesku
blagu inu
oblast so
od te du-
hovske
curbe pri-
šle, taku se
bode tudi
koker cur-
barsku
blagu re-
šlu.
Mih. I.

457| 2 Tes 2,11.

458| Trubar tukaj aludira
na »obče mestok v pole-
mični literaturi reformi-
ranih cerkva, na narativ
o papežnji Ivani, ki naj
bi nosila ime Janez An-
gleški (Ioannes Anglicus,
855–857). Prvo omembo
papežinje je najti v delu
Chronica Universalis Met-
tensis dominikanca Jeana
de Maillyja z začetka 13.
stoletja.

*pusčali, prekeli, timu ognu, tu ie, timu
 Zludiu v pekli, izdaiali, koker se tu
 zdai, hvala Bogu, godi. Zakai ty angli-
 ski, šotenski, danski krali, vsi nemški
 vyudi mumu eniga iz papeža špot delaio,
 so ga spoznali, de ie ta pravi anticrišt.
 Na koncu zastopnu pravi, du ie ta žena
 oli curba, de ie tu veliku meistu ta Rym,
 kir kraluie čez druge krale, zakai tedai,
 kadar ie s. Ianž pissal inu pridigal, ie tu
 meistu nervecše inu oblastniše bilu, v
 nim so ty cessary nih stan imeili inu čez
 druge krale inu dežele gospodovali. Na
 nih meistu so ty papeži prišli, ty so tudi
 čez te druge cerque, cessarie inu krale go-
 spodovali inu so od sebe pissali, de oni so
 moistri inu vučeniki vsiga kersčanstva,
 de imao obuy meč, duhovski inu dežel-
 ski, cessarie, krale prestaviti inu
 poterditi inu kar vuče, postavio,
 zapovedaio, nim se ima koker
 Bogu verovati inu pokorsčina
 izkazati.*

TA

TA XVIII. CAP.

Vle-tim capituli ie pissanu tu pusledne rezdiane inu zatrene te velike Babilonye inu ta plač, kir bodo čez no imeili ty krali inu kupci, kir so ž no curbali inu bogati ratali, inu tu vesselie, kir bodo imeili ty svetniki, tu ie, vsi pravi verni.

Inu po le-teh ričeh sem iest vi-dil eniga drugiga angela, doli-gredoč iz nebes, kir ie imel veliko oblast, taku, de se ie ta zemla resvetila od nega svitlusti. [2] Inu on ie sylnu vpyl z močno inu z veliko štymo, rekoč: »Ona ie pa-la, ona ie pala, ta velika Babilon, inu ie ratala enu prebivalisče tih zludiev inu en varih vseh nečistih duhov inu en varih vseh nečistih inu sovražnih ptic, [3] zakai vsi aydi so pyli od tiga vina tiga serda nee curbarye inu ty krali na zemli so ž no

*A.
Cristus bo
skuzi suie
pridigarie
pagesko
vero rezodil
inu rezdial.*

ž no curbali inu ti kupci na zemli so bogati postali od nee velike hočlivosti.«

B.
Timu antičrištu,
duhovski curbi bode
Bug ne delu obil-
nū vračoval.

[4] Inu iest sem slišal eno drugo štymo iz nebes, rekoč: »Puidite vunkai od nee, mui folk, de ne bote diležni nee grehov inu de nee žlakov ne primete, [5] zakai nee grehi so prišli noter do nebes inu Bug ie zmislil na nee hudubo. [6] Vernite ni, koker ie ona vom vernila, inu sturite ni dvakrat po nee delih inu s katerim peharom ie ona vom pernašala, s teim istim ni tulikain dvakrat pernessite. [7] Kuliku se ie ona gosposku deila- la inu v hočlivosti prebivala, tulikain daite ni terplena inu plača, zakai ona ie diala v ne serci: »Iest sidim inu sem ena kralica inu neisem vduva inu plača ne bom vidi- la.« [8] Zatu na en dan prideio nee žlaki, ta SMERT inu ta plać inu ta lakota, inu bode s teim ognen se- žgana,

žgana, zakai Gospud Bug ie mo-
čan, kir bo no sodil.«

[9] Inu čez no se bodo plakali inu
klagovali ty krali na zemli, kir so
ž no curbali inu hočlivost tribali,
kadar oni bodo vidili ta dim nee
pogorena, [10] inu bodo deleč stali
od straha nee terplena inu diali:
»Io inu ve, tu veliku meistu Ba-
bilon, tu terdnu meistu, na eno
uro ie prišla tuia pravda.« [11] Inu ty
kupci na zemli se bodo plakali
inu klagovali čez no, zakai nisče
več ne bo kupoval nee kupčio, [12]
to kupčio od zlata inu od srebra
inu od žlahtniga kamene inu od
perlov, od špinata, od purpura,
od žid, od žameta inu od šcarlata
inu od tineniga lessa inu od sle-
dne possode tih elefantovih ko-
sty inu od sledne possode tiga
žlahtniga lessa inu od kuffra inu
od žezeza inu od marmora [13] inu
cimeta inu kadila inu žalb inu
veroh

c.
Grozovitu
se bo s to
B/a/bilo-
nio, v ka-
teri ta ve-
lika curba
gospudie,
inu tim
nee kralem
inu kup-
cem godi-
lu.

veroh inu vinu inu ole, lipo moko
inu pšenico inu ovce inu kone inu
kulla inu šužne inu duše tih ludi.

[14]»Inu ta iabelka, po katerih tuia
duša želi, so stopila od tebe inu
vse, kar ie debellu inu gosposku
bilu, so tebi peginile inu tih ty ne
boš več nešla.« [15] Inu ty kupci
le-tih riči, kir so od nih bogati
postali, bodo od nee deleč stali,
zavolo strahu, nee terplena se bo-
do plakali inu klagovali [16]tar diali:
»Io, ve, tu veliku meistu, kir ie bi-
lu obličenu z židami, s to purpuro
inu šcarlatom inu ie bilu pozlače-
no zlatom inu žlahnimi kameni
inu perlami, [17]zakai vu eni uri ie
bilu obpusčenu taku blagu.« Inu
vsi barkaroli inu sledne tovarištву,
kir v tih barkah prebivaio, inu ty
čolnary inu ty, kir na muriu dela-
io, so od daleč stali [18]inu vpili, ka-
dar so zagledali ta dim nee pogo-
rena,

rena, inu so diali: »Kateru ie bilu le-timu velikimu meistu glih[?]«^[19] Inu so metali ta prah na nih glave, vpili, plakali, klagovali inu diali: »»Io« inu »ve«, tu veliku meistu, v katerim so vsi bogati postali, kir so barke imeili na muriu od nee kupč-ye, zakai onu ie vu eni uri pustu ratalu.«

^[20]Vesseli se ti, nebu, čez no inu vsi sveti iogri inu preroki, zakai Bug ie obsodil na ni to vašo pravdo, ^[21]tedai en močan angel vzdigne gori en velik mlinski kamen inu ga ie vergal v tu murie inu ie dial: »S tako sylo bode veržena ta Babilon, tu veliku meistu, inu ne bode več naidena. ^[22]Inu ta štyma tih pevcev inu lavtariev, pisčicev inu troben-tariev se v ni ne bo več slišala. Inu oben antverhar kakeršniga antver-ha se ne bo več v tebi nešil inu ta glass tiga malina se ne bo v tebi več slišal

c.
Ta cerkov,
vsi verni se
bodo ves-
selili, ka-
dar te an-
ticištovе
službe bo-
do rezdia-
ne.

slišal [23]inu ta luč te lesčerbe ne bo več v tebi svetila inu ta štyma tiga ženina inu neveiste se ne bo več v tebi slišala. Zakai tuy kupci so bili vyudi na zemli, zakai skuzi tuio cupernio so zablodili vsi aydi [24]inu ta kry tih prerokov inu svetnikov ie v ni naidena inu vseh teih, kir so ubyeni na zemli.«

Anticri-
štovu kra-
levstvu
bode od
Cristusa
skuzi pri-
digarie
rezodive-
nu inu
rezvalenu.

*A. Še pag prerokuie, kadar ta anticri-
št cilu velik inu oblasten rata, taku ž
nega služabniki konec vzame, tiga se bo-
do nebeske vse stvari inu vsi verni, zu-
seb pravi pridigary, vesselili, Boga hva-
lili. Le-ta capitul ta štirinaisti ozgorai
izлага. Le-ta močni inu oblastni angel
ie sam Cristus, kir ima vso oblast v nebi
inu na zemli, ta isti ie suiem S. Duhum
te prave pridigarie resvetil, de zastopio
prov inu popolnoma tu S. pismu, inu ie
nim dal taku serce, de ž veliko štymo
vpyo čez to Babilonio inu v ni
rezodevaio*

rezodevaio tiga anticrišta, daio na znanе
to papežovo cerkov ž nega družino, de nei
sveta inu Božya, temuč nečista inu hiša
tiga rogatiga Zludia, zakai ona ie napo-
yla ž no curbaryo skorai vse ludi, krale
inu kupce na sveitu. Le-te ene bessede so
vzete iz tiga Esaia preroka, katere so
pisane v teh. 11., 21., 15., Iere. 15. capi-
tulih, ta laški poet Petrarha pravi, de le-
-te bessede so zubper Rym govoriene inu
pisane. Inu tukai ty verni, kir so od pa-
pežnikov pregnani inu martrani, kir ve-
ido, de tu papesku inu Tursku kralev-
stvu, muč inu oblast se rezide, imajo
velik trošt.

B. Bug veli vsem vernim se od tih pa-
pežnikov deržati, od nih krivih Božijh
službi inu od vse žlaht lotrye bežati,
zakai Bug bo nee inu vse nepokurne
grešnike grozovitu straifal. Glih taku
pišeio Esa. 48, Iere. 51, Zah. 2 inu s.

Paul, 1. Cor. 5 inu 2. Cor. 6, Ephe. 5, 1.

Pet. 2, 1. Ioh. 2.⁴⁵⁹ Inu koker ta prelita
kry inu plač tih vernih glih taku

Gg veliki

Le-tu
preroko-
vane se ie
povsod v
tim pape-
žovim kra-
levstvi do-
pernašalu
inu še zdai
se doper-
naša.

459 Iz 48,22;
Jer 51,1–4;
Zah 2,11–13;
1 Kor 5,13.
2 Kor 6,3;
Ef 5,11–18;
1 Pt 2,9;
1 Jn 2,6.

⁴⁶⁶ Rezodivene s. Ianža.

veliki grehi vpyo v nebessa, zatu te verne mesčava, ampag te malikovce inu nepokurne grešnike štraifa. Gen. 4, 18.⁴⁶⁰

Inu kir pravi, de tim anticrištovim imamo dvakrat oli samodrug poverniti, se neima zastopiti, de ty verni se imao mesčovati, kratku nekar, temuč Bug trošta te verne, kir od anticrištovih veliku terpe, de bodo žadosti masčeni. Zakkai tih vernih martra inu terplene na sveitu ie kratku, ampag tih nevernih na telessu inu na duši ie večnu. Glib taku piššeta Iere. 50, Abdias 1.⁴⁶¹ Inu Cristus pravi, Math. 7: »S kakovo mero vi merite, s takovo se bo vom merilu,« inu kir pravi, de ta curba ie v velikim gospostvu, v luštih žiher, prez straha, terplena inu plača, koker ena kraliza ž ne kralem, s teim prerokuie, de ta anticrišt sujemi tovarisi bode na sveitu bogat, oblasten inu vseh žlaht luštih, v miru inu v pokoyu prebival. Le-tu vse bemo v tih cronikah, slišimo inu vidimo od tih papežov, cardinalov, šcoffov,

⁴⁶⁰ 1 Mz 4,24;
18,20–32.

⁴⁶¹ Jer 50,4–5;
Abd 1,21;
Mt 7,2.

šcoffov, appatov, fariev inu menihov,
 tim cessary, krali, vyudi inu skorai vsi
 ludie so nim noge inu roke kušovali, nih
 oblasti podverženi bili, nih blagu inu
 gospostvu čez dali inu izročili, cessarie
 z nogami teptali; in summa: oben ces-
 sar ne kral nei bil taku bogat inu obla-
 sten koker papeži z nih družino, so ner
 te bulše inu lepše dežele, šcoffye inu clo-
 štre pod sebo imeili, debele kone v sre-
 bernih inu pozlačenih sedlib inu vuž-
 dah ieizdili, vso žlaht nečistost
 nesramnu tribali inu nim nisče nei smel
 kai zubper oli čez nee reči oli žaliga stu-
 riti, gdur ie nim zubper bil, tiga so
 zdaici v pan polužili, prekleli, Zludiu
 izdali, mertviga neso pustili v britof po-
 /c/opati. Inu vse kersčanstvu se ie do-
 sehmal papežov, šcoffov, fariev inu me-
 nihov več balu koker Boga, onu ie vsem
 vedeče, de smo dosehmal tim človeiskim
 inu papeškim zapuvidom inu postavom
 več bili pokorni koker Božym. Mi smo
 v petik messu oli iaica oli v praznik

Gg 2 delati

delati vegši greih koker šentovane, curbane, tatvino, nid, sovraſtvu, pyanstvu imeili; en far si imei desset curb, taku nemu papežniki niſter ne deio, ampagaku on eno brumno ženo poroči, taku ga obessio; v tim 1525. so eniga brumniga vučeniga pridigarie, gospud Ianža Zai-ca, kir ie bil suo deklo poročil, v Slovenskim Gradci nad Celem skuži doctarie Augustina Prugla⁴⁶² inu ercpriestra Sigismunda Grobſoffa uieli, tiga so v Nemškim Gracu obessili, žatu ta močni Bug bo nee tudi s teim večnim ognem v pekli žgal.

C. S. Ianž skuži te čudne prikazni inu videne obilnu inu zastopnu daie na znane tiga anticrišta, Turka inu papeža inu te, kir ž nim derže, kir s to curbo, tu ie, s teim malikovanem, curbaio, inu per tim tukai tudi ž dostimi inu zastopnimi bessedami govorí od tiga pogublena inu nagliga žatrena vsiga anticrištoviga kralevstva. Per tih kralih inu kupcih moremo zastopiti. Te krale inu

⁴⁶² Avguſtin Prygl (Prugl, Tyfernus, 70. leta 15. stoletja–1537), humanist, arhitekt in zbiralec rimskeh napisov. Znana je Pryglova izjava v pismu ljubljanskemu škofu Kriſtofu pl. Ravbarju 1521. »auctoritatem sedis apostolicae observabo veneraborque contra Lutherianum morem«, kar je najzgodnejša omemba luteranstva na Kranjskem, Prygl pa obljublja, da bo za razliko od ostalih in od luteranske navade spoštoval papežovo avtoriteto. Prygl je bil poleg ostalega tudi uspešen arhitekt: na novo je pozidal Škofjski dvorec v Ljubljani.

inu vyude, kir bi radi papeža v to staro oblast postavili, oli ne mogo, zakai ta pridiga tiga evangelia ie močnesi koker nih mučoli oblast, inu per tih kupcih te kupce, kir so vse žlaht blagu, kar h ti of ferti inu dobri lebingi slisi inu trebuhu dopade, tu vse so kupci od vseh stran v Rym pernašali. Oli per tih kralih inu kupcih moremo tudi zastopiti te cardinale inu prelate, kir sred papežom so te odpustke, maše, vigilie, resitvu iz vic, ne bessa dragu za denarie predaieli, le-to kupčio ie le ta s. evangeli rezderl inu rez odil, de ie tu zgul lotrya, golufya inu zepelane tih bozih duš. Inu tukai imamo ta trošt, de glih taku tiga drugiga očitiga anticrista, tiga Mahometa, inu turska vera bo skuži evangelium rezodivena inu zatrena še pred sodnim dnem, ampag stuprov na sodni dan bodo papeži inu Turki cilu končani inu vekoma v pekli goreli, velik dim inu smrad terpeli.

D. Na sodni dan bodo ty verni Verni marterniki
Gg 3 neizre-

470 *Rezodivene s. Ianža.*

bodo več-
nim vesse-
liu, an-
ticiřstovi
večním
terplenu.

*neizrečenu veliku inu večnu vesselie zo
vsemi angeli inu zuseb ty marterniki
imeili, ampag ty anticrištovi neverni
malikovci ta večni plač, škripane tih zob,
nim bo vse nih vesselie, blagu, lušti inu
dober leben tiga svita odvzetu zatu, kir
so te verne morili, nedolžno kry prelili,
koker od tiga tu S. pismu čestu gorori. S
teim se ty verni v nih nadlugah imao
troštati, nih glave, koker Cristus, Luc.
21, vely, »gori pruti nebessom vzdigni-
ti«, ⁴⁶³ z vesseliem na ta sodni dan čakati
inu iz serca ter s pravo vero, Apoc. 6,⁴⁶⁴
moliti, de skorai ta sodni dan pride. Per
tim ty anticrištovi imao tudi premisliti,
kai nim naprei stoy inu per redu pravo
pokuro diati.*

TA XIX. CAP.

*Se daie hvala Bogu žavolo, kir štrai-
fa to veliko curbo; tim, kir so h
ti večery tiga Iagneta poklicani,
bo vekoma dobrū, Cristus, ta viši
kral,*

463| Lk 21,28.

464| Raz 6,10–11.

*kral, pryde suo voisko inu se bode
s to beštio inu s krali tiga svita
voiskoval, nee premagal inu
pobyal.*

Potle sem iest slišal eno veliko štymo mnogotere množice v nebessih, rekoč: »Alleluia. Zdravie inu čast, gloria inu mučbodi Bogu, našimu gospudi, ^[2]zakai risnične inu pravične so negapravde, kir ie to veliko curbo obsodil, katera ie izkazila to zemlo ž no curbaryo, inu ie to kry nega hlapcev od nee roke mestil,« ^[3]Inu druguč so rekli: »Alleluia. Inu nee dim gre gori vekoma« ^[4]inu ty štiri inu dvaisseti stariši inu te štiri zviryne so dolipale inu so molile Boga, sidečiga na stolu, rekoč: »Amen, alleluia,« ^[5]inu ena štyma gre iz tiga stola, ta ie diala: »Hvalite našiga Boga vi vsi nega svetniki inu vi, kir se nega boyte, mali inu veliki.«

Gg 4 ^[6]Inu

A.
S. Duh h
troštu
vsem ver
nim tukai
stavi na
prei, ka
kovu ves
selie bodo
v nebessih
imeili.

B.
Le-ta per-
gлиha od
Cristusa
inu te nega
cerqve, de
v nebi bo
lepa, čista
koker ena
neveista;
berite
Eph. 5,
2. Cor. 11.

⁴⁶⁵ Trubarjev prevod skupaj z rabo oklepajev dosledno sledi L1545:
»⁸Vnd es ward jr gegeben / sich anzuthun mit reiner vnd schöner Seiden (Die seide aber ist die gerechtigkeit der Heiligen) ...«

Gledaite,
zamerkai-
te: angeli,
svetniki se
neimaio
moliti.

[6] Inu iest sem slišal koker eno štymo ene velike množice inu koker eno štymo velikiga garmena, ty so diali: »Alleluia, zakai ta vsigamogoči Gospud Bug ie tu kralevstvu noter vzel. [7] Vesselimo se inu bodimo vesseli inu daimo nemu čast, zakai ta ohcait tiga Iagneta ie prišla inu ta nega žena se ie perpravila. [8] Inu ni ie bilu danu, de se ie oblekla s čistimi inu z belimi židami« (te žide pag so te pravice tih svetnikov). ⁴⁶⁵ [9] Inu on ie dial k meni: »Piši: Izveličani so ty, kir so h ti večery te ohcaiti tiga Iagneta poklicani.« Inu on ie dial k meni: »Le-te bessede Božye so risnične.« [10] Inu iest pred nega noge doli padem, de bi ga molil, inu on ie dial k meni: »Gledai, tega ti ne sturi, iest sem raven tui hlapc inu tuih bratov inu tih, kir imaio tu pričovane od Jezusa; moli Boga, zakai

zakai tu pričovane Jezusevu ie ta
duh tiga prerokovane.«

[11] Potle sem vidil tu nebu odper-tu inu pole, en beil kon inu ta, kir ie na nim sidil, mu ie bilu ime Zveist inu kir pravico sodi inu boyuie. [12] Inu nega oči so bile koker en plamen tiga ogna inu na nega glavi veliku kron inu ie imel enu ime zapissanu, kateru nisče ne zna, samuč on sam, [13] inu on ie bil obličen z anem gwantom, s kryo okroplenim, inu nega ime se imenuie Bessed Božya [14] inu te voiske, kir so v nebi, so šle za nim na belih koneh, obličeni z belimi inu čistimi židami, [15] inu iz nega vust ie šal en oster meč, de on ž nim te ayde bye, inu on bo nee regiral s to železno palico. Inu on tlači to prešo tiga vina tiga zlob-niga serda vsigamogočiga Boga. [16] Inu on ima na nega gwanti inu na nega ledavyah pissanu le-tu ime:

Gg s En

c.
Cristus ie
mogoč,
pravičin,
risničin ž
nega prav-
do, nega
verni so
vesseli inu
z belim
gvantom,
tu ie, sve-
tustio
obličeni.

En kral vseh kralev inu en gospud
vseh gospudov.

D.
Cristus na
sodni dan
bo vse an-
ticiřstove ž
nih oblast-
niki, falš
preroku v
pekal peh-
nil.

[17] Potle sem iest vidil eniga angela,
stoiečiga v tim soncu, ta ie vpyl z
veliko štymo inu ie dial k vsem
ptycom, kir so leteile po sredi tih
nebes: »Pridite inu se zberite h ti
večery tiga velikiga Boga, [18] de bote
ieili tu messu tih kralev inu tu mes-
su tih altmanov inu tu messu tih
močnih inu tu messu tih kun inu
tih, kir na nih sidee, inu tu messu
vseh, kir so fray, inu hlapcev, tih
maihiñih inu velikih,« [19] inu iest sem
vidil to beštio inu te kralev na zemli
inu nih voiske zbrane, de bi se bo-
yovali s teim, kir na konu sidi, inu ž
nega voisko. [20] Inu ta beštia ie bila
uieta inu ž no red ta falš prerok, kir
ie caihne delal pred no, s katerimi
ie bil zapelal te, kir so bili vzeli tu
znamine te beštie inu kir so nee
pild molili. Le-ta dva sta veržena
v tu ognenu iezeru, kir žvep-
lom

lom gory, [21]inu ty drugi so bili ubieni s teim mečom tiga, kir ie na konu sedil, inu kir ie iz nega vust šal, inu vse ptyce so syte ratale od nih messa.

A. Še pag prerokuie inu trošta vse verne, kir veliku na tim sveitu od anticrišta, Mahometa inu papeža terpe, de bodo gvišnu skuzi Cristusa od nih zlega odrešeni, zakai Cristus bo to veliko curbo, vse žlaht malikovane, budubo inu tu nedolžnu moriene sodil inu mesčoval, zatu bodo vsi angeli, svetniki inu marterniki v nebessih inu v ti cerqvi, v gmaini vseh pravih kersčenikov nuč inu dan hvalili inu z vesseliem peili »alleluia«, tu ie, hvallite tiga Gospudi. Ta velika množica so vsi izvoleni, ty veliki so ty pravi pridigary inu kir so močni v ti veri inu kir so za te vere volo dosti preterpeli. Ty mali so ty preprosti gmain kersčeniki, kir soše šibki v ti veri.

B. S. Duh

Ludie težku prihodne nevидеče nebeske riči veruo, zatu se taku zastopnu napravio.

476 *Rezodivene s. Ianža.*

Tukai še
bule inu z
vegšim vi-
denem
terdi, de
všim ver-
nim mar-
ternikom
bo v nebi
vselei do-
bru, z ves-
seliem Bo-
ga hvalili.

*B. S. Duh ie vidil, de ty verni pod dol-
gim inu težkim cryžom bodo časi šibki
v ti veri, de v tih velikih nadlugah pod
tim oblastnim sylnim anticrištovim
kralevstvi bodo cbivlali na pomuči inu
milosti Božy inu kir se nim ne ždi, de
tu Turšku inu papesku široku, bogatu
inu oblastnu kralevstvu bi se moglu
reždiati inu zatreti. Obtu v le-tih
buqvah inu v tih drugih v dostih mei-
stih vse verne S. Duh inu Cristus sam
močnu inu obilnu trošta inu zagvišuie,
de na Božy pomuči inu na nih odresi-
tvu neimaio cbivlati inu cagovati. Ta
štyma te velike množice, tih rek oli vud
inu glasnu garmene ie ta hvala vseh
vernih, zakai le-tih vernih molitve,
prošne, hvale inu vzdihane v nebessih
vpyo, koker s. Paul, Gal. 4, pravi:
»Naš Bug inu Oča slisi inu usliši.«
Inu kir spet pravio »alleluia, naš Go-
spud Bug Vsigamogoči kraluie inu go-
spoduie. Tu bomo popolnoma na sodni
dan govurili, zakai tedai hudiči, an-
ticrišti*

*ticrišti, Turki, papežniki, smert, greh
inu vsi neverniki, kir so dolg čas na tim
sveitu regirali inu gospodovali, bodo
verženi v pekal inu končani. Ampag
Gospud Bug v ti S. Troyci bode v tih
izvolenih kraloval vekoma. Inu tedai ta
Ježuseva neveista oli žena, tu ie, ta
prava cerkov Božya, koker od tiga tudi
s. Paul, 2. Cor. 11, Ephes. 5,⁴⁶⁶ govori, bo
lepa, bela, čista, s to kryo Cristusevo v
tim kerstu skuzi to vero oprana inu prez
vsiga madeža sturiena, s to nega pravi-
co obličena (od le-tiga gvanta tudi Eze-
hiel 16⁴⁶⁷ govori), bode s teim Iagnetom, s
Cristusom Ježusom, večeriala inu ž nim
red tiga večniga vesselia uživala. Le-tu
vse ie gvišnu inu risničnu, zakai tu ie
sam Bug, kir ne umei lagati, govuril.
Inu le-tukai, kir ta angel od s. Ianža
nei hotel molen biti, rekoč, de ie tudi en
hlapež Božy koker vsi verni, iz tiga vsa-
ki zastopi, de neimamo na svetnike kli-
cati. Glih taku s. Peter inu s. Paul,
Act. 10, 14,⁴⁶⁸ govorita, de ne hočta biti
molena*

466| 2 Kor 11,2;
Ef 5,25–27.

467| Ezk 16,13.

468| Apd 10,25–26;
14,15.

478 *Rezodivene s. Ianža.*

*molena, ne česti, kir Bogu sliši, imeiti,
zakai ty svetniki vso čast inu hvalo sa-
mimu Bogu daio, ampag ty zludy s teim
imenom, de so svetniki, hote, de se mo-
lio, na nee kliče, nim offruie, cerque zy-
daio etc. Tiga ty angeli, ne svetniki
kratku ne hote. Inu per tim imamo tudi
zamerkati, kai ie tih angelov diane,
drugu nekar, samuč de Bogu služio inu
ludem, Boga česte, pridiguo inu ozna-
nuio Cristusa. Psalm. 103. Esa. 6. Heb.*

469 Ps 103,20;
Iz 6,3;
Lk 1,19; 2,10,13; 24,23;
Mt 4,6; 12; 28,2.

*I. Luc. 1, 2, 24. Math. 12, 4, 28.⁴⁶⁹ Ty
stari vučeniki, s. Augustin prepoviduio
na te svetnike klicati inu nim cerqve,
altarie zidati; Epiphanius, en šcoff, ie
pissal pred anaist stu leit zubper te žene,
kir so Divici Mary pogache, povitice pe-
kli inu ni offrovali, le-taku: »Diviza
Maria ie, ia, sveta inu česti vredna, oli
ona nei h timu dana inu postavlena, de
bi se imeila moliti, za Buga deržati, te-
muč de ona tiga, kir ie od nee royen, ima
moliti.« Inu kir pravi: »Tu ie pričovane
Ježusevu, ie ta duh tiga prerokovane,«*

se

*se vučimo, kateri pridigar zveistu od Je-
zusa pridiguie, ta ima S. Duha, koker s.
Paul, 1. Cor. 12, pravi: »Nisče ne more
Jezusa eniga gospudi reči, samuč skuži S.
Duha.«⁴⁷⁰*

470| 1 Kor 12,3.

*C. Zdai govorí od Cristusa inu nega
victorie inu premagane zubper tiga an-
ticrišta inu zubper vse te, bodite papeži,
cardinali, cessary, krali, vyudi, capita-
ni, kir ž nim derže inu zubper Cristusa
inu te verne voiskuio, te iste bode s pra-
vico inu ž nega mečom, tu ie, ž nega
močio inu ostro sodbo končaval. Ta beli
kon pomeni Cristusevo nedolžnost, kir
nikomer krivu ne sturi, temuč vsakimu,
koker si zasluži, plačuie inu povrača,
tim vernim pokurnim da dobru, tim
anticrištovim hudu, zakai on ie pravi-
čen inu risničen. On ima ognene pla-
menske oči, tu ie, on bo tim nevernim
nepokurnim na sodni dan grozovit inu
strašan, ima veliku cron na glavi, tu ie,
on ima popolnoma oblast, koker ozdolai
pravi: »On ie en kral čez vse
krale,*

Cristus bo
suio muč,
čast inu
oblast na
tim Zlu-
diu, an-
ticrištovih
nevernih,
nepokor-
nih stu-
prov očitu
izkazal.

*krale, « tu nega Bogastvu, čast, gloria
inu oblast oben človik na tim sveitu
prov ne zastopi, koker on sam, Math.*

471 | Mt 11,25.

*II,⁴⁷¹ govor. Nega gwant ie kervav, on
ie že nega marstro inu kryo to smert, tiga
hudiča inu pekal premogel, nega rane
na sodni dan bo kazal inu bo koker ty
močni, redli viteži, kir od suih sovra-
žnikov bodo kervavi od nih kry ratali,
te iste bo premagal inu v ta pekal peho-
val. Zakai on ie ta Bessedha Božya, ta
večni Syn Božy, kir ie tu messu, tu člo-
veistvu k sebi peruzel, koker s. Ianž, I.
cap., piše; že nim bode tudi voiskovala
usa nebeška voiska, vsi angeli pridejo s
Cristusom na sodni dan v belim gvan-
tu, beli gwant inu koni pomenio, de so
čysti, nedolžni, de so vesseli, kir so to
hudičevo, anticrištovo voisko s Cristu-
som premogli. Per le-tei voiski moremo
tudi vse zveiste prave pridigarie zasto-
piti, kir tiga anticrišta rezodevaio inu
doli tareio, koker zdai per naših časih se
godi, zakai ta papež že nega tovariši ie
skorai*

skorai vsem ludem znan, de tudi ty, kir nega noge zavolo trebuha kušuio, špot iž nega delaio. Ta nega oster meč ie nega besseda, kir ta serca reže, de so ni pokorni, inu on tudi pravizo terdi, te brumne brani, te hude štraifa inu železno palico oli batico pobye, nemu se ne more nisče ubraniti, zakai on ie kral inu gospud čez vse krale inu gospude. Inu kir pravi Christus, de ie on sam to prešo tiga Božyga serda teptal, tu ie vzetu iž Esaia prero-ka, 63. capitula,⁴⁷² undu inu tukai Christus govorí, de ie nemu od Buga dana vsa oblast vse ludi soditi inu štraifati, per tim imamo tudi zastopiti, de le on sam ž nega martro ie ta serd Božy uto-lažil.

D. Od grozovitiga zatrena tiga anticrišta, papeža inu Mahometa S. Duh nekar le v le-tih buqvh, temuč tudi skuzi prroke inu iogre, Ese. 63, kir žubper Edoma govorí, inu Ezeh. 38, žubper Goga inu Magoga, Dan. II,⁴⁷³ žubper tiga krala, od kod tu sonce gori gre,

Hb Zah.

Anticri-
štovu kra-
levstvu
bode pred
sodnim
dnem sku-
zi pridiga-
rie dolj ie-
malu inu
stuprov na

472| Iz 63,3.
473| Iz 63,1–6;
Ezk 38,2–21;
Dan 11.

474 | Zah 14,12–13;
2 Tes 2,8.

sodni dan
cilu kon-
čanu.

*Zah. 14 inu s. Paul, 2. Thes. 2,⁴⁷⁴ govore,
pišeio inu prerokuo, de gvišnu pred so-
dnim dnem ty anticrištovi hlapci, Tur-
ki inu papežniki bodo zatreni, nih
oblast, muč, regirane inu kralevstvu ko-
nec vzelu. Obtu ta angel na meistu vseh
pridigariev v tim sonci, tu ie, v ti luči s.
evangelia stoy, kriči, vpye glasnu, zag-
višuie vse verne, de nih zubpernikи,
Turki inu papežniki, bodo smerdeče
merhe, nih telessa bodo orli, merhary,
srake inu vrane ieili (od merhariev, or-
lov, kain inu drugih ptic pravio, de ka-
dar ima en boi biti, de try dni za voisko
lete)././ S teim S. Duh pričuie, de tih
papežnikov, Turkov messu bodo te pe-
kленске ptice, ty peklenki angeli ieili inu
nih kosty glodali vekoma, koker David v
tim 49. psalmi⁴⁷⁵ govori. Inu tukai S.
Duh na znane daie, de ta beštia, Zludi,
anticrištovi, krali bodo vselei zubper
Cristusa, nega bessedo inu cerkov voi-
skovali, s falš caihni inu vukuvi boge,
preproste ludi zepelovali, te bode Cris-*

tus

475 | Ps 49,15.

*tus v ta smerdeči žveplovi večni ogen na
sodni dan metal. Inu ž nim red vse te,
kir so se timu papežu, Mahometu pustili
zepelati; bodo vkup vekoma goreli.
Amen, tu bo gvišnu.*

c.

TA XX. CAP.

*Ta Satan, zupernik, ie zvezan v pekli
tissuč leit, ta isti potle bo rezvezan
inu bode Goga inu Magoga, tu ie,
skrivne inu očite sovražnike zubper te
svetnike, voiskovati dražil, oli za te-
im bode grozovitu štraifan. Ty mer-
tvi bodo soyeni ž nih delli, koker se
bodo nesla zapissana v tih buqvah ti-
ga lebna.*

POtle sem vidil eniga angela,
gredočiga iz nebes, ta ie imel
ta kluč h timu predpodu inu eno
veliko ketino v nega roki [2]inu ie
popal tiga draka, to staro kačo,
katera ie ta Hudič inu Satanas,
Hh 2 inu

A.
Ta angel ie
Cristus,
kir to ka-
žo, Zludia
vuzda, de
več koker
poprei

te ludi z
malikova-
nem ne
zepelava.

inu ga ie zvezal tissuč leit [3] inu ga
ie vergal v ta predpod inu ga ie za-
perl inu ozgorai zapečatil, de več
ne zepelava te ayde, dotle neso
dopernessena tissuč leit, inu po le-
-tim on mora prust biti en maihin
čas.

B.
Trošta vse
verne, kir
so zavolo
Cristusa
martrami,
de neso
mertvi, te-
muč živi
per Cri-
stusu.

[4] Inu iest sem vidil stole inu oni
so seili na nee inu nim ie bila dana
ta sodba inu iest sem vidil te duše
tih, katerim so bile glave odseka-
ne zavolo tiga pričovana od Jezu-
sa inu zavolo te bessede Božye inu
kateri neso molili to beštio inu
nee pild inu kir neso vzeli nee
znamina na nih čellu oli v nih ro-
ke inu so živeli inu kralovali s Cri-
stusom tissuč leit. [5] Ampag ty dru-
gi mertvi neso oživili, dotle neso
bili dopernesseni tissuč leit, le-tu
ie tu pervu gorivstanene. [6] Izveli-
čan ie ta inu svet, kateri ima deil v
tim pervim gorivstanenu, čez te
iste ta druga smert neima obe-
ne

ne oblasti, temuč oni bodo fary
Božy inu Cristusevi inu bodo ž nim
kralovali tissuč leit.

[7] Inu kadar bodo ty tissuč leit
dopernesseni, bode ta Satanas
prust od nega ieče [8] inu on vunkai
puide zepelat te ayde, kir so na
tih štirih krayh te zemle, tiga
Goga inu Magoga, de on bode
nee zbral h timu boyu, katerih
štivene ie koker ta peissek tiga
moria. [9] Inu oni so gori stopili na
to širokoto te zemle inu oblegli
ta camp tih svetnikov inu ta ogen
ie pal od Buga iz nebes, ta ie nee
požerl [10] inu ta Zludi, kir ie nee
zepelaval, ie bil veržen v tu ieze-
ru tiga ogna inu žvepla, tiakai,
kir so ta beštia inu ty falš preroki
bili, inu bodo martrani podnevi
inu ponoči od vekoma do veko-
ma.

[11] Inu iest sem vidil en velik beil
stol inu eniga, kir ie na nim sidel,
Hh 3 pred

C.
Anticri-
štovi bodo
časi mane
to cerkov
Božyo doli
terli, oli na
koncu bo-
do v pekal
verženi.

D.
Vsakiga
diane,
dob-

ru inu hudu, se bode na so-dni dan očtu bralu inu lono-valu.

pred katerim obličiem ie beižala ta zemla inu tu nebu inu nim se nei obenu meistu nešlu. [12] Inu iest sem videl te mertve, velike inu mahine, stoieče pred Bugom, inu te buqve so se odperle, katere so tiga lebna, inu ty mertvi so bili obsoyeni po tim pismu v tih buqvah, po ni dellih. [13] Inu tu morie ie povernilu te mertve, kir so v nim bili, inu ta smert inu ta pekal sta dala te mertve, kir so v nyu bili, inu sta bila obsoiena en vsakteri po nega dellih. [14] Inu ta smert inu ta pekal sta bila veržena v tu ognenu iezeru. Le-ta ie ta druga smert. [15] Inu ty, kir neso bili naideni zepissani v tih buqvah tiga lebna, so bili verženi v tu ognenu iezeru.

Le-tu
prerokované^{4/6} se
ima duho-vsku za-stopiti, de

*A. Ty eni stari inu novi vučeniki,
zuseb ty nevučeni bidertauffery, le-ta
capitul izлагаio, de ty pravi kersčeniki*

*niki pred sodnim dnem bodo tavžent le-
it poredu z myrom inu v pokoyu pred
Turki, papežniki inu pred vsemi hudiči-
inu budimi ludi na tim sveitu prebiva-
li. Oli tak zastop ie kriv inu fals, vsimu
S. pismu zubper, zakai tu Cristusevu
kralevstvu ie duhovsku, nei tiga svita,
se izvuna ne vidi, on le skuži te zacra-
mente, nega bessede inu pridige inu sku-
ži muč tiga S. Duha v tih vernih sercih
regira nee viža, ponovluije v ti veri, po-
korsčini, hrani inu varuie inu stuprov
po le-tim lebni inu sodnim dnevi bodo v
nebessih myr, pokoi inu tu večnu vesselie
imeli. Na tim sveitu moraio od hudiča,
anticrista, papežnikov, Turkov inu od
vseh nevernikov inu nepokurnikov veli-
ku preterpeti. Oni le ta noterni myr, tu
ie, to dobro veist vseh žlaht nadlugah
pruti Bogu imao, so zagvišani, de za-
volo Cristusa, v kateriga prov veruio, v
Božy milosti inu v periazni stoie.
Ampag le-ta text inu prerokovane
se ima le-taku zastopiti: Ta an-*

tak myr ty
vernī le v
nih veisty
inu v ti ve-
ri bodo
imeili, ne-
kar tele-
snu, koker
ty Turki
inu bider-
tauffery
menio.

*gel iz nebes, kir ima kluč čez ta predpod,
tu ie, čez pekal, inu velike ketine v ro-
kah, kir ie tiga Zludia, kateriga draka
oli lintvorna, to Staro kačo, Diavola
inu Satana, tu ie, opravlavca, zatožni-
ka inu zupernika imenuie, zvezal, ie
Cristus; ta isti ie timu Zludiu s teim
suiem evangelium skuzi te suie iogre inu
zveiste pridigarie po vsim sveitu to ne-
ga oblast, kir ie imel čez Jude inu ayde,
vzel, rezdial inu zaterl, de ty bogi aydie
inu Iudi, kir so tim malikom služili, vsi
žlaht nečistosti inu lotry, koker s. Paul
od nih, Rom. 1, pravi, prebivali inu pod
hudičevo oblastio bili, so se h ti kersčan-
ski veri preobrnili inu taku iz te hudi-
čove oblasti v tu Cristusevu kralevstvu
stopili. Inu taku močnu, pravu evange-
lisku pridigovane ie terpelu od Cristuse-
viga terplena tavžent oli tissuč leit, po-
tle ie ta Zludi prust ratal, ta ie v tih
drugih leitih skuzi papeže inu Turke
spet tu suie kralevstvu oblastnu inu ši-
roku sturil, koker tu še zdai vidimo,
oli*

*oli bode spet doli iemalu inu na sodni
dan cilu zatrenu.*

B. Pravi, kai ty kersčeniki v tih tissuč leitih, v katerih ta Zludi v pekli na ketinah bo pervezan, bodo deilali, de ty verni, kir neso to beštio inu nee pild molili inu nee znamina na nih čellu postavili, tu ie, neso tim aydovskim cessariem inu kralem, timu anticriſtu, papežom inu Mahometu bili pokorni, temuč so stonovitu per pravi veri obstali, zavolo Cristusa inu nega evangelia vse žlaht martre preterpeli inu pustili umoriti, ty isti bodo na stolleh koker rihtary sideli inu s Cristusom red vekoma regirali inu žnim red te žludie inu te neverne sodili, tu ie, bodo Cristusevi sodbi prov dali inu poterdili, koker Cristus sam ie k suim iogrom dial, Math. 19:⁴⁷⁷ »Vi bote sideli na dvanaistih stoleh inu sodili te dvanaist iudovske žlahte.« Inu s. Paul, 1. Cor. 6,⁴⁷⁸ govori, de ty svetniki bodo ta sveit inu te žludie sodili. Inu koker naš Gospud Ježus Cristus ie s to

Tukai tudi
le od te
duhovske
smerti go-
vori inu od
tiga sodni-
ga dne
pravde.

477| Mt 19,28.

478| 1 Kor 6,2.

Hh 5 nega

490 *Rezodivene s. Ianža.*

*nega martro inu smertio tiga hudiča
premogel, vse verne od nega oblasti od-
resil inu stuprov začel čez vse riči regi-
rati inu gospodovati. Glih taku ta cer-
kov stuprov po nee martri inu smerti
bode vekoma s Cristusom kralovala, bo-
de, koker tukai s. Ianž pravi, izveličana
inu sveta inu ty verni bodo fary Božy
inu Cristusevi, bodo zo vsemi angeli
Boga čestili inu hvalili vekoma. Inu kir
tukai pravi, de ty drugi mertvi neso ži-
vi postali, dotle neso ty tissuck⁴⁷⁹ leit do-
konani, se ima od te duhovske nevideče
smerti zastopiti, tu ie: Dotle en človik v
neveri inu v nepokuri živi, naisi ie s
telessom živ, taku ie na duši pred Bu-
gom mertov; Adam ie bil v ti uri, v ka-
teri ie ta prepovedani sad ieidel, pred
Bugom mertov, tu ie, ferdamnan, nai-
si ie životom pred Bugom beižal inu se
skrival, zakai Bug ie k nemu govuril:
»V kateri uri boš ieidel od prepoveda-
niga sadu, v ti isti boš umerl,«⁴⁸⁰ tu ie,
tei drugi inu večni smerti, timu hudiču
boš*

479| Tissuč.

480| 1 Mz 2,16–17.

*boš podveržen, obtu s. Paul, 1. Thi. 5,⁴⁸¹
 tudi pravi, de te vduve, kir v hočlivosti
 inu v luštih prebivaio, so žive mertve.
 Obtu s. Ianž tukai drugiga ne meini, kir
 pravi, de ty drugi mertvi neso oživeli,
 dotle neso ty tavžent leit dopernesseni,
 tu ie, ty, kir neso te pridige s. evangelia
 gori vzeli inu neso za Cristusevo volo
 obene nadluge hoteli terpeti, v ti telesni
 pervi inu drugi smerti ostano inu bodo
 vekoma ferdamnani; tei dvei bessedi
 »dotle« inu »tissuč« pomenita v tim S.
 pismi čestu dolg čas inu vekoma, inu kir
 tukai pravi: »Le-tu ie tu pervu gori-
 vstanene,« tu on govorí tudi od tiga
 perviga duhovskiga gorivstvanena, ka-
 dar en človik se pusti kerstiti, pokuro
 dei, prov veruie v Ježusa inu se derži po
 Božy voli, ta isti od te duhovske smerti
 gorivstane, inu kadar s to telesno smer-
 tio umerie, taku nega smert ie le enu za-
 spane, na sodni dan bo od smerti obuien,
 ne umerie druguč, ne bo ferdamnan, ta
 druga smert ne bo obene moči inu ob-
 lasti*

lasti čez nega imeila, temuč on bo vekoma živ v nebessih. Od take smerti inu gorivstaiena tudi Cristus govori, Ioh. 5, kir pravi: Risničnu, risničnu iest vom poveim, kateri muio bessedo posluša inu veruie timu, kir ie mene poslal, ta isti ima ta večni leben inu on ne pride v to sodbo oli ferdamnane, temuč on ie skuži to smert šal v ta leben.« Za teim več pravi: »Risničnu, risničnu iest vom povem, de ta čass pride inu ie vže zdai, de kadar ty mertvi bodo slišali to štymo tiga Synu Božjega inu kir no bodo slišali, bodo ta večni leben imeili,« tukai Cristus od te duhovske smerti inu noterniga lebna govori; berite vi le-ta capitul cillu.

Le-tu
preroko-
vane se per
našim čas-
su doper-
naša.

C. V tih puslednih čassih po iogerskih inu zveistih pridigariev vuku, kadar se sodni dan bo perbližal, bode Gospud Bug zavolo te velike nehvale inu nepokure tih kersčenikov timu Zladiu spet dopustil vse žlaht ludi zepelovati, de bo mogel vse žlaht ludi na vseh

vseh štyrih krayh tiga svita, tiga Goga
inu Magoga, tu ie, tiga skrivniga inu
očitiga anticrišta Mahometove inu
papeske vere (tih bode prez čissla, koker
ta morski peissek) k sebi h timu voisko-
vanu zubper te svetnike, prave kersče-
nike inu zubper tu Božye izvolenu mei-
stu, tu ie, zubper to pravo staro Božyo
cerkov, perpraviti inu na suio vero pre-
oberniti. Le-tu prerokovane ie gvišnu
dopernessenu. Ty pravi kersčeniki, kir
po Cristusevim vuku veruio, Bogu slu-
žio, so obdani povsod od Goga inu Ma-
goga. Ty Turki, od kod tu sonce viutro,
ob puldnevi gre inu zahaie, so nas ob-
dali. Ty papežniki, skrivni anticrišti
te Laške, Ispaniske, Franske, Payerske
inu druge dežele so te prave kersčenike
v nemških inu drugih deželah obdali
inu vmei nimi imajo veliku papežni-
kov, anticrištovih hlapcev, ty vsi nuč
inu dan mislio inu pratikuio, koku bi
mogli te luterske končati v ti viži, ko-
ker so pred tryemi leiti v tim 1572.

na s.

494 *Rezodivene s. Ianža.*

na s. Iernea dan v Pariži začeli etc. Oli per tim tukai S. Duh tei suy cerqvi spet en velik trošt daie, de ta Zludi ž nega veliko voisko, skuži Goga inu Magoga po vsem sveitu zubper te verne vkupežbrano, bode od Buga iz nebes končan inu veržen v tu ognenu inu žveplenu iezeru, gdi ta bestia inu falš prerok nuč tar dan inu ve-koma bota neizrečenu terpela.

V kakovi časti, oblasti se bo sodni dan deržal, kai se bo godilu inu vsakimu dalu.

D. Tukai zastopnu od sodniga dne, koker ty preroki, Čristus inu iogri govore. Ta veliki beili stol ie ta neizrečena gloria, čast, oblast, muč inu pravica Cristuseva, katero bo na sodni dan pred vsemi stvari v nebi inu na zemli izkazal, koker Ježus sam, Math. 25⁴⁸² od takiga stola inu česti govori. Tedaj bo zemla, voda, lufft inu nebu gorelu, taielu inu bode vse ponovlenu. Esa. 66. 2. Thes. 3. Apoc. 21.⁴⁸³ Pred nimi se bodo ty neverniki grozovitu bali, bi se radi skrili, oli ne bodo veidili, kei inu kam bi bežali, inu ta stol Cristusev bodo morali vsi

482| Mt 25,31–33.

483| Iz 66,22;
2 Tes 3;
Raz 21,1.

*li vsi žlaht ludie, hudi tar dobri, mali
tar veliki, stari tar mladi, cessary, krali,
vyudi tar pastiry, kmetiči, boži inu bo-
gati, ty mertvi inu živi, prytí, stati inu
pryeti vsaketeri po nega veri, lebnu, di-
anu inu dellih nega pravi lon, 2. Cor. 5.*

484|2 Kor 5,10.

*Tedai se bo odperl inu bral vsakiga regi-
šter te nega visty, kai ie vse nega dni
mislil, govuril inu dial inu zatu nega lon
pryel. Inu h timu sodnimu dnevi vsi lu-
die, kir so sežgani, v muriu potopleni, od
diviasčine snedeni, v zemlo, predpode, v
iame verženi inu pocopani, prydo naprei
inu nim se bo pravica sturila. Od tiga
tudi Cristus govorí, Ioh. 5.⁴⁸⁵ De »vsi ty,
kir so v grobeh, bodo nega štymo slišali
inu prido naprei, inu kir so dobru sturi-
li, bodo vstaieli h timu večnímu lebnu,
kir hudu, h ti pravdi,« inu tedai bo ta
smert inu pekal konec imeila inu s teimi
neverníki, anticrišti, papežníki inu*

485|Jn 5,21.

*Turki verženi v ta večni ogneni
pekal inu marter. Pred teim
nas Ježus obari.*

TA

TA XXI. CAP.

*Od ponovlena vseh riči, kir Cristus bo
sturil na sodni dan, na kateri bodo ty
vernici inu brumni pryeli to večno do-
bruto, ty hudi neverniki bodo pahneni v
ta peklenški večni oge[n]. Lipu pravi
od tiga nebeskiga Ieruzalema, tu ie, od
te kersčanske cerqve, katera ie ta prava
neveista Ježusova.*

A.
Verni bo-
do imeili
nov, lep
neveisten,
ženinov
gvant inu
vesseli
stan//

INu iest sem vidil enu novu
nebu inu eno novo zemlo
(zakai tu pervu nebu inu ta per-
va zemla ie minila)⁴⁸⁶ inu tu mor-
ie nei več. ^[2]Inu iest, Iohan[n]
es, sem vidil tu svetu meistu, tu
novu Ieruzalem, doli gredoč iz
nebes, od Buga perpravlenu ko-
ker ena neveista, lipu nareiena
suimu možu, ^[3]inu sem slišal eno
veliko štymo iz nebes, rekoč:
»Pole, ta utta Božya ie s teimi
ludmi inu bode per nih prebi-
vala

486] Raba oklepajev na
tem mestu je Trubarjeva
interpretacijska odločitev
za lažje razumevanje
bibličnega besedila;
prevod sledi L1545:
»¹VND ich sahe einen
newen Himmel / vnd eine
newe Erden / Denn der
erste Himmel vnd die Erste
Erden vergieng / vnd das
Meer ist nicht mehr.«

vala inu oni bodo nega folk inu ta Bug ž nimi ^[4]inu bode doli zbrissal vse selze od nih oči inu ta smert ne bode več inu ne bode več plača, ne žalosti, ne vptia, ne beteža več ne bo, zakai tu pervu ie minilu.« ^[5]Inu ta, kir ie na tim stollu sidil, ie dial: »Pole, iest delam vse riči nove.« Inu on ie k meni rekal: »Piši, zakai te bessedede so risnične inu gvišne.«

^[6]Inu on ie k meni rekal: »Onu ie sturienu, iest sem ta A inu O, ta začetig inu ta konec. Iest bom dal timu ženimu od tiga studenca te žive vode zabston. ^[7]Kateri premore, ta bode vse riči possedil, inu iest bom nega Bug inu on bode moi syn. ^[8]Ampag tim boiečim inu tim nevernim inu tim prekletim inu tim uboinikom inu tim curbariem inu tim cupernikom inu tim malikovcem inu vsem laž-

Ii nikom

B.
Cristus ie
tim vernim
velike, do-
bre riči
odločil,
tim nepo-
kurnim,
mamalu-
kom vse
zlu.

nikom bode nih deil v tim iezeru,
kir s teim ognem inu žveplom gori,
kateru ie ta druga smert.«

c.
Tu nebe-
šku kra-
levstvu
enimu le-
pimu svit-
limu mei-
stu
perglihuie.

[9] Inu pride k meni eden od tih sedem angelov, kir so imeili te sedem verče, polne od tih sedem puslednih strafing, inu ie z meno govuril, rekoč: »Prydi, iest hočo tebi pokazati to ženo, to neveisto tiga Iagneta.« [10] Inu ie mene nessel v tim duhei gori na eno vissoko gorro inu ie meni pokazal tu veliku meistu, tu svetu Ieruzalem, doli gredoč iz nebes od Buga. [11] Inu ie imeilu to svitlobo Božyo inu nee luč ie bila glih timu neržlahnišimu kamenu, enimu crištalnimu iaspidu. [12] Inu ie imeilu velik inu vissok zyd inu ie imeilu dvanaist vrat inu na tih vratih dvanaist angelov inu ta imena zapissana, kir so imena tih dvanaist žlaht tih otruk tiga Izraela. [13] Od iutra try vrata, od pulnoči try vrata, od pulne try vra-

ta,

ta, od večera try vrata. [14] Inu ta zyd tiga meista ie imel dvanaist gruntov inu v tih istih ta imena tih dvanaist iogrov tiga Iagneta.

[15] Inu ta, kir ie z mano govuril, ie imel en zlat terst, de bi meril tu meistu, nee vrata inu zyd. [16] Inu tu meistu ie bilu na štiri vogle inu ie bilu dolgu koker široku inu on ie meril tu meistu s teim zlatim rorom na dvanaist tissuč moških tekov inu tiga meista dolgust, širkost inu vissokota so gлиh. [17] Inu on ie meril nee zyd, stu štiri inu štiridesseti lahti, po meri tiga človeka, katera ie tiga angela. [18] Inu tu zdane nee zydu ie od iaspida inu tu meistu ie bilu čistu zlatu, gлиh čistimu glažu, [19] inu ty grunti tiga zidu inu tiga meista so bili lipu nareieni zo vsemi žlaht kameni. Ta pervi grunt ie bil en iaspis, ta drugi ie bil en sa/fi/r, ta trety en kalcedon, ta četerti en šmaragd, [20] ta

D.
Od lipote
inu terd-
nusti tiga
nebeškiga
Jeruzale-
ma po-
zemlisku
govori.

peti en sardonik, ta šesti en sardis,
ta sedmi en crizolit, ta osmi en beril,
ta deveti en topasier, ta desseti
en crizopraz, ta anaisti en yacint, ta
dvanaisti en amatist.

E.
V nebessih
ie zgul
svitloba; v
to isto
oben čern,
smerdeči
človík, te-
muč le ty, s
Cristusevo
kryo oprá-
ni, prydo.

[21] Inu te dvanaist vrata so bile
dvanaist perle inu vsaka vrata so
bile od ene perle inu te vulice tiga
meista so bile od čistiga zlata ko-
ker en presvital glaž [22] inu iest ne-
sem v nim vidil obeniga templa,
zakai ta vsigamogoči Bug ie nee
tempel inu tu iagne. [23] Inu tu mei-
stu ne potrubuie obeniga sonca,
ne lune, de bi ni sveitila, zakai svi-
tlust Božya no resvečuie inu nee
luč ie tu Iagne. [24] Inu ty aydi, kir
so izveličani, hodio v ti isti nee lu-
či, inu ty krali te zemle bodo per-
nesli v tu istu nih gospostvu inu
čast [25] inu nee vrata se ne bodo za-
perla podnevi, zakai tukai ne bo-
de obene noči, [26] inu v tu istu bodo
pernašali tu gospostvu inu to
čast

čast tih aydov [27] inu v tu istu ne
puide obena reič nečista inu ta,
kir preklete riči dopernaša, inu
ta, kir laže, temuč samuč ty, kir so
zapissani v te žive buqve tiga
iagneta.

A. Koker ie odspreda v dostih capitulih od te grozovitne velike večne štrai-finge, kir prude čez tiga Zludia, anticrišta, draka, čez to beštio, papeža, Mahometa inu čez vse, kir ž nimi derže inu v ti nepokuri prebivaio, govuril inu pissal, taku v le-teiu puslednima capitulih od tih vernih pravih kersčenikov govori, v kakovim stanu, dobruti inu vesselei bodo na tim sveitu v ti visty inu potle po sodnim dnevi ž dušo inu s telessom vekoma v nebessih vživali. Inu on tukai v perglihah govori. Tu večnu vesselie inu to cerkov, pravo gmaino Božyo, perglihuie h tim novim nebessom inu h ti novi zemli, h timu novimu, svetimu, nebeškimu meistu inu k

Koker ty
ferdamna-
ni bodo
veliko ža-
lost v pekli
terpeli, ta-
ku vesselie
inu dobru-
to bodo
vsi verni v
nebessih
uživali, s
teim se
imamo v
naših re-
vah troša-
ati.

487 Iz 65,17;
2 Pet 3,7.13.

*ani lepi neveisti. Glih taku piše Esa. 65
inu s. Peter, 2. Pet. 3.⁴⁸⁷ De bodo vse stva-
re ponovlene, tu ie, ty verni bodo v lepi
novi deželi vekoma prebivali, v ti ne bo
več morye, tu ie, vse žlaht nadluge bodo
od nih vzete, inu per nih ne bo več plača,
reve oli žalosti. Zakai ty pravi kersčeniki,
kir so ta prava cerkov inu gmaina
Božja, bode Cristusu lepa tar luba koker
ena lepa neveista suimu ženinu. Inu Go-
spud Bug bo ž no deržal inu per ni z mi-
lostio inu zo vso dobruto prebival.
Žle-teim se imamo vseh žlaht nadlugah,
revah inu izkušnavah troštati, v nih
vesseli biti, za gvišnu deržati, de h timu
pryde, zakai kar Bug govari, oblubi oli
prití, tu risničnu bode.*

Božye
bessede,
priteži inu
oblube so
gvišne inu
risnične;
kar Bug
tim never-
nim

*B. Inu kir tukai Cristus pruti s. Ianžu
pravi: »Onu ie sturienu,« s teim zagvi-
šuie, kar on govari, prerokuie inu ohlu-
bi, tu se bode gvišnu godilu; vsi ludie
imaio te bessede Božye od prihodnih ri-
čih taku deržati, koker de bi bile sturi-
ene. Obtu ty preroki inu iogri od Cris-
tuseviga*

*tuseviga perviga inu drugiga prihoda
inu kralevstva so taku pissali, koker de
bi vže zdavnú bilu sturienus; Esa. 9,
53⁴⁸⁸ piše od Cristuseviga roystva inu ne-
ga martre okuli osem stu leit, preden ie
Cristus na ta sveit prišal, koker de bi
zdavnú bil royen oli martran; taku s.
Paul, Ephe. 2, ⁴⁸⁹ pravi, de mi kersčeniki
smo vže s Cristusom red od smerti vsta-
li inu sidimo v nebessih, smo purgary
inu domači Božy. Zakai tiga smo gvi-
šni, Cristus ie tu nom oblubil, obtu dri-
gači ne more biti, koker drugdi Luc.
21⁴⁹⁰ pravi: »Nebu inu zemla se rezydo,
ampag muie bessede se ne rezydo.« Inu
tukai pravi: »Iest sem A inu O, začetig
inu konec,« tu ie, drugiga Boga nei bilu
inu ne bode. Iest z muiem Očom inu S.
Duhum sem vse riči stvaril, gori der-
žim inu rovnam, iest sem usigamogoc,
Esa. 43. ⁴⁹¹ Obtu ty papežniki krivu vuče,
kir pravio, ty kersčeniki imajo na nih
izveličanu cbivlati, s tem oni Boga, ne-
ga prroke inu iogre na lažo stavio inu*

Ii 4 te

488| Iz 9,1;
53,1-10.

489| Ef 2,5.

490| Lk 21,33.

491| Iz 43,1-4.11-13.

504 *Rezodivene s. Ianža.*

te boge prestrašene visty cagove delaio,
de v nadlugah inu na smerti lezoč cbi-
vlaio na Božy milosti inu pomuči. Inu
kir tukai Ioh. 4, 7 inu Esa. 55⁴⁹² pravi,
de hoče tim že nim dati piti ta studenec
te žive vode zabston, s teim on daie na
znane, de le tim ludem, kir iz serca že le
po Božy milosti inu po tim večnim leb-
nu, koker ty, kir so silnu že ini po vodi,
*Cristus daie iz milosti zabston ta večni
leben; per tim tim vernim, zuseb tim,
kir bodo per pravi veri do konca obstali,*
to spoznali očitu inu voiskovali inu štri-
tali se s teim Zludiem, anticrištom, pa-
pežom, že nih lastnim messum inu s teim
sveitum, še več oblubuie, de bodo že nim
vse tu, kar on ima v nebessih inu na že-
meli, imeili, potehmal so Cristusevi bra-
tie inu sestre, Math. 12. Rom. 8.⁴⁹³ Obtu
bodo tudi nega raveneriči. Ampag tim,
kir iz straha te martre bodo to vero, Cri-
stusa inu nega bessedo zatayli, ty puido
s temi nepokurniki v ta večni že vepleni
ogen. Gdi bodo vekoma terpeli inu nig-
dar

492| Jn 4,13–14; 7,37–38;
Iz 55,1.

493| Mt 12,47–50;
Rim 8,11–16.

*dar ne bodo mogli taki martri umreiti;
tak peklenksi marter se imenuie ta druga
smert. Pred teim nas Ježus Cristus milo-
stivu obari, amen.*

*C. Iz le-tih sedem angelov ie ozgorai v
tim sedemnaistim capituli tudi s. Ianžu
tu grozovitu pogublene inu ferdamnane
te nečiste velike curbe, te bestie inu Ba-
bilonie izkažal, glib taku tukai spet na-
zai izkažuie tu veliku neizrečenu izveli-
čane inu vesselie, kir bodo vsi verni v
nebessih imeili inu uživali. Inu on te,
vse verne, to gmaino inu cerkov Božyo,
perglihuie k ani neveisti inu ženi tiga
Iagneta, koker David, Psal. 45; Canti-
corum 1, 2, 3, 4, 5; s. Ianž Kerstnik, Ioh.
3; s. Paul 1. Cor. 11, Ephes. 5.⁴⁹⁴ Zakai
vsaki vei, de vmei brumnimi čistimi
neveistami inu ženini ie velika goreča
lubezan. Glib taku Cristus ie to suo pre-
veliko neizrečeno lubezan pruti tim ver-
nim, tei sui cerqvi inu gmaini, kir ie za
nee volo umerl, no ž nega kryo v tim ker-
stu očistil, vse madeže, šrimfe inu*

Z le-teim
te verne
trošta, ka-
kov stan
nim naprei
v nebessih
stoy, zgul
dobru ves-
selie inu
vsa žlaht
lipota.

494| Ps 45,10–16;
Vp 1–5;
Jn 3,29;
1 Kor 11,3–11;
Ef 5,23–29.

Ii 5 vraske

vraske opral inu očistil, izkazal, zatu ga
vsi pravi kersčeniki, ta nega cerkov inu
Gmaina spet nazai lubi, spozna, hvali
inu očitu od nega pridiguie, ie nemu po-
korna inu se za nega volo pusti martra-
ti inu umoriti. Inu ga vekoma bo česti-
la inu hvalila. Tu veliku vissoku
meistu, tu svetu Ieruzalem, kir ie iž
nebes prišlu, ie ta stan inu lipu, vesselu,
terdnu, večnu prebivalisce te cerqve Bo-
žye, kir ie nee voiskovane na tim sveitu
dobila inu dokonala inu v nebi bo myr
inu pokoi imeila, obenu sovraštvu tiga
Žludia inu anticrišta ni ne bo moglu
več škoditi oli kai žaliga sturiti. Inu kir
tukai od tiga nebeškiga meista Ieruza-
lem z dostimi bessedami koker od eniga
pozemliskiga meista govori, de ie v nim
velika čast Božya, velika svitloba skuzi
videče žlahtne kamene koker crištali,
veliki, vissoki, debeli ziduvi, dvanaist
vrat, te ty angeli varuio, de dvanaist
gruntov ima, na nih so ta imena tih
dvanaist izraelskih žlaht inu tih
dvanaist

*dvanaist iogrov tiga Iagneta zapissana
inu de ima na vse štiri kraie truia vrata
etc. Tu on piše inu govori, koker so poprei
ty preroki govurili. Zakai so ty preroki od
tiga kraljevstva Cristuseviga, tu ie, od
tiga kersčanstva pissali, taku so oni od
nega pissali inu tu istu perglihovali k
animu velikimu, širokimu, terdnimu
meistu, v kateru vsi žlaht ludie od vseh
stran ž nih blagum, zlatum, srebrom,
žlahtnimi kameni vleko, Esa. 54, Ezeh.*

*40, Zah. 2.⁴⁹⁵ Inu Zaharias tudi lipu od
tiga velikiga Ieruzalema govori inu pra-
vi, de Gospud Bug bo sam okuli tiga
meista en ogneni zyd inu bo v nim sam
prebival; tu ie Cristus dial, Iohan. 14.⁴⁹⁶*

*»Kateri mene lubi, ta bo muie bessedede
obranil inu mui Oča ga bo lubil inu mi k
nemu pridemo inu per nim bomo sturili
enu prebivalisče.« Inu Math. 28.⁴⁹⁷ Ka-
dar ie v nebu šal, ie dial k suim iogrom:
»Pole, iest bom ž vami vse dni do konca
tiga svita,« tu ie, Cristus bo sam to cer-
kov S. Duhum skuzi to pridigo tih iogrov
resveitil*

495| Iz 54,11–14;
Ezk 40,2–49;
Zah 2,6–9.

496| Jn 14,23.

497| Mt 28,20.

508 *Rezodivene s. Ianža.*

498| Ps 34,8.

499| Mt 16,18.

500| Lk 12,32.

501| Ef 2,20.

resveitil iznotra v tih sercib, no varoval
inu branil skuzi te angele, koker David,
Psalm 34,⁴⁹⁸ govorí, kir pravi: »Ta angel
tiga Gospudi bo suiem campom okuli
oblegal te, kir se nega boye, inu bo nee
obranil.« Cristus pravi, Math. 16,⁴⁹⁹ de
ta peklenksa vrata, usa hudičeva inu ti-
ga svita muč inu kunšt te cerqve ne pre-
mogo. Inu ta nega cerkov ie tu maihinu
kardelce, katerimu sam Bug bo dal tu
nebesku kralevstvu, Luc. 12.⁵⁰⁰ Inu ta cer-
kov ie izbrana od vseh štirih kraiev tiga
svita, od vseh žlaht ludi skuzi to pridigo
tih iogrov inu pridigariev inu ta grunt te
cerqve, ta prava kersčanska vera ie grun-
tana inu sazidana na ta iogerski navuk
inu nekar na ta papeški oli drugih ludi,
Ephes. 2.⁵⁰¹ Inu tih kersčenikov imena so
raven tih angelov inu iogrov v nebi za-
pisana, tu ie, Bug nih ne pozabi inu ne
zapusti na tim sveitu inu po nih telesni
smerti.

Vera inu ta
cerkov

D. Ta žlati ror oli terst inu tu mno-
geteru žlahtnu kamene, s katerimi
ie tu

ie tu nebesku meistu, ta cerkov inu gmaina Božya premeriena, sazydana inu gruntana, so ta čista bessedna Božya, ta stonovitna vera, vupane inu lubezan tih kersčenikov pruti Bogu inu ludem, koker od tiga David, Psalm 19,

119; s. Paul, 1. Cor. 13, inu s. Peter, 1.

Pet. 1.,⁵⁰² govore; Cristus sam perglihuie to nega bessedo h tim velikim šacom inu žlahtnim dragim perlom, Math.

13.⁵⁰³ Inu s. Peter pravi, de ta vera tih kersčenikov v tih nadlugah bo izkušena inu probirana koker tu žlatu v tim ognu, inu s. Paul, de ta vera, vupane inu lubezan so ner te vegše riči per kersčenikih, inu ta meista, na štiri vogle glih postavlena, so dolga tar široka (ty 12. tissuč moških tekov, kir se latinski stadia pravio, so try stu nemških myl),⁵⁰⁴ so terdna, obtu on to kersčansko cerkov, to gmaino vseh vernih, na tim sveitu inu v nebessih h takim močnim, iz žlata inu žlahtnimi kameni sturienim inu gruntanim, perglihuie.

E. Še

kersčanska
sta dvei li-
pei, ter-
dne, moč-
ne riči v
nebi inu na
zemli, tih
Zludi ne
ludie ne
mogo za-
treti.

502| Ps 19,8; 119,1–2;
1 Kor 13,13;
1 Pt 1,3–8.

503| Mt 13,44–46.

504| Nemška milja je
merila 7532,5 m, saška
6797 m, bavarska
7420,4 oz. 7414,9 m,
würtemberška 7448,7
m, badenska 8888,89 m,
hannoverska 9323 oz.
9347 m, vestfalska pa
celo 10044 m. Stadij (gr.
στάδιον, lat. stadium)
je bila grška dolžinska
enota, ki je merila 157 m,
toda tudi 176 (olimpij-
ski), 185 (atiški), 196
(babilonski) in celo 209 m
(feničanski stadij).

510 *Rezodivene s. Ianža.*

To dobru-
to inu li-
poto, ka-
tero ie
Bug tim
vernim v
nebi nare-
dil inu
perpravil,
»obenu
oku nei vi-
dilu, ne
vuhu sliša-
lu, ne ser-
ce zmisli-
lu,« pravi s.
Paul.

i. Cor. 2.

*E. Še pag h troštu vsem vernim, kir na
tim sveitu od tih anticrištovih veliku
terpe, od tiga nebeškiga lepiga vesseliga
stanu inu prebivalisče govori, tu istu
koker poprei perglihuie k animu meistu,
kir ie le s tem žlahtnim kamenem inu s
čistim zlatum sazidanu inu scimpranu,
koker mi moremo tudi per tim lepim
meistu tukai to cerkov inu gmaino Bo-
žyo na tim sveitu zastopiti, v to isto
gremo mi skuži perlove inu zlata vrata,
tu ie, skuži to čisto inu svitlo zastopno
bessedo Božyo, kadar no poslušamo inu
ni terdnu veriamemo. Zakai kateri hoče
v le-tu lipu nebešku meistu priti, ta
mora na tim sveitu s pravo pokuro inu
vero v ne stopiti. Inu kersčanstvu ne po-
trubuie več obeniga templa, koker so ty
Iudi imeili, zakai Gospud Bug ie pov-
sod, žuseb v tim kersčanstvi, per vsakim
vernim suo milostio. Obtu nei potreba
nom, kadar hočmo moliti, delleč okuli,
po hribih oli doleb po cerqvah hoditi, ko-
ker Cristus pravi, Ioh. 4.⁵⁰⁵ De ty pra-
vi*

505| Jn 4,21.

vi služabniki Božy inu kir molio, ne bodo več na tih hribih v Ieruzalemu oli v tim templi molili, temuč v ti risnici inu v tim duhei. Zatu te naše cerque nei ena bulši oli sveteiši mumu te druge inu so le zavolo dežia inu mraza sturiene, de ludie mogo vkupe stati, moliti, Božyo besedo poslušati, te s. zacramento diliti inu pryeti; tib šcoffov cerque inu britoffske žegnane ie tu pravu malikovane. Vsi verni so ty templi inu veže Božye, koker s. Paul, 1. Cor. 3, 6, pričuie inu s. Ianž 1. Ioh. 4.⁵⁰⁶ »Bug ie ta lubezan inu kateri v ti lubezni ostane, ta isti v Bugi ostane inu Bug v nim.« Inu 1. Ioh. 1 tudi pravi: »Ža tiga volo tu, kar smo vidili, slisali inu tipali, vom oznanuiemo, de vi tudi bote ž nami tu tovaristvu oli društvu, inu tu naše tovaristvu ie s tem Očetom inu ž nega Synom Ježusom Cristusom.«⁵⁰⁷ Inu kir pravi, de v tim nebeskim meistu, tu ie, v ti gmaini Božy na tim sveitu inu v nebessih ne bo sonža ne lune, nee vrata se ne bodo žaperla,

506 | 1 Kor 3,16; 6,19;
1 Jn 4,16.

507 | 1 Jn 1,3.

512 *Rezodivene s. Ianža.*

perla, Gospud Bug inu tu Iagne Cristus bode nee resvetil, tu on govorи od tiga dobriga, vesseliga, večniga, stonovitiga stanu tih vernih; glih taku Esa. 60⁵⁰⁸ pi-še. Inu tu se bo gvišnu po sodnim dnevi v nebessih godilu, de sonca, ne lune, ne zydov ne bomo potrebovali inu de oben nevernik, nepokurnik, bud človik v nebu ne pride. Zakai Bug, kir »prebiva v ti luči, h kateri nisce ne more priti,« 1. Thi. 5,⁵⁰⁹ bode po vsem nebu sveitil. Inu ty verni, pravi Cristus, Math. 13,⁵¹⁰ bodo svitli koker tu sonce inu ty neverniki bodo od tih vernih odločeni inu pahneni v ta pekal. Oli mi tudi moremo tukai za-stopiti to gmaino cerkov Božyo, kir ima to luč Cristusevo, Ioh. 1, 12, inu to nega bessedo, koker David pravi: »Bug, tuiā besseda ie ta luč muih nug,« s to vidim, de prov grem po tuih potih v nebessa. Psal. 119.⁵¹¹ Inu ty verni so žiber, se nikoga ne boie, ne smerti ne hudiča, zakai Cristus nee v ti martri inu v ti smerti obrani, inu h taki gmaini kersčanski nekar

508| Iz 60,19–20.

509| 1 Tim 6,16.

510| Mt 13,24–30.

511| Ps 119,105.

nekar le samuč ty boži, temuc⁵¹² tudi
krali inu bogati se bodo perdružova-
li, nih pomuč, blagu ž no dilili, no
čestili inu hvalili inu obeniga neči-
stiga, ležniviga, malikovskiga pre-
kletiga lotra, kir nei zapissan v te
žive buqve Cristuseve, k sebi ne h
tim s. zacramentom pustili; tu vse,
hvala Bogu, se zdai per nas godi inu
rovna.

512| Temuč.

TA XXII. CAP.

Na koncu le-tiga videne, prerokovane
inu prikazni se izkazuie ta živa voda
inu tu drivu tiga lebna inu lipe riči te
večne dobrute. S. Ianž druguč maliko-
vsku hoče tiga angela moliti, Cristus
ima skorai s teim sodnim dnem priti,
bo daial vsakimu nega lon. Prepoveda
ostru k le-timu inu k usimu S.

pismu kai perloži-
ti oli odvže-
ti.

Kk Inu

A.
Kakovu
pitie oli
špižo bo-
mo imeilu
v nebessih,
tu bo ves-
selu prebi-
vane, to-
varištvo
per Bugi.

INu potle ie on meni pokazal
eno čisto reko te žive vode,
svitla koker ta crištal, gredoč od
tiga stolla Božyga inu tiga Iagne-
ta. [2] Na sredi nih vulicah inu na
obeiu strani te reke ie bilu tu dri-
vu tiga lebna, kateru pernaša dva-
naist sadov inu daie vsak messec
sui sad inu tu listie tiga drivessa ie
dobru h timu zdraviu tim aydom
[3] inu ne bode obene prekletve več,
temuč ta stoll Božy inu tiga Ia-
gneta bode v nim inu nega hlapci
bodo nemu služili [4] inu vidili nega
obliče inu nega ime bode na nih
čelleh [5] inu tukai ne bo nuč inu ne
bode potrebovalu obeniga svečni-
ka oli te luči tiga sonca, zakai ta
Gospud Bug bo nee resvetil inu
bodo kralovali od vekoma do ve-
koma.

B.
Še pag za-
gvišu-

[6] Inu on ie k meni rekal: »Le-te
bessedede so gvišne inu risnične. Inu
ta Gospud Bug tih svetih prero-
kov

kov ie poslal suiga angela poka-
zati tim suim hlapcem te riči, ka-
tere se imao skorai zgoditi. [7] Inu
pole, iest pridem skorai, izveličan
ie ta, kateri ohrani te bessede
le-tiga prerokovane le-tih
buqvih.« [8] Inu iest, Ianž, sem ta,
kir sem slišal inu vidil, sem doli
padel pred te noge tiga angela,
kir ie meni le-te riči izkazal, de bi
ga molil, [9] on pag reče k meni:
»Gledai, tiga ti ne sturi, zakai iest
sem s tebo red en hlapec inu tuih
bratov prerokov inu tih, kir
ohranio te bessede le-tih buqvih.
Moli Boga.«

[10] Potle pravi k meni: »Ne zepeča-
ti le-te bessede tiga prerokovane v
le-tih buqvah, zakai ta čass ie bli-
zu. [11] Kateri škodi, ta še škodo de-
lai, inu kateri ie smerdeč, ta še
smerdi, inu kateri ie brumen, ta še
bodi brumen, inu kateri ie svet, ta
bodi še svet, [12] inu pole, iest skorai

Kk 2 pridem

ie, de kar
se v le-tih
buqvah
pravi, ie
gvišnu, se
bo risnič-
nu taku
godilu.

c.

Risnica se
ima pridi-
gati, naisi
ta vegši
deil od nee
huiši rataio
inu za špot
imeio.

pridem inu mui lon ie z mano, de bom dal vsakimu, koker bodo ta nega della, ^[13]iest sem ta A inu O, ta začetig inu ta konec, ta pervi inu ta pusledni. ^[14]Izveličani so ty, kir ohranio te nega zapuvidi, de nih oblast bode na tim drivessu tiga lebna inu de puido noter skuzi ta vrata tiga meista, ^[15]ampag izvuna bodo ty psi inu ty cuperniki inu ty curbary inu ty uboiniki inu ty malikovci inu vsi ty, kir lubio inu delaio te laže.

D.
Preroko-
vane v
le-tih
buqyah ie
od samiga
Jezusa.

^[16]Iest, Jezus, sem poslal muiga angela vom le-te riči pričovati v tih cerqvah. Iest sem ta koren inu žlahta tiga Davida, ta svitla zvezda inu danica.« ^[17]Inu ta Duh inu ta neveista pravio »Prydi« inu kateri sliši, ta reci »Prydi« inu kateri ie žeien, ta prydi, inu kateri hoče, ta vzami od te vode tiga lebna zaston.

E. ^[18]Iest pričam vsakimu, kir slišio te

te bessede tiga prerokovane v
le-tih buqovah: Aku gdu perloži k
le-tim ričem, taku Bug bode perlu-
žil čez nega le-te štraifinge, kir so
zapissane v le-tih buqovah, [19]inu aku
du proč vzame od tih bessed le-tih
buqvi tiga prerokovane, taku bode
Bug proč dial nega deil iz le-tih
buqvi tiga lebna inu iz tiga svetiga
meista inu od tiga, kar ie piſſanu v
le-tih buqovah; [20]ta, kir pričuie le-te
riči, pravi: »Ia, iest pridem skorai.«
»Amen, ia, pridi ty Gospud Jezus.«
[21]Ta gnada našiga Gospudi Jezusa
Cristusa bodi z vami zo vsemi,
amen.

H Božy
bessedí inu
postavi se
neima
perstaviti
oli to isto
preminiti.

*A/. / Pred le-tim capitulom ie pravil,
kakovu inu iz čes ie tu nebesku meistu
sazidanu, zdai pag pravi, kakovo spižo,
pitie inu kakov leben bomo v nim
imeili; bomo vsiga pitia, vse žlaht spizē
siti, nigdar ne bomo bolni ne žalostni.
Mi v nebessih, koker ty angeli, ne bomo*

Koker
malu enu
deite v
materinim
telessu vei
oli vidi, kai
ie na svei-
tu, taku
mi, dotle
smo

Kk 3 ieili

518 *Rezodivene s. Ianža.*

na tim sve-
itu, prov
ne zasto-
pimo, kai
ie v nebes-
sih.

iel i ne pili. Oli on koker ty preroki od Cristuseviga kralevstva na tim sveitu inu v nebessih taku s perglihami govori, s teim te verne trošta inu veselle dela, de oni tudi bodo v nebessih koker ty bogati velaki na tim sveitu inu v velikih bogatih meistih prez vse skerbi dober leben imeili vekoma, tu ie, prez konca. Ta čista, svitla reka oli voda pomeni to besedo Božyo inu ta s. kerst, koker David, Psalm. 36,⁵¹³ govori, kir pravi: »Per tebi, Gospud, ie ta studenec tiga lebna inu v tuy luči mi to luč vidimo, oni bodo pyani od tiga bogatiga blaga tuie hiše inu ty nee napaias s teim luštom koker z anem potokom.« Zakai koker enimu vročimu žeiniimu popotnimu cloveiku ie en čist, meržal studenec lub inu vessel, glib taku tim žeiniim, lakotnim, prestrašenim vystim ie ta s./ evangeli lub, vessel inu perieten, kir nee z Božyo milostio obeseli, trošta inu zagvišuie, de Bug zavolo suiga Synu hoče nim vse grehe zabston odpustiti, v suo milost inu v nebessa

513| Ps 36,8–9.

bessa k sebi vžeti, koker od tiga tudi David govorí, kir pravi, Psal. 94: »Iest sem dosti inu veliku žalosti v muim sercei imel, oli tuy trošti so obesselili muio dušo.« Te gasse oli vulice pomenio tu kardelu vseh vernih, v nih inu vmei nimi ie tu drivu tiga lebna, tu ie, Cristus sam te mertve obuduie inu nim daie ta večni leben, koker on sam od tiga čestu govorí, Ioh. 3, 5, 6, 11, 14, 17. Inu s. Ianž, 1. Ioh. 1.⁵¹⁴ Inu koker v tim paradižu tu prepovedanu drivu ie timu Adamu inu nom vsem perneslu to smert inu ferdmiane. Taku Cristus, tu zelenu drivu, ie nom perneslu ta večni leben obilnu koker ta drivessa, hruske iablane inu pomoranče, kir čestče v leiti rode. Inu le-tu drivu Cristus ž nega saduvi, ž nega besedo, močio inu oblastio vse žlaht ludi, ayde, Iude inu Turke, kir v nega verui, ozdravi na duši inu telessu h timu večnimu lebnu. Inu ty verni bodo Gospudi Bogu inu nega Synu iz serca, volnu inu zveistu, koker Zaharias, Lu. 1,⁵¹⁵

Kk 4 govori,

514|Jn 3,36; 5,24; 6,27;
11,25; 14,6; 17,1–3;
1 Jn 1,1–3.

515|Lk 1,74–75.

520 *Rezodivene s. Ianža.*

govori, prez straha v ti pravici inu sve-tusti, vse nih živoče dni služili. Tedaj tudi bodo ty verni na tim sveitu tu Božje obličie v ti veri, potle v nebessih popolnoma vidili inu znali, koker Paulus, 1. Cor. 13,⁵¹⁶ govori, de zdai le koker en špegel, ampag potle v tu obličie bomo Boga vidili inu ga bomo očitu z rezkri-venim obličiem spoznali inu čestili, 2. Cor. 3.⁵¹⁷ Inu ty verni, kir za Cristusom gredo, nega bessedi terdnu, stonovitu veruio inu slušao, ty na tim sveitu inu po smerti v temnico ne prido. Ioh. 8. Ephe. 5.⁵¹⁸ Zakai oni imaio to pravo luč Božyo vsebi inu pred sebo, zatu bodo tudi ž nim kralovali inu vživali to Večno dobruto.

Gospud
Bug ie vsi-gamogoč
inu risni-čen, obtu, kar govori, h timu gvišnu pride.

B. *Zdai le-te inu vse biblike buqve risnične inu pravične della inu pričuie, de kar ie v nih pišsanu inu prerokovanu, se ie oli se bo pred sodnim dnem gordilu, zakai sam Gospud Bug skuzi preroke, iogre inu svetnike take riči tim ludem rezodeva inu oznanuie, obtu vsi preroki*

516| 1 Kor 13,12.

517| 2 Kor 3,18.

518| Jn 8,12;
Ef 5,8.

preroki nih prerokovane začno: »Sic dicit Dominus exercituum, «⁵¹⁹ »Taku ta Gospud Bug tih campov govori etc.« S tem ta s. angel inu s. Ianž hočta te verne vučiti inu zveistu opominati, de se pred anticrištom zveistu varuio, de se od nega ne puste zepelati. Inu per tim nee trošta, de Cristus s tem sodnim dnem skorai pride inu bo po nega bessedи inu prerokovanu tih prerokov inu iogrov vus sveit sodil. Obtu, kir bo tei Bibly veroval, po nee vuku dial (ta catehismus ie ta kratka Biblia), timu istimu bo na tim sveitu inu v nebessih vselei dobru. Za teim s. Ianž pravi, de kar ie v le-tih buqvah zapissal, tu vse ie on v prikaznah vidil inu slišal od samiga Božyga angela. Tiga ie še pag iz nezastopnosti hotel moliti, oli ta angel ga ie žatu ostru svaril, žakai angeli so le hlapci Božy inu te nega cerque. Heb. 1.⁵²⁰ Tukai se vučimo, de neimamo na svetnike klicati, ne nim cerque zidati.

C. Ta angel hoče, de le-te inu te Veli le-te
Kk 5 druge

519| Npr. Jer 25,15:

»¹⁵Quia sic dicit Dominus exercituum, Deus Israël : Sume calicem vini furoris hujus de manu mea, et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te.«

»¹⁵Da, tako mi je govoril GOSPOD, Izraelov Bog: Vzemi iz moje roke to čašo z vinom srda in daj piti iz njega vsem narodom, h katerim te pošljem..«

520| Heb 1,14.

buqve inu
vse S. pi-
smu gostu
prebrati, s
teim bodo
vučeni v
Božyh ri-
čeh inu
potroštani
v nih na-
dlugah.

*druge vse buqve tiga S. pisma se imajo
veden od vseh ludi zveistu inu s flissom
brati inu nigdar na klopi oli pod klopio
zapreti, v prahi pustiti ležati, zakai iz
tih ty verni se navuče, koku se imajo s
teim anticrištom, Turki inu papeži v
nih nadlugah deržati inu se troštati.
Inu de taki nih sovražniki bud konec
vzamo. Obtu vsaki kersčenik ima rad
inu čestu le-te inu vse bibiske buqve
prebrati, kadar veimo inu v nih vidi-
mo, de vse riči, kar ie v nih prerokova-
nu, se ie zgudilu, de ta sodni dan, po-
gublene tiga anticrišta, Turkov,
papežnikov inu vseh nepokurnih inu tu
večnu izveličane tar vesselie tih vernih
gvišnu tar skorai pride, amen. Per tim
prerokuie, de ty anticrištovi neverniki
inu nepokurniki bodo le čedale huiši,
nečisti, smerdeči v tih grehih, vsi hudo-
bi inu lotry od dan do dne gori iemali,
te verne preganali, lovili inu martrali,
koker tu mi zdai v franskih inu nider-
lenskih deželah slišimo,⁵²¹ oli ty ver-
ni*

⁵²¹ Zastran Nizozemske je imel Trubar verjetno v mislih protireformacijske ukrepe Filipa II. Španskega, ki so zanetili upor v pretežno kalvinskem severnem delu Nizozemske in tako leta 1568 sprožili osemdesetletno vojno, ki se je med španskimi Habsburžani in Nizozemsko končala šele z eno od listin vestfalskega verskega miru 1648.

ni se neimaio v ti veri zblazniti, temuč
le v ti dobruti inu v svetusti gori iema-
ti. Zakai Christus suiem sodnim dnem
skorai pride, bode lon daial vsakimu po
nega zašluženu. Kir Cristus v le-tih
buqvah tretyč, v začetku, v sredi inu na
koncu pravi, de ie on A inu O, začetig
inu konec, ta pervi inu pusledni, s tem
tu suie Bogastvu daie na znane inu ter-
di, koker Esa. 43,⁵²² kir pravi: »Iest sem,
iest sem ta Gospud inu prez mene nei
obeniga ohranenika, pred meno nei oben
Bug sturien inu za meno ne bo.« Potle
spet hvali tu Cristusevu kralevstvu, to
cerkov inu gmaino Božyo na tim sveitu
inu v nebessih, v tim bo vselei dobru, bo-
do ieili ta sad tiga večniga lebna inu v
tu istu prideio ty, kir Božye zapuvidi
ohranio, ampag ty anticrištovi, Turki,
papeži, vsi nepokurniki, neverniki, koker
so ty nesramni melčeći psi, kir ne laio, ne
pridiguo, ne pišo zubper anticrištove, ty
cuperniki, curbary, uboiniki, malikovci
inu vši, kir z lažami okuli hodio,

ne

522| Iz 43,11-12.

ne prido v tu s. meistu, temuč bodo vunkai pahneni v ta pekal, undukai bodo v žvepli goreli vekoma; pred teim nas Syn Božy ohrani inu obari, amen.

Cristus ie
bug inu
stvarnik
Davidov
inu vseh
ludi inu ta
luč inu ce-
sta v ne-
bessa, per
nim vsi lu-
die s to
pokuro
inu pravo
vero dobe
tu nebešku
izveličane.

D. Tukai očitu sam naš Gospud, Ježus Cristus, pravi, de ie suiga angela sveti-mu Ianžu poslal, de ie le-te riči, kir so v le-tih buqvah, mnogeteri viži inu čudnih prikaznih prerokoval, de on tim cerqvom, vsem vernim po usim sveitu ima oznaciti, dati na znane inu rezglassiti, de se veido pred anticrištovimi hlapci varovati, inu kadar nim bodo sylo inu zlu nalagali, se troštati, inu kir pravi, de ie koren inu žlahta Davidova, svitla zvezda inu danica, tu ie tulikain, koker de bi rekal: Iest, Ježus, sem stvarnik Davidov po Božy naturi inu stric po človeiski inu iest to pravo luč, ta pravi pot kažem v nebessa, koker od tiga on sam v tih evangelistih buqvah inu nega iogrov listej pričuie. Inu per tim pravi, de Sveti Duh vseh izvolenih sercib inu ta neveista, ta cella cerkov Božya, veden

*den vzdiha inu moli, de bi Cristus, nee
lubi ženin skorai prisal, de bi te suie ver-
ne od anticrišta inu od nega hlapcev od-
resil inu vsi hudobi, lotry en konec sturil,
inu kir tu sliši, ta ima za tu iž serca
prossiti. Inu kateri ie lačen oli žeien te
Božye milosti, nega dobrute inu tiga več-
niga lebna, ta pridi v pokuri inu s to ve-
ro h Cristusu, le-tu vse on naide per nim
zabston. Cristus tudi pravi v tih pergli-
hab od ochaiti⁵²³ inu velike večerie, Math.
22. Luc. 14.⁵²⁴ De ie vse pernarednu, de le
imaio priti, doli seisti inu ieisti zabston,
oli nih ie malu vrednu prislu. Glih taku
Esa. 55⁵²⁵ piše.*

*E. Ostru inu vissoku s. Ianž zapriču-
ie, de le-te inu vse bibliske buqve, v
nih prerokovanu ie Božye, gvišnu inu
risničnu, kar ie v nih zapissanu, se bo
gvišnu dopernasalu pred inu po sodnim
dnevi. Inu per tim ostru priti vsemi
grozovitimi Božymi štraifingami inu
s teim peklenškim ognem vsem tim, kir
tu S. pismu falšuio, prevračaio, za-
mečuio,*

»Io« inu
»ve« ie inu
bode vsem
falš pridi-
gariem inu
vučeni-
kom, kir
tu S. pismu
krivu izla-
gaio inu
prevračaio.

523| Ohcaiti.

524| Mt 22,2–14;
Lk 14,15–24.

525| Iz 55,1–3.

mečuio, krivu izлагаio, prestavleio, perstavleio inu proč iemlo, koker so tedi ty falš preroki, vučeniki, pissary per tih čassih tih prerokov inu iogrov bili inu delali. Inu koker tudi per naših čassih ty papežniki, ty eni šcoffi, menihi, doctary, velike šule, vvidertauffery, cbingliani inu neverč ty hinauski, polni hude kunšti, pregnani novi menihi, veliki lotri, fratary inu mordrary, goluffi iežuwidery; ty silnu S. pismu falšui, obtu Bug bo nee skorai grozovitu štrafal, nim vum inu pamet vzel, de padu v strašno sromoto, inu hud konec vžamo. Natu spet Cristus oblubuie, de hoče skorai prytí, tim nega pokurnim dati tu večnu vesselie, tim anticrištovim vse zlu vekoma, amen, tu bo gvišnu. Za teim s. Ianž moli, de bi Gospud Ježus skorai prisal, s teim opomina vse verne, de oni tudi že nim molio iz serca v tim Očanašu »Pridi tuie kralevstvu«, zakai kadar Cristus že nega sodnim dnem pride, tedai stuprov bodo vse kecarye,

Ta XXII. cap.

527

carye, falš pridige, malikovske službe,
vsa lotrya, hudoba doli diane, od pravih
kersčenikov odvlečene, v ta pekal verže-
ne, ampag ty pravi verni bodo s Cristu-
som red v nebu makneni inu vselei
per nim prebivali. 1. Thes. 4.⁵²⁶ Na
koncu od vseh vernih slovu iem-
le inu nim prossi od Cris-
tusa nega milost
inu vse dob-
ru,

526| 1 Tes 4,17.

A M E N .

K O N E C V S I G A N O -
viga testamenta oli za-
kona.

Regišter

V TIBINGI,

M. D. LXXVI.

Register.

ZAMERKANE TIH

NERVEGŠIH POTREBNIH

ričy, navukov inu troštov, v le-tih buqvah zapopadenih. Cerkov, verni, kersčeniki, ta try imena se imajo za enu zastopiti, kar per enim nei, tu se per drugim naide etc. Vseh cyffer nesem, temuč le te perve postavil, za teimi od vsake ričy več naidete, so tudi ene

prestavlene. Na le-ta regišter se neimate zanesti,
temuč sami preberite čestu le-te buqve.

Taku bote iz nih prov vučeni

s teimi anticrišti duhovsku
voiskovati.

A.

Abbadon, Appollyon: peklenski Zludi.

326. 330.

Alleluia, vsi verni v nebessih veden poio.

453. 457.

Andri Kaminar: corar lublanski, ie lutersko
vero zatayl, hud konec vzel. 417.

Angeli so se vesselili Cristuseviga prihoda
na ta sveit. 141. 143.

Angel Mihael se ie Zludiem kregal za
Moizesevu tellu. 230.

Angel ta vegši ie Cristus. 336.

Angeli so vsi pravi pridigary, anticrišta rez-
odevaio. 272. 277. 281. 317. 320. 397. 403.

Angeli, ne svetniki se neimaio moliti. 454.

459. 497. 503.

Ll Anticriš-

Regiſter.

Anticriſti so truy: Iudi, Turki, papežniki.

194.

Anticriſti so sli pred sodnim dnem. 188.

193.

Anticriſti so Turki, papeži, so ž nih vero
inu dianem Cristusu zuper. 372. 377.

Anticriſt, garda, sirašna ⁵²⁷beštia, ima
oblast od Zludia. 371. 376.

Anticriſt od te žlahte Dan ima priti. 310.

314.

Anticriſt ie na tim sveitu oblasten, te suie
brani, zagovarie, verne pregane, mory,
obeša. 442. 447.

Anticriſt ž nega curbo, kupcy, krali,
cardinali, šcoffi ie rezodiven, malan,
končan inu zatren. 443. 450.

Anticriſt ž nega hlapci bo pred sodnim
dnem rezodiven. 333. 336.

Anticriſti Cristusevu Bogastvu, čast inu
zaslužene taye inu zamečuio. 203. 206.

Anticriſti ⁵²⁸se varuimo. 180.

Anticriſti so oblastni, močni, verni so
močneši. 254.

Anticriſti prave pridigarie inu verne dolg
čas premagaio, love, moree inu se s
teim hvalio inu veselle. 342. 349.

Anticriſtovu obuie kralevstvu, tursku inu
papešku, bo od Cristusa pred sodnim
dnem zatrenu. 412. 421.

Anticri-

527| Strašna.

528| Anticriſta.

Regiſter.

Anticrištovi voiskuio s teim Iagnetom oli
Iagne nee premore. 430. 438.
Anticrištovimu vuku so krali inu ta vegši
deil ludi verovali inu služali. 430. 438.
Anticrištovi le čedale huši, smerdečesi⁵²⁹
rataio. 497. 504.
Anticrištovih grozovitu pogublene/. 456.
463.
Arca ie Cristus. 344. 355.
Armageddon, pobyen camp. 413. 423.
Arrius, preklet velik škodlivи turski kecar.
248. 306.
Arcnya od ole. 130.
Augustin Prigel: doctor/. 450.

529| Smerdeči.

B.

Babilonia, Rym, Turčya bodo zatreni. 391.
399. 443. 450.
Balaam: hud zupernik. 275.
Beli gyant, kai pomeni. 286. 288.
Bessed Božya ie živa, ostra, oster meč,
močna, risnična, pravična, ie Cristus.
28. 30. 455. 461. 463.
Bessed Božya dobiva. 320.
Bessed Božya ie slatka, grenka, obesseli,
cryž da. 335. 339.
Bessed Božya loči te prave vučenike inu
kersčenike od krivih, rezodeva te
anticrištove. 340. 344.
Bessed Božya ie večna, ludi druguč
Ll 2 rody,

Regiſter.

- rody, obrača na pravo vero, nebessa
odpyra inu zapyra. 143. 286.
Bessedja Božja, kadar se posluša inu sluša,
izvelyča. 106. 109.
Beštia huda tar zla sta Turk inu papež.
429. 435.
Biblisku pismu ie gvišnu, risničnu. 496.
502.
Bibliške buqve se imaio od vseh brati. 497.
503.
Biblišku pismu, kir falšuio, krivu izлагаio,
bodo v pekli goreli. 499. 507.
Blagu, čast tiga svita hitru rezido. 104. 108.
Boga, du lubi, ta lubi tudi suiga bližniga/./
206.
Boga bomo v nebi prov znali inu vidili.
496. 502.
Boga samiga se imamo bati inu samimu
služiti. 391. 398. 403.
Boge ludi imamo lubiti, zakai Bug nee
lubi. 101. 110.
Bogate, kir več koker boge lubi, ta greši.
115.
Bogati iz bozih inu iz prave vere špot
delaio. 114. 115.
Bogatim lakomnim, odertnikom,
tyrannom hudu puide. 102. 112. 125.
Bolniki imaio moliti, pridigarie k sebi
poklicati. 128.

Boieči,

Regiſter.

Boieči, kir iz straha prave vere očitu pred
ludmi ne spoznaio, puido v pekal. 479.
Božye oblube inu priteži so gotovi, gvišni
risnični. 479. 484.
Božya zapuvid nervegši, de v nega Synu
veruiemo. 199. 202. 206. 208.
Božy Synuvi: kakovi. 209.
Bug ie lubezen, ta tudi od nega pride.
204. 208.
Bug, per komu prebiva. 202.
Bug vidi deleč, globoku, kar mi ne
vidimo. 286. 288.
Bug te suie svary inu tepe. 284. 289. 83.
85.
Bug odlaša inu zanaša. 172. 175.
Bug ž nega volo inu šego se ne preminuie.
28.

C.

Cananeiska dežela pomeni nebessa. 29.
Caplani papeski: kokovi. 326. 331.
Cerkov Božya ie boga na tim sveitu, ima
veliko revo inu žalost, neima vunane
brambe, ne pomuči. 258.
Cerkov Božya ie skrivna, se ne vidi z očy
inu človesko zastopnostio, se le veruie.
258. 260. 262.
Cerkov ima v sebi zmote, kecarie,
grešnike, hude inu dobre. 259. 260. 272.

Ll 3 Cerkov

Regišter.

Cerkov Božya obstane v vseh žlaht
nadlugah. 257. 258.

Cerkov, Božya gmaina, ie lepa, bogata,
žiher, vessela, ie en svečnik pred
Bugom. 272. 480. 490. etc.

Cerkovna vrata kakova. 482.

Cerkov ie neveista Jezusova, ga prossi za
sodni dan. 498. 506.

Cerkov, kir ima to luč, Cristusa, nega
bessedo, lotrov, nepokurnih ne pusti h
tim s. sacramentom. 483. 494.

Cerkov Božya ie ena svitla porodna žena,
raste, doli iemle, od Zludia sovražena,
veliku terpi, oli vini dosti otruk rody.
356. 360.

Cerqvom sedem, tu ie gmainom tih
kersckenikov,⁵³⁰ piše s. Ianž. 264.

Cor v templi: kai pomeni. 341. 345.

Crainski šcoffi, fary, menihi, kir so s.
evangeliu bili zuper, so hud konec
vzeli. 411. 414. etc.

Cristus ie A inu O, začetig inu konec,
večni Bug. 498. 505.

Cristus ie ta pervi inu pusledni pravi
pridigar, bug inu človik, stvarnik vseh
riči. 11. 12.

Cristus ie vseh angelov inu Moizesev bug,
stvarnik inu gospud. 6. 21. 24.

Cristus, vernih vyuda inu izvelyčar. 17.

Cristus

Regiſter.

Cristus sam vse verne z Bugom zmyruie,
večni myr daie. 6. 24.

Cristus ie vseh vernih bessednik,
spravlavec, far, papež pred Bugom. 6.
71.

Cristus ie ta kamen, grunt, skala te cerqve.
147. 151.

Cristus ie glava vseh vernih, zatu, koker
on ie terpil, bil svet, periazniv, taku mi.
145.

Cristus ie nom dan za truyh riči. 148.

Cristus ž nega smertio ie nas od te večne
smerti odrešil. 17. 20.

Cristus, zakai ie človik, naš brat ratal inu
izkušen. 20.

Cristus sam ie naš viši far, šcoff, pomočnik,
ima ta pravi lepi mašni gvant. 31. 41. etc.

Cristus ie ta pravi tabernakel, tempel,
utta, cor, altar, offer, luč, kruh, skrina
vseh nebeskih šacev. 56. 57. etc.

Cristus samo suio kryo inu offrom ie nešil
inu dobil celi večni odpustig. 58.

Cristus ie svečnik. 269.

Cristus ie pervi royen, vyuda vseh kralev.
265.

Cristus ie vselei bil inu bode, začetig inu
konec. 263. 92. 95.

Cristus sam ie vseh vernih večni leben. 285.

Cristus brani suio cerkov. 287. 359. 368.

L1 4 Cristus

Regiſter.

- Cristus ie Amen, tu ie, Risnični. 283.
288.
- Cristus ie strašan inu periezniv. 266. 270.
- Cristus čestu koker en človik pruti Bogu
inu ž nim govori. 266.
- Cristus se le bogaboiečim rezodeva. 295.
- Cristus vse riči vei, vidi, trošta vse verne,
299.
- Cristus dopusti inu hoče, de se nega
evangeli vsem ludem pridiguie, tu
Zludi brani. 307. 313.
- Cristus bo temman, poteptan skuzi
kecarie papežnike. 318. 322.
- Cristus stuprov na sodni dan bo suoio
muč, čast, oblubo inu prytež izkazal.
343.
- Cristus, sionski kral, bo ž nega cerkovio
obba anticrišta, Turka inu papeža,
premogel. 396. 390. 394.
- Cristus suoio bessedo skuzi pridigarie bo
anticrišta v papežovih inu v Turkih
rezdiral inu zaterl. 441. 446.
- Cristus z veliko čestio, oblastio, voisko
strašnu bo te anticrištove sodil inu v
pekal metal. 455. 461.
- Cristusa kir sluša, ie nega tovariš. 284.
- Cristusev offer sam naše visty prov
trošta. 8.

Cristusev

Register.

- Cristusev stan, opravilu kakovu. 4.
Cristuseva čast, muč se bo stuprov na
sodni dan rezodela. 16.
Cristusev pervi prihod ie bil nizak, drugi
bo visok. 20.
Cristuseva čast, oblast, gloria, maiesteta
se malla, rezodeva inu izkazuie. 289.
Cristusu vsi angeli, verni, stvary od nega
oblasti pričuio inu so podverženi. 295.
140. 144.
Cristusev serd bo velik, grozovit čez te
neverne oblastnike. 303. 306.
Cristusev vuk ie Božy. 299.
Cristuseva smert, gorivstanene ie tudi
tim mertvim oznanenu inu pridnu. 139.
140.
Cristusevo maiesteto ie s. Ianž vidil. 265.
Cryž, terplene verne probira. 147. 150.
Curba babiloniska, skarlatom obličena,
ie tursku inu papesku kralevstvu inu
nih malikovane. 427. 431.
Curba duhovska ima v Rymi nervegšo
oblast. 430.
Curbi duhovski, papežnikom inu
Turkom, bo Bug zadosti povračoval.
442.
Curbarya duhovska ie tu malikovane.
427. 431.

Ll 5 Curba-

Regiſter.

Curbarya velik greh. 276. 279.

D.

S. Duh ne prebiva per velikih grešnikih.

124.

Demetrius: pravi kersčenik. 226.

Deče gredo za Cristusom. 391. 396.

Dim: kai pomeni. 324. 328.

Diotrefes: hud hynavec, tih ie zdai dosti.

226.

Drak, lindgvor, Zludi: vernih sylen
sovrašnik. 356. 368.

Drak, ta viši Zludi, tim anticrištov suo
muč oblast daie. 371. 374.

Drivu tiga lebna ie Cristus. 496. 501.

Duše tih vernih so žive per Bugi. 466. 470.

E.

Elias, Enoh, kadai prideta. 346.

Erbsčina vernih prava v nebessih. 139.

Evangeliske pridige prez vere ne priduio.

26.

Evangeli ie star, oli nove ludi della. 186.

192.

Evangeli vsem ludem, vsaki starosti sliši.

185. 187.

Evangeliu zdaici, kadar se pridiguie,
imamo verovati, de ne bomo
ferdamnani. 25.

Evangeli

Regiſter.

Evangeli ima sylne sovražnike. 307.

321.

Evangeli pred sodnim dnem se bo
široku pridigal. 333.

Evangeli odpre, zepre nebessa inu ludi
v pan polaga. 334.

Evangelisti imajo dosti uk oli očesss,
so štyrim zvirynom perglihani. 291.

294.

F.

Farmani, prave Božye ovčice se imajo
čestu opominati, de ostano per pravi
veri, pred anticrišti se varuio, ž nimi
obeniga tovarištva ne derže. 222.

Farstvu iudosku, papesku se od
Cristuseviga deleč narazen loči;
Cristusevu samu nas izveliča, tiga ludi,
papežniki ne zastopio. 34. 35.

Felix knez od Barteperga: evangeliski
sovražnik, ie v sui kry zadušen. 416.

G.

Gaius: en pravi kersčenik. 223.

Greh, noterna dušna reč. 63.

Greh rody smert. 105.

Greh ie krivina, pride od Zludia. 195.

Grehi smertni kakovi. 211. 214.

Grešni-

Regišter.

Grešnikov rezlotig, so duy. 200. 216.
Grešniki prez vere v Jezusa so ferdamnani.
68.
Grešniki so vsi kersčeniki na tim sveitu.
182. 190. 212. 216.
Grešnike, kir h pokuri perpravi nih duše,
ohrani. 129.
Gospočina se ima poštovati, v pravih
zapuvidah, postavah slušati. 149. 153.

H.

Hlapčiči verni so redli lunaki. 358. 368.
Hlapci, kmeti so dolžni nih gospudom,
dobrim inu hudim, zveisti biti, od nih
sylo krivico terpeti po Cristusevim
exemplu. 149. 153.
Hvaliti se ima Cristus veden. 299.
Hudič lev, hud vernih sovražnik, timu se s
to vero imamo ubraniti. 152.
Hudič malikovane, pozrečino,⁵³¹ curbaryo
nareia. 274.
Hynavski kersčeniki. 115. 124.
Hynavci Boga ne znaio, ne lubio. 203.
Hynavci nepocurni, komu so glih oli
podobni. 231.
Hynavcem ie Bug sovraž. 283.

I.

S. Iacoba sta dva iogra bila, koku sta ži-
vela

⁵³¹| Pozresčino.

Regiſter.

vela inu martrana, kateri ie le-ta lyst
pissal. 97.
S. Iacoba lyst ie iogerski. 100.
S. Ianž: du ie bil, nega pismu ie cilu
Božye. 176.
Iezik imamo vuzdati. 102. 116.
Jezus:⁵³² zakai ie človik postal. 5.
Jezus ie tu pravu Iagne, dini offer za naše
grehe. 8.
Jezus večna luč, izvelyčar. 181.
Jezusu prýčuio S. Troyza, kerst, obhaylu,
S. pismu, de ie bug inu človik, vseh
vernih izvelyčar. 210.
Jezusu inu v nega, du ne veruie, ta Boga
na laže stavi. 210. 211. 213. 214.
Jezus sam ie s. Ianžom govuril. 498. 506.
Ieruzalem, novu, nebesku. 478. 483. 484.
etc.
Interim, papeška vera. 308. 365. 358.
Iogerski vuk risničin, izvelyča, v nebesku
tovarštvi perpravi. 181.
Iogrovu pisma neso basni oli sane, temuč
risnica, kar so vidili, slišali, preroki
pissali. 158. 161. 162. 163.
Izkušne so dobre/. 104.
Izkušne, dobre od Buga, hude od nas. 105.
108. 109.
Izkusnavah⁵³³ se imamo Božye oblube
terdnu deržati. 40. 41.

532| V izvirniku zapisano v obliki Iezus. Kljub transliteraciji se zaradi načela likovne primerljivosti pričajoče izdaje z izvirnimi Trubarjevi knjigami nahaja pod zadevno črko stvarnega kazala.

533| Izkušnavah.

K. Kadilu

Regiſter.

- Kadilu pravu so vernih molitve. 296. 361.
319. etc.
- Kača, drak sta zludia. 465. 470.
- Kača ie zludi. 357. 364.
- Katči repi imaio glave, kai pomenio. 327.
332.
- Kersčenikov prava znamina. 91.
- Kersčeniki so iznotra inu izvuna čisti,
svety, preprosti, prez nida. 145. 151.
- Kersčeniki so svety, zatu imaio v svetusti
prebivati. 143. 102.
- Kersčeniki so prez hudube, golufye,
cerkovni živi kamini, fary, krali, folk
Božy, ptui, popotniki, sveti na tim
sveitu. 147. 152.
- Kersčeniki po vsim sveitu terpe. 152. 154
- Kersčeniki, koku se imaio vmei sebo,
pruti Bogu, ludem v dobrim inu hudim
deržati. 138. Cyffre so prestavlene. 141
- Kersčeniki pravi se izkažo s pokorsčino
pruti Bogu. 191.
- Kersčeniki so otroci, synuvi Božy v ti veri
inu vupanu, naisi zdai v tim životu ne
čutimo. 196.
- Kersčenikov znamina, terplene, lubezen.
198. 201.
- Kersčeniki otroci Božy, kateri. 209. 213.
- Kersčeniki so posvičeni fary, krali. 229
- Kersče-

Regiſter.

Kersčeniki imajo do konza v pokuri per veri ostati, sice bodo strašnu straiffani.

229.

Kersčeniki ne šentuio z Božym imenom.

231.

Kersčeniki s čim, koku se imajo h timu sodnimu dnevi perpraviti. 232.

Kersčeniki imajo vmei sebo vselei več odlašavcev, nepokurnih, koker dobrih, zatu potrubuio veden svara. 243.

Kersčenikom bo h puslednimu vselei dobru. 257.

Kersčeniki imajo zle sovražnike na sveitu.

301. 304.

Kersčenikov sovražniki slišyo v pekal. 302.

Kersčeniki moraio voiskovati, dobiti, premoči. 273.

Kersčeniki mogo pred sylo bežati. 357. 363.

364.

Kersčeniki neimaio myru, ne pokoya pred anticrišti na tim sveitu. 468.

Kersčanstvu, kadar se rezteguie, so prididigary⁵³⁴ vesseli. 220. 224. etc.

Kersčanstvu vseh nadlugah ostane inu premore nee sovražnike. 244. 257.

Kersčanstvu od vseh stran, Goga, Magoga, od skrivniga, očytiga anticrišta, tu ie, papeža inu Turka, bo z veliko nadlugo obdanu. 251.

Kersčan-

534| Pridigary.

Regiſter.

535|Varovanu.

Kersčanstvu ie veliku, bo obstalu inu
varovamu⁵³⁵ od Cristusa pred vso sylo.

310. 311.

Krsčanstvu ima vsag čas revo inu dosti
nadlug, telesnih inu duhovskih. 301.

302.

Kerst: kai vela. 140. 145.

Kecariev falš vučenikov vuk ie pervič
sladag, potle grenak. 318. 322.

Kecary imao ženske lasye. 325. 330.

Kecaryev, papežov šega, natura inu diane
. / 324. Inu ta celi capitul ž nega
izlago.

Kecary, oblastni, sylni. 306. 307. 308.

Krali, vyudi so nih muč, oblast tei bešty,
papežom podvergli inu dali. 329. 436.

Krali so cardinali, šcoffi, appati. 437.

Kralevstvu anticrištovu, papešku, turšku,
ie temnu, nezastopnu v ti veri. 412.

420.

Kregati, opravlati neimamo. 143. 102.

Kregi, nid: od Kot. 121.

Kry Cristusa ie nas od grehov oprala. 263.

Kry Cristuseva sama nas očisti od naših
grehov. 182.

Kry martirnikova dosti ludi na pravo
vero oberne. 342. 351.

Kry martirnikova bo mesčovana tudi
na tim

Regiſter.

na tim sveitu. 352. 411.
Kry: falš vuk. 411. 415.
Kry martrinikova ie seime tiga
kersčanstva. 342. 351
Kruh nebeski/. 375. 280
Kobilice so fary, menihi, papeži, nih cilu
tovarištву.
Kropilu Moizosevu.⁵³⁶ 59. 60
Kupci se bodo plakali, kir so s to
babilonisko rymsko curbo deržali. 443.
451
Kupci papežovi, kokovi. 450. 451

536| Moizesevu.

L.

Lažnik ie ta anticrišt/. 189
Lažniki ne prido v nebu. 498. 505
Leben, život tiga svita kratig. 123
Lyst h tim Iudom ie S. Duha, vučen,
potreben, pridenm skuzi s. Paula
pissan, nas zveistu h Cristusu napelava.
1. 2. 3. 25
Lubezan curbarska, vražya. 122
Lubezan prava, serčna. 180
Luna oli sonce, kadar merkneio,
opominaio vse ludi h ti pokuri. 308
Luna ie ta cerkov. 318. 322. 323
Lufft ie cerkov. 324. 328
Lušti hytru minee. 179. 188. 193
Luterska predguvor čes s. Ianža
Rezodivene. 240

Mm Luterski

Regiſter.

Luterski hynavci/. 280

Luč: zastopnost v ti veri. 412. 420. 421

Luč, sveiča v nebi inu v kersčanstvi: du,
kakova. 496. 500

M.

Mahomet: anticrišt, preklet kecar. 432.

249

Mašovane Cristusevu na cryžu samu vse
verne izvelyča, zakai on ima ta lepi
noterni mašni gvant, celo svetust/.
46

Mašovane papešku: velik greh pred
Bugom. 63

Mašni offer za žive, mertve ie preklet.

70

Maša: velik malik. 433

Maša: duhovska curba. 433

Mladi, stari, otroci imajo S. pismu
brati/. 179

Mlačna gnušna voda so hynavci. 284. 288

Mamaluki hud konec vzamo. 411. 418

Mamaluki bodo v pekli velik marter
terpeli /. 392. 399. 68. 72

Magdeburski šcoff z bratom hud konec
vzel. 416

Mamaluki prekleti: Cristusa druguč
cryžajo, težkuoli nigdar h pravi
pokuri inu veri ne prido. 36. 37. 39

Maliko-

Regiſter.

- Malikovane: velik greh. 180. 212. 498. 505.
506.
- Marcion: kecar, S. pisma sovražnik. 247
- Martyrniki vpyo v nebessih zuper nih
sovražnike. 302. 305
- Martyrnikov velik troskt.⁵³⁷ 303. 305. 312.
315.
- Martyrniki so inu bodo masčeni. 352. 353.
- Martyrniki neso umerli, so živi. 466. 471/.
Martyrniki inu vsi verni bodo velik lon
imeili v nebessih. 135
- Martro Cristusevo so pred iogri
evangelisti, preroki prerokovali. 140.
141/.
Melhizedeh: kai ie bil inu pomenil. 7.
41/.
Mleku: kai pomeni. 33. 35/.
Merhary, orli, kane peklenske bodo
anticrištove glodali. 456. 464/.
Mertvi verni nigdar ne umerio, so vselei
živi. 466. 471/.
Mertvi iz zemle inu morya bodo vstaieli.
468. 476/.
Mertvi so vsi nepokurniki pred Bugom.
281/.
Meistu Ieruzalem nebesku ie lipu, svitlu,
terdnu, žlahnim kamenem, zlatom
sazydanu, varovanu od angelov, v nim
nei nočy, ne sonca, Bug ž nega

Mm 2 Synum

Regišter.

- Synum ie nega svitloba. 480. 487. 493/.
Mihael angel ie Cristus. 357. 364/.
Milost Božya nas vuči, de se pred grehi
varuiemo. 233/.
Myr pravi, večni v nebessih. 319/.
Myr, kadar kersčeniki imaio, Boga hvalio.
358. 365/.
Myr noterni v nih visty imaio ty verni,
nekar izvuna na tim sveitu. 465. 468/.
Moizesove službe so le na Cristusa kazale.
8.
Moizesevu tellu ie hotel Zludi rezodeti.
230. 234/.
Modrost, duya: Božya inu pozemliska.
118.
Modrost Bug daie, za to imamo prossiti.
104. 108/.
Moliti imamo za zastop S. pisma. 298/.
Moliti imamo s terdno vero. 104/.
Moliti: koku imamo. 94. 96/.
Moliti: za poštene ričy imamo. 124.
Molitve za druge dosti opravio. 214
Molitve, kadilu tih vernih, Cristus sam
pred suiga Očeta nossi. 316/.
Molitov: lepa za verne. 233. 236/.
Možye imaio ženom zanesti, pregledati.
137. Cyffre so prestavlene.
Messu v nas imamo moryti. 149/.
Molitov: grešna. 121/.

N. Nad-

Regiſter.

- Nadluge, pridne: v tih vernih moraio na
tim sveitu biti. 107./
Nadluge štyri čez nepokurne inu
sovražnike Božye bessede. 245./
Nebessa bodo nove, stare zgore. 172.
175./
Nedela ie dan tiga Gospudi. 264. 168
Nepokurni so psi, svine. 168./
Nepokurni, hynavci ne slišio v nebessa.
182./
Nepokurniki: komu so podobni. 231./
Nepokurni puido s kecary v pekal. 327.
332.
Nepokurni, neverni živi so mertvi pred
Bugom. 466. 472
Neverniki Boga ne znaio, ne lubio. 203./
Neverniki bodo od Božyh štraifing inu
peen le huiši, koker Egiptary. 411. 412
etc.
Neverniki šentuio Boga, kadar nee
štraifa, h pokuri vabi. 412. 421./
Nevera v Jezusa: ta nervegši greh. 5./
Neverne, nepokurne bo Bug grozovitu
štraifal. 7./
Nevera v Jezusa vse štraifinge nase nalaga.
15. 18. 22./
Neveista Cristuseva ie ta cerkov, gmaina
kersčanska, ie lepa, čista, sveta. 454.
458. 478. 483. 487.

Mm 3 Nevide-

Regiſter.

Nevideče prihodne nebeske ričy ludie
težku veruio. 453. 457/.
Nicolaytery kecary so žene gmain imeili.
278/.
Noge Cristuseve: goreče. 269/.
Novatus: kecar, pokure zataynik. 246/.
Nov sveit bo po sodnim dnevi. 478. 483.
etc.

O.

Odvetnik, spravlacec vmei Bugom inu
ludmi ie sam Cristus. 179. 185/.
Odpustig vseh grehov nigdir, v obeni
ričy, ne sluzbi⁵³⁸ Božy, se ne naide,
samuč per Cristusu s to vero. 68/.
Odpuski papeški zašpotuio Cristusevo
kry inu martro. 312/.
Offer Cristusev sam ie vseh vernih grehe
plačal, vse verne posvečil, nim to cesto
v nebessa potrebil. 64. etc.
Offri: pravi, tih vernih. 152/.
Offri človeiski nikogar v nebu ne
perpravio. 96/.
Ohzat vmei Cristusom inu vernim. 454.
458/.
Ole: kai, koku bolnikom pomaga. 130/.
Opravlane, reznašane: velik greh. 119. 123.
Opravlavci: Zludievi hlapci. 235

Origenes

Regiſter.

Origenes ie S. pismu prevračal. 247./.
Orožye, pridigarstvu: močnu. 404.
408./.
Otročičem tudi ta evangeli sliši. 187./.
Očy: goreči, Cristusevi. 269./.

P.

Pamet, zastopnost, modrost človeska
težku zastopi inu veruie, de Cristus
sam nas izveliča. 70./.

S. Paul ie modru, vissoku, risničnu
pissal. 173. 176./.

Paul Biener, lublanski corar, zavolo
evangelia lovlen, Truber pregnan.
308./.

Papeške farye, menihe, šcoffe s. Peter
malla. 156./.

Papeži so anticrišti, te prave
pridigarie inu verne love, moree,
panaio, v britoff ne puste
pocopati, nih fary, menihi nih krivi
vuk, vero z lažami, falš caihni,
sylo, z mečom terdio inu branio.
342. 349. 372. 377. 373. 376. 387. 256.
249.

Papeška vera pogine. 371. 381. 256.
Mm 4 Papeža

Regiſter.

539| Službe.

Papeža smo za Buga deržali, so cessarie
teptali. 373. 386. 380. etc.

Papeške lipe hynavske Božye sluzbbe⁵³⁹ so
dosti ludi od prave vere zepelale. 383.
372//

Papeži ž nih šcoffi, fary menihi so zli s.
evangelia sovražniki, so Diotrefi,
branio inu prepoviduo prov, zastopnu
s. evangeli izlagati, v cerqvi peiti,
obhaiati. 327. 331. 307. 225//

Papeži so cessary, krali na zemli: oba meča
pudse perpravili, veliku zlega v tim
kersčanstvu naredili. 250. 251//

Papežniki krivu vuče, veruio, S. pismu inu
catehismu zuper, so v Božym serdu.
253. 245//

Papeži v Rymi čez cessarie kraluio. 440//

Papeštvu pred sodnim dnem bo zatrenu,
od suih periatelov obrupanu, obužanu
inu rezdianu. 253. 254//

Pas Cristusev: kai pomeni. 269//

S. Petra prerokovane od papežov, faryev,
menihov. 164//

Polycarpus: s. šcoff. 278//

Pokura prava Božyo milost, pomuč
obderži, v paradiž perpravi. 273. 280//

Pokura, hynavska: kakova. 89//

Pokoi: truy. 29//

Postava ie strašna, evangeli ie lub, ves-

sel.

Register.

- sel. 86//
Pozresčina, pyanost, nečistost Boga
rezerde. 89//
Possoda Moizeseva v templi: kai ie
pomenila. 56. 60//
Peter Seepacher: lublanski šcoff, zataynik,
ie z naglo smertio umerl. 410. 417//
S. Petra drugiga lystu summa. 155. etc.
S. pismu le ty izvoleni bogaboieči
zastopio. 294. etc.
Praznik, pokoi ie v nebessih, v ta le ty
pravi pokurni verni prido. 27//
Perokovane ie truye//. 240//
Prerokovane od kecariev: Arria,
Mahometa papežov, menihov. 324. 328//
Preroki falš so vselei bili inu bodo, kakovo
šego, dellu imaio; pred nimi se imamo
varovati. 156. 164. 165. 173. 176. 179//
Prerokovane pravu gre iz permorena S.
Duha. 162//
Prerokovane ie mnogeteru, oli tu
pridigastvu nerpridniše. 240//
Prerokovane s. Petra od papežnikovih
faryev, menihov, šcoffov inu nih
tovarišev. 164//
Preroki, pridigary, pissary, kir prov od
Cristusa ne pravio: koku bodo štraifani.
100. 165. 169//
Prešusniki, curbary so zgubleni. 91//

Mm 5 Pridigary

Regiſter.

Pridigary pravi so angeli: nih mallu, oli
vsag čas iz S. pisma anticrištovim zuper
govore inu pišeio. 244. 346. etc. 272.
314//

Pridigary pravi iz evangelistov pridiguo,
so serčni. 326. 331. 333. 336//

Pridigarieva velika oblast: zepre, odpre
nebessa, v pan polaga. 341. 346//

Pridigary, martyrniki bodo v nebessih
vesseli. 392. 400//

Pridigary, pastiry imaio nih ovčice, bližne
inu dalne, S. pismom v ti veri terditi.

Pridigarstu pravu se ne more zatreći,
premore vse kecarye, tyranne, velike
riči opravi. 342. 351. 316. 319//

Pridiga s. evangelia te, kir nemu veruio,
brumne sturi. 184//

Pridigary imaio pruti nih ovčicom očinu
serce imeiti. 221//

Pridigary morao terpeti, zanesti. 272. etc.

Pridigary so špegli inu exempli. 92//

Prihodnimi ričmi v nebessih se ty verni v
nadlugah troštaio. 88//

Primoš Šcoffič: corar lublanski, evangeli
zatayl, hud konec vzela. 410. 417//

R.

Raitingo težko od našiga diane bomo
Cristusu daiali, ta nas pergane na vse
dobru.

Regiſter.

- dobru. 146. 149./
Rezodivene S. Ianža: kai ie v nih, od čes
pravio, koku inu v čim nom priduo inu
nas troštaio. 237. 242. 257. 262. 266.
Rezodivene več od hudih, koker od
dobrih vučnikov govore. 244./
Rezodivena summa. 240./
Regiſter vsakiga, veist inu dellu se bo
bralu na sodni dan. 468. 476./
Reka, studenic ie Božya bessedna, s. kerst.
496. 500.
Reve duhoške: try velike, potle štyri,
preganene, kregi, dragina, pomor čez
kersčanstvu. 248. 301. 301./
Rihtar bozih, bogatih, živih, mertvih,
zludiev inu te smerti bo Cristus. 467.
476./
Rihtary bodo ty verni čez neverne inu
zludie. 466. 471./
Rym, papež so obrupani od suis
periatelov, ie Sodoma inu Egiptus. 255.
352. 342. 450.
Rym ima sedem hrybov, na tih ta
duhovska curba sidy inu široku regira.
429. 436./
Rym: gdi ie dosti faryev, ie dosti
curbariev. 279./
Rym ie Babylonia, v nim anticrišt prebiva;
bo rezdian, zatren. 441. 446./

S.⁵⁴⁰ Zako-

540| Razdelek imenskega
kazala zaradi trans-
literacije obsega tudi
Trubarjeve iztočnice pod
črkami Z, Š in Ž.

Regišter.

541| V izvirniku zapisano v obliki Sakonikou. Kljub transliteraciji se zaradi načela likovne primerljivosti pričajoče izdaje z izvirnimi Trubarjevi knjigami nahaja pod zadevno črko stvarnega kazala.

542| Nunstvu.

- Zakonikov⁵⁴¹ postella: čista, poštena.
91./.
- Zakon ie čist, sveitiši koker menihstvu
oli nunskvu.⁵⁴² 140. 397./.
- Žalost, terplene vernih pernesse večnu
vesselie. 140. 312. 315./.
- Žlaki, štrafinge so nerveč kersčenikom
naložene, ty te neverne h pokuri
vabio. 144. 147./.
- Žalba duhovska ie vuk S. Duha. 189.
194./.
- Žabe so kecary, papežniki. 254./.
- Samopravičary, lažniki, zepelavci: veliki
grešniki. 184. 245./.
- Zapuvidi Božye so tim vernim lahke.
210. 213.
- Zapuvidi Božye so le od lubezni. 111./.
- Zatožnik tih vernih ie Zludi ž nega
tovariši. 358. 366./.
- Starišem imamo biti pokorni. 151. 154./.
- Stari: zakai bodo pridigary imenovani.
145.
- Stara iogerska, preroska vera sama
izvelyča. 189. 195./.
- Starišev vera nei vselei prov. 145./.
- Scarpiani so falš vučeniki. 325. 330./.
- Zdravi inu vesselsi imajo psalme peiti.
128.
- Štrafinge prido, kadar se timu pridiga-
ganu

Regiſter.

- ganu evangeliu ne veruie. 317. 320. 410.
Znamina tih vernih. 325/.
Želee, lušti človeiski: hudi. 121/.
Žene male vere, boieče se rade strašio,
z otruki cupraio. 141/.
Žene verne so Bogu inu angelom lube.
218.
Ženska zakoniska lipota: dopadeča
Bogu inu pridna (so cyffre krivu
nazai postavlene). 136. 140/.
Šentovane: Zludiev/u/dellu. 231. 235/.
Serd človeiski: huda reč. 106. 109/.
Serd Božy, velik, strašan čez nevernike,
sovražnike tih vernih. 410. 414/.
Serd Cristusev: strašan, grozovit. 303/.
Zepelavci so anticrišti. 219/.
Zludi ie kača, veržen v ta pekal. 257.
364.
Zludi se le s to vero, s. evangeliom,
nekar solio oli svečami, odpodi inu
premore. 358. 366/.
Zludi ž nega hlapci: zakai te verne
sovraži. 350. 369/.
Zludi povsod vselei tu malikovane gori
nareia. 234/.
Zludieva imena, ta ie od Cristusa
zvezan. 465. 470/.
Zludievi ne mogo prez vole Božye ko-
mu

Regiſter.

- mu kai žaliga sturiti. 307. 313./.
Službe Božye: kakove. 101. 107. 114./.
Smert: duya. 274. 468. 476. 480./.
Smert ie Hudič. 302./.
Smerti verni se neimaio batи. 199. 149./.
Smerti neverniki bodo želeti. 325. 329./.
Zmote, secte so vselei bile vmei
vernimi, zatu se neimamo zblazniti.
258./.
Sodni dan se ne veruie od vseh, kai se
bo per tim godilu. 157./.
Sodni dan pride koker tat z ognem,
nebu, zemla bodo goreli inu tayeli.
171. 175. 413. 423./.
Sodni dan ie gvišen, bo skorai. 174. 334.
338.
Sodni dan bo stuprov Cristusa ž nega
čestio, močio, oblastio rezodil, tim
vernim, martyrnikom večno dobruto,
tim anticrištovim, nepokurnim nih
pravi zaslužen lon odločil inu daial,
tedaj bode vse rovnane tiga svita
konec vzelu. 343. 353. 413. 424./.
Sodni dan bo žell inu vindimal hude inu
dobre. 393. 401./.
Sodni dan bo strašan pravde dan tim
nepokurnim. 232./.
Sodni dan bo vernim lub, vessel,
nevernim strašan. 319. 333. 337./.

Sonce

Regiſter.

- Sonce temnu. 318. 322. 328./
Sonce, Cristus, ie dobrim vistym od
papežnikov teman, strašan sturien. 411.
412.
Sovražnike tih vernih Bug tudi na tim
sveitu groznu štraiffa. 410./
Šcoffi pravi imaio pasti, nekar dreti oli
klati nih ovčice./ 151./
Skrivnusti Božye sam Cristus vei inu
ludem rezodeva, te so v tim S. pismu
zaperte inu zapopadene. 295. 297./
Sigmund Grabšoff. 450./
Štyma Cristuseva ie nega močna bessedna,
ta s. evangeli. 269./
Zvirine štyri: kai pomenio. 290. 293./
Špyžo sledno zdravo vsag čas mogo verni
prez greha ieisti. 95./
Špyžaoli ieid v nebessih: kakova. 496. 499.
Zvezde temne: kai pomenio. 318. 322.
328./
Zvezde, svečniki: kai pomenio. 268. 270.
272
Sveit ie hudoben. 212. 117./
Svetu Pismu se ima od vseh brati, naisi tu
papežniki prepoviduio. 192. 193./
Svetniki so le skuzi Cristusevo kry svety,
čisti, beli ratali. 312. 315./
Svetniki so naši naprei hotci, exempli. 38.
40.

T. Ta-

Regiſter.

T.

- Tacianus: hud kecar zuper zakon. 245//
Tabernakel, utta, tempel ima try deile,
pomenio Cristusa v nebessih. 54. 61//
Telletova, kozlova kry, iunnicevi pepel oli
kropylu grehe ne izpero. 57. 58. 59.
Tempel Božy inu nega cerkov ie povsod.
482. 492//
Tempel ie Cristus. 404. 406. 410. 415//
Temma ie nezastopnost v ti veri. 412.
420//
Terplene ie h dobrimu vernim od Buga
naloženu. 101//
Terpeti imamo z vesseliem tar volnu. 102.
104//
Testamenta dva, pusledni bulši. 52. 55//
Testamenta, Stari inu Novi, tiga
anticrišta, Mahometa inu papeža
rezodevata, ubyata. 341. 345//
Tyrani, Turki, papežniki verne pregano,
love. 317. 321//
Tyrani hud konec vzamo. 411. 418//
Tressuvi veliki. 303. 306//
Tressuvi opominaio h pokuri. 308. 413//
Try vere od evangelia prido:
sovražniniki,⁵⁴³ hynavci, verni. 426//
Trošti lipi: v buštvi, v nadlugah, v ter-
plenu.

Regiſter.

- plenu. 118. 117./.
Trošt, de mi verni bomo v nebessih v
vesselei. 179./.
Trošt, de kersčeniki v težkih nadlugah,
vmei kecaryh, bodo prave vučenike
imeili. 250./.
Trošt vseh nadlugah. 302./.
Trošt velik, vessel vseh vernih: ta oblast
inu maiesteta Cristusa. 268. 309. 313. 316.
310. 314. 315. 478. 483. 492./.
Trošt vseh vernih, zuseb martyrnikov, kir
bodo mesčovani inu v večnim vesselei.
443. 450. 467./.
Turki⁵⁴⁴ so anticrišti. 372. 377. 381./.
Turki ž nih Božymi službami, ostrom
postom, lebnom, pokorsčino,
almožno, s trezivostio dosti
kersčenikov na nih vero zepelavaio.
372. 384. etc.
Turki bodo zatreni, pogino pred sodnim
dnem. 253. 256
Turska, papeska vera pogine. 334. 338. 372
V.
Vera, kai v sebi derži, se izkaže v terplenu,
vupanu, v lubezni. 9. 37. 38
Vera: kai ie, kai opravla, kakove močy. 72.
74. 79. etc.
Vera nevideče prihodne riči ima inu
Nn derži

544 Muslimani. Trubarjev jezik in slovenski knjižni jezik 16. stoletja ne poznata posebnega jezikovnega označevalca (izraza) za označevanje pripadnikov muslimanske verske prakse, temveč je pomenska podstava »pripadnik muslimanske vere« sovpadla z izrazom za označevanje »pripadnika turškega naroda«. Gre za metonimično preimenovanje (*pars pro toto*): islamski Turki so v slovenskem jeziku označevali muslimane nasploh, in sicer do konca 17. stoletja, ko se metonimično preimenovanje ne pojavlja več (morda tudi zavoljo vojaškega iztisnjanja muslimanskih Turkov iz srednje Evrope po bitki na Kahlenbergu pri Dunaju, ko je poljski kralj Jan. III. Sobieski 12. septembra 1663 pokončal drugo turško obleganje Dunaja in je nato predstava o muslimanih-Turkih izvenela). V zbirki pridig *Sacrum promptuarium* Janeza Svetokriškega (III. knjiga, 1697 (pridiga Na noviga lejta dan), 66 (I)) je brati: »Vicekrajl ga začne sfarit, de on, karšenik, se je podstopil Machometavo vero v karšantvu perpelat ...« Omenjeno mesto je prva slovenska aluzija na muslimansko mnogoženstvo, v njej pa se prvič pojavi besedna zveza *Mohamedova vera* (pred tem, v 16. stoletju: *turska vera, turški bug, turški farji ...*). Tako izrazje (s korenom mohamed-) se uporablja do konca 19. stoletja (Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar*, 1894–1895: mahomedan in mahometanec). Vse zapisano je treba upoštevati ob (politično in ideoološko modnih) razpravah o domnevni zgodovinskinosti muslimanstva v slovenskem jezikovem, etničnem in narodnem prostoru.

Regišter.

- derži za gvišne, gotove, koker bi bile
vpryčo. 75. 76
- Vera tiga svita čast, blagu zamečuie, ie
serčna, terpežliva. 77. 78. 79
- Vera sama ie vse s. očake, martyrnike,
svetnike izvelyčala. 79. 80
- Vera gleda v nebessa. 81
- Vera nas Bogu lube, serčne, veselle v
nadlugah, martrah, na smerti ležoč
sturi. 81. 82
- Vera turska inu papeža se ne more iz
zastopnosti človeske ločeti, ie li prov
oli kriva, temuč iz S. pisma. 429. 435.
436
- Vera, koker zlatu, mora skuzi ogen, tu ie,
skuzi nadluge biti izkušena. 481. 491
- Vere exempli inu špegli so ty s. očaki. 30
- Verni moraio od nevernik⁵⁴⁵ veliku terpeti.
9.
- Verni so dobri ludie. 10.
- Verni so svetniki. 21. 24
- Verni imaio v ti veri inu zastopu S. pisma
rasti. 33. 39.
- Verni imaio S. Duha, ty iz lubezni, volnu,
z vesseliem so Božym zapuvidom
pokurni. 53. 54. 55
- Verni vsi dobruti, brumi, terplenu rasto.
85
- Verni so h terplenu perneredni, pred gre-
hi be-

Register.

hi bežo. 89
Verni lubio, poštuo pridigarie, za nee
molio. 93. 94
Verni moraio na tim sveiti terpeti volnu,
biti obrupani, oli v nebessih bodo
vekoma bogati. 69. 70. 72
Verni, stari, madi,⁵⁴⁶ otroci, žene, so lubi
Bogu inu vsem pravim piedigariem.⁵⁴⁷
219. 220. 221.
Verni sami sebe ne znaio, so li pravi
kersčeniki. 260
Verni so svety, fary, krali pred Bugom. 263.
267
Vernim bo vselei dobru. 276. 280
Verni bodo z belim gwantom obličeni. 282.
286.
Verni imaio brumo, lubezen, sice so
hynavci. 285
Verni so znaminovani; bodo obarovani
pred tyrani, kecary, falš vučeniki. 309.
312. 313
Verni, kir so anticrištu zuper stali, so v
večnim vesseliu, poyo »alleluia«. 403. etc.
Verni moraio od anticrištovih veliku
terpeti. 403. 405. 406
Verni so na tim sveitu v nebessih. 479. 484.
etc.
Vernih kakove službe Božye inu diane. 94.
95

546|Mladi.

547|Predigariem.

Regišter.

- vernih meistu, stan, leben v nebessih:
kakov. 496. 499. etc.
Verovati ima sledni per težki Božy peni.
²³
Vyce martraio dobre visty na tim sveitu.
³¹⁹
Vyce: s čim, de so, papežniki spryčuio. 393.
^{401.}
V nadlugah imamo na Cristusa gledati, s
prihodnim nebeskim vesseliem se
troštati. 82. 83. 84
Voiska nebeska so angeli inu pridigary.
^{455. 462}
Urban Kalec: velik hynavec, lublanski
šcoff, sovražnik s. evangelia ie z naglo
smertio sebi vrat ulomil. 410. 411. 417.
⁴¹⁸
Vučeniki falš: komu glih, kakove šege.
^{235. 236}

Z.

548 Časi. V izvirniku zapisano v obliku Zhasa. Kljub transliteraciji se zaradi načela likovne primerljivosti pričajoče izdaje z izvirnimi Trubarjevi knjigami nahaja pod zadevno črko stvarnega kazala.

549 Čast.

- Časa,⁵⁴⁸ ure, dne, leita: ne v nebessih. 171
¹⁷⁵
Človeisku diane ie negvišnu. 125
Človeiska ckast,⁵⁴⁹ oblast, ie trava, cveit.
¹⁴³
Človeiske riči kratku na tim sveitu terpe.
^{146. 149}

VSI

Register.

VSI PRAVI PRE-

*roki, iogri inu pridigary
so evangelisti.*

Zavolo tih enih dobrih, preprostih inu de le-ta papyr prazen ne ostane, sem hotel k le-tim buqvom, de se raiši, česteše, gosteše inu z bulšim flissom bodo brale, le-te bessedе perstaviti inu povedati, de nekar le samuč, kar so ty 4. evangelisti pissali, ie evangeli, tu ie, tu vesselu selstvu oli dobri marini, temuč tudi vse tu, kar so preroki, iogri inu pridigary prerokovali, pissali, pridigali, pravili inu vučili od Cristusa, de ie ta pravi večni Božy dini Syn inu v tim času po Božy oblubi zavolo našiga izvelyčane k no[m] na ta sveit prišal, človik ratal, na našim meistu vse Božye zapuvidi dopernessel, naše grehe nase nalužil, za te iste Bogu pokuro odstal, plačal inu sturil zadosti. Inu s to nega pokorsčino, martro inu smertio ie nas od prekletve te postave, od Božyga serda, od večne smerti, pekla inu Hudiča odrešil inu ž nega gorivstanenem od smerti ie vse te, kir le-tu veido, pokore inu veruio, ie pred Bugom, nega Očetom, svete, brumne inu pravične sturil inu s tako nega celo pokorsčino ie nim sprossil, dobil inu zaslužil ta

Nn 3 večni

Regiſter.

večni leben inu ie zdai vseh pokurnih inu vernih viši far pred Bugom inu vsigamogoči oblastni kral, tu ie, bessednik, spravlacec, varih, ohranenik inu izveličar vseh pravih kersčenikov etc. Ia, le-ty vsi, kir le-te riči od Cristusa s pismom oli z bessedo rezglasui inu pryčuio, ty isti so ty pravi evangelisti dobre veselle marine, vse[m] prestrašenim vistim pravio, de nim Bug zabston, iz milosti, zavolo nega Synu martre vse grehe hoče odpustiti, pozabiti inu k sebi po le-tim lebni vzeti v nebessa; s takim evangeliu te boge visty veselle delaio inu troštaio.

Obtu, kadar ty iogri v nih lysteh inu pismih le-te ričy od Cristusa taku dobru koker ty evangelisti pryčuio, zatu so nih pisma tudi ta pravi čisti evangeli, koker od tiga s. Paul, Ro. 1, Gal. 1, 2,⁵⁵⁰ očitu govori, de ie od Buga odlečen⁵⁵¹ ta evangeli pridigati. Inu mi smo tudi pred dvasseti leiti v ti Predguvori čez Novi testament, v tih pervih capitulih, de ie le eden evangeli, obilnu govurili, te iste buqve imate čestu prebrati. Iz tiga vsaki zastopi, de te epistole, pisma tih iogrov so zgul evangeli; Bug Oča nom dai zavolo nega Synu sred S. Duhum ta pravi zastop vsiga S. pisma, amen, molite veden zastopnu ta 119. psalm.

Vaš Truber.

550| Rim 1,1,5;
Gal 1,1.11–12; 2,7–8.

551| Odločen.

Regiſter.

ERRATA.

PREGLEDANE, KRIVU PO-
*stavlene nakaterih puštobov v tim dru-
kanu, nerveč v tih cifrah; te so premag-
nane, ene nazai postavljene.*

Pervi cyffra pravi, na katerim platei ie krivu, ta druga kaže to versto inu ta perva bessedna ie kriva, ta druga prov. Obtu: 4, v. 17: berite za služe, službe; 17, v. 19, na strani: izlevstil, izkusil. 10, v. 20; 19, 20, v. 5: inu nemu. 20, v. 3: človiki, človik; 27, v. 21: štyma, štymo. 42, v. 17: nemu, neima. 51, v. 23: dokomati, dokonati. 53, v. 20: kir, kei. 61, v. 3: desti, dosti. 74, v. 3: arho, arko. 85, v. 3: pokorem, pokovni. 105, v. 10: ie, ne. 114, v. 4: te, ie. 153 se začno cyffre krivu nazai staviti: za 136 etc. bi imeilu stati 154 etc. 152, v. 9: vsah, vaš. 155, v. 22: mert, smert. 161, v. 15: velika, velikiga. 231, v. 3: ineči, izneči. 237, v. 17: v le-te, le-te. 253, v. 23: našiga, naših. 344, v. 5: avdi, aydi. 365, v. 3: ta, v ta. 404, v. 23: stare, stvare. 431, v. 3: ž nega, žena. 466, v. 15: vselei, vzeli. 476, v. 24: ta, pred ta.

Konec.

Geza Filo

Cerkev v Novi zavezi in pri reformatorjih

Reformator Martin Luther je svoje biblično razumevanje Cerkve prvič obširneje opisal v spisu *O poboljšanju krščanskega stanu* leta 1520, ki ga je naslovil na krščansko plemstvo nemške nacije. V tem spisu je postavil tezo o splošnem duhovništvu vseh vernih ali verujočih. S tem je Luther ovrgel dotedanje trditev, da je duhovni stan posvetnemu nadrejen. Luther s to trditvijo ne odpravlja različnih služb v Cerkvi, odpravlja pa stopnje, po katerih naj bi bil en stan več vreden kot drugi. S tem Luther ne zagotavlja samo enakopravnosti med kristjani, ampak enakopravnost posvetnega in duhovnega poklica. V tem smislu se pravzaprav začenja demokratizacija Cerkve, ki pa ni samo reforma cerkvenega življenja, ampak tudi reforma družbe.

Vprašanje, kaj je Cerkev, se zdi precej samoumevno, vendar čim hočemo podati natančnejši odgovor, vidimo, da stvari niso tako preproste, kot se nam zdi na prvi pogled. Obstajajo različne, celo zelo različne predstave o tem, kaj naj bi bila Cerkev, kako naj bi se vzpostavljala in kaj naj bi bilo njeno bistvo oziroma njeno glavno poslanstvo v svetu. Od tega je odvisna celotna vizija in nato tudi konkretna organizacija krščanskega življenja in delovanja. Gre torej za bistveno vprašanje, kako naj bi kristjani obstajali in delovali v sodobnem svetu, kako naj bi se povezovali in kako naj bi izvrševali oznanjevanje evangelija vsemu svetu. Zato je Cerkev, pisana z veliko začetnico vse do danes, tema pogovora med ljudmi. Enim pomeni mesto molitve, sprostitve, miru, mesto iskanja odgovorov na najbolj temeljna vprašanja življenja ter oporo pri doživljanju njegovih življenjskih prelomnic in vrhuncev. Drugim je to neka nevsiljiva spremjevalka in uresničevalka zastarelih navad predhodnikov. Tretjim predstavlja nekaj strogega in nepotrebnega, kar počasi umira in se bori za obstanek, moč in oblast ...

Z ozirom na zaključenje izdaje Zbranih del Primoža Trubarja se mi zdi potrebno, da o Cerkvi podam kratko, splošno razlago, ki je tudi Primoža Trubarja vodila skozi njegovo reformatorsko delo za »cerkev Božjo slovenskega jezika«. To pa je razlaga iz *Simboličnih knjig*, ki so na podlagi učenja Svetega pisma neke vrste merilo pravilnosti vere in verskih navad v Evangeličanski – luteranski cerkvi. *Augsburška veroizpoved* (Confessio Augustana), katere avtor je bil Luthrov sodelavec Filip Melanchthon in je bila prebrana na državnem zboru v Augsburgu leta 1530, v ekumenskem duhu utemeljuje učenje reformatorjev o Cerkvi, in to predvsem v VII. in VIII. členu. Filip Melanchthon je tudi autor t. i. *Apologije Augsburške veroizpovedi*, ki jo je napisal kmalu za tem, da bi dodatno pojasnil posamezne člene, ki so jih reformatorji sprejeli, toda s strani državnega zbora in takratne Cerkve niso bili potrjeni. V *Apologiji* je o Cerkvi govora v IV., VII. in VIII. členu. Z vprašanjem in definicijo Cerkve je svoje razlage podal Luther v *Malem katekizmu* in v *Velikem katekizmu* (1529), v členih II. in III. O Cerkvi Luther govori tudi v *Šmalkaldskih členih* iz leta 1537 in v spisih *O babilonskem suženjstvu Cerkve* ter v svojem delu *O svobodi kristjana* iz leta 1520, ki so bile neke vrste *reformni program* za obnovo in poživitev celotnega krščanstva v okvirih Katoliške cerkve – na temeljih evangelija.

Z ozirom na tako široko razlago reformatorjev o Cerkvi moramo vedeti, da je Cerkev, razen na dveh mestih v Mateju 16,18 in 18,17, v Novi zavezi omenjena še sedemkrat: v Prvem pismu Timoteju, Pismu Titu, Prvem in Drugem Petrovem pismu, v Prvem in Drugem Janezovem pismu in v Judovem pismu. Kot krajevna označba je Cerkev omenjena v Pismu Rimljancem in v Drugem pismu Korinčanom ter v Pismu Galačanom.

Cerkev, iz grškega *ekklesía*, je prevod starozaveznega pojma *kahal*, kar pa je označba posameznih cerkvenih občin na določenih mestih oz. krajih, brez tega, da bi bile te predstavljenе kot nekakšni posamezni deli ene velike celote. Grška beseda *ekklesía*, ki jo najdemo v Novi zavezi, v antičnem okolju označuje svečani, uradni zbor, ki ima določeno avtoritetno, lahko tudi v političnem smislu; uporablja se na primer za volilno skupščino meščanov, ki odloča o zadevah *polisa* – v današnjem pojmovanju neke vrste parlament.

Odgovor na vprašanje o nastanku Cerkve, ali je le-ta vezan na prve binkošti in izlitje Svetega Duha v času apostolskega koncila v Jeruzalemu v letih 43–44 ali na Jezusove besede iz Matejevega evangelija 18,20: *Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi ...*, je nejasen. Ostaja neizpodbitno

dejstvo, da Jezus sam nikoli ni ustanovil nobene, povsem enotne Cerkve, kot jo želimo imeti in videti kristjani dandanes.

Da bi lažje razumeli, pa tudi sprejeli razvjejanost in raznolikost krščanske Cerkve v podobi tolikih denominacij in veroizpovedi, v učenju katerih človek kot svobodno in razmišljajoče bitje išče odgovore in svoje *doma*, moramo vedeti tudi, da krščanska Cerkev – naj se je artikulirala skozi poimenovanja *Kristusovo telo, skupnost svetih, novi Izrael, bratje, izvoljeni ...* – nikoli ni bila ena in enotna.

Že v samem judovstvu, ki ima del skupne zgodovine in tradicije s krščanstvom, so se prepletali razni verski, narodnostni, politični in drugi tokovi ter interesi.

Judovski monoteizem – vera v enega Boga Jahveja, bogoposlušnost, izpolnjevanje zakonskih predpisov Stare zaveze in Mojzesove postave, pomen templja in sinagog, vse to so bili pomembni dejavniki za poznejše širjenje krščanstva, pa tudi za razumevanje Cerkve in njenega poslanstva v času reformatorjev in za nas, danes.

Nastanek in najstarejša zgodovina krščanstva je sicer dokaj problematična, vendar se v njej dajo ločiti tri glavne stvari, ki zadevajo:

- a) *samega Jezusa, njegovo osebnost in učenje,*
- b) *krščanstvo v prvotnem pomenu besede (pristop s krstom, katehumenat, omizja),*
- c) *zgodnji katolicizem (pričakovanje prvega Kristusa v okviru Cerkve okrog leta 180 in prva razhajanja).*

Že pred nastopom Jezusa je bilo med palestinskim Judi močno prisotno pričakovanje Mesije – Odrešenika. Jezusov predhodnik Janez Krstnik je s poudarjanjem enkratnosti krsta in bližine Božje sodbe ta pričakovanja le še vzpodbudil. Po Krstnikovem zajetju in smrti je začel svoje delovanje v Galileji Jezus, katerega so sprejeli kot najvišjo možno obliko Božjega razodetja.

Gledano čisto zgodovinsko, je bil Jezus brez dvoma ena najučinkovitejših in racionalno najuspešnejših osebnosti sredozemskih in zahodnih dežel takratnega sveta. O njem poleg Biblije poročajo tudi zgodovinarji. Preroške napovedi in osebnost ter delovanje Jezusa Kristusa so bili povod za nastanek krščanskega verovanja. Jezusova zemeljska katastrofa, kot je smrt na Golgoti, dvomi učencev v njegovo vstajenje od mrtvih, ki naj bi dopolnilo predstave o prihodu Mesije v podobi odrešenja in zveličanja, je na eni strani razbila krog Jezusovih učencev, na drugi strani pa je pripeljala k temu, da Jezus ni bil samo oznanjevalec novega verovanja, temveč je sam postal objekt verskega čaščenja. Razhajanja glede

Jezusa, njegovega poslanstva in učenja, s tem pa tudi raznolikosti Cerkve in njene vidne ali nevidne prisotnosti niso od včeraj. Vsak po svoje smo namreč podobni popotnikoma v Emavs in nevernemu Tomažu, ki v želji, da bi se prepričali in dokazali svojo resnico, to iščemo in odkrivamo. Taka želja in boj za dosego našega prav in za uveljavitev naše resnice, za vodilne vloge, sta bila in sta še zmeraj predmet razprav in vzrok razhajanj tudi znotraj takšne ustanove, ki se upa imenovati *Kristusovo telo, izbrani, sveti, izvoljeni, bratje ...*

Taka vprašanja niso bila tuja niti samemu Jezusu, ko sta se dva od učencev potegovala za to, kdo bo *sedel na njegovi levici in kdo na desnici*. Takoj po Jezusovi smrti so se med učenci začela razhajanja med pravovernimi iz judovskega rodu in med simpatizerji, ki so se krščanskemu verovanju priključili iz poganstva.

Določen kompromis je bil sklenjen na apostolskem koncilu v Jeruzalemu leta 43–44, ko sta bila za delovanje med poganskimi narodi pooblaščena Pavel in Barnaba. V zgodnji krščanski Cerkvi verske navade, obredi in institucije še niso bile izoblikovane, so se pa obstoječe cerkvene občine med seboj povezovale. Ko pa je po padcu Jeruzalema vse pomembnejšo vlogo prevzel Rim, je spet prihajalo do vse večjih razlikovanj in izobčevanj. Po razkolu Cerkve na vzhodno in zahodno leta 1054 in medsebojnem izobčenju se je korak za korakom nezadržno in pod vplivom številnih dejavnikov približeval čas reformacije, čas prenove in obnove ter vrnitve Cerkve na njene prvotne temelje – na Sveti pismo.

Že cerkveni oče Ciprijan (umrl okrog leta 258) je opozarjal, da *ne moremo imeti Boga za svojega očeta, v kolikor Cerkve nimamo za svojo mater!*

V razumevanju Cerkve in njenega poslanstva lahko izhajamo iz dveh ekstremnih razlag: iz katoliške in protestantske. Prva, katoliška, je, da je Jezus ustanovil Cerkev kot neke vrste zdravilišče, oskrbnico, darovalko in propagatorko, ki Jezusa razglaša kot na svet poslano Božjo milost. S to ustanovitvijo je v Cerkev položil tudi določen pravni red, s katerim je Cerkev enkrat za vselej dokončno instituirana in izoblikovana. Kot takšni je Cerkvi dana milost in neprestana obljava Sv. Duha. V njej veljajo trdni pravni okviri na temelju Božjih dekretov. Druga, protestantska, je razлага, kako je Cerkev *Creatura verbi* – stvaritev besede, kar pomeni, da *kjer se Božja beseda oznanja, posluša, razume in se vanjo veruje, tam se zbira in ustvarja Cerkev*. Po protestantski razlagi Cerkev ni izoblikovana enkrat za vselej, temveč se po Božji besedi vedno znova oblikuje in ustanavlja.

Kot beremo v Augsburški veroizpovedi: *Povsod tam, kjer se Božja beseda pravilno*

oznanja in posluša in kjer se zakramenti kot »verbum visibile – vidna beseda« pravilno podeljujejo, tam je oziroma tam bo Cerkev.

Na podlagi katoliškega učenja Cerkev predstavlja nekaj nespreminjajočega se, od samega začetka s točno določenim ciljem. Po razlagi Ireneja in Ciprijana si Katoliška cerkev lasti prвobitnost in samoniklost. Kjer je Cerkev, tam je tudi Božji Duh; tam je tudi apostolat, torej poslanstvo škofov in duhovnikov kot nasledovalcev apostolov, ki imajo karizmo resnice; Cerkev ima avtoritet in je gospa ter mati vseh vernikov; znamenje njenega katolicizma je enotnost vere, trdi Tertulijan, in da se zakon ter zapoved ljubezni začenja in dokazuje v neločljivosti do Cerkve. Kakršno koli nasprotovanje škofovstvu in duhovništvu pa pomeni mater vseh razdorov.

Izraz *katoliška* naj bi pomenil, da Cerkev je in mora biti odprta za vse ljudi in da vsi kristjani spadajo skupaj. Omenjeni izraz se je leta 381 pojavil v Nicejski veroizpovedi in pomeni *vseskupno, tikajočo se vseh, vse zaobjemajočo in po vsem svetu razširjeno* Cerkev. Pozneje in vse do danes se ta pojem uporablja le za eno konfesijo oziroma Rimskokatoliško cerkev. Augsburška veroizpoved uporablja izraz *sveta vesoljna krščanska Cerkev*.

Avguštin o cerkvi trdi, da je to hierarhično urejena odrešitvena ustanova z določeno dvoobraznostjo: na eni strani je to vidna Cerkev kot legitimna ustanova, v kateri je na drugi strani prikrita resnična in prava Cerkev kot nosilka odrešitve. Šele pod vplivom spiritualizma je prišlo do radikalnega preobrata v tem učenju, ko je bilo rečeno, da prave Cerkve še ni, ampak da le nastaja. Teolog Tomaž Akvinski ni podal posebnega učenja o Cerkvi, je pa postavil temelje dogmi o nezmotljivosti papeža. Za njim je šele Johann Gottlieb Fichte (1762–1814) podal novo razlago krščanstva, katero razume kot splet navad, zakonov in delovanja Duha.

Popoln prelom v učenju o Cerkvi pomeni reformacija. Ta je kritično zreducirala idejo o Cerkvi in postavila novi koncept. Cerkev je bila osvobojena od zemeljskih opor in v veroizpovednih spisih je bila podana nova, biblično originalna definicija, katere glavne točke so:

- *Božje kraljestvo temelji na notranji pravičnosti in darovih Duha.*
- *Cerkev je creatura verbi, ustanovljena oziroma nastajajoča po besedi.*
- *Sвето pismo je gospodar nad vso tradicijo.*

- Cerkev je po delovanju besede zbrana in vidna gmajna (občestvo), ki je medsebojno povezana z vero in ljubeznijo.
- Kot znamenje prave Cerkve so na Svetem pismu utemeljene pridige in zakramenti, za podeljevanje katerih so zadolžene določene službe ob pomoči vere in molitev (M. Luther, O koncilih in Cerkvi, 1539).
- Zavračajo se vsakršne ceremonije kot znamenja Cerkve.
- Za red in pravičnost svojega obstoja Cerkev potrebuje stvari, ki morajo biti v skladu z zapovedjo ljubezni in notranjega miru (Augsburška veroizpoved 28,55).
- V odnosu do Cerkve se verniki morajo obnašati kot otročički in ovčice, ki poslušajo glas svojega pastirja.
- Uradni službe v Cerkvi morajo biti v interesu odrešenja.
- Služba Cerkve mora biti pravo, opravičuječa vero in evangelij mora biti v Cerkvi reprezentiran.
- Cerkev je vidna in smemo biti potolaženi, da tam, kjer se srečujemo s pravim oznanjevanjem evangelijskega pisma in s pravilnim podeljevanjem zakramentov, da se tam srečujemo s pravo Cerkvijo, čeprav so v to Cerkev pomešani tudi hudobni ljudje, neverniki in zasmehovalci. Na zemlji pa mi nimamo pravice prave vernike ločevati od nevernikov.
- Cerkev ima na zemlji tudi svojo skrivno stvar. Ta skrivnost pa nima nič skupnega z nevidnostjo (s civitatis platonica), ki se odločno zavrača.
- V Augsburški veroizpovedi (VII. člen) je podana klasična definicija Cerkve kot congregatio sanctorum, in qua evangelium pure ducetur et recte administrantum sacramenta (skupnost vseh verujočih – svetih, pri katerih se Evangelij čisto oznanja in se zakramenti podeljujejo na podlagi Evangelija).
- Cerkev je mati, ki vernika rodi in živi, ni pa posredovalka milosti; verniki so duhovno ljudstvo, novorjeni iz Sv. Duha.
- Prava, skrivnostna Cerkev je varuhinja Božje besede, usmerjena s Sv. Duhom.
- Božja beseda in delovanje Sv. Duha sta tesno povezana (Sv. Duh deluje in se da slišati po besedi).
- Martin Luther zavrača vsakršno hierarično podobo Cerkve.

- *Dobra dela so sad vere. Verniki so odrešeni po veri, brez zasluznosti.*
- *Po Luthru je Cerkev skrivnostna in sveti, poveličani so neznani.*
- *Reformatorji delajo razliko med duhovno in posvetno oblastjo, slednja ima za nalogu čuvati telo, ne pa tudi dušo.*
- *Zavrnjen je celibat, ki nima utemeljitve v Sv. Pismu, ravno tako moč papeža, ki ne bi smel biti gospodar tam, kjer ga priznavajo za rimskega škofa, ampak brat, ki je po svoji moči in pooblastilih enak ostalim škofom.*
- *Učenje o splošnem duhovništvu temelji pri reformatorjih na prepričanju, da ima vsak človek možnost osebnega pristopa k Bogu, zato ne potrebuje duhovnika kot posrednika, ki se daruje v maši, enako ne Marije, svetnikov in vic. To pa seveda ni identično z duhovniškim poklicem. Uči in zakramente lahko podeljuje le za to poklicana in ordinirana oseba (rite vocatus, Augsburška veroizpoved XIV).*

Reformirana cerkev je glede učenja o Cerkvi identična z luteranskim učenjem. Razlikuje se v tem, da odklanja vsakršne podobe in umetniška dela v cerkvah, kot kršitev prve in druge Božje zapovedi. Učenje o predestinaciji – vnaprejšnji določitvi enih za rešitev, drugih za pogubo – pa je težko razložljivo z ozirom na novozavezno učenje o Božji ljubezni.

Cerkev je po prepričanju reformatorjev *ena, sveta in katoliška*, in to ne na osnovi pogledov in učenja, temveč v edinstvu vere. Edinost in katoliciteta apostolske Cerkve je torej v izpovedovanju vere v Troedinega Boga.

Jonatan Vinkler

K 14. knjigi Zbranih del Primoža Trubarja Uredniško poročilo

S pričajočo, štirinajsto, knjigo se zbirka *Zbrana dela Primoža Trubarja* zaključuje. Bralec v knjigah prvih zbranih del prvega škofa slovenske luteranske – evangeličanske gmajne, »cerkve slovenskega jezika«, toda tudi prvega slovenskega pisatelja in tako začetnika slovenske književnosti najde vse znane Trubarjeve slovenske in nemške spise; Trubarjeva dela, ki so bila prevedena v hrvaščino in tiskana v cirlici oz. glagoljici in so vezana na delovanje tiskarne v Urachu, pa od vsega začetka niso bila planirana kot integralni del *Zbranih del Primoža Trubarja*. S štirinajsto knjigo *Zbranih del Primoža Trubarja* dobiva bralec predse znanstvenokritično izdajo Trubarjevih komentiranih novozaveznih bibličnih prevodov *Noviga testamenta pusledni deil* iz leta 1577. Gre za prvo integralno ponovno objavo po prvotni izdaji v 16. stoletju; knjiga namreč doslej ni doživelala ne ponovnega natisa (reprint in/ali faksimile) ne znanstvene oz. kakšne drugačne celovite¹ tiskane in/ali elektronske izdaje, izvirniki tiskanega besedila pa so med redkeje ohranjenimi Trubarjevimi tiski.

Nemški predgovor v *Noviga testamenta pusledni deil* je bil objavljen v: Edvard Vrečko (ur.), *Primož Trubar: Nemški spisi 1550–1581. Zbrana dela Primoža Trubarja 11.* Ljubljana 2011, 223–245, DOI: <https://www.doi.org/10.32320/978-961-270-098-0> Transkripcija izvirnika se podobno kot v dosedanjih knjigah *Zbranih del Primoža Trubarja* ravna po prepisovalnih načelih, ki vodijo osnovni namen edicije: reformatorjev slovstveni opus predstaviti v izvirniku kar najzvestejši podobi,

¹ Popularizacijski izbor je najti v: *Slovenski protestantski pisci*, ur. Mirko Rupel, Ljubljana 1966, 250–265, celovitejši komentirani izbor v: Primož Trubar, *Trubarjevo razodetje: izbrana poglavja iz Poslednjega dela Nove zaveze*, izbral in komentiral Mihael Glavan, Ljubljana 2008.

hkrati pa ga narediti v čim večji meri dostopnega sodobnemu bralcu,² kakor jih je za celotno zbirko predvidel prvi glavni urednik *Zbranih del Primoža Trubarja*, prof. ddr. Igor Grdina, in kot so upoštevana v vseh doslej izdanih knjigah *Zbranih del Primoža Trubarja* ter deloma modificirana glede na posebnosti v izdanih besedilih.

Distribucija črk ostaja pretežno enaka. Grafem *η* je dosledno transkribiran kot *ii*. Pri fonemu *j* je dosledno ohranjen izvirni zapis z i ali *y*; grafem *j* je zapisan izrecno samo v besedi *Jezus* in tam, kjer se grafično pojavlja tudi v izvirniku. Podvojitve grafemov *f*, *l*, *r*, *s* in *t* so dosledno ohranjene. Ohranjeni so tudi grafemi *w*, *q*, *x* in *c*, ki zaznamuje glas *k*. Zapis fonemov *u* in *v* je v nezadnjem zlogu načeloma sodoben, tudi v primerih, ko je na začetku besede, kjer danes uporabljamо *u*, zapisan *v*; zapis *u* ostaja enak izvirnemu pri osebnem lastnem imenu Pavel (*Paul*). V primeru, da je v izvirniku predlog pisan z veliko začetnico in skupaj s samostalnikom, je v transkripciji pisan narazen in z malo, samostalnik pa je, če gre za osebno ime, pisan z veliko. Predlog *zavoljo* je povsod zapisan kot ena beseda (ne *za volo*). Enako velja za zapis 3. os. množine glagola *biti*, in sicer v nikalni obliki: torej *neso oz. neiso* (ne *ne so*, *nei so*). Lastno ime Kristus je povsod transkribirano v izvirni podobi (torej *Cristus* ali *Christus*, ne *Kristus*). Pri transkripciji nemških izposojenk je bila dosledno upoštevana taka transkripcijska podoba, kot je zabeležena in z jezikovno analizo podkrepljena v znanstveni monografiji Helene Jazbec *Nemške izposojenke pri Trubarju* (Ljubljana 2007) ter kot je podobo razbrati v *Besedju slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja* (www.fran.si).

Pri uvedbi sodobne interpunkcije, ki je v rabi v *Zbranih delih*, je v pričujoči knjigi uresničeno vodilo, da naj se sodobni pravopisni uzus vzpostavi čim manj nasilno napram izvirnemu besedilu. Tako so meje izvirnih period ohranjene, in sicer povsod. Izjemo predstavlja raba *posameznih končnih ločil* (vprašaj in klicaj) v bibličnem besedilu: interpunkcija je interpretativna, in sicer v toliko, da upošteva takšno segmentacijo besedila in pravopis, kot sta običajna v sodobnem prevodu svete knjige krščanstva v slovenski jezik, toda Trubarjevo členitev povedi znotraj odstavka.³

² Igor Grdina, Splošna prepisovalna načela, v: *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, ur. Fanika Krajnc-Vrečko, Ljubljana 2002, 542.

³ *Sveti pismo Stare in Nove zaveze. Slovenski standardni prevod iz izvirnih jezikov*. Drugi, pregledani natis. Ljubljana 2002.

Zbrana dela poskušajo tudi s knjižnim stavkom dosledno reprezentirati izvirne Trubarjeve tiske ter tako na neki ravni celo nadomestiti faksimile. Zato velja tudi v pričujoči knjigi načelo, da transkripcija nikjer ne odpravlja nobene tiskarske napake, izpusta črk ipd., vse tovrstne besed(il)ne posebnosti pa so dokumentirane in razrešene v opombah ob izvirnem tekstu.

Štirinajsta knjiga *Zbranih del Primoža Trubarja* upošteva izdajateljsko-uredniško načelo *zadnje roke*. Za tod objavljeno Trubarjevo delo to pomeni, da transkripcija upošteva zadnje korektorske spremembe (popravke), kot jih je mogoče razvideti v izvirniku. Le-te so v zaznamovane: 1) z nad- ali podvrstičnim znamenjem (~), ki se nahaja nad/pod grafemom tik pred mestom, na katerega se nanaša popravek (npr. ludē > lude[m]), in 2) z navedbami v *Errati* (str. 601). Vsako mesto avtorske korekture, naj je v izvirnem tisku označeno z nadvrstičnim ali podvrstičnim znamenjem, šteje za spremembo *zadnje roke* in je topogledno upoštevano; v transkripciji je dosledno označeno z oglatim oklepajem. V oklepaju se nahaja emendacija manjkajočega; nadvrstično/podvrstično znamenje zanj se je v izvirniku nahajalo na prvem grafemu pred zadavnim mestom (v transkripciji gre za prvo pozicijo črke pred oglatim ali pokončnim oklepajem).

Da bi bili uredniški posegi v transkripciji izvirnika jasno razvidni, sta v pričujoči izdaji v rabi dve vrste oklepajev, ki jih v Trubarjevem izvirniku ni najti, in sicer oglati [] ter poševni //. Tako se tovrstna raba povsem jasno loči od Trubarjevih okroglih oklepajev (), ki so skupaj s svojo vsebino del integralnega izvirnega besedila. Oglati in pokončni oklepaji za emendacijo so v rabi samo na tistih mestih, na katera se v izvirniku nanaša korektorno znamenje. Na mestih, kjer so zaradi izpada, umanjanja črke v besedilu evidentne praznine, in tam, kjer je izvirno besedilo poškodovano do nečitljivosti, se uporablajo poševni oklepaji, v katerih se nahaja emendacija poškodovanega mesta (npr. *D vidu* > *D/a/vidu*). Emendacije so bile določene s pomočjo tekstnokritičnih metod in lingvostilistične analize ter opravljene glede na besedila slovenskih protestantov v prepisu na: *Korpus slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja* (neobjavljeno, za dovoljenje za uporabo se zahvaljujem prof. dr. Kozmi Ahačiću, predstojniku Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU). Zaradi bolj ali manj obsežnih Trubarjevih izvirnih robnih opomb in doslednega upoštevanja lastnosti sinoptične izdaje so morala uredniška orodja zavzeti kar moči malo prostora. Zato za razliko od *Zbranih del Primoža Trubarja III in IV* in skladno z *Zbranimi deli Primoža Trubarja VIII, IX, XII in XIII* Trubarjeve izvirne

korekture besedila in uredniški posegi v tekst (emendacije) niso več označene z a) vrstilno številko ali neštevilčno oznako (npr. *) reference in b) z ob robu besedila posebej natisnjeno številčeno opombo, temveč samo z obliko oklepaja besedilne dopolnitve (v *Zbranih delih Primoža Trubarja IV*: do ko[n]ca skupaj z robno opombo *Corr.*; v pričajoči knjigi: lude[m]). Poleg omenjenega je pri razreševanju svetopisemskih navedkov uporabljeno njihovo »gnezdenje«: skupina citiranih mest ima poslej samo eno referenco in ne po eno referenco za vsako mesto posebej, kot je bilo doslej. Ta način se zgolj grafično razlikuje od postopka, ki je bil uporabljen v *Zbranih delih Primoža Trubarja III* in *IV*, in sicer, da zaradi gostote tekstnokritičnega aparata na posameznih mestih tiska in skopo odmerjenega prostora na marginah ne bi bila prizadeta celostna podoba sinoptične izdaje. Mesta, kjer je prišlo do razvidnih izpadov posamezne črke/črk, pa le-ti niso niti korigirani po načelu zadnje roke niti ne gre za poškodbe v tekstu, so emendirana kot navadna interpolacija v izvirno besedilo (npr. *Božy oli* > *Božy /v/oli*). Besede, kjer je razviden napačen vrstni red črk, napačen rez ali napačna postavitev črke (*q*, *b* ali *d* namesto *p*), so v integralnem besedilu transkripcije puščene v izvirni podobi; napake so razrešene v obrobni opombi. Poleg oglatih in poševnih oklepajev sta pomembni uredniški orodji trinajste knjige *Zbranih del Primoža Trubarja* ločili dvopičje in narekovaji. Njuna kombinacija, ki spremni stavek ločuje od dobesednega navedka (citata), se v pričajoči izdaji uporablja dosledno, in to povsod tam, kjer je bilo mogoče ugotoviti, da gre za navajanje ali na mestih, kjer k temu navaja sodobna interpunkcija v *Slovenskem standardnem prevodu*. Trubarjeva humanistična interpunkcija, ki je sicer tudi poznala dvopičje, vendar z drugačno funkcijo, kot jo ima to ločilo danes, je na takih mestih nadomeščena s sodobno, segmentacija besedila pa je posledično ustrezno spremenjena. Velika začetnica se načeloma ravna po današnji pravopisni rabi. Pri tem je treba ob pravilih, ki tozadenvno veljajo za celotna *Zbrana dela*,⁴ opozoriti, da pravopis v pričajoči knjigi ločuje občno poimenovanje pripadnikov judovske religije (*judi*), kar je dosledno zaznamovano z malimi črkami, od lastnega imena za člane bibličnega ljudstva (*Judi*), ki je povsod zapisano z veliko začetnico,⁵ ne ločuje pa zapisa za V kolikor se ista tujjezična (npr. latinska) pasaža pojavlja večkrat, je v opombi prevedena samo enkrat, in sicer načeloma ob svoji prvi pojavitvi v pričajoči knjigi.

⁴ Igor Grdina, Splošna prepisovalska načela, v: *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, Ljubljana 2002, 542–545.

⁵ Fanika Krajnc – Vrečko, K drugi knjigi Zbranih del Primoža Trubarja, v: *Zbrana dela Primoža Trubarja II*, Ljubljana 2003, 416, 417.

Številčenje opomb s prevodno, razlagalno in/ali tekstnokritično vsebino je načeloma urejeno enako kot v *Zbranih delih I–XIII*.

Razrešitve Trubarjevih bibličnih referenc so izvedene tako, da je najprej posodobljena okrajšava svetopisemske knjige. Nato je razrešen Trubarjev sklic na sorodno mesto (Trubar se je v referencah skliceval zgolj na poglavja svetopisemskih knjig, kajti izvirnik ni bil številčen), vrstice v razrešenih referencah pa so popolnoma nov donesek k izdaji in razumevanju Trubarjevega besedila; gostota tekstnokritičnega aparata je botrovala tudi odločitvi, da se vse biblične reference ne razrešujejo (še enkrat), upoštevajoč zlasti dejstvo, da so Trubarjeve biblične robne opombe že bile razrešene pri pripravi *Zbranih del Primoža Trubarja VI* in *VII*. V pričujoči knjigi Zbranih del so razrešena samo biblična mesta v Trubarjevih razlagalnih besedilih, bralca pa napotevamo k razvezavam v *Zbranih delih Primoža VI* in *VII*. Spodaj je izpisani seznam krajšav imen svetopisemskih knjig, ki jih Trubar navaja v tej knjigi *Zbranih del Primoža Trubarja* izdenem delu.

Seznam krajšav svetopisemskih knjig

Trubarjeva krajšava	Ime biblične knjige	Krajšava v SSP
<i>Stara zaveza</i>		
Genes.	Geneza / 1. Mojzesova	1 Mz
Exod.	Eksodus / 2. Mojzesova	2 Mz
Levit.	Levitik / 3. Mojzesova	3 Mz
Num.	Numeri / 4. Mojzesova	4 Mz
Deut.	Devteronomij / 5. Mojzesova	5 Mz
Reg.	Sodniki	Sod
1. Reg.	1. Samuelova	1 Sam
2. Reg.	2. Samuelova	2 Sam
3. Reg.	1. knjiga kraljev	1 Kr
4. Reg.	2. knjiga kraljev	2 Kr
Esa.	Izaija	Iz
Iere.	Jeremija	Jer

Trubarjeva krajšava	Ime biblične knjige	Krajšava v SSP
Ezech.	Ezekiel	Ezk
Mich.	Mihej	Mih
Psal.	Psalmi	Ps (navajanje vrstic po SSP)
Iob	Job	Job
Pro. / Prov.	Pregovori	Prg
Dan.	Daniel	Dan
1. Paral.	1. kronička knjiga	1 Krn
2. Paral.	2. kronička knjiga	2 Krn
Devterokanonične knjige		
Iud.	Judita	Jdt
Sap.	Knjiga modrosti	Mdr
Eccle.	Sirah	Sir
Nova zaveza		
Math.	Evangelij po Mateju	Mt
Marc.	Evangelij po Marku	Mr
Luc.	Evangelij po Luku	Lk
Ioh.	Evangelij po Janezu	Jn
Act.	Apostolska dela	Apd
Rom.	Rimljanom	Rim
1. Cor.	1. pismo Korinčanom	1 Kor
2. Cor.	2. pismo Korinčanom	2 Kor
Gal.	Galačanom	Gal
Ephe.	Efežanom	Ef
Phil.	Filipljjanom	Flp
Col.	Kološanom	Kol
1. Thes.	1. pismo Tesaloničanom	1 Tes

Trubarjeva krajšava	Ime biblične knjige	Krajšava v SSP
2. Thes.	2. pismo Tesaloničanom	2 Tes
1. Thim.	1. pismo Timoteju	1 Tim
2. Thim.	2. pismo Timoteju	2 Tim
Tit.	Titu	Tit
Heb.	Hebrejcem	Heb
Iac.	Jakobovo pismo	Jak
1. Pet.	1. Petrovo pismo	1 Pt
2. Pet.	2. Petrovo pismo	2 Pt
1. Joh. / 1. Johan.	1. Janezovo pismo	1 Jn
Apoc.	Razodetje	Raz

Bibliografski viri⁶

Vsi navedki iz Luthrove Biblike 1545 so črpani iz znanstvenokritične izdaje omenjene Luthrove edicije »zadnje roke«, in sicer:

Martin Luther, *Die Luther-Bibel*, II. izdaja. – Berlin 2000, Digitale Bibliothek Band 29 (CD);

Luthrova zbrana dela pa po:

Martin Luther, *Gesammelte Werke*. Hrsg. Kurt Aland. – Berlin 2002, Digitale Bibliothek Band 63 (CD; obe omenjeni izdaji sta dostopni v knjižnici Slovenske akademije znanosti in umetnosti).

Navedki iz slovenskega Svetega pisma so v celoti pridobljeni iz *Slovenskega standardnega prevoda*, Ljubljana 2002, digitalno dostopnega na: <https://www.biblija.net/biblija.cgi?l=sl&biblija.cgi>.

Navedki iz Vulgate so pridobljeni iz izdaje: <http://vulsearch.sourceforge.net/index.html>.

Razlagalne opombe biografskega tipa so tam, kjer vir ni posebej naveden, napisane na podlagi naslednjih priročnikov (citiranje ob vsaki opombi je

⁶ Zgoraj navedene bibliografske reference veljajo za Zbrana dela Primoža Trubarja 4, 5, 8, 9, 12–14.

opusčeno zavoljo ohranitve celovite grafične podobe zbirke, ki želi tudi z izborom tipografije in knjižnim stavkom reprezentirati podobo Trubarjevega izvirnika):

- 1) *Theologische Realenzyklopädie*, 1–36, Berlin 1977–2007 (izdaje so dostopne v knjižnicah Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Teološke fakultete Maribor in Teološke fakultete Univerze v Ljubljani);
- 2) *Historisches Lexikon der Schweiz*: <http://www.hls-dhs-dss.ch/index.php>;
- 3) *Neue Deutsche Biographie*, 1–26, Aa-Vo, digitalno dostopno preko Münchener DigitalisierungsZentrum;
- 4) *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon*: <https://www.bbkl.de/>;
- 5) *Slovenska biografija*, ZRC SAZU, <https://www.slovenska-biografija.si/>.

K digitaliziranim referenčnim delom iz 16. stoletja je bilo pristopano preko portala *Europeana* (<https://www.europeana.eu/portal/sl>) in preko referenčnega portala *Post-Reformation Digital Library* (<http://www.prdl.org/index.php>).

Bibliografski opis

Transkripcija je bila izdelana na podlagi digitalizacije fotografij izvirnika, ki jih pod signaturo R III 20616 hrani Zbirka rokopisov, redkih in starih tiskov Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani in na podlagi digitalne kopije izvirnika:
http://digital.wlb-stuttgart.de/sammlungen/sammlungsliste/werksansicht/?no_cache=1&tx_dlf%5Bid%5D=4859&tx_dlf%5Bpage%5D=1 (po izvodu iz Württembergische Landesbibliothek)

Natančen bibliografski opis izvirnika je opravil Branko Berčič, objavljen pa je v 29. enoti bibliografije slovenskih protestantskih tiskov. Kot v predhodnih zvezkih *Zbraniih del Primoža Trubarja* tudi tukaj povzemamo Berčičev opis z ohranjeno metodologijo.⁷

NOVIGA TESTAMENTA PVSLEDNI DEIL, VTIM SO S. Paula htim Iudom,
S. Iacoba, Petra, Iansha, Iudesha listuui, inu S. Juana Refodiuene, Skratkimi
fastopnimi Islagami, Druguzh popraulen inu prepissan fdai peruizh drukan, od
Primosha Truberia. Deut. 4. Pfal. 119. Efai. 8. Apoc. 22. Si quis apposuerit ad haec

⁷ B. Berčič, Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts, v: *Abhandlungen über die slowenische Reformation*, München 1968, 205–196.

vel diminuerit de verbis libri Prophetiae huius, apponet Deus super illum plagas scriptas in hoc libro, & auferet partem eius è libro vitae & ex vrbe sancta. Das letſt Theil des newen Tesftaments, in wölchen begriffen seind, die Episteln deß heiligen Apostels Pauli zun Hebreern, Item, Jacobi, Petri, Johannis, Jude, sambt der Offenbarung, mit kurtzen verstandigen Außlegungen. VTIBINGI, [Georg Gruppenbach] M. D. LXXVII.

8°. 26 vrstic (glej str. 5). 300 listov, signature a⁸, b⁸, A⁸–Z⁸, Aa⁸–Mm⁸, Nn⁴. Številčenje I (a^{2a}) do XXX (b^{8b}), 1 (A^{1a}) do 153 (K^{5a}) in 136 (K^{5b}) do 509 (Kk^{8a}), z napakami (str. B^{2a}=19, F^{4a}=87, H^{5a}=121, K^{2b}=148, L^{3a}=147, N^{5a}=183, S^{5a}=263, Z^{7a}=347). Kustode. Robne opombe. Slovensko in latinsko besedilo v latinici, nemško v frakturi. Lesorez z Agnus Dei kot tiskarski signet Ulricha Morharta in njegovega naslednika Georga Gruppenbacha iz Tübingena (str. Kk^{8b}). Inicialke (str. a^{1b}, XI, 1, 10, 97, 132, 176, 218, 223, 227, 237). Verzalke visoke 2–3 inu 8 vrstic.

Str. a^{1a}: [naslovna stran].

Str. a^{1b}, vrstice 1–5: VSEM BOSHYM CRAINZOM INV SLOuenom, kir bodo lete Iogerske Buque brali, Pomagai Bug.

Str. a^{1b}, vrstici 24–25: Vash Star Paſtyr Truber.

Str. I, vrstici 1–2: Den Wolgeborenen, Edlen Herren unnd Jungkherren,

Str. X, vrstice 20–26: Ewer Sanden Erneuft und der Creinischen Windischen Gemein Gottes Treuer und dienſtwilliger Seelsorger, Primus Truber.

Str. XI, vrstice 1–4: VSEM BOGABOIEZHIM CRAINZOM INV Slouenom, od Buga skufi Criftusa, vfe Dobru molim.

Str. XXV, vrstici 30–31: Vash fueift star Paſtyr Truber.

Str. XXVI, vrstice 10–13: SA VOLO DE LETA PAPYR CILV PRASEN pres Pisma ne Oftane, fem lete beſſede perlushil.

Str. 1, vrstice 1–4: OD AVTHORA, DV OLI KOga ie leta list htim Ebrem, tu ie htim ludom piſſan.

Str. 10, vrstice 8–11: SVETIGA PAVLA JOGRA LIST PIſfan htim Ebrem, tu ie, htim ludom.

Str. 97, vrstici 5–6: SVETIGA IACOPA LIST.

Str. 132, vrstice 8–10: SVETIGA PETRA DVA Listuua.

Str. 176, vrstice 16–19: ZHES SVETIGA IANSHA Perui lift, PREDGVVOR.

Str. 218, vrstice 1–3: SVETIGA IANSHA drugi lift.

Str. 223, vrstice 4–6: SVETIGA IANSHA trety lift.
Str. 227, vrstice 8–10: SVETIGA IVDESHA lift.
Str. 237, vrstica 1: APOCALYPSIS.
Str. Kk^{3b}: VTIBINGI, [lesorez] M. D. LXXVI.
Str. Ll^{1a}, vrstica 1: Regishter.
Str. Nn^{3a}, vrstice 1–3: VSI PRAVI PREroki, Iogri inu Pridigary, fo Euange-lifti.
Str. Nn^{3b}, vrstica 31: Vas Truber.
Str. Nn^{4a}, vrstica 1: ERRATA.
Str. Nn^{4a}, vrstica 28: Konez.
Str. Nn^{4b}: [prazna].

Po evropskih knjižnicah so, po Berčiču, evidentirani naslednji izvodi *Noviga testamenta puslediga deila* (1577):

- Kempten: Evang.-Luth. Pfarramt St. Mang;
- Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica (R III 20616: fotografija izvirnika iz Kemptena; R 97946/II/4);
- Ljubljana: The British Museum (C. 110. e. 6);⁸
- Praha: Knihovna Národního muzea;⁹
- Stuttgart: Württembergische Landesbibliothek (B slowen.157701).¹⁰

Digitalna kopija izvirnika

http://digital.wlb-stuttgart.de/sammlungen/sammlungsliste/werksansicht/?no_cache=1&tx_dlf%5Bid%5D=4859&tx_dlf%5Bpage%5D=1 (po izvodu iz Württembergische Landesbibliothek)

Izbor (kot samostojna izdaja)

Primož Trubar, *Trubarjevo razodetje: izbrana poglavja iz Poslednjega dela Nove zaveze*, izbral in komentiral Mihael Glavan. – Ljubljana 2008.

Popravek

Str. 72: Heb 6,17–18: »[17]V katerim, kadar ie Bug hotel tim erbom te oblube obilnu izkazati, de ta nega svit ie stonoviten, ie on vmeis polužil to persego,

⁸ Pod zadenvno signaturo, ki jo navaja B. Berčič, n. d. 180, Trubarjevega dela ni najti.

⁹ V zadevnem katalogu omenjenega dela ni bilo najti.

¹⁰ Signatura popravljena; Berčičeva navedba ni več aktualna

[18]zatu, de mi skuži dvei riči, kir se ne premine (v katerih ie nemogoče, de bi Bug lagal), imamo en močan trošt ...« Ob koncu oklepaja v bibličnem besedilu (vrstica 18) je izpadla naslednja razlagalna opomba:

Raba raba oklepajev »(v katerih ie nemogoče, de bi Bug lagal)« sledi beedilni podobi v L1545: »¹⁷ABer Gott / da er wolte den Erben der Verheissung vberschwenglich beweisen / das sein Rat nicht wancket / hat er einen Eid dazu gethan / ¹⁸Auff das wir durch zwey stück / die nicht wancken (Denn es ist vmmüglich / das Gott liege) einen starcken Trost haben ...«

Str. 360, vrstici 16–17: Ob »gospud Paul Wiener« manjka razlagalna opomba: Paul Wiener (1495–1554), kanonik, evangeličanski škof in reformator. Omenjena vrstica se nanaša na aretacijo P. Wienerja 1547. skupaj z drugimi reformno usmerjenimi katoliškimi kanoniki ljubljanske stolnice sv. Nikolaja (glej op. 427). Paul Wiener je bil nato mdr. obtožen, da je obhajal pod obema podobama ter da za ženo češkega in ogrskega kralja Ferdinanda I. Ano Jagelonsko (1503–1547) in njeno hči Elizabeto (1526–1545), poljsko kraljico, ni služil maše, temveč opravil le pogrebno božjo službo s pridigo. Med čakanjem na zagovor na Dunaju je Wiener sestavil spis, ki ga je imenoval *Apologija*, ga v prepisu poslal Trubarju, slednji pa ga je posredoval Luthrovemu učencu Veitu Dietrichu, ki je nato Wienerju s posredovanjem pri najvišjem plemstvu priboril, da so ga oprostili smrtne kazni in ga izgnali na Sedmograško. Tam je življenje nadaljeval in končal kot pridigar ter prvi superintendent evangeličanske cerkve na Sedmograškem. Rokopis Wienerjeve Apologije je ohranjen in je bil znanstvenokritično izdan v: Paul Wiener, *In causa fidei, 1548* (Sibiu/Hermannstadt: Editura Honterus, 2017); glej Mihael Glavan, Paul Wiener in njegov zagovor, *Stati in obstati XIII, št. 25* (2017), 193–198.

Zahvale

Prof. ddr. Igorju Grdini, za zaupanje in povabilo k *Zbranij delom Primoža Trubarja* – za širokosrčno možnost, da kaj sploh nastane. Ne prvo ne drugo v današnjih časih ni samoumevnost, prej privilegij.

Prof. dr. Igorju Ž. Žagarju, direktorju Pedagoškega inštituta in dolgoletnemu skrbniku projekta *Zbrana dela Primoža Trubarja* na PEI, za zaupanje,

potrpežljivost in najboljše pogoje, kot jih je projekt lahko imel od začetka priprave *Zbranij del Primoža Trubarja* 6 naprej.

Ge. Vlasti Vičič iz Javne agencije za knjigo Republike Slovenije, za naklonjeno in zavzeto spremjanje projekta s strani R Slovenije, ki je daleč preseglo običajno uradniško korektnost. Brez te pomoči knjižna zbirka najverjetneje ne bi preživelata pretresov ob menjavi založnikov.

Prof. Ivanu Florjancu, prodekanu Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani, za pomoč pri pojasnjevanju glasbenozgodovinskega in liturgičnega ozadja razlagalne opombe 167 (str. 194) »*Cum rex gloriae Christus*« v pričujoči knjigi.

Izr. prof. dr. Kozmu Ahačiću, predstojniku Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, za dovoljenje za uporabo še neobjavljenega portala *Korpus slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja*.

Matjažu Luliku, bibliotekarju Zbirke rokopisov, redkih in starih tiskov Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, za naklonjeno pomoč pri pridobivanju digitalnega materiala za transkripcijo.

Vsem tistim, ki jih je snov doslej zanimala in so bili voljni nastanku *Zbranij del Primoža Trubarja* pomoči ali z dobro besedo in/ali s konkretnim, morda širši javnosti nevidnim prispevkom, pomočjo ali celo obrambo celotnega projekta (akad. prof. dr. Matjaž Kmecl, dr. Fanika Vrečko, dr. Lucijan Adam, mag. Geza Filo, Blaž Javornik, Maja Šetinc, dr. Klaudija Sedar, študenti UP FHŠ pri predmetu Editologija).

Globoka hvala ing. Primožu Orešniku za zaupanje in dolgoletno tvorno sodelovanje; vsa leta dela na *Zbranij delih*, od četrte knjige naprej, je vztrajal pri projektu, in to navkljub dejству, da zaradi nedostojnega poslovanja prvotnega izdajatelja (Darila Rokus) v nekem trenutku ni mogel (tako) prejeti zaslужenega plačila za *Zbrana dela Primoža Trubarja* 5.

Posebno zahvalo, ki je ni mogoče ne dovolj izreči ne poplačati, dolgujem soprogi, ge. Heleni Čebul, ki je bila zadnje več kot desetletje skupnega življenja pripravljena voljno prenašati tegobe, povezane s pripravo *Zbranih del Primoža Trubarja*; kronično umanjkanje običajnega prostega časa pišočega je le ena manj neprijetnih med njimi.

Iskrena hvala vsem.

